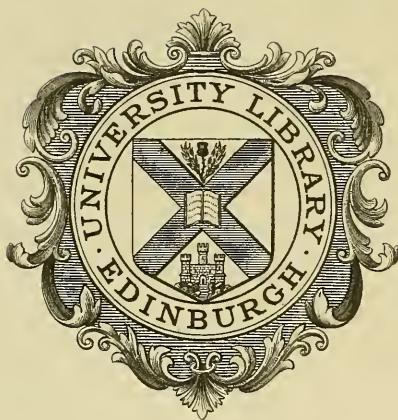

LIFE & WORK

(GAELIC SUPPLEMENT)

1924 - 1927.

2852 (41) 05: 49163

Presented by

Dr. D. Lamont, 1955.

Dh.7.26.

~~Dg~~ ~~T224~~

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
internet archive

<http://www.archive.org/details/lifework1924192700chur>

ANNS A CHATHAIR.

Bho chionn ghoirid thachair dhomh a bhi 'n am shuidhe aig dinneir làimh ri boirionnach làdir fearail nach fhaca mi riamh roimhe, agus bho nach b' urrainn domh smuaineachadh air rud eile air am bruidhinn rithe, thug mi tarruig air Tutankamon, agus air bodach na sluasaid a tha a' cladhach na h-uagha aige. Ach cha robh fhios aice air an t-saoghal cò a bha ann an Tutankamon, agus a thuilleadh air sin, bha i caoin-shuarach ged nach robh. Chunnaic mise gu'n do chuir mi mi fhéin ann an crois, agus dh' fheuch mi ri seanchas eile fhaotainn, ach sin cha leigeadh i leam, agus b' sheadar dhomh dol troimh sgonn maith de'n naigh-eachd m' an do leig i leam stad. Agus air a' cheann mu dheireadh b'e so a thubbhaint i, "B' fheàrr do na daoine ris an abair thusa bodaich na sluasaid fuireach aig an tigh agus na garaidhean-càil aca fhéin a ruamhar leò seach a bhi dol do'n Eiphit a shiubhal chorp is chnàmhain is treathlaich gun fhéum." Bha am boirionnach làdir fearail, is cha robh de mhisnich agam-sa na dheanadh argumaid rithe, ach 'n am shuidhe anns a' chathair so, agus uile mhùnathan an t-saoghal air taobh-a-muigh na còmhlaigh, faodaidh mi saorsa m' intinn agus mo choguis a chleachdad, agus a ràdh gu farumach, nach b' urrainn an t-sluasaid obair eile fhaotainn is aighearaiche do'n fhear a tha air a cùl, no is buannachdaile do'n t-saoghal, na bhi a' cladhach nan uaighean anns an Eiphit. Tha meas mòr agam-sa air bodaich na sluasaid, agus tha mi a' creidsinn gur airidh an duine a thilgeas aon leus beag soluis air na làithean a dh' aom air barrachd urraim na ged a thogadh e lan pollaig de bhuntata leis an t-sluasaid. Cha tig mac an duine beò air buntata no currain a mhàin.

Ach ged tha gu leòir anns na paipearan mu Thutankamon cha robh e idir 'n a dhuine cho glie no cho comasach ri 'athair-céile, Akhnaton. B'e Akhnaton aon de iongantasan an t-seann t-saoghal; bha tuigse is breithneachadh aige air cursa a' chruthachaidh agus air diomhaireachd na diadhaidh-eachd nach 'eil aig mòran dhaoine an diugh fhathast. Bha e fada na bu ghlice na am Morair Birkenhead, oir cha robh e a' creidsinn ann an cogadh. Tha cuid de bhodaich na sluasaid am beachd gur ann bhuaith a fhuaire na h-Iudhaich an ceathramh salmí thar a chòig fichead. Ach feumaidh mi a ràdh nach 'eil sgoilearan a' Bhiobuill a'

gabhair ris a' bheachd sin, ged tha iad ag aideachadh gu bheil ceangal air chor-eigin eadar an laoidh aig Akhnaton agus salm an t-salmadair. Cha robh an laoidh air a cur riamh ann an Gàidhlig, ach tha e furasda gu leòir dhomh fhéin sin a dheanamh.

LAOIDH AKHNATOIN.

Tha an saoghal ann an dorchadas mar na mairbh. Thig na leòmhain a mach as a' gharaidh. (Salm, civ. 20).

'Nuair dh' éireas tu aig bun-bac na speur teichidh an dorchadas; An sin ni iad uile an obair. (Salm, civ. 22).

Tha na craobhan agus na luibhean fo bhlàth . . . na h-eòin ag itealaich mu'n lòn . . . agus na caoirich a' leumartaich. (Salm, civ. 16).

Sios is suas seòlaidh na longan . . . leumaidh an t-iásig anns an abhainn ann a'd' lathair; tha do ghathan ann am meadhon a' chuain mhòir. (Salm, civ. 25).

Cia liònmhor t' oibre uile. Chruthaich thu an talamh a réir do mhiann, -daoine, agus beathaichean agus na tha air 'uachdar. (Salm, civ. 24).

Chuir thu abhainn anns na nèamhan, chum gu'n tigeadh tulitean air na beannan . . . a dh' uisgeachadh nan achaidhean. Tha abhainn nan speur a chum seirbhis nan coigreach, agus air son bheathaichean gach uile thir. (Salm, civ. 13).

Rinn thu na h-aimsirean . . . éirigh, is déalradh, is luidbe. (Salm, civ. 19).

Feithidh an saoghal uile air do làimh . . . An uair a dh' éireas tu bidh iad beò; an uair a luidheas tu gheibh iad bàs. (Salm, civ. 27).

Rinn an salmadair an t-salm do Iehobhah, ach b' ann do'n ghréin a rinn Akhnaton an laoidh. Faodaidh e bhith gu robh iad le chéile air an stéidheachadh air laoidh a bu shine, no gu'm b' aithne do shalmadair Israeil an t-seann laoidh so, agus gu'n do ghabh e iasad aisde an uair a bha e a' deanamh na sailm, ach eo dhiù tha iad càirdeach.

Fhuaradh an uaigh aig Akhnaton bho chionn sé: bliadhna deug, agus faodar a chorp fhaicinn an diugh ann am Museum. A mach o Mhaois cha robh duine anns an t-seann t-saoghal a ràinig ire cho àrd ann an spioradalachd ri Akhnaton, agus their cuid gu robh e fada air thoiseach air Maois fhéin. Dh' fheuch e ri beachdan a shluagh atharrachadh a thaobh nan diathan d' an robh iad ag aoradh, agus chuir e air chois creideamh ùr anns an Eiphit. An àite a bhi ag aoradh do mhòran dhiathan mar a bha 'aithrichean agus a shluagh, dh' àrdachd an duine ud aon dia os cionn nan uile, an dia Aton. Their cuid gur e Aton a' ghrian, ach cha b' ann do'n ghréin a bha Akhnaton

ag aoradh ach do'n Chumhachd neo-fhaics-inneach a tha air a cul. Nach e sin an Dia d' am bheil Crioduidhean ag aoradh cuid-eachd, ged is aithne dhuinn tuilleadh d'a oibre ann an eachdraidh an t-saoghail na b' aithne do Akhnaton! An uair a chuimhnichear gu robh an duine so beò ceithir cheud deug bliadhna roimh theachd Chriod, faodar a thugisinn gu robh e fada fada air thoiseach air a linn féin. Aig àm auns an robh daoine eile a' smuaineachadh gu robh na diathan coltach riu fhéin, ach a mháin rud beag na bu mhotha, ràinig an duine so air an fhirinn, gur spiorad Dia. Dh' iarr e air a shluagh Dia iarraidh, cha 'n ann ann an lobairtean no ann an samhlaidhean, ach am measg nam flúraichean agus nan craobhan, am measg nan eun agus an éisg, ann an toilinnte an t-samhlaidh agus an t-soluis.

SIOL NA H-EAGLAIS.

Air dha bhi marbh tha e fathast a' labhairt. Eabh. xi, 4.

Tha trì dùthchanna beag ann a chuir an saoghal uile fo fhiachan daibh,—a' Ghréig, agus Canaan, agus Albainn; agus dhiubh sin, is ann ri Albainn a tha na cinnich ag eigheach an diugh, Thigibh thairis agus cuidichibh leinne. An uair a thoisichear air cunntas nan daoine a chaidh a mach le lòchran na Firinn do dhùthchannan a bha 'n an luidhe ann an dorchadas, gheibhear mòran de na daoine againn féin 'n am measg; Mungo Park is Daibhidh Mac an Léigh; J. C. Paton is Seumas Chalmers; Raibeart Laws is Dòmhnull Friseal; daoine mu'm faodar a ràdh ann an da rìreadh, gu'n do cheannsaich iad rioghachdan agus gu'n d' oibrich iad fireantachd.

Bu mhaith leam aig thoiseach bliadhna eile a' cheud àite air an duillieig so a thoirt do dhuine a chaidh leis an t-soisgeul do thir chéin. Tha e iomchuidh gu'n deanamaid an dràsd 's a rithist mar a dh' iarr mac Shirach, gu molamaid daoine ainmeil, ach tha sin a' togail na ceiste, Cò iad na daoine as fhiach am moladh? Cha ruig mise leas commandairean airm a mholadh, no daoine mòra na Pàrlamaid, no tighearnan a' mhargaidh, no seòrsa air bith eile a tha daonnan ann am beul agus ann an sùilean an t-sluaigh. Cha 'n 'eil dearmad air a dheanamh air an t-seòrsa sin uair air bith, ach tha dearmad air a dheanamh air ar soisgeul-aichean ann an tìrean céin, a chionn nach 'eil an obair-san air a deanamh ann am follaist an t-saoghail ach ann an uaigneas an fhàsaich. Ach ged nach cluinnear an guth

anns na sràidean, agus ged nach aithue do'n mhòr-chuideachd eadhon an ainmean, sud na daoine a tha ag ullachadh slighe an Tigh-earna agus a' suidheachadh bunaitean a rioghachd air thalamh.

Thug Ardrishaig tiodhlac maith do aobhar an t-soisgeil anns an linn so, Seumas Chalmers do na h-eileanan mu dheas, agus Dòmhnull Friseal do Africa. Tha seann chàirdeas eadar na h-iascairean agus an soisgeul, cairdeas a tha iascairean na dùthcha a' cumail suas fhathast, air chor agus gu robh e freagarrach gu leòir gu'n tigeadh abstoil á Loch Finn.

Thogadh Seumas Chalmers ann am baile Ionaraora, agus is ann anns an sgoil Shàbaid aig Mghr. Meikle, ministir na h-eaglais U.P., a rinn e suas inntinn gu rachadh e a mach mar shoisgeulaiche. Leugh Mghr. Meikle do'n chloinn litir a bha ann an leabhar na h-eaglais bho shoisgeulaiche ann am Fiji, ag innseadh mu chinneach borb a bhiodh a' mort dhaoine los am feòil itheadh, agus an déidh dha an litir a leughadh thubhaint e riutha, "Co aige a tha fhios nach 'eil balach air chor-eigin an so an diugh a theid a mach leis an t-soisgeul thuca!"

Bhòidich Seumas Chalmers 'n a chridhe gu rachadh esan ann, ach cha d'innis e sin do chàch, oir cha robh fhios aige ciamar a ghabhadh e deanamh. Bha a phàrrantan bochd; cha b' urrainn daibh a chur do'n Oil-thigh, is cha robh dòigh aige air a' mhiniestrealachd a thoirt a mach. Ach far am bheil an toil làidir agus an cridhe òg is dòchasach, gheibhear dòigh eadhon air na beanntan a charachadh, agus ged a b' fheudar dha faighidinn a chleachdad, mu dheireadh dh' fhosgail na dorsan roimhe, agus ann an 1866 sheòl e á Lunnainn gu Rarotonga, aon de na h-eileanan anns a' Phacifc.

Cha 'n 'eil cuan air an t-saoghal anns a bheil uiread eileanan ris a' Phacific mu dheas; eileanan an àigh far am bheil blàths is toradh, gun ghràin gun diù idir annta ach a mhàin na daoine a tha 'g an àiteachadh. Theaganadh gur e an t-eilean as fheàrr is aithne do mhuinnitir na dùthcha so, *Samoa*, an t-eilean anns an do rinn R. L. Stevenson a dhachaidh ann an deireadh a làithean, agus far an do sgrìobh e cuid de na sgeulachdan gasda a dh' innis Calum na Croige dha an uair a bha e anns an Ros Mhuileach. Ged nach robh R. L. Stevenson ro thoigheach air ministearan no air eaglaisean bha meas mòr aige air Seumas Chalmers. An déidh dhaibh tachairt air a chéile thall air taobh eile an t-saoghail sgrìobh Stevenson dhachaidh, "Cha b' urrainn do dhuine air an t-saoghail eòlas a chur air Seumas Chalmers

gun ghaol a ghabhail air. Tha gu leòir de fhàilingean ann, coltach riunn uile, ach tha e *cho mòr ri eaglais.*" Ciod a b' fheàrr a b' urrainnear a ràdh mu dhuine air bith na sin, oir tha an eaglais 'n a fianuis air na nithean a tha fior is urramach is uasal.

Tha mòran dhaoine an dùil nach 'eil dad r'a dheanamh aig soisgeulaichean am measg nan cinneach ach am Biobull a leughadh agus a mhìneachadh dhaibh. Ach m' an gabh am Biobull a bhi air a leughadh dhaibh, feumaidh e a bhi air a thionndadh do'n chànan a tha iad a' bruidhinn, agus m' an gabh sin deanamh feumaidh an soisgeulaiche a chànan ionnsachadh. Anns na dùthbhannan ud feumaidh an soisgeulaiche fichead ceaird a bhi air a làimh; tha e 'n a mhiniistir, 'n a mhaighstir sgoil, 'n a shaor, 'n a ghobhainn, 'n a mharsanta, 'n a bhàillidh, 'n a dhotair. A thuilleadh air innleachdan eile a ghabh Seumas Chalmers air na daoine ud a theagasc thòisich e air paipear-naigheachd a dheanamh air an son le làmhan fhéin. Cha robh am paipear-naigheachd mòr gun teagamh, ach bha e mòr gu leòir airson nan droch sgoilearan a bhiodh 'g a leughadh. Theagaisg e na boirionnaich ann am banachas-tighe, agus na firionnaich ann an obair fearainn, ach cha robh e furasda dha leigheas fhaotainn air son na leisge a bha ceangailte riu.

An déidh dha saothrachadh deich bliadhna ann an Rarotonga chaidh e do Phapua, no mar theirear ris mar is trice, do New Guinea. A mach o Astralia, is e Papua eilean as mothà air an t-saoghal; tha e a thri uiread Bhreatuinn. Tha aon abhainn ann a tha sé ceud mìle air fad, agus tha an t-eilean uile gu léir cho maith a thaobh sìde is gruinnd, 's nach robh ann an tir a' gheallaidh ach fonn bochd làimh ris. Ach bha an sluagh fad air an ais; aig an ire anns an robh Breatunn an uair a bha ar n-aithrìchean a' fuireach anns na coiltean agus a' tighinn beò mar na beathaichean.

Cha robh eòlas aca air an t-saoghal neo-fhaicsinneach ach a mhàin so, gu robh iad a' creidinn gu robh e làn de dhroch spioradan a dh' fhaodadh cron a dheanamh orra. Ma bha greim de'n loimidh a' tighinn ann an druim seann chailllich, is e droch spiorad a bha an sàs innse; ma bha cearc no muc a' faotainn a' bhàis agus gun fiughair ris, is e droch spiorad air chor-eigin a bha a' nochdadhbh a mhàoruin do'n teaghlach. Bho am breith gu am bàs, bha iad fo dhaorsa an eagail; eagal aig aon bhaile roimh bhaile eile; eagal air gach duine roimh a choimhearsnach; agus eagal orra uile roimh na spioradan neo-fhaicsinneach a bha 'g an cuartachadh. Do dhaoine a bha fo bhuaidh

eagail mar bha na daoine ud, cha robh e furasda do Sheumas Chalmers creideamh a dhùsgadh 'n an cridheachan ann an Dia tròcaireach is gràdhach. Bha e do-chreid-sinn le mòran diubh nach robh Athair nan spioradan a' ghabhail thachd ann an cron a dheanamh air cloinn-daoine; theireadh iad nach b' fhiach dha cumhachd a bhi aige mur faodadh e cluich le daoine mar a chluicheas an cat ri luch. Ach a mheud dhiubh 's a chreid an soisgeul, bha iad air an saoradh bho chumhachd an eagail, agus air an saoradh cuideachd bho na droch cleachdanna a bha aig an aithrìchean.

B'e an cleachdadh a b' uamhasaiche a bha aca uile gu léir, gu'm biodh iad ag ittheadh feòil dhaonda. B' fheàrr leò i na sitheann. A' cheud tigh anns an d' fhùirich Chalmers, gus am biodh tigh dha fhéin air a thogail, bha na ballachan aige air a dheanamh riomhach le clraiginn dhaoine. Cho luath 's a chaidh e air tir bha sgoath dhiubh mu'n cuairt air, le boghachan is saighdean is sleaghan 'n an làmhan, ag iarraidh air a sporan a liubhairt air neo gu'm mortadh iad e. Dh' fheumadh deagh chridhe a bhi aig duine gus a làrach a sheasamh am measg dhaoine de'n t-seòrsa sin, ach bha sin aig Chalmers, agus thubhairt e riu anns an aodann, nach robh eagal no giorag air romhpa. Thubhairt e gu'n d' thàinig e thuea mar charaid le deagh sgeul an t-soisgeil; gu'n d' thàinig e gun armachd cuideachd. Chuir so air an ais iad, oir tha freumh beag de'n uaisle anns a' choguis nàdurra, ged nach biodh a' choguis ach ann an com trusdair.

Uigh ar n-uigh dh' fhàs e eòlach air gné is dòighean nan daoine, agus dh' fhàs iadsan eòlach air an duine gheal. Ach ged a bha an fheadhainn a ghabh ris an t-soisgeal, anabarrach dileas dha, cho dileas 's gu'n dionadh iad e gu bàs, dh' fheumadh e daonnan a bhi 'n a earalas air càch. A h-uile uair a rachadh e do bhaile ùr, bha e a' ruith cunnairt, air chor agus gu'm feumadh e, a là agus a dh' oidhche, suil a bhi ann an eùl a chinn. Bha iad uile 'n am meirlich; cha mhòr nach tugadh iad dheth an t-aodach a bha uime. Bha dà ni a bhiodh e a' gleidheadh 'n a phòcannan air son a thoirt daibh, tombaca is salann. Bheireadh iad an leth shùil air crioman tombaca, agus b' fheàrr leò greim salainn na siùcar. Bhiodh diadhairean na h-eaglais a chuir a mach Chalmers do Phapua air uairean a' gearan gu robh e a' cosg tuilleadh 's a chòir de thombaca, ach bha an tombaca 'na mheadhon air gean-maith a chosnadh dha bho dhaoine nach bu mhaith dha a bhi 'n an eisiomail an uair a bhiodh an Carghus orra. Bha an sluagh borb is fuiteach gun teagamh,

ach bha Chalmers 'n a dhuine cho cairdeil 's gu'n do tharruing e thuige fhéin iad gu h-ióngantach. Cha robh flughair aige gu'm faicteadh miorbhuleann ann am Papua, no gu'n táchradh ann iongħnaidhean mar a thachair air là na Caingis; bhiodh e ag ràdh nach robh dòigh eile air na h-eileanan ud a chosnadh do Chriosd ach an aon dòigh so, teachdairean Chriosd a bhi nochdadh gràdh is irioslachd am Maighstir 'n am beatha féin. Far am bheil an siòl sin air a chur bidh fàs is cinneas daonna.

Ann an 1886 thàinig e air ais do'n dùth-aich so, air iarrtus a' chomuinn a chuir a mach e. Cha robh e fhéin air son tighinn a nall idir, oir bha e an dùil gu robh e air fàs tuilleadh is coltach ris na daoine a bha e 'n am measg, agus gu robh e an déidh modhannan na h-Alba a chall, 'n a bhiadh agus 'n a aodach. Ach bha an Comunn air son cothrom a thoirt dha stad d'a obair fad bliadhna, agus cothrom a thoirt daibh féin seanchas a dheanamh ris agus a bheachd fhaotainn air nithean a bhuiñeadh do aobhar an t-soisgeil air feadh an t-saoghal. B'e sud a' bhliadhna gun fhois do Sheumas Chalmers! Air feadh na rioghachd uile bha na miltean a bha air son fhaicinn agus a chluinnntinn, oir bha iad a' cluinnntinn bho chionn bhliadhna bho luchd-turuis a thàinig air an ais as na h-eileanan mu dheas mu'n obair a bha an soisgeulaiche so a' deanamh am measg nan cinneach ann am Papua, na doighean neònach a bha aige air an riaghadh, agus an t-úghdarras a bha aige 'n am measg. B' fheudar dha dol troimh na bailtean mor, a dh' innseadh do dhaoine m'a obair, agus troimh bhailtean beaga cuideachd. Ann an Ionaraora thàinig ochd ceud duine a mach a dh' éisdeachd ris, agus Mac Cailein fhéin air an ceann.

Bha Breatunn a' tagar còir air pàirt de eilean Phapua, agus a thaobh 's gu robh Seumas Chalmers 'n a righ beag anns an àite co-dhùi, thaig luchd-comhairle na Pàrlamaid posta dha ann an seirbhis na Banriugh ann am Papua. Ach cha ghabhadh e e; b' fheàrr leis dol air ais mar shoisgeulaiche. Bha e cinnteach nach 'eil rud air an t-saoghal cho cumhachdach gus daoine a thogail as an dorchadas agus as an aineolas ris an t-soisgeul, agus bhiodh e ag ràdh cuideachd, gu'm bu mhaith do Bhreatunn na'n cuireadh i a soisgeulaichean a dh' ionnsuidh nan dùthchannan thall m'an cuireadh i a mach thuca a marsantan, agus a saighdearan, is daoine eile a tha air thòir an fhortain. Cha 'n 'eil teachdairean an t-soisgeil iomlan na's mó na daoine eile, ach co dhiu cha 'n ann air ghaol buannachd a tha iad a' dol a mach; cha 'n ann a reic uisge-bheatha, no calico

grod, no gunnachan, no opium, ach a thoirt daibh focal na beatha. Eadhon ann am Papua b'e déòch làidir nàmhaid a bu mhiosa a thachair air Seumas Chalmers. Bha uisge-beatha Bhreatuinn air a chur a mach thuca, a chur cùthach anns na h-eanchainnean aca. Gheibh an deoch buaidh daonnañ air an duine dhubb, oir tha e cho neo-stuama ri páisde. Ach ciod a theirear ris an duine gheal a chumas ris an duine dhubb na dh' olas e, air ghaol na sgillinn!

Na còig bliadhnaich mu dheireadh a bha e thall dh' fhuling e mòran trioblaid 'n a thigh, agus 'n a bhoibhig, agus 'n a inntinn. Bha a bhean tim; bha lòinidh is fiabhrus 'ga phianadh fhéin, agus bha an obair trom trom. Bha e a' dol am measg threubhan coimheach, a' feuchainn ri dorsan ùra phos-gladh do'n t-soisgeul, ach bha na treubhan sin fuar is borb ris. Air uairean bhiodh e fhéin agus a bhean dà cheud mile o'n duine gheal a bu dlùithe dhaibh, air an cuartachadh le daoine as nach b' urrainn daibh earbsa a chur aon mhionaid. Dh' fheumadh e air uairean a shùilean a chumail fosgalte an uair a bhiadh e ag ùrnuigh, air eagal gu'n cuireadh duine de na bha 'ga éisdeachd saigheadh ann, no gu'm buailteadh tuagh air anns a' cheann.

Ann an 1900 shiùbhail a' bhean; dh' fhàg sin e aonaranach gun chompanach, ach cha b' fhada a bha iad dealaithe, oir bha e fhéin air a mhort an ath bhliadhna. Tha e coltach gu'n deachaidh cuid de na treubhan borb ud ann an co-bheinn, gu'm marbhadh iad na daoine geala; fhuair iad cothrom air Chalmers agus duine eile a bha còmhla ris, agus mhort iad iad. Thug iad an cuirp do na mnathan gus am bruich agus an itheadh. Chuir Breatunn long-chogaidh a mach 'g am peanasachadh, agus ann an aon de na bailtean anns an deachaidh na seòladairean air tir fhuair iad deich mile claireann. Baile nam mortairean da rìeadh.

Ach ged tha Seumas Chalmers marbh, tha e fhathast a' labhairt. Tha e a' labhairt ri daoine òga gu sònruichte; agus is e so a tha e ag ràdh riu, nach 'eil seirbhis air an t-saoghal cho urramach ri seirbhis a dheanamh do rioghachd Dhé, agus gur e na daoine as fhiach am moladh, na daoine a tha toileach cruaidh fhlàng air sgàth Chriosd.

An uair a chaidh an naigheachd a mach gu'n do mhortadh e thaig fear de na bha air am iompachadh leis ann an Rarotonga dol do'n bhaile anns an do mharbhadh e, agus a bheatha a chur seachad ann, a chur iompaidh orra aithreachas a dheanamh agus gabhail ris an t-soisgeul. Sin mar tha an eaglais a' fas, air a togail air fuil nam martarach.

AN DIADHAIDHEACHD FHIORGLAN.

Is i so an diadhaidheachd fhiorghlan agus neo-shalach am fianuis Dhé agus an Athar, dilleachdain fhiorsachadh 'n an trioblaid.—Seumas, i 27.

Air là Nollaig anns an eaglais, agus sinn cruinn gu bhi toirt molaidh do 'n Tighearna gu'n do rugadh an leanabh naomh ann am Betlehem, chruinnich sinn suim airgid agus chuir sinn e gus na Tighean-fasgaidh aig Quarrier aig Drochaid-Weir, far a bheil e a' deanamh obair mhòr is iongantach air son cloinne a chaill am pàrrantan. An cois na litreach a thàinig air ais thugainn air son ar tabhartais, bha leabhar beag anns a bheil cunnatis air a thoirt air obair na h-iocdh a tha dol air aghaidh aig Drochaid-Weir. An raoir fhéin leugh mi an leabhar so, agus bu mhaith leam iomradh a dheanamh air anns an àireamh so, an dòchas gu'n cuidich an fheadhainn sin d'ar luchd-leughaidh as urrainn a dheanamh, agus nach 'eil 'ga dheanamh cheana, an obair Chriosdail so.

Anns a' bhiadhna 1874 thàinig D. L. Moody a nall do 'n dùthach so, agus ann an lòrg a theachd bha dùsgadh ann an Albainn a dh' ath-bhèòthach na h-eaglaisean uile; dùsgadh a dh' fhàg toradh 'na dhéidh a chithear gus an là an diugh. Tha e air a ràdh gu'n d' thug an dùsgadh sin do'n eaglais Shaoir na foirfich a b' fheàrr a bha riamh aice, agus gur e Moody a shàbhail i o'n tiormachd a bha bagairt oirre an uair a thòisich a ministearan air an sgoilearachd ùr. Biodh sin mar a bhithreas e, ach co dhiù b'e 1874 bliadhna na saorsa agus na slàinte ann an Albainn.

An uair a thàinig D. L. Moody do Ghlaschu bha e air a bhioradh 'n a chridhe le seallaidhean a chunnaic e air na sràidean, clann bheag is neul an aeras air an aodainn, gun stiall de'n aodach orra, cas-rùisgte is ceann-rùisgte. Ghairm e coinneamh ach an gabbadh dad deanamh air an son. Am measg nan daoine a chaidh do'n choinneamh sin bha Uilleam Quarrier, duine aig an robh gaol air na leanaban, agus a bha cheana a' deanamh a dhichill gus cobhair a thoirt daibh. Bho thàinig e gu iùre duine bha e 'na intinn tòiseachadh air na dilleachdain a theàrnadh le dachaidh ùr a thoirt daibh ann an Tighean-fasgaidh a bhiadh air an togail air an son. Dh' innis e do chàch ciod a bha 'n a intinn, agus thug iad uile am beannachd dha. Cheannaich e dà fhichead acair de fhearran aig Drochaid-Weir, agus thòisich e air na Tighean-fasgaidh a thogail, a réir mar bha comas aige dol air aghaidh.

Ann am beagan bhliadhna bha deich Tighean aige, agus iad uile làn de chloinn. Ach a h-uile bliadhna bha an obair a' fàs, is bha daoine caomhail eile 'ga chuireachadh cho fialaidh 's nach b' fhada gus am b' fheudar dha tuilleadh fearainn a cheannach. Dh' fhàs an aon bheag 'na mìle, agus na deich tighean 'n am baile mòr, oir luathaich an Tighearna an obair 'na thràth. An diugh tha oighreachd bheag aca, sé fichead deug acair air a bheil tri fichead 's a còig deug de thighean, agus còrr air dà mhile duine anna. A thuilleadh air fasgadh a thoirt do dhìlleachdain agus do chloinn eile a tha gun chùl-taice tha na tighean-dìdein so a' gabhail ri truaghain eile, ri daoine air a bheil caitheamh no an tinneas-tuiteamach agus nach h-urrainn an aire a thoirt daibh fèin.

Gus an obair mhaith so a chumail air a h-aghaidh tha £70,000 a dhìth orra a h-uile bliadhna, ach ged a tha an t-suim mòr, tha iad a' faotainn an airgid gu réidh, agus cha robh iad riamh ann an ainbheach. Coltach ri Seòras Müller a bha ann am Bristol, agus ri Mairi Slessor a bha 'n a soisgeulaiche ann an Calabar, cha 'n 'eil iad a' gabhail dòigh shònruichte air bith air an airgiot so a thrusadh ach a mhàin gu bheil iad 'g a iarrайдh air Dia ann an ùrnuigh, agus tha an iarrtus air a thoirt daibh. Tha mòran dhaòine ann nach creid facal dheth so, a shaoileas nach 'eil ann ach faoineas no eadhon ladarnas ar taic a leigeil ri Dia anns an dòigh so agus ar èuisean fhàgail 'n a làmhan. Tha fhios agam glé mhaith nach cuireadh dad a b' urrainn mise a ràdh riù as am beachd iad, agus mar sin cha téid mi ann an argumaid riù, ach is e so aon ni a their mi, nach ann aig na t-anacreidich a tha am fhiorsachadh as fheàrr air dòighean is cumhachd an Tighearna ach aca-san a tha cur an uile earbsa ann. "Tha rùn-diòmhair an Tighearna aca-san d'an eagal e." Duine a tha a chridhe socruichte air Dia, agus 'anam aonaichte is coisrigte d'a sheirbhis, sin agad duine a chuireas beannan as an rathad le ùrnuigh.

Uile gu léir fhuair còrr is seachd mile deug de chloinn (17,824) dachaidh bhlàth is oileanachadh diadhaidh anns na Tighean so, agus dhiubh sin bha 6,607 air an cur a mach do Chanada, a dhol air ceann an cosnaidh. Shoirbhich an saoghal gu maith le cuid dhiubh, agus a h-uile bliadhna tha iad a' cuimhneachadh nan Tighean-fasgaidh aig Quarrier, a thog as a' chlàbar iad agus a shocruich an casan air a' charraig. Bho gach dùthach fo'n ghréin, agus leis gach

posta, tha litrichean de 'n t-seòrsa so a' tighinn gu Drochaid-Weir o dhaoine aig a bheil spiorad Chriosd 'n an cridhe.

Hankow ann an China.

"Tha mi a' cur thugaibh còig puinnd Shasunnach le mo bheannachd. Na bithibh aig an dragh fios-freagairt a thoirt do'n litir so, oir cha 'n aithne dhuibh mi agus cha 'n aithne dhomhsa sibhse. Ach chuala mi mu 'n obair a tha sibh a' deanamh as leth na cloinne, agus bu mhaith leam beagan cuideachaidh a dheanamh leibh."

Is e so obair an Tighearna, da-rìreadh; obair a dh' fhaodas a bhi air a h-ainmeachadh maille ris na h-iongantasan a leughar ann an Gníomharan nan abstol, toradh an Spioraid Naoimh. Tha cuimhne agaibh air an fhacal a thubhairt Lucas ann an toiseach an leabhair sin, "na nithean," ars' esan, "a thoisich Criod air a dheanamh." Thòisich obair Chriosd bho chionn dlùth air dà mhile bliadhna, ach cha do sguir i fhathast agus cha sguir i gu bràth gus am bi toil Dhé air a deanamh air an talamh mar tha i air a deanamh ann an nèamh. Cha 'n e toil Dhé gu'm biodh páisdean a' fulang an aeras, ach ciod am meadhon a tha aig Dia air a thoil a chur an gnìomh ach làmhan caomhail is eridheachan fial a shluagh? "Is mise an fhionain," arsa Criod, "agus is sibhse na geugan." Tha am facial sin domhain is brioghmhor, agus tha e a' ciallachadh rud no dhà, ach am measg nithean eile tha e a' ciallachadh so, gur e luchd-leanmhuinn Chriosd an diugh, ann an da-rìreadh, a làmhan agus a chàsan leis a bheil an Slànuighear a' dol a mach air thurasan na tròcair. Ma tha eridheachan spòcach agaibhne, is làmhan dùinte, is casan mall, nach 'eil sinn a' cumhannachadh tròcair an Tighearna, agus a' cur bacadh air 'obair?

Tha an sean-fhacal ag radh nach cròn e ann an duine a bhi fial, agus tha an soisgeul ag ràdh an ni ceudna. Cha toigh le Dia daoine beag cumhann spòcach nach smuainich latha 's a' bhliadhna ach orra fhéin, ach is toigh leis daoine anns a bheil iochd. Tha e fèin iochmhor is uasal, agus ghràdhach e an saoghal cho mòr 's gu'n d' thug e seachad a Mhac.

Tha iomadh dòigh ann anns am faod duine spiorad na diadhaidheachd a nochdad, ach cha 'n aithne dhomhsa dòigh as fheàrr na 'n dòigh a chomhairlich an t-abstol Seumas duinn an uair a thubhairt e, "Is e so an diadhaidheachd fhiòrghlan agus neosalach am fianus Dhe agus an Athar, dilleachdain fhiosrachadh 'n an trioblaid." Ma shoirbhich Dia leat, a leughadar, agus gur h-urrainn duit a dheanamh, cuir do làmh 'n ad phòca agus thoir cuideachadh do na doine a tha cuideachadh nam páisdean

anns na Tighean-fasgaidh aig Quarrier ann an Drochaid-Weir.

ANNS A CHATHAIR.

Tha mi dol a dh' innseadh dhuibh naigh-eachd a tha glé neònach, ach air eagal gu'n saoibh sibh e Calum na Cròige a dh' innis dhomh fhéin i, bu mhaith leam a ràdh nach e idir ach Seònaid Eachainn. Agus cò urrainn as fheàrr na Seònaid?

Theagamh gu bheil cuimhne agaibh gu'n d' innis mi dhuibh an uiridh gu robh an t-Urr. Niall Mac Phàrlain, B.D., air a shuidheachadh ann an Cille-Sgumain. Cha chuala mise riamh e a' searmonachadh, ach bidh mo sheann bhan-charaid, Seònaid Eachainn, ag innseadh dhomh gu bheil e anabarrach cuimseach leis na sean-fhacail, agus gu'm bi e daonna 'g an uisneachadh anns an t-searmon Ghàidhlig. Air feasgar Sàbaid, aig an àm anns an robh an dùthach a' taghadh buill na Pàrlamaid, bha e a' searmonachadh air a' cheann-teagaisg, "Bithidh eòlas agaibh air an fhìrinn, agus ni an fhìrinn saor sibh," agus am measg nithean eile a thubhairt e, dh' aithris e an rann so,

Tha 'n fhìrinn gu cliùteach sona,

Cha chron air duine bhi fial,

'S fheàrr beagan anns an onoir

Na 'n donas is ceithir cheud.

Cò a bha 'n a shuidhe ann an eaglais Chille-Sgumain air an fheasgar ud ach Sir Ioctan Nimrod, sealgair cumhachdach an làthair an Tighearna, agus e air tighinn a nall as an Oban a gheildheadh coinnimh ann an Cille-Sgumain, oir bha e ag iarraidh a steach do'n Phàrlamaid.

Bha Sir Ioctan mòran na b' eòlaiche air balgairean is cearcan-fraoich na bha e air riaghadh na dùthcha, agus na'n leighteadh leis, b'e Tigh nan Cumantan an t-àite mu dheireadh air thalamh a dh' iarradh e dol ann. B' fheàrr leis aon là a' ruagadh shionnach na mìle là ann an cùirtibh na Pàrlamaid. Ach chuir daoine eile an cinn r'a chéile agus chuir iad romhpa gu'm feumadh Sir Ioctan dol do'n Phàrlamaid, a chumail Iompairachd Bhreatuinn air a casan agus a chumail nam Bolseabhaicean fo smachd. Bha deagh charaid 's a' chùirt aig na daoine sin anns a' mhnaoi aig Sir Ioctan, oir bha a cridhe-se an geall air faotainn do Lunnaid, agus mar sin bha an duine truagh eadar a' bhaobh 's a' bhuarach. Mu dheireadh dh' aontaich e leò, agus ann an tìne ghoirid, bha e anns a h-uile paipear naigh-eachd anns an dùthach gu robh Sir Ioctan Nimrod a' faireachduinn gu robh na h-amannan cho cunnartach agus cor an luchd-oibre cho cruaidh 's nach b' urrainn da fuireach 'n a thosd. B'e sin an t-aobhar gu robh e a nis 'ga thairgsinn fhéin do Shiorr-

amachd Ràbhasda, ag iarraidh gu'n cuireadh iad suas do'n Phàrlamaid e.

An sin thòisich na cuibhlean air dol mu'n cuairt; anns na paipearan naigheachd, air ballachan nan tighean anns na sràidean, air dorsan eaglaisean is cheàrdach, air craobhan ri taobh an rathaid mhòir, bha dealbh Shir Iocain air a chrochadh agus a bhuadhan comasach air an cur an céill. Cha robh fhios aige air an t-saoghal cò a bha deanamh sin; ach eadar luchd-lagha, is luchd-labhairt, is gillean-freasail, is gillean-ruith, is gillean-gnothuich, is pearsachan eile a bha air son an gob a chur anns a' phoit, mar a chruinnicheas na h-iolairean a dh' ionnsuidh na closaich, bha réiseamaid de dhaoine beaga a' cur nan cuibhlean mu'n cuairt, agus fiughair aca uile ri páigheadh. Cha robh aca ach aon phort, Gu ma fada beò an Rìgh! Gu ma fada beò Sir Iocan!

B' ann air feasgar Diluain a bha a' choinneamh aige ann an Cille-Sgumain. Bha an tigh-sgoil làn; am Baillidh anns a' chathair agus Tom Eliot r'a ghuallainn. Thuirt an Baillidh gu'm faodadh iad a bhi uasal asda fhéin leithid Shir Iocan Nimrod fhaotainn mar bhall Phàrlamaid air son na Siòrramachd, duine aig an robh nieas air an fhìrinn agus air an onoir, agus ciod eile a bha dhìth air muinntir na dùthcha so ach firinn is onoir? "Duine air bith," ars' am Baillidh, "a bheir d'a luchd-dùthcha an fhìrinn, agus an fhìrinn uile, agus gun dad ach an fhìrinn, mar a tha Sir Iocan a' toirt daibh, sin an duine a dh' fhaodar a bhi cinnteach gu'm bi e air a thaghadh leò."

An uair a sheas Sir Iocan air beulaobh nan daoine bha choslas air gu'n do chaili e a' chainnt. Fad dà mhionaid cha d' thàinig diog as a bheul. Shaoil euid nach robh e gu maith, agus shìn Tom Eliot do'n Bhaillidh placaid a bha aige 'n a phòca. Ach cha robh feum air a' phlacaid: cha robh dad ceàrr air Sir Iocan; cha robh e ach a' deanamh suas 'inntinn. Tha e coltach nach 'eil e idir cho furasda inntinnean a tha air an oileanachadh ann an ruagadh nan sionnach a dheanamh suas ri inntinnean eile.

B' fheàrr leis nach deachaidh e do'n eaglais an raor; bho na chual e an rann ud aig Donnacha Loudin chaill e a thlachd anns an dà òraid a dh' ionnsaich e air a theangaidh; bha amharus aige nach robh cùisean na rioghachd idir cho soilleir 's a bha iad air an deanamh leis an fhear-lagha a rinn iad. Dh' fheuch e ri eaglais Chille-Sgumain a chur a mach as 'inntinn, ach a dh' ainein a chridhe bha falal an abstoir Eoin 'g a ruagadh, mar a bhiodh e fhéin a' ruagadh nan sionnach,—ni an fhìrinn saor sibh—, agus bha Donnacha Loudin 'g a ruagadh cuideachd,

Tha 'n fhìrinn gu cliùteach sona,
Cha chron air duine bhi fial;
'S fheàrr beagan anns an onoir
Na 'n donas is ceithir cheud.

Agus a nis bha am fear-cathrach aige fhéin, Baillidh Chille-Sgumain, air taobh nan abstol agus nam bard, is tart 'n a anam air son na firinn. "Duine air bith," ars' esan, "a bheir dhuinn an fhìrinn, agus an fhìrinn uile, agus gun dad ach an fhìrinn, sin an duine a thaghair leinn." Fad dà mhionaid bha Sir Iocan Nimrod ann an iom-chomhairle, ach an sin għlan e a chliabh agus labhair e.

"A mhuinnir Chille-Sgumain, thug mi an aire gu'n do bhualil sibh uile 'ur basan an uair a thuirt am Baillidh nach 'eil dad eile a dhìth oirbh ach an fhìrinn; sin rud a tha furasda gu leor dhomhsa a thoirt duibh. Tha eagal orm gu'n d' thubhairt na paipearan-naigheachd gur e cor truagh na dùthcha a tha toirt ormsa seasamh air 'ur beulaobh an dràsd, agus gu bheil iad ag ràdh cuideachd gu'm bi Breatunn mòran na's soirbheachaile na tha i ma chuireas sibh mise do'n Phàrlamaid. Ach na biodh dòchas air bith agaibh gu'n téid agam-sa air atharrachadh a dheanamh anns an rioghachd ged a rachainn do'n Phàrlamaid. A dh' aon ni, cha 'n 'eil fhios agam ciod an t-atharrachadh a tha feumail, agus cha mhò a tha fhios agaibhse, oir cha 'n 'eil annainn le chéile ach daoine aig nach 'eil sgil no eòlas a thaobh riaghadh na rioghachd. Tha mise a' dol le Mghr. Stanley Baldwin ann an cuis nan Tariffs, ach air a shon sin, cha 'n 'eil fhios agam c' ar son a tha. Tha daoine eagnaichd a chuir seachad am beatha a' feuchainn ri obair nan Tariffs a thugisinn ag innseadh dhuinn nach 'eil an rud idir soilleir dhaibh, ach cha do chuir mise seachad uair an uair-eadair riamh a meòmrachadh air a chuspair so, agus tha amharus agam nach mò a chuir sibhse. Ciod am feum, mata, a tha ann dhuinn a bhi gabhail feirg mu'n għnōthu? Theagamh gu'm bioln e maith do'n dùthcha Tariff a chur air meatagan is brògan; ach air an làimh eile, theagamh nach bitheadh. Co aige a tha fhios? Ann an litir a chuir mi 'g ar n-ionnsuidh an là roimhe thuirt mi gur e aon de na rùinteas as dlùithe do m' chridhe na Bolseabhaicean a chumail 'n an àite féin, agus cothrom a thoirt do'n duine bhochd. Ach a dh' innseadh na firinn, cha 'n 'eil fhios agam ciod a tha sin a' ciallachadh; cha mhi fhéin a sgriobh idir e ach am fear-lagha, agus chuir esan anns an litir e a chionn gu'n sealladh e gu maith ann an sùilean na dùthcha, mise a bhi air taobh an duine bhochd agus an aghaidh nam Bolseabhaicean. Ach cò iad na Bolseabhaicean, no ciod an t-ana-cothrom a tha air a dhean-

amh air an duine bhochd, cha 'n aithne dhomh! An aithne dhuihbse! . . . Cha 'n abair mi an còrr. Cha 'n eil annam ach duine a tha aineolach air riaghachd, agus tha sibhse a cheart cho aineolach rium. Ach dh' iarradh orm seasamh air son Pàrlamaid an dràsd, agus ma chuireas sibhse innte mi, theid mi innte gun teagamh, ach na biodh flughair air bith oirbh gu'n dean mi maith no cròn innte. A réir mo bheachd-sa (ged nach 'eil annam ach duine gun sgil no sgoil) tha iad uile car coltach ri chéile, Tories is Cuigse; agus tha mi làn chinnteach nach éireadh dad ceàrr do'n rioghachd ged a bhiodh car air a chur anns an iuchair ann an Tigh nan Cumantan, agus e air a dhùnadh fad thrì bliadhna."

An uair a shuidh Sir Iocan Nimrod, cha robh aon duine anns an éisdeachd a bhuail bas no eas, no a ghlaoidh *Ho-ré*. Bha iad uile mar gu'm biodh iad aig tiodhlacadh; ach bha cuid dhiubh a' sealtainn air Tom Eliot mar gu'm b'ann aige-san a bha choire. Ach a h-uile duine a bheireadh sùil 'n a rathadh, chrathadh Tom a cheann, oir bha fhios aige gu maith gur e a' cheist a bha 'n an sùilean, An e an daorach a tha air Sir Iocan? Is ann anns an tigh-òsda aig Tom Eliot a bha e fuireach, agus le crathadh a chinn bha Tom ag innseadh dhaibh nach robh daorach no daorach air an duine.

A cheart oidhche, thall anns an Oban, bha am fear eile a bha ag iarradh a steach do Phàrlamaid a' cur nam both dheth ag innseadh do mhuinnitir an Obain gu robh Sir Iocan Nimrod agus a sheòrsa a' feuchainn i' an còraichean a thoirt bhuapa agus tràill-ean a dheanamh dhiubh, ach na 'n seasadh iad air a thaobh-san gu duineil, rachadh e air an ceann gu buaidh no gu bàs! Aon uair 's gu'm faigheadh esan a steach do'n Phàrlamaid bhiodh an obair pait, am biadh saor, is tigh riòmhach, is croit, air a thoirt do'n h-uile duine air an robh iad a dhìth. Shéid e suas an cinn le geallaidhean mòra is briathran atmhor, ag innseadh dhaibh nach do chruthaich Dia riamh duine cho uasal no cho beusach no cho iomlan ris an fhear-oibre; nach do thachair riamh air daoine cho tuigseach ri muinnitir an Obain, agus gu'm b'fheàrr leis muinnitir an Obain a bhi air a thaobh seach uile Chollaistean an domhain. "Sin agaibh," ars' esan, "an fhìrinn, agus gun fhacal ach an fhìrinn. An rud a their an t-Oban an diugh abraidd Lunnainn am màireach."

An uair a shuidh e bha fhallus a' taomadh gu lär, ach b' fhiach dha teas a chur ann fhéin leis an iolach a thog an luchd-éisdeachd. Bha iad mar gu'm biodh iad a' faicinn tìr a' gheallaidh cho dhùth dhaibh ri Cearara.

An uair a bha ùpraigd an taghaidh

seachad, agus a bha na figearan air an glaodhach leis an t-Siorram, b'e so mar a chaidh an cath ann an Ràbhasda,—

Sir Goileab Mac Brosgul, 12,848.

Sir Iocan Nimrod, 51.

Thug Sir Goileab taing do'n t-Siorram agus do'n t-sluagh uile, agus am measg mòran glòramais eile a thubhaint e riu, thubhaint e gu robh na figearan a' dearbhadh gu soilleir do'n t-saoghal nach leigeadh duine a leas eagal a bhi air nach seasadh a luchd-dùthcha air a thaobh ma bheireadh e dhaibh an rud a bha dhìth orra, "an fhìrinn, an fhìrinn uile, agus gun dad ach an fhìrinn." "Mar Bhreatunnach a' labhairt ri Breatunnach," ars' ensa, "thug mise an fhìrinn do mhuinnitir an Obain agus do mhuinnitir Ràbhasda uile, agus thug iadsan dhomhsa —." Cha d' fhuair e am facal a chriochnachadh leis mar a thòisich na daoine air glaodhach *Ho-ré Ho-ré*, *Gu ma fada beò Sir Goileab*.

An uair a sgaoil am bannal chualas Sir Iocan a' crònanaich gu toilichte ris fhéin an rann ud aig Donnacha Loudin,

Tha 'n fhìrinn gu clìuteach sona,
Cha chron air duine bhi fial;
'S fheàrr beagan anns an onoir
Na 'n donas is ceithir cheud.

Ghabh Tom Eliot agus am Baillidh an euthach dearg an uair a ràinig an naigh-eachd Cille-Sgumain nach d' fhuair Sir Iocan a steach, agus thuirt iad nach robh ann am muinnitir Ràbhasda ach na cladhair-ean, ach is e a thubhaint mo bhan-charaid, Seònайд Eachainn, gu robh co dhiù aon ionracan ann an Ràbhasda na bu mhotha na bha finghair air Abraham fhaotainn ann an Sodom.

Ach mur d' fhuair Sir Iocan do'n Phàrlamaid le ceithir cheud, rinn an fhìrinn saor e; saor 'n a choguis, agus saor gu rathadh fhéin a leantuinn agus na sionnaich a ruagadh.

Tha a' mhòr-chuideachd de dhaoine an t-saogail 'g am mealladh féin, an dùil gu bheil gaol aca air an fhìrinn, ach an àite gaol a bhi aca air an fhìrinn, is e an fhìrinn a' ghàlair as seirbhe leò éisdeachd ri. Tha an fhìrinn an diugh fhat hast far an robh i riamh roimhe, cha 'n ann air mullach nan tighean ach ann an grunnad an tobair, agus is annamh duine a dh' aithnicheas i an uair a thachras i orra. Do'n mhòr-chuideachd tha i mar fhreumh á talamhr tioram, ach air a shon sin, tha i clìuteach sona, agus bheir i daonnan saorsa dhaibhsan aig a bheil gaol oirre; bheir i saorsa dhaibh ann am fichead dòigh eile a thuilleadh air an dòigh anns an do liubhair i Sir Iocan Nimrod bho na h-uile a bha bagairt air.

BAS CHRIOSD.

An uair a shioilleirich an latha, Dihaoine, chunnacas Caiaphas agus buill eile na Comhairle a' deanamh air lùchaint an Uachdarain, agus Iosa maille riu. Timchioll air Iosa bha geàrd de cheannardan an teampuill, air eagal gu'n tugadh a chàirdean oidhírp air a leigeil mu réir. Bha muinntir Ierusalem air eirigh aig an àm, agus an uair a chunnaic iad Caiaphas air cheann na cuideachd thuig iad nach bu chùis bheag a bheireadh air an àrd-shagairt gluasad cho tràth, agus mar sin lean mòran dhiubh e gu tigh an Uachdarain, a dh' fhacainn ciod a bha ceàrr.

An uair a dh' innseadh do Philat, an t-Uachdaran gu robh Caiaphas aig an dorus thàinig e a mach anns a' mhionaid, oir bha fhios aige gu robh faighidinn an àrd-shagairt gu maith na bu ghiorra na 'ùrnughean.

"Tha priosanach an so," arsa Caiaphas, "agus bu mhaith leinn gu'n tugadh tu breith air."

"Ciod a rinn e?" arsa Pilat.

"Mur b' shear droch-bheirt e," arsa Caiaphas, "cha tugamaid thairis dhuitse e: tha daoine againn a bheir fianuis gu'n do labhair e toibheum."

Sheall Pilat air Caiaphas gu elis agus teine 'n a shùil, "C'ar son nach d' thug sibh breith aib' sibh féin ma's e toibheum a tha sibh a' cur as a leth? Nach 'eil fhios agaibh gu'm faod sibh binn a thoirt a mach ann an eùis de'n t-sèòrsa sin? Thoiribh leibh e mata, agus thugaibh breith air a réir ar lagha fein."

"Tha fhios agam gu maith," arsa Caiaphas, "gu'm faod sinn binn a thoirt a mach ach cha 'n 'eil ughdarras againn duine a chur gu bàs."

Anns a' mhionaid thuig Pilat gu robh an priosanach a bha m'a choinneamh air a dhiteadh aca cheana, agus bhuail e 'n a inn-tinn gu robh an t-àm aige seal-tuinn a steach anns a' chùis. Ach cha robh e furasda dha fhaontainn a mach bhuapa ciod an cròn a bha iad a' cur as a leth. Bha cuid dhiubh ag ràdh sid, is euid eile ag ràdh so, agus iad uile a' glao-dhaich aig an aon àm, air chor agus nach robh e furasda do'n Uachdarain fhios a bhi aige ciod a bha e ri rannsachadh.

Mu dheireadh smuainich e gu'm b'e an dòigh a b' phasa dha am priosanach fhéin a cheasnachadh. Dh' iarr e orra uile a bhi sàmhach, agus thionndaidh e ri Iosa, "Ciod a tha agad ri ràdh?"

Chrath Iosa a cheann ach cha do labhair e facal.

An uair a chunnaic Caiaphas sin thuirt e ri Pilat gu cas frionasach (cha robh gaol an t-samhraidh aca d'a chéile), "Fhuair sinn an duine so a' claoadh a chinnich agus a' bacadh cis a thoirt do Cheasar, ag ràdh gur e féin Criod an Rìgh." Cha robh facal de'n fhàrrinn anns na thubhaint Caiaphas agus bha fhios aige fhéin 'n a chridhe nach robh. A thaobh cùs a thoirt do Cheasar cha d' thubhaint Iosa ach so, "Thoiribh do Cheasar na nithean a bhuineas do Cheasar agus do Dhia na nithean a bhuineas do Dhia"; cha mhò a dh' fleuch e riagh ri ceannaire a dheanamh an aghaidh na Ròimhe no an sluga fhùdarachadh 'n a h-aghaidh. Bha amharus aig Pilat nach robh Caiaphas ach a' feuchainn ris a' phrìosanach a chur sìos 'n a shùilean, agus mar sin chuir e roimhe gu'n tugadh e cothrom dha e féin a dhòn, gun Caiaphas a bhi idir anns an làthair. Mar sin thug e a steach e leis fhéin, gus ceist no dhà fhoghneachd dheth.

"A bheil thusa ag ràdh," arsa Pilat, "gur tu righ nan Iudhach?"

Ach cha do fhreagair Iosa a' cheist.

"C' ar son nach freagair thu?" arsa Pilat. "Nach eil fhios agad gu bheil comas agam-sa do chur gu bàs no do leigeil as."

"Cha bhiodh comas air bith agad thairis ormsa," fhreagair Iosa, "mur biodh e air a thoirt dhuit le m' athair."

"A bheil an rud a tha do luchd-dùthcha a' cur as do leth fior, gu bheil thu a' gabhail ort gur Rìgh thu?"

"Tha thusa agus iadsan ag ràdh sin," fhreagair Iosa, "ach cha 'n 'eil rioghachd agam-sa a bhuineas do'n t-saoghal so. Rugadh mi a chum gu'n tugainn fianuis air taobh na firinn, agus gach neach d'an aithne an fhàrrinn agus aig a bheil gaol air an fhàrrinn is ann de mo rioghachd-sa e."

"An fhàrrinn?" arsa Pilat, "Ciod i an fhàrrinn?" "Cò is urrainn a radh?"

'Na inntinn fhéin bha e cinnteach nach robh ann an Iosa ach duine gun ghò, duine a bha feuchainn ri cnothan a chagnadh nach gabhadh cagnadh, agus thuirt e ri Caiaphas agus ris na sagartan eile agus ris an t-sluagh uile, "Cha léir dhomhsa cròn air bith anns an duine."

Chuir sin an cuthach dearg orra agus thòisich a' ghràisg a bha air cùlaobh nan sagartan air glao-dhaich agus air magadh air Pilat, ach thog Caiaphas a làmh agus chuir e stàd orra.

"A bheil fhios agad," ars' esan ri Pilat, "nach e idir duine gun ghò a tha agad ach duine cunnartach, duine a tha nis air tòis-

eachadh ann an Iudea air a' cheart obair a bha aige ann an Galile, a' togail ceannaire am measg dhaoine."

"Ann an Galile," arsa Pilat, "an ann do Ghalile a bhuineas e?"

"S ann," arsa Caiaphas, "tha e a Nasaret."

"Ma tha sin mar sin," arsa Pilat, "cuiridh sinn gu Herod e, oir is ann aige-san a tha coir air breith a thoirt air, agus cha 'n ann agam-sa."

Bha Pilat toilichte gu'n d' fhosgail an dorus so roimhe agus gu'n d' fhuair e dòigh air Iosa fhaotainn as a làmhan oir cha robh tlachd air bith aige a bhi 'na bhrithreamh anns a' chùis. Bha fhios aige nach do rinn Iosa dad a bha toillteanach air bàs, ach bha fhios aige cuideachd gu robh inntinn an àrd-shagairt air a deanamh suas cheana gu'n cuirteadh gu bàs e, agus b' aithne do Philat dannarrachd Chaiaphais gu maith. A thuileadh air sin, chuir a bhean 'na earasal e, ag ràdh ris, "Na biodh gnothuch agad-sa ris an duine ionraic so." Cha bu leasg le Pilat, mata, Iosa a liubhaint do Herod, an uair a fhuair e an cothrom.

* * * * *

B'e sin, "uan ann an garaidh na leòmhainn" Iosa a bhi 'n a sheasamh air beulaobh Herod, diù nan trusdar; am fiath-bheathach a mhort am Baisteach agus a chaill a làire le struidgealachd. Uair-eigin a dh' innis iad do Iosa gu robh toil aig Herod a mharbhadh thubhairt e, "Rachaibh agus innsibh do'n t-sionnach sin, Feuch ata mi a' deanamh leigheas an diugh, agus am màireach, agus air an treas là bidh mi air mo dheanamh fairfe; gidheadh is eigin domhimeachd an diugh agus am màireach agus an là 'n a dhéidh sin, oir cha 'n fhaod e bhith gu'n cuirear fàidh gu bàs a mach a Ierusalem."

Agus a nis bha Iosa agus Herod aghaidh ri aghaidh ann an Ierusalem! Lean na sagartan, agus ceannardan an teampuill, agus na saighdearan, agus mòran de 'n t-sluagh, gu sònruichte de 'n ghràisg,— lean iad Iosa gus an tigh anns an robh Herod a' fuireach. Dh' fhoighneachd Herod sid is so de'n phrìosanach, an dòchas gu'n tugadh e air rud iongantach air chor-eigin a dheanamh mar a chual e a bhiodh e a' deanamh ann an Galile, ach cha d' fhosgail Iosa a bheul. Cha bhiodh ann dha ach a bhi cur neamhraidean air beulaobh muice. An uair a dh' fhairtlich air Herod an dibhearsoin a bu mhaith leis fhaotainn as, thòisich e air dibhearsoin dha fhéin; fhuair e té de na seann fhalluinnean aige fhéin agus dh' iarr e air fear de na saighdearan a cur mu ghuaillean Iosa, los gu'm

biadh coslas Rìgh air. Ann an éideadh sin chuir e air ais gu Pilat e.

* * * * *

Shaoil Pilat gu'n d' fhuair e as a ghlaibh, ach a nis bha am prìosanach m'a choinn-eamh a ris, agus an sluagh ag iarraidh fhala. Sheas e air beulaobh an doruis agus sméid e ris an sagartan agus ri buill na comhairle, a' feuchainn ri ciall a chur orra agus Iosa a shàbhadh o'n t-sluagh. "Thug sibh a' m' ionnsuidh-sa an duine so," ars' esan, "mar neach a tha tionndadh an t-sluagh a thaobh, ach air dhomh a cheasnachadh ann bhur làthair cha d' fhuair mi coire air bith ann a thaobh nan nithean sin mu'm bheil sibh a' deanamh casaid air; chuir mi a dh' ionnsuidh Herod e agus cha mhò a fhuair esan coire ann; cha do rinneadh ni air bith leis toiltinneach air bàs."

Na'n do rinn Pilat mar bu chòir do bhrith-eamh ceart a dheanamh, leig e Iosa mu réir, ach bha eagal air roimh Chaiaphas agus bha e air son an sluagh a thoileachadh, agus is e a thubhairt e, "Smachdaichaidh mi e agus leigidh mi as e."

Ach le ràn uamhasach ghlaoidh an sluagh, "Cha leig thu as e; ma leigeas tu as gin idir leig as Barabbas."

"Barabbas," arsa Pilat, "an e gu'm bu mhaith leibh feur-reubainn a leigeil as agus neochiontach a cheusadh?"

Bha an sluagh air deirge a' chuthaich, mar gu'm biadh coin is àileadh na fala 'n an cuinneinean, agus ghlaoidh i a ris, "Ceus e, ceus e, is thoir dhuinn Barabbas."

Ach bha Pilat 'n a dhuine dannarra cho mhaith ri Caiaphas fhéin; dh' fhuirich e greis bheag gus an do stad iad de ghlaodh-aich agus an sin thuirt e riu, "An ceus mi bhur Rìgh?"

Chuir so am bainidh uile orra agus fhreagair iad, "Cha 'n 'eil rìgh againn ach Ceasar."

Am feadh 's a bha so uile a' tachairt bha Iosa ag ùrnuigh 'n a chridhe ri Dia, is briathran an t-Salmadair air tighinn thuige mar a thàinig iad thuige a ris agus a chorp sinte air a' chrainn, "Chuairtich mòran tharbh mi; dh' iadh tairbh làidir Bhàsin umam, tha mo chridhe mar chéir air leaghadh am meadhon mo chuim." Bha e sgith oir bha e air a chasan o'n dé, air iomain a null 's a nall, agus an fhuil air cruadhachadh air 'aodann. Co dhiu is ann a chionn gu robh a chridhe goirt air a shon, no a chionn gu robh e air son magadh a dheanamh air na h-Iudhaich, shùn Pilat a chorrag air agus thubhairt e ris an t-sluagh, "Feuch bhur rìgh."

Ach bu mhòid a ghlaoidh iadsan, "Beir uainn e, beir uainn e; ceus e, ceus e."

An sin thionndaidh Pilat air a shàil gus a làmhan a nigheadh, agus an déidh dha sin a dheanamh thuirt e riu, "Tha mise neo-chiontach de fhuil an duine ionraic so; deanaibh-se 'ur roghainn ris."

"Biodh fhuil oirnne agus air ar cloinn," fheagair iad.

Fhuair na h-Iudhaich an guidhe. Bha, agus tha fhathast, fuil mhic Dhe air a' chinn-each ud. M'an deachaidh mòran bhliadh-nachan seachad bha am baile naomh Ierusalem air a leagail gu làr, agus o'n latha sin gus an diugh tha na h-Iudhaich 'n an daoine gun dùthaich gun dachaidh, agus làmhan nan uile chinneach 'n an aghaidh.

Ach cha robh e cho furasda do Philat a chionta a dhubbadh a mach 's a bha e dha a làmhan a nigheadh. Bha fuil an t-Slànuighir air a làmhan salach, agus cha robh siabann no cungaидh air an t-saoghal a dheanadh geal iad, oir is e a làmhan a sheulaich binn a bhàis.

* * * * *

Gus nach biodh dad gun deanamh a mheudaiceadh näire is masladh is fulangas an t-Slànuighir bha e air a sgiùrsadh m' an deachaidh a cheusadh. Leth-rùisgte, bha e air a cheangal ri posta, agus air a bhualadh gus an robh fheòil air a reubadh, agus fhuil is fhallus a' taomadh gu làr. Agus mar nach bu leòir sin, thòisich na saighdearan air magadh air, 'g a uidheamachadh ann an riochd rìgh. Fhuair fear dhiubh falluinn sgàrlaid agus chuir e air i; rinn fear eile crùn de dhroighionn agus chuir e air a cheann e, agus chuir fear eile bata 'n a làimh mar shlat-shuaicheantais. An uair a chuir iad 'n a éideadh e rinn iad am beic dha gu magail, ach an ath mhionaid, bhuail fear an déidh fir dhiubh buille air anns an aodann, agus ged is duilich e r'a chreidsinn agus is nàrach e r'a radh, thilg iad smugaidean air. Ach cha d' fhosgail esan a bheul. Thugadh e mar uan a chum a chasgraidd agus mar chaora a bhios balbh an làthair an luchd-lomairt mar sin cha d' fhosgail e a bheul, ach a mhàin ann an ùrnuiigh, "Athair thoir maiteanas dhaibh oir cha 'n 'eil fhios aca ciod a tha iad a deanamh."

Ann an aon seadh bha fhios aig a h-uile duine aig an robh làmh ann am bàs Iosa gu robh iad a' deanamh na h-eucoir. Bha fhios aig Caiaphas; bha fhios aig Pilat; bha fhios aig Iudas; bha fhios aig na saighdearan a chur an crùn droighinn air a cheann gu robh iad a' deanamh rud maslach. Ach ged a bha fhios aca gu robh an rud a rinn iad maslach, cha robh fhios aca cho freagarrach 's a bha an crùn d'a cheann naomh-san. Oir ged a bha maise is gràs Iosa air fholach orra, bu Rìgh esan da-

rìreadh, Rìgh na Glòire, agus Tighearna nan Tighearnan. Agus am measg nan crùinteann a bha riagh air an cur air ceann duine cha 'n 'eil aon eile an diugh d' am bheiltear a' toirt urram is gràdh is dilseachd cho mòr 's a thatar a' toirt do'n chrùn droighinn so. Tha e na's luachmhoire na'n t-or is riomh-aiche dath.

Tha 'n Ceann bha crùinte le droighionn cruaidh

Nis cuairtichte le glòir;
'S tha coron-rìgh is riomhach snuadh
Mu'n bhathais bhuadhaich, mhòir.

COMUNN NAN CAIRDEAN.

Ann an eaglais Chriosd air thalamh tha iomadh seòrsa dhaoine ach 'nam measg uile cha 'n 'eil seòrsa idir air a bheil coslas na h-irioslachd agus na diadhaidheachd cho soilleir 's a tha e air na daoine sin ris an abair an saoghal na Quakers ach ris an abair iad fein Comunn nan Càirdean. Cha 'n 'eil iad lionmhòr, ach air a shon sin tha iad cumhachdach anns a h-uile dùthaich anns a bheil iad, na's cumhachdaiche na eaglais-ean eile a tha fhichead uiread riu. Bheir luchd-riaghlaidh an t-saoghal géill do na Quakers an uair nach éisid iad ri Comuinn Chriosdail eile, agus is e an t-aobhar air sin gu bheil fhios aca gu maith gu bheil na Quakers daonnaan dileas is seasmhach 'n an aidmheil, agus nach lùb iad an glùn ann an teampull Rimmoin.

B'e athair a' chomuinn so Seòras Fox, Sasunnach a rugadh ann an 1624. An uair a bha e mu naoi bliadhna deug thàinig e fo bhuaidh an t-soisgeil. Dh' fhàg e a dhachaidh agus a chàirdean mar a rinn Eòin a' Bhaistidh, ag iarraidh an t-soluis ann an uaigheas agus co-chomunn ri Dia. An ceann greis thòisich e air searmonachadh, agus 'na shearmonachadh labhair e cho làidir ri Eoin fhéin an aghaidh dhaoine agus bheachdan nach robh a' còrdadh ris, gus mu dheireadh an do chuireadh anns a' phrìosan e. Cha bu toigh leis sagartan, no luchd-lagha, no saighdearan, oir bha e de'n bheachd gu robh an obair aca calg-dhìreach an aghaidh priomhsplanan an t-soisgeil. Thug e oilbheum dhaibh sin, agus do iomadh neach eile aig an robh làmh ann an nithean a bha e a' diteadh, air chor agus gu robh e air a ruagadh o mhòd gu mòd, agus o phrìosan gu prìosan. Ach cha b' urrainn da fuir-each sàmhach.

Sin, mata, an duine a chuir air chois Comunn nan Càirdean agus gus an là an diugh is ann ri teagastg Sheòrais Fox a tha

iad a' leantuinn, ged a dh' fhaodas rud beag de atharrachadh a bhi air a dheanamh air a theagasc ann am puing no dhà. Am measg na feadhna a b' ainmeile d'a dheisciobuil faodar iad so a chunntas, Uilleam Penn, Ealasaid Fry, is Iain Bright.

A thaobh litir a' chreidimh theagamh nach 'eil dealachadh mòr air bith eadar na Quakers agus Criosduidhean eile, ach a thaobh spiorad am beatha agus an giùlan anns an t-saoghal, tha iad comharrachte am measg chàich, agus faodar a ràdh cuideachd gu bheil iad a' leantuinn ann an ceumannana nan abstol na's dlùithe na eaglaisean eile.

Tha iad a' cur cudthrom mòr air an fhìrinn so, gu'n do chuir Dia, tre Iosa Criës a mhac, solus ann an anam an duine, solus a nochdas dha ciod a tha Dia ag iarrайдh air a dheanamh, agus a bheir dha neart gus aitheantan Dhé a choimhead. Tha iad a' stéidheachadh an teagaisg so air briathran an abstoil Eoin a tha ag ràdh gur e Crios beatha agus solus dhaoine; an *solus fior*; an *solus a tha soillseachadh gach uile dhuine a thig a steach do'n t-saoghal*. Tha an solus so ann an anam a h-uile duine, ach is e mhàin iadsan a tha leantuinn an t-soluis a tha 'n an eloinn do Dhia. A mheud agus nach 'eil a' gluasad a réir an t-soluis, cha bhuin iad do Dhia, ged a dh' fhaodas iad a bhi 'n an luchd-aideachaidh. Ged tha an solus so ann an anam an duine cha 'n ann o'n duine fhéin a tha e aoh o Dhia; thàinig an solus ó Dhia agus bheir e dhachaидh gu Dia a mheud agus a bhios 'ga leantuinn.

Cha 'n 'eil iad a' creidsinn gu bheil feum aig ministearan air sgoil no sgoilearachd. Tha iad a' cumail a mach nach 'eil e a réir nan sgrìobturan a bhi a' cur oileanaich òga do Chollaistean a dh' ionnsachadh Gréigis no Eabhra, no a dh' ionnsachadh ùrnuigh no searmon a dheanamh. Mar sin cha 'n 'eil ministearan aca mar a tha aig eaglaisean eile, ach daoine a thòisich air searmonachadh as an cinn agus as an comhairle fhéin, a chionn gu robh iad a' faireachduinn gu robh iad air an gairm leis an Spiorad Naomh.

Tha iad a' creidsinn gur e saor thiodhlaic o Dhia a tha anns na gibhteann a tha deanamh duine comasach air searmonachadh, agus gur còir do gach duine a fhuair na gibhteann sin an cleachdad gu saor ann an seirbhis a bhàraidhrean. Cha 'n 'eil iad a' toirt pàighdeach air bith do dhuine a thòisicheas air searmonachadh, ach coltach ris na h-abstoi, gheibh e aogpheachd is euid na h-oidhche ann an àite air bith an téid e.

Anns na coinneamhan a bhios aca cha 'n 'eil iad a' leantuinn foirm ùrnuigh no aoraidh mar a gheibhearn anns na h-eaglaisean againne. Tha iad daonnan a' leantuinn an

t-soluis, a' labhairt no a' fantuinn sàmhach a réir mar tha iad air an seòladh leis an Spiorad Naomh. Tha iad a' ceadachadh do mhàinathan labhairt cho mhaith ris na fir.

Cha 'n 'eil iad a' frithealadh sàcramaid a' Bhaistidh no Suipear an Tighearna mar tha Criosduidhean eile. Tha iad a' cumail a mach nach 'eil ann am baisteadh le uisge ach cleachdad Iudhach, rud o'n taobh a muigh anns nach 'eil éifeachd air bith. Tha iad a' teagasc gur e baisteadh *spioradail* a tha air òrduchadh do chreidmhich, cha 'n ann o'n leth a muigh ach o'n leth a stigh, agus mar urrainn air an teagasc sin, bheir iad dhuit na briathran a labhair Eoin a' Bhaistidh fhéin, "Tha mise 'g 'ur baisesteadh le uisge, ach tha neach a' teachd a'm' dhéidh a bhaisteas sibh leis an Spiorad Naomh agus le teine."

Cha 'n 'eil iad a' creidsinn ann a bhi toirt meas do phearsa seach a chéile, oir tha iad a' cumail a mach gu bheil a' bheic dlùth do'n bhosgul, is gu bheil am brosgul dlùth do'n pheacadh. Do sheann aois agus do dhaoine a tha comharrachte air son diadhaidheachd bheir iad dhiubh an còmhdaidh-cinn, ach cha 'n 'eil iad a' creidsinn ann a bhi toirt urram do mhaitean an t-saoghal nach toir iad do bhochdan an t-saoghal.

A thaobh cogaidh, tha iad fada air thòiseach air a' chòrr de'n t-saoghal, oir tha iad a' seasamh gu daingeann air a' bhonn so, gu bheil e an aghaidh prionnspalan an t-soisgeil. Glé bhitheanta tha eaglaisean eile a' beannachadh cogaidh, ach tha Comunn nan Càird-ean daonnan 'g a mhallaichadh. Is iad an aon seòrsa dhaoine d' an tugadh muinntir an airm géill, an àm a' chogaidh mu dheireadh, an uair a thigeadh iad air beulaobh cùirte, a' tagar gu robh reusan coguiseach aca an aghaidh dol do'n arm. Ann an làithean na sithe tha iad a' togail am fianuis an aghaidh an uile so a cheart cho mhaith 's a tha iad ann an àm cogaidh.

Is iad cuideachd a' cheud eaglais a thòisich air cor nan tràillean a thagar, ag iarraidh saorsa a thoirt daibh.

Tha iad a' creidsinn ann an simplidheachd anns na h-uile nithean; cha toigh leò aodach riomhach, no biadh sòghmhor, no mòran bhriathran; is e am miann dol troimh an t-saoghal gu h-iriosal sàmhach, a' deanamh toil Dhé ann an uaigneas. Cha 'n 'eil iarraidh aca air ainm no urram fhaotainn o dhaoine, agus cha chluinnear iad a' togail an guth anns na sraidean.

Tha iad anabarrach maith d' am bochdan fhéin, agus maith d' an coimhearsnaich uile ged nach buineadh iad d'an Comunn, oir tha iad daonnan a' feuchainn ri cleachdanna nan abstol a leantuinn.

MARAH AGUS ELIM.

Agus an uair a thàinig iad gu Marah, cha b' urrainn iad uisgeachan Mharah òl, oir bha iad searbh; uime sin thugadh Marah mar ainn air. . . Agus thàinig fad gu Elim far an robh dà thobar dheug uisge, agus deich agus tri fishead craobh phailme; agus champaich iad an sin làimh ris na h-uisgeachan. *Escodus xv, 23-27.*

Na'n do rinn clann Israel air tir a' gheallaidh lom is direach an déidh dhaibh an Eiphit fhàgail, rachadh aca air a ruighinn ann am beagan sheachduinnsean. Ach ghabh iad dà fhichead bliadhna air an turus. Cha'b' ann gun aobhar a sheachain iad an t-slighe ghoirid, "Cha do threòraich Dia iad air slighe tire nam Philisteach, ged a bha i am fagus; oir thubhaint Dia, Air eagal gu'm bi aithreachas air an t-sluagh an uair a chi iad cogadh, agus gu'm pill iad do'n Eiphit." (*Ecsodus, xiii, 17.*) Bha na Philistich 'n an sluagh borb, air an cleachdadh ri airm iomchar; agus bha e glic do Maois an seachnadh oir bha spiorad chloinn Israel air a blris-eadh gu bheileach leis an làmhachas-làidir a rinneadh orra le Pharaoh, air chor agus nach seasadh iad an lárach ri aghaidh nàmhaid ùr. Air an aobhar sin threòraich Dia an sluagh mu'n cuairt air slighe fasaich na Mara Ruaidhe, a' taghadh an rathaidh dhaibh a réir an neirt. Bha e'n a dheuchainn air am faighidinn na bliadnachan ud a chur seachad anns an fhàsach; ach b'e an rathad fada an rathad a bu ghiorra dhachaidh air a shon sin. Ged a bha an t-slighe fadalach, thug i steach iad mu dheireadh do thir a bha a' sruthadh le bainne is mil. Tha daoine an diugh fhathast a' faotainn a mach 'n am beatha féin a' cheart ni a tha air a theagast ñuinn le eachdraidh chloinn Israel, gur fheàrr an rathad fada glan na 'n rathad goirid salach. Tba sinn uile ag iarraidh tir a' gheallaidh air chor-eigin. Saoibhreas, toil-inntinn, inbhe shaoghalta, eòlas, sonas, —is iad sin am bainne agus a' mbil air a bheil a' mhòr-chuideachd an tòir. Cha 'n abair sinn gu bheil e ceàrr do dhaoine na nithean sin a chumail fa chomhair an sùl; ach seachnadh iad an t-ath-ghoirid salach thuca agus gabhadh iad an rathad glan. "Tha slighe ann a shaolear direach le duine, ach is e a crìoch slighean a' bhàis." An uair a ni daoine cabhag gu bhi beartach, gabhadh iad glé bhitheanta athghoirid salach a bheir a steach iad do thir a' bhàis an àite tir an t-sonais a bha iad ag iarraidh. Cha ruig duine a leas dùil a bhi aige gu'm bi beann-

achd is dion Dhé thairis air ma tha e a' gluasad air sligheannan nach do cheadaich Dia; ma chuireas e roimhe a cheann-uidhe a ruighinn le eucoir is innleachdan is breugan.

An uair a shaor Dia clann Israel o làimh Pharaoh agus a chaidh iad air cheann na slighe gu Canaan sheinn iad òran-molaidh dha, ach m' an do ràinig iad Marah cha robh ceòl 'n an cridhe no 'n am beul. Shaoil iad gu robh laithean an sàruchaidh seachad agus chuir iad an aghaidh air an t-slighe mar chuideachd a' cumail latha féille. Ach an uair a chunnaic iad nach robh an t-slighe cho furasda 's a shaoil iad, 's a thòisich iad air fannachadh le pathadh is teas an fhàsaich, rinn iad gearan an aghaidh Maois, ag ràdh ris gu'm b' fheàrr dhaibh daorsa na h-Eiphit seach bàs fhaghail anns an fhàsach. "Agus dh' éigh esan ri lehobhah, agus nochd Iehobhah fiadh dha, agus thilg e anns na h-uisgeachan e, agus rinneadh na h-uisgeachan milis." Tha e air a ràdh le daceine a bha thall 's a chunnaic e gu bheil seòrsa craibh e' fàs gu nàdurra anns a' chearn ud de Arabia aig a bheil a' bhuaidh so air uisge, an uair a thilgear sguinn dhi ann; agus ma tha sin fior, cha do thachair mòrbuile air bith aig Marah ach a mhàin gu robh Maois air a sheòladh le Dia gus éifeachd na craibh e so fhaotainn a mach. Tha facal an Tighearna ag ràdh, "Treòraichidh e na daoine ciùin ann am breitheanas," (*Salm xxv, 9.*) agus aig iomadh àm 'n a bheatha dhearrbh Maois a shon fhéin gu bheil an gealladh so fior: gu bheil Dia a' toirt soilleireachd inntinn cho mhaith ri beannachdan spioradail dhaibhsan a chuireas an comhairle ris agus a dh' aidicheas e 'n an uile shlighean. Dh' aidich Maois Dia 'na uile shlighean. Air gach duilleag de'n eachdraidh so leughar na briathrau, "Dh' eigh Maois ri Iehobhah." Annas gach duileadas is cunnart a thachair air dh' iarr e solus is còmhnaidh o Dhia. Thug e gach eùis thuige ann an ùrnuigh, agus thug Dia freagairt dha. Bheir Dia gu cinn-teach solus do'n duine a dh' eigheas ris gu dùrachdach an uair a tha e ann an iomchomhairle, agus a bu mhaith leis seòladh fhaotainn. Cuiridh e mach thuige a sholus fhìrinne.

Cha d' fhàg Dia a shluagh ann am Marah ag òl an uisge a bha searbh; threòraich e air an aghaidh iad gu Elim far an robh dà thobar dheug uisge agus deich agus tri fishead craobh phailme; agus champaich iad an sin. Bha Elim do 'n luchd-turuis sgìth mar ghàrradh an Tighearna ann am meadhon an fhàsaich; dh' aisgeadh am beatha agus am misneach air ais dhaibh an uair a chaisg iad

an iotadh aig fhuarain, agus a fhuairead iad fasgadh bho 'n teas fo sgàile nan cràobh. Ann a bhi mìneachadh an t-Seann Tiomnaidh cha téid sinn fada ceàrr ma leanas sinn an t-abstol Pol, agus tha Pol ag ràdh (1 Cor. 10) gu'n do thachair na nithean ud do chloinn Israel mar eiseimpleir dhuinne. Faodar an imeachd anns an fhàsach a ghabhail mar shamhladh air beatha mhic an duine agus air turus a' Chriosduidh anns an t-saoghal. Tha Marah air chor-eigin ann am beatha gach duine, fiosrachadh no freasdal a tha searbh. Cha 'n 'eil e sòlasach a bhi 'g òl uisgeachan searbh, ach ann an dòighean iongantach ni Dia milis iad d'a shluagh. "Tha smachdachadh, am feadh a tha e làthair, doilgheasach : gidheadh, 'na dhéidh sin bheir e mach toradh siocail na fireantachd dhaibhsan a bha air an cleachdadh leis." Léighsìdh feartan diomhair Dhé an cridhe leònte, agus cuiridh e òran nuadh ann am beul an dream a bha ri caoich.

An déidh Mharah tha Elim, agus treòraichidh am Buachaille Maith a chaoraich làimh ri tobraichean fionnar agus ann an cluain-tean gorma. Ma dhearrbas Dia a shluagh ann am Marah, uraichidh e an neart agus an dòchas ann an Elim; agus ni e am fàsach coimheach dhaibh 'na àite thobraichean. Ann an turus a' Chriosduidh air thalamh bheir an t-slighe e troimh ghleann Bhaca agus gu Beinn a' Chruadail, ach tha Elim air an cùl, agus an uair a ruigeas e na tobraichean fionnar agus na craobhan pailme cha bhi cuimhne aige air deacaireachd na slighe na's mò.

AN T-SRONBHUIDHE.

Am measg nam ministearan a bha ann an eaglais na h-Alba anns an linn mu dheireadh cha robh duine eile a bu ghasda agus a bu chòire na SEUMAS CAMSHRON LEES, K.C.V.O., D.D., LL.D., a bha anns an Eaglais Ard, an Dunéideann. Bha meas mòr aig an dùthach uile air; bha meas aig rìghrean is prionnsachan air (oir bha e 'n a charaid dlùth aig a' bhanrigh Victoria, agus aig Righ Eideard, agus aig Righ Déorsa) ach bha a' cheart uiread meas aig luchd-obrière agus daoine bochd air. Am measg muinntir na h-eaglais Shaoir bha e cho measail 's a bha e aig a' choimhthional fhéin, oir bha inntinn is eridhe farsuing aige, gun chumh-annachd air bith ann.

Ged nach robh e a' searmonachadh Gàidhlig mu dheireadh, bha Gàidhlig aige agus is ann ann an sgìreachd Ghàidhealach a thòisich e an toiseach. Ach b' aithne dha a' Ghàidhealtachd agus muinntir na Gàidheal-

tachd mar nach b' aithne do mhòran, agus b' aithne dha cuideachd naigheachdan aigh-eàrach innseadh umpa na b' fheàrr na duine eile a chuala mise riamh. A h-uile samhradh bhiodh e a' dol a dh' iasgach do àite air chor-eigin; am bliadhna do Mhuile, bliadhna eile do Ghleann Garaidh, an ath bhliadhna do Chataibh; agus air na turusan sin bhiodh daoine neònach a' tachairt air, a chunadh naigheachdan ris fad a' gheamhraigdh. Chuir e a mach leabhar no dhà a tha anabarrach éibhinn; an raoir fhéin bha mi a' leughadh fear dhiubh sin agus bu mhaith leam cuid de sheanchas an Dotair Lees a thoirt do luchd-leughaidh na duilleig so. Cha do chuir e 'ainm ris na leabhrachaean ud idir, agus an diugh tha iad duilich am factainn, ach tha iad agam-sa, agus cuiridh mi fhéin ann an Gàidhlig an rud a chuir esan ann am Beurla.

Tha atharrachadh a' tighinn air ministearan na Gàidhealtachd mar a tha a' tighinn air a h-uile ni eile anns a' Ghàidhealtachd, agus theagamh nach fhaca an òigradh riamh leithid an Dotair Mhic Amhlaidh, ministear na sgìreachd anns an t-Strònbhuidhe, ach bidh cuimhne aig na seann daccine air a sheòrsa. B' aithne do Lees an seòrsa ministir so gu maith, ged nach fhraighear a bheag dhiubh an diugh anns an dùthach.

"Am measg nan daoine a bha air an cuideachd a dh' ionnsuidh na dinnearach, bha an Dotair Mac Amhlaidh, ministear na sgìreachd. Chuir e fàilté chridheil oirnn agus thuirt e gu robh e toilichte ar faicinn anns an t-Strònbhuidhe. Duine trom làdir, le aodann flathail, is coltas air a bhi air a dheagh chumail. Bha meas nach bu bheag aig muinntir na sgìreachd uile air, agus bha iarraidh air anns gach cruinneachadh, oir bu toigh leis fhéin a bhi ann an cuideachd. Bha e làn àbhacais agus maith gu seanchas ann an cuideachd, ach cha robh daoine 'g a mheas ro mhaith gu searmonachadh. Bha 'athair agus a sheanair 'n am ministearan roimhe, agus dh' fhàg iad aige mar dhileab, cha 'n 'e a mhàin cuibhrionn maith de stòr saoghalta ach làn bocsa de shearmoin. A chuid de'n choimhthional a bha a' suidhe air an lobhfaidh anns an eaglais, bha fhios aca gu maith, bho dhath a' phaipeir, cò a rinn an searmon a bha iad a' faotainn. Ma's ann ruadh a bha am paipear bha fhios aca gur e fear da shearmoin a sheanar a bha ann, agus gu'n cluinneadh iad stuamachd is firinn is onoir air am moladh, agus breugan is bradachd is sannt air an diomoladh. Ma's ann buidhe a bha am paipear b'e aon de shearmoin 'athar a bha ann. An latha sin, ciod air bith an ceann-teagaig, thòisicheadh an searmon aig tuiteam Adhaimh agus chriochnaicheadh e aig là a' bhreitheanais. Ma

bha am paipear geal bha fhios aca gur e fear d'a fheadhainn fhéin a bha iad a' factainn, ach cha robh iad sin furasda an tuigsinn idir. De na tri seòrsachan, b'e searmoin a sheanar a b' fheàrr leis a' choimhthional. Bha a sheanair 'n a dhuine smachdail 'na latha fhéin, agus b' aithne dha an tarrang a bhualadh air a ceann. An uair a bhiadh an Dotair Mac Amhlaidh a' leughadh na sgrìobh am bodach mu misgearan agus mu dhrongaireachd cha robh duine anns a' choimhthional nach robh toilichte gu robh *càch* a' faotainn sgràileadh cho goirt. Bha e air a ràdh anns an sgìreachd nach robh ùrnuigh-ean an Dotair cho soisgeulach no cho spioradail ri ùrnuighean Mhic Aoidh, ministear na h-eaglais Shaoir, gu sònrucichte aig leabaidh tineis, ach chuireadh e fion is sùgh feòla gu bochdan an uair nach cuireadh am fear eile dad.

Bha an dà mhinistear cho càirdeil coimhearsnachail 's a b' urrainn dithis d' an seòrsa a bhith aig àm anns an robh daoine gu math teth a thaobh eaglaisean, ach tharruing an *duine* iad r'a chéile na bu dlùithe na bha iad riamb roimhe. Ach feumaidh mi innseadh cò a bha anns an *duine*. Ann an sgìreachd bha Sasunnach, aig an robh oighreachd bheag, nach robh toilichte an dara cuid leis an Dotair Mac Amhlaidh no le Mghr Mac Aoidh. Bha e a' cumail a mach nach robh iad dìchiollach gu leoír agus nach b' fheàrr cor an t-sluagh anns an t-Srònbauidhe na cor nan Innseanach, agus mar sin fhuair e fear de na *daoine* à siorrachadh Rois air a chosdus fhéin, agus chuir e a shearmonachadh e am measg an t-sluagh, gus bainne fior an t-soisgeil a thoirt daibh. Cha do chòrd so ris an dà mhinistir, agus cha mhò a bha iarraidh air bith aig an t-sluagh air an *duine*. Bha aodann air cho fada ri slat-iagach, agus fad na seirbhis bhiodh e ri osnaich is ochanaich nach cualas riamb an leithid. Ach stadaradh an osnaich glé luath na'n jarradh tu air dram a ghabhail. Latha a bha e a' gahail an aiseig air an *Dunara*, agus cuid de na bha air bòrd a' ghabhail seallaidh air muc mhòr reamhar as an Eilein Sgitheanach a bha dol gu bùids-eir ann an *Griananig*, tharruing an *duine* osna throm agus thuirt e, *Och, och, nach bu mhaith dhuinn uile na'n robh sinn cho deas air son a bhàis ris a' mhùic so!*

Bha am facal a labhair an duine cho neònach 's gu 'n do chuir mise romham an tuilleadh èolais fhaotainn air. Thuirt mi ann an eagar ri Calum Brocair a bha còmhla rium an cuireadh e mìothlachd air an duine na'n iarrainn air dol sios leinn do'n cheàbainn "Miothlachd!" arsa Calum, gu dearbh cha chuir; bha mise agus e fhéin dà uair anns

a' cheàbainn an diugh cheana. Chaidh sinn sios, *an duine* fad na h-ùine ag osnaich agus ag ochanaich, "Is e an Tighearna," ars' esan, "a chuir ann ad chridhe caoimhneas a nochdadh d'a sheirbhiseach." An uair a chuir an stuibhard an dram air ar beulaobh thog mise agus Calum ar gloineachan, a' dol a dh' òl a shláinte, ach dh' éirich an *duine* 'n a sheasamh agus rinn e altachadh agus theab nach sguireadh e. Gus tarruing as, thuirt Calum ris, "Nach saoilinn gu'n deanadh aon altachadh feum air son an latha; rinn sibh altachadh an diugh cheana an uair a bha sinn a bhos a' gabhail drama! Co dhiu is e sin an dòigh a bhios aig Para Mac Laomainn ann an Grìobunn an uair a mharbhais e mart aig toiseach a' gheamhradh. Ni an aon altachadh feum gus am bi am baraile feòla ullamh." "Ochan! ochan! ars' an duine, bha e air innseadh leis na faidhean gu'n tigeadh amannan cunnartach is marbhantachd spioradail anns na laithean deireannach; tha Para Mac Laomuinn bochd ann an domhlas na seirbhe agus fo chuibhreach na h-eucorach. Ochan, ochan, tha an claidheamh air a gheurachadh agus fòs air a liomadh, agus tha breitheanas am fagus dhaibh-san uile a tha ag aoradh ann an tigh Rimmoin, a' truailleadh na h-eaglais le òrgain agus laoidhean, ach tha iarmad anns an tìr nach do lùb an glùn ann an sionagog Shatain. Ochan, ochan, mo thruaighe Albainn. . . . Deagh spiorad a tha iad a' gleidheadh air an *Dunara*, theirinn gur e stuth Cheannloch a tha ann, air neo Talascair. Tha tròcairean an Ti naoimh mhòr agus lionmhòr; nach do shuidh Clann Israel féin làimh ris na craobhan pailme ann an Elim, agus nach robh na h-uisgeachan milis d' am blas!

* * * * *

"Latha a bha mi a' bruidhinn ri Dughall Mòr, fear de 'n choimhthional aig Mghr. Mac Aoidh, thuirt e rium nach robh e fhéin a' dol do'n eaglais ro thric, ach gu'm biodh a bhean a' dol innte.

"Agus c'ar son nach bi thu fhéin a' dol do'n eaglais?"

"Cha 'n eil e furasda dhomhsa dol do'n eaglais leis an tarbh ruadh a tha anns a' bhaile ud thall. Is aithne dha latha na Sàbaid a cheart cho mhaith ruibh féin, agus a cheart cho cinnteach 's a théid mise do'n eaglais, thig esan troimh 'n abhainn agus bidh e an so an uair a thig mi dhachaidh. Ach ged nach biadh an tarbh idir ann theagamh nach bithinn-sa anns an eaglais ro bhitheanta, oir cha toigh leam am ministear a tha againn, agus a dh' innseadh na firinn, cha do chuir mi m' ainm ris a' ghairm a thug iad dha."

“ Ciod a tha agad 'n a aghaidh.”

“ A dh' aon ni tha droch Ghàidhlig aige, Gàidhlig thuathach, agus tha e duilich a thuigsinn. Rud eile dheth tha na searmoin aige ro fhada ; tha e coltach ri droch għunna, sgaolilidh an urchair aige gu h-eagallach.” Bidh e a' bruidhinn air fishead rud anns an aon t-searmon. Tha iad ag innseadh dhomh gu robh e a' smùideadh bħo chionn tri Sàbaid-ean air an *duine* a thug an Sasunnach do 'n dùithaich. Uairean eile bidh e a' smùideadh air a' Phapa, agus air na Socinians, agus na Voluntaries. Ach an cuala sibh riamh mar a thachair dha an là a bħa e a' searmonach-adh anns an Leideig.”

“ Cha chuala.”

“ An uair a chaidh e do'n chħubaid bħa paippear ri taobh a' Bhiobuill air an robh e air a sgrìobhdh gu robh īrnuiġhean a' choimhthionail air an iarraidh air son duine a chaill a bhean. Rinn Mgħr. Mac Aoidh īrnuiġħi fħada dhūrachdach air son an duine ; ach an uair a sgaol an eagħlis dh' innis fear de na foirfieħ dha gu robh bliadhna mhōr bħo chaidh am paippear ud a chur anns a' chħubaid, agus gu robħ an duine fléin anns an eagħlis ag ēisdeachd ris an īrnuiġħi, *agus bean ir- aige.*”

“ Ach ged a tha Mgħr. Mac Aoidh trom trom air a' Phapa tha e na's truime air duine-eigin ris an abair e Darwin. Bidh e ag innseadh dħuinn nach robh duine riamħ air an t-saogħal cho beag tūr ri Darwin ; gu bheil e ag ràdh nach robh Adhamh air a chruthachadħ idir mar a tha am Biobull ag innseadh, ach gu'n d' thàinig an duine bħo rud-eigin coltach ri muir-teuchd, agus an sin gu'n do thòisich am muir-teuchd air streap-sus anns an t-saogħal gus mu dħeireadħ an d' fħas e 'n a mħoncaidh, agus an uair a chaill am monecaidh 'earball le bhi sħidhe air agus a dh' ionnsaich e seasamħ air a chasan deiridh, gu'n do rinn Dia duine dher.”

“ Ged nach bi misse mi fhéin a' dol do'n eagħlis,” arsa Dugħall, “ agus a tha mi glé choma ged a chuireadb Darwin an Diabhol as (tha iad ag ràdh gu bheil e a' feuchainn ri sin a dħeanamħ), is gasda leam a bhi ag ēisdeachd ri argumaid uime ann an ceħabainn a' *Chlansman*. Chuala sibh iomradh air a' *Chlansman*, bata cho comhfurtach ħi 's a tha dol mu'n cuairt na Maoile, agus a tha tadħall anns a h-uile port eadar an t-Oban agus Steòrnabhagh. Am bitheantas tha uir-eadl sheħorsachan dhaoine innta 's a tha innta de charago; Sasunnaich a' dol do na h-eil-eanan a shealg no a dh' iasgach ; ministearan a' tighinn dachaidh o'n t-Seanad ; marsantan ēisg, is marsantan gual, is marsantan aodaich, is marsantan bathair ; drøbhairean is sgoilearan òga ; tuathanaich is ciobairean :

agus glé thric daoine o Bħord an fheara inn. An uair a lasar na soluis anns a' cheħabainn agus a chuirear na gloineachan air a' bhord agus a thòisicheas seanchas, faodaidh tu a bhi cinnteach gur h-ann aig eagħlisean is creid-eamh is creud a stadas e, ged a dh' fhaodas gur h-ann aig prisean għamhna aig an Eaglais Bħriċ a thòisich e.”

“ Uair a bha sinn anns a' *Chlansman*, agus sinn a' gabħail drama anns a' cheħabainn bħa sinn a' connsachadħ gu maith teth mu'n t-saogħal eile. Thuiġt Sasunnach a bħa anns a' chuideachd nach robħ anam ann an duine na's mò na tha e ann am muic, agus nach biodeh a eġi uair a bħaġiach mar gu'm biodeh beathach eile. Chuir so fearg uamħ-asach air ministear de'n eglais Shaoir a bħa 'n a shineadħ air suidheachan, agus leum e 'n a sheasamħ gus dol an caramh an t-Sasunnaich. Ach għlaidh ban-Eirionnach a bħa 'n a suidhe anns a' cheħabainn ris, “ Ud, Ud, a mhinistir, leigib leis a' *chreut air dhona* ; nach d' thuirt e théin nach 'eil ann ach a' mhuc co-dhiu ; agus mar is tinne bheireas sibh air earball muice is ann is motho a ni i de sgiamħiell.”

“ Tha sin coltach ris a' bħaillidh nach robħ a' creidsinn ann an Dia no ann an saogħal eile, agus a bhiodh a' magadħ air daoine a bhiodh a' dol do'n eglais. Thàinig rud-eigin ceàrr air a' għrūthan aige (bha gruθ-an an uisge-bheatha aige) agus chaidh ministear na sgħireachd 'ga amħarc an uair a chua e gu robħ e tinn. Cha robħ modħi anns a' bħaillidh co-dhiu, ach bħa na bu lugħa aige air fad an uair a chaidh a għrūthan air aimħreit, agus thuirt e ris a' mhinistear, m' an gann a shuidh e, gun e a dħeanamħ īrnuiġħi 'na sheħmar-san oir nach robħ e a' creidsinn ann am faoineas de'n t-seorsa sin, agus nach robħ anam ann na bu mhō na bħa anns an each ruadħ aige. Cha d' thubha idher am ministear a' bheag aig 'an ġam, ach an uair a bħa e a' falib, dh' iarr am bħaillidh air tadħall ann an tigh an dotair agus iarr-aidh air tighinn far an robħ e gun dàil. “ Ni mi sin,” ars' am ministear, “ ach an uair a ràinig e an dorus, thionn daidħi e air a shiħi agus thuirt e ris a' bħaillidh, Nach fhearr dhomh dol a dh' iarraidh an vet?”

An cuala sibh riamħ an rud a thuirt Para Mac Laomainn ris na Collaċi a bħa tighinn dachaidh o'n Fhaidhir Mħuiliċi agus iad air an leth dħalladħ, agus iad a' gearan gu cruaidħ gu robħ Dods agus Bruce a' toirt ifrinn agus an Diabhoil o dhaoine? “ Cò air bith,” arsa Para, “ d' am bi a chall sin. cha 'n ann do mħuinniż Cholla” Uair eile agus iad a' cāneadħ sgoilearan a bħa toirt bħuapa criomien de'n Bhiobull thuirt e. “ Nach comiċi dhuibh-sa oir cha 'n 'eil sibh a' leughadħ an leħbha co-dhiu.”

SUIM NA DIADHAIDHEACHD.

Dh' innis e dhuit, O dhuine, ciod a tha maith; agus ciod a tha Iehobhah ag iarraidh ort, ach ceartas a dheanamh, tròcair a ghràdhachadh, agus gluasad gu h-iriosal maille ri d' Dhia.—*Micah, vi, 8.*

Bho thoiseach an t-saoghal bha a' cheist so ann an eridhe mhic an duine, Ciod a tha Iehobhah ag iarraidh oirnn, agus ciod leis an tig sinn an làthair an Ti as àirde? Anns na làithean deireannach so that fhios agaínn uile gu maith ciod a tha Dia ag iarraidh oirnn, co dhiu a tha sinn 'g a dheanamh no nach 'eil, ach ann an òg-mhaduinn an t-saoghal bha robh an t-eòlas sin aig ar n-aithrichéan. Cha 'n ann a dh' aon bhoillsgeadh a thàinig solus na firinn ach uigh ar n-uigh, àithne air àithne, riaghailt air riaghailt, beagan an so, beagan an sud. Labhair Dia o shean an iomadh earrainn agus air iomadh dòigh m' an do labhair e le Mhac. Agus ged a dh' fhaodas an creideamh a bha aig Israel ann an toiseach a h-eachdraidh mu Dhia agus mu dhiadhaidheachd a bhi leanabail 'n ar sùilean-ne, is e an creideamh sin a' ghucag as an d' thàinig an creideamh Criosduidh ann an lànachd na h-aimsir, am brat-spileidh anns an robh Slànuighear an t-saoghal paisgte. An uair a bha daoine a' tairgseadh tharbh is reitheachan do Dhia air ghaol a bhi ann an réite ris, air neo a' toirt toradh an cuirp dha air son peacaidh an anama, bha iad a' deanamh sin a chionn gu robh e 'na fhaochadh d' an coguis a bha toirt fianuis 'nan aghaidh. Cha b' aithne dhaibh dòigh a b' fheàrr air an cionta aideachadh no air fàbhar Dhe a chosnadh. B'e sud an dòigh anns am bu ghnàth leò dol an làthair rìghrean is mhaith-ean na talmhainn, agus ciod an t-iomghnadh gu'n saoileadh iad gu'n eisdeadh an Rìgh Mòr r' an ath-chuinge air sgàth an tabhartasan? Ach lion beag is beag, fo theagast nam fàidhean aig an robh inntinn a bu spioradaile agus a bu ghéire na bha aig na sagartan, chuir Israel na seann nithean sin air chùl agus ràinig i air an fhàrrinn a chuir an Slànuighear anns na briathran, "Is Spiorad Dia: agus is éigin d'a luchd-aoraidh aoradh a dheanamh ann an spiorad agus ann am firinn." Co dhiu, fhuair a' chuid a b' fheàrr de 'n t-sluagh greim air an fhàrrinn so.

Is e an t-seirbhis mhòr a rinn na fàidhean ann an Israel, gu'n do dhearg iad air inntinn an t-sluagh nach b' urrainn dhaibh Dia a thoileachadh, agus nach gabhadh e r' an aoradh as eugmhais an caitheamh-beatha

a bhi ceart. Shearmonaich iad air a' cheann-teagaisg sin gun sgur, agus bha feum air, oir bha an luchd-dùthcha a' saoilsinn gu robh cùisean ceart eadar iad féin agus Dia, na'n tigeadh iad 'na làthair le tabhartasan aig amannan sònruichte agus ann an àitean suidhichte a réir riaghailtean nan sagartan, co dhiu a bha no nach robh iad 'nan daoine firinneach, onorach, stuama.

"Ciod e lionmhòrachd ur n-ìobairtean domh-sa? deir Iehobhah; na tugaibh tabhartas diomhainn uaibh n'is mò; nighibh, glanaibh; cuiribh air falbh olc 'ur deanadais as mo shealladh: sguiribh de dheanamh uilc; foghluamaibh maith a dheanamh: iarraibh breitheanas; cuiribh ceart an t-ainnear-tach; cumaibh còir ris an dill-eachdan; tagraibh cùis na bantraich."

Isaiah I.

An rud a bha ann tha e ann fhathast, agus guan latha diugh tha an droch phòr so, an cogull a thachd facal Dhé ann an eridhe Israel, a' fàs ann an eridhe mhic an duine. Oir tha daoine ullamh gu bhi 'g am mealladh féin nach seall Dia air a' chridhe, agus gu'm faod iad a bhi diadhaidh gun a bhi ceart is tròcaireach is iriosal. Ach cha ghabh dealachadh a dheanamh eadar spioradachd is moraltachd, eadar diadhaidh-eachd is fireantachd; that iad a' dol ann an cois a chéile, agus an ni a cheangail Dia na cuireadh duine fa sgoilo.

Ciod a tha Dia ag iarraidh ort ach ceartas a dheanamh agus tròcair a ghràdhachadh agus gluasad gu h-iriosal maille ri d' Dia? Cha ruigear a leas argumaid a dheanamh mu na briathran so, oir cho luath 's a chluinnear iad gabhar riutha. Tha reusan is coguis an duine ag aontachadh leis an fhàrrinn. An neach a ni ceartas agus a ghràdhhaicheas tròcair agus a għluaiseas gu h-iriosal maille ri Dia, faodaidh e dol an làthair Dhé le dànaidh naomh, ann an làn dearbhachd gu'n aidich Dia e mar mhac. Sin teagastg Mhicah, agus their cuid de dhaoine ruinn gu bheil an soisgeul uile ann. Ann an seadh tha sin flor, oir is e crloch àraig an t-soisgeil gu'n tions-dadh e daoine gu ceartas a dheanamh, agus tròcair a ghràdhachadh, agus gluasad gu h-iriosal maille ri Dia. Ach c' àite an ionnsaichear ciod e ceartas is tròcair is irioslachd ach a mhàin fo theagast an t-soisgeil? Nach e Iosa Criosd a nochd do'n t-saoghal 'na bheatha féin maise nam beusan naomha sin! Agus c' àite am faigh daoine lag peacach neart air son briathran an fhàidh a choimhlionadh ach a mhàin o'n t-Slànuighear anns am bheil cumhachd Dhé, agus a gheall a bhi do ghnàth maille ri.

Cha do rinn an soisgeul briathran an fháidh sean, agus cha mhò a chuir e air chùl iad, ach lion e iad le brígh is reamhrachd nach robh annnta an toiseach, air chor agus gu bheil daoine a nis a' faicinn àirde is leud is e teagasc is beatha Chriosd as aobhar dha sin.

Ma tha e fior gur e na nithean a dh' ainmich am fàidh "suim na diadhaidheachd," tha e fior mar an ceudna nach ruigear orra gu bràth ach fo bhuaidh spiorad an t-soisgeil. Is ann fo theagasc Chriosd agus ann an co-chomunn a spioraid-san a bheir cridhe mhic an duine a mach toradh na naomhachd. "Fanaibh annam-sa agus mise annaibh-se." Far am bheil an t-aonadh sin, bithidh a thoradh. Iadsan aig am bheil gràdh dhàsan fuathaichidh iad olc, agus faodar dol an urras orra gu'm bi iad, an dà chuid, tròcaireach agus iriosal.

GNIOMHARAN NAN ABSTOL.

Bha an leabhar so air a sgrìobhadh le Lucas, fear-eachdraidh a b' fheàrr a bha anns an eaglais Chriosduidh anns a' cheud linn. Chuir Lucas comain air an t-saoghal nach gach innseadh, oir ged nach robh e air àireamh am measg nan abstol sgrìobh e barrachd de'n Tiomadh Nuadh na sgrìobh neach eile. Cha 'n e mhàin gu'n do rinn e sin ach is e a sgrìobh an crioman sin de eachdraidh na h-eaglais anns am faicear ciamar a bha a bunaitean air an leagail agus ciamar a bha i air a stiùradh leis an Spiorad Naomh ann an toiseach a làithean. As eugmhais an leabhair so bhiodh cursa na h-eaglais anns a' cheud linn anabarrach dorcha agus cha bhiodh leus solus againn air na h-amannan sin ach am beagan a tha litrichean Phoil a' toirt dhuinn. Cha bhiodh e furasda do dhiadhairean bun no bàrr a dheanamh de litrichean Phoil, no an eachdraidh a tha annnta a thàthadh ri chéile mur biodh Gniomharan nan Abstol aca, 'g an cumail ceart.

Tuigear uaith so, mata, gu bheil sinn gu buileach ann an eiseimeil Luais airson an eòlais a tha againn mu chraobh-sgaoileadh an t-soisgeil eadar bàs Chriosd agus bàs Phoil, agus b'e sin na bliadhnachan anns an robh na miorbhuilean as mothà a thachair riamh ann an eachdraidh na h-eaglais air an deanamh le cumhachd an Spioraid. A thaobh beatha Chriosd agus na nithean a thachair 'n uair a bha e air thalamh tha ceithir fianuisean againn; Mata, Marc, Lucas, is Eoin; agus ged bhiodh fear de na fianuisean sin air chall cha bu chall nach gabhadh leasachadh e, ged bu chall mòr e. Ach a thaobh

cursa na h-eaglais o latha na Caingis 'nuair a fhuair i tiodhlac an Spioraid Naoimh gu deireadh na ceud linn 'nuair a bha eaglais-ean air an suidheachadh anns gach ceàrn eadar Ierusalem agus an Roimh, cha 'n 'eil againn ach aon fhianuis, agus is e sin an leabhar a sgrìobh Lucas, air chor agus gu'm bu chall nach gabhadh leasachadh call an leabhair so. Bha Lucas 'n a dhuine ciallach, creideasach, aig an robh intinn fharsuing is aig an robh meas air firinn; agus tha aobhar againn a bhi creidsinn gur e làmh an Tighearna a thagh e á measg chàich a chum cunnatas cimteach a thoirt do na linnteann a thàinig 'na dhéidh, air na gniomharan a rinn na h-abstoil.

Ged a theirear Gniomharan nan Abstol ris an leabhar an diugh cha 'n 'eil e coltach gur e Lucas férin a thug dha an t-ainm sin. Cha 'n 'eil an t-ainm uile gu léir freagarrach oir cha 'n 'eil an leabhar a toirt cunnatais ach air beagan de'n obair a rinn *fear no dha* de na h-abstoil. Anns a' cheud chuid de'n leabhar cha 'n 'eil iomradh air abstol ach Peadar, ged tha mòran air a ràdh mu ghnìomharan Philip is Stephein, daoine nach robh 'n an abstoil idir. Agus anns a' chuid mu dheireadh de'n leabhar is ann air obair Phoil a mhàin a tha Lucas a' tighinn thairis.

Is e an t-aobhar sònraichte a bha aig Lucas's an t-sealladh ann an sgrìobhadh an leabhair cunnatais a thoirt air fàs is cinneas a' chreidimh Chriosduidh o là na Caingis gus an do ràinig an soisgeul an Ròimh. Ann an t-soisgeul a sgrìobh e dh' innis e mu na nithean a rinn agus a theagaisg Iosa gus an là an do thogadh suas E, agus anns an leabhar so tha e a' dol air aghaidh leis an naigheachd agus ag innseadh mu na nithean a rinn Chriosd anns an eaglais le cumhachd an spioraid a bhulich e air na h-abstoil. Tha an leabhar a' lionadh a' bhealaich eadar an soisgeal agus litrichean nan abstol. Shaoileamaid o'n dòigh anns an do chriochnaich Lucas a shoisgeul gu'n do thogadh Chriosd suas gu nèamh air latha 'aiseirigh, ach anns an leabhar so tha e a' tòiseachadh air a naigheachd le bhi ag innseadh gu robh Chriosd air thalamh dà fhichead là an déidh dha éirigh o na marbhaibh agus gu'n do labhair e ris na h-abstoil mu na nithean a bhuiineadh do rioghachd Dhe. Labhair e riu mar an ceudna mu thiodhlac an Spioraid Naoimh a bha gu bhi air a thoirt dhaibh, agus dh' innis e dhaibh gu'm biodh iad 'n am fianuisean dha-san ann an Ierusalem, ann an Iudea uile, ann an Samaria, agus gu iomall na talmhainn.

Air do Chriosd a bhi air a thogail suas, b'e a' cheud char ris an do chuir na h-abstoil an làmh, àite Iudais a lionadh, agus air dhaibh Matias a thaghadh, dh' fheith iad ann

an Ierusalem ri teachd an Spioraid Naoimh.

Tha an naigheachd a bha aig Lucas r'a innseadh a' tòiseachadh anns an dara caibid-eil anns a bheil e ag ràdh, "An uair a thàinig là na Caingis bha iad gu léir a dh' aon inn-tinn ann an aon àite, agus thàinig gu h-obann toirm o néamh, agus lionadh iad uile leis an Spiorad Naomh, agus thòisich iad air labhairt le teangaibh eile, a réir mar a thug an spiorad comas labhairt dhaibh." B'e so là-breith na h-eaglais, agus anns a' chòrr de 'n leabhar tha Lucas ag innseadh eiamar a dh' fhàs an eaglais a chuireadh air chois anns an dòigh so le comharran follais-each is mìorbhuiileach, gus an do rainig an creideamh Criosduidh iomallan na talmhainn mar dh' innis Criosd roimh làimh.

Faoadar an leabhar a roinn 'n a chòig earrannan:—

- (1) CAIB. II—VIII, 3.—*Fàs na h-eaglais ann an Jerusalem.*
- (2) CAIB. VIII, 4—XI, 18.—*Fàs na h-eaglais ann an Samaria.*
- (3) CAIB. XI, 19—XIII, 3.—*Fàs na h-eaglais ann an Antioch.*
- (4) CAIB. XIII, 4—XXI, 16.—*Turusan soisgeulach Phòil.*
- (5) CAIB. XXI, 17—XXVIII, 31.—*Turus Phòil do Ierusalem agus do'n Roimh.*

A' CHEUD EARRANN. Annas a' chuid so de'n leabhar tha Lucas ag innseadh mar a dh' fhàs an eaglais ann an Ierusalem o là na Caingis, agus bho na nithean air an do rinn e iomradh tha e soilleir gur e a bha aige 's an t-sealladh aire a luchd-leughaidh a tharruing a dh' ionnsuidh *cumhachd is ughdarras* nan abstol. Mar chomharradh air a' chumhachd a fhuair iad le teachd an Spioraid, tha e a' toirt am follais searmon dràigheach a liubhair Peadar air là na Caingis, searmon a bha air a bheannachadh cho mòr 's gu'n robh trì mìle duine air an iompachadh an là sin. Mar chomharradh eile air *cumhachd* nan abstol tha e ag innseadh mu'n duine bhacach a leighis Peadar, aig geata an teampuill agus tha e ag innseadh mu mhisneach Pheadair is Eoin 'nuair a bha iad air an toirt air beulaobh na Comh-airle. Annas a' bhàs obann a thàinig air Ananias agus air Saphira, an lorg nam breug a dh' innis iad, chunnaic Lucas comharradh follaiseach air *ughdarras* is *cumhachd* nan Abstol, agus is e sin an t-aobhar gu'n d' thàinig e thairis air an naigheachd. Ann an aon fhacal, tha a' cheud earrann de'n leabhar a' nochdadh gu'n robh *cumhachd* anns an eaglais òig nach buineadh do'n t-saoghal, cumhachd a fhuair i o'n airde, agus ged nach leigeadh uine le Lucas iomradh a dheanamh air na h-uitile nithean a thachair ann an toiseach a h-eachdraidh, thagh e as na naigheachdan a fhuair

e o dhaoine creideasach té no dhà a bha e an dùil a nochdadh do na ginealan a thigeadh 'na dhéidh "gu'n do rinneadh mòran de mhìorbhuiilean agus de chomharran leis na h-abstol."

AN DARA EARRANN. Tha an dara earrann de 'n leabhar a' dearbhadh firinn an fhacail, gur e fuil nam martarach siol na h-eaglais. 'Nuair a dh' fhàs na Criosduidhean lionmhòr thòisich seanairean is sgriobhaichean is riaghlairean nan Iudhach air eagal a ghabhail, agus thàinig an gamhlas a bha aca do luchd-leanmuinn Chriosd gu àird ean là a chual iad Stephen a' liubhairt teagaig a bha dhaibh-san mar thoibheum. Chuir iad Stephen gu bàs "agus dh' éirich geur-leanmuinn mhòr an aghaidh na h-eaglais a bha ann an Ierusalem, agus bha iad uile air an sgapadh air feadh tir Iudea agus Shamaria. Uime sin dh' imich an dream a sgapadh feadh gach àite, a' searmonachadh an fhacail." (Gniomh viii, 1-4.) Annas a' chuid so de'n leabhar tha Lucas a' leudachadh air a' bhuannachd a fhuair an eaglais an lorg nan trioblaidean a thàinig oirre, agus chunnaic e anns na nithean a thachair ann an Samaria fo shearmonachadh na feadhna a bha air am fògar bho Ierusalem comharradh eile air cumhachd is rùn-diomhair Dhe. Tha e ag innseadh mu ghnìomharan comharrachte a bha air an deanamh am measg chinneach le Peadar is Philip, agus a' eriochadh na h-earrann so le cunntas mionaideach a thoirt air an dòigh anns an robh dorus na h-eaglais Chriosduidh air fhosgladh le Peadar do'n chinneach Cornelius, (Gniomh x. 1-48.) B'e so a' cheud uair a thaig an eaglais saor ghràs Dhe do na cinnich agus do'n mhuinnitir a bha 'n an coigrich o choimhecheangal Israeil, agus sheulaich Dia an gniomh a rinn Peadar, oir "thuirling an Spiorad Naomh orra-san uile a chual am facal." (Gniomh x, 44.) Gu ruige so is e Peadar an t-abstol a tha seasamh os cionn chàich ann an eachdraidh Luais, ach anns an naoieamh caibid-eil tha e ag innseadh mu iompachadh Phòil, agus le teachd Phoil tha a'ainm Pheadair a' tuiteam a mach as an leabhar.

AN TREAS EARRANN. Annas an earrann so de'n leabhar tha Lucas a' toirt cunntas air an dùsgadh a thachair ann an Antioch agus a bha 'n a mheadhon air àireamh mhòr de na cinnich a thoirt a steach do'n eaglais. Cha robh na h-abstol a dh' aon inn-tinn a thaobh nan cinneach. Bha cuid dhiùbh am beachd gu'm bu chòir dhaibh a bhi air an tìmeioll-ghearradh m'an gabhteadh a steach iad do'n eaglais, ach bha cuid eile am beachd nach robh feum sam bith ann a bhi cur seann chuingean Iudhach mu amhaichean nan cinneach. Ged a dh' éirich a' cheist so am

measg seanairean na h-eaglais roimhe so, is e an dùsgadh a thachair am measg nan cinn-each ann an Antioch agus ann an àitean eile fo shearmonachadh Phòil is Bharnabais a bu mheadhon air a' ghnothuch a thoirt gu ceann-crìche. Bha a' cheist air a deasbuid anns an eaglais fad bhliadhna chan gun a bhi air a reiteachadh, ach air do Phòil till-eadh air ais bho thurus soisgeulach chuir e féin is Peadar is Seumas an gnothuch an dara taobh. Fo threòrachadh an Spioraid Naoimh thàinig iad gu co-dhunadh nach robh e freagarrach soisgeul nan saor-ghràs a chuibhreachadh le cleachdannan an t-seann lagha, agus mar sin réitich iad slighe na h-eaglais am measg nan cinn-each.

A' CHEATHRAMH AGUS A' CHOIG-EAMH EARRANN. Anns an Caib, xiii, 2, tha Lucas ag ràdh mu eaglais Antioch, "air dhaibh a bhi ri ministreileachd do'n Tigh-earna agus a' trasgadh, thubhaint an Spiorad naomh, Cuiribh air leth dhomh-sa Barnabas agus Saul chum na h-oirbe gus an do ghairm mi iad." B'e sin ceum cho sòluimte agus cho buannachdail 's a ghabh an eaglais riamh, oir le saothair is searmonachadh Phòil bha an soisgeul air a ghiùlan gu iomall na talmhainn is bha na cinnich air an toirt a steach do eaglais Chriosd. Anns a' chuid so de'n leabhar tha Lucas a' toirt cunntas mionaideach air beatha is obair Phòil, cunntas a tha a' comh-chòrdadh ris na litrichean a sgrìobh Pòil féin ged a tha Lucas a' toirt dhuinn fiosrachaidh mu iomadh ni air nach d' thug Pol iomradh.

Ciamar a fhuair Lucas eòlas air na nithean a dh' innis e anns an leabhar so? Air cùid de na nithean sin bha e 'n a shùil-fhianuis oir bha e maille ri Pol agus r'a chomh-oibrichean cuiid mhaith bhliadhna chan, agus cha 'n 'eil teagamh nach robh a shùil daonnaan air an leabhar a bha e am beachd a sgrìobhadh. Agus a thaobh na codach eile, na nithean a thachair ann am bailtean anns nach robh e riamh, na sear-moìn agus na h-braidean a tha e a' cur sios ged nach cual e iad, agus còmhraidean a bha eadar daoinne nach b' aithne dha, tha e coltach gu'n do rinn e mar a bhios luchd-eachdraidh a' deanamh gus an là an diugh, gu'n do rannsaich e gach cùil, gu'n do cheasa-naich e gach duine creideasach, is gu'n do sgrùd e gach sgrìobhadh is beul-aithris a bheireadh dha forfhais mu fhàs na h-eaglais agus mu na gnlomharan a rinn na h-abstoil. A thuilleadh air sin, tha aobhar againn a bhi creidsinn gu robh Lucas air a sheòladh le spiorad an Tighearna 'nuair a sgrìobh e mu obair nan abstol a' cheart cho cinn-each 's a bha na h-abstol fhéin air an stiùradh leis an uair a rinn iad na nithean mu'm bheil esan ag innseadh. Is ann do 'n aon

Mhaighstir a rinn esan agus iadsan seirbhis; is e an t-aon Spiorad a fhuair iad, agus bha a chuid-san de'n obair a cheart cho feumail ris na miorbhuilean a rinn Peadar no na searmoìn a rinn Pol. Tha dreach na firinn air an eachdraidh a sgrìobh e, agus choimh-lion e ann an dòigh a tha anabarrach drùigheach an rùn a bha 'n a chridhe an uair a ghlac e am peann, a dhearbhadh do dhaoine gu'n d' thàinig feartan ùra is cumhachd ùr do'n t-saoghal air là na Caingis.

LAOIDH CREIDIMH.

Seallaibh rium-sa, agus bithibh air bhur tearnadh, uile iomalla na talmhainn.

Le creidimh seallaidh mi
Riut fein, Uan Chalbhari,
Mo Shlànuighean caomh;
Nis eisd ri m' ùrnuiugh bhochd,
Glan uam mo chiont's mo lochd;
O bitheam beò dhuit féin
'Na dhéidh so chaoideh.

O biodh do ghràs gach àm
Toirt treòir do m' chridhe fann;
Dean m' eud na's mò;
Bho 'n bhàsaich thu 'g am dhòn,
O biodh mo ghràdh dhuit fior,
Glan, beò, is buan gu sìor,
'Na theine beò.

Troimh fhasach dorch' an t-saogh' I
Is teinn tigh'nn orm gach taobh
Dean féin dhomh iùl;
Tionndaidh mo dhorch' gu là,
Siab uam deur bròin is cràidh,
Mo cheuman stiùir a ghnàth,
Gu tàmh dhuit dlùth.

An uair thig crìoch mo làith,
'S sruth duaichnidh fuar a' bhàis
Ag iadhadh dlùth,
A Shlànuighean chaoimh, na tréig.
Cuir geilt 's an-earbhs bhuam féin;
O giùlain mi gun bheud
A sheinn do chliù.

Bha an laoidh so air a sgrìobhadh le ministear de mhuinnitir America, an t-Ollamh RAY PALMER. Cha robh e ach dà bhliadhna air fhichead 'nuair a sgrìobh e i, agus tha e féin ag innseadh gu 'n do sgrìobh e i le dèdir 'na shùilean. Tha an laoidh air a h-eadar-theangachadh gu iomadh canain. Is e A. Mac Eachuinn a thionndaidh i gu Gàidhlig. Chuireadh i an Laidinn, am Fraingis, an Gearmait agus an cainnt mhòran chinneach anns na h-Innsean an Ear is China. Rinn Palmer laoidhean eile ach cha d' fhuair gin dhiubh an t-àite a fhuair i so ann an cridhe na h-eaglais Chriosduidh.

ANNS A' CHATHAIR.

An uair a phòs Calum Caimbeul Cairistiona Ruadh, ogha an dròbhair a bha anns a' Chaolas, chuir Seònaid Eachainn air am manadh gur h-ann air Cairistiona a bhiodh a' bhriogais. Bha Calum 'n a dhuine car diuид co-dhùi, air chor agus nach biadh e duilich do bhean sprachdail air bith a chur fe mhaidé-na-poite, ach ged nach biadh e idir diuид bhiodh e duilich dha a chasan a sgaoileadh air a thaobh féin de 'n teine gun chead Cairistiona, oir bha ise 'n a boirionnach làidir fearail air nach d' fheuch fear eile taod a chur gus an do chuir am mi-fhortan agus an-santan Calum Caimbeul 'n a rathad. Cha b' ann air a gaol fhéin idir a rinn e suas rithe ach air ghaol a codach, ach cleas iomadh fear eile a phos luid air son a cuid cha robh Calum fada an ceangal rithe an uair a bheireadh e an saoghal uile ach e bhi mar bha e. Latha a chaidh e dhachaidh is deur beag drama air, an déidh dha na gamhna a reic, thug i stràic dha air an leth-cheann, is rinn i coileach-dubh dheth air an ùrlar, is chuir i a laighe e gun a shuipeir, mar gu'm biadh balach beag.

B'e an coimhleasach a bu dlùithe aig Calum Seumas Bàn, a bha 'n a fhoirbheach anns an eaglais. Ged nach robh Seumas mòr 'n a phearsa bha e 'n a dhuine deas is spailpearra, gu maith beachdail air fhéin is neoar-thaing falach aige. Ach air a shon sin, bha a thrioblaid féin aig Seumas, a' cheart trioblaid a bha aig Calum Caimbeul, ach a mhàin gu'm b'e ainm a thrioblaid-san Ceit. Bha fhios aig an dùthach uile, eadar an Caolas agus Ceannamhara, gu robh an teildeer bân fo mhaide-na-poite cho mhaith ri Calum Caimbeul, ach ma bha, cha bhiodh daoine 'g a ghabhail so orra ris an fhoirbh-each féin, oir cò a b' fheàrr falach na esan an uair a chruinnicheadh seanairean a' bhaile aig a' chachaleith, no cò a bu choltach a bhi 'n a righ 'n a thigh féin?

An àm earrach is foghair bhiodh Calum Caimbeul is Seumas a' cuideachadh a chéile, agus glé bhitheanta bhiodh seanchas aca ann an sabhal Sheumais, agus latha de na làithéan sin so an seanchas a bha eatorra, falach air an fhacal.—

Calum : "Bha cho mhaith dhomh dol a dh' America agus an tigh fhàgail aice fhéin : o'mhoch gu dubh tha a teanga an sàs annam, ach an raoir chaidh an donas uile gu léir innse."

Seumas : "Biodh faighidinn agad-sa, a Chaluim,—agus cuimhnich air na daoine naomh a shean a bha air am nianadh le droch

mhnathan ; Lot is Iob, is Solamh, is Pol."

Calum : "Is coma dhòmhosa ciod a dh' eirich do dhaoine eile ; is coma dhomhsa ach am bior a tha 'n am fheòil fhéin. Thoill Solamh na fhuair e, ach cha chuala mi riamh gu robh Pol fo òrdag boirionnaich ; bha dùil agam nach robh esan pòsda idir."

Seumas : "Ubbh, ùbbh, bha ; nach 'eil e fhéin ag innseadh mu'n sgolb a bha 'na fheòil!"

Calum : "Mata leugh mise anns an duilleig Ghàidhlig ann an leabhar dearg na h-eaglais gur e galair-shùl air chor-eigin an sgolb a bha aig Pol 's an fheòil."

Seumas : "Theagamh gu'n do leugh, a Chaluim, ach ged nach ann a' cur sìos air an fhearr a bhios a' sgriobhadh na duilleig sin a tha mise, bidh e a' dol ceàrr air uairean, agus chaidh e fada fada ceàrr mu thrioblaid Phòil. Ach ciamar nach rachadh agus gun bhean aige fhéin? Creid thusa mise, a Chaluim, nach h-urrainn duine air bith a' chaibideil ud a thuiginn no mhìneachadh ach duine aig an robh crois 'n a thigh mar bha aig Pol ; sgolb 's an fheòil, teachdair Shàtain,—tha an rud cho soilleir dhomhsa ris a' ghréin!"

Calum : "Ud, ud, a Sheumais, tha thusa na's seirbhe air na mnathan na mi fhéin, ged a tha mi air mo shàrachadh le droch nàdur is teanga Cairistiona ; na'n cluinn-eadh daoine sibh is ann a shaoileadh iad gu beil sibh fo smaig aig Ceit."

Seumas : "Fo smaig aig Ceit! Cha do chuir boirionnach còta riamh oirre a chuireadh mise fo h-òrdaig. Mur biadh tua maol is bog cha leigeadh tu le Cairistiona làmh-an-uachdar fhaoitann ort mar a fhuair i ; na'm b' ann agam-sa a bha i chuirinn car na h-amaich."

Calum : "Tha e furasda gu leòir dhuit-sa sin a ràdh, a Sheumais, ach cha 'n aithne dhuit Cairistiona mar is aithne dhomhsa i. An là ud a reic mi na gamhna, dh' fhairich mi sprachd a' tighinn annam fhéin leis an dara gloine, agus thuit mi ri um féin air an rathad dhachaidh gu'n leiginn thaicinn dhi cò agam ceann an teaghlach agus gu'm feumadh i a bhi umhail dhomh, ach cho luath 's a sheas mi air an ùrlar 's a chunnaic mi sùilean Cairistiona a' dol tromham mar gu'm biadh gimleid anns gach té dhiubh, agus a chunnaic mi a h-aodann a' fàs dearg mar gu'm biadh cìrean coillich-frangaich, chaill m' iosaidean an lùth,—is chaidh mi a laighe."

Seumas : "Cha 'n 'eil annad, a Chaluim, ach an gealtair ; ach theagamh nach 'eil e cho furasda do d' leithid-sa nach robh riamh 'n ad mhaichstir ann ad thigh fhéin do bhean a

chumail 'n a h-àite 's a tha e dhomhsa, oir cha do ghabh Ceit oirre riabhac a thoirt air ais dhomh."

Calum : "Obh !, obh !, nach tu fhéin a tha fortanach, a Sheumais, nach ann agad a tha an t-aobhar a bhi taingeil do'n fhreasdal bean mar a tha Ceit a bhi agad."

Seumas : "Bha am Freasdal fàbharach rium gun teagamh, ach bha mi fhéin glic euid-eachd anns an dòigh cheart a ghabhail oirre aig toiseach gnothuich. Na'n do rinn thusa, a Chaluim, mar a rinn mise bhiodh e a cheart cho furasda dhuit Cairistiona a strìochadhach 's a bha e dhomhsa Ceit a thoirt fo ghéill."

Calum : "Ciod an dòigh a ghabh thu oirre ?"

Seumas : "Innsidh mi sin duit; chum mi an taod gu maith teann oirre gus an do thuig i gu robh a maighstir an taice rithe, agus nach robh feum ann dhi feuchainn ri a ceann fhaotainn leatha. Tha bean òg, a Chaluim, coltach ri loth a bhitear a' cur ann an achfhuinn; tuigidh an loth gu maith co dhiu a tha no nach 'eil eagal air an fhearr a tha 'n a ceann; ma tha eagal air roimhpe cha bhi ise fada gus an gabh i brath air agus an dean i a toil fhéin. Sin mar tha na boirionnaich; tha fhios aca gu maith cò a dh' fhaodas iad eothrom a ghabhail orra, agus cò nach fhaod, agus chaidh thusa ceàrr an uair a leig thu fhaicinn do Chairistiona gu'n robh eagal ort roimhpe."

* * * *

Cha robh am facial buileach a mach as a bheul an uair a dh' fhosgail dorus an t-sabhal agus faicear Ceit 'n a seasamh m'a choinneamh, agus am batal 'n a suil is 'n a h-aodann. Leum an dà bhodach a bha 'n an sìneadh air a' chonnlach 'n an seasamh mar gu'm biodh daoine air an do rugadh ann an crion, ach is e Ceit a bhruidhinn.—"Nach 'eil an t-àm agad-sa, a Sheumais, làmh a thoirt air car air chor-eigin anns an latha earrach seach a bhi a' sudhe ann an sin a' ràbhart ri Calum Caimbeul, gaotharan nam baleantan. Nach bochd an rud e nach 'eil de thùr ann ad cheann glas fhéin na dh' innseas dhuit gu bheil sid is so a' dol a dholaidh agus thusa air do dhruim anns a' chonnlach. A mach as a so thusa, a Chaluim Chaimbeul; tha an t-àm agad t' aghaidh a thoirt air an tigh; mo thruaighe an té a tha an ceangal riut; agus greas ort, a Sheumais, A bheil thu a' tighinn?"

Seumas (gu diblidh umhail) : "Tha mi a' tighinn, a Cheit."

RICHARD BAXTER.

An raoir thug mi greis a' leughadh leabhar a tha glé bhitheanta 'n am làmhain, an leabhar a bha air a chur a mach le m' fhearr dùthcha Dòmhnull Mac Illeathain nach maireann ministear Dhiùrinnis, fo'n ainm

Typographia Scoto-Gadelica. Anns an leabhar so tha cunnas air a thoirt air gach leabhar a chaidh a chur ann an clò an Gàidhlig riamh; obair mhòr is obair a ghabh àine, obair nach b' urrainn duine eile ann an Albainn, a mach o'n Ollamh Mac Fhionghainn nach maireann, a dheanamh cho mhaith 's a rinn ministear Dhunbheagain i, oir ged nach b' fhòr sgoilear Gàidhlig e agus ged nach robh e na b' eòlaiche air taobh-a-stigh nan leabhraichean na iomadh duine eile as aithne dhomh, bha eòlas aige air an taobh-a-muigh aca nach robh aig aon duine eile ann an Albainn. A thuilleadh air gu'n robh cruinneachadh de leabhraichean Gàidhlig aige féin a bha fiachail, rannsaich e a h-uile leabhar-lann ann am Breatunn anns an gabhadh forfhais fhaotainn mu leabhraichean Gàidhealach, agus gach cùil is eulidh anns an Roinn-Eorpa anns an robh amharus aige gu'm faodadh leabhar Gàidhlig a bhi air fholach. B' aithne dha leabhraichean air an coltas agus air an cumadh mar is aithne do chiobair na caoraich, gun sealltann idir air an comharradh-cluaise.

Ach ged a tha e 'n a thoileachadh dhomh clach bheag a thilgeadh, anns an dol seachad, ann an càrn duine a rinn seirbhis do litreachas ar dùthcha, cha 'n ann mu mhinistir Dhunbheagain a bha mi a' ciallachadh seachas a dheanamh an tràth-sa, ach mu Richard Baxter, diadhair urramach a tha air ainmeachadh anns an leabhar so. Ged a chluinnear gu maith tric nach 'eil cainnt air an t-saoghal as buadhimoire ann an searmonachadh agus ann an t-àineal na Ghàidhlig, agus ged a chluinnear euideachd gu robh riamh ministear anns a' Ghàidh-ealtachd a bha comasach mar shearmonaichean, tha e glé iongantach nach 'eil a bheag idir againn de shearmon Ghàidhlig bho mhinistearan Gàidhealach. Na searmoin a bhios muinntir na Gàidhealtachd a' leughadh, bha iad air an sgrìobhadh le Sasunnaich ann am Beurla, agus an sin air an tionndadh gu Gàidhlig. Rud glé neònach ach smior na firinn. Cha'n abair mi ciod a tha mi féin an dùil as aobhar da so: thoireadh a h-uile duine an rud a thoilicheas e fhéin as.

Tha triùir de sheann diadhairean ann air an robh meas mòr aig na Gàidheil; Richard Baxter, Tomas Boston, agus Iain Bunian, agus theagamh gu robh buaidh aig na dàoin sin air inntinnean is eridheachan ar luchd-dùthcha nach robh aig ar ministearan théin. Sgrìobh Baxter dà leabhar a bha air an sgoaileadh gu farsuinn air feadh na Gàidh-ealtachd, *Gairm an Dé mhòr do'n t-sluagh neo-iompaichte*, agus *Fois shiorruidh nan naomh*. Bha a' cheud fhear dhiubh sin air a chur a mach ann an Gàidhlig ann an 1750, ann an Glaschu: a' cheud leabhar le diadh-air Sasunnach a bha air a chur a mach an

Gàidhlig. B'e so a bha sgrìobhta air an duilleig-thoisich,

“Gairm an De Mhoir do'n t-sluagh neimh-iompoichte, iompochadh agus bith beò. Le Richard Baxter. Eidir-theangaicht' o Ghaill-Bhearla chum Gaoidheilg Albannach air iartas agus costas Eirionaich dheagh-runaich oirdheire chum leass coitch-eann Gaoidhealtachd Alba. Clo-bhuitl' ann Glassacha le Aind Foulis Cloiheara an Oill-tigh. MDCCL.”

Bha e air a chur a mach a rìs ann an 1755, 1811, 1822, 1845, 1861, 1865, 1866, 1877, 1846, 1861, 1865, 1877; a' dearbhadh gu soilleir gu robh daoine a' ceannach an leabhair agus 'g a leughadh.

B'e so a bha sgrìobhta air an duilleig-thoisich aig an leabhar eile,

“Fois shiùrruirdh nan Naomh: no, Solus air Staid Bheannaichte nan Naomh a' mealtuinn Dhé air Neamh. Le Mr. Richard Baxter. Eadar-theangaichte le Iain Foir-beis, Ministeir Shleit 1862.”

Bha e air a chur a mach a rìs ann an 1865, 1868, 1871, 1874, 1878, 1862, 1865, 1868, 1871. Bha fìchead is ceud duine anns a' Ghàidhealtachd a' leughadh leabhrachaean Bhaxter mu choinneamh aon duine a bha a' leughadh nan searmon a chuir Eoghan Mac Dhíarmaid a mach ann an 1804.

Cò e, mata, Richard Baxter, gu'm biodh uiread so de mheas aig daoine diadhaidh anns a' Ghàidhealtachd air? Tha sin furasda gu leòir r'a innseadh: ministear Sasunnach a bha 'obair air a beannachadh gu mòr le Dia. Ann an làithean 'òige thàinig e fo chìram anama, agus thagh e a' mhinistrealachd mar a dhreuchd. Bha e air a shuidheachadh ann an àite no dhà, ach is ann ri baile Kidderminster a bhios 'ainm air a cheangal gu bràth, oir lean comharraidhean follaiseach is miòrbhileach obair Bhaxter anns a' bhaile sin. Bha Kidderminster, a réir choslais, ain-diadhaidh thar bhailtean eile aig an àm, oir cha robh duine beò ann aig an robh cuimhne air ministear soisgeul-ach; cha b' aithne dhaibh ach ministearan aig nach robh sgoil no sgil; ministearan nach robh dad na b' fhéarr na figheadairean a' bhaile ann an gliocas is ann an gràs is ann an eòlas air diadhaidheachd. An uair a tha an sluagh dall ni an gille cam ministear. Ach le teachd Bhaxter 'n am measg shéid oiteag de anail bheò orra, air chor agus nach b' fhada gus an robh an eaglais làn, ged a bha i fàs an uair a bha e air a shuidheachadh innse. An uair a chaidh e do Kidderminster bha sràidean anns a' bhaile anns nach robh ach aon teaghlaich a bha ag aoradh do Dia, ach m' an d' fhàg e e bha sràidean ann anns nach robh aon teaghlaich nach robh ag aoradh do Dia.

Cha robh ann am Baxter gu corporra ach

duine anfhan; bha a shlàinte cho dona 's nach b' urrainn duine coire fhaotainn dha ged nach deanadh e dad ach an aire a thoirt d'a bhodhig bhreòite. Dh' fhaodadh e a ràdh mar a thubhairt Marc mu'n bhoirionnach a leighis Iosa “gu'n d' fhuling e mòran bho mhòran lighichean,” oir tha e féin ag innseadh gu'n d' iarr e comhairle, aig aon àm no àm eile, air sé deug ar fhichead dot-air, ach nach do rinn an cungaidhean feum air bith dha. Ach ged a bha an fheòil anfhan bha an spiorad toileach, is choisrig an duine so gach mionaid d'a bheatha a bha saor is pian do sheirbhis Chriosd.

Bha e 'n a shearmonaiche maith; theagamh nach bu chall ach gu'm bu bhuannachd d'a choimhthional gu robh a chasan daonnan air bruaich na h-uagha, oir anns a h-uile searmon bha e a' labhairt riu mar nach biodh cothrom eile aige iarraidh orra a bhi réidh ri Dia. Bha a shearmon furasda an tuigsinn; coltach ri Pol cha b' ann le òirdheirceas cainnte a bhiodh e a' bruidhinn ri daoine ach gu simplidh réidh, ann an dòigh a thuigeadh òg is sean.

An uair a bha Baxter 'n a leth-sheann duine sgrìobh e cuntas air a bheatha agus 'obair féin, leabhar beag cùbhraidh nach fhaicear ach glé annamh ann an tigh air bith an diugh, ach air a shon sin, tha, an dà chuid, gliocas is diadhaidheachd ann.

Ged a tha agus a bha na Gàidheil air an cuntas 'n an daoine cràbhach a tha fo bhuaidh an t-saoghal neo-fhaicsinnich cha d' àraich sinn riagh diadhairean dhuinn fhéin. Fhuair sinn ar beachdan ann an iasad bho dhaoine eile, gu sònraichte bho na diadhairean ris an abhar na Puritans Shasunnach, agus theagamh gu'n cuir sin solus air iomadh rud neònach ann an eachdraidh na h-eaglais anns a' Ghàidhealtachd. Cha 'n aithne dhomh ach aon mhinistear Gàidhealach a dh' fheuch ri solus a thoirt do dhaoine air diomhaireachd na diadhaidheachd, Dòmhnull Caimbeul a bha ann an Cillemhicheil. Sgrìobh esan leabhar mu bhàs agus mu fhlangas Chriosd, ach bha e air a sgrìobhadh ann am Beurla. Cha 'n urrainn mi a ràdh co dhiu nach b' urrainn e, no nach b' fhìach leis, a chur ann an Gàidhlig. An déidh làimhe thionndaidh duine eile an leabhar gu Gàidhlig.

SABAID COMANACHAIDH.

Moch air maduinn na Sàbaid dhùisg mi, agus rinn mi deas a dhol do'n eaglais, oir bha Sàcramaid Suipeir an Tighearna ri bhi air a fritheadadh, agus bha iarrtus durachdach agam air suidhe aig a' bhòrd. “Mar a thogras am fiadh a chum nan sruth uisge mar sin tha m' anam a' togairt a'd' ionnsuidh-sa a Dhe; tha tart air m' anam a chum

an Dé bheò." Dhùisg mi as mo chadal làn gràidh do Dhia agus mo rùintean air an soeruchadh air na nithean ata shuas. Bha m' anam coltach ri raon a bheannaich an Tighearna. "Fhreagair mo ghràdh agus thubhairt e rium, eirich a bhean mo ghaoil, m' aon sgiamhach, thig leam: oir feuch tha an geomhradh seachad, tha an t-uisge thairis."

Anns an eaglais dh' fhoillsich Criod e féin do m' anam ann an dòigh iongantach. O! am bòrd sòghmhor a bha air a dheasachadh dhomhsa anns an fhàsach. Feuch cuirm ghràidh, gràdh gun choimeas; Criod 'ga thoirt féin seachad le uile shochairean a bheatha agus a bhàis. Rinn na dh' fhiosraich agus na dh' fhairich mi a leithid de dhruidheadh air m' anam 's gu'n robh mi ionnan 's a bhi ann an nèamh.

B'e an ceann-teagaisg, "Dh' ol iad de'n charraig spioradail a lean iad, agus b'i a' charraig sin Criod," agus o'n cheann-teagaisg sin bha an Tighearna Iosa Criod gu hurrumach air a nochdad, 'n a lànachd agus 'n a éifeachd. Dh' ol m' anam gu saibhir de'n uisge a thàinig a mach as a' charraig. Shruth sruthanan slàinte agus sòlais ann am pailteas bho Chriosd, agus fhuair mi fasgadh do m' anam ann an sgàile na carraige so. Shuidhich mi mo chreideamh agus mo dhòchas gu siorruidh air Criod, a' deanamh dimeas air gach bunait eile, agus bha mi cinnteach nach toir ifireann fhéin buaidh a'm' aghaidh.

Do bhrigh gur carraig Dia nach caraich gu bràth tha a shligheannan foirfe agus bidh obair a ghràis ann am anam air a deanamh coimhlionta 'n a àm féin cho cinnteach ri obair a' chruthachaidh.

Bha mi 'g am shamhlachadh féin ris a' chich-mhara a tha beò an ceangal ris a' chreig agus a chrupas i féin ris a' chreig a chum a dòn an uair a bheanas an ni as faoine rithe, agus nach h-urrainnear a bhuain gun a dochann. Tha mise gu deimhin mar sin, oir is ann ann an Criod a tha freumhan mo bheatha, agus as eugmhais-san cha 'n urrainn mi ni air bith a deanamh, ach cha mhò is urrainn uile ainneart peacaidh agus ifrinn mo splonadh o charraig nan àl, oir tre éifeachd m' aonaidh ris a' charr-aig tha mi a' seasamh daingean.

Thàinig mi mach as an eaglais air m' ùrachadh le aran Dhé, a thàinig a nuas o nèamh; a' moladh ainm Chriosd air son a mhaitheis. Thug esan buaidh agus thionail mise a' chreach; chuir esan le deoir, le pian, is fallus, agus bhuain mise le aoibhneas agus le subhachas. Chaidh buntainn ris-san gu maslach agus chaidh gabhail rium-sa gu hurrumach. Tha am facial fior gu deimhin," "Tha aon neach a' cur agus neach eile a' buain."

Theich mi a nis do ionad uaigneach a chum taingealachd agus cliu a thoirt do Dhia a chionn gu'n do thaisbean e dhomh uiread de chaomh-chàirdeas iongantach, agus fhuair mi mo chridhe a' taomadh a mach ann an ùmhachd do'n Tighearna. O! gràdh agus glicias Dhé a bha a nis air a thaisbeanadh dhomh! Ghabh mi beachd air Dia agus air a ghlicias, 'g a shamhlachadh a'm' intinn féin mar thuathanach mòr a dh' àiticheas am fonn agus a chuireas siol an Fhacail anns a' chridhe, agus mar an ceudna a riaghlas an aimsir a bheir an siol a chum abachaидh, agus bha mi air mo thoirt gu chreidsinn gu'n cuir e a leithid de aimsir 's a chi a ghlicias neo-chriochnach iomchuidh a chum foghar tarbhach a ghiùlan de thoradh fireanachaidh ann am anam.

Shamhlach mi gràs an Spioraid ri iomad seòrsa sìl, agus chunnaic mi an ni a bheir-eadh tur sgrios air aon seòrsa sìl gu'n tugadh e fas is cinneas air seòrsa eile. Shamhlach mi creideamh ris a' ghràinne chruithneachd a sheasas ri reothadh is sneachd a' gheamhraidh, agus a tha air a dheanamh na's fheàrr leis an doinioinn, ged a gheibh-eadh siol eile am bàs leis an aimsir cheudna. Uime sin tha mi toileach a bhi stricotta le aimsir air bith a chuireas an Tighearna thugam anns an t-saoghal so.

O Dhé, tha mi ag aideachadh le làire gu'n robh mi 'g a do shèadh-sa mar bu choir-duit obair a dheanamh air m' anam, ach a-nis tha mi 'g am chur féin a'd' làmhan-sa gu buileach, ag iarraidh ort oibreachadh orm mar is aill leat. Tha mi a' faicinn a leithid de dhoille ann am reusan, a leithid de dhorchadas ann am thugse, a leithid de aingealtais ann am thoil, 's nach 'eil earbsa air bith agam annam féin. Dean thusa mo cheuman a stiùradh, agus mo chrannchur a riaghlaidh. Tha mi a' creidsinn nach biodh e maith dhomh fios a bhi agam air na nithean a chùm thu ann an cleith orm.

Air an t-Sabaid so mheal mi mòran de làthaireachd an Tighearna agus bha mo shùilean air am fosgladh aig a' chuirn shòluimte. Dh' faodainn da-rìreadh Betel, —tigh Dhé—a ghairm de 'n ionad ud. Air leam gu'n bu mhaithean leam còmhnuidh ann uile làithean mo bheatha a chum a bhi ag amharc air maise an Tighearna agus gàird-eachas a dheanamh 'n a theampull naomh. Beannaichte gu'n robh ainm an Tighearna air son a mhaitheis. Ach cha 'n fhaodainn fuireach anns an ionad ud daonnan. Tha obair an t-saoghal is dleasdanasan an t-saoghal 'g am ghairm ach is e m' iùrnigh ri Dia nach caill mi gu bràth an dearbhachd spioradail a fhuair mi annam fhéin aig bòrd a' chomanachaidh agus nach caill mi am blas milis a fhuair mi air mo Shlànuigh-eas.

CO RIS A CHOIMEASAR DIA?

Cha duine Dia. Aireamh, xxiii, 19.

Bha tuathanach àraidh ann aig an robh aon mhac. Bha an tuathanach 'n a dhuine cruaidh saoghalta, gun mheas aige air ealain no grinneas no sgoil. Cha robh ni air an t-saoghal a' ruith 'n a intinn ach daimh is gambahna is buannachd, agus o'n cheud latha a chaidh a mhac do'n sgoil bha fadachd air gus am faodadh e a fàgail, agus tòiseachadh air obair.

Bha am balach anabarrach maith air tarruing dhealbh. Bha e na b' fheàrr air na dealbhan na bha e air cunnatas no leughadh; cha robh sòlas air thalamh a b' fheàrr leis na bhi tarruing dhealbhan air a sgliat, ged a choisinn sin dha air uairean an t-slat o'n mhaighstir-sgoil.

Uair a thàinig dealbhàdair ainmeil gu tigh an tuathanach leig a mhàthair fhaicinn da cuid de na dealbhan a tharruing an gille beag, agus iad air an cumail aice gu cùramach ann an dràghar far nach fhaiceadh 'athair iad. Chuir gleusdachd a' bhalaich agus grinneas a làimhe ionghnadh mòr air an duine, is dh' iarr e air bean an tuathanach cothrom a thoirt do'n ghile. "Mur bheil mi meallta 'n am bharail," ars' esan, "ni am balach ainm dha féin anns an t-saoghal fhathast."

Cha robh maith gu'm faiceadh sùil an tuathanach na dealbhan a bha a mhac a' tarruing oir bha e an dùil nach robh anna ach faoineas is cosg àine. Ach ghléidh a mhàthair am facial a thuirt an dealbhàdair rithe agus bhiodh i a' beachd-smuaineachadh air a h-uile latha 'n a cridhe. Feasgar sònruichte a rug 'athair air a' bhalaich agus e a' tarruing dealbh a mhàthair air paipear, rug e air a' phaipear agus le feirg shrac e 'n a chriomaga beaga e, agus mhaoiadh e le mionnan gu'm breabadh e e na'm beireadh e air a ris a' tarruing dhealbh. An sin chuir e mach e a dh' ionnsuidh an achaidh, a' sgaoileadh innearach, gus an robh a ghàirdeanna cho goirt ri chridhe.

An là a ràinig am balach ceithir bliadhna deug thuirt athair ris nach rachadh e do'n sgaoil tuilleadh, agus gu'm feumadh e a dhruim a lùbadh ris an obair. "Fhuair thu do bheatha a chur seachad gu diomhaineach gu so," ars' esan, "ach a nis bidh agad ri oibreachadh air son do lòin, agus sgur de'n

faoineas; thoir dhomh na dealbhan agus na pinn agus na h-innealan eile les am bi thu 'g an deanamh."

Thàinig rachd ann am muineal a' bhalaich agus deòir 'n a shùilean ach dh' éirich e gu h-umhail agus rinn e mar a dh' iarr 'athair air. Gun uiread agus seal tuinn air na paipearan a chuir am balach 'n a làimh—an ulaidh a bu phris eile a bha aige air an t-saoghal—stob an duine mosach anns an teine iad, agus ann an dà mhionaid bha obair is sòlas a' bhalaich 'n a smùr.

An oidhche sin cha d' thàinig am balach gu shuipeir. Shiubhail a mhàthair shòis is shiubhail i shuas ach cha robh an gille ri fhaotainn. Theab i dol as a eall ach cha d' thug an tuathanach dhi de chomhfhurtachd ach so, "Na bi a' eur dragh air bith ort fhéin; ghabh an gàrlach sacibhneas gun reusann, ach cuiridh an t-acras dhachaidh e."

Ach cha d' thàinig e dhachaidh an oidhche ud, no an ath oidhche, no iomadh oidhche 'n a dhéidh. Bha cridhe a mhàthar briste, ach bu mhotha fearg 'athar no a bhròn.

Oidhche fhuar gheamhraidh, eòig mìosan an déidh do'n ghille teicheadh air falbh bho thigh 'athar, agus an tuathanach agus a bhean 'n an suidhe aig an teine, foglaidh an dorus gu failidh agus faicear am balach 'n a sheasamh air an stairsnich, is eagal is acras is fiamh a' bhàis 'n a shùilean.

Leum a mhàthair is chuir i a làmhan m'a amhaich is tharruing i a dh' ionnsuidh a' bhlàiths e, ach cha do rinn 'athair uiread agus stad de'n phòb a bha 'n a bheul. Shuidh e aig taobh an teine a' seal tuinn air a' ghille gu magail agus gun e ag ràdh diog. "O! athair," ars' am balach, mu dheireadh, "nach bruidhinn sibh rium! Tha mi duilich gu'n do theich mi air falbh, ach ni mi rud sam bith 'g ur toileachadh ma bheir sibh maitheanas dhomh."

"Seadh," ars' an tuathanach gu fuar frionasach, "dh' fhàlbh thu mar a thogair thu agus thill thu mar a thogair thu, agus a nis tha thu ag iarraidh ormsa gabhail riut mar nach biodh dad ceàrr. Cha 'n eil annad-sa ach diù nan gillean co dhiù, agus tha thu an dùil nach 'eil annam-sa ach an t-amadan bog coltach riut fhéin. O'n a thàinig tu dhachaidh cha chuir mise a mach as an tigh thu, ach," (le mionnan uamhasach) "cuimhnich so, nach téid greim bidh ann ad bheul ach greim a dh' oibricheas tu air a shon gu goirt."

Bha aig duine àraidh dithis mhac. Agus thubhaint am fear a b' òige dhiubh r'a athair, Athair thoir dhomhsa a' chuibhrionn a thig orm de d' mhaoin. Agus rinn e orra a bheathachadh.

Agus an déidh beagan làithean chruinnich am mac a b' òige a chuid uile, agus ghabh e a thurus do dhùthach fada as, agus an sin sgap e a mhaoin, a' caitheadh a bheatha gu struidheasach.

Agus an uair a chaith e a chuid uile, dh' éirich gort ro mhòr anns an dùthach sin; agus thòisich e air bhi ann an uireasbhuidh. Agus chaidh e agus cheangail e e féin ri aon de mhuinntir na dùthcha sin; agus chuir esan d'a fhearrann e a bhiadhadh mhuc. Agus bu mhiann leis a bhi air a shàsachadh leis na plaoisg a bha na mucan ag itheadh; ach cha d' thug duine air bith dha.

Ach an uair a thàinig e d'a ionnsuidh féin thubhaint e, Cia lion de luchd-tuarasdail m' athar aig aon bheil aran gu leòir agus r'a sheachnadh, agus mise a' bàsachadh an so leis an acras. Eiridh mi agus theid mi dh' ionnsuidh m' athar, agus their mi ris, Athair pheacaich mi an aghaidh nèimh agus ann ad làthair-sa cha 'n airidh mi tuilleadh gu'n goirteadh do mhac-sa dhiom: dean mi mar aon de d' luchd-tuarasdail.

Agus dh' éirich e agus thàinig e dh' ionnsuidh 'athar. Ach air dha bhi fathast fad as, chluinnaic 'athair e, agus ghabh e truas dheth, agus ruith e, agus thuit e air a mhuineal agus phog e e. Agus thubhaint am mac ris, Athair, pheacaich mi an aghaidh nèimh, agus ann ad làthair-sa; cha 'n airidh mi tuilleadh gu'n goirteadh do mhac-sa dhiom. Ach thubhaint an t-athair r'a sheirbhisich, Thugaibh a mach gu luath an trusgan a's fheàrr, agus euiribh uime e; agus euiribh fainne air a làimh, agus brògan air a chasan; agus thugaibh an so an laogh biadhta, agus marbhaibh e, agus itheamaid agus bitheamaid subhach; oir bha mo mhac so marbh, agus tha e bòd a ris; bha e caillte agus fhuaradh e. Agus thòisich iad air bhi subhach.

A mis bha a mhac a bu shine anns an achadh; agus an uair a thàinig e agus a thàrr e fagus do'n tigh, chuala e ceòl agus dannsa. Agus ghairm e d'a ionnsuidh aon de na h-òglaich, agus dh' fhiosraich e ciod bu chiall do na nithe so. Agus thubhaint esan ris; Tha do bhràthair air teachd; agus mharbh t' athair an laogh biadhta, a chionn gu'n d' fhuaire e slàn fallain e.

Ach bha fearg airsan, agus cha b' aill leis dol a steach: agus thàinig 'athair a mach agus ghuidh e air. Ach fhreagair esan agus thubhaint e r'a athair, Feuch, tha mise a' deanamh seirbhis dhuit an uiread so de bhliadhna, agus riamh cha do bhris mi

d' aithne; gidheadh cha d' thug thu riamh meann domh, a chum gu'm bithinn subhach maille ri mo chàirdean. Ach an uair a thàinig do mhac so, a dh' ith suas do bheathachadh maille ri striopaichean, mharbh thu an laogh biadhta dha. Agus thubhaint esan ris, A mhic, tha thusa a ghnàth maille riùm, agus na h-uile nithe a's leamsa is leatsa iad. Ach bu chòir dhuinn a bhi subhach agus aoibhneach; oir bha do bhràthair so marbh, agus tha e bòd a ris; agus bha e caillte agus fhuaradh e.

* * * *

Cha 'n fhaca duine Dia riamh, air chor agus nach 'eil e idir furasda a ràdh co ris a choslaichear e. Theaganadh gur e an t-ainm as buadhmoire a thugadh riamh do Dhia an t-ainm *An t-Altar neamhaidh*, an t-ainm a thugadh dha le òighdarris Chriosd, ach do mhòran dhaoine air thalamh an diugh cha 'n 'eil e 'n a sgeul aoibhneach a chluinntinn gu bheil Dia coltach r'an athraichean. Tha an t-ainm 'n a chnap-starra dhaibh an àite a bhi 'n a sholus 'g an treòrachadh gu Dia. A h-uile bliadhna tha míltean de chloinn air am breith nach fhaigh gaol no blàths no caidreamh bho'n aithrichean, nach fhaigh bhuapa ach mionnan is buillean is gortachadh-cridhe. Co ris a shamhlaichear Dia a chum gu'm b'i an sambladh sin 'n a sgeul mhaith do'n chluinn so? An abrar riu gu bheil Dia coltach r'an athair? Nach e sin an clù a bu mhiosa a b' urrainn e fhaotainn 'n an cluasan.

O, sibhse athraichean agus a mhàthraichean a leughas an duilleig so, cuimhnichibh gur e 'ur beatha agus 'ur giùlan an measg 'ur teaghlaich; 'ur gaol agus 'ur dìlseachd, air neo 'ur gòraiche agus 'ur n-oleas, a tha toirt daibh nan smuaintean a tha aca mu Dhia, agus nach e idir na chluinneas iad anns an sgoil Shàbaid no anns an eaglais. An uair a tha duine aig am bheil clann 'n a dhuine aingidh tha 'aingidheachd a' giùlan toraidh ann an euirp agus ann an inntinnean agus ann an annanann a chloinne. Ciod am peacadh as uamhasaiche na gu'n tugadh athair air a mhac *gràin a ghabhail air Dia!*

DROCH LAMH-SGRIOBHAIDH.

Faicibh meud nan litrichean anns an do sgriobh mi do 'ur n-ionnsuidh le mo làimh féin. Galat. vi, 11.

Ged nach duine beartach mi bheirinn còig notaichean air ainn Phoil 'n a làmh-sgrìobhaidh fhéin. Theaganadh gu'm b' fheàrr le Pol

fhéin mi a thoirt nan còig notaichean do'n Chomunn a tha feuchainn ris na h-Iudhaich iompachadh, ach cleas an duine do nach b' aithne Gréigis ach a cheannaich Faclair Gréigis a chionn gu'm faca e an leabhar air a thairgssin air tasdan air bara-roth air an t-sràid, agus gu'm bu mhaith leis gun an tamailt sin a bhi air a deanamh air sgoileir-eachd, cheannaichinn-sa seula Phoil air son an aobhair cheudna na'n cluinninn gu robh e a' dol a mach air neo-ni cho suarach ri còig notaichean.

Cha 'n 'eil na diadhairean a' còrdadh mu'n fhacal so a labhair Pol. Tha cuid an dùil gur e an seanchas fada a rinn e ri muinntir Ghalatia a bha 'n a inntinn aig an àm, mar gu'n abradh e, Faicibh an litir mhòr fhada a chuir mi thugaibh, seachd duilleagan agus an còrr. So an dòigh anns an do thuig na daoine a dh' eadar-theangaich an seann Bhiobull Gàidhlig an facal, *Tha sibh a' faicinn meud na litreach a sgriobh mi dhuibh le mo láimh fein.* Ach tha sgoilearan eile am beachd nach e faidead a sheanchais a bha ann an inntinn Phoil idir, ach a dhroch làmh-sgriobhaidh, mar gu'n abradh e (a' gabhail a lethsgeil), Faicibh na litrich-ean mòra anns an do sgriobh mi, ach cuimh-nichibh nach 'eil mo léirsinn maith; sin an t-aobhar gu bheil mo sgriobhadh cho mòr cuagach 's a tha e.

Ann an linn Phoil cha robh iad ach tearc a b' urrainn sgriobhadh idir. Mar sin bha daoine ann d'am bu cheaird e litrichean dhaoine eile a sgriobhadh, coltach ris an luchd-lagha an diugh. Bha fishead reusan a' toirt air daoine dol a dh' ionnsuidh nan sgriobhaichean sin a thuileadh air nach b' urrainn daibh fein sgriobhadh; ma bha duine leasg, no ma bha e ann an cabhaig, no ma bha a mheur air a gearradh, no mur bu mhaith leis dragh a chur air fhéin, b' phasa dha suidhe air cathair agus iarraidh air fear de na sgriobhaichean sin am peann a ghabhail air a shon. Sin mar a bha litrichean Phoil air an sgriobhadh, ach a mhàin gu robh e fhéin a' cur 'ainme riu mar bharantas gur ann bhuaith a bha iad. Faodar a bhi cinn-teach nach e an leisg a thug air Pol a litrich-ean a sgriobhadh anns an dòigh so, ach bha a shùilean dona agus faodaidh nach robh a mheuran cho subailt 'g a bu mhaith leis, oir bha a làmhan air an cruadhachadh le obair. A thuileadh air sin bha paiper is craicinn daor aig an àm agus rachadh aig na sgriobhaichean air fada barrachd a chur air aon duilleig na rachadh aig Pol.

Ged nach h-abair mise air a cheann gur rud peacach e do dhuine a bhi 'n a dhroch sgriobhadair their mi gur rud e co dhiu as nach urrainn e a bhi uasal, agus rud a bu

chòir dha a leasachadh ma thíid aige air, mur bheil a mheuran cam leis an lòinidh no mur bheil aobhar sònruichte eile air a shon. Saoilidh mi gu bheil e am measg nan nithean a thoirmisg Criosd an uair a thubhairt e gur an-aoibhinn do'n duine a chuireas ceaptuistidh ann an rathad duine eile, no bheir oilbheum do'n mhuinntir lag. Mur peacadh a tha ann an droch sgriobhadh do'n fhear a rinn e, tha e gu tric 'na aobhar peacaidh anns an fhear a bhios a' feuchainn r'a leughadh, 'g a chur air seacharan air rioghachd neimh. An uair a gheibh thu litir agus nach h-urrainn duit a dheanamh a mach cò a chuir thugad i, no ciod a tha innse, le oileas an sgriobhaidh, tha i a' cosg t'ùine, agus a' cosg t'fhaighidinn, agus a' cosg do shùilean, agus rud is miosa air fad, is dòcha gu'n tig facail gu stairsneach do bheilean nach bu chòir a bhi air an fuaimneachadh am measg nan naomh.

Is e droch-sgriobhadh aon de na fàilingean as nach 'eil a' mhòr-chuildeachd de dhaoine a' gabhail näire air bith. Cuiridh e näire air daoine na facail a sgriobhas iad a litreachadh gu ceàrr, ach cha chuir e idir näire orra na facail a sgriobhadh cho dona 's nach gabb iad leughadh. Cha 'n 'eil mi uile gu léir cinn-teach ciod is ciall da so, ach theagamh gur e is ciall da, gu bheil uiread de dhaoine mòra agus de sgoilearan maithe 'n an droch sgriobhadairean. Saoilidh na daoine beaga gu bheil iad a' fàs mòr an uair nach gabb an sgriobhadh aca leughadh, agus saoilidh iad gu bheil iad ann an cuideachd uasal ann am measg nan sgoilearan.

An là roimhe thug mi sùil air leabhar ann am bùth leabhairchean anns an robh ainmean maithean na rioghachd so uile air an cur-sios 'n an làmh-sgriobhaidh fhéin, agus mur biodh e air innseadh air duilleig eile cò iad cha deanainn a mach an dara leth dhiubh. C'ar son a thatar a' cur duine do'n sgoil mur h-ionnsaich e 'ainm a sgriobhadh air chor 's gu'n aithnich daoine eile a sheula? Na 'n robh Pol cho dona air sgriobhadh ri cuid de mhuinntir na Pàrlamaid, no cho dona ri cuid de Easbuigean na h-eaglais Shasunn-aich, bhiodh an tuileadh connsachaidh mu na litrichean aige 'g a tha ann cheana. Na'n do sgriobh e 'ainm air an dòigh anns am biodh an sgoilear agus an diadhair ainmeil Westcott a' sgriobhadh ainm féin, tha mi làn chinnteach gu'm biodh argumaid aca mu'n ghnothuch ann an Galatia, agus ann an Corint, agus ann an Ephesus; cuid ag ràdh gur e ainm Phoil a bha ris an litir is cuid eile 'g a leughadh mar ainm Shilais, no mar ainm Lucais, no mar ainm Pheadair.

Na'm faighinn cothrom air droch sgriobh-

adairean fhaotainn còmhla, agus gu sònruichte daoine nach sgrìobh an ainnm ainn an dòigh a ghabhas a leughadh, bheirinn dhaibh searmon cruaidh mu oscas an gniomharan agus dh' innsinn dhaibh ciod a tha feitheamh orra anns an t-saoghal eile mur h-atharraich iad an làmh-sgrìobhaidh. Dh' innsinn dhaibh nach 'eil e uasal dhaibh a bhi cur uiread dragh air daoine eile 's a tha iad a' deanamh, agus dh' abrainn riutha suil mu'n t-sròin gur e an leithidean-san a tha cur phostachan is phrintearan air seacharan bho Dia le toibheum, agus a' deanamh Bolsheabhaircean de mhuiintir a' Phost Office. Agus anns a' chomh-dhunadh bheirinn dhaibh so gu bhi 'g a chagnadh fo am fiaclean, —gu bheil eanchainnean troimh-chéile glé bhitheanta aig daoine aig am bheil droch làmh-sgrìobhaidh. Tha eòd anns an inntinn an uair a tha cion grinneis air an làimh.

Bha mòran de dhaoine ainmeil 'n an droch sgrìobhadairean; Napoleon is Montaigne, is Emerson, is Tomas Carlyle, is Thomas Chalmers. An uair a bha fear de leabhrachaean Charlyle 'g a chur an clò ann an Dunéidean b' fheàrr le cuid de'n luchd-obair an àite a thoirt suas seach a bhi a' strì r'a sgrìobhadh a dheanamh a mach. Tha e air a ràdh gu'm biodh màthair Chalmers a' gleidheadh nan litrichean a bhiadh e a' sgrìobhadh thuice as a' Chollaiste gus an tigeadh e dhachaidh anns an earrach agus an leughadh e fhéin dhi iad.

Bha sgrìobhadh an t-seann Diuc Wellington cho furasda a leughadh 's a bha a chainnt furasda a tuiginn. Ach bha e air uairean air a shàrachadh le droch sgrìobhadairean a bhiadh a' cur litrichean thuige. Chuir duine a bha air son craobhan sònruichte air an oighreachd aige fhaicinn litir thuige, ag iarraidh cead air dol 'g am faicinn. Rinn an Diuc a mach an còrr de'n litir ach cha b' urrainn da am facial craobhan a dheanamh a mach. Mu dheireadh shaoil e gur e briogaisean a bha ann, agus ged a chuir e ionghnadh mòr air c'ar son a bha Easbuig Lunnainn air son a bhriogaisean fhaicinn (sin a rinn e de'n ainnm a bha ris an litir), chuir e am fios-freagairt so air ais.

“Bidh mise toilichte bhur faicinn uair air bith a thig sibh a dh' ionnsuidh mo thighe, agus leigidh mo sheirbhiseach fhaicinn dhuibh uiread de mo bhriogaisean 's is maith leibh seal tuinn orra, ach cha 'n urrainn mi a thuiginn ciod air an t-saoghal a tha toirt oirbh tighinn a dh' fhaicinn mo bhriogaisean-sa.”

Ma chuir litir an Easbuig ionghnadh air an Diuc tha mi cinnteach gu'n do chuir litir an Diuc an tuilleadh ionghnайдh air an

Easbuig, oir cha b' esan a sgrìobh mu na craobhan idir, ged a leugh an Diuc an tainn a bha ris an litir mar ainn Easbuig Lunnainn. Feuch, eia mòr an connadh a lasar le teine beag!

Ach ged tha mòran dhaoine 'n an droch sgrìobhadairean thug an t-Americanach, Horace Greeley, bàrr orra air fad. Tha e air a ràdh gur e esan sgrìobhadair a bu mhiosa a bha riamh air an t-saoghal. Chuir boirionnach air chor-eigin pòs bàrdachd a dh' ionnsuidh a' phaipear aige an dùil gu'n cuireadh e a' bhàrdachd anns a' phaipear, agus gu'm pàigheadh e i air a shon. Cha robh an rud freagarrach air son a' phaipear, agus sgrìobh e air ais a dh' innseadh sin dhi. Cha b' urrainn i an litir a leughadh, ach chuidich an teaghlaich uile leatha fad dà latha, agus mu dheireadh is e a thug iad aside gu robh an duine a' taigtsinn a pòsadh.

Tha e cho duilich dhuit gnothuch a dheanamh le litir ri duine aig a bheil droch làmh-sgrìobhaidh 's a tha e dhuit seanchas a dheanamh ri duine gagach. Ach ged nach h-urrainn an duine gagach a ghagaiche a chuideachadh, b' urrainn an droch sgrìobhadair sgrìobhadh na b' fheàrr na'n gabhadh e àine, no na'm biodh meas aige air grinn-eas, no na'm biodh co-fhaireachduinn aige ris na daoine a dh' fheumas a leughadh. Cha 'n 'eil e an dara cuid modhail no crìos-dail do dhuine dragh a thoirt do dhaoine eile nach ruigeadh e a leas. An là roimhe fhuair mi litir a bha air a sgrìobhadh air ceithir duilleagan de phaipear mòr farsuing, ach ged a dh' fheuch mi r'a leughadh dh' fhairtlich orm a dheanamh a mach cò a sgrìobh i. An toiseach shaoli mi gur e cuid-eigin a chuir thugam crioman Gàidhlig air son an leabhair dheirg, ach an ath shùil a thug mi oirre, cha b' urrainn mi facial a bha coltach ri facial Gàidhlig fhaotainn innt: an sin choltaich mi an sgrìobhadh ri Arabic, ach an ath mhionaid thuirt mi rium fhéin nach robh ach triùir uile gu léir d'am luchd-eòlais d'am b'aithne Arabic, agus gu robh an triùir sin 'n an deagh sgrìobhadairean; an sin thàinig e a steach orm gur e Algebra a bha air na duilleagan, agus cho luath 's a thàinig, chuir mi an litir anns an teine, an aon àite as freagarrache air son Algebra. Ach co dhiu a bha innt Arabic no Algebra no Gàidhlig cha 'n fhaca tu rud riamh a bu choltaiche ri obair figheadair na'n sgrìobhadh ud. Beir thusa, a leughadair, air trì figheadairean; tòm iad ann am botul ink, agus an sin leig mu réir iad air paipear glan; agus ann an dà mhionaid chi thu co ris a bha an litir a fhuair mise coltach.

ANNS A CHATHAIR.

Feasgar an dé thàinig coimhersnach 'g am fhaicinn, coimhersnach ris an abair sinn, *A' Chailleach-Oidhche*. Thugadh an t-ainm ud air a chionn gu bheil a sheanchas coltach ri guileag na cailleach-oidhche, tuirseach dubhach. Tha na deòir daonnan 'n a ghuth, agus a chridhe làn eagail. Tba mi cinnteach gu'n d' innis e dhomh fichead uair cheana gu bheil ionpairreachd Bhreat-uinn a' dol sios agus nach fhada gus am bi sinn fo na casan aig Iapan; gu bheil an eaglais Chriosduidh a' dol sios cuideachd agus nach fhada gus am bi na Mohammedanaich na's lònsmhoire na luchd-leanimhuinn Chriosd; gu bheil an dara leth de mhuinnitir na dùthcha so'n am Bolseabhaicean agus nach fhada a bhios duine idir ann dileas do Dha no do'n chrùn. Chuireadh seanchas an duine eagal orm mur b'e gu'n euala mi a leithid roimhe. An uair a shuidheas duine fo chraoibh-aiteil agus a thòisicheas e air fàidheadaireachd a dheanamh cha ruig thu leas deanamh ris ach mar a rinn an t-Urra Mòr agus an t-Urra Glic ri Eliah an là ud a thàinig e 'n a làthair ann an rìochd cailleach-oidhche; "thréig clann Israeil do chomhcheangal, thilg iad sios t' altairean, agus inharbh iad t' fhàidhean leis a' chlaidh-eamh; agus dh' fhàgadh mise a mhàin." Bha cuisean na b' fleàrr na shaoil Eliah; bha seachd mìle ann an Israel nach do lùb an glùn do Bhaal.

Ach cha b' ann mu'n eaglais na mu'n staid a bha mo choimhersnach ag innseadh nithe brònach dhomhsa an dé; bha port ùr aige an dé, agus b'e so am port, *gu bheil sluagh na dùthcha 'g am puinnseanachadh fhéin le tea*. Thuirt e nach 'eil na fir cho làidir 's a bha iad, no na boirionnaich cho bòidh-each, a chionn gu bheil iad air am puinnseanachadh le tea. Thuirt e rium nach ruigear a leas sealntainn ris na dotairean air son an cunnart innseadh do dhaoine, a chionn gur h-ann bho obair na tea a tha iad a' faotainn dà thriant d'an tighinn-a-steach. Cha 'n 'eil cuimhne agamsa air a' h-uile galair is euail a dh' innis e dhomh a bhios an tea ag aobharachadh, ach eo dhùi bha rann mhòr fhada dhiubh aige, agus bha galair eanam nam measg air nach euala mise ionradh riomh roimhe. Ach tha cuimhne agam air an fheadhainn so; droch stamag, losgadh-bràghad, a' għlas-sejje, an crith-ghalar, a' chajitħeħam, an galair-cridhe, beul-a-

mhaothain, an lòinidh, an greim-mionaich, a' bhuidheach. Thuirt e cuideachd gu bheil an tea ullamh gu lionn-dubh is breòlaid a thoirt air mòran dhaoine, agus gu bheil i a' cur barrachd dhaoine do'n tigh-chuthaich na'n t-uisge-beatha.

Lean e air fad leth-uair an uaireadair a' cur crith air m' fheòil le rudan de'n t-seòrsa sin, ach ged a chaill mi mo chainnt agus nach b' urrainn mi mo thaobh fhéin de'n argumaid a chumail suas, cha do chaill mi mo thùr gu buileach, oir chuimhnick mi ciod a thuirt an t-aingeal ri Eliah an uair a thòisich e air guileag mar chailleach-oidhche. Bhuail mi an clag is dh' iarr mi air Ceit an tea a chur a steach thugainn, *agus i bhi teth is làidir*.

Tha mise ag òl tea bho chionn dà fhichead bliadhna ach cha d' fhaireach mi rianh gu'n do rinn i eron dhomh, agus na'n robh teanga a' bhàird agam, rud nach 'eil, dheanainn laoidh 'g a moladh. Ann an litreachas na Gàidhealtachd gheibhean gu leòir de òrain a' moladh an uisge-bheatha, ach cha do mhol ar bàird an tea. Na rannan a gheibhean mu'n tea, is ann 'g a dimoladh a tha iad.

Fhir a tha cumant a' siubhal nan garbh-chrioch,
Thig agus innis dhomh nis o chionn aimsir,
C'ait bheil a' chaileag tha coltach ri seann-mhair,
Tha iad air searg le duilleach na tea.

Cha 'n eil cuimhne agam cò a rinn an t-òran so, ach cò air bith a rinn e, cha robh ann ach a' chailleach-oidhche, oir tha caill-eagan an là diugh fada na's bòidhche na'n seannmhairaichean.

Dh' fhaodadh an Comunn Gàidhealach rudeigin a dheanamh gus a h-àite fhéin a thoirt do'n tea ann an litreachas na Gàidhealtachd na'n tugadh iad aon de na duais-ean aig a' Mhòd air son òran 'g a moladh. Na'n robh mi dlùth do m' charaid ann an Cillfheinn, Mghr. Mac Aoidh, chuireamaid ar cinn ri chéile, is theagamh gu'm biodh teine mòr air fhadadh. Ach bha na bàird riomh bàigheil ris an uisge-bheatha, is bhiodh eagal orm nach cuireadh an tea a sheinn iad.

Co a' cheud duine a rinn tea? Sin agad ceist nach h-urrainn mise a fhreagairt, ach na'm b'aithne dhomh aimu an duine dh' ðlainn air a shlàinte a' h-uile latha. Tha e glé iongantach nach aithne dhuinn na daoine as mothà a tha sinn 'n an comain.

Neo-ar-thaing nach cual an saoghal mu Mharconi, ged tha teagamh agam nach do mheudaich innleachdan Mharconi sonas a' chinneadh-daonna ach glé bheag; chuala sinn cò a' cheud duine a rinn bàta-smùid, is carbad-smùid, is motor car, is innealan eile a tha feumail is goireasach do mhac an duine. Ach cò a' cheud duine a bhleòghain mart no chunnaic gu'n gabhadh bainne faotainn bho chrodh; co a' cheud duine a chuir siol no chunnaic gu'n gabhadh aran deanamh air an dòigh sin; co a' cheud duine a las teine riabh. Sin na daoine a b' fhiach urram a thoirt daibh agus cha 'n e Alasdair Uaibhreach no Pharaoh.

Is ann mu'n bhliadhna 1657 a thòisich muinntir Bhreatuinn air tea òl, ach b' aithne dhaibh i ann an China còrr is mìle bliadhna roimhe sin. A réir seann sgeulachd a tha aca ann an China b'e mac righ anns na h-Innsean an Ear a fhuaire a mach an lùibh an toiseach, duine a bhiodh ag innseadh do dhaoine eile gur e an dòigh air a bhi sona feòil is ful a sheachmadh, agus gun dad ittheadh ach lùibhean. Ciod a their thu ris a sin, a leughadair? Am bu mhaith leat an dòigh sin fheuchainn? Air mo shon fhéin dheth bhiodh mo reusan air taobh mac an righ ach tha mi 'n dùil gu'm biodh mo ghoile 'n a aghaidh. Leis a' chleachadh a bhi ag ittheadh uiread feòla is éisg bhiodh e duilich do dhaoine dol air an ais a nis gu luibhean, ach na'n gabhadh e deanamh, biodh e mòran na bu bheusaiche agus na bu chaomhaile.

Bho chionn bhliadhna chachan bha mi a' bruidhinn ri boirionnach a bha a' biathadh cearc-ghuir aig an robh naoi no deich de bhigeanan; anns a' bhruidhinn a bha againn thàinig faoileann agus beiridh i air fear de na bigeanan is falbhar leis. Na'n cluinneadh sibhse an càineadh a rinn am boirionnach agus mi fhéin air an fhaoilinn! Thuirt sinn r'a chéile gu'm b' uamhasach an rud a rinn i; nach robh innte ach creutair mosach an-iocdmhòr,—agus nach b' fheàrr i dad na na daoine dubha a bhios ag ittheadh nan soisgeulaichean a chuirear thuca. Ach fad na h-ùine cha robh annainn ach na Pharasaich, a' sioladh na meanbh-chuileig agus a' sluigeadh càmhail, oir an uair a chaidh sinn a steach a ghabhail bidh, ciod a chuir am boirionnach air mo bheulaobh air a' bhòrd ach coileach mòr reamhar, *uthair a' bhigein a thug an fhaoileann leatha!* Ghabh 'mise mo chuid fhéin de'n choileach, agus dh' ith ise criomh dheth cuideachd, ach cha d' thàinig e fodainn idir nach b' fheàrr sinn dad na'n fhaoileann. Ma sheallas tu air an rud gu cothromach bha sinn na bu mhosaiche agus na b' an-iocdmhoire na'n fhaoileann, oir rinn sinn ann am ful fhuar a' cheart ni a

rinn an fhaoileann ann am ful theth. A thuilleadh air sin bha seòrsa de chàirdeas eadar am boirionnach agus an coileach, no co dhiu, bha eòlas maith aca air a chéile, oir is e a làmh a bheathaich e o na bha e 'na bhigein. Cha robh aice ach *diug diug* a ghlaodhach, agus ruitheadh e 'n a còmhdaileil is dheanadh e fiughair rithe, ach latha de na láithean a ruith e 'g a h-ionnsuidh gu toilichte, rug i air is chuir i car 'n a amhaich, is ithearr e.

Is e lagh na coille agus lagh na mara, "a' bhéist as mothà ag ittheadh na béisite is lugha" ach ged nach toigh leinn aideachadh tha an lagh ceudna a' riaghlaadh beatha chloinn-daoine. Agus rud glé neònach cha 'n 'eil an lagh so, a réir choslais, a' toirt oilbheum do reusan no do choguis mhic an duine. Tha ar reusan agus 'ar cogusean air an teagast air a leithid de dhòigh 's gu'n toirmisg iad dhuinn nithean sònruichte a dheanamh nach 'eil idir ole no gràineil anna fhéin, ach cha toirmisg iad dhuinn làmhachas-laidir brùideil a dheanamh air creatairean neo-chiontach nach do rinn eron air bith oirnn. Leigidh iad leinn dearmad a dheanamh air tròcair is dilseachd is gràdh is nithean mòr is cudthromach eile ged nach leig iad leinn dearmad a dheanamh air deachamh a thoirt as a' mhionnt, agus as an anise, agus nithean beaga suarach eile. Na'm biodh coinneamh aig ceartan is erodh is caoraich, agus na'n iarradh iad air aon diubh fhéin,—abair air seana choileach glic, a bheachdan air clann-daoine a thoirt do'n òigridh, ciod a b' urrainn e a ràdh ach so, "O, a chlann na machrach, na cuiribh 'ur n-earbsa ann am mac an duine oir tha e cho seòlta agus cho fuar ris an nathair. Labhraidh e ruibh le briathran mòine, sligaidh e agus enòdaichidh e sibh mar gu'm biodh gaol aige oirbh, ach an uair nach saoil sibh, tionndaidh e oirbh mar an tigar, is marbhaibh is ithidh e sibh." Na'm biodh agam ri òraid de'n t-seòrsa sin a fhreagairt cha 'n 'eil fhios agam air an t-saoghal ciod a theirinn.

Ach tha an t-àm agam tilleadh a dh' ionnsuidh na tea, oir is cinnteach gu bheil i a' fàs fuar, agus ciod a tha ann an tea fhuar ach stiùrag gun bhlas gun loinn. Tea a tha lag, is meògh-bhlàth, is glas anns an dath, thoir an seòrsa sin do phàisdean no dòirt ann am biadh nam muc i, oir cha bhliodh e freagarrach a tairgssinn do dhuine, aig a bheil meas air an lùibh bheannaichte. Cha freagair airson ach tea a tha teth, is làidir, is buidhe le uachdar maith, agus i ann an cupa mòr. Coma leam na meurain bheaga a bhios mi a' faotainn air nairean ann an tighean riomhach; cha 'n 'eil anna ach mealladh is campar spioraid. A thaobh

tea, cho mhaith ri rudan eile, is ceart gu'm biodh deagh thomhas air a thoirt seachad.

Tha mi an duil gur e an t-Ollamh Mac Iain drongair tea a bu mhò a bha riabh air an t-saoghal. Cha toigh leam am facal drongair, oir cha 'n 'eil e bòidheach, ach tuigidh tu ciod a tha mi a' ciallachadh leis. Cha robh e 'n a phòitear fiona; fad fichead bliadhna sheachain e fion is uisge-beatha, agus cha bheanadh e do dheòch eadhon aig bùird nan tighearnan Gàidhealach far an robh uisge-beatha cho pailt ris a' bhùrn. Ach ciod air bith uair de'n latha a rachadh tu 'g a fhaicinn bhiodh a' phoit tea ri taobh an téine. Bha an coire aige daonnan air ghoil, air a' mheadhon- oïdhche is tràth anns a' mhaduinn.

An uair a bha e ann an Caisteal Dhun-bheagain dh' òl e seachd cupaichean deug aig aon sudhe; uair eile dh' òl e còig air fhiphead, ach dh' òl e an uiread sin a chur fearg air boirionnach sònruichte a dh' jarr gu tea e, cha 'n ann air ghaol a chuideachd, ach air ghaol a leigeil fhaicinn do dhaoine gu'm b' aithne dhi an t-Ollamh Mòr. Ach ged a dh' òladh an t-Ollamh Mòr deich eupaichean fichead tea bhiodh àite aige do fehar eile na'n cothaichtealbh air e.

Gus ino charaid a' Chailleach-oidhche a chur air 'uillinn smuainich mi gu'n abrainn ris gu bheil an tea maith air daoine a chur gu seanchas, agus gur e meud 's na bhiodh e ag òl dhith a rinn an t-Ollamh Mac Iain cho maith ann an argumaid 's nach d' fhuair duine riabh a' chuid a b' fheàrr dheth. Ach chuir e a' għlas-ghubl orm anns a' mhionaid, "An t-Ollamh Mac Iain," ars' esan, "ciod e a bha anns an Ollamh Mac Iain nach duine a bha làn de'n lìonn-dubh, agus a bha uile làithean a bheatha air stairsneach an tigh-chuthaich. Agus críochnaichidh tusa do làithean fhéin ann mur-sguir tu dhith."

An uair a bhuaileas duine farachan air duine eile anns a' cheann mar a bhuaile mo charaid ormsa tha an t-àm aca an seanchas atharrachadh, air neo dealachadh, agus sin a rinn mise, dh' athairaiich mi an seanchas; ach ged nach d' thubhaint mi ris-san e faodaidh mi a ràdh ris na daoine caomh a bhios a' leughadh na duilleig so, gu bheil mise an dòchas an Ni-maith nach críochnaich mi mo làithean ann an lìonn-dubh, no ann an tigh-euthaich, ach ann am bothan beag grinn air an do leag mi mo shùil cheana, an coinneamh an là anns an abair an eaglais rium gu bheil mi air fàs *Aosda agus Anfhann*, agus gur fheàrr dhomh m' fhalluinn a thilgeil air guaillean as òige. Ach ma'n tig an là sin tha mi an dòchas gu'm bi an tea eadhon na's saoire 'na tha i an diugh, ged nach h-ann a' gearan a tha

mi, oir cha'n 'eil rùn 'n am chridhe air sgur dhi. An luibh bheamhaichte! cò a chuireadh sìos oirre ach duine a tha 'a chridhe fhéin làn puinnsein agus a cheann làn sheilleanan.

POL AGUS ONESIMUS.

Onesimus a bha roimhe so neo-tharbhach dhuit-sa, ach a nis a tha tarbhach dhuit-sa agus dhomhsa. (Litir Phoil gu Philemon).

Is iomadh duine dona a thàinig trasd air Pol, uair no uaireigin 'n a bheatha, ach cha d' amais duine riabh air a bu mhiosa cliù na Onesimus, an uair a bha e air faondradh anns an Ròimh an déidh na meirle a rinn e ann an Colosse. Bha daoine a' sealltuinn sìos air na tràillean na bu mhotta na bha iad a' sealltuinn sìos air na cùs-mhaor, agus 'cha robh ann an Onesimus ach an dubh-thràill ann an tigh a mhaighstir. Ach do bhrigh gu robh iomhaigh Dhé air a' cur air na tràillean mar a bha i air a cur air daoine eile bha cuid dhiubh a ghabh ris an t-soisgeul, agus a bha air an liubhairt bho thràillealachd a bu mhiosa na geimhlean na feòla gu saorsa għlormhor cloinne Dhé.

"Roghnaich Dia nithean amaideach an t-saoghal, a chum gu'n cuireadh e gu näire na daoine glice; agus roghnaich Dia nithean anmhann an t-saoghal, a chum gu'n cuireadh e gu näire na nithean neartmhòr; agus nithe suarach an t-saoghal, agus nithe dìmeasach, roghnaich Dia, a chum gu'n cuireadh e na nithean a tha ann an neo-bhrìgh, a chum nach deanadh feòil air bith uaill am fiannus Dhé."

Ach gus an naigheachd innseadh gu ceart feumaidh mi tòiseachadh aig an toiseach. Ann am baile Cholosse bha teaghlaich còir air am biodh Pol a' tadhall air a thurusan soisgeulach, agus a' cur seachad na hoidhche maille riù. B'e Philemon ceann an teaghlaich; Apphia ainnm a mhñatha, agus Archippus ainnm a mhic. Bha muinntir an tigh ud uile 'n an luchd-aideachaidh, is eudmhòr air taobh an Tighearna, agus anns an tigh aca a bhiodh na Crios-duidhean ann an Colosse glé bhitheanta a' cruinneachadh.

Bha Philemon gu maith air a dhòigh, co dhìu maith gu leòir air a dhòigh 's gu robh tràillean aige. B'e Onesimus fear dhiubh sin, agus theagamh gu robh Pol eòlach air aodann an duine fhaicinn an uair a bhiodh e a' fuireach còmhla ri Philemon. Ach cha robh anns an tràill ach an tràill fhéin; latha de na làithean ghoid Onesimus airgiod á ciste a bha anns an t-seòmar aig Philemon, is thug e as a chasan. Theich e do'n Roimh, an dùil nach beirteadh air an sin co dhìu.

Cò a bha anns an Roimh aig an àm ach Pol, a' togail fianuis air taobb Chriosd agus fireantachd an t-soisgeil. Co dhiu a thach-air iad air a chéile le tuiteamas, no bhuail a choguis air Onesimus agus a rinn e fhaosaid ri Pol as a cheann fhéin, cha 'n urrainnear a ràdh, ach ciod air bith an dòigh anns an d' oibrich freasdal an Tighearna choimhich iad anns an Roimh, agus bha seanchas eatorra nach cuala cluas eile. Agus is e a thàinig as an t-seanchas sin gu robh Onesimus air iompachadh.

Ach bha fhios aig Pol glé mhaith nach robh ann an Onesimus ach boganach is gaotharan; bha fhios aige nach biodh e furasda dha a bhi dileas do Chriosd am measg buairidhean lòn-mhor a' bhaile mhòir, agus mar sin chuir e roimhe gu'm feumadh e am baile fhàgail. Ach c' àite an rachadh e? Thuirte e ri Pol nach leigeadh a näire leis a ghnùis a nochadh ann an Colosse, no dol air beulaobh Philemon an déidh rud cho leibideach a dheanamh air. "Na biodh eagal air bith ort," arsa' Pol ris, "tha gràdh an t-soisgeil ann an cridhe Philemon; sgríobhaidh mi fhéin litir thuige a dh' iarradh air gabhail riut air mo sgàth fhéin agus chi thu gu'n dean e do bheatha an uair a ruigheas tu."

Sin mar a bha; sgríobh Pol an litir bheag bhòidheach ud gu Philemon a gheibhean am measg nan litrichean eile aige anns an Tiomnadh Nuadh. Cha 'n 'eil iomradh innta air puingean creidimh, no air nith-ean diomhair is domhain; cha 'n 'eil innta ach sgríobh bheag de'n pheann a chuir aon duine maith gu duine maith eile a b' aithne dha, ag iarradh air fàbhar sòinruichte a dheanamh ris. B'e am fàbhar a dh' iarr Pol air Philemon, gun e bhi coimbeach ris an tràill a rinn an cròn air, ach gabhail ris gu caoimhneil, a chionn nach b'e an duine a bha ann aon uair a bha ann idir a nis: "duine a bha roimhe so neo-tharbhach dhuit-sa, ach a nis a tha tarbhach dhuit-sa agus dhomhsa."

Tha e cinteach gu'n do chuir Philemon fios-freagairt air ais gu Pol, ach ma' chuir, cha 'n 'eil an litir sin air faotainn an diugh. Is rud mòrbhileach e gu bheil litir Phoil fhéin air faotainn agus gu bheil i an diugh air a gleidheadh am measg leabhrachean ris an abrar *Facal an Tighearna*. Cha robh smuain ann an cridhe Phoil gu'n tachradh sin, agus na'n robh e air innseadh dha, tha mi cinteach gu'n cuireadh e ionghnadh air. Shaoileadh e nach deanadh Philemon ris an litir ach a tilgeil anns an teine an uair a leughadh e i, ach ghléidh Philemon an litir gu cùramach, agus mòran bhliadhna chan an déidh bàs Phoil, an uair a dh' fhàs dacine cho measail air 's nach dùiraigeadh iad aon

lide de na labhair no sgríobh e a leigeil air dìchuinuine, bha an litir bheag ghrinn so air a toirt am fellais, agus air a cur a mach am measg nan sgríobturan eile. Ann an aon seadh faodar *Facal an Tighearna* a ràdh rithe, ach ann an seadh eile, cha 'n 'eil innta ach facial Phoil, facial nach biodh idir air a sgríobhadh na'n robh Philemon cho dlùth dha 's gu'm faodadh e bruidhinn ris, agus am fàbhar ud iarradh air gu pearsona. Ged tha an litir so sean tha iùr cuideachd, cho ùr 's gu bheil ficheadan d'a seòrsa air an sgríobhadh a h-uile seachduin. Ach tha i a' eur soluis air beatha na h-eaglais ann an linn nan abstol agus a' nochadh dhuinn spiorad an Tighearna agus an glioicas ata o shuas ag oibreachadh ann an inntinn an duine a sgríobh i.

Cha 'n 'eil mi a' dol a ràdh an còrr mu'n litir, no a' dol a leudachadh oirre, facial an déidh facail, is rann an déidh rainn; tha i furasda gu leòir a tuigsinn, agus gabhaidh i leughadh ann an tri mionaidean, ach bu mhaith leam rud no dha innseadh mu Onesimus nach fhaighean anns an Tiomnadh Nuadh. Bha e 'n a dhuine seanchasail; bhiodh e daonna ag innseadh do na deisciobuil eile mu Phol, oir bha Pol mar dhia dha, agus bha sin air a chumail air chuimhne ann am beul-aithris na h-eaglais.

Bha Philemon cho mhaith 's a bha fhios aig Pol a bhitheadh e, oir cha 'n e mhain gu'n do rinn e beatha Onesimus an uair a chaidh e air ais ach ghabh e ris, cha 'n ann mar sheirbhiseach ach mar bhràthair gràdhach, agus thaing e a shaorsa a thoirt da. A thuilleadh air sin chuir e cumhachan air na bràithrean eile anns an eaglais iad a bhi càirdeil ris agus a dheanamh furasda dha a cheann a thogail am measg dhaoine. An ceann greis thug iad dha cothrom air fianuis a thogail anns an tigh-aoraidh air na rinn Dia air a shon, agus uidh ar n-uidh thòisich e air searmonachadh. Ach a thaobh 's gu'n robh e gun sgoil, agus gu'n do thòisich deasbuid anns an eaglais mu phearsa Chriosd, b' éiginn da stad.

An uair a chual e gu robh Pol air a ghlacadh is air a chur am priosan anns an Roimh, agus gu'n robh e coltach gu'm biodh e air a chur gu bàs, chuir e roimhe dol 'g a fhaicinn. Bha an t-astar fada agus na h-amannan cunnartach, oir bha geur-leanmuinn uamhasach air éirigh an aghaidh nan Criosduidhean air feadh iom-paireachd na Roimhe, ach ged bhiodh an t-astar na b' fhaide agus na cunnartan na bu mhòtha cha chumadh sin Onesimus gun oidhrip a dheanamh gus Pol fhaicinn, oir a mach o'n t-Slànuighean a thug maitheanas dha cha robh neach eile ann d'an robh uiread gaoil aige 's a bha aige air Pol.

ANNS A' CHATHAIR.

Bho chionn dà sheachduinn tha sruth nan daoine air tionndadh gu tuath; a h-uile latha tha cho mhaith ri dà cheud carbad a' dol seachad air mo dhorus, agus iad uile làn de dhaoine a tha a' teicheadh as a' bhaile mhòr, ag iarraidh iocschlaint d'an cuirp agus d'an cridheachan air an dùthach. M'an stad iad, ruigidh cuid dhiubh a nochtad fhathast garbh-chriochan Rois is Chataibh. Tha iad uile an tòir air sòlas air chor-eigin, ach saoilidh mi gur h-e an sòlas as mothà a tha feitheamh orra an fhois a gheibh an cluasan, agus an t-sàmhchair bheannaichte a gheibh iad air na monaidhean am measg nam beann.

Bhiodh am baile mor maith gu leòir mur bitheadh a' gheleadhraich uamhasach a tha ann; gleadhraich a bheir bhuit do chiall is do chadal. Am measg nam mìltean fuain a chluinneas mi air na sràidean gach uair a bheir mi sgrìob do Ghlaschu no do Dhunéideann cha 'n 'eil ach aon fhuaim a tha caomh 'n am chluasan, cluig nan eaglaisean a' bualadh air là na Sàbaid.

Sin fuaim cho bòidheach 's a chluinnear air thalamh, co dhiu a tha thu air an dùthach no anns a' bhaile. Ann an gliccas an Tighearna chunnaic e ionchuidh corp mhic an duine a dhealbh air a leithid de dhòigh's gu bheile uile bhuaidhan a' chuirp, cluas, is sùil, is sron, a' tabhairt sòlais dha. Bhiodh e duilich a ràdh cò dhiubh sin a tha toirt duinn am barrachd toiliuntinn, ach ged is e sealladh nan sùl an rud mu dheireadh a bu mhaith leam a chall, cha 'n 'eil latha de mo bheatha nach 'eil mi taingeil do Dhia air son nan sòlasan air a bheil mi a' ruighinn le mo chluais.

Ann an sàmhchair na dùthcha tha fuaim-ean sònruichte ann a tha caomh do anam duine, guthan bàigheil a thogas suas do chridhe an uair a tha do chridhe fo leòn; dranndan sheilleanan anns na craobhan leamhain no anns na crainn théile; séideadh anail gaoth na h-oidhche anns an luachair; crònanaich nam meanbh-bhiasdagan anns an fheur; torman nan eas agus nan allt; sin na h-òrain agus na h-òrgain de nach fhàsar sgith. Ged nach bu mhaith leam a ràdh, air mo ghonadh dubh, gu bheil guth binn an ceann an ròcais is bàigheil agus is aoibh-neach guth an ròcais air maduinn earrach agus is e a' tòiseachadh air neadachadh; ach fada fada na's bàigheile agus mòran na's binne tha guth a' ghille-Bhrìde, oir bha mi eòlach air-san 'n am òige, agus a h-uile

bliadhna a thig e anns a' Mhart tha e a' toirt thugam fios agus beannachd mo dhaoine as na h-eileinean. Cha do theòigh mo chridhe riamh ri *coc-coc-coc* nan coileach-fraoich; ach far am bi an coileach-fraoich bidh an fheadag, agus guileag eile as mìlse agus as brònaiche na guileag na feadaig cha chualas riamh air monadh no machair. Bidh mi air uairean a' saoilsinn nach 'eil coimeas eile ann do dhùrdan a' chalumain anns a' choille-bheitheach na plàsdan sin a bhios na dotair-ean a' cur air feòil dhaoine an uair a bhios am feòil a lionnachadh. Ged bhiodh tu fo phràmh, agus do chridhe trom, tuitidh *cooroo* losal a' chalumain air do chridhe mar gu'm biodh plàs o làimh an Lighiche ata shuas, no mar gu'm biodh an t-uisge no an drùchd air fearann tioram.

Ach ged is toigh leam éisdeachd ri gaoth is uillt, ri feadagan is calumain, is fheàrr leam fuaim a' chluig air là na Sabaid na iad uile. Sin an fhuaim de nach fàs mi sgìth gu bràth; guth a tha labhairt nithean diomhair ri m' anam a h-uile uair a chluinneas mi e. Cha mhòr mhinistearan air nach bi fàitcheas an uair a dh' éireas iad a labhairt air beul-aobh sluaigh; bidh crith 'n an guth agus 'n an glùinean. Dh' fhairich mise an t-eagal-criidle sin mar a dh' fhairich daoine eile, ach is e an leigheas as fheàrr a fhuair mi riamb air a shon, éisdeachd ris a' chlag an uair a thòisicheas e air bualadh. Tha cuimhne agam air amannan anns an robh mo chridhe a ploscartaich agus mi dol suas gu tigh an Tighearna, an impis leum as a chochull, air chor agus gu'm bu mhaith leam teicheadh, ach a cheart cho luath 's a thòisich an elag agus a chuala mo chluas an fhuaim bhàigheil, dh' fhàlbh an t-eagal agus a chrith, is chaidh mi an ceann na seirbhis le cridhe foistinneach.

Theagamh gu'n saoil euid de na leughas an duileag so nach robh gnothuch air bith aig a' chlag ris an t-saorsa eridhe is intinn a fhuair mise, agus gur h-ann o mhac-meamna na h-intinn agam fhéin a thàinig iad. Ach eiod a tha ann am mac-meamna na h-intinn ach aon de na buadhan a thug Dia do'n duine a chum gu'm biodh e comasach dha na feart-an leis a bheil Dia 'g a chuartachadh fhair-eachduinn, agus guth Dhé a chluinntinn annta. Cha 'n 'eil Dia air a chunhannachadh ri meadhonan sònruichte ann a bhi labhairt ri cridheachan dhaoine; tha ficehead is ceud is mile teachdaire aige leis a bheil e a' labhairt ri clann nan daoine; cùrsa a fhearsa-dail, oibricean a' chruthachaidh, grian is

gealach is reultan, gaoth is ceò is sneachd; —tha iad uile 'nan teachdairean agus 'n an seirbhisich dha, a' deanadh 'iarrtuis agus a' coimhlionadh a thoile. Agus e'ar son nach labhradh e ri cridhe duine le fuaim a' chluig! Nach 'eil e a cheart cho coltach gu'n labhradh Dia ri duine le clag a thighe féin 's gu'n do labhair e ri Daibhidh le fuaim-siubhail ann am mullach chraobl nan smeir!

Tha clag na h-eaglais a' labhairt riumsa ged nach bithinn a' dol do'n chùbaid idir. Tha e rud beag annasach r'a ràdh, ach is e a' chuid as fheàrr leam de'n t-seirbhis glé bhitheanta, na còig mionaidean m' an tòisich i. Is toigh leam, an uair annamh a gheibh mi cothrom air dol do'n eaglais gun mi fhéin a bhi a' searmonachadh, is toigh leam dol a steach tràth; an uair a thòisicheas an clag air bualadh tha mo chridhe air a thoirt fo chumhachd an t-saoghal neo-fhaicsinnich ann an dòigh nach bitheadh e air a thoirt ann, ma dh' fhaoide, le guth duine. Cha do ghabh mi riamh fadachd gus an sguireadh an clag; is ann a bha e daonnan a' sgur ro luath, oir tha e a' labhairt sith is sòlas ri mo chridhe.

Do mhòran dhaoine cha 'n 'eil an clag ag ràdh dad ach ag innseadh na h-uaire; gu bheil ant-àm aig an eaglais dol a steach. Ach do dhaoine eile tha e a' deanann tuill-eadh is sin; tha e a' cur sòluinnteachd air an smuaintean agus air am faireachduinnean; 'g an deasachadh air son seirbhis an Dé naomh a dh'ionnsuidh a bheil e 'g an gairm. An uair a bha mi ann an sgìreachd Urchadainn bha clag na h-eaglais air a bhualadh a h-uile Sàbaid aig ochd uairean 's a' mhaduinn, agus theagamh gu bheil an cleachdadh maith sin (oir is e cleachdadh maith a bha ann) air a chumail suas fhathast ann an sgìreachdan eile. Bha bualadh a' chluig a' toirt na h-uaire ceart do na h-uile teaghlaich a bha mar astar dà mhìle do'n eaglais; agus bhithinn a' cluinnntinn gur e sin an t-aobhar gu robh e air a bhualadh idir, a dh' innseadh dhaibh gu robh an t-àm aca an èuisean saoghalta a leigeil seachad agus deanamh deas gu dol suas do thigh an Tighearna. Ach air leam gu robh feum eile ann a thuilleadh air sin; bha e a' naomhachadh na Sàbaid do na daoine a bha cleachdte r'a chluinnntinn o'n òige, agus a' ceangal an cridheachan ri nithean naomh is maiseach; bha e a' toirt curidh dhaibh dol suas le h-aibhneach do thigh an Tighearna ann an cuideachd a shluagh.

Tha cluig nan eaglaisean mar tha guthan dhaoine, maith is dona; cuid dhìubh anns a' bheil ceòl is cuid dhìubh nach fheàrr na seann tromb bhriste no na eionbal a ni gleangarsaich. Is ann de'n t-seòrsa so a tha an clag a tha againn ann am Blàr; a

thaobh ciuil no binneis bha cho mhaith dhuit a bhi bualadh maide-buntata air seana phoit, ach air a shon sin tha a ghuth cruaidh critheannach, caomh 'n am chluasan fhéin, agus cha 'n 'eil uair a chluinnes mi e nach dùisg e smuaintean 'n am inntinn is fair-eachduinnean 'n am chridhe nach bu mhaith leam a chall air son an t-saoghal.

Ged nach h-abair mi gu bheil e cho dona droch chlag a bhi anns an tùr ri droch shearmonaiche a bhi anns a' chùbaid, bu mhaith leam clag ceart fhaicinn aig a h-uile eaglais anns an dùthaich, agus an clag a bhi air a bhualadh air làithean na seachduinn cho mhaith ri là na Sàbaid. An diugh cha 'n 'eil air fhàgail ach glé bheag de chomharran follaiseach gur dùthaich Chriosduidh a tha ann an Albainn; glé bheag de fhianuisean air na nithean ata neo-fhaicsinneach agus siorruidh; tha sàmhchair na Sàbaid air a call oir tha na rathaidean mòra cho trang air an t-Sàbaid a nis 's a tha iad Di-luain; tha aoradh-teaghlaich air a leigeil seachad leis a' mhòr-chuideachd, agus eadhon attachadh roimh bhiadh—an fhianuis mu dheireadh a gheibhear ann an teaghlaichean nach ana-creidmhich iad—, tha sin fhéin an diugh air dol as an fhasan, air chor agus gu bheil e comasach do dhaoine luighe agus eiridh o mhoch Di-luain gu anmoch Di-sathuirne gun aon chealachdadh cràbhach fhaicinn no aon ghuth a chluinnntinn a chuireas 'n an cuimhne gu bheil Dia air nèamh no gu bheil saoghal eile ann. Theagamh nach biodh anns a' chlag ach guth a' glaodhach anns an fhàsach, ged bhiodh e air a bhualadh, ach co dhiu cha ruigeadh e le daoine na nithean anns an do thogadh iad a dhichuimhneachadh gu buileach.

Ach ged nach biodh ann do dhaoine eile ach fuaim nach dùisgeadh barrachd ionn-drainn na'n cridhe na dùdach bata no fideag oillteil nan càraichean, labhradh e ri fior shluagh an Tighearna, na daoine a bhios ag urningh, agus a' togail suas an cridheachan ri Dia fichead uair 's an latha. Agus sin na daoine a thaomail beò na diadhaidheachd anns an t-saoghal.

Ciod a' chrioch a bhios aig a' chabhaig uamhasach a tha air tighinn air daoine an diugh mar ghalair? Aig Ni-maith a tha bràth, ach bidh e air uairean a' tighinn a steach orm nach bi an àine fada gus an tuit saoghal-nan-càraichean as a sheasamh le cion analach, agus an sin thig an latha a chunnainne Pol fada air falbh, an là anns an toir na naomh breith. Agus an uair a chuirear na naomh air cathair-breitheanais, sealbhaichidh na daoine macanta an talamh mar oighreachd. Tha an talamh an diugh, agus gu sònruichte na rathaidean mòra, aig luchd nan càraichean dhaibh féin, air chor agus

nach 'eil a bhi beò aig daoine ciallach leis an fhéarr suim a thoirt do chlag na foise na do fhídeag na cabhaig, ach ged nach 'eil dòchas air bith agam-sa gu'm faic mi an latha anns am bì iarunn is prais nan càraichean air an leughadh gus cluig a dheanamh do na h-eaglaisean, thig an là sin gun teagamh, agus an sin bidh *Teàruinteachd do'n t-sluagh* air a sgriobhadh air na rathaidean, agus *Naomhachd do'n Tighearna* air ballachan nan eaglaisean.

CRIOSD AGUS NA LEANABAN.

Agus thug iad leanaban d'a ionnsuidh, a chum gu'm beanadh e riu; agus chronaich na deisciobuil iad. Ach an uair a chunnaic Iosa sin, bha e ro dhiombach, agus thubhairt e riu, Leigibh do na leanaban teachd am ionnsuidh; na bacaibh iad; oir is ann de 'n leithidean sin a tha rioghachd Dhé. Marc x. 13-14.

Na 'n cuirinn a' cheist air luchd-leughaidh na duilleig so, Cò a thug na leanaban gu Iosa, tha mi làn chinnteach gu'n abradh a' mhòr-chuideachd dhiubh, Thug, am màthraichean. Cha chuala mi duine riamh ag ràdh gu robh làmh aig an aithrichean ann, oir cha 'n 'eil sinn cleachdte anns an dùthais so ri bhi faicinn aithrichean na cloinne a' gabhail suim 'n an teagast. Ach ma leughas tu an naigheachd so gu cùramach, mar a tha na tri soisgeulaichean 'g a h-innseadh dhuinn anns an Tiomnadh Nuadh, chi thu gu bheil iad uile ag usneachadh fhacal (tha so na's soilleire anns a' Ghréigis na tha e anns a' Bhíobull Gháidhlig) a tha a' leigeil thaicinn gu robh aithrichean cho mhaith ri màthraichean am measg na feadhnaidh a thug na leanaban gu Iosa.

Anns an t-Seann Tiomnadh bha e air aithneadh gu sònruchiote do na h-aithrichean an clann a theagast ann an eòlas an Lagha, ach tha e coltach gu'm biadh aithrichean Iudhach a' deanamh mar a bhios aithrichean Criosduidh a' deanamh, a' fàgail an deasdanais sin aig na màthraichean. Bidh e air uairean a' tighinn a steach air m' inntinn gu bheil an t-àm aig an eaglais atharrachadh a dheanamh air seirbhis a' Bhaistidh agus leigeil le màthraichean na cloinne na bòidhean a ghabhail orra fhéin. Anns an eaglais Shasunnaich cha 'n 'eil aite no seasamh idir air a thoirt do mhàthair an leinibh; tha na bòidean air an cur air oideachan is daoine nach buin do'n leanabh; daoine, ma dh' fhaoideite, a tha coma co dhìù a bhios e air a thogail ann an eòlas a' Bhiobuill no ann

an eòlas a' Chòrain. Anns an t-seirbhis Bhaistidh agaibh fhéin cha 'n 'eil màthair an leinibh air a cunail air chùl nam bòrd cho buileach 's a tha i anns an eaglais Shasunnaich, ach air a shòn sin, cha 'n 'eil an t-àite aice a bu chòir a bhi aice. Ged is e athair an leinibh a bhios 'g a chumail ri baisteadh, agus a' gabhail nam bòidean air fhéin, tha fhios aige 'n a chridhe, agus tha fhios aig a' mhinisteir, agus aig a' choimh thional uile, nach biadh na bòidean idir air an cumail mur b'e gu bheil coguis as fhéarr aig a mhnaoi na tha tige-san.

Tha e duilich a ràdh e' ar son a bha na deisciobuil cho erosda ris na pártan an uair a thug iad an clann gu Iosa. Their euid gu'n robh fhios aca gu'n robh Iosa sgìth, agus nach robh iad air son dragh a chur air. Faodaidh e bhith gu'm b'e sin an t-aobhar, ach faodaidh e bhith cuideachd nach ann air comhfhurtachd Iosa a bha iad a' smuaineachadh idir ach air an Solas fhéin, agus gu'n robh iad air am farranachadh a chionn gu'n deachaidh stad a chur air an t-seachas a bha Iosa a' deanamh riu m'an d' thàinig a' chlann. Bha e a' bruidhinn riu mu phòsadh, agus theagamh gu'n robh an seachas sin a' còrladh riu cho maith 's nach dùraichdeadh iad facial dheth a chall, agus gu'n robh iad air an cur thuige 'n an nàdur an uair a chuir a' chlann stad air. Ach ma bha fearg orra-san cha robh fearg air an t-Slànuighear chaomh fein; "leigibh leis na leanaban," ars' esan, "teachd am ionnsuidh, agus na bacaibh iad." B' esan caraid nam páisdean bho thùs, agus bha gaol aig na páisdean air, agus chunnaic iad ann rud nach fhaca riamh na daoine a bha 'g an cunnitas fein glie is Eaguaidh.

An uair a bha Criosd air thalamh bha a naimhdean na bu bionmhoire na chàirdean; ma bha teangaidhean 'g a bheannachadh bha teangaidhean eile 'g a mhallaichadh; ach am measg naimhdean is luchd-mallachaidh an t-Slànuighir ann an làithean fheòla cha robh aon bhoirinnach, agus cha mhò a tha iomradh air gu 'n do rinn clann magadh air mar a bhiodh iad a' deanamh, air uairean, air fàidhean is daoine naomh. Is ann a bhiodh iad a' bualaigh am basan le gairdeachas r'a theachd.

Ann an sùilean dhaoine tha na nithean a chunntas Dia mòr air an cunnatas beag, agus na nithean a chunntas esan beag air an cunnatas mòr. Cò am fear-sgriobhaidh, ag innseadh eachdraidh nan amannan ud, a mheasadh gu'm b' fhiach dha iomradh a dheanamh 'n a leabhar air an rud a thachair an là ud an uair a thugadh cuideachd bheag de chloinn an làthair Iosa? Rud beag suarrach nach b' airidh a bhi air a chur sìos air an aon duilleig ri euchdan shaighdearan, is

connsachadh luchd-riaghlaidh, is dol-a-mach rìghrean! Ach air a shon sin, sud an rud a bha mòr is buan is buadhmihor, agus cha b'e na gnothuichean air an do chosg an luchd-sgrìobhaidh an àine, oir rinn na briathran a labhair Iosa mu'n chloinn tuilleadh atharrachaidh air an t-saoghal na rinn cogaidhean Cheasair.

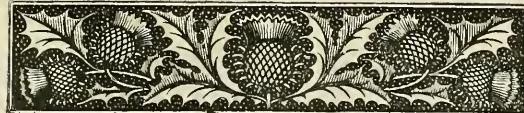
Cha 'n 'eil e idir iongantach gu'm biodh cridhe an t-Slànuighir an ceangal ris a' chloinn, oir dh' fhuiling cuid dhiubh an crann-ceusaidh air a shon-san m' an d' fhuiling esan air an son-san; na páisdean neo-chiontach a mharbh Herod. Faodar a bhi cinnteach gu'n d' innis Muire a mhàthair an naigheachd bhrònach so dha ficead is ficead uair, anns na feasgair agus e aice air a glùin. Agus bho 'n cheud là a chual e an naigheachd sin, agus a chual e 'n a chadal gaoir nam ban agus iad a' gul air son nam páisdean a bha air an cur gu bàs 'n a àite-san, bu dùth gu'm biodh taobh bhlàth aig Iosa ri clann an t-saoghal, agus gu'n éireadh an smuain 'n a chridhe gu'n tagradh e an cùis gu bràth.

Tha gu leòir de dhaoine anns an dùthach an diugh a' feuchainn ris a' chloinn a thoirt gu Iosa, ministearan, is maighstirean-sgoile, is luchd-teagaisg anns a' sgoil-Shàbaid; ach buinidh an obair so do na pártan gu sònruichte, agus mur dean iadsan an dleasdanas cha bhi an obair ach air a leth-dheanamh. Do phàrtan aig a bheil gaol air an cloinn cha bu chòir gu'm biodh e 'n a uallach dhaibh feuchainn ri cridheachan an cloinne a chosnadh do Dhia; cha bu chòir daibh a bhi riaraichte no fois a ghabhail gus am faic iad an clann air an toirt a steach d'a rioghachd. Sgrìobh ministear Gàidhealach uair-eigin gu ministear eile mar so, "Tha naigheachd mhàith agam dhuit air an t-seachduinn so, agus tha mi a nis cho sona ri duine air thalamh, oir chunnaic mi an t-aon mu dheireadh d' am theaghlaich air iompachadh." Naigheachd mhòr is naigheachd mhàith, da-rìreadh; ach ged is brònach an rud e r'a ràdh, gidheadh, tha e flor, gu bheil mòran de phàrtan cho saoghalta 's gu'm b' fheàrr leò a chluinntinn gu'n d' fhuair am mac posta maith anns an tigh-chuspainn agus tuarasdal mòr na gu'n d' fhuair e saoibhreas air nèamh.

Gabhaidh clann a chosnadh do Chriosd cho mhàith ris na daoine mòra. 'N an dòigh leanabail laghach fhéin théid aca air gaol a thoirt dha na's cinntiche na daoine a tha an cridheachan air an cruadhachadh le peacadh; théid aca air an cridheachan a thoirt dha mar a tha iad 'g an toirt d' am màthraichean cheana. Agus nach e sin an stéidh cheart air son na diadhaidheachd, araon anns an òg agus anns an aosda, gràdh a bhi

aca do'n t-Slànuighear! Gun teagamh tha mòran anns an diadhaidheachd nach h-urrainn daibh fhathast a thuigsinn, ach air a shon sin, rud air bith nach tuig clann faoaidh tu a bhi cinnteach nach e sin cridhe na diadhaidheachd. Cha 'n 'eil an deasbuid agus an teangaireachd agus an reusanachadh mu phuingean creidimh a chòrdas ri daoine mòra ach glé bhitheanta 'g an toirt na's fhaide agus na's fhaide air falbh bho Chriosd. Cha 'n 'eil àigh air bith aig a' chloinn anns na nithean sin, is fàsaidh iad sgith dhiubh glé luath ma thòisicheas tu air bruidhinn riu umpa; ach tog suas Iosa mu choinneamh an sùl, mar a bha e ann an làithean fheòla, agus cha 'n fhàs iad sgith dheth-san. Chi iad maise a naomhachd a cheart cho mhàith ris na daoine mòra, agus gabhaidh iad gaol air.

Ma their duine air bith ruibhse, aithrich-ean agus a mhàthraichean a leughas an duilleig so, nach h-urrainn clann òg roghainn a dheanamh, no gnothuch anama a dheanamh ri Dia ann an da-rìreadh, na creidibh e. Thug Iain Knox comanachadh do bhalach nach robh ach dà bhliadhna dheug. Cha robh Polycarp, duine naomh a bha 'na Easbuig ann an Smirna, ach naoi bliadhna 'n uair a rinn e suas inntinn Chriosd a leantuin. Ghléidh e na bòidean a dh' ioc e do Dhia 'n a bhalach gu dileas gus an là anns an d' fhuiling e bàs air sgàth a chreidimh. An uair a thairgeadh a shaorsa dha na'm mallaicheadh e ainnm naomh an t-Slànuighir, is e so a thubhaint e, "Tha sé agus ceithir ficead bliadhna bho thòisich mi air seirbhis a dheanamh dha, agus riann cha do thréig e mi; c' ar son a mhallaichinn ainm?" Bha Matthew Henry, seann sgoilear a mhìùinich na Sgriobturan, air iompachadh an uair a bha e deich bliadhna; bha Isaac Watts, an diadhair agus an bàrd naomh a sgrìobh uiread de na laoidhean a bhios sinu a' seinn, air iompachadh aig naoi. Bha na balaich sin gun teagamh 'n am balaich shònruichte; aig deich bliadhna bha iad air thoiseach air balaich a bha còig bliadhna deug, ann an eòlas agus ann an eumhachd inntinn. Bho chionn ghòirid bha cuideachd de mhinistearan cruinn, agus bha a' cheist so air a togail 'n am measg, Ciod an aois aig an phasa do'n eaglais an òigridh a chosnadh do Chriosd? Bha còig duine ficead a làthair, agus anns an t-seachas a bha eatorra mu'n chuis so, thàinig so a mach, gu'n do rinn ceithir air fhichead dhiubh suas an inntinn air son na ministrealachd m' an deachaidh iad seachad air ceithir bliadhna deug. Nach 'eil sin a' teagastg do phàrtan, cha 'n e mhàin siòl maith na rioghachd a chur ach fiughair a bhi aca gu'm faic iad a thoradh tràth 'n an cloinn.

ANNS A CHATHAIR.

An uair mu dheireadh a bha mi ann an Cille-Sgumain chuir mi seachad feasgar fada samhraidh 'n am shuidhe air cloich anns a' chladh, a' seanchas ri mo sheana charaid, Calum Dòmhnullach, beadall na h-eaglais is fear-cladhach nan uaighean. Tha an eaglais 'n a seasamh ann am meadhon a' chlaidh, agus tha barrachd de mhuinntir Chille-Sgumain 'n an sìneadh an taobh-a-stigh de'n ghàrradh na tha an taobh-a-muigh dheth. Sin an t-aobhar gur toigh leam dol a steach ann air làithean na seachdùin cho mhàith ri là na Sàbaid, a mheòmhachadh am measg nan leacan, agus a chuimhneachadh air na dàoine a b' aithne dhomh anns na làithean a dh' fhàladh.

Eadar glanadh na h-eaglais is obair a' chlaidh tha Calum Dòmhnullach a' eur seachad a' chuid is mò d'a bheatha anns a' chladh, air chor agus gu'm bi sinn a' tachairt air a chéile glé bhitheanta, agus a thaobh 's gu bheil e a nis 'n a sheann duine (tha e ochd is dà fhichead bliadhna 'n a dhreuchd) agus gur h-aithne dha muinntir Chille-Sgumain agus an sinnsearachd uile na's fhèarr na's aithne do dhuine eile a tha nis bed, is toigh leam dol 'n a seanchas a h-uile uair a bhios cothrom agam. A thuilleadh air sin, tha e 'n a dhuin túrail geur, neosíomaileach 'n a dhòighean agus 'n a bheachdan, agus tha sin aige, beachdan dha fhéin. Cha 'n 'eil ann an seanchas ri duine aig nach 'eil smuaintean is beachdan dha fhéin ach rud gun bhlas, mar gu'm biodh ugh gun salann. Cha 'n ann mar sin a tha seanchas Chaluim; co dhiu a tha no nach 'eil a chainnt a ghnàth ann an gràs tha i daonnan air a deanamh blasda le salann, salann na géireid nàdurra agus a' ghliocais shaoghalta. Agus air uairean cuideachd gheibhearr 'n a seanchas tomhas de'n ghliocas ata o shuas, oir is duine maith Calum, ged nach toigh leis muinntir na h-eaglais Shaoir, no boirionnaich a bhios a' searmonachadh, no bràithrean usaideach a bhios a' foighneachd de 'n h-uile duine a thachras orra am bheil iad réidh ri Dia, no am bheil iad a' cuimhneachadh air a' bhàs. "An do rinn sibhse réite ri Dia?" thuirt fear dhiubh so ri Calum, agus e trang a' fosgladh uaighe air son tòdhlaicadh; "bithibh cuimhneach, a dhuine, air a' bhàs." Bha Calum 'n a phallus agus gun an uachdar an talaimh dheth ach an ceann agus na guaillean, ach stad e agus chuir e an spaid fo uchd agus fhreagair e

mar so (car frionasach) "Cha do rinn mise réite ri Dia, ach rinn Dia réite riomsa, agus a thaobh a' bhàis chuir mi tuilleadh 's a choir de dhaoine eile fo'n uir gu'n dichuimhinn mo chrioch dheireannach."

Bidh mise agus Calum a' dol thairis air iomadh rud an uair a thachras sinn air a chéile, iomadh rud nach innis sinn do dhuine eile, ach bidh sinn cuideachd a' seanchas mu nithean a bhuineas d'ar gairm shònruichte anns an eaglais, agus bu mhaith leam euid de sheanchas Chaluim a chur sìos air an duilleig so m'an téid e as mo chuimhne.

An là ud a bha sinn 'n ar suidhe anns a' chladh bha e ag innseadh dhomh mu na h-atharraichean a thàinig air an eaglais agus air an t-saoghal bho na bu chuimhne leis. "Tha tri fichead bliadhna," ars' esan, "bho thòisich mi air dol do'n eaglais an toiseach; bho chionn dlùth air leth-cheud bliadhna tha mi innte air dà cheann an latha, agus cha 'n 'eil duine eile ann an Cille-Sgumain a chuala uiread shearmon riùm. Shuidh mi fo chòig ministearan anns an eaglais so; cha 'n 'eil aon de na foirbhich a làthair a nis a bha innte an uair a chuir an Seisein mi anns an dreuchd a tha agam. Ri linn Mhaighstir Eachainn bhiodh an coimhthionail a' seasamh aig an urningh, a' suidhe aig an t-seinn, agus cha robh dad air a sheinn ach sailm Dhaibhidi. Tha cuimhne agam gu maith air an là a thog Iain Mac Coinnich leis am Biobull agus a cheathair cloinne agus a chaidh e a mach as an eaglais, a' glaodhach, *Mo nàire, mo nàire, Ichabod, Ichabod*, a chionn gu'n d' thug am ministear laoidh dhuinn 'g a seinn. Ach an diugh tha òrgan anns an eaglais, agus cò a tha 'g a chluich ach ogha Iain, caileag laghach ruadh a tha ceart coma co dhiu a bheirear dhi Daibhidi no Sankey. Ach tha mi an dùil gu'n d' thàinig tuilleadh atharrachaidd air a' chubaidh fhéin na thàinig air a' cheòl. Ri linn Mhaighstir Eachainn bhitheamaid a' faotainn searmon mòr fada mu ifreann uair 's an ráidhe, a thuilleadh air gu'm biodh e a' toirt an dlighe do'n Diabhol agus do ifreann a h-uile Sàbaid ann an comh-dhùnadh an t-searmoin, ach an diugh cho chluinnear iomrach air an Diabhol bho cheann gu ceann de'n bhliadhna. Air son na chuala sinne riamh bho 'n duine ghrinn a tha againn ann an eaglais Chille-Sgumain an diugh, an t-Urr. Nial Mac Phàrlain, B.D., cha bhiodh fhios againn gu robh leithid an Diabhoil ann. Tha deich bliadhna bho nach cuala sinn searmon mu ifreann ach aon fhear fiadhaich a fhuair sinn

bho mhinisteir a thàinig á Leòdas, o'n cheann-teagaisg, *Oir dh' ullaireachd Tophet o shean*; *rinn e domhain e, rinn e farsuinn e; cruach theine agus mòran connaidh; tha anail an Tighearna mar shruth pronnaise 'g a fhadadh.* Obh! Obh! b'e sin an searmon; chuir e crith air na cridheachan aig daoine; chrath e muinntir Chille-Sgumain os eionn an t-slúichd gus an do thòisich na boirionnaich air ochanaich agus a' chlann air caoineadh, agus an do thuit Ealasaid Bheag ann am paiseanadh, ged nach robh duine eile anns an eaglais a bu lugha a thoill an t-uamhas a bha an duine a' maoideadh na Ealasaid."

"Air uairean," arsa Calum, "an uair a bhios mi ag obair anns a chladh so, bidh mi a' enuasachadh leam fhéin air na nithean sin, ach mar is mò a tha diomhaireachd an t-saoghal eile a' fàs, agus an deacaireachd a tha comhcheangailte ri fichead is ceud rud a tha sgriobhta anns a' Bhiobull. Tha aon ni a thug mi fainear a bhios a' cur iongħnaidh orm, gur h-e na daoine as fheàrr as lugha a bhios 'g an cur fhéin mu'n euairt mu Shatan no mu ifreann, agus gur h-e na daoine as miosa a bhios a' gabhail feirge ma chluinneas iad duine eile ag ràdh nach 'eil teine siorruidh a' feitheamh air peacaich. An uair a bha am ministear againn fhéin aig an t-Seanadh chuir e 'n a àite gille òg a bha air ùr thighinn-a-mach as a' Chollaiste. Thug e dhuinn searmon pongail mu'n dearbhadh a chaidh a chur air Iosa anns an fhàsach, ach anns an dol seachad thuirt e nach robh e idir coltach gu'n robh an seanchas ud eadar Iosa agus an Diabhol gu litireil no gu pearsonta, agus nach robh ann ach seòrsa de chosmhalachd air a ghleachd spioradail a chaidh air aghaidh aig an àm ann an anam Iosa. Thuirt e cuideachd nach robh e furasda do duine air bith smuaintean is faireachduinnean, is fiosrachadh diomhair a chridhe, a chur ann an cainnt, agus gu'm b'e sin an t-aobhar gu bheil uiread de'n Bhiobull na's fhìre anns an spiorad na tha e anns an litir, fior ann an da-rìreadh ged a dh' fhaodas e bhith nach do thachair an rud riamb, direach mar a tha *Turus a' Chriosd-uidh* agus an *Cogadh Naomh* aig Iain Bunian fior, ged nach 'eil anns na naigh-eachdan sin ach smhlaidhean is cosmhalachdan a rinn Iain Bunian fhéin suas. Cha do shaoil mise gu'n d' thuirt an duine dad ceàrr, ach a mhic-ehridhe, m'an deachaidh a' ghrian fodha Di-luain bha e air feadh na sgìreachd uile nach robh am ministear òg a' creidsinn anns a' Bhiobull no ann an Satan, agus rud a bu neònaiche air fad, an uair a thòisich deasbuid is connsachadh mu'n

ghnothuch anns a' cheàrdaich, b'e na daoine a bu diadhaidhe agus a b' eòlaiche air a' Bhiobull a bha seasamh air taobh a' mhinisteir, agus na daoine nach fhacas anns an eaglais bho chionn fichead bliadhna, agus a bha na b' eòlaiche air òrain Dhonnacha Bhàin na bha iad air sailm Dhaibhidh a bha 'n a aghaidh. Tha cuimhne agad air Eachann Mòr a' Chàrnain; cha 'n fhaca mise e an taobh-a-stigh de bhallachan na h-eaglais so o'n là a bha an Siorram Brand agus Commission nan Croitearan cruinn innte, agus tha àine mhaith bhuaith sin. Ach an uair a dh' innis iad dha gu robh am ministear a bha anns an eaglais air an t-Sàbaid ag ràdh nach robh Diabhol idir ann, chaidh Eachann air druim dearg a' chuthaich, agus bha e air son an sluagh a chruinneachadh gus dol air an ceann mar a bhiodh e a' deanamh ann an àm na Land League; "theid sinn," ars' esan, "agus tearraidh sinn e." Bidh e air uairean a' cur iongħnaidh ornsa, a mhinisteir, ciod a dh' eireas do leithid Eachainn anns an ath shaoghal. Ann an aon seadh, cha 'n'e droch dhuine idir a tha ann an Eachann bochd; their a choimhearsnaich riut nach 'eil coimhearsnach eile anns an dùthaich is fheàrr na e; gu bheil e iochdmhor is coibhneil, agus ann an àm trioblaid cho bog ri páisde, fada na's iochdmhoire agus na's coibhneile na Alasdair mac Eòghain, am fairbheach a tha r'a thaobh. Ach ann an seadh eile, tha Eachann cho fada air falbh o spiorad na diadhaidheachd agus spiorad an Tiomnaidh Nuaidh ris na cinnich a tha ag aoradh do iodhalan. Cha 'n 'eil inntinn an aoraidh ann an Eachann gu nàdurra, agus na bhios e a' deanamh de aoradh is ann do iodhalan agus do bhòchdain a bhios e 'g a dheanamh. Dhòirteadh e gach braon d'a fhuil a sheasaun a' Bhiobull agus Chriosd agus nan Abstol na'n cluinn-eadh e gu robh daoine (agus gu sònruichte daoine nach bu toigh leis, no daoine nach b' aithne dha) a' deanamh tair orra; ach air an làimh eile, tha eagal orm gu'm biodh e a cheart gu deas gu fhuil a dhòrtadh as leth Fhinn Mhic Cumhail, no Dhonnacha Bhàin, no eadhon an Diabhoil. Tha e tur aineolach air spiorad a' Bhiobull, cho aineolach ris na gamhna aige fhéin, ged a tha prabadh beag aige air an litir, ach cha 'n 'eil na tha aige de'n litir ach 'g a mharbhadh an àite a bhi 'g a thoirt beò. Tha caibideil á Lebhiticus an t-aon ni dha ri caibideil á soisgeul Eoin; is fheàrr leis a bhi cluinnntinn mu euchdan Shamsoin na mu thurusan soisgeulach Phoil, agus ged nach bi e a' leughadh a' Bhiobull air a shon fhéin uair air bith bidh e air oidhchean sònruichte anns a' bhliadhna (oidhche Bealltainn, oidhche Shamhna,

oidhche na Féill Ròid, is oidhche Féill-Sheathain a' leagail a' Bhiobuill air àrd-dorus an tighe agus 'g a fhàgail an sin fad na h-oidhche gus e fhéin agus a theaghlaich a sheunadh, agus buidsichean is bòchdain a chumail a mach. Ach ged a tha Eachann làn buribe is aineolais tha e cho firinneach onorach ris a' ghréin; an uair a chaill Dòmhnull Caimbeul an capull agus an dà mhàrt agus an t-agh anns an aona bhliadhna agus a bha na coimhlearsnaich a' cruinneachadh airgid dha a chumadh anns a' chroit e, chuir Eachann tri ginneachan ann ged nach do chuir Alasdair Mac Eoghain ach leth-chrun ann, agus e na's fheàrr air a dhòigh. Ciad a tha thu féin ag ràdh mu leithid Eachainn; ciad a dh' éireas d'a sheòrsa anns an ath shaoghal."

"Mata, a Chaluim, chuir sibh ceist orm; sin rud nach h-urrainn mise a ràdh, oir is ann do Dhia a mhàin a bhuiteas breitheanas agus is maith gur h-ann. Bhiodh e furasda gu leòir dhòmhsa innseadh dhuibh ciad a' bhinn a tha an eaglais agus na diadhairean agus na creudan a' toirt air daoine *nach 'cìl ann an Criossd* aig uair am bàis, ach cha duine Dia, agus co aige a tha fhios am bheil esan a' ciallachadh an t-aon ni 's a tha sinne a' ciallachadh leis an fhacal *ann an Criossd*, oir cha 'n 'eil ann am facial ach facial fhéin. Mar is sinne a tha mise a' fàs is ann is cinnicthe mi gu bheil Dia caomhail is tròcaireach is uasal, agus nach dean e gnòmh suarrach no leibideach as an gabhadh eadhon duine gun ghràs nàire.

"Tha mi toilichte," arsa Calum, "a chluinntinn gu'm bi smuaintean de'n t-seòrsa sin a' dol troimh t' inntinn-sa cuid-eachd, oir bidh iad a' tighinn a steach orm fhéin, an uair a dhìchuimnícheas mi Pol agus Iain Bunian agus Leabhar Aithghearr nan Ceist, agus a bhios mi a' enuasachadh 'n am inntinn fhéin air gné is nàdur Dhé, air a mhòrachd is air a chumhachd, an gaol a dh' fheumadh a bhi aige d'a chloinn m'an deanadh e na rinn e air an son, agus an àirde neo-chriòchnach a tha e os cionn dhaoine ann an caomhalaichd agus ann an tròcair. Cha 'n 'eil annam-sa ach seann duine aig nach 'eil sgoil, is bhiodh e dàna dhomh a ràdh gu bheil daoine a tha na's fòghluimte na tha mi ceàrr anns na beachdhan a tha aca mu Dhia, ach air a shon sin chuala mi le mo dhà chluais anns an eaglais sin tball nithean air an cur as leth an Tighearna a chuir crith air m' fheòil, agus sin le ministearan a bha an dùil gu robh iad ag àrd-achadh nan sgriobturan agus a' toirt glòire do Dhia. Cha toigh leam a bhi cluinnntinn mhinistearan a' bruidhinn air Dia mar gu'm b' aithne dhaibh E cho mhaith r'an coimh-

earsnach a tha air taobh eile a' ghàrraigh; cha toigh leam Dia a bhi air labhairt níme mar nach robh ann ach Urra mòr-chuiseach a tha daonan ag iarraidh modh is moladh bho dhaoine, agus a ghabhas fearg riù mur toir iad dha an t-urram as dlighe dha, mar a ghabhadh seann tighearna Chluainidh ris na céard mur tugadh iad dhuibh am boinn-eid anns an dol seachad. Saoilidh mi nach e sin idir an t-Athair gaolach air am biodh Iosa a' bruidhinn. Tha clann agam-sa mi fhéin, ach ged a bhiodh mo mhae 'n a mhae neo-dhleasdanach, seadh ged a bhualadh e a làmb orm anns an aodann, tha fhios agam nach deanainn air an ni a bhitear ag radh a tha Dia a' dol a dheanamh air euid d'a chloinn anns an ath shaoghal, 'g an logadh ann an teine gu siorruidh. Sin rud nach deanainn eadhon air mo nàmhaid; b' fheàrr leam a bhi air mo chur anns an teine mi fhéin na gu'n euirinn duine eile ann, agus saoilidh mi nach eil Dia cho leibideach no an-iochdmhor 's gu'n deanadh e gnòmh brùideil nach deanadh beadall bochd peacach Chille-Sgùmain. Bidh e a' tighinn a steach ormsa glé bhitheanta nach 'eil daoine a' tuigisinn gu ceart ciad a tha iad ag ràdh an uair a their iad gu bheil iad a' creidsinn ann an loch mòr teine anns an bi daoine air an tilgeil gu bhi a' losgadh ann gu siorruidh; cha 'n 'eil ann daibh ach *facail*, facail nach do gheireachd riagh air an inntinn. Bho chionn dà bhliadhna bha mi là anns a' chladh so, a' gearradh feòir, agus cò a thàinig a steach air a' gheata air son uaigh a bhràthar fhaicinn ach Tearlach nan duilleagan, mar theireadh iad ris, mac do'n mhuilleir a bha ann an Gleann Moireastan, duineachan beag spaideil a bhios a' reic thractaichean is leabhrachaean, agus air uairean a' gleidheadh choinneamhan. Theagamh nach aithne dhuitse an gille ach bidh cuimhne agad air athair. Bha dithis mhae dhuibh ann, Tearlach agus bràthair a b' òige, Seumas. Bha Seumas bochd car gòrach, agus bhiodh e air uairean a' gabhail smuid drama, ach cha robh crion ann do dhuine eile ach dha fhéin, agus bha gaol aig a' h-uile duine air. B' fheàrr leò e fada cian na Tearlach, oir tha sùil is teanga mhionbail aige-san, is tha e cho spòlocas a' bhaile mhòr, is mu dheireadh shiùbhail e. B'e sud a' cheud uair a thàinig Tearlach a dh' fhaicinn uaighe, agus toimhais ciad a thubhairt e an uair a bha e 'n a sheasamh aig a ceann. "Cha 'n 'eil fhios agam," arsa mise, "thuirt an duine glic gu bheil àm ann gu bhi bruidhinn, agus àm gu bhi sàmhach, agus saoilidh mi gur freagarrach do dhuine a bhi 'n a thosd aig ceann

uaigh a bhràthar, agus gun na nithean a tha 'n a chridhe a thoirt do choigrich no do eòin an adhair." "Mata," ars' am beadall, "cha b'e sin a rinn am peasan ud, ach ann an guth cruaidh cabhagach mar gu'm e a' reic leabhair as a' phaca, thuirt e. Tha a' chuid mhòr de na tha air an tiodhlacadh anns na h-uaighean againne ann an truaighe shiorruidh, oir mur beirear duine a ris cha 'n fhaod e rioghachd Dhé fhaicinn, ach cha robh duine de na daoine againne air am breith a rìs ach mi fhéin is Seònaid piuthar m'athar." "Uist!, a chreutair ghrannda," arsa mi fhéin ris; "na bi a' gabhail air do bhilean briathran sòluimte nach eil fhios agad ciod a tha iad a' ciallachadh; tha daoine air an sineadh anns an uaigh sin nach bi thusa gu bràth cho mhaith riu ged bhiodh tu air do bhrefh fichead uair, t' athair agus do mhàthair agus Seumas." An déidh dha falbh bha mi a' smuaineachadh air an rud a thubhaint e; a' smuaineachadh am biodh e comasach dhomh fhéin fois no sonas a mhealtainn aon mhionaid de mo bheatha na'm bithinn a' creidsinn gu robh mo bhean agus mo chlann air am pianadh ann an lasraichean siorruidh gun dòchas gu'm faigheadh iad faochadh no fuasgladh gu bràth. Cha bhithheadh; duine air bith a ghabhadh a bhiadh gu toilichte no a chaidleadh gu réidh anns an oidhche agus fhios aige gu robh a bhràthair no athair no a mhac a' fulang ann an loch teine pian a tha dol os cionn cainnt, sin duine a thoilleadh an teine e fhéin. Bidh e air uairean a' tighinn a steach ornsa nach 'eil daoine idir a' creidsinn anns an teine fhiadhaich ud 'n an cridhe ged tha iad fhéin an dùil gu bheil; cha 'n 'eil e dhaibh ach mar rud a chunnaic no chual iad anns a' phaipeir-naigheachd, rud nach 'eil a' deanamh greim ceart air an inntinn. Ach ged a bhios na smuaintean sin ag éirigh suas 'n am inntinn-sa, an uair a bhios mi a' enuasachadh air cùisean leam fhéin anns a' chladh, bidh eagal orm air uairean nach 'eil e ceart dhomh a bhi a' gabhail gnothuich ri nithean a tha os cionn mo thuigse, agus gu'm faod e bhi gu bheil mi a' toirt oilbheum do Dhia. Ciod a tha thusa ag ràdh."

"Tha, nach ruig sibh a leas eagal air bith a bhi oirbh gu'n cuir bhur smuaineachadh-se fearg air Dia, oir is e a spiorad fén as ùghdar do gach smuain is faireachduinn chaomhail a dh' éireas ann an cridhe duine. Ciod eile an dòigh air an do ràinig na daoine naomh a sgriobh am Biobull air na beachdan a chuir iad sìos ann ach le bhi smuaineachadh 'n an inntinn fén air nàdur is gné is dòigh-ean is rùinteann an Tighearna. Tha an Spiorad ceudna a labhair riusan anns na làithean o shean a' labhairt ri daoine an

diugh fhathast, agus a' teagasc daibh iomadh rud air nach do ràinig eadhon na h-abstoil. Na'n robh Pol an diugh beò tha mi làn chinnteach gu'n aidicheadh e gu robh cuid de na beachdan a bha aig na h-aithrichean 'n a latha-san car anabaich is leanabail, agus gu'n abradh e gur h-ann bho Spiorad an Tighearna a thàinig iomadh atharrachadh anns an eaglais ris nach aontaiceadh e fhéin no Séumas aig an àm. Is e Dia fhéin a thug do mhac an duine comas breithneachaidh, agus cha toirmisg e do dhuine buadhan inntinn a chleachdad, cho fhad 's a tha a chridhe air a shocruchadh air na nithean a tha fior-ghlan. Theagamh nach cuala sibhse, a Chaluim, an naigheachd so riamh, ach thàinig i gu m' inntinn an uair a bha sibh ag innseadh dhomh mu'n rud a thuirte Tearlach nan duilleagan, agus bho na tha i a' bunntainn ris na nithean air a bheil sinn a' seanchas innsidh mi dhuibh i, ged nach bi m'aithris ach gu maith maol an coimeas ri aithris a bhàird agus an duine dhiadhair a dh' innis an toiseach i ann an ranuan Beurla, An t-Urramach Walter C. Smith, ministear de'n Eaglais Shaoir, an Dunéid-eann. Tha an naigheachd mu òg-bhean a ràinig geata néimh, air a saoradh agus air a glanadh bho uile pheacadh an t-saoghal. Bha neochiontas a cridhe ri fhaicinn air a h-aodann, air chor agus gu'n do ghlaodh Peadar, gun uiread is ceist a chur oirre mu a creud no a paidir, Fosglair an dorus is leigibh a steach i oir e so òigh a tha airidh air suidhe aig suipeir an Uain. Cha téid mi a steach, fhreagair i; cha b' ann a dhol a steach a thàinig mi gu geata néimh ach a dh' fhaicinn an Uain; faiceam aon sealladh de mo Thighearna, agus cluinneam aon phong de òran nan naomh, agus is leòir an sòlas sin dhomh; ach cha 'n fhaod mi dol a steach, oir feumaidh mi dol a null far a bheil na truaghain a' fulang ann an ifreann, air taobh eile na dòimhne. *Agus bha na h-ainglean uile 'n an tosd.* Tha bràthair ann air a bheil gaol agam, agus leannan cuid-eachd; ciamar a thogainn-sa fonn nan salm air clàrsach òir agus iadsan a' mallachadh a chéile ann an ifreann? Ion-mhiannichte gun teagamh tha na sràidean òir, craobh na beatha, is cathair àluinn Dhé, ach b' fheàrr leam iad sin uile a chall seach a bhi gun chomas air fiù na dibhe a thoirt do na truaghain a tha fulang péin. *Agus bha na h-ainglean uile 'n an tosd.* Sheas an Tighearna e fén aig geata néimh, a' cluinniann na h-òigh; cha tig thusa a steach ach theid mise a mach thuirt an Slànuighear caomh; théid sinn sìos do'n t-slochd oir cò aige a tha fhios nach eisid iad fhathast ri facial Dhé. *Agus bha na h-ainglean uile 'n an tosd.*

BEAN IOB.

An sin thubhairs a bhean ris, Am bheil thu fathast a' cumail t' ionracais? Cuir cùl ri Dia agus faigh bàs.—Iob ii, 9.

Am measg a h-uile rud maith a rinn an Dotair Mac Illeathain nach maireann thug e ceartas do bhean Iob, oir dh' fhág na seann diadhairean a thionndaidh am Biobull gu Gàidhlig oirre gu'n d' iarr i air a duine Dia a mhallaichadh. Sin an t-aobhar gu'n deachaidh a h-ainm air feadh an t-saoghal uile mar aon de na droch mhathan a thug Dia do dhaoine sònruichte gu bhi 'n an sgolb 's an fheòil aca. Thuirt an diadhair mòr Augustine uimpe nach robh innté ach fear-cuideachaидh do Shatan; cainnt ládir is cainnt uamhasach air bilean diadhair, gu sònruichte mu bhoirionnach.

Tha na facail *mallachd* is *mallachadh* 'n am briathran sòluimte eagallach, ciod air bith an guth leis an abhar iad no an dòigh anns an cleachadh iad. Tha e dona gu leòir gu'm mallaicheadh aon duine duine eile, ach gu'm mallaicheadh duine Dia, Cruithear na talmhainn agus nan nèamh,—sin baobhalas is toibheum a tha dol os cionn cainnte.

Ach anns a' Bhiobull ùr Ghàidhlig tha am falas *mallach* air fhágail a mach, oir b' aithne do'n Dotair Mac Illeathain Eabhra na b' feàrr na b' aithne do'n fheadhainn a dh' eadar-theangaich e an toiseach, agus bha fhios aige gur e an fhòr rud a thuirt bean Iob, *Cuir cùl ri Dia agus faigh bàs.* Bha sin fhéin dona gu leòir, ach cha 'n 'eil e cho dona ris na chuireadh as a leth.

Coltach ris na daoine eile a bha beò anns an àm ud (seadh, agus daoine anns an là diugh) bha dùil aig bean Iob gu'n tugadh Dia soirbhheachadh saoghalta d'a fear mar dhuais fhìreantachd, ach an uair a chunnaic i nach e sin a bha tachairt ach gu'n d' thàinig call is trioblaid air os cionn chàich, rinn i suas a h-inntinn nach robh buannachd ann an seirbhis Ichobhah, agus dh' iarr i air Iob cùl a chur r'a sheirbhis ged gheibh-eadh e bàs, oir nach b' urrainn da a bhi na bu mhiosa na bha e ged bhiodh e marbh fhéin. Cha b' ann idir gu magail a thuirt i so, ach ann an searbhadas a cridhe; bha na briathran air am fàsgadh as a bilean le meud a bròin, agus gu sònruichte leis an tionndadh a ghabh i an uair a chunnaic i a céile anns an luaithe, agus e air a chòmh-dach le neasgaidean cràiteach o mhullach a chinn gu bonn a choise.

Feumar a chuimhneachadh nach ann air Iob a mhàin a bha làmh an Tighearna air a leagail gu trom: bha ise a' fulang cho mhaith ris-san; clann Iob air an tainig bàs sgiorraidh b'e a clann-se iad cuideachd; 'n a uile àmhghar-san bha ise fo àmhghar mar an ceudna. Bha call an codach is call na cloinne goirt gu leòir, ach a nis thàinig na bu chruaidhe air fad oirre; an uair a chunnaic i an t-aon duine a bu dìluthe dhi air thalamh air a bhualadh le galair uamhasach chaill i a ciall agus a càil, is thuirt i ris, Ciamar is urrainn duit earbha a chur ann an Dia tuilleadh; tha mise ullamh is E, agus tha mi ceart coma, *cuir thusa cùl ris cuideachd, oir cha 'n 'eil romhad ach an uaigh co dhiu.*

Briathran eagallach, da rireadh, ach ma's aithne dhòmhhsa dòighean an Tighearna idir tha mi an dùil nach bi e trom air cainnt amaideach is cainnt pheacach dhaoine a tha an cridheachan briste, cho briste 's gu'm bheil am briseadh-cridhe a' cur seachrain 'n an ceann; tha mi an dùil nach cuimhnich e 'n an aghaidh an teagamh peacach a thàinig 'n an inntinn agus na briathran amaideach a thàinig gu'm bilean ann an là na deuchainn. Oir tha Dia glie agus tuigs-each.

Bha bean Iob anns an staid inntinn anns an robh màthair sònruichte air an euala mi iomadh an àm a' chogaidh. "Bha mi ag ùrnuigh ri Dia," ars' ise, "a h-uile latha fad shé miosan, gu'm biodh mo mhac air a chaomhnadh; ach a nis chaill mi e, *is cha 'n 'eil suim agam tuilleadh do Dhia.*" Ciod a their thu ris a sin, a leughadair? Theaganh gu'n euala thu ni-eigin de'n cheart sheòrsa anns na làithean deuchainneach ud anns an robh anmanna dhaoine air an criathradh. Ach bu mhaith leam fhios a bhi agam eo dhiu a tha a mhàthair ud de'n cheart inntinn an diugh fhathast, ma tha i beò, no co dhiu a dh' aisig Dia a h-anam air ais dhi le feartan caomhail a spioraid. "Chaidh sinn troimh theine, agus troimh uisge," ars' an Salmadair, "ach thug thu mach sinn gu h-ionad saoibhir;" a' ciallachadh gu'n oibrich dearbhadh faighidinn, agus faighidinn dòchas, dòchas ann an Dia, an dòchas sin a tha mar acair do'n anam. Bitheanta gu leòir tha bròn is bristeadh-cridhe a' milleadh dhaoine, 'g an deanamh gearanach is searbh, ach sin daoine anns a bheil domblas na seirbhe cò dhiu, agus cha 'n e rùn an Tighearna gu'n iomaineadh a fhreasdal searbh a chlann air falbh bhuain.

ach 'n a àite sin, gu'n tigeadh iad na's dlùithe dha, chum fasgadh fhaotainn ann.

Ann a bhi faotainn coire do Dhia agus a' toirt dùlain do'n Uile-chumhachdach labhair air bean Iob gu h-amaideach, air chor agus gu'm bu cheart a fhreagair Iob fhéin an uair a thuirt e rithe gu robh i a' labhairt mar aon de na mnathan amaideach; "an gabh sin maith o làimh Dhé," ars' esan, "agus nach gabh sinn olc?" Tha sinne a tha beò anns na làithean deireannach so 'n ar n-oighreachan air stòr mòr de ghlíocas, de eolas, agus de fhiosrachadh spioradail, a chruinnich an cinneadh-daonna anns na linn-tean a chaidh seachad o laithean Iob; ach air a shon sin, tha mise co dhiu 'g am fhaireachduinn fhein mar gu'm biodh paisde aig casan an duine naoimh so, agus cha 'n 'eil uair a chuinmhnicheas mi air nach toir e orm mo cheann a chromadh le làire gu bheil mo chreideamh cho beag 's a tha e, agus m' as-creideamh cho mòr. An uair a bhios thusa, a leughadair, ann an dìobhail misnich, an dùil gu bheil do chor na's miosa na cor dhaoine eile, agus gu bheil camadh 'n ad chranncur a ni do bheatha gun fheum duit. leugh agus leugh a rìs àireamh nam mifhortan agus nan trioblaidean a thàinig air Iob agus lean ort gus an tig thu a dh' ionnsuidh nam briathran buadhdmhor so, briathran nach fhaighear an coimeas gus am faighear e ann an t-àruighean an Ti a lathair mar nach do labhair neach riamh, *An sin dh' éirich Iob, agus rinn e aoradh agus thubhairt e, Lomnochd thàinig mi á broinn mo mhàthar, agus lomnochd pillidh mi an sin; thug an Tighearn uauth agus thug an Tighearna leis; beannaichte gu robh ainm an Tighearna.*

Cha do chuir Iob cùl ri Dia. "Ged mharbhadh e mi," ars' esan, "earbaidh mi as." Sin an creideamh as fhiach creideamh slàinteil a ràdh ris, agus theagamh gu robh a bhean mhìchreideach air a naomhachadh le creideamh a fir.

ANNS A' CHOILLE BHEITHE.

Tha bliadhna mhòr agus an còrr air dol seachad bho shuidh mi air an tolman bhòidheach air a bheil mi am shuidhe an diugh. Cha robh mòran làithean air a' bhliadhna so a dh' fhaodadh duine e fhéin a shìneadh air an fheur, a ghabhail na gréine, oir cha robh grian ann. Ach tha grian is blàths is solus anns a' choille bheithe an diugh, agus chuir mi romham gu'n leiginn dhòm uile obair an t-saoghal agus gu'n cuirinn seachad an latha leam fhéin innte, gus a h-aileadh fhaotainn ann am phòraibh agus mo shùil is mo chridhe a thoileachadh

leis na daithean maiseach a tha air tighinn oirre bho chionn seachduinn.

*Chi mi 'n toman caoruinn cuilinn,
Chi mi 'n toman caoruinn thall;
Chi mi 'n toman caoruinn cuilinn
'S laogh mo chéill' air 'uilinn ann.*

Anns an dùthach so, aig an àm so de'n bhliadhna, tha an caorunn daonnan riomhach is maiseach, ach tha e am bliadhna uile gu léir barraichte ann an glòir. Cha 'n fhaca mi riamh barrachd dhearcagan air na craobhan caoruinn na tha orra am bliadhna, agus cha 'n fhaca mi riamh iad na bu deirge na tha iad. Their-eadh na seann daoine gu bheil sin a' ciall-achadh gu'm bi droch gheamhradh againn; gu bheil Dia ag ullachadh nan dearcagan air son nan eun. Ach is iomadh rud a bhiadh na seann daoine ag ràdh air nach 'eil dreach na firinn, agus is e so aon diubh. Faodaidh e bhith gu bheil droch gheamhradh romhainn am bliadhna, ach ma tha, cha 'n 'eil gnothuch aig pailteas nan dearcagan ris, agus thàinig droch gheamhradh iomadh uair as déidh foghair anns an robh na dearcagan beag is gann.

Fad an latha air an t-Sàbaid bha an dile uisge ann, agus fad na h-oidhche cuideachd; Diluain cha robh ann aich frasan, frasan fuara, ach oidhche Diluain bha an dile ruadh ann a rithist; Dìmàirt, bha frasan ann gu feasgar ach ann an dorcha na h-oidhche thionndaidh i gu reothadh, agus bha an talamh geal an uair a dh' éirich mi tràth 's a' mhaduinn an diugh, is leth-oirleach deighe air na lòin. Ach mar a thog an latha, thàinig a' ghrian a mach 'n a neart, agus chruadhais i suas gu latha nach d' thainig a leithid am bliadhna, an seòrsa latha nach fhaighear ach ann an October, latha anns a bheil cluas is sùil is beul is cridhe duine a' deoghal a steach sòlais. Thuirt mise rium fhéin gu'n leiginn dhiom obair is cùram is driop an t-saoghal agus gu'n cuirinn seachad an latha ann an caidreamh diomhair ri Urra Mòr na Coille.

Na'm bithinn air son argumaid a dheanamh riut, a leughadair, agus toiseachadh air a dhearbhadh gur creutair ladarna a tha ann am mac an duine tha mi an dùil gur e an ceann-teagaig a ghabhainn, *Seachd longhnaidhean an t-saoghal*. Tha cuimhne agad ciod iad na h-iomghnaidhean sin, Pyramids na h-Eiphit, Garradh Mòr Bhabhiloin, an Teampull aig Diana ann an Ephesus, agus togalaichean eile de'n t-seòrsa sin, oibríchean a tha nochdadh an comas agus an innleachd a tha ann an inn-tinn agus ann an làimh mhic an duine. Ach tha iongħnaidhean anns an t-saoghal is motha na oibríchean air bith a rinn làmh

mhic an duine, mòrbhuilean is mothà na na Pyramids. Ann an uair a dh' tòine anns a' Choille Bheithe chi mo shùil is cluinnidh mo chluas nithean as mòrbhuilean na'n team-pull as maisiche a thogadh riamh le làmhan; ann am fàs agus ann am bàs an duillich, ann an sgiathan nàn eun air iteig, ann an deise riomhach an dealain-dé, tha culaidh-smuain is ionghnadh na's mothà na gheibhean ann an obair air bith a rinn làmhan duine. A dh' aindeoin na bòilich a bhios mac an duine a' deanamh mu na nithean mòra is iongantach a theid aige air a dheanamh tha creatairean anns a' choille a ni obair as grinne agus as finealta na's urrainn dha-san a dheanamh. Ann an coimeas ri nead speacha cha 'n 'eil anns na Pyramids ach obair gharbh, boitsearachd gun snas.

Cha 'n 'eil uair a sheallas mi air na tighean-samhraidh a bhios na speachan a' cur suas air an son féin nach tig an smuain gu m' inntinn nach robh ann an Sir Christopher Wren ach am pàisde làimh riutha, a thaobh ealain na h-àrd-chlachair-eachd. Na'n robh uiread caomhalachd ann an cridhe nan speachan 's a tha de sheòltachd 'n an cinn, agus de ghrinneas 'n an làmhan agus 'n an casan, bhiodh iad 'n an sluagh sònruichte air thalamh. Sluagh gniomhach, is sluagh finealta, is sluagh seòlta, ach air a shon sin, is sluagh borb gun choguis iad. Annan aon nead gheibhean air uairean fichead mìle dhiubh, ach ged tha iad cho lionmhòr, tha iad cho òrdail agus cho riaghailteach 'n am beatha agus 'n an obair ri muinntir baile. Ach 'n an nàdùr tha iad guineach naimhdeil caonnagach, làn gamh-lais is mòruin, gun a leithid de ni annta agus iochd. Tha aon droch chleachdadh aca nach 'eil aig creatairean eile; an àite na euileagan no na meanbh-bhiasdan eile a tha iad a' dol a dh' iteadh a mbarbhadh a dh' aon ruith, tha iad a' cur diodag puinn-sein anna leis a' ghath, los an deanamh gun-chlì, agus an sin 'g an gleidheadh beò ann an stòr, gus am bi feum aig na speachan òga air feòil ùr. Tha e coltach nach biodh feòil a bha fada air a marbhadh maith dhaibh. Ciod a their thu fhéin, a leughadair, ri obair mar sin? Their mise nach b' urrainn Satan fhéin leasan a thoirt do'n speach, oir tha i cheana coimhlionta ann an aingidheachd. An uair a bheachdaicheas mi air nithean de'n t-seòrsa so ann an cruthachadh Dhé cuiridh e crith air m' fheòil. Tha e na's phasa ole a thuiginn ann am beatha mhic an duine aig am bheil reuson is coguis na tha e a thuiginn ann am beatha nan ainmhidhean aig nach 'eil reuson no tuigse; nach 'eil ach a' toirt umhlachd do'n lagh a chuir Dia 'n am feòil, gun fhios aca e' ar son a tha iad 'g a dheanamh. An

uair a ni mac an duine dad ceàrr cha ruigear a leas a choire a chur air Dia; ach an uair a ni figheadairean, is speachan, is cait, is tiogairean, is clann eile na coille, gniomh-aran oilteil a chuireas goirisinn ann ad fheoil co air a chuirear a choire?

Ged nach tric leis a' Choille Bheithe a bhi gun cheòl air chor-eigin tha aon ghuth a tha mi daonnan ag ionndrainn innt, guth na h-uiseig. Na'n robh barail an t-sluaign uile air a ghabhail air a' cheist, cò an guth as binne anns an ealltuinn, tha mi an dùil gu'n abradh a' mhòr-chuideachd, guth an smèòraich. Cha 'n abair mise gu bheil ad ceàrr, ach air a shon sin, is caomh le m' chluais òran na h-uiseig seach gach ceòl eile fo'n ghréin. Annan an dùthach so cha chluinnear an ceòl sin ach annamh; ann an Adholl tha an uiseag mar gu'm biodh i air a h-aineoil; an uair a thig i thugainn tha i mar bha na h-Iudhaich ann am Babilon, 'g a faireachduinn fhéin ann an tìr choimhich, air chor agus nach h-urrainn i a laoidhean a sheinn. Ach na 'm biodh tusa, a leughadair, air aon de mhachraidhean Thiriodh ann am briseadh an latha air maduinn chiùin is bhìadh anns a' Chéitein, chluinneadh tu ceòl a' lionadh na h-iarmait mar nach euala tu riamh an àite eile, agus ceòl nach cluinn thu gu bràth a leithid gus an cluinn thu òran Mhaois agus an Uain ann an nèamh. Ma'n urrainn an smèòrach fonn an òrain a thogail feumaidh e a chasan fhorcadh ann an eraoibh; sin an t-aobhar nach do dhearbh e e fhéin riamh mar sheinneadair ann an eilein mo dhùthchais. Ach cha 'n 'eil feum aig an uiseig air eraoibh no stob; eirigh i suas air a sgiathan os cionn deathach agus gleadhraich an t-saoghal, is dòirtidh i a mach a neart agus a cridhe ann an ceòl cho nèamhaidh 's gu'n toir e cridhe duime fo bhuaidh an t-saoghal ata shuas.

Tha cuid de dhaoine a' cumail a mach gu bheil gaol na coille nàdurra do mhae an duine a chionn gu'm b'e a' choille dachaidh a shinnsearachd, *Cloinn-an-Apa*. (Cuimhich, a leughadair nach e idir Cloinn-an-Aba a tha mi a' ciallachadh.) An là roimhe, aig a' choinnimh mhòr a bha aig muinntir na h-eaglais Shasunnaich, thuirt duine ionnsaichte nach robh ann ach an dearg fhaoineas do'n eaglais Chriosduidh a bhi a' eur an aghaidh nam beachdan aig Darwin. Cha 'n 'eil mise, air a h-aon, a' eur 'n an aghaidh, ach air a shon sin, tha rudan a' tachairt orm a h-ùile latha a bhios a' cur ionghnaidh orm, agus nach 'eil idir cho furasda an tuiginn 's a bhios luchd-lean-mhuinn Dharwin a' cumail a mach. A réir mar a bhios na daoine a tha eòlach air an dòighean ag innseadh dhuinn, tha na seillenan 'n an creatairean anabarrach glic is

gnìomhach ; tha bàrnigh, is luchd-riaghlaidh, is laghannan, aca. Is aithne dhaibh an gnothuch cho mhaith ri clann-daoine, agus tha iad daonnan a' toirt an aire air, agus shaoileadh tu gu'n ionnsaicheadh iad nith-ean ùra bho fhiosrachadh am beatha. Ach cha 'n 'eil iad a' deanamh sin. Bho chionn na miltean bliadhna tha mac an duine a' goid an codach a h-uile foghar ; a' toirt bhuapa na meala a chruinnich iad cho dìchiollach fad an t-samhraidh, ach cha 'n 'eil iadsan a' fòghlum gliocais. Ged tha iad a' faicinn cha 'n 'eil iad a' tuigsinn. Ma tha e fior gur h-e an éigin (am feum a tha aca air iad fhéin a dhion) a tha ag aobharachadh bhuadhan ùra is thàlantan ùra a bhi a' fàs ann an crentairean shaoileadh tu gu'm faigheadh creutair cho glie ris an t-seillean doigh air chor-eigin air a chuid a dhion bho shannat mhic an duine ; shaoileadh tu gu'n tòisicheadh e air a mhil fholach ann an àite nach ruigteadh oirre.

An eual thu riagh an naigheachd so, a leughadair ? Mur cuala cluinnidh tu fichead naigheachd air am bi na 's lugha de dhreach na firinn mu'm bi ùpraid nan ath cheithir-là-deug ullamh, taghadh na Pàrlamaid. Tha coir gu'm biadh fhios aig a h-uile duine aig a bheil guth-taghaidh ciod a tha am facial mòr fada *propaganda* a' ciallachadh ; tha an naigheachd a tha mise a' dol a dh' innseadh mu dhuine neònach de mhuinnitir Chill-mo-Cheallaig a thòisich air propaganda am measg nan ainmhidhean. Bhiodh clann-daoine a' magadh air, agus dùil aca gu'n robh e as a chiall, ach bha e fhéin agus crentairean na machrach a' tuigsinn a chéile mar gu'n tigeadh iad as an aon nead. An uair a dh' fhairtlich air toirt air muinntir na Pàrlamaid éisdeachd ri gearan nan crentairean balbh a tha air an droch ghiullachd le mac an duine thòisich e air propaganda air machraichean agus anns na coilltean, gus mu dheireadh an deachaidh eich, is crodh, is coin, is cait, is ceartan, is mucan, is seilleanan, is speachan, ann an co-bheinn r'a chéile agus an do shuidhich iad gu'n deanadh iad mar a bhios clann-daoine fhéin a' deanamh, gu'n stadaradh iad de obair gus am faigheadh iad an còraichean. An uair a chuala muinntir na Pàrlamaid agus sluagh na dùthcha so thuit iad gu robh an duine air a' chuthach is rinn iad glag mòr gàire

Ann an latha no dhà thug na coin agus na cait na coiltean orra, agus an uair a dh' fhàladh iadsan dh' fhàs na radain dàna is lionmhòr, cho dàna 's gu'n robh eagal air mathraichean an leanaban fhàgail ann an creathail. Cha robh deur bainne ri fhaotainn, oir thòisich an crodh air breabadh ; seana chrodh nach do thog an eas riaghlaidh ; tha bàrnigh, is luchd-riaghlaidh, is laghannan, aca.

roimhe cha leigeadh iad le banarach a làmh a chur orra. Cha leigeadh na h-eich leis na cairtearan sùgan no srathair a chur orra ; bhris iad an ceanglaichean is chruinnich iad còmhla 'n an ceudan, ag ionaltradh air na h-achaidhean a b' fheàrr a gheibheadh iad. Thòisich an gual air fas gann, agus am biadh ; dh' ith na burraich agus na biasdagan a h-uile gas gorm a bha anns na gàrraidhean ; bha an dùthach fichead uair na bu mhiosa na bha i ann an àm a' chogaidh.

An sin thòisich daoine air aire a thoirt do'n gnothuch. Chuir cinn na h-eaglais a mach litríchean gu am pobull dileas ag iarraidh orra là trasgaidh is ùrnuigh a chumail feuch an rachadh an t-ole so a bha a' bagradh air an dùthach thairis. Ann a h-uile paippear-naigheachd bha dà thaobh a' phaippear air a lionadh le litríchean a bha ag innseadh ciod a bha tachairt an sid agus an so anns an dùthach ; cuid dhiubh a' cur na coire air a' Cheasar, cuid dhiubh 'g a cur air bodach na gealaich, agus cuid eile air Ramsay Mac Dhòmhnuill.

Ged nach 'eil mi a' dol a chriochnachadh mo naigheachd faodaidh mi so a ràdh co dhiu, nach fhada a mhaireadh uachdranachd mhic an duine thairis air na crentairean eile na'n rachadh iad ann an co-bheinn 'n a aghaidh. Agus gu cinnteach bhithinn fhéin leò, ged nach toigh lean propaganda.

Ciod e an fhior Ghàidhlig air an fhacal propaganda ? Tha, *sgleolinn*. Theagamh nach amais am facial sin ort anns na faclair-ean Gàidhlig, ach is iomadh facial maith nach fhaighean anns na faclairean, ged a b' aithne do Mhac Mhaighstir Alasdair iad, agus do Chalum na Cròige, agus do Sheonaid Eachainn. Tha am facial air a dheanamh suas de dhà fhacal, sgleò agus lion ; sgleò ;—doilleireachd shùl is inntinn a tha air an cur air daoine leis na breugan ; lion,—an rud sin a bhos am figheadair a' deanamh air son nan cuileagan a ghlacadh. Nach 'eil sin soilleir gu leòir ? Annns na láithean so tha e car duilich eadhon do dhaoine aig nach 'eil inntinnean falamh iad féin a chumail á ribeachan na sgleòlinn leis a bheil iad air an cuartachadh air gach taobh, ach tha na daoine aig a bheil inntinnean falamh uile gu leir ann am braighdeanas aig luchd na sgleòlinn. Sin cuid de'n droch dhileab a dh' fhàg an cogadh againn. Ann an àm a' chogaidh cha robh air a thoirt dhuinn de'n fhàrinn ach na bha daoine mòra na dùthcha a' saoilsinn a bha maith dhuinn, agus bha iadsan làn chinnteach nach seiseamaid ach ri diodag bheag dhi. Bheireadh iad dhuinn làn meurain de'n fhàrinn ann an cupa sgleòlinn.

NA GAIRDEANAN SIORRUIDH.

Is e an Dia bith-bhuan d' àite-còmhnuidh, agus fodha tha na gàirdheanan siorruidh. Deuteronomi, xxxiii, 27.

Ann am fear d'a leabhrachaean tha an t-Urramach Tearlach Spurgeon ag innseadh mar a fhuair e misneach is fois eridhe bho fhacal Dhé an uair a bha e ann an diobhail misnich. "Anns a' bhliadhna 1854," tha e ag ràdh, "mu'n gann a bha mi bliadhna ann an Lunnaidh thoisich am fiafhrus-dubh anns a' cheàrn de'n bbaile anns an robh mi ag obair. Bha teaghlaich an déidh teaghlaich a' tuiteam sìos leis agus is gann a bha là a dol seachad nach robh mi a' eur cuid-eigin fo'n fhoid. Bha mo chridhe goirt agus mo bhodhig sgith, agus mu dhereadh thoisich eagal air mo bhualadh gu robh an galair uamhasach a' deanamh greim orm fén. Feasgar a bha mi a' tilleadh dhachaidh bho thiodhlacadh, agus mo chridhe trom, faicear paipear air a chrochadh ann an uinneig greusaiche air an t-sràid. Thug mi sùil air a' phaipeir anns an dol seachad, agus ciod a bha sgrìobhete air ach na briathran so, "Is e an Dia bith-bhuan d' àite-còmhnuidh, agus fodha tha na gàirdheanan siorruidh. A chionn gu'n d' rinn thu an Ti as àirdre 'na ionad-còmhnuidh dhuit cha'n eirich ole air bith dhuit, agus cha tig plàigh am fagus do d' bhùth." Thug mo chridhe plosgadh as agus ghreimich na briathran air m' inntinn mar nach gabh e innseadh dhomh. Ann an làn-dearbhachd creidhinn ghabh mi ris a' ghealladh phriseil, agus le eridhe foisneachail is neart ùr lean mi orm am measg luchd an fhiabhruis, oir bha mi nis a' faireachduinn gu robh mi crioslaichte le neo-bhàsmhorachd."

Dhearrbh Mghr Spurgeon 'n a fhiosrachadh fén gur flor facal an t-salmadair, "Bheir fosgladh do bhriathar solus." (Salm exix, 130). Tha facal Dhé beò agus éifeachdach; bheir e cha 'n e mhàin solus ach mar an ceudna neart agus misneach agus dòchas dhaibhsan a ghabhais ris. Smuainicheamaid, ma ta, air an fhacal so, an dòchas gu'm faigh sinn ni-eigin ann a bhios dhuinn mar acair do ar n-anam.

Tha na briathran air am faotainn anns a' bheannachadh leis an do bheannaich Maois, an duine le Dia, clann Israel roimh a bhàs. Fad ionadh bliadhna bha Maois 'n a athair do chloinn Israel, 'n a lorg agus 'n a bhata dhaibh a là agus a dh' oidhche. B' esan

caraid a bu dilse agus a bu dlùithe a bha aca air thalamh, agus is ann ris a bha iad a' sealtainn anns gach deuchainn. Cho fhàd agus a bha e air an ceann bha fhios aca nach robh eagal daibh, oir gheibheadh a għliocas agus a chomhairle rathad air am fuasgladh as gach teinn. Ach a nis, an uair a bha e air bheul am fàgail, bhail eagal iad, oir cha bu leir dhaibh ciamar a rachadh iad air an aghaidh as eugħmbais. Sin an suidheachadh anns an do labhair Maois na briathran so. Chuir e 'n an cuimhne nach bu chòir dhaibh a bhi ann an diobhail misnich, oir, ged a bha esan 'g an fàgail, gu robh gàirdeanan fòdhpa a bu chumhachdaiche agus a bu chaomhaile na ghàirdeana-san, agus gu robh iad fo chùram agus fo għleidh-eadh an Ard-Bhuachaille air nach tuit clò cadaid no suain. "Is e an Dia bith-bhuan d' àite còmhnuidh, agus fodha tha na gàirdheanan siorruidh."

Is fhada bho chéile fir ar dùthecha-ne agus tir Israel, agus is mòr an t-atharrachadh a thàinig air an t-saoghal o làithean Maois, ach tha an gealladh so cho priseil dhuinne an diugh 's a bha e dhaibhsan an dé. Ma bha feum aig a' chinne-daonna air Dia ann an làithean an leanabais tha a' cheart fheum aca air fhastast, agus theagamh feum na's motha. Ged a tha daoine an diugh 'n an oighreachan air ealain ùr is eòlas ùr nach robh aig an aithriclean, agus ged a thug na nithean sin atharrachadh air am beatha o'n taobh a muigh, gidheadh tha eridhe mhic an duine gun atharrachadh gun sgàile tionndaidh, leònta le peacadh is eagal is bròn na beatha so mar bha e riamh, agus a' miannachadh a bhi air a threòrachadh gu carraig as àirdre na e fén. Mar is motha a chnuasaicheas agus a mheòmhraicheas e air erioch àraidh a bheatha, agus mar is soilleire a chì e anfhannachd fén ri aghaidh fheartan dhomhair is chumbachdan nach 'eil comas sam bith aige thairis orra, is ann is motha a dh' fhàiricheas e am feum a tha aige air Dia, agus a dh' aidlicheas e gur e an sgeul as taitniche a b' urrainn da a chluinn-tinn, gu bheil an Dia bith-bhuan 'n a ionad-còmhnuidh dha agus gu bheil na gàirdheanan siorruidh fodha 'n a dhòl a mach agus 'n a theachd a steach. Bidh daoine a' feuchainn ri ni-eigin fhaotainn a chuireas iad ann an àite Dhé, ni-eigin a shàsuicheas ionndrainn is feum an anama, ach sin iarraidh air nach robh riamh agh. Obair, is airgiod, is càird-eas, is toilinntinn, is gràdh mmatha is cloinne,—tha na nithean sin uile maith agus ion-mhianichte 'n an àite fein, agus ann

an tomhas lionaidh agus riaraichidh iad eridhe mhic an duine, ach thig an t-àm anns an abair e riu mar thuit lob ri chàirdean, *Is luchd-comhfhurtachd truagh sibh uile.* An uair a tha cuilthrom an t-saoghail so agus nithean nach tuig e ach ann am páirt a' luidhe air an anam, an sin le claoadh nàdura tha e ag iarraidh fasgaidh ann an dòchas agus ann an comhfhurtachdan na diadhaidheachd. Agus is e Dia toiseach agus deireadh na diadhaidheachd. Mar a ruithreas an abhainn do'n chuan as an d' thàinig i, mar sin tha anam an duine a' gluasad an còmhaghail Dhe, tobar a bheatha agus a neirt. As na dòimhneachdan éighidh e ris.

Is e crìoch àraidh na h-eaglais agus uile mheadhonian an t-soisgeil anam an duine a tharruig gu Dia, chum fasgadh is fois fhaotainn ann. Cha 'n e an eaglais féin, no am Biobull, no na sàcramaidean, tearmunn an anama; cha 'n 'eil annta-san ach lorgan is comharran a tha a' treòrachadh dhaoine gu Dia, an tearmunn fior agus làidir. B'e a' chrioch cheudna a bha aig Criod anns an amharc ann an làithean fheòla. Thàinig e do'n t-saoghail a chum an t-Athair a nochdadh do dhaoine, agus dh' fhaodadh suim an teagaisg a thug e seachad mu thimchioll an Athair a bhi air a chur anns na ceart bhriathran anns an do chuir Maois e, *Is e an Dia bith-bhuan d' àite-còmhnuidh agus fodha tha na gàirdeanan siorruidh.*

Le a theagascg, agus gu sònruchi le earbsa féin ann an Dia, sheulaich e an fhìrin sin air eridheachan nam deisciobul. Theagaisg e dhaibh le bhriathran agus le choludar nach bu neach Dia nach robh a' gabhail suim do na creutairean a dhealbh e, ach gu robh a chìram agus a dhòn thairis orra a ghnàth, agus gu robh eadhon ful-teinan an cinn air an àireamh leis. Faodar, ma ta, gabhail ri sgeul aoibhneach agus chomhfhurtachdail nam briathran so, cha 'n ann a mhàin air uighdarras Mhaois ach air uighdarras as àirdre, uighdarras Mhic Dhé. An t-Athair a nochd esan do'n t-saoghail is Athair caomhail agus làidir e, tearmunn agus neart a shluagh, comasach air an dòn agus an gleidheadh.

Is airidh Dia air an earbsa as mothà a chuireas sinn ann. Feòraich de na linntean a dh' fhalbh an do chuireadh riagh gu nàire neach a dh'earb as? Tha mìle aobhar againn gun earbsa a chur annainn féin ach eba 'n 'eil aobhar idir againn gun earbsa a chur ann an Dia. Tha sinne luaineach ach tha esan seasmhach; tha sinne lag ach tha esan làidir, agus ma thilgeas sinn ar neallach air an uair a tha ar n-eallach trom bheir e dhuinn an còmhnaidh a gheall e. Tha an t-as-creideamh ag iadhadh gu furasda eadhon mu dhaoine diaidhaidh, agus air

uairean bidh iad an dùil gu'n do dhìchuimh-nich Dia iad agus gu'n d' atharrach a chridhe d'an taobh. An uair a tha cùisean a' dol leò agus a tha gach ni a réir am miann tha faireachduinn aca gu bheil maiteas agus tròcair Dhé 'g an leantuinn agus gu bheil a ghàirdeanan fòdhpa; ach an uair a tha cùisean a' dol 'n an aghaidh agus a tha eùrsa an fhreasdale dorcha is searbh 'n am beatha, ann an droch shlàinte, no ann an àm bròin, tha an creideamh agus an earbsa ann an Dia a' fannachadh agus their iad riu féin gu'n do dhìchuimh-nich e iad. Ach cha do dhìchuimh-nich Dia riamh a shluagh; faodaidh eadhon màthair a leanabh ciche a dhìchuimhneachadh agus gun truas a ghabhail dha, ach cha dichuimh-nich Dia a shluagh, oir gheàrr e iad air déarnai, a làmh. Anns an latha dhona cho cinteach ris an latha mhàith, ann an àm calldachd, no bròin, no briseadh-dùile, tha a ghràdh agus a chaoimhneas thairis orra cho seasmhach ris a' ghréin. Faodaidh caochladh tighinn air ar creideamh-ne agus air ar faireachduinnean, ach cha tig caochladh gu bràth air gràdh Dhe no air a smuaintean tròcaireach d' ar taobh. *Ged dh' atharraich-eadh na beanntan, agus a għluuisear na enuic; cha 'n atharraichead mo chaoimhncas-gràidh bhuitse, agus cha għluuisear coimhcheangal mo shħiħ, deir Ichobhah.* Ge b'e àite an téid sinn cha tuit sinn as a lànhan-san, agus ann an làmhan an Tighearna cha 'n éirich ole dhuinn ciod air bith a thachras. An uair a tha an t-seann bhliadhna gu bhi thairis, agus sinn a' cur ar n-agħaidh air bhliadhna uir, a' dol a mach mar a chaidh Abraham agus gun fhios againn ciod a tha romhainn, deananaid greiu air a' ghealladh so ann am falac an Tighearna. *Is e an Dia bith-bhuan d' àite-còmhnuidh agus fodha tha na gàirdeanan siorruidh.*

ANNS A CHATHAIR.

B' àbhaist do bhoirionnach còir ann an Tiriodh a bhi ag ràdh gu robh e furasda gu leòir fir fhreagarrach fhaotainn d'a nigheanan ach nach robh fhios aice air an t-saoghail c' àite an rachadh i a dh' iarraidh mnatha d'a mac. Cha b' aithne dhi aon té anns an dùthach a bha maith gu leòir air a shon. Bha i coltaich ri Rebecan an uair a chual i gu robh Jacob a' leannanachd ri té de nigheanan Het. "Tha mi sgìth de mo bheatha," ars' ise ri Isaac: "ma għabbas Jacob bean de nigheanan Het, ciod am maith a ni mo bheatha dhomhsa?" Gun teagamh bha e glie do Jacob gun e féin a cheangal gu neo-chothromach ri caileig mhà-chreidich, ach ged dheanadh e e, theagamh gu'in faigheallidh a mhàthair as a chionn agus nach

biodh an gnothuch idir cho dona 's a bha i an dùil. Ach ma bu mhaith le bean air bith a màthair-chéile a thoileachadh feumaidh rud beag de għliocas na nathrach a bhi aice, eo dhiu a tha neo-lochdas a' chalumain aice no nach 'eil.

Ann an aon de għlinn na Gàidhealtachd bha boirionnach aig an robh aon mħac. Cha robh a' fuireach leò ach iad fléin, ach an uair a thàinig am mac gu aois pòsaidh, leag e a shùl air té a bha anns a' choimhearsnachd agus rinn iad suas gu'm posadh iad. B' fheàrr le mhàthair a bhean a leigeil a steach leis seach dealachadh ris, agus is e sin a rinneadh. Bha an t-seana bhean 'n a boirionnach għiex, agus chuir i roimħe gu'm biodh i ciùin is caoimhneil ris a'mhnaoi òig, ach nach tugadh i dhith a h-innti gu buileach no gu saor gus an cuireadh i dearbhadh oirre feuch an rachadh aice air sgeul-rùin a ghleidheadh. Là de na làithean thubhairt i rithe gu'm bu mhaith leatha rud sonruichte innseadh dhi ann an diùbħra, na'n gealladh i a cheiltin agus gun innseadh do dhuine beò. Bhòidich a' bhean òg gu'm biodh i cho tosdach ris an uaigh agus nach innseadh i e eadhom d'a céile-pòsda. An sin dh' innis an t-seana bhean dhi ann an eagar, mar gu'm bu rud e nach għabhadh bruidħiġi air os cionn a h-analach, ciod a thachair dhi an uair a bha fingħair aice ris a' cheud leanabh an déidh pòsaidh. "Cha 'n e leanabh a rug mi idir ach cat; ach is e sin rud nach 'eil fħios aig duine eile air thalamh air, agus b' fheàrr leam a bhi marbh na gu'n cluimheadh anam beò e." Chuir an rud a chual i iongħmadh cho mòr air a' mhna oīg 's nach b' urrainn di gun a bhi a' smuaineachadh air gun sġur, ach thug i a mionnan gu'n ceileadh i e, agus bha i a' ciallachadh a cheiltin. Ach tha mie Adħaimħ, agus gu sònruichte, nigħeħan ā Eubh anfħann is eu-diġħiġ, agus cha robh an diomhaireachd uamħasach ud idir cho fur-asda a chumail aice fléin 's a bha i an dùil. Cha robh uair a rachadh i a sheanchas r'a coimhearsnaidh nach biodeh an sgeul-rùin a fhuair i aig doru a beòl ag iarraidh a mach, agus air uairean dh' fheuadni i a lāmha a chur air a bilean air eagal gu'n toisicheadħ iad air an naigheachd innseadh leò fléin, gun eħead a toile. Bha eagal aice roimħ a màthair-chéile, agus chuidich sin leatha fuireach sàmhach, ach mu dħeireadħ dh' fħas e cho dñiħi dhi an naigheachd a chleith 's gu'n robh i a' faireachduu gu'n sgain-eadħ i na'n cunadħi aice i na b' fhaide, agus oħiħe an sin leum i a mach agus sheas i air enoc beag a bha aig ceann an tigħi, agus labhair i mar so ris na rionnagan.

*A rionnaig 's a reultaig bhreac
Rug mo mhàthair-chéile eat.*

Ach chuala tuilleadh agus na rionnagan an rud a thubhairt i; lean a màthair-chéile a mach i, agus gus a leigeil fhaicinu dhi gu'n do rug i oirre anns a' chionta, fħreagair i,

*A bħrionnaig 's a bħreugaq bhochd
Cha 'n e rug mi fein ach mae.*

Bha a' bhean òg air a nàrachadh; air a nàrachadh gu'n deachaidd i an cois a geallaidħ, agus air a nàrachadh nach b' urrainn di sgeul-rùin a chleħ.

Chuala tu mo naigheachd, a leughadair, agus a nijs tha mi a' dol a chur ceist ort; cò deñi dithis bħo ħoġi u dha bha anns a' choire; cò aca a għabhadh tu a taobh? Għabbhaġġi-sa taobh na té òig. Ged bhiodh an rud fior cha robh gnothuch air bith aig an t-seann té deuchainn mar sud a chuir air bean a niċċi, deuchainn nach seasadħi aħħi fear anns an flieħeġġ agus bean anns a' mhile. An aite a bhi cur sħos oirre theirinn-sa gu'n do rinn an creutaj truagh a fhuair a sgeul-rùin ud glé mhaith; cheil i fad sheachduinnean sgeul uamħasach a għeibb ħeadha eisdeachd dhi ann an commu air bith anns an toilieħeħi i suidhe, eisdeachd a b' fheàrr na għeibb ministearan do'n sgeul aoiħħmeach a tha aca r'a innseadh, agus an uair a dh' fħairtliċċi oirre cunail oirre fléin na b' fhaide rinn i innleachd air faochadħ fhaotainn ann an dòigh nach dean-dħan cron d'a màthair-chéile. Ann an aon seadħi, cha deachaidd i ann an cois a facail idir, oir cha d' innis i e do dhuine beò. Cha 'n innis na h-eòn no na rionnagan an rud a chluinneas iad. Bu mhaith do'n t-saogħal na'n għabhadh daoine nach h-urraiñ dad a chleith an dòigh sin air faochadħ fhaotainn bho an an-shocair a bħios 'n an innti agus 'n am feoħi an uair a bħios rud aca r'a innseadh, na'n rachadħ iad suas air mullach enuie agus an diùbħra is a dħeanamh ri bod-ach na gealaix, no ris na fir-ħlis, no ris a' għriġiġlachan.

Bha na seana Ghàidheil a' cur meas mòr air daoine céjjid, daoine ris am faodadh tu rud dionħħiż ħarġi ħabib, gun eagħi gu'n glaodħadħ iad air mullach nan tigħeñ e. Theireadħ iad mu dħuha a bħa luuħi 'n a theangajid, *Ceilidh e an rud nach 'eil fħios aige air.* Theireadħ iad euideachd, *gur maith an fhiacal a bhi roimħ 'n teangaidħ, a' ciallachadh gu bheil an teanga 'n a ball cho aotrom luasganach 's gur fheàrr i għarradha a bħi roimħpe.* Bha meas mòr aħi daoine sàmhach ceilteach anns an t-seann t-saogħal air fad, gu sònruichte anns an Ròimħ; dh' fhaodainn leth na hoidħihe a chur seachad ag innseadh mu dħo ħaġi air an do chuir Iomparean na Roinhe urram a chiġi gu robħ iad tosdach. Tha e air a ràdh nach d' fħuwaras aon duine

am measg seanairean na Pàrlamaid anns an Ròimh, fad ochd gineilean, a' tuisleachadh le theangaidh. Air uairean bhiodh na seanairean a' toirt a steach an cloinne, gu sònruchte am mic a bu' shine, do àite na Comhairle, a chum gu'm faiceadh iad ciamaar a bha cùisean air an socruchadh. Am measg nam balach sin bha fear d' am b' ainm Papyrius Praetextatus, agus tha an naigh-eachd so air innseadh uime-san. Bha na seanairean a' deasbud mu ni-eigin fad an làtha gun ceann-criche a chur air; thubhaint fear-na-eathrach gu'm biodh a' chùis cheud-na air am beulaobh am màireach ach nach robh maith dhaibh innseadh ciod a bha iad a' bruidhinn air gus am biodh e uile air a shocruchadh. An uair a chaidh Papyrius dhachaidh dh' fhaighnich a mhàthair dheth ciod a bha na seanairean a' deanamh an diugh. Thubhaint esan nach robh maith dha sin innseadh. Bu mhòid a dhùisg sin feòrachas a mhàthar; le briodal is brosgul chaidh i 'n a charamh feuch am faigheadh i a mach sgeul-rùin nan seanairean. Mu dheireadh thubhaint e rithe gu'n innseadh e dhith ciod a bha na seanairean a' feuchainn ri shocruchadh; "bha iad," ars' esan, "a' deasbud eo dhiù a b' fheàrr do'n rioghachd dà bhean a bhi aig a' h-uile fear no dà fhear a bhi aig a' h-uile mnaoi." Leum am boirionnach a mach as an tigh, agus an oidhche sin féin cha robh aon de mhìathanan nan uaisleann aig nach robh fhios gu robh am fir ag ràdh anns an t-seanadh gu'm b' fheàirrd iad fhéin agus an rioghachd dà bhean a bhi aca. Am màireach, m'an d' fhosgladh an seanadh, bha réiseamaid de bhoirionnaich aig an dorus agus iad air druim dearg a' chuthaich, is b' fheudar do Phapyrius innseadh do na seanairean mar a thubhaint e re a mhàthair. Thug an rud a rinn an gille beag gàire orra, is mhòl iad e air son a thosdachd agus a ghéiread, agus an sinn rinn iad lagh nach fhaigheadh clann sheanairean a steach do'n Pàrlamaid tuilleadh, ach a mhain Papyrius Praetextatus.

Uair a dh' fhaighnich duine-eigin de Mhetellus, aon de chommandairean na Roimh, ciod a bha e am beachd a lheanadh anns a' chogadh, fhreagair Metellus "na'n robh mi an dùil gu'm b' aithne d' am léine an rùm a tha 'n am inntinn chuirinn dhòm i is loisginn i." Nach b'e sud an duine a fhreagradh air Kitchener!

Ach ma bha tosdachdul air a chunntas mar fhìreantachd ainn an daoine anns an t-seann t-saoghal tha mi an dùil nach 'eil uiread meas air an diugh. Theagamh nach 'eil e furasda dhùinn breith chothromach a thabhairt ann an chìs de 'n t-seòrsa so, agus cha bu mhaith leam-sa a ràdh nach 'eil uiread

dhaoine ann am Breatunn as urrainn sgeul-rùin a chumail 's a bha riagh anns an Roimh no ann an àite air bith eile, ach air a shon sin, an uair a sheallas mi thairis air na leabhraichean a tha air an cur a mach 'n am fieheadan an diugh, ag innseadh ciod a thubhaint an duine ud mu'n duine ud eile, a' toirt duinn gach goileam is goileab a chualas ann an seòmraichean uaigneach leis an fheadhainn a sgriobh iad, feumaidh mi a ràdh mu mhòran de luchd-a-phinn nach ceil iad ach an rud nach 'eil fhios aca air.

Theagamh nach 'eil anns an rud so ach fasan ùr, fasan a theid seachad gu goirid mar a chaidh droch fhasain eile seachad, ach, tha e a' milleadh dhaoine 'n an eridhe agus 'n an coguis, a' deanamh an eridheachan cruaidh agus a' deanamh an coguisean maol. Coma leam daoine air am bi aileag gus an innis iad a' h-uile falac a chuala iad; cha 'n 'eil anna ach daoine cunnartach, agus daoine a 'dbealaicheas cairdean. Is maith an conharradh e air duine air bith srian a bhi aige air a theangaidh. Cha 'n 'eil dòigh eile anns a bheil daoine a' briseadh lagh a' chàirdeis agus lagh na swairce cho tric 's a tha iad 'g a dheanamh le luathas na teangaidh.

OBAIR NA H-EAGLAIS.

Fàsaidh an aon bheag 'n a mile, agus an aon shuarach 'n a cinneach làidir. Sin am falac a thàinig gu m' inntinn an là roinhe an uair a bha mi a' leughadh an leabhair bhig anns a bheil ionradh air a dheanamh air an obair shoisgeulach a tha eaglais na h-Alba a' deanamh ann an dùthchannan céin. A thuilleadh air na chuir an eaglais a mach de dhaoine geala, a theagasc agus a Shearmonachadh, tha cho mhaith ri mìle gu leth de làisinn nan dùthchannan sin fhéin air an cur air leth a nis gu seirbhis an t-soisgeil am measg an luchd-dùthcha. Tha 46,492 pearsa air am baisteadh, agus tha 29,941 de sgoilearan anns na sgoilean agaibh anns na h-Innsean agus anns na dùthchannan thall. Ach ged tha an obair a' soirbhreachadh tha mòran ri dheanamh fhathast, agus tha e air iarraidh oirnn uile am bliadhna àr làmh a chur 'n ar pòca agus tabhartas as mò na's àbhaist a thoirt do'n aobhar so. Ciod am feum a tha ann do dhuine a bhi ag ùrnuigh ri Dia gu'n luathaircheadh e teachd a rioghachd air thalamh mur euidh le e Dia ag ùrnuigh sin a fhreagairt. Lemnadh an Dotair Ogilvie le moit na'n tugamaid dha crùin a bharrachd anns an not air na fhnaidh e an uiridh.

SEARMON DO'N CHLOINN.

Bheir mi an aire do m' shlighibh nach peacaich mi le m' theangaidh. Salm, xxxix. 1

Chaidh duine uair-eigin gu fear-teagaisg Iudhach, a dh' iarraidh air té de na sailm ionnsachadh dha. B'e so an t-salm a thagh am fear-teagaisg. Thòisich an duine air a' cheud rann ionnsachadh air a theangaidh, agus an uair a shaoil e gu'n robh an rann aige gu ceart, thuirt e ris an Rabbi gu'n deanaadh sud feum air son aon là, is dh' fhàlbh e. Bha dùil aig an Rabbi gu'm bìodh e air ais am màireach, ach chaidh bliadhna mhòr seachad m' an do thill an duine. An uair a dh' fheòraich am fear-teagaisg dbeth c' ar son a db' fhan e air falbh cho fada, "Dh' fhan," ars' esan, "a chionn nach bu mhaith leam tòiseachadh air leasan iùr gus an robh a' cheud leasan agam gu ceart."

Is sona a h-uile duine a dh' ionnsaicheas ann am bliadhna fhéin srian a chur air a theangaidh, oir is e sin leasan cho duilich ionnsachadh 's a tha ann idir, agus tha na miltean air thalamh nach h-ionnsaich gu bràth e. Gu là am bàis tha iad a' tuis-leachadh le 'm beul, agus a' toirt oilbheim do Dhia le 'n teangaidh.

Tha fichead dòigh anns am faod daoine peacadachadh le 'n teangaidh, ach is e an dà dhòigh anns an trice am bheil iad 'g a dheanamh, le breugan agus le mionnan. Martha Leabhar Aithghearr nan Ceist ag innseadh dhuinn, tha cuid de pheacadhean na's miosa na cuid eile, ach is e am breugaire fior cheann feadhna nam peacach. Ged nach maith an rud e ann an duine air bith a bhi cas 'n a nàdur, no trom air an uisge-bheatha, no leasg gu obair, no aotrum 'n a sheann aois, faodaidh na fàilingean mòra sin a bhi ann an daoine anns am bheil ionadh rud a tha grinn is maith, ach an uair nach 'eil an fhìrinn anns an taobh-a-stigh, agus a tha duine air a thoirt suas do na breugan, tha spiorad an Tighearna 'ga fhàgail. Glé bhithéanta chi sibh übhlà agus meang anna, spot beag a tha fàs bog, ach cha 'n 'eil am meang a' dol a steach ro fhada agus galbhaidh iad itheadh maith gu leoár. Sin mar a tha a' mhòr-chuideachd de dhaoine air thalamh; tha meang anna ach air a shon sin tha fallaineachd anna cuideachd, agus is urrainn do Dhia feum a dheanamh dhiubh ann an obair an t-saoghal agus ann an obair na h-englais. Ach tha na breugairean coltach ri übhlà a tha gròd a dh' ionnsuidh

a chridhe; übhlà nach gabh blas a chur orra ciod air bith e ni thu riù, agus anns nach 'eil feum air bith ach a bhi air an tilgeil air an dùnan.

Bu mhaith leam innseadh dhuibh, a chlann, euid de na nithean a tha facal an Tighearna ag ràdh mu bhreugan, agus mu luchd-innsidh nam breug.

Tha an t-abstol Eoin a' cur nam breug air an aon ghad ris na peacadhean oilteil so, mort, striopachas, druidheachd, iodhol-aoraidh, agus am measg nan daoine a tha e ag ràdh nach fhaigh a steach do nèamh tha e ag aimmeachadh "gach neach a ghràdh-aicheas agus a ni breug." Tha am Biobull ag ràdh gur e Sàtan athair nam breug, air chor agus gu'm faodar a ràdh ann an da rìreadh gur h-e clann Shàtain a tha annan-tasan a bhios ag innseadh bhreug. Is e Sàtan a dh' innis a' cheud bhreug, air a bheil cunnas againn, an uair a thug e air Eubh a chreidsinn nach éireadh ole dhi ged a dheanadh i an rud a thoirmisg Dia. Agus is e Càin a dh' innis an ath breug anns a Bhiobull; nach e sin an dithis mu dheireadh air an t-saoghal a bu mhaith leibh an eise-impleir a leantuinn, Sàtan agus Càin?

Ann am Facal an Tighearna tha dà naigh-eachd uamhasach air an innseadh mu dhaoine air an tug Dia breitheanas air son nam breug, Gehasi anns an t-Seann Tiomnadh, is Ananias agus Saphira anns an Tiomnadh Nuadh. Theagamh gu bheil daoine anns an t-saoghal an diugh a tha cheart cho neo-choguiseach agus cho breugach ri Gehasi no ri Ananias, ach a tha faotainn leò gun bhreitheanas air bith a thighinn orra, ach ged tha Dia faighidinn-each agus ged nach 'eil e a' toirt luigheachd dhuinn a réir ar n-eucearta bithibh-se cinnteach, a chlann, gur e tuarasdal a' pheacadh daonnan am bàs; bàs an anma, bàs nan uile bhuidhnan maith is uasal a chuir Dia ann an anam an duine.

Tha cuid de bhreugan ann is miosa na chéile; cha b' urrainn Sàtan fhéin, athair nam breug, breug a bu dalma innseadh na bhreug a dh' innis Ananias do Pheadar. Dh' fheuch e ris a' char a thoirt cha 'n e mhàin as na h-abstolach ach as an Spiorad Naomh féin. Ach cha mheallar Dia, oir tha sùilean an Tighearna mar mhile coinneal agus ranns-aichidh iad seòmraichean diomhair a chridhe.

Bha fear de na seann Mhòrairean Dearga ag ràdh an là roimhe gu bheil barrachd bhreug air an innseadh an dingh le fiannisean

ann an Cùirt an t-Seisein na bha air an innseadh inntre an uair a bha esan òg; nach 'eil eagal air daoine mar a b' àbhaist a bhi orra fianuis-bhriéige a thoirt seachad ann am bocsa nam mionn. Cha b' urrainn comharradh a bu mbiosa a bhi air rioghachd air bith na gu'n cailleadh an sluagh urram do'n fhìrinn. An duine a tha gun urram do'n fhìrinn tha e gun urram do Dhia oir is e Dia athair na firinn.

Chuala sibh, a chlann, am facal *teanga shalach*. Tha an teanga salach an uair a tha i air a h-uisneachadh ann an seirbhis a' pheacadh. Chuala mi ionradh air balach a chaidh a shealltuinn a sheanmhathair; gus a leigeil fhaicinn d'a sheanmhathair cho mòr 's a bha e air fàs thòisich am balach air a sheanchas a shailleadh le mionnan is droch cainnt. Cha b'e trod ris a rinn a sheanmhathair idir, ach dh' eirich i is fhuair i mias uisge, agus searadóir, agus siapann, agus dh'iarr i air a bheul 's a theanga a nigheadh. Sin na thubhaint i, ach fhuair an gille ud leasan nach do dhìchuimhnich e gu bràth.

Tha daoine a bhios a' mionnachadh agus a' gairm air ainn an Tighearna ann an diomhanas a' nochdadh gu soilleir nach 'eil urram no eagal diadhaidh 'n an eridhe; tha iad ag innseadh do'n t-saoghal nach 'eil annta fhéin ach na trusdairean gun ghrinneas 'n an cainnt no 'n am faireachdùinn. Is gasda an rud e, gu'n rachadh aig duine air a sheanchas a shailleadh le géiread is àbhac as is dibhearsoin laghach, ach mur bheil dad aige leis an sàill e a sheanchas ach mionnan is guidheachan is draosdachd, b' fhearr dha fhéin agus do dhaoine eile gu'n do rinn Dia balfhan dheth.

Tha e air a ràdh gu bheil saighdearan agus seòladairean na's truime air na mionnan na daoine eile, ach ma tha iad mar sin an diugh, bu mhaith leam innseadh dhuibh mu sheann seòladair a bha air atharrachadh, Sir Walter Raleigh, a bha 'n a chomannair air eabhlach Bhreatuinn anns a' bhliadhna 1617. B'e so na h-òrdain a thug e do na sgiobairean a bha foidhe.

(1) *Biadh aoradh agaibh air bòrd a h-uile latha, anns a' mhaduinn agus anns an fheasgar; a h-uile feasgar biadh ainn an Tighearna air a mhòladh leibh ann an salm, oic as eugmhais beannachd an Tighearna cha soirbhich ni air bith a ghabhar os laimh air muir no air tìr.*

(2) *Thoiribh an aire nach gairmear air ainn an Tighearna ann an diomhanais air an luing. Ma nì neach air bith sin, agus nach staid e de 'n droch chleachdadh, an déidh rabhaidh fhuatáinn, biadh e air a thumadh anns an fhairge bho cheann na sluite. Ma tha mallachd an Tighearna air àite-comhnuidh an aingidh agus air tìgh nam*

mionn, nach motha gu mòr a bhios mallachd an Tighearna air bâta nam mionn.

Nach bu mhaith an gnothuch na'n robh na riaghailtean sin air an gleidheadh ann an soithichean-cogaidh Bhreatuinn an diugh, agus anns gach bâta a tha dol gu muir!

Tha daoine a' deanamh peacaidh le 'n teangaidh air iomadh dòigh eile cuideachd, gu sònruchte ma tha iad luath 'n an teangaidh, oir tha facal an Tighearna ag ràdh, "Ann an liomhoireachd bhriathran cha bhithear saor o pheacadh; ach tha esan a choisgeas a bhilean glic." Bithibh-se glic, a chlann, agus euiribh roimhibh ann an tùs 'ur tòiseachaidh breugan is mionnan is cainnt shalach a sheachnadh, agus ar bilean a choisrigeadh do sheirbhis Dhé.

ANNS A' CHATHAIR.

Mar a dh' innis mi dhuibh cheana bha Calum Dòmhnullach, beadall na h-eaglais ann an Cille-Sgumain, 'na dhuine firinneach, neo-eisiomaileach; cha'n abradh e uair air bith ach an rud a bha 'n a inntinn. Là Sàbaid a thachair an Còirneal air agus e a' dol air chéilidh air a' Chaipinte Dhurbh aig uair a bu chòir dhaibh le chéile a bhi dol do'n eaglais, thuirt e ri Calum, "Theagamh gu'n saoil thusa, a Chalum, gur peacach dhòmhsa dol seachad air dorus na h-eaglais." So mar a fhreagair Calum, "Is coma dhuibhse a Chòirneil gu dé a shaoileas beadall Chille-Sgumain, ach cha choma dhuibh gu dé a shaoileas Dia."

Ann an làithean òige cha d' fhuair Calum mòran sgoile, ach air a shon sin bha inntinn aige a bu ghéire agus a b' fhosgalte na bha aig a' chuid mhòr de Chléir mhùile, ged a fhuair iad làn an cinn de sgoil. Tha sin a' tachairt tric gu leor, gu bheil barrachd tùir anns a' bheadall na tha anns a' mhinisteir. Cha chuir sgoil tùr ann an duine anns nach 'eil e gu nadurra; tha seòrsachan dhaoine ann agus ged gheibheadh iad fichead bliadhna ann an Collaiste cha'n fhàsadh 'n an inntinnean ach an coirce-madaidh. Bhiodh Calum daonnan a' leughadh, air chor agus gu robh e 'ga ionnsachadh féin uile làithean a bheatha, agus cha'n e mhàin gu'n biodh e a' leughadh ach bhiodh e a' enuasachadh 'na inntinn féin air na bha e a' leughadh agus a' cluinniann. Mar sin bha a bhuidhean air an cleachdadh ri eadar-dhealachadh a chur eadar an fhìrinn agus nithean air nach 'eil dreach na firinn, agus b' urrainn da breith chothromach a thabhairt ann an ionadh cùis anns am faodadh diadhairean fhéin dol air seachran.

Là a bha sinn 'n ar suidhe còmhla anns a' chladh thuirt e rium, "Am bi thusa 'n ad

eaglais fhéin uair air bith ag innseadh do'n choimhthirional mar a fhuardh am Biobull, cò a sgriobh e agus ciamar a bha e air a chur an albaibh a chéile."

"Bithidh," arsa mise; "tha e iomchuidh gu'm biodh eòlas nan nithean sin aig a h-uile duine a tha creidsinn anns a' Bhiobull, agus gu sònruichte aig an oígridh a tha dol a mach do na bailtean mòra far an cluinn iad aig gach oisein sràide daoine a' eur sìos air a' Bhiobull, agus a' teagasc nach 'eil ann ach faoin-sgeulachdan."

"Sin mo bheachd fhéin cuideachd," arsa Calum, "ach a bheil fhios agad nach cuala mi riamh aum an eaglais Chille-Sgumain, ged tha mi a' dol innta bho chionn tri ficead bliadhna, aon fliacal a chuireadh solus dhuinn air a' Bhiobull, no air an dòigh anns an robh e air a chur ri chéile. Bidh so a' eur iongantais orm, oir tha mi a' leughadh anns na paipearan-naigheachd gun sgor, agus ann an leabhrachaean cuideachd, gu bheil beachdan ùra aig daoine an diugh mu'n Bhiobull nach robh aca an uair a bha mise òg. Shaoilinn gu'm bu choir do na ministearan an gnothuch so a shioilleir-eachadh do'n t-sluagh agus innseadh dhaibh gu réidh pongail gu dé a tha na h-àrd-sgoilearan a' ciallachadh leis na bhios iad ag ràdh mu òghdarras a' Bhiobuill. Tha B.D. aig a' mhinisteir laghach agaínn, an t-Urranach Niall Mac Phàrlain, agus tha iad ag innseadh dhòmhnsa nach fhaigh duine air bith B.D. mur bheil a cheann air a dhinneadh le eòlas gus nach gabh an còrr cur ann, ach ma tha sin aige, cha tug e dad dhuinne nach robh agaínn rointhe, agus air son na chuala sinn riamh bhuaith mu'n Bhiobull dh' fhaodainn a bhi eho aineolach uime ris na Hottentots. Bidh e a' leughadh dà chailbideil as a h-uile Sàbaid, té as an t-Seann Tiomadh agus té as an Tiomadh Nuadh, ach ged a bhios na Sgriobturan sin air uairean cho-dorcha ri dubh-fhacail Choinnich Ódhair cha chuala mi riamh e a' deanamh mìneachaidh orra, agus ciod air bith an ceann-teagaisg a ghabhas e, bheir e dhuinn daonnan an t-aon searmon, searmon gasda soisgeulach, a cheart cho soisgeulach an là a bhios e a' bruidhinn mu thairbh no mu reitheachan ann an Lebhiticus, no mu chraicinn bhroc is fionnadh ghabhar ann an Ecsodus, 's a bhitheas e an là a bhios e a' bruidhinn mu aran na beatha no mu'n Bhuachaille mìaith ann an soisgeul Eoin. A bheil fhios agad, a mhinisteir, gu'm bi mise a' faireachdair annamh fhéin gu bheil rud-eigin ceàrr 'na leithid sin de theagasc, ach is duine gun sgoil mi agus cha 'n urraim mi a ràdh air a cheann ciod a tha ceàrr. An innis thusa dhomh?"

"Theagasth, a Chaluim, nach 'eil dad

ceàrr, ach a mhàin gu bheil sibhse agus mise cuideachd ann an aon saoghal agus An t-Urr. Niall Mac Phàrlainn, B.D., ann an saoghal eile, a thaobh oibreachadh ar n-inntinnean, ach ged nach toigh leam-sa a bhi cluinniinn shearmonaichean a' bruidhinn air rann mar so ann an Dàn Sholaimh, *Tha do dha chich mar dha mheann earba, càraid na maoislich, a dh' ionaltras am measg nan lili*, mar gu'm biodh firinnean luachmhòr an t-soisgeil air am filleadh a steach innta, feumaidh mi aideachadh aig a' cheart àm gu'm bu toigh le diadhairean nach h-airidh mise air barr-iall am brògan fhuasgladh an dòigh sin. Bhiodh na seann diadhairean mòra, Origen agus Augustine, ag éigneachadh nan Sgriobturan a cheart cho mìaith ri ministeir Chille-Sgumain agus a' faotainn firinnean an t-soisgeil gu samhlachail anns an t-Seann Tiomadh. B'e an t-aobhar gu'n robh iad a' deanamh sin, nach do thuig iad gu ceart nach e aon leabhar no aon ghuth a tha anus a' Bhiobull idir, ach gu'n do labhair *Dia gu minic agus air iomadh dòigh, agus gu'n do labhair e anns na làithean deireannach le a Mhac*. Cha 'n e aon leabhar a tha agaínn anns a' Bhiobull ach tri ficead leabhar agus a tri; euid dhiubh air an sgriobhadh mìle bliadhna roimh chàch; euid dhiubh air an sgriobhadh le sagartan is euid dhiubh le fàidhleid; euid le ciobairean is euid le bàird; euid dhiubh le feallsanaich is euid dhiubh le daoine gun sgoil gun ionnsachadh. Aig aon àm bha dùil aig daoine gur e corrag dheas an Tighearna a sgriobh a h-uile facial anns a' Bhiobull, agus mar sin nach robh mearachd ann bho cheann gu ceann. Agus an diugh fhathast bidh daoine nach 'eil a' cleachadh am briathran a thomhas a' labhairt air an sgriobturan mar fhacal nach gabh briseadh agus nach h-urrainnear cur 'n a aghaidh. Bhiodh sin ceart gu leòir na'n robh iad a' ciallachadh leis an Sgriobturan *teagasy is foillseachadh an Tighearna Iosa*, agus na tha a réir sin, ach tha e fada ceàrr ma tha iad a' ciallachadh leis an sgriobtura h-uile facial a tha anns a Bhiobull. Tha nithean anns a' Bhiobull a chuir Criod fein 'n an aghaidh; laghannan mu ghloine agus neo-ghloine, laghannan mu choimhead na Sàbaid, a chuir e an suarachas. Fhuair na Pharasaich coire dha a chionn gu'n robh e a' briseadh nan sgriobturan naomha, oir bha iad fhéin a' leantuinn gu litireil riù, ach bu bheag aig Iosa litir an lagha an coimeas ri spiorad na diadhaidh-eachd."

"Ma tha e fior," arsa Calum, "mar a thubhaint thu, gu bheil mìle bliadhna eadar euid de leabhrachaean a' Bhiobuill shaoilinn gu'm biodh solus na firinn na bu dealraiche anns an fheadhainn mu dheireadh na tha e anns an fheadhainn a bha air an sgriobhadh

an toiseach, oir tha adhartas a' tighinn air an t-saoghal anns gach linn a thaobh ealain eile, agus shaoilinn gu'm biodh adhartas a' tighinn air fiosrachadh dhaoine mu nàdùr agus mu dhòighean an Tighearna. An uair a bhios mise a' leughadh a' Bhiobuill dhomh fhéin bidh mi glé thric a' faireachduinn nach e an t-aon seòrsa dhaoine a tha tachairt orm anns an t-Seann Tiomnaidh 's a tha tachairt orm an uair a ruigeas mi Gníomharan nan Abstol, agus nach e an aon chainnt a tha iad a' labhairt. Tha caoban mòra ann an Genesis agus anns na leabhrachean eile a tha eadar sin agus eachdraidh nan Righrean nach 'eil mi a' tuigsinn gu ceart idir; air uairean saoilidh mi nach 'eil anns na daoine a tha air an ainmeachadh anna ach leanaban a thaobh nithean spioradail, ach an ath mhionaid thig an smuain thugam, Cò thusa gu'n gabhadh tu ort fhéin sin a radh? A thuilleadh air sin bidh mi a' cluinnntinn luchd-teagaisg diadhaidh a' labhairt mu Abraham agus mu Iacob agus mu Ghideon mar gu'n robh iad fada fada air thoiseach air diadhairean an latha diugh anns an eòlas a bha aca mu rùinteann agus mu dhòighean an Tighearna."

"Theagamh gu'm bi sibh a' cluinnntinn sin, a Chaluim, ach ma bhithreas, cha 'n 'eil ann ach seanchas gun bhun gun bhàrr. Cha robh ann an Abraham ach am páisde gu spioradail ann an coimeas ri naoimh an Tiomnaidh Nuaidh, agus ann an coimeas ri naoimh a tha beò an diugh. Cha 'n fhaca Abraham no Iacob ach deò beag de'n t-solus ata o shuas, oir bha iad beò ann an òg-mhaduinn an t-saoghal mu'n d' éirich Grian na fireantachd. Aig aon àm bha daoine an dùil gu'n d' fhoillsich Dia e fein gu h-iomlana do na h-aithrichean a bha beò anns na ceud linntean, Adhamh agus Noah agus Enoch; gu'n tug e dhaibh an creideamh 'n a ghloine agus 'n a lànachd, ach an sin gu'n do thuit an cinneadh-daonna air falbh bho eòlas na firinn agus gu'n do laigh dorchadas orra, dorchadas nach robh orra bho thùs. Ach cha 'n ann mar sin idir a dh' fhoillsich Dia e féin; thug e an solus do'n t-saoghal uigh ar n-uigh, lion beag is beag; ann an eachdraidh Israel agus ann an leabhrachean a' Bhiobuill tha e furasda gu leòir do sgoilearan fhaicinn mar bha sluagh an Tighearna air an soilleireachadh leis an Spiorad Naomh linn as déidh linn. Tha sinn uile an diugh a' creidsinn anns a' bheatha mhaireannaich ach bha mòran de naoimh an t-Seann Tiomnaidh marbh na ceudan bliadhna m'an do għreimich an cinneadh-daonna air an dòchais bheannichte sin. Tha cuimhne agaibh ciod a tha an duine a sgrìobh leabhar *Ecclesiastes* ag ràdh:—

An nì a thachras do chloinn nan daoine, tachraidi dh e do na h-ainmhidhean; mar a dh' eugas aon diubh, is ann mar sin a dh' eugas an t-aon eile; seadh is i an aon anail a tha aca uile; agus cha 'n 'eil barrachd aig duine air ainnmhidh, oir is diomhanas iad uile:— Ecclesiastes.

Bha an duine a sgrìobh na briathran sin gun dòchas cinnteach air bith gu'n robh na maribh fo chùram an Tighearna, ach an uair a dhùns tu leabhrachean an t-Seann Tiomnaidh agus a dh' fhosglas tu litrachean Phòil no litrachean Pheadair, tha thu mar gu'm biodh tu ann an saoghal eile, ann an saoghal ùr.

Oir is éigin do'n chorp thruaillidh so neo-thruaillidheachd a chur uime agus do'n chorp bhàsmhor so neo-bhàsmhorachd a chur uime. Agus an uair a chuireas an corp thruaillidh so neo-thruaillidheachd uime, agus a chuireas an corp bàsmhor so neo-bhàsmhorachd uime, an sin coimhlionar am facial a ta sgrìobh, Shluigeadh suas am bàs le buaidh. O bhàis, c'aité am bheil do ghath. O uaigh, c'aité am bheil do bhuaidh: Pol.

"Tha sin soilleir gu leòir dhomhsa," arsa Calum, "is iomadh uair a bhi mi a' smuain-eachadh 'n am inntinn fhéin nach 'eil e ceart do dhaoine a bhi toirt uiread géill do rudan neònach gun feumh anns an t-Seann Tiomnaidh 's a bheir iad do bhriathran an Abstol Eoin no do bhriathran an Tighearna féin. A dh' innseadh na firinn bhithinn glé choma ged bhiodh euid mhaith de'n t-Seann Tiomnaidh air fhàgail a mach as a' Bhiobull uile gu leir oir tha facial o'n Tighearna againn anns an Tiomnaidh Nuadh as uire agus as fheàrra 'm facial a fhuair na h-aithrichean mìle bliadhna roimh theachd Chriosd. An uair a tha balach a' fàs, cha dean an t-aodach a bha aige an uiridh feum dha am bliadhna; tha e a' fàs a mach as. Sin mar tha mise an dùil a tha an gnothuch a thaobh euid de na nithean a leughas mi ann an leabhrachean an t-Seann Tiomnaidh; bha beachdan aig Maois is Abraham is Samson is Elias ris nach h-urrainn duinne gabhail an diugh a chionn gu'n d' fhàs sinn a mach asla, agus gu bheil sinn ann an saoghal ùr, ach cha 'n 'eil sin a' ciallachadh nach do labhair an Spiorad Naomh anns na daoine sin. Labhair an Spiorad Naomh anna gun teaganh agus gheibhearr a' chuid sin d' an teagast air a dhaingeachadh anns an Tiomnaidh Nuadh; ach an rud a bhuineadh dhaibh féin agus d' an linn féin faodar sin a leigeil seachad mar na duilleagan a thuiteas bhàrr na craoibhe. Thig duilleagan ùr an ath bliadhna.

IRIOSLACHD NAN NAOMH.

Chunnaic mi críoich gach iomlain; ach tha t' aithne-sa ro-fharsuinn—*Salm. cxix, 96.*

Ciod a tha an Salmadair a' ciallachadh leis an fhacal so? Bhiodh an smuan a bha 'n a inntinn na bu shoilleire na'n robh i air a cur anns an dòigh so,—Cha 'n 'eil dùil agam ri iomlanachd tuilleadh, oir tha lagh an Tighearna anabarrach domhain. An uair a bha e 'n a dhuine òg bha a chridhe an geall air naomhachd agus ùmhachd ionlan do reachd Dhe; bha dùil aige gu'n ruigeadh e air lànachd sith is sòlais a riaraicheadh 'anam; ach mar a bha na bliadhnaeachan a' dol seachad cha b'urrainn da a ràdh gu robh an iomlanachd sin air an robh a chridhe an geall ach mar thàr a bha fad as. Cha bu léir dha iomlanachd ann féin no a n an duine eile fo'n ghréin. Anns na daoine a bu ghlice bu léir dha tomhas amhaileis: anns na naoimh a b' fheàrr bu léir dha freumh a' pheacaidh; agus le mulad is sgìth spioraid tha e a' cur fiosrachadh a bheatha anns an fhacal so, Iomlanachd! cò a ruigearas ort, oir tha lagh an Tighearna farsuinn is domhain mar an euan?

Ann a bhi ag ràdh so cha 'n 'eil an Salmadair ag ràdh rud iùr; ach ged is fior am facal nach fhaighear iomlanachd air thalamh cha 'n 'eil iadsan a ghabhas am facal air am bilean a' ciallachadh gu bitheanta an aon ni leis. Is ann le irioslachd is macantas a their na naoimh nach 'eil iad féin no daoine eile iomlan, ach cha 'n ann mar sin a their iadsan a shuidheas ann an caithir luchd-fanoid e. Ann an sùilean nan naomh tha nàdur is buadhan mhic an duine làn glòir is maise, ach is e an comharradh cinnteach leis am faodar luchd na fanoid aithneachadh, nach léir dhaibh maise no subhaile air bith ann am beatha an co-chreatairean, agus nach eil creideas aca aun am maitheas duine beò. Their an seòrsa dhaoine so riut anns an aodann nach d' amais ionracan riamh orra agus gur e a mhàin clann is amadain a bhios ag iarraidh firinn is ionracas air thalamh. Their iad gur e sin an gliccas a chruinnich iad bho fhiosrachadh am beatha féin agus tha e dhaibh mar ghréim milis. Cha 'n 'eil creideas aca ann an treibhdhireas fhear no ann an onoir bhan, agus ma chi iad coslas na naomhachd air beatha neach sam bith, their iad, mar thuirt an athair romhpa, nach ann a nasgaidh a tha eagal Dhe air Iob.

Is maith leò a chreidsinn nach ann air ghaol a' cheartais a tha an co-chreatairean a' deanamh ceartais ach air ghaol buannachd no le ceilg dhomhain. Ni iad fanoid air osnайдhean an aithreachain agus air ùr-nuighean nan naomh. Cha ruigear a leas a bhi bruidhinn ris an t-seòrsa dhaoine so, oir tha iad le comhairle shuidhichte a' dùnadh an sùl agus a' cruadhachadh an eridhe. Cha 'n 'eil e iongantach nach faiceadh luchd na fanoid an taobh as fheàrr de nàdur dhaoine eile, oir cò leis am bu mhaith blàths is caomhalachd is gràdh is diomhaireachd a chridhe a leigeil fhaicinn do shùil fhuar na feadhainn sin? Cha 'n 'eil fios aca gur e an eridhe amharasach féin a tha a' cruthachadh an uile agus na ceilge a tha iad a' faicinn 'n an coimhlearsnaich. Teichidh na h-ainglean air falbh á comunn sam bith anns an suidh luchd na fanoid, agus seargaidh na flàraichean as maisiche a tha fàs ann an nàdur an duine leis a' ghaoith għreannaich a tha tighinn bħuapa. Anns gach àite anns an suidh iad tha iad a' toirt plàighe 'n an lorg, agus fuadaichidh iad dòchas is creideamh is gràdh. Cha 'n aran na beatha ach puinnsean, am briathran. Ged a bhios iad a' deanamh uail as an gēiread agus as an seòltachd féin, agus ged a tha iad an dùil gur ann aca a tha gliocas an t-saoghal so agus nach ann aca-san aig a bheil creideas ann am maitheas agus ann an onoir an co-chreatairean, is e an fhìrinn gur daoine truagh baoghalta iad nach d' amais air slighe na beatha, agus nach d' fhuair solus a' ghliocais. Cha 'n e mhàin nach 'eil iad a' creidsinn gu bheil ionracan air thalamh, ach cha 'n 'eil iad a' creidsinn gu bheil iarraidh no ionndrainn ann an eridhe sam bith air ionracas: agus cha 'n ann le eridhe tòrsach ach le gàire magail is mhicreideach a their iad—“Chunnaic sinn críoich gach iomlain!” Ach ged tha am facal sin fior ann fein, is breug e air am bileasan agus anns an dòigh anns an abair iad e.

Cha robh an salmadair a' cur fìreantachd mhic an duine an suarrachas an uair a sgrìobh e am facal so. Cha robh dad de nàdur luchd na fanoid ann-san agus cha b'e eion earbsa 'n a cho-chreatairean no cion meas air féin a thug air am facal a ràdh, ach an fhaireachduinn a bha aige air mòrachd is naomhachd Dhe. Chunnaic e sealladh air an Righ 'n a mhaise is cha bu léir dha maise ann féin tuilleadh. An uair nach b' aithne dha Dia ach le éisdeachd na cluaise

bha e toilichte le a staid, ach air dha Dia fhacinn le shùil ghabh e gràin dheth féin agus rinn e aithreachas anns an duslaich: An uair a dh' fhosgail spiorad Dhe a shùilean agus a chunnaic e àirde is dòimhne is farsuingeachd an lagha cha b' urrainn da ràdh ach so,—Cò a tha foghainteach chum na nithean sin? Annas gach rann de'n t-salm so tha e a' cur an céill a ghràidh a bha aige do lagh an Tighearna agus an t-iarrtus a bha aige air ùmhachd a thoirt da. "Cia ionmuinn leam do lagh? gach là is e mo smuaineachadh." "Is e do lagh mo thlachd agus is annsa leam t' àitheantan na 'n t-òr." "O, nach robb mo cheumanna air an stiùradh chum do reachdan a choimheadh." "Tha mo shùilean air an caitheadh le bhi sealantuinn air son do shláinte." "Ghabh mi do theisteis mar oighreachd gu bràth; oir is iad aoibhneas mo chridhe." Ach mar a bu mhòtha 'eòlas air lagh Dhe agus a bu mhòtha 'ionndrainn air an t-seòrsa beatha a bha an lagh ag àithneadh, is ann a bu ghéire a mhòthachadh air a lochdan fein. Mar a b' àirde a bha e ag éirigh agus a bu dliùithe a bha e a' faotainn air iomlanachd, is ann a bu lugha a dhòchas gu'n ruigeadh e gu bràth air foirfeachd. Tuigidh iadsan a tha dùrachdach anns a' bheatha spioradail ciod a bha an Salmadair a' ciallachadh oir is aithne dhaibh anna fein a' cheart fhaireachduinn so. 'Nuair a thòisich iad air an réis a ruith shaoil iad gu'n ruigeadb iad an ceann uidhe ann an ùine ghoirid ach tha iad cho fada o iomlanachd an diugh fhathast's a bha iad riabh, air chor agus nach urrainn daibh a ràdh ach mar thuirt Pol, "Cha'n e gu'n d' rainig mi cheana no gu bheil mi cheana fairfe, ach tha mi a' leantuinn air m' aghaidh." Ged is neònach e r'a ràdh, cha 'n e an t-aingidh ach am firean aig a bheil am mothachadh as géire air olcas a chridhe. Tha e 'n a chùis-iengantais do dhaoine aig nach 'eil inntinn spioradail no suim do lagh an Tighearna, gur e an fheadhainn a shaoileadh iad as lugha cionta as moth a dh' aidicreas an cionta; tha e 'n a iongantas daibh gu'n biodh Pol ag osnaich 'nuair a tha Nero a' fidhleireachd. Am feadh 's a tha na daoine aig a bheil an cuibhrionn uile anns an t-saoghal so làn thoilichte leò féin: a' mealtainn fois is comhfhurtachd anna, tha na naoimh a' gluasad gu fòil uile bhliadhnaich am beatha le h-àmhghar anna, ag aideachadh an teachd-gèarr, ag ùrnuigh agus ag asluchadh nach tréig faighidin is tròcair Dhe iad. Air dhaibh seasamh ann an solus Dhe agus aon sealladh fhaotainn air mòrachd is maise is iomlanachd an Ti ris a bheil an gnothuch, chaill iad an

uabhar agus am féin-speis agus chunnaic iad crìoch gach iomlain. Is e so a' phrìs a phaighear air son plathadh fhaotainn de ghlòir nan nèamh, ach is fheàrr do dhuine gluasad uile làithean a bheatha le cridhe briste is brùite seach a shùilean a bhi air an dùnadhl air chor 's nach fhaic e an àirde agus a' ghlòir a tha os a chionn. 'Nuair a chunnaic an t-abstol Eoin glòir an Tighearna ann an eilein Phatmois thuit e aig a chasan an riochd mairbh. Cha do rinneadh am Facal fhathast 'n a fheòil ann an làithean an t-Salmadair ach thàinig facal an Tighearna 'g a ionnsuilih air mbodh eile, agus 'nuair a thuig e leud is àirde an lagha sin, chrom e a cheann agus thubhaint e, cha 'n ann le h-aotromas no le searbhadas cridhe ach le irioslachd is eagal diadhaidh, *Chunn-aic mi crìoch gach iomlain.*

CRIOSD AGUS CAIAPHAS.

"Ciamar a bhios gliocas aig daoine," arsa mise, "a tha cur seachad am beatha a' riagh-ladh os cionn dhaoine eile? Nach mill riaghlaireachd gliocas?"

Sheall Caiaphas orm mar gu'n labhrainn toibheum ach is e a thubhaint e, "A bheil Iosa a' teagasg amaideachd de'n t-seòrsa sin."

"Bu mbaith le Iosa," arsa mise, "gu'n teagaisgeadh na daoine a tha glic iadsan a tha aineòlach, agus gu'n euidicheadh na daoine a tha làidir iadsan a tha lag."

Bha Caiaphas 'na thosd mionaid no dhà, ach an sin labhair e gu cas mar gu'm biodh e a' call fhaighidinn rium. "Ciamar a sheasadh a leithid sin de rioghachd? Cha 'n aithne do Iosa nàdur mhic an duine; cha 'n aithne dha an t-ole agus an t-eud, an ganblas agus an gion, am fuath agus am farmad, a tha ann an cridheachan dhaoine, agus na'm faigheadh iad an t-saorsa a tha esan air son a thoirt daibh cha seasadh an Staid aon bhliadhna; rachadh gach ni purraich air tharraich; cha bhiodh urram aig daoine do'n lagh; bhiodh lagh dha féin aig a h-uile duine agus cha 'n fhaighteadh duine idir a dheanamh obair. Creid thusa mise gu'm feum riaghlaidh a bhi ann an lamhan glic is làidir, ma tha sith ri bhi air a mealtainn."

Labhair Caiaphas mar nach gabhadh a' chuis a bhi air atharrachadh dòigh seach mar a thubhaint e, agus a dh' innseadh na firinn theab e mise a chur air uideal leis cho cinnteach 's a bha e as féin; is beag nach d' iompail a ghliocas saoghalta mi. Ach le sùil m' inntinn chunnaic mi aodann bàigheil Iosa

agus am blàths a bha 'n a shùilean; thug an sealladh sin thugam féin mi agus fhreagair mi, "Tha losa a' teagast gu bheil gràdh na's cumhachdaiche na eagal."

"Tha e furasda fhaicinn," arsa Caiaphas, "gu'n do chuir Iosa druidheachd ort-sa co dhìu, aeh innsidh mise dhuit an seòrsa duine a tha ann. Is duine e leis am bu mhaith mise agus an luchd-riaghlaidh eile a chur sios agus e féin a dhol suas."

"Cha 'n e sin idir a tha e a' ciallachadh," fhreagair mi, "agus ma dh' innis daoine dhuibh gu bheil e a' teagast sin dh' innis iad dhuibh rud nach 'eil fior. Cha chuala mise riamb Iosa a' searmonachadh rud eile aeh sith is gràdh."

"A bheil thu an dùil," arsa Caiaphas, "nach aithne dhomh-sa mo ghnothuch; no a bheil thu a' gabhail ort féin leasan a thoirt do Ard-Shagart Dhé?"

Labhair e gu feargach agus chuir na thubhairt e an sreachaorm-sa cuideachd, aeh anns a' mhionaid chuinneach mi an turus air an d' thàinig mi thuige agus thuirt mi riùm féin gu'm feumainn srian a chur air mo nàdur agus a bhi umhail is siobhalta ris.

"Tha Iosa 'n a charaid gaolach dhomhsa," thuirt mi ris, "caraid air a bheil gaol mo chridhe agam, agus air mo sgàth féin tha mi a' guidhe oirbh tròcair a nochdadh dha."

Cha d' thàinig diog as a bhilean, aeh sheall e orm agus chunnaic mi 'na shùilean nach robh tròcair 'n a chridhe; cha deachaidh an latha leam. Cha robb iochd no caomhachd ann an com Chaiaphais ged nach dual do'n t-sagartachd agus do'n iochd a bhi 'n an coigrich air a chéile. Dh' fhaodadh an cridhe beò a bhi air a spionadh á duine beò agus sùilean glas Chaiaphais 'g a fhaicinn aeh cha chuireadh sin tiomadh 'n a chridhe eruaidh. Aon oidhrip eile rinn mi air Iosa a shàbhalaidh.

"Thug sibhse rabhadh dhòmh-sa," thuirt mi ris, "ceadaichibh dhòmhsa a nis rabhadh a thoirt dhuibh féin. Tha sibh an dùil gu bheil e furasda Iosa a chur as an rathad aeh cuimhnichibh gu bheil meas aig an t-sluagh air. Tha mòran dhaoine 'ga leantuinn agus cha leig iad le duine air thalamh a dhochann gun a sheasamh."

Sheall Caiaphas orm, agus thubhairt e, "Tha euid 'g a leantuinn aig nach 'eil gaol air bith air." Thuit an sgleò a bha air mo shùilean cho luath 's chuala mi am facal, agus dh' aithnich mi gu'n do bhrath Iudas e do na sagartan cheana, agus gu'n robh innleachd deas aca air son a ghlacadh.

An uair a dh' fhág mi Caiaphas chaidh mi far an robb Nicodemus, agus dh' innis mi dha mar a bha. Bha esan am beachd nach

robh àine aca roimh 'n Fhéill dol troimh uile chùrsachan an lagha troinu am feumadh iad dol ma'm b' urrainn daibh Iosa a dhàeadh, aeh thuirt e gu'm feuchadh iad r'a chur as an rathad an uair a bhiodh an Fhéill seachad, agus gu'm b' fheàrr domh dol air mo thapadh agus oidhrip làidir a dheanamh air Iosa fhaotainn air falbh as a' bhaile gun dàil.

Bha a' ghrian a' dol fodha an uair a chaidh mi sios do ghàrradh Ghetsemane far an robh dòchas agam gu'n tachrainn air. Bha an t-àite cho sàmhach ris an uaigh; cha chluinnteadh ann aon diog de ghleasdhraich a' bhaile, agus bha e uile gu léir cho taitneach 's nach cuireadh e ionghnadh ort ged bhiodh Dia féin air fhaicinn ann, a' coiseachd ann an sàmhchair agus ann am fionnarachd an fheasgair. Bha mi greis mar sin, ag òl a steach maise an t-saoghal, an uair a dh' fhairich mi làmh air a leagail air mo ghualainn. Cò a bha so ach Iosa, aeh a' cheud sealladh a fhuaire mi-air 'aodann thuit mo chridhe gu ruig mo shàilean, oir bha sgeul mo léiridh 'n a shùilean. An uair a chunnaic e gu'n do ghabh mi seòrsa de eagal chrom e agus phòg e mi, agus gun a làmh a thogail bhàrr mo ghuailne dh' fheòraich e dhiom ciamar a bha dol domh. Cha b'urrainn mi a fhreagairt, oir chuimhnich mi an turus air an d' thàinig mi is làire orm.

"Iosa," thubhairt mi, agus mi a' glacadh misнич, "thàinig mi 'g ad chuir 'n ad earalas agus a thoirt rabhaidh dhuit. Chunnaic mi Caiaphas, agus tha an làn àm agad teicheadh." Theannaich a' gheireamh air mo ghualainn agus fhreagair e.

"C' àite an teicheadh? Cia mar a theicheas duine o thoil Dhé. Ma dhìreas mi gu nèamh tha a làmh-san tharam agus ma théid mi sios do ifreann tha e an sin cuideachd."

An uair a chuala mi e a' bruidhinn mar so bha fbios agam glé mhaith nach rachadh agam air a thoirt leam.

"Bidh tu air do mharbhadh, ma dh' fhànas tu," thuirt mi ris.

"Treòraichidh Dia mi," fhreagair e, "eadhon gu bàs." Bha e air chrioth, agus thàinig erith orm-sa cuideachd leis an eagal.

"Tha m' anam," ars esan, "fo iomguin ach eiod is urrainn mi a dbeannamh? Rinn mi m' tòruigh ri Dia e 'g am thearnadh, aeh is coltach gur e so a' chrioth a dh' òrduich e dhomh. Liubhair mi do'n t-saoghal an teachdaireachd a thug esan dhomh, agus ma tha am bàs 's an dàn dhomh feumaidh e bbith gur e sin toil Dhé. Ann an umhlachd dhasan tha beatha an anama. Ach tha mi fo eagal."

Bhrùchd braonneanan falluis a mach air

'aodann, ach cha b' urrainn dhòmhsa a chuid-eachadh; cha b' urrainn domh ach a bhi sàmhach.

"Tha Dia air mo thréigsinn," ars' esan, "tha mi air an t-solus a chall agus cha léir dhomh a rùintean. Tha eagal a' bhàis 'g am phianadh, ach ged a ghlaodhas mi ri Dia cha fhreagair e. Tha àmhgharan 'g am chuartachadh air gach taobh ach cha 'n 'eil neach ann a chuidicheas mi."

Bha de ghaol agam air agus gu'n do leòn a bhròn mo chridhe mar gu robh mi fhéin ann an impis dol sios do shlochd dorcha na h-éiginn.

"Is còir duinn," thubhairt e, "gabhairi ri tiòdhlacan Dhé, agus ma's e am bàs an tiòdhlac a tha Dia a' tairgsinn dhòmhsa an e nach gabh mi e? Gabhaidh le m' uile chridhe." Ach an ath mhionaid chaidh e air aghaidh, "Fhuair mi daoine air mhisg agus gun ghnidh idir air an robh tart na còrach. Dhòirt mi a mach m' anam air an son ach cha d' thug iad fanear. O mo shluagh ciod a rinn mi oirbh nach gràdhach sibh mi? Tha bròn air m' anam a chionn gu bheil sibh dall 'n 'ur cridhe."

Bha fhallas a' tuiteam sios air aodann agus shiab e e air falbh le mhuiilcheann.

"Nochd mi do dhaoine slighe na beatha ach cha lean iad mi. Roghnaich iad Fuath an àite Gràidh, agus cianar is urrainn mi a nis an saoradh o'n àmhghar a thig orra an lorg an amaideis. Cha 'n 'eil fhios aca ciod a tha iad a' deanamh. Cha 'n ann rium-sa a tha iad a' cur cùl ach ri Dia." An sin chaidh e ceum air aghaidh agus sheas e greis mhaith gun facial a ràdh ach a' seall-tainn a null air beannan Mhoibh a bha a' cur orra an currachd-oidhche, agus air baile Jerusalem a bha shios fodhainn agus e cho buidhe ris an òr leis na gathain mu dheireadh o'n ghréin a bha dol fodha. Thòisich e an sin air spaisdearachd, agus chuala mi e ag ràdh mar gu'm biodh e a' bruidhinn ris féin. "Tha a' bhuaidh aig an t-saoghal agus cha 'n ann agam-sa. Cha 'n 'eil eadhon iadsan a thug Dia dhomh agus a lean mi a' tuiginn ciod a tha rioghachd Dhe a' ciallachadh. Tha mi, a réir choslais, air m' àireamh am measg nan ciontach. Ach cha bhi an saoghal gun bhreith a thoirt air, oir an uair a thuigeas daoine mo theagast bheir iad breith orra féin. Tha e eu-comasach gu'm bi a' bhuaidh aig *Fuath*. Cha 'n eil ann am Fuath ach ni lag. Ach do bhrigh gur ann o Dia a tha *Gràdh* tha e làidir, agus tha misneach aige fulang. Dh' fhairtlich orm-sa a' bhuaidh fhaotainn air an t-saoghal, ach gheibh na daoine a thig a'm' dhéidh i, oir tha Dia a' riaghlaigh agus

thig a rùintean gu crich."

"Tha an saoghal," ars' esan, "maiseach, agus is cruaidh an ni am bàs. Chunnaic mi am bàs a' tighinn gu daoine eile agus a nis tha e a' tighinn thugam féin, ach air cho cruaidh agus 'ga bheil e feumair dol 'n a choinneamh. Bu inaith leam a bhi leam féin a nis, oir cha 'n urrainn duine cuid-eachadh leam, ach cha 'n fhaod e bhith nach eisid Dia rium."

* * * * *

Feumaidh e bhith gu'n do thuit an cadal orm, oir fhuair mi mi féin a' leum air mo chasan, agus chunnaic mi gu robh Iosa agus Eoin is Peadar is Seumas làimh rium. Chuala sinn farum chas, agus an sin chunnaic sinn daoine agus lòchrain aca a' deanamh lom is direach oirnn. Ann an solus nan lòchrain dh' aithnich sinn gur e maoir an teampuill a bha ann agus Iudas Iscariot air an cùlaobh. Sheall iad oirnì gu dùr an uair a ràinig iad sinn agus rinn an ceannard aca mar gu robh e a' dol a bhreith air Seumas, ach chuala mi Iudas a' cur cagair 'n a chluais nach b'e Seumas an duine ceart. An sin thàinig Iudas a nall far an robh Iosa 'n a sheasáin agus air dha breith air làimh air chrom e a cheann mar gu'n robh e a' dol 'g a phògadh. Ach leag Iosa a làimh air gàirdean Iudais agus gun feitheamh r'a phòig phòg e Iudas agus thuirt e ris, "A charaid dean do ghnothuch a nis."

An sin rug na maoir air Iosa, agus chuir iad ris cho teann 's gu'n do leum an fhearg air Peadar, agus a steach 'n am measg bha e is claidheamh mór leubaisteach 'na làimh. Ach bhruidhinn Iosa gu smachdail ris agus thubhairt e, "Cuir bhuait an t-arm sin, a Pheadair, nach d' thubhairt mise riut cheana gu'n sgriosar leis a' chlaidheamh iadsan a chuireas an earbsa ann."

Thuit Peadar air ais, agus an sin dh' fheòraich Iosa de na maoir, "C' ar son a thàinig sibh a bhreith orm le clàidhean is bataichean mar gu'm fhear-reubainn mi. Nach do theagaig mi gu follaiseach anns an teampull, agus cha do chuir sibh làimh orm ann?"

Cha d' thuirt na maoir diog, agus cha mhò a thuirt Iosa an còrr, ach dh' fhalbh e gu réidh còmhla riu, is Peadar agus inise 'g a leantuinn. Ach chunnaic mi gu'n d' fhan Iudas leis fhéin anns a' ghàrradh—agus an dorchadas ann.

(*Le fear de dheisciobuil Iosa a tha gun ainm.*)

ANN AN LA NA TRIOBLAID.

An tì as ionmhuinn leis an Tighearna smachdaichidh se e. Eabh, xii. 6.

Nach mòr a' chomhfhurtachd a tha anns an facal so do dhaoine a tha fulang fo làimh an Tighearna! An uair a thig àmhghar is bròn 'n an caraibh, tha daoine deas gu bhi saoilsinn gu bheil aghaidh an Tighearna air a tiomndadh air falbh uapa ann am feirg. Ach tha am facal so a' cur soluis eile air a' chùis, *an tì as ionmhuinn leis an Tighearna smachdaichidh se e.* Mar gu'n abradh an t-abstol, Cha'n ann a chionn gu bheil Dia coma air bhur son, no a chionn gu bheil fearg air ribh a tha e 'g' ur smachdachadh, ach a choinn gu bheil gràdh aige dhuibh. Ma ghiùlaineas sibh smachdachadh tha Dia a' buntainn ribh mar ri cloinn, oir cò am mac nach smachdaich an t-athair! An àite smachdachaidh a bhi 'n a chùis-eagail do shluagh an Tighearna, is ann a bu chòir e bhi dhaibh 'na aobhar misnich, 'n a chomharradh gu bheil làmh chaomh an Athar nèamhaidh thairis orra.

Tha trioblaid a' teagasc dhuinn iomadh ni nach b' urrainn duinn ionnsachadh air dhòigh eile. Tha iomadh facal aig Dia ri labhairt nach tuig daoine do nach aithne bròn. Tha àmhghar a' chridhe mar iuchair a dh' fhosglas facal Dhe dhuinn, agus freasdal Dhe. An uair a bha Henry Drummond nach maireann air a ghairm gu leabaidh-bhèis athar sgrìobh e mar so gu caraid, "Tha trioblaid 'na ni ùr dhòmhsa, ach tha mi nis a' foghlum iomadh ni air nach robh fhios agam agus a' tuiginn iomadh ni a, chuala mi cheana ach nach robh mi a' creidsinn." Tha gu leòir de dhaoine ann nach d' éisd riamh ri teachdaireachd an t-soisgeil gus an do labhair Dia riu le guth smachdachaidh. Tha Dia daonnan dlùth dhuinn, ach ann an là na trioblaid tha e na's dlùithe na tha e aig amannan eile, ag ràdh ruinn, "An diugh ma chluinneas sibh mo ghuth, na cruadhaichibh 'ur eridheachan." Na'n sealadh daoine air a' chùis anns an dhòigh so chuireadh e solus dhaibh air iomadh cuairt an fhreasdail 'n am beatha a tha an dràsd dorcha agus do-thuigisinn.

Is e beachd an t-saoghal gur h-ann bho pheacadh a tha uile smachdachadh an Tighearna a' teachd. "Co," arsa na deisciobuil, "a pheacaich, an duine so no a phàrantan, gu'n do rugadh dall e." "Cha do pheacaich aon chuid an duine so no a phàrantan," fhreagair Iosa, "ach a chum gu'm

foillsichteadh oibre Dhé ann." Gun teagamh tha mòran de na trioblaid an a' teachd orra an lorg an amaideis agus am peacadhean féin, ach air a shon sin tha gu leòir de fhulangas anns an t-saoghal nach 'eil air aobharachadh air an dòigh sin. Tha daoine ann a tha air an smachdachadh le Dia, cha'n ann a chionn gu bheil iad olc, ach a chionn gu bheil a shúil féin a faicinn gealltanas mòr 'n am beatha, agus gu bheil rùn 'na chridhe na daoine sin a dheanamh foirfe tre fhulangas. Their an saoghal,—is beannachte iadsan aig nach 'eil crois air bith 'n am beatha, no sgolb air bith 'n am feòil. Ach is e a tha Criosd ag ràdh, "Is beannachte iadsan a tha ri bròn." Cha'n e idir na clachan a thilgeas an clachair ann an teis-meadhoin a' bhalla a gheibh buillean an tìrd, ach a' chlach d' am bheil e a' dol a dheanamh clach-chinn na h-oisinn. Mar is fheàrr a' chlach is ann is mò a ghabhas e de dhragh rithe. Mur biodh gealltanас idir inntre thilgeadh e air falbh i. Ach do bhrigh gu'n gabh i clach luachmhor a dheanamh dhi, snaighidh e le buillean an tìrd i. Ann am freasdal an Tighearna tha na naoimh a' faotainn buillean an tìrd, ged a dh' fhaodas an t-aingidh a bhi cho suaimhneach ri Moab. "Bha suaimhneas aig Moab bho òige," tha am faidh Ieremiah ag ràdh, "agus shocruich e air a dheasgainibh, agus cha do tharruingeadh a mach o shoitheach gu soitheach e, ni mò a dh' imich e ann am braighdeanas; air an aobhar sin mhair a bhlas ann, agus cha d' atharraicheadh fhàile." Sin a' cheart ni a bha ann an inntinn an t-Salmadair an uair a thubhairt e,

Is air an aobhar fòs nach 'eil
Caochladh air bith nan staid,
Eagal an Tighearna uime sin
Do thilg iad dhiùlbh air fad.

Tha trioblaid a' dearbhadh dhaoine. Is iomadh duine nach d' fhuair rianh a mach ciod a bha 'na chridhe fhéin gus an robh e air a smachdachadh le Dia agus air a chlaoideadh. An uair a tha cùisean a' dol leinn agus a tha ar làithean a ruith gu séimh ciùin, faodaidh sinn a bhi an dùil gu bheil creideamh is dòchas againn ann an Dia nach 'eil againn idir. An uair a bhios an cudthrom air eridhe duine cha'n e creideamh na cluaise a ni feum dha anns an là sin. Cha'n e am facal a labhair Dia ri Maois no ri Pol a ni feum dha aig an àm

sin, ach am facial a tha Dia a' labhairt ri chridhe fein. Ann an là na trioblaid feumaidh gach duine leigeil le comhairle a chridhe féin seasamh, agus mur bheil dearbhachd phearsonta aige air caomhalachd is maitheas an Tighearna, is coma dha ciod a thuirt Dia ri daoine eile, no ciod a rinn e air an son. Tha smachdachadh, mata, 'na mheadhon air creideamh as fheàrr a thoirt do dhaoine na creideamh na cluaise. Is e latha mòr e ann am beatha duine an uair is urrainn e a ràdh, "Le éisdeachd na cluaise chuala mi thu, ach a nis chunnaic mo shùil thu."

Is fheàrr do dhuine a chridhe a bhi air a bhriseadh seach gu'm fàsadh a chridhe cho cruaidh ri creig. Is fheàrr buillean an àird fhulang seach a bhi gun snaigheadh. "Cò iad sin a tha air an sgeadachadh ann an trusganaibh geala, agus cia as a thàinig iad?" Is iad so iadsan a thàinig à àmhghar mhòir". "Uime sin cha 'n eil sinn a' fannachadh," arsa Pol, "oir a ta ar n-àmhghar eutrom, nach 'eil ach ré sealain, ag oibreachadh dhuinne trom chudthrom glòire a ta na's ro-anabharraiche agus sìor mhaireannach." Cha 'n 'eil an trioblaidean a' tighinn gu sluagh an Tighearna gun fhios d'an Athair nèamhaidh, agus cha tigeadh iad idir mur biodh iad a chum an leas. Tha Dia a' smachdachadh a chloinne a chum gu'm biodh iad air an deanamh 'nan luchd-comhphàirt d'a naomhachd. Anns an dorchadas, mata, gleidheamaid ar misneach, agus biodh am facial so dhuinn 'na lorg agus 'na sholus, *An ti as ionmhuinn leis an Tighearna smachdaichidh se e.*

ANNS A CHATHAIR.

An tug thu riagh an aire dha so, a leugh-adair, ma thachras rud ort a ghilasas t' inntinn anns an leabhar a tha thu a' leughadh an dràsd, gur dòcha gu'm faic thu ni-eigin mu'n cheart rud anns an ath leabhar a leughas tu, eadhon ged nach ann air an aon chuspair a tha an dà leabhar air an sgriobhadh idir. Tha rudan neònach de'n t-seòrsa so ag amas oirnn a h-uile latha d'ar beatha, a thaobh nithean eile cho mhaith ris na leughas sinn ann an leabhraichean, agus na'n gleidheadh duine cuimhne orra agus na'n cuireadh e sìos ann an leabhar iad, lionadh iad leabhar mòr tiugh a dh' fhaodadh LL.D. no D.D. a chosnadh dha bho Oil-thigh Chill-ribhinn.

An raoir fhéin, oidhche na Sàbaid, agus mi air tighinn dachaidh is obair an latha seachad, sheas mi greis aig an dorus a shealltainn air an dùbhradh a thàinig air a ghealaich le failleas na cruinne. An déidh dhomh dol a steach dh' fhosgail mi leabhar

a bha air a sgriobhadh mu na seann uaighean a thatar a' faotainn anns an Eiphit, agus b'e a' cheud rud a chunnaic mi air a' cheud duilleig air an do laigh mo shùil, ionradh air grian-dhubhadh no *clibse* a bha anns an Eiphit bho chionn fada nan cian. Ach cha 'n e sin deireadh mo sgeòil; ma'n deachaidh mi a chadal, thug mi greis a' leughadh leabhair a bha air a sgriobhadh le seannu diadhair mu'n Trianaid, agus anns an leabhar sin cuideachd dh' amais a' *chlibse* orm, sàmhlaid a bha an diadhair a' tarruing bho dhùbhradh-gréine.

Oidhche Di-luain mar is bitheanta, bidh mi ag ionaltradh am measg mo leabhraichean, an àite a bhi sònruachadh air aon chuspair, agus a nochd cheana thug mi sùil air ceithir no coig an taobh-a-stigh de dhà uair an uaireadair, agus a ris thachair an rud so orm air a bheil mi a' bruidhinn. Cha luaithe a chuirinn bhuam aon fhear 's a thogainn fear eile na bha mo shùil a' luighe air ni-eigin aig an robh buinealas ris na leugh mi anns a' cheud fhear. Agus is e a thàinig as a sin, gu'n do chuir mi romham gu'n cuirinn sìos air an duilleig so cuid de na nithean a leugh mi ann an toiseach na h-oidhche.

B'e na leabhraichean anns an robh mise ag ionaltradh a nochd, (1) Beatha an Ollaimh Mhic Iain, leabhar as fheàrr air an t-saoghal ach a mhàin am Biobull; (2) Litrichean an Dotair Bhrùin, lighiche glic is caomhail a bha ann an Dun-eideann; (3) Leabhar a bha air a sgriobhadh le Frangach mu mhuinntir Albainn; (4) Turus do na h-Eileanan Gàidhealach, a bha air a chur a mach le dà chreunair mhìomhail d' am b' ainn Pennell; (5) agus Leabhar a bha air a chur a mach le duine a thug dha fhéin an t-ainm *Alpha*. Theagamh gu'n cual thu ionradh air an duine so, bràthair Omega.

Tha mi creidsinn gu bheil bliadhna mhòr bho nach d' amais Tobar-mhoire ormsa ann an leabhar gus a nochd, ach is e a thug orm tarruing a thoirt air an t-seanchas so an dràsd, gu'n do thachair e orm ceithir no coig a dh' uairean bho thòisich mi air leughadh a nochd. A thuilleadh air sin, ged nach d' iarr mise oirre a dheanamh agus ged nach 'eil fhios agam c' ar son a rinn i e, chuir mo bhean-tighe dealbh Thobarmhoire os cionn a' chlàir-sgriobhaidh aig an àbhaist dhomh mo sgriobhadh a dheanamh. Is e an t-aobhar gu bheil dealbh Thobarmhoire ann am thigh-sa, gu'n do cheannaich mi e aig ropainn a bha aig Guild nam Ban ann an eaglais Bhaile-chloichridh, a chionn gu'n robh e na b' phasa a ghiùlan dhachaidh na rudan eile a bha na caileagan laghach a' tairgsinn dhomh. Cha b'e Millais, no

Turner, no gin eile de na daoine mòra sin a rinn an dealbh, agus leig mi leis laighe ann an seòmar-cùil am measg treathlaich eile, oir cha 'n 'eil aobhar air bith agam-sa gaol a bhi agam air Tobar-mhoire. Cha robh mi ri amh ann ach an uair a bhithinn ann ri port, agus dh' fbaodainn a ràdh uime mar a thuirt Para Mòr mu'n t-Sàilein dubh, nach b'e sin baile na biadhtachd. Ach a nis, gun mo chomhairle no mo chead iarraidh, euiridh mo bhean-tighe dealbh Thobar-mhoire far am b' àbhaist an dealbh aig Cardinal Newman a bhith! Tha e mar gu'm biodh uile chomharraidhean an fhearsdail a' comh-oibreachadh le chéile, ag iarraidh orm-sa an cothrom a ghabhail agus ceann-teagaisg a dheanamh de Thobar-mhoire.

Tha an cuntas as fheàrr a thugadh riamh air Tobar-mhoire agus air acarsaid Thobar-mhoire ri fhaotainn ann an *Long Mhor nan Eilthireach* anns an leabhar aig 'Caraid nan Gàidheal.'

Anns a' bhliadhna 1852, anns an fhoghar, bha an Dotair Brùn anns a' Ghàidhealtachd, agus am measg gach àite eile anns an do thadhail e bha e ann an Tobar-mhoire. Bha gaol aig an duine mhaith so air a' Chruiteir, agus stùil aige a chitheadh maise nan oibre a rinn an Cruitear. "An robh thu riamh ann an Gleann-eilg, no am faca tu Gleann-eilg o'n fhairge? Am faca tu riamh Cuilinn? Cò a b' urrainn seallt-uinn air Cuilinn gun a chòmhach-cinn a chur dheth. An robh thu riamh ann an Rainneach, anns a' Choille Dhuibh, agus grian an fheasgair a' dol sìos air eùl Buachaill Eitibh? Ann an Tobar-mhoire dh' fhan mi gu h-àrd fad na h-oidhche, ag aoradh do fheachd nèimh, mar nach robh annam ach an fhiòr chinneach. Dh' fhàg sinn Tobar-mhoire aig trì uairean 's a mhaduinn; seachad air an rudha Mhurchannach agus reul na maidne a' dealradh cho mhòr ri gealaich. An uair a dh' éirich a' ghrian bha sealladh againn nach faca mise a leithid riamh agus nach faic gu bràth; bha mi mar gu'm bithinn ann an nèamh, oir bha speur is euan is cladach uile gu léir cho maiseach."

Ach ma chòrd Caol Muile is Tobar-mhoire ri Iain Brùn, cha do chòrd e ris na creutairean carraideach d' am b' ainn Pennell. a bha air thurus air feadh na Gàidhealtachd anns a' bhliadhna 1888. Ach theagamh gu'n robh an tinneas-mara orra. "Bha againn ri fuireach ann an Tobar-mhoire dà latha, is bha gach latha cho fad ri bliadhna. Cha robh dad r'a dheanamh ann; bha a ghaoth a' séideadh agus an t-uisge a' sileadh gun sgur." Ach bha an dà chreutair chrosda ud duilich an toileachadh

co dhiu; cha robh àite an deachaidh iad nach robh gearan air choreigin aca r'a dheanamh. Cha 'n fhaca iad anns a' Ghàidhealtachd, no anns na h-eileanan gu sònruichte, ach sluagh bochd, salach, leasg; sluagh gun Bheurla gun sgòil; sluagh gun sonas gun cheòl-gàire, air an sàrachadh agus air an cumail siòs le tighearnan-fearainn. Ach tha taobh eile air a' Mhaoil, agus theagamh na'm b' urrainn daibh a chluinnntinn ciod a theireadh na daoine a bha gun Bheurla gun teanga, umpa-san, an déidh dhaibh falbh, nach abradh iad gu'n robh iad cho maol no gu'n robh iad uile gu léir gun cheòl-gàire.

Bha an t-Ollamh Mac Iain ann an Tobar-mhoire, ann an deireadh an fhoghair, anns a' bhliadhna 1773, ach ged a tha an baile air ainmeachadh 'na leabhar cha 'n 'eil dad sònruichte aige ri ràdh uime ach gu bheil an acarsaid mar gu'm biodh i air a deanamh a dh' aon ghnothuch air son teàruinteachd a thoirt do bhàtaichean.

Cha 'n 'eil e idir furasda do dhaoine a théid air chuairt do dhùthach eile beachdan cothromach fhaotainn mu mhuinntir na dùthcha anns a bheil iad a' siubhal. Ach air a shon sin bidh iad 'g an toirt duinn, mar gu'm biodh aithne cheart aca air gné agus nàdur an t-sluaigh. Ach is e sin rud a tha duilich fhaotainn. An uair a chluinneas tu duine a' toirt cliù sònruichte, cliù a tha 'gan dealachadh bho an coimhlearsnaich, air muinntir baile, no air muinntir eilein, no air muinntir siorramachd. no air muinntir dùthcha air bith, tha an t-àm agad dol 'n ad earalas, air eagal gu'n eur e air seachran thu, air ghaol tapachd a sheanchais féin. Tha a h-uile seòrsa dhaoine anns a h-uile àite; daoine mear is daoine dubhach; daoine fialaigh is daoine spioeach; daoine caoimhneil is daoine mosach, air chor agus nach 'eil e furasda dhuit sluagh dùthcha uile a chomharrachadh leis an aon dath. An uair a chluinneas tu duine ag innseadh gu bheil Muillich maol, is Collaich cràbhach, is Liosach brengach, is Leòdhaisaich leasg, no gu bheil muinntir Pheairt saoghalta, is muinntir Obareadhain cruaidh, is muinntir Eirinn ole, cha ruig thu leas sin a ghabhail mar fhirinn uile gu léir. Bidh iad a' eur air na Hearaich gu'n do chuir an Eaglais Shaor asda na bha annta riamh de chridhealas no de àbhacas, ach b'e seana bhodach anns na Hearadh duine a b' eibhinné agus a bu chridheile a thachair riamh orm, agus a thaobh cràbhaidh nan Collach, b' ann an acarsaid Airidh-nan-Gobhar ann an Colla a chuala mi, o bheul Collaich, na briathran a b' uamhasaiche a chuala mi riamh, briathran cho salach toibheumach 's gu'n cuireadh iad òrrais air Satan féin.

Tha gach seòrsa dhaoine anns a h-uile àite, agus bidh e air uairean a' tighinn a steach air m' inntinn gu'm biodh e mòranu na b' phasa an saoghal a riaghadh na tha e, na'n gabhadh gach seòrsa cumail air leth; na 'm biodh a h-uile duine mosach anns an Roinn-Eòrpa air an cruinneachadh còmhla agus air an cur air an ais do'n Ghearmajt as an tainig iad; na daoine a tha aindiadhaidh agus neo-mhòralta air an cur dhachaidh do'n Fhraing; daoine borb air an cruinneachadh do Russia agus daoine leasg do'n Tuirc; agus a h-uile duine còir ciallach air fhàgail ann an Sasunn, an dùthach d' am buin iad gu nàdurra. Chuirinn muinntir Eirinn ann an erich ri Czecho-Slovakia, far am faigheadh iad an leòir de thapaidh, ach leiginn leis na h-Albannach iad fèin a sgaoileadh air feadh an t-saoghail, agus suidhe ann an caithriclean nan uachdar, mar dhuais am macantais. Nach 'eil e air a ràdh anns a' Bhiobull gu'n sealbhaich na daoine macanta an talamh mar oighreachd! Agus ciod a tha sin a' ciallachadh ach gur còir cead an coise a thoirt do muinntir Albainn air feadh an t-saoghail! Bhiodh e furasda an saoghal a riaghadh na 'n robh an sluagh air an roinn air an dòigh so, seach a bhi ann am measg a chéile mar a tha iad, ach theagamh nach 'eil fear-meas air thalamh ris an earbadh na rioghachdan an roinn so a dheanamh. An earbadh tu fhéin, a leughadair, ri Gearmailteach a ràdh cò as macanta, thu fhéin no esan?

Ged a bhithear a' cur as leth muinntir Obareadhain gu bheil iad na's spioacaiche na daoine eile theagamh nach 'eil ann an sin ach rud a thubhairt nàmhaid umpa. Tha uiread sgeulachdan air an aithris mu spioaireachd is crine Obareadhain 's a tha air aithris mu euchdan na Feinne, agus theagamh nach 'eil barrachd firinn anns an dara seòrsa na tha anns an t-seòrsa eile. Tha cuid de na sgeulachdan a bhithear ag innseadh mu Obareadhain cho sean ris a' cheò, agus gheibhearr iad anns a h-uile dùthachd fo'n ghréin, cho fada air falbh ri Bagdad is Benares, agus air an innseadh mu Iudhaich agus mu Arabaich. An uair a thachras duine ormsa, agus a thòisicheas e air ràbhart mu chrìne muinntir Obareadhain, tha fhios agam gu maith gu bheil naigheachd ùr aige a tha mar theine 'n a chnàman gus an innis e i. Ach tha amharus agam daonnan gur e muinntir Obareadhain fhéin a rinn an naigheachd, agus gu bheil e 'na 'ràchadh d' an spiorad a bhi cluinnntinn dhaoine eile 'ga h-inns-eadh. Tha fishead dòigh neònach aig nàisinn Albainn air fearas-chuideachd a dheanamh, agus cha 'n 'eil e furasda do

choigreach aig a bheil inntinn mhaol a dheanamh a mach co dhiù a tha muinntir Obareadhain ann am feala-dha no ann an da-rìreadh. Is e leabhar an Deathain Ramsay leabhar as àbhachaiche a bha riamh air a sgrìobhadh mu mhuinntir Albainn, ach is ann á Obareadhain a fhuair e a' chuid as mothà de na naigheachdan a tha anns an leabhar.

Am measg nan Gàidheal tha am facal Eirionnach a' ciallachadh duine carach no duine cle; nach e 'n t-Eirionnach e! Ach ciod a their thu ris an naigheachd so a tha air a h-innseadh le Alpha, bràthair Omega. "Sheas sinn aig dorus a' bhothain (ann an Eirinn) agus dh' fheòraich sinn am faigh-eamaid deoch bhainne. Thubhairt a' chaile dhubb a thàinig a dh' ionnsuidh an doruis gu'm faigheamaid sin, agus dh' iarr i oirnn dol a steach. Thugadh dhuinn caithriclean agus rinneadh ar beatha, agus an ceann greis thàinig a' chaile agus mias mhòr aice làn de bhainne, agus dà chupan, is dh' iarr i oirnn sinn fhéin a chuideachadh. An uair a bha sinn a falbh, thubhairt sinn "Gu dé a tha againn ri phàigheadh?" "Ri phàigheadh," ars' an t-seana bhean a bha aig an teine, "cha 'n 'eil dad; cha 'n 'eil bothan ann an Eirinn anns nach fhaigh an coigreach deoch bhainne." Sin a' cheud chnuid de'n naigheachd, ach so an deireadh aice. "Bha sinn a' dol bho Obar-Pheallaidh gu Cillfhinn, agus le teas an latha thàinig am pathadh oirnn. Chaidh sinn suas gu tigh beag grinn a bha ri taobh an rathaid, tigh air an robh coltas na gloine agus a' phailteis. Bhual sinn aig an dorus; thàinig geomair mòr làdir a 'mach agus dh' fheòraich e ar gnothuch. An làthair a' gheamair bha sinn 'g ar faireachduinn fhéin fada air falbh o'n tigh, ach dh' fheòraich sinn an gabhadh deoch bhainne faotainn. Gun aon fhacal a ràdh, thionndaidh e air a shàil, agus an ceann greis thàinig a bhean a mach agus am bainne aice dhuinn, boirionnach air an robh coltas sgoinneil ach gun aoibh air bith air a h-aodann. An uair a bha sinn ag òl a' bhainne sheas i mu'r coinneamh, a' sealltuinn air Sithehaillin, ach diog cha d' thàinig as a beul. Dh' òl sinn ar deoch ann an cabhaig, oir bha sinn a' faireachduinn 'n a làthair nach bu chòir tim a chall agus nach 'eil ann an seanchas ach amafdeas. "Gu dé a tha againn ri phàigheadh?" "Sia sgillinean," ars' am boirionnach, agus thionndaidh i air a sàil is dhùin i an dorus. Bha an tigh glan agus coltas na sgoinne air na daoine, ach bha ni-eigin a dhith air de'n bhlàths agus de sholus a chridhe a fhuair sinn anns a' bhothan eile.

SOLUS ANNS AN EAGLAIS.

(Bha an naigheachd so air a h-innseadh le aon de mhaitean na h-eaglais, *AM MORAIR SANDS*, a tha cho urramach ann an obair an t-soisgeil 's a tha e ann an eòlas an lagha. Agus cò a ghabhadh air fhéin teagamh a chur ann am facal duine a tha, an dà chuid, 'na fhoirbheach anns an eaglais agus 'na bhreitheamh ann an eùirt an t-Seisin').

"Gu dé air an t-saoghal a tha agad an so?" arsa Maighstir Lockhart, ministear na sgìreachd, agus e a' sealltuinn air paipear a bha air a' bhòrd, ann an seòmar a charaid, Maighstir Spedding, am fear-lagha. "Sin agad," arsa Spedding, "an cunntas air obair na bliadhna a tha air a chur a mach leis a' Chomunn a tha a' rannsachadh diomhaireachd na taibhsearachd.

"Cha'n-eil thu ag ràdh rium gu bheil thusa air do ghlacadh le amaideas is faoineas de 'n t-seòrsa sin?"

"Air mo shon-sa," arsa Spedding, "cha'n-eil annam ach an t-ana-creideach co dhiù, ach tha an comunn so a' feuchainn ri solus fhaotainn air nithean aig am bheil am barrachd buintealas ri saoghal nan spiorad na tha aca ris an fheòil."

Bha am ministear 'na thosd car greis, ach an sin thubhairt e,—

"Cha do ghabh mise riann orm fhéin comhairle a thoirt ort, ach cha 'n urrainn mi gun sin a dheanamh a nis; as uchd mhaiteis, a charaid, leig dhiot an tòrachd dhiomhain agus neònach so. Na bean ris: na blais: na làimhsich."

* * * *

Oidhche Di-sathuirne, beagan ùine an déidh an t-seanchais ud, bha Maighstir Lockhart 'na shuidhe 'na ònrachd 'na sheòmar, a' crìochnachadh a shearainn air son an là màireich. Chunnt e na duilleagan; bha iad ann sé deug, agus bha fhios aige gu'n gabhadh a h-uile duilleag mionaid agus ceathramh 'g a leughadh. Bu mhaith leis an tuilleadh leudachaidh a dheanamh air a' phuine, ach chuimhnich e gu'm feumadh e bruidhinn ris a' choimhthionail, an déidh an t-searmoin, mu'n ropainn bliadhnaile a bha ri bhi aig *Guild nam Ban*, agus mar sin thuirt e ris fhéin gu'm b' fheàrr dha gun dol os eònna fichead mionaid leis an t-searmon. Sgrìobh e beagan fhacal eile; chuir e riù sreathan a rinn bàrd ann an America, agus bha an searmon deas.

Aig a' cheart mhionaid sin chual e guth

a mhathach, agus i a' glaodhach ris o mhullach na staidhreach.

"Iain; dhìchuinshnich mi Ceasar a leigeil a stéach; fosgail an dorus-beòil, agus dean fead ris."

Ach cha robh feum aig Ceasar air feadarachd. Bha e'n a shuidhe gu faighidinneach air steep an doruis. Bha an oidhche rionnagach, reulagach; agus sheas Maighstir Lockhart greis anns an dorus, ag amharc suas air na nèamhan.

"Gabhaidh sinn an ochdamh salm am màireach," ars' esan ris fhéin, "freagraidh i air an t-searmon."

An ath mhionaid luigh a shùil air an eaglais, a bha mar astar coig fichead ceum uaith,—agus rud iongantach mu'n àm ud a dh' oidhche,—bha dealradh soluis anns na h-uinneagan. Chuir am ministear an ad air ann an cabhaig, agus għreas e a null a dh' ionnsuidh na h-eaglais, is eagal air gu'm faodadh gu'n robh i air theine, mar a thachair do eaglais Yarrow. Ach an uair a thàinig e dhùth dhi, thuit fuaim air a chluais a thug faochadh d'a chridhe, fuaim chaomh is bheannaichte an òrgain. Ach cò a bha 'g a chluich cho annoch? Chuir Maighstir Lockhart car ann an làmh an doruis-mhòir, ach bha an dorus-mòr glaiste. Dh' fheuch e an dorus-cùil, agus an sin dorus na vestri, ach bha iad sin glaiste cuideachd. A réir choslais, għlas am fear-ciùil e fhéin a steach. Sheas am ministear air a chorras-biod aig té de na h-uinneagan, ach cha b' urrainn da an t-òrgan fhaicinn. Ach chunnaic e rud a chuir iongħnadh nach bu beag air, nach robh an *gas* laiste idir, ged bha an eaglais air a lònadh le solus.

Ged nach robh cluas-chieùil ro mhaith aig Maighstir Lockhart, ar leis gu'n robh e ag aithneachadh an fhuinn a bha air a chluich air an òrgan, an *Dachaidh Bhuan*.

Ach cha b' urrainn da a thuigsinn air an t-saoghal cò a bha anns an eaglais. Cha robh còir no cead aig duine air bith a bhi int'e, no beantuinn ris an òrgan, ach a mhàin aig Maighstir Wylie, fear-ciùil na h-eaglais, agus cha robh e coltach gu'm biodh esan anns an eaglais aig uair a cho annoch, oir bha fhios aig a' mhinisteir gu'n robh droch fluachd aige.

Bha inchràichean na h-eaglais aig a' bheadall, a bha fuireach air taobh eile an rathaid, agus chuir am ministear roimhe gu'n rachadh e a dh' iarraidh a' bheadaill. Bha am beadall 'na luighe, agus leasg gu éirigh; ach an uair a chual e gu'n robh far-bhalach anns an eaglais thàinig sprachd 'n a

iosgaidean, agus chuir e uime a bhriogas agus a bhrògan ann an tiota, agus lean e Maighstir Lockhart. Ach an uair a thàinig iad an sealladh na h-eaglais bha i dubh dorcha; cha robh solus no solus ri fhaicinn. Ach thuir iad ri chéile, cò air bith a bha ann, nach robh àine aige air an eaglais fhàgail, agus gu'n rannsaicheadh iad an gnothuch gu ceann-crìche.

Bha na dorsan glaiste gun teagamh. Las iad cuid de na soluis, ach cha robh duine ri fhaicinn, agus cha robh a choslas gu'n robh dad ceàrr. Dh' fheuch iad an t-òrgan, ach bha an t-òrgan mar a b' àbhaist. Chuir am beadall a làmòd air pioban a' *ghas* a bha ri taobh an òrgain a dh' fheuchainn an robh iad teth, ach bha na pioban ud cho fuar 's ged nach biodh iad laiste bho chionn seachduin. An sin dh' fheuch e an inneil-uisge a bha ag oibreachadh an òrgain, ach bha e cinnteach nach do chuir an inneil-uisge car dhith an oidhche ud.

Cha robh fhios aig a' mhinisteir ciod a theireadh no a shaoleadh e. Cha robh dearbhadh air bith aige do'n bheadall air an rud a chunnaic agus a chual e; air an làimh eile bha dearbhadh no dhà air fhaotainn aig a' bheadall nach robh dreach na firinn air an naigheachd. Ach ged nach d' thuir i e ris a' bheadall e, bha aon ni ann a bha a' togail fianuis air a thaobh, bha an leabhar-laoiadh fosgailte air clàr an òrgain aig an duilleig air an robh an *Dachaidh Bhuan*.

Chuir iad as na soluis; għlas iad na dorsan; agus chaidh iad dhachaidh; am beadall a bha leth-rùisgte gu maith crosta a chionn gu'n deachaidh a chur as an leabaidh gun aobhar, agus am ministear air a chur troimh-chéile le deacaireachd a bha do-thuiginn.

Anns a' mhaduinn bha an tuilleadh dorrain air a chur air Maighstir Lockhart le fios a thàinig o Mrs. Wylie, bean an fhir-chiùil, gu'n robh Maighstir Wylie 'na lughetinn, agus nach b'urrainn da an t-òrgan a chluich anns an eaglais an t-Sàbaid ud. Cha robh duine eile d' am b' aithne a chluich ach bean an fhir-lagha; ach cha robh feum ann a bhi a' sruaineachadh oirre-se, oir bha mac òg aice Di-haoine. Mar sin cha robh a' chūis ach gu'm feumadh an t-òrgan a bhi 'na thàmh.

An uair a ràinig Maighstir Lockhart an eaglais dh' innis e do aon de na fir a bu phrionnspalaiche anns a' choisir-chiùil mar a bha; agus dh' iarr e air an t-seinn a għabbail os làimh. Bha fàitcheas air an duine sud a dheanamh, ach għeall e gu'n deanamh iad uile cho mhaith's a b' urrainn daibh, agus dh' atharrach am ministear té de na laoidhean, is thug e dhaibh té eile a b' phasa. An sin chaidh e a steach do'n vestri, is thug e sùil eile air na sreathan

bàrdachd a bha e a' dol a dh' aithris aig deireadh an t-searmoin, agus an uair a chunnaic e gu'n robh iad aige gu siùblach air a theangaidh, chuir e air a chasag agus a chleòca, los a bhi deas an uair a thigeadh am beadall 'g a iarraidh. Ach am feadh 's a bha e a' feitheamh cluinnidh e an t-òrgan a' tòiseachadh mar a b' àbhaist! Bha duine-eigin 'ga chluich! Thug so faochadh is togail d'a inntinn, agus thuir i e ris féin gu'n d' fhuair na foirbhich neach air chor-eigin air son na seirbhis. Ach cha robh àine aige fhaighneachd cò a fhuair iad.

Chaidh an t-seinn air a h-agħaidh gun chearb. Ged nach robh cluas-chiùil ro mhaith aig Maighstir Lockhart b' aithne dha na'n rachadh dad fada ceàrr, ach cha deachaidh dad ceàrr an là ud, agus cha bhiodh fħios idir aige nach e Maighstir Wylie fħéin a bha aig an òrgan mur bittheadh aon rud beag a għlaç aire, gu'n robh an ceòl agus an t-seinn a' tòiseachadh comħla, an àite an t-òrgan a bhi a' togail an fhuinn m' an tòsisieħed an coimħthionall air an t-seinn. Ach shaol e gur h-ann aig an shearis ris an do bħruidhinn e mu'n t-seinn a bha a choire.

An uair a bha an t-seirbhis ullamh chaidh am ministear do'n vestri, mar a b' àbhaist, a chur dheth a chleòca; agus bha e air sin a dheanamh an uair a dh' fhosgail am beadall dorus na vestri, agus na leabħraicean aige. Cho luath 's a bha an dorus air fhosgladħ ràinig fuaim an òrgain am ministear, agus a' cheart fonnha a chħala e an raoir 'ga chluich air, an *Dachaidh Bhuan*.

"Cò an coigreach," ars' esan ris a' bheadall, "a leig à glais sinn an diugh, agus a tha cluich an òrgain fhathast? Tha e a' leantuinn air gu maith fada."

"A' cluich an òrgain!" ars' am beadall, "ciod a tha sibh a' ciallachadh?"

"Tha mi a' ciallachadh an ruid a thubhairt mi," ars' am ministear, gu maith grad; "eò a tha a' cluich an òrgain?"

"Cha'n-eil misse a' cluinni gliong as an òrgan," ars' am beadall; "cha robh an t-òrgan air uisneachadh an diugh."

"An ann bodhar a tha thu, Uillem, arsa Maighstir Lockhart, nach 'eil thu 'ga chluinni a nis!"

Co diu a bha am beadall air son am ministear a thoileachadh, no a thug e air fħéin a chreidsinn gu'n robh e 'ga chluinni, thubhairt e, "Ar leam gu beihil mi a' cluinni seòrsa de thħuħanaich neònach anns an eaglais; is fheàrr dħuinn sealltann ciod a tha ann."

Chaidh iad a steach comħla, agus dìreach an uair a ràinig iad taobh thall na h-eaglais far an robh an t-òrgan 'na shuidhe, stād an ceòl, agus faicear an coigreach a bha 'ga chluich a' gluasad a dh' ionnsuidh an doruis. Le buille d'a shùl chunnaic Maighstir Lock-

hart an coslas duine a bha ann; òganach àrd, gasda, ann an éideadh saighdeir. Choisich an t-òganach gu luath siòs troimh 'n eaglais, gun uiread agus aon sùl a thoirt orra, ach ged nach bu toigh leis a' mhiniesteir glaodhach as a dhéidh, cha mhò a bha e air son a leigeil air falbh gun taing a thoirt da, is thuirt e ris a' bheadall; "Uilleam," ars' esan, "ruith as a dhéidh agus abair ris gu'n bu mhaith leam bruidhinn ris."

"Ruith as déidh cò?" ars' am beallad."

"Cò ach an t-òganach a bha aig an òrgan!" arsa Maighstir Lockhart, "nach 'eil thu 'ga fhaicinn a dhuine le do dhà shùl; tha e aig an dorus mu d'choinneamh."

Cha robh Uilleam a' fhaicinn an òganaich le a dhà shùl, ach do bhrigh nach bu toigh leis dol ro làidir an aghaidh a' mhiniesteir, is e a thubhairt e, "Ar leam gu bheil sgaileagan air chor-eigin aig an dorus, ach bheir mise m' fhacal dhuibh, a mhiniesteir, nach fhaigh e a mach an rathad ud, oir għlas mise an dorus-mòr an déidh do'n choimhthional sgaoileadh."

Mar a thubhairt b' fhior. Bha an dorus-mòr glaiste, is cha robh duine ri fhaicinn eadar an da bħi. Cha robh dòigh aige air faotainn a mach mur do thionndaidh e air ais agus mur deachaidh e a mach air fear de na dorsan-taoibhe. Thionndaidh am ministear agus am beallad air an ais euideachd, ach cha robh òganach no òganach r'a fhaicinn; bha an eaglais cho falamh sàmhach ri tigh-nam-marbh.

"Cha chuala mi riamh a leithid so, Uilleam," ars' am ministear; "c'aité air an t-saighdeir am b' urrainn do shear-a'-chiùil dol?"

"Fear-a'-chiùil!" ars' Uilleam, "cò ari fear-chiùil?"

"Am fear-chiùil a chluich an t-òrgan aig an t-seirbhis an diugh."

Sheall am beallad air a' mhiniesteir gu dùr; "nach 'eil fhios agaibh féin cho mhaith 's a tha agam-sa nach robh an t-òrgan air a chluich aig an t-seirbhis; ach tha eagal orm, a Maighstir Lockhart, nach 'eil sibh gu ro mhaith an diugh; bu chòir duibh dol dachaidh agus leigeil 'n 'ur sìneadh greis."

"Uilleam," ars' am ministear, agus fuaradh froise ag éirigh air aodann, "thig leam do thighe-an-t-seisein gus am faic mi na foirbhich."

Rainig iad tigh-an-t-seisein; bha na foirbhich an déidh an t-airgiot a chunnatas; bha fear dhùibh 'ga chur sios ann an leabhar-fada caol, agus an dithis eile a' cur an airgid ann an dà phasgan bheag; an t-airgiot geal ann an aon phasgan, agus na sgillinean ruadha ann am pasgan eile.

"Māduinn mhaith dhuibh, a dhaoin-uisle," arsa Maighstir Lockhart ris na foirbhich.

B'e an Dotair a fhreagair air son chàich, "Mar sin duibh féin, a mhiniesteir; tha sinn toilichte gu'n deachaidh an t-seirbhis air a h-agħaidh gu gasda an diugh as eugmhais an òrgain. Thug an t-seinn 'n am chuimhne mar a bha an eaglais anns na seann làithean, m' an robh òrgan idir againn."

Bha am ministear mar gu'n cailleadh e a chainnt; cha d' thubhairt e diog tuilleadh mu'n òrgan, ach m' an do dhealaich iad thuirt e ris an Dotair, "Cha'n-eil mi 'g am fhaireachduinn fhéin gu maith; ma bhios uine agad anns an fheasgar thig a steach do'n Mhanse mionaid bheag 'g am fhaicinn."

An uair a chaidh am ministear dhachaigh bha a theaghlaich uile 'n an suidhe aig a' bhòrd, a' feitheamh ris; a bhean, agus a dhithis bhalach, agus Mairi bheag, an t-aon a b' òige,—caileag bhòidheach, le falt bàin is suilean gorma, sé bliadhna a dh' aois.

"O, dhaidi," ars' a' chaileag, "cò an saighdeir a bha ann an diugh?"

Chaidh na balaich a ghàireachduinn, ach thàinig seòrsa de għruaim air aodann am mathar.

"Gu dé an saighdeir, a luaidh bheag?" ars' am ministear.

"An saighdeir a bha ris a' cheòl anns an eaglais," ars' a' chaileag.

Chuir so na balaich gus an tuilleadh għaireachduinn, ach sheall am māthair orra, agus dh' iarr i orra stad d' an għaireachduinn; "Iain," ars' ise ris an duine, "cha'n urrainn mi a dheanamh a mach eo dħiù a tha Mairi a' fàs danarra no a tha rud-eigin ceàrr oirre, ach cha għabb e eur aisde gu'm faca agus gu'n eual i saighdear a' cluich an òrgain an diugh."

"Bruidhneamaid air rud-eigin eile ach an t-òrgan," ars am ministear, le għid erith-annach; "ma's ann dòmhsa a tha thu a' l-konċi an truinnseir sin, a bhean, tha tuilleadh 's a chòir air, oir cha'n-eil cail do bhiadh agam an diugh."

Cha mhò a bha cail aige do chadal an déidh na dinnearach, ach ged nach robh e 'ga fhaireachduinn fhéin gu maith, smuainich e gu'n rachadh e a db' amħarc Maighstir Wylie a bha tinn air an leabaidh. Bha am feasgar a' ciaradh an uair a shuidh e aig taobh na leapa, air chor agus nach bu léir dha gu soilleir na bha mu'n cuairt air anns an t-seòmar, ach an uair a thàinig Mrs. Wylie a steach agus a las i an solus, laiġ sùl a' mhiniesteir air dealbh a bha crochta air a' bhalla, dealbh ògħanaich ann an éideadh saighdeir. Dh' aithnich Maighstir Lockhart an dealbh,—dealbh an duine òg a chunnaic e anns an eaglais.

An uair a chunnaic an duine a bha air an leabaidh gu'n robh sùl a' mhiniesteir air an dealbh, thuirt e ris,—

"Sin agaibh mo mħac a bha air a mħar-

bhadh anns a' chogadh. Bha e 'n a fhearr-ciùl maith, agus anabarrach maith air an òrgan, is bhiodh e daonna ag iarraidh orm leigeil leis m' àite a ghabhail là air chor-eigin anns an eaglais. Tha mi duilich a nis nach do leig mi sin leis; ach bha e car an aghaidh mo nàdair duine air bith a chur 'n am àite, agus co dhiù bha mi an dùil gu'n robh esan ro òg. Ach gheall mi dha gu'n leiginn leis an t-òrgan a chluich a' cheud uair a bhiodh dad ceàrr orm, is nach b' urrainn domh fhéin a dheanamh. Agus na'n robh e air a chaomhnaidh gus an diugh, theagainh gu'm biodh e 'n am àite.

* * * * *

Latha no dhà 'na dhéidh sud, fhuair an rùn-chléireach aig a' Chomunn a tha a' rannsachadh diomhaireachd na taibhsearachd agus an dara-seallaidh an litir so:—

Manse Bhaile-Blàir,

20mh là de November, 19—

"Bhithinn 'n ad chomain na'n cuireadh tu m' ainm sìos mar aon de bhuill a' chomuinn. Ma leigeas tu fios thugam eiod a bhios agam ri phàigeadh, cuiridh mi thugad e leis a' phosta.

Is mise, etc.,

"Iain Lockhart."

AM BHEIL E UASAL?

An uiridh dh' innis an Dotair Ogilvie, a tha air cheann craobh-sgaoileadh an t-soisgeil anns na dùthchannan thall, do'n eaglais nach gabhadh an obair cumail air a h-aghaidh mar a bha i, mur tugadh sluagh na h-eaglais an tuilleadh cuideachaidh seachad na tha iad a' deananamh. Ach thuirt Ard-Sheanadh na h-eaglais nach robh maith a bhi smuain-eachadh air an obair sin a lughdachadh, oir gu'm biodh e 'n a näire agus 'n a thàmait do Eaglais na h-Alba mur giùlaineadh i a roinn fhéin de'n dileasdanas a tha aig eaglaisean na rioghachd so uile a thaobh nan cinneach. Agus chuir an Seanadh impidh air cléirean, is ministearan, is coimhthionnailean na h-eaglais, iad a dheanamh oidhrip air barrachd d' am maoin a thoirt do aobhar an t-soisgeil ann an 1924 na thug iad anns a' bhliadhna roimhe sin. *Dh' iarr an t-Ard-Sheanadh trì mile, is thug an eaglais seachad trì cheud.* Rud bronach, is rud nàrach, ach feumar a nis sealltuinn air a' chùis ann an clàr an aodainn, agus a réir choslais, cha'n 'eil fodhaimh ach deananamh mar a rinn clann Ephraim, a thill air an ais ann an la a' chathu. Cha'n e so an uaisle, agus idir idir, cha'n e so an diadhaidheachd. Cha'n e cion airgid a' tha air muinntir na h-eaglais ach cion toile. Air chùl gach aobhair eile air an splocaireachd so, tha an t-aobhar mòr so, màthair chàich uile, nach 'eil an gràdh

no an dilseachd do'n Tighearna Iosa ann an cridheachan dhaoine a bu chòir a bhi annta.

CUMHA D'A MHNAOI.

Air fonn—"Cha tig Mòr mo bhean dhachaidh."

Chaidh mo Sheònайдh-sa dhachaidh Dh' ionnsuidh cairtealan buan, O gach tineas is easlaint, 'S o gach peacadh is truaigh; O gach trioblaid is daorsa Tha 's an t-saoghal is bròn, A dh' ionnsuidh na tire 'S am bheil sith agus glòir.

Tha mise làn mulaid Tric a' tuireadh 's mi sgìth, 'S mo shùilean a' sileadh Le bioradh mo chridh'; Aig cuimhneachd do chéill-sa 'S do bheus air gach dòigh, Bidh mise air mo reubadh Eadar aoibhneas is bròn.

Bha do bheus-sa ro annamh Measg bhan a fhuair gràs, Ann an tairiseachd inntinn Am mìneachd 's an gràdh; Cha bu daor leat an eirig Dheanamh réit' agus sith, Bhiodh tu bàthadh nan éibhlean 'N uair a dh' éireadh an strì.

Tha na bochdan ag acan Gu'n deach Dorcas thoirt uath, Làmh fhialaidh a' phailteis Dheanadh sgapadh le truas; Bhiodh do chridhe air fhàsgadh 'N uair bhiodh càch ann an cruas, Gu minic ag ûrnuigh Ris a' chùirt a tha shuas.

Ged tha mise làn fadachd Agus m' aigne fo leòn, A' eaoïdh na bha agam 'S cùis ladarn' bhi bròn; Thug Dia i gu sàbhailt Tre'n fhàsach le cliù, 'S 'n uair thàinig am bàs Fhuair i làthaireachd a ghnùis.

Ged tha mise nis cianail Làn iargain is gruaim, Fhuair mi dà-fhichead bliadh'n' dhi Le a ciail agus stuain; Caomh, tairiseach, ciatach Ann am fianuis an t-sluaigh, Gun oilbheum do'n diadhachd Gus na thriall i do'n uaigh.

(Le Uilleam MacCoinnich, maighstir-sgoile a chaochail an Ionarnis, ann an 1838).

ATHAIR NA H-EAGLAIS.

Le bàs an duine chaoimh, an t-Ollamh Seumas C. Russell, seana mhiniestar Cheann Locha, chaill eaglais na h-Alba am ministear a bu shine inntre ann an dreuchd, agus am ministear a b' urramaithe a bha inntre bho chionn iomadh bliadhna. Bha coslas nan abstol air a ghnùis, agus bha spiorad nan abstol 'na chridhe. Ma bha e dreachmhòr 'na phearsa, agus bha e sin, bha e a cheart cho uasal 'na nàdur.

Na 'n robh Nataniel agus Barnabas agus Simeon air an cur còmhla agus aon duine air a dhceanamh dhiubh, is e an duine a thigeadh asda, leithid an Dotair Russell nach mair-eann. Bha e gun ghò, gun chealg; bha e 'na dhuine maith, làn de'n Spiorad Naomh agus de chreideamh; a' sìor bheannachadh an Tighearna gu'm faca a shùilean aoibhar na h-eaglais a' soirbheachadh anns a' Ghàidh-ealtachd seach mar a bha e an uair a chaidh e an toiseach do Cheann Loch, agus a' buan-achadh ann an t-urnuigh as leth Israel Dhé.

Is coron glòire an ceann liath a gheibhearr ann an slighe an ionracais; fad a bheatha gu léir cha do għluais an Dotair Russell ann an slighe eile ach slighe an ionracais; an uair a shuidheadh e aig bòrd na Comhairle anns an Ard-Sheanadh, am measg nan aithrìchean agus nan seanairean eile, bha uaisle agus ionracas an duine ri fhaicinn 'na cheann, agus 'n a aodann, agus 'n a għluasad. Cha chuala duine eile droch fhacal bhuaith riamh, is cha mhò a chunn-acas feart no gruaim air aodann. Cha'n eil sin a' ciallachadh nach robh e lädir gu leòir gus a thaobh féin a sheasamh, an uair a bhiodh cùisean 'g an cur air dealbh, ach bha e daonnan a' coinneachadh dhaoine eile ann an spiorad na réite agus ann an spiorad a' għraidi.

Fhuair e aois mhòr. Bha e ceithir ficead agus a ceithir deug an uair a shiubħail e, is tri ficead bliadhna agus a h-aon deug ann an dreuchd na ministrealachd. Lean a bhuadhan uile ris cho geur 's a bha iad riamh ach a mhàin a chlaisteachd. Bha a għuħ agus a shuil, a chuimhne agus a mheònħair, cho soilleir ri guth is suil is cuimhne dhaoine nach robh an dara leth cho sean ris. Ach ged a bha e coltach ri Barsillai a thaobh a chlaisteachd cha robh e coltach ris ann an dòigh eile, oir cha d' fhaidh e e féin riamh ro shean air son kompanaich ùra a dheanamh, no tòiseachadh

air nithean ùra. Bha e 'na dhuine anab-arrach stuama; stuama 'n a bhiadh agus a' tur sheachnadh dibbe, agus cha'n 'eil teagamh air bith nach tug an stuamachd sin sineadh làithean dha. Tha gealladh na beatha so aig an diadhaidheachd cho mhaith ri gealladh na beatha a ta ri teachd.

Tha na daoine mòra a' fas gann anns an eaglais an diugh seach mar a bha iad ri mo cheud chuimhne. C'aite an diugh am faighearr ministearan Gàidhealach coltach ris an Dotair Seumas Mac Ghriogair; an Dotair Camshron Lees; Tormoid Mac Leòid; Iain Mac Leòid; an Dotair Blair agus an Dotair Mac Illeathain; an Dotair Mac Coinnich agus an Dotair Russell. Cha 'n e mhàin nach 'eil iad ann, ach cha 'n aithne dhomh co as a tha iad a' dol a thighinn. Theagħam gu bheil na's lugha de mhiniestar gun fheum, agus na's lugha de mhiniestar gun neònach anns an eaglais an diugh na bha inntre anns an linn a chaidh seachad, ach gu cinnteach tha na's lugha inntre de dhiadhairean mòra gasda. An uair a sheallas duine mu'n cuairt air auns an t-Seanadh an Dunéideann, agus a chuimhnicheas e air na h-urracha mòra a b'abbaint a bhi mu'n cuairt a' bhùird, tha e duilich dha a chreidsinn gu bheil na làithean so'n fhearr na na seann làithean.

B'e an Dotair Russell am fear mu dheir-eadh d'a sheòrsa, agus bidh a cheann liath air ionndrainn gu mòr anns an t-Seanadh. Ach bidh e air ionndrainn gu sònruichte anns a' Chomadaidh a tha sealltuinn as déidh chūisean na h-eaglais anns a' Ghàidh-ealtachd. Bha e air cheann na Comadaidh so bho chionn iomadh bliadhna, agus gu cinnteach bha inntinn agus a chridhe inntre. Cò b' urrainn suidhe ceathramh na h-uarach anns an t-seòmar anns am bi a' Chomadaidh cruinn gun phlathadh beag fhaicinn de'n eud dhiadhaidh, agus de'n għaoħ dùthħha, agus de'n chaciimħneas-grāidh, a bha ann an eridhe an Dotair Russell. Ged nach rachadh e fad a choise a chum duine eile a dheanamh d'a chreideamh féin, rachadh e gu Tigh Iain Ghreôtea ann an dùdlachd a' għeamhrāidh a chum bràthair bochd a chuideachadh. Bha e cho glan 'n a nàdur ris a' għrēn; fada na b'fħialaidhe le a sporan féin na bha e le ionmhas na Comadaidh Ghàidhealaich, ged tha fħios aig an t-saogħal nach robh e furasda leis gun eisd-eachd a thoirt do athchuinge air bith a ruigeadħ a' Chomadaidh.

Cha b' aithne dhomh ach aon duine eile a bha coltach ris anns an fhaireachduinn a bha daonnan 'n a chridhe a thaobh muinntir na Gàidhealtachd agus nan eileanan, an t-Ollamh Alasdair Mac Ille Mhicheil nach maireann, fear eile de na daoine macanta aig an robh cridhe geal is glan. *An sluagh gràdhach*,—sin am facal a bhiodh daonnan air bilean na dithis chaomh ud an uair a bhruidhneadh iad mu muinntir nan eileanan, agus bha iad 'ga chiall-achadh. Bha iad féin 'n an daoine gràdhach da-rìreadh, agus chòmhdaicheadh iad le fallinn an gràidh lochdan an dùthcha.

Tha an sean-fhacal ag radh nach fhaighearr duine gun fhàiling, ach ma bha failing anns an Dotair Russell, cha 'n fhaca mise riamh i. Theireadh cuid gu'n robh e cho aon-fhillte e fhéin 's nach robh e duilich do dhaoine eile an car a thoirt as, ach ma's failing sin, is failing bhòidheach i; agus failing nach togar an aghaidh duine an uair a ruigeas e geata néimh. Ged is maith an rud diodag bheag de ghliocas na nathrach, gu sònruichte am measg gineil ole is fhiar, is fheàrr làn meurain de neo-lochdas a' chalmain na làn cumain de ghliocas na nathrach.

Cha b' ann air son a thàlantan no a bhuadhan a bha meas aig ministearan eile air an Dotair Russell, ach air son a chaomh-alachd agus a mhaiteis. Bha coslas na sagartachd is cumhachd na diadhaidheachd ri fhaicinn 'na aodann; eadhon 'na ghuth chluinneadh tu ni-eigin de thròcail an Tighearna.

LEUGHADH NAN SGRIOBURTURAN.

An uair a ghabh an t-Urramach Niall Mac Phàrlain B.D. an influenza ann an deireadh an earrach bhiodh an eaglais dùinte air an t-Sàbaid mur bitheadh gu'n do thachair gu'n robh ministear beag á Sasunn ann an Cille-Sgumain aig an am; fear a bhiodh a' tighinn a h-uile bliadhna a shiubhal nead, agus a chruinneachadh uibhean. An toiseach cha robh na foirbhich uile gu léir cinnteach eo dhiu a bhiodh e ceart dhaibh an duine ud a chur air cheann na seirbhis, duine a bha a réir choslais echo gòrach ris na balaich bheaga. Ach an uair a chuala Seònáid Eachainn, aig an robh am ministear beag a' fuireach, ciod a bha na foirbhich ag ràdh chuir i puth as a sròin agus thuirt i riutha gu'n robh e na bu lugha gòraiche do dhuine a bhi siubhal an t-sléibhe ag iarraidh nead seach a bhi 'n a shuidhe anns an tigh-òsda aig Tom Elliot a' lionadh a chuirp le uisgo-beatha. Dh' fhàs am maighstir-sgoil dearg anns an aodann,

oir bha fhios aige gu maith gur ann air fhéin a bha Seònáid a' peilisteireachd.

Ach cha b'e siubhal nan nead a bha cur dragha air coguis Iain Mhic Coinnich, am foirbheach a bu shine anns an t-Seisein, ach eagal nach robh ministear nan uibhean, mar theireadh iad ris, fallan anns a' chreid-eamh, oir bha amharus 'na inntinn gu'n robh muinntir Shasuinn agus luchd na Beurla air fad air tuiteam air falbh bho theagasc nan aithrìchean. "Air son na's aithne dhuinne mu thimchioll an duine," ars' esan ri càch, "nach fhaod e bhith nach 'eil ann ach Arianach, no Socinianach, no Sabellianach, no ma dh' fhaoitid, Unitarianach no U.P.?" Chuir so an còrr de na foirbhich 'n an tosd, oir cha robh fhius aca cò na daoine uamhasach a bha anns na h-Arianaich agus na Sabellianaich, ach mu dheireadh thuirt tuathanach Bhaile-Sgait (agus eagal air gu'n tigeadh air fhéin ùrnuiigh a dheanamh anns an eaglais mur faigheadh iad ministear a dheanadh an t-seirbhis), nach deanadh e cròn do'n choimh-thionnal éisdeachd ris a' choigreach air son aon Sàbaid, co dhiu a bha ann Arianach no Muilceach. Bha a' cheart eagal air na foirbhich eile a bha air tuathanach Bhaile-Sgait, eagal gu'n tigeadh orra fhéin seasamh air beulaobh an t-slaugh mur gabhadh ministear faotainn, agus bha iad toilichte gu leòir cuireadh a thoirt do mhiniestear nan uibhean dol an ceann na seirbhis.

Rinn an duine an rud a dh' iarr iad air gu toileach. Dh' innis e dhaibh nach robh dùil aige an uair a dh' fhàg e a thigh féin gu'n tigeadh a leithid sud de ghairm thuige, agus mar sin nach do chuir e searmon 'n a bhaga. Dh' innis e dhaibh cuideachd gu'm b' ann do'n eaglais Shasunnaich a bhuineadh e, agus nach robh e cleachdte ri dòighean na h-eaglais Chléirich, gu sònruichte a thaobh nan ùrnuiighean. "Ach is e a ni mi," ars' esan ris na foirbhich, "leughaidh mi earrann de na sgriobturan dhuibh agus minichidh mi iad mar is fheàrr is urrainn mi, agus an sin iarraidh sinn beannachd an Tighearna air ar beachdsmuaineachadh."

Sin mar a bha. Air là na Sàbaid, an uair a chaidh e suas do'n chùbaid, thug e a mach an t-Salm,

Tobar na beatha tha gu dearbh
Agad-sa, Dha nan dùl;
Is ann ad sholus dealrach glan
Chi sinne solus iùil.

An sin dh' fhosgail e am Biobull agus thòisich e air leughadh ann an leabhar an fhàidh Hosea, ach ma'n deachaidh e fad air aghaidh, thòisich e air innseadh dhaibh mar a chaidh an leabhar a sgrìobhadh; mar a

bha Hosea air a smachdachadh le Dia agus air a chlaoideadh le droch bhean; mar a theagaisg Dia dha le fiosrachadh a bheatha féin na nithean a labhair e an déidh làimhe ri Israel; dh' innis e dhaibh mu'n t-suidheachadh anns an robh sluagh an Tighearna aig an àm, na beachdan a bha aca a thaobh Dhe agus ciod a bha Dia a' feuchainn ri theagasc daibh. Lean e air mar sin dà uair an uaireadair, greis a' leughadh is greis a' mìneachadh, gus an deachaidh e troimh 'n leabhar uile, agus an sin rinn e ùrnuigh ghoirid, is bha an t-seirbhis crìochnaichte.

Ged a b' ann ann am Beurla a bha e a' bruidhinn thug muinntir Chille-Sgumain na thubhairt e cho mhaith 's ged a bhiadh e a' labhairt ann an Gàidhlig, agus ma dh' innsear an fhìrinn, bha e na b' phasa a thuiginn na Niall Mac Phàrlainn B.D., ged is tioram a Ghàidhlig. Ged a tha Iain Mac Coinnich car cumhann, agus amharusach air Goill is air daoine nach buin do'n aon eaglais ris fhéin, tha e cuideachd 'na dhuine diadhaidh agus 'n a dhuine caomh, agus fada m' an do sguir am ministear bu choma leis co dhiu a bha ann Arianach no Etiopach, agus is e a thubhairt e ris na foirbhich eile an uair a chaidh iad a steach do thigh an t-seisein, "Nach robh ar cridhe a' lasadh annainn an uair a dh' fhosgail e dhuinn na sgriobturan." Bha na foirbhich agus an coimhthionn uile cho toilichte leis an t-seirbhis 's a bha Iain Mac Coinnich, agus thuit Calum Dòmhnullach, am beadail, an déidh làimhe, gu'm b'e sud a' cheud Sàbaid riagh a chunnaic e eaglais Chille-Sgumain gun duine 'na chadal innte. Cha'n e ministear beag nan uibhean a their iad ris an duine ann an Cille-Sgumain a nis, oir fhuairead iad a mach cò e, agus bheir iad dha ainn agus a shloinneadh, Canon S. D. Marlow, D.D., àrd-sgoilear ann an Oilthigh Cambridge, a tha teagasc an t-Seann Tiomnaidh do mhiniestearan òga.

Cha'n eil leabhar air an t-saoghal a dh' fhuingil uiread fo làmhan na feedhnach a tha teagasc as ris a' Bhiobull, agus cha mhò a tha leabhar eile air an t-saoghal air a bheil an fheadhainn a bhios 'g a chluinntinn air a leughadh cho aineòlach. Ann an là diugh tha mìltean de dhaoin nach 'eil a' leughadh a' Bhiobull dhaibh féin, agus aig nach 'eil de èolas air ach na tha iad a' togail an uair a chluinneas iad e air a leughadh anns an eaglais. Ann an eaglais cluinnidh iad dà chaibideil air an leughadh a h-uile Sàbaid, té as an t-Seann Tiomnaidh agus té eile as an Tiomnaidh Nuadh, gun aon fhacal air a ràdh umpa a chur soluis orra. A' bheil e iongantach, mata, gu'm biodh troimh-chéile ann an inntinnean dhaoine mu theagasc a'

Bhiobull, no gu'm biodh e do mhòran dhaoine 'n a leabhar gun bhlas? Gu fortunach tha a' chuid as mothà de'n Tiomnaidh Nuadh 'ga mhìneachadh féin; tha e cho soilleir 's nach téid eadhon na daoine baoghalta air seachran ann, ach cha'n 'eil an Seann Tiomnaidh mar sin; tha mòran dheth cho dorcha agus cho dealachte bho smuaintean dhaoine anns an linn so's nach gabb e tuigisinn eadhon le daoine túrail mur bheil na h-iuchraighean a dh' fhosglas e air an toirt daibh. Is e dleasdanas na h-eaglais, dleasdanas mhiniestearan, sin a dheanamh; agus cha 'n abrainn gu bheil ministear air bith anns an là diugh a' coimhlionadh a dhreuchd mur bheil e a' fosgladh nan sgriobturan gu cothromach d'a shluagh, agus a' toirt dhaibh an teagaisg a tha e féin a' faotainn bho sgoilearan diadhaidh mu'n Bhiobull.

Bho chionn beagan bhliadhna chon bha mi ann an eaglais Chille-Sgumain, ach cha b' e coigreach a bha air cheann na seirbhis ach Niall Mac Phàrlainn B.D. e féin. "Leughamaid" ars' esan, "facal an Tighearna mar a tha e air a sgrìobhadh ann am fàidh-eadaireachd Isaiah," agus gun aon lide mìneachaidh leugh e so do'n choimhthional:—

Trom eallach fùsaich na fairge; mar dhoinionnaibh anns an àirde deas, a' dol seachad; dh' fhàsach tha e teachd, o thùr uamhasaich. Dh' fhoillsicheadh sealladh eagallach dhomh; tha an cealgair a' caitheadh féill, agus tha am fear-eachaidh a' creachadh. Rach suas O Elaim; teannaich O Mhèdha; chuir mise crìoch air a h-uile osnaich. Uime sin lionadh mo leasraidh le cràdh; glac piantan mi mar phiantaibh mna mi saothair-chloinne. Bha mi air mo chromadh sios, an uair a chuala mi; dh' fhàs mi air chirith an uair a chunnaic mi. Chlisg mo chridhe; chuir namhas fiamh orm; feasgar mo shòlaisthionndaidh e gu h-uamhunn domh. Deasaich am bòrd; suidhich an fhaire; ith; òl; èiribh a' cheanna-feadhna; ungaibh an sgiath. Oir mar so thubhairt an Tighearna rium, Imich; suidhich fear-faire; an ni a chi e innseadh e. Agus chunnaic e carbad le dà mhàrcach, carbad le asalaibh, carbad le càmhalaibh, agus thug e fanear gu dìchiollach le geuraire. Agus ghlaodh e, Leòdmhan; Mo thighearna, ta mi a'm' sheasamh an còmhnuidh ann am ionad-faire, air feadh an là, agus tha mi a' fantuinn air mo fhreiceadan ré gach oidhche. Agus, feuch, an so tha carbad do dhaoinibh a' teachd, le dà mhàrcach. Agus threagair e agus thubhairt e, Tha Babilon air tuiteam, air tuiteam, agus tha uile dhealbhan-snaidh a' diathan air am briseadh gu lär. Och mo bhuladh agus arbar m' àrlair! an ni a chuala mi o Thighearna nan sluagh, Dia Israel, chuir mi an céill duibhse. Trom eallach Dhùmhan. Dh' eigh e rium o Sheir, Fhir na faire, ciod o'n oidhche'. Fhir na faire, ciod o'n oidhche? Thubhairt am fear-faire, Tha a' mhaduinn a' teachd, agus fòs an oidhche; ma dh' fhiosraich eas sibhse fiosraichibh; pillibh, thigibh. An fhàisteachd mu thimchioll Arabia. Ann an

fhrith ann an Arabia gabhaidh sibh tàmh, a chuid eachda-siubhail Dhedanum. Thug luchd-àiteachaidh tire Thema uisge a dh' ionnsuidh an tartmhoir; le an aran thainig iad an codhail an fhòraich. Oir o na clàidhith theich iad, o'n chlaidheamh rùisgte, agus o'n bhogha lùbta agus o'bhoile a' chogaidh. Oir mar so thubhairt an Tighearna rium, Fathast bliadhna, mar bhlàidhnaibh fir-thuarasdail, agus bithidh uile ghòir Chedair air caiteadh as. Agus lughdaicheadh fuigheall aireamh nam fear-bogha fir threuna de mhacaibh Chedair; oir labhair an Tighearna Dia Israel (xxi).

An uair a chriochnaich e an leughadh thuirt e "Gu'm beannaicheadh an Tighearna dhuinn leughadh Fhacail," ach ma bha falas o'n Tighearna anns a' bhrochan ud do dhaoine eile anns an eaglais, gu cinnteach cha robh e ann dhomh fhéin. Cha'n aithne dhomh aobhar air bith gu'm biodh criomain de'n t-seòrsa so air an leughadh ann an éisdeachd sluaigh mar gu'm bu theachdaireachd iad o Dhia, agus cha tig toradh air bith as an t-seòrsa cràbhaidh sin ach gu'm fàs daoine suarrach air a' Bhiobull agus gu'n saoil iad nach 'eil ann ach sgrìobhaidh an gun bhun gun bhàrr.

Tha feum mòr aig an eaglais an diugh air daoine d' an aithne am Biobull a theagasc ann an dòigh a ni Facal an Tighearna beò is cumhachdachd, agus na'm biodh coimhthionailean glic air an son féin cha taghadh iad duine mar mhiniestar ach duine d' an aithne am Biobull a mhineachadh, daoine coltach ri Bani agus Serebhai agus Iamin agus Acub agus Sabetai, agus na Lebhithich a bha ann an Jerusalem ann an làithean Nehemiah; leugh iad ann an leabhar Iagha Dhe gu soilleir, agus thug iad an seadh seachad; agus thuig an sluagh. Cia meud eaglais anns an dùthaich anns am bheil sin air a dheanamh an diugh? Mar is trice cluinnear deagh shearmoin, agus deagh sheinn, agus urninghean freagarrach, ach tha na sgriobturan air an droch leughadh agus air am fàgail gun fhosgladh.

AN INNTINN LAGHAIL.

Chuir Simon mac Ghebiah, duine còir a bha fuireach ann an Samaria, a mhac a bhu shine do Jerusalem do'n sgoil. Mu'n do chriochnaich an gille fhòghlum dh' fhàs athair tinn. Bha amharus aig an t-seann duine nach rachadh e na b' fheàrr, agus mar sin chuir e a chùisean saoghalta an òrdugh, is rinn e a thiomnad. Dh' fhàg e na bha aige do fhear de na tràillean a bha 'na sheirbhis, ach air a' chùmhñant so, cùmhñant a bha air a chur anns an tiomnad, gu'n

leigeadh e le mhac, an t-oighre dligheach, aon rud de na bhuineadh d'a athair a thaghadh, mar chuimhneachan.

Cho luath's a shiùbhail an seann duine chaidh an tràill do Jerusalem a dh' innseadh do'n ghille mar a thachair, agus dh' innis e dha mu'n tiomnadh cuideachd.

Bha bròn air a' ghille air son bàs athair, ach bha dorran is fearg air mu'n tiomnad. Chuir e a chomhairle ris an Rabbi a bha 'g a theagasc; dh' innis e dha falas air an fhacal mar a bha anns an tiomnad, is thuirt e ris nach robh fhios aige air an tsaothal iod a rinn e gus oilbheum a thoirt d'a athair.

"Bha t' athair," ars' an Rabbi, "n a dhuine glic agus tha a thiomnad a' nochdadh sin gu soilleir."

"Ciod a tha sibh a' ciallachadh," fhreagair an gille, "an gnìomh glic no caoimhneil e do athair air bith a mhaoin a chur seachad air a mhac agus a thoirt do thràill?"

"Eisd thusa riumsa," ars' an Rabbi, "agus creid mi gur e an glic a thug air t' athair deanamh mar a rinn e. Bha fhios aige nach biodh tusa dlùth an uair a thigeadh a' chrioch air, agus gu'n struïdheadh na tràillean a chuid uile mu'n tigeadh tu dhachaidh, agus mar sin rinn e a thiomnad air an dòigh ud los gu'm biodh an tràill a bha air ainmeachadh ann cùramach mu'n dileab a tha e an dùil a bhuineas d'a féin."

"Buinidh euid m' athar dha gun teagamh," ars' an gille, "oir tha e sgrìobhta le peann is dubh; cha'n fhios domh c'aité a bheil mo bhuannachd-sa."

"Tha mi a' faicinn," ars' an Rabbi, "nach 'eil glic a ann an cridhe duine òig. Nach 'eil fhios agad, a bhuine ghòraich, gur ann d'a mhaighstir a bhuineas tràill, agus nach d' fhàg t' athair agad le thiomnad còir air rud air bith a bhuineadh dha a thaghadh dhuit féin? Tagh thusa an tràill fhéin, agus an sin bidh maoin t' athar agad cuideachd."

Sin a rinn an gille, agus fad iomadh latha 'na dhéidh bhiodh e a' cnuasachadh 'na inntinn féin air an fhacal so ann an leabhar Iob, *Anns na h-aosda tha glic a, agus am fad làithean twigse.*

Ciod a their thu féin, a leughadair, ris an naigheachd so, naigheachd a tha air a sgriobhadh anns an *Talmud*, aon de leabhrachaean diadhaidh nan Iudhach anns an robh iad a' gabhaill mòr thlachd? Tha i a leigeil fhaicinn an seòrsa dhaoine a bha anns na Rabaidhean; gheibheadh iad rathad air litir an lagha a choimhead am feadh 's a bha iad a' dol calg-dhùreach an aghaidh an lagha,

LUCAS.

Lucas, an léigh gràdhach. Colos. iv., 14.

Ann an Gníomharan nan Abstol, leabhar a bha air a sgriobhadh le Lucas, tha iomradh air a dheanamh air sealadh no aisling a chunnaic Pol ann an Troas. Chunnaic e duine àraidh o Mhacedonia a thubhaint ris, Thig thairis gu Macedonia agus cuidich leinn. Tha cuid de dhiadhairean am beachd gu'm b'e Lucas fhéin an duine o Mhacedonia. An uair a thàinig Pol gu Troas cha robh e cinnteach ciod an t-àite an rachadh e a shearmonachadh an t-soisgeil; bha e a' feitheamh ri solus is treorachadh fhaotainn o'n Spiorad Naomh. Ach am feadh's a bha e eadar-dhaborail thachair e fhéin agus Lucas air a chéile. Dh' innis Pol do Lucas mar a bha cùisean d'a thaobh; gu'n robh an dorus air a dhùnadh air anns an Asia, ach nach do rinn e suas iuntinn fhathast ciod an taobh eile an tionndadh e. Ghabh Lucas an cothrom a fhuaire an agus ghuaidh e air Pol dol air thuras soisgeulach gu Macedonia, gu muinntir a dhùthcha féin. Dh' innis e dha mu'n dorchadas uambasach anns an robh iad, agus ghuaidh e air oidhrip a dheanamh gus an cosnadh do Chriosd. Bha Lucas e féin air iompachadh beagan tìne roimhe so, agus bha iarrtus 'n a chridhe gu'm faigheadh an dùthach d' am buineadh e beannachdan an t-soisgeil mar an ceudna. Rinn seachas Lucas drìdhadh air iuntiun Phoil, agus an déidh dha dol a laighe an oidhche ud chunnaic e bruadar. B'e am bruadar a chunnaic e, gu'n robh fear de muinntir Mhacedonia 'n a sheasamh m'a choinneamh, ag asluchadh air tighinn 'g an cuideachadh. Ghabh Pol am bruadar no an sealadh so mar chomharradh gu'n robh an Spiorad 'g a ghairm do Mhacedonia, agus air ball rinn e suas iuntinn gu'n rachadh e ann.

Cha 'n aithnne dhuinn mòran mu bheatha Lucas, ach a réir gach cunntais a fhuaras uime bha e 'n a dhuine maith. Bha gaol mòr aig Pol air, agus cha b' iongnadh ged a bha, oir bha Lucas cho dileas do Phol ri eù d'a mhaighstir. *An léigh gràdhach*, sin mar a bhiodh Pol a' labhairt uime, agus tha cuid de sgoilearan am beachd gur e Lucas a bha ann an iuntiun Phoil an uair a labhair e mu'n bhràthair a tha a chliù's an t-soisgeul air feadh nan eaglaisean uile. (2 Cor. viii, 18.) Bha e 'n a chompanach aig Pol air dà thuras soisgeulach,

agus cha 'n e mhàin gu'n robh tìugh aige ann an aobhar an t-soisgeil ach choisrig e a bheatha agus a mhaoin gus an obair sin a chuideachadh. Cha 'n urrainnear a ràdh càite no ciamar a fhuaire e èòlas na firinn, ach co dhiù cha 'n' il Pol a' labhairt uime mar a mhac anns a' chreideamh, mar tha e a' labhairt mu Thimoteus agus mu Thítus.

An uair a bha Pol ann an Troas cha robh e idir gu maith. Bha a shùilean goirt. Air a thuras do Ghalatja fhuaire e an-cothrom is sàruchadh a mhill a bhodhig. Cha robh bodhig Phoil ro làidir air a feabhas, ach ma bha an fheòil anfhannd bha an Spiorad toileach, is thug Pol giullachd d'a chorp ann an seirbhis an t-soisgeil a mhillheadh corp samhاناich. "Ghabhadh le slataibh orm tri uairean; chlachadh mi aon uair; dh' fhuiling mi long-bhriseadh tri uairean; là agus oidhche bha mi 's an dòimhne; ann an turusaibh gu minic, ann an gàbhadh aibhneachan, ann an cunnartaibh fhear-reubainn, ann an cunnartaibh o na Cinnich, ann an cunnartaibh 's an fhairge, ann an saothair agus sgios, ann an acras agus tart, am fairibh gu minic, an trasgaibh gu minic, am fuachd agus an lomnochduidh." Cha 'n 'eil iongantas air bith ann gu'n do bhris air a shlàinte, agus gu'n robh e a' giùlan comharraidhean an Tighearn Iosa 'n a chorp. Tha e glé choltach gu'n do chuir Pol feum air dotair an uair a bha e ann an Troas, agus gu'm b'e an dotair a dh' amais e air fhaotainn, Lucas. Agus tha e glé choltach cuid-eachd gu'n robh Lucas air a tharruig gu mòr ri Pol cho luath 's a thachair iad air a chéile, agus gu'n do rinn e suas iuntiun a dh' aon ruith nach robh dòigh eile ann anns am b' fheàrr a b' urrainn da aobhar an t-soisgeil a chuideachadh na Pol a leantuinn agus càram a ghabhail d'a shlàinte air a thurasan soisgeulach. Co dhiu, is e sin a rinn e; dh' fhàg e Troas maille ri Pol, agus dh' fhan e maille ris gus an do chuir am bàs dealachadh eatorra. Ann an litir mu dheireadh a sgriobh Pol, an uair a bha e 's a' phrìosan anns an Ròimh, agus binn a bhàis air bheul a bhi mach, thubhaint e, *Tha Lucas 'n a aonar maille rium*. Threig Demas e, oir ghràdhaitch e an saoghal, ach bha an lighiche gaoilach dileas gu bàs.

An déidh bàs Phoil chuir Lucas an òrdugh cunntas air fàs na h-eaglais, agus air beatha agus saothair an abstoil. Sgriobh e mar an ceudna an soisgeul a tha air ainmeachadh air, air chor agus gu'n do thog e a charragh-

chuimhne féin le a pheann. Air dha a bhi marbh tha e fathast a' labhairt; tha a sgríobhaidhean bò is eumhachdach.

Bha làmh aig moran dhaoine ann an sgríobhadh an Tiomnaidh Nuaidh, ach bha barrachd de'n Tiomnaidh Nuadh air a sgríobhadh le Lucas na le duine air bith eile. Mar so tha mòran an crochadh r'a phacal agus r'a fhanuis, oir is ann air an Tiomnaidh Nuadh a tha an creideamh Criosduidh air a stéidheachadh. Ann an aon seadh is e Lucas an urrainn as fheàrr a tha againn mu bheatha agus mu theagasc Chriosd, ged nach robh e 'n a shùil-fhanuis air na nithean a tha e ag aithris, agus is e an fhanuis as fheàrr a tha againn mu chraobh-sgaoileadh an t-soisgeil anns a' cheud linn. A thaobh ceud-thòiseacha na h-eaglais, tha iomadh rud glé dhorchha fhathast, ach bhiodh a' h-uile rud ann an tiugh dhorchadas mur bitheadh gu'n do sgríobh Lucas na leabhrainchean a sgríobh e. Na'n d' fhan e sàmhach bhiodh mòran de 'n t-saoibhreas a tha againn anns na Sgriobturan air chall, agus cha bhiodh an fhanuis a tha air taobh a' chreidimh Chriosduidh cho làidir 's a tha e. Mar so faodar a ràdh da rìreadh gur e Dia féin a chuir ann an eridhe Lucais a bhuadhan a chleachdadh anns an dòigh so, agus fios cinnteach a thoirt do na creidmhich a thigeadh 'n a dhéidh air na nithean anns an deachaidh an teagasc.

Ach ciamar a fhuair Lucas eòlas air na nithean air a bheil e a' tighinn thairis anns na leabhrainchean a sgríobh e? Tha e furasda gu leòir a ràdh ciamar a b' aithne dha mu bheatha agus mu shaothair Phoil, oir bha e 'n a chompanach aig an abstol fad iomadh latha. Ach cha robh e riamh 'n a chompanach aig Iosa. Bha Iosa marbh mu'n tainig Lucas gu ire duine. Theagamh nach fhaca e Chriosd riamh agus nach eul e e a' teagasc. Cha b'e Iudhach a bha ann, agus cha robh e air aìreamh am measg nan abstol. Ciamar, ma ta, a fhuair e am fios-rachadh a bha aige mu cheud-thòiseacha a' chreidimh? Fhuair, ann an tomhas, bho Phol, agus bho 'n òigh Muire, agus bho chàirdean Iosa. Ged nach b' aithne dha Chriosd ann an làithean fheòla b' aithne dha mòran dhaoine a bha maille ri Iosa ann an Galile, agus fhuair e eòlas cinnteach bhuapan air na nithean a tha e ag aithris dhuiinne. Bha Lucas agus Marc còmhla anns an Roimh an uair a bha Marc, fo shèòladh Pheadair, a' cur an ordugh an leabhair a sgríobh e féin, agus cha 'n 'eil teagamh nach d' fhuair Lucas iomadh seanchas fada a dheanamh ri Marc. An uair a bha e a' fuireach ann an Caesarea maille ri Pol ghabh e an cothrom

air dol do Nasaret a cheasnachadh dhaoine mu na nithean a chual iad bho Iosa agus na mòrbhuiilean a chunnaic iad. Tha e glé choltach gur ann o Mhuire féin a fhuair e fios nan nithean diomhair is domhain air an do labhair e ann an toiseach a shoisgeil, mu bhreith an t-Slànuigheir agus mu Joseph agus mu Shacarias agus mu Elisabet. Faodaidh e bhith gu'n d' fhàg Muire 'n a déidh cunnas "air na nithean a thaig i 'n a cridhe," agus gu'm faca a càirdean ionchuidh an cunnas sin a chur ann an làmhan an lighiche ghaolaich an uair a thòisich e air a shoisgeul a sgríobhadh. Cha b' urrainn daibh a chur ann an làmhan a b' fheàrr. Ach a thuilteadh air sin bha co-chruineachadh de "Ghniomharan agus de bhriathran Chriosd" air beulaobh Lucais an uair a sgríobh e a leabhar féin, co-chruineachadh nach 'eil an diugh a làthair ged a bheireadh sgoilearan an suilean air son aon sealladh dheth. An uair a bha Chriosd air thalamh cha do sgríobh e aon phacal d'a theagasc, agus cha mhò a sgríobh na h-abstoil e. Am feadh's a bha e maille riu cha do smuainich iad riamh air sin a dheanamh, oir cha d' fhairich iad gu robh feum air. An déidh dha am fágail bha a theagasc air a gheildeadh air chuimhne 'le beul-aithris na h-eaglais. Ach an uair a bha fear an déidh fir de na companaich a bha maille ris a' bàsachadh, agus aìreamh na feadhnaich a chual a theagasc le'n cluasan féin a' fàs beag chunnaic an eaglais gu'm feumadh i seòl air chor-eigin a ghabhail los cuimhne a chumail air a bheatha agus a theagasc agus eòlas cinnteach a thoirt do na deisciobuil òga a bha ag éirigh suas mu thimchioll am Maighstir. Rinneadh sin am feadh's a bha na ceud chreidmhich fhathast a làthair, ach cha 'n 'eil gin de na leabhrainchean sin air faotainn an diugh. Ach faodaidh e bhith nach 'eil an call so cho mòr 's a shaoileas cuid de dhaoine, oir bha na seann duilleagan sin ann an làmhan Lucais agus ann an làmhan nan daoine eile a chuir r'a chéile na soisgeulan a tha againn anns an Tiomnaidh Nuadh. Cha 'n 'eil teagamh nach tug Lucas agus cùch asda na b' fhiach a thoirt asda.

Thubhairt diadhair àraidh nach 'eil leabhar eile anns an t-saoghal cho maiseach ri soisgeul Lucais, eadhon mar litreachas. Cha ruig mise a leas cur an aghaidh an fhacail sin, oir is e soisgeul Lucais leabhar as docha leam anns a' Bhiobull. Gheibh thu ann cluaintean glasa nach fhaigh thu ann an gin de chàch; cluaintean ciùin is samhach anns an cluinn thòr oran nan naomh agus nan ainglean. Cha 'n 'eil aon idir de na daoine a sgríobh am Biobull a' cur uiread

MADAINN AGUS FEASGAR.

cudthroim air caomhalachd Chriosd 's a tha Lucas a' deanamh, agus is e esan a mhàin a dh' innis duinn tri no ceithir de na cosmhàlachdan as dlùithe a tha teachd ri eridhe na diadhaidheachd; cosmhàlachd an Pharasach agus a' chis-mhaor, cosmhàlachd an t-Samaritanaich chaoimh a rinn cobhair air an duine a bha air a leòn, agus cosmhàlachd a mhic eas-umhail a chaidh air seachran ann an dùthaich chéin. Bha Lucas e fèin gu nàdurra 'n a dhuine caomh, blàth-chridheach; agus bha e mar an ceudna 'n a dhuine ionnsaiche aig an robh farsuingeachd inntinn nach robh aig na h-Iudhaich. Bha na h-Iudhaich daonnaid cumhann 'n an inntinn, agus dhùraichdeadh iad Chriosd a dheanamh cho cumhann riutha féin, Slànuighear nan Iudhach a dheanamh dheth an àite Slànuighear an t-saoghal. Ach cha robh an léigh gràdhach mar sin. Cha robh cumhannachd 'n a inntinn-san gu nàdurra, agus bha eadhon an inntinn nàdurra sin ann air a dùblachadh a thaobh farsuingeachd an uair a dh' oibrich gràs Dhe 'n a chridhe. 'A thuilleadh air sin bha e fad mòran bhliadhnaachan fo theagast Phoil agus ann an companas Phoil, agus cha bu dùth do dheisciobuil no do chompanaich Phoil a bhi beag no cumhann, oir bha e féin cho mòr agus cho farsuing agus cho uasal 'n a inntinn, is chuir e seachad a' chuid a b' fheàrr d'a bheatha a' searmonachadh soisgeul nan saor ghràs do na cinnich, agus do dhaoine eile air an dùnadh na h-Iudhaich dorsan na h-eaglais.

Is e Lucas a chum air chuimhne na briathran a bu chaomhaile a labhair Chriosd, agus air an aobhar sin tha fior àileadh an t-soisgeil ri fhaireachadh anns a' h-uile sreachd a' leabhar. Bha an soisgeul dha féin 'n a dheagh sgeul mhòr-aobhneis, agus sin an clù a bu mhàith leis a thoirt air an t-soisgeul do dhaoine eile. B'e coslas na diadhachd is mòralachd do-labhairt an ni sònruchietha chunnaic Eoin ann an Iosa, ach bha eridhe Lucais air a tharruing gu Losa leis an truacantachd agus a' chaomhalachd a bha ann.

Ach air a shon sin bha Eoin agus Lucas ag aoradh do'n aon Slànuighear. Cha 'n e dà dhealbh a tha iad a' toirt duinn nach 'eil idir coltach ri chéile, ach da thaobh de 'n aon dealbh. Tha Chriosd e fèin na's mótha na gu'n gabh e tomhas. Cha chuairtich aon inntinn e gu bràth, agus cha 'n fhaic aon sùil e ann an lànachd agus ann an iomlanachd a ghlòire. Tha leud is farsuingeachd is dòimhne ann an nàdur Chriosd nach do rannsaich eadhon Eoin no Pol, agus nach rannsaich na naoimh gu siorruidh.

Bu mhàith leam anns an àireamh so cunnas goirid a thoirt air dà laoidh a tha freagarrach gu bhi air an seinn aig aoradh maidne agus aoradh feasgair. Tha e iomchuidh gu moladh daoine Dia anns a' mhàduinn air son fois na h-oidhche, agus gu'n iarradh iad a bheannachd agus a stiùradh m' an tòisich iad air obair an latha, agus cha 'n urainn iad sin a dheanamh ann am briathran as fheàrr na 'n tòran maidne a rinn an t-Easbuig Tomas Ken.

O m' anam, dùisg, is leis a' ghréin,
Imich air sligh' do dhleasnais féin;
Mosgail o t' airneul, 's tairg le gràdh
An iobairt mhaidne do'n Ti as àird.

Gach clù do Dhia a ghléidh mi slànn,
'S a dh' ùraich mi le fois is tàmh;
Deònaich o'n ùir 'n uair dh' éireas mi
Beatha gun chrìch an riogh'chd na sith.

Dh' iocainn as ùr mo bhòid dhuit féin:
Fuadaich mo chionnt mar dhrùchd roimh
'n ghréin;
Mo smuaintean stiùir is gléidh mo chrìdh,
'S le d' làithreachd féin, O, sàsuich mi.

Na labhras mi 's na thig am bheachd,
Stiùir thus' an diugh an géill do d' reachd,
'S gu'n tugainn dhuit-sa, mar is còir,
Le m' thoil 's le m' chridhe clù is glòir.

Thugaibh clù do Dhia na glòir,
Thugaibh clù dha uile shliòigh,
Molaibh air nèainh, O aingle caomh
An t-Athair, am Mac, 's an Spiorad Naomh.

Tha còrr agus dà cheud bliadhna bho chaochail an duine maith a sgrìobh an laoidh so. Bha e 'n a shearmonaiche glé ainmeil 'n a linn; sgrìobh e mòran leabhr-aichean agus ghiùlaim e teas is uallach an latha anns an eaglais Shasunnach anns na làithean dorcha ud anns nach robh mòran eud no beatha no diadhaidheachd innt, ach ged nach cluinnear an diugh an t-iomradh as lugha air na leabhr-aichean a sgrìobh e, no air na h-oibrichean eile a rinn e, tha an laoidh bheag so a' cumail ainme agus a chuimhne beò. Tha neo-bhàsmhorachd aig na bàird nach 'eil aig daoine eile.

Rinn Tomas Ken an laoidh so air son té de na sgoilean-mòra a tha ann an Sasunn, is bha i air a sgrìobhadh air ballachan an t-seomair anns am biodh na balaich a' cadal. Cha ruig mi a leas eachdraidh a' bheatha innseadh air an duilleig so, ach tha aon ni sònruchietha a bu mhàith leam innseadh dhuibh uime, a chionn gu bheil e a'

nochdadh gu soilleir ciod an seòrsa duine a bha ann. Bha e cho neo-eisiomaileach 's a bha e diadhaidh. Ged a bha taobh aig an teaghlaich rioghaile ris airson géiread a bhuidhan agus cumhachd a shearmonachaidh, cha b' urrainn do'n rìgh no do'n chùirt a bheul a dhùnadh, no stad a chur air ann an togail fianuis an aghaidh aingidheachd spioradail ann an ionadaibh àrda. An uair a chaidh an rìgh air thurus gu Winchester chuir e fios gu Tomas Ken gu'n rachadh e air aogieachd d'a thigh, ach an uair a chual an duine beusach gu'n robh an rìgh a' toirt leis caileag bheag-narach nach bu bhean dha gu bhi còmbla ris, thubhairt e ris an rìgh sùil mu'n t-sròin nach faodadh e a' bhiasd a thoirt a steach d'a thigh-san. Cha do chòrd an t-achmhasan ud ris an rìgh aig an àm, ach an déidh làimhe, an uair a bha Easbuig ùr ri bhi air a chur a steach ann am Bath, thubhairt e ris a' Chomhairle, "Thug-aibh an t-àite do'n fhear bheag nach leigeadh a steach Nell." An uair a bha an rìgh air leabaidh a bhàis b'e Tomas Ken am ministear a bha air iarraidh gu bhi 'g a ullachadh air son a' bhàis.

Am measg nan laoidhean feasgair cha 'n eil mòran laoidhean as taitniche na'n té so:

A Shlàn'gheir ghràidh mo ghrian is tu!
Cha'n oidhche ach là 'n uair bhios tu dlùth;
Na h-éireadh neula, talmhaidh, dùmh'l,
'Ga fhalach mach o bheachd mo shùl.

'N uair thuiteas dealt a chadail chiùin,
'S gu séimh mo rosgan sgith gu'n dùin,
Laigheam le sòlas làn de'n smuain,
Gu bràth bhi sint' air uchd an Uain!

Fan leam o mhoch gu laighe gréim'
Cha bhi mi beò as d' eugmhais fén;
Fan leam 'n uair bhios an oidhche fàs
As d' eugmhais, O na faigheam bàs.

Aon leanabh seachrain, bochd an diugh,
Ma chuir, le tàrcuis, cùl ri d' ghuth,
'Na anam tòisich obair ghràis,
'G a dhùsgadh o chlos peacaidh 's bàis.

An t-euslan fair; air bochd dean fòir,
Le beannachdan neo-ghann do stòir,
Biodh cadal luchd a' bhròin a nochd
Mar chadal naoidhein shéimh gun lochd.
Bi leinn 'n uair dh' phosglas sinn ar sùil,
Troimh 'n t-saogh'l bi fén dhuinn ad fhearr
iùil.

Gus ann an euan gun chrìch do ghràidh
Am faighean sinn an Riogh'chd an Aigh.

Cha robh ministear riamh anns an eglais Shasunnaich, no ann an eglais air bith eile, a bu choltaiche ris na h-abstoil na Iain Keble, àughdar na laoidh so. Rugadh e ann

an teaghlaich diadhaidh, is choisrig a phàrrantan e do sheirbhis an Tighearna mar leanabh. Thug e bàrr air a cho-aoisean uile ann am foghlum, air chor agus gu'n deachaidh clù a bhuidhan air feadh na tire uile m' an gann a thàinig e gu ire duine. An uair a bha e tri bliadhna ficheadh chuireadh air leth e gu dreuchd na ministrealachd, agus fad leth-cheud bliadhna bha e 'na sholus dealrach anns an eglais. Ach thachair dhasan cuideachd mar a thachair do Thomas Ken; cha 'n e an obair a rinn e mar shearmonaiche a tha cumail ainn air chuimhne ach a' bhàrdachd Spioradail a rinn e.

An uair a bha Keble 'n a dhuine òg bha an eglais Shasunnaich ann an droch staid. Bha an sluagh gun sgoil, is bha a' chuid mhòr de na ministearan gun eud. B' feàrr leò a bhi ruith a' mhadaidh-ruaidh agus a bhi tilgeadh nan ceartan-tomain na bhi a' teagasc anns a' chrannaig. Ach cha robh Keble mar sin. Bha a chridhe-san air a lionadh le eud diadhaidh. Chuir e roimhe gu'm feuchadh e ri cuisean a leasachadh, agus chruinnich e mu'n cuairt air daoine òga a bha de'n cheart inntinn ris féin. Bha buaidh anabarrach aige thairis air gillean òga, agus chuir e siol 'n an inntinnean a thug a mach toradh mòr eadhon 'n a latha féin, agus a tha toirt a mach toraidh fhathast. Their cuid de dhaoine nach 'eil an toradh sin a chum buannachd air bith do'n eglais, agus nach do rinn an luchd-leanmuinn aig Keble ach cleachdannan a chur air chois anns an eglais Shasunnaich nach buin do'n chreid-eamh Phròstanach. Ach co dhiu a tha na cleachdannan sin Pròstanach no Papanach, dhùisg na daoine ud eud is beatha anns an eglais air an robh i feumail.

Cha b'e neart a bhuidhan, ged a bha a bhuidhan àrd, a tharruig gu Keble meas agus gràdh dhaoine, ach a dhilseachd is naomhachd a bheatha. Bha a bheatha a ghàthà folaithe maille ri Criod ann an Dia. 'N a dhol a mach agus 'n a theachd a steach bha e a' gluasad maille ri Dia. Ged a rinn cuid de na beachdan a bha e a' teagasc troimh-chéile anns an eglais, bha e gu nàdurra 'n a dhuine ciùin iriosal, gaolach air sith. Bha na ceudan agus na miltean ann an Sasunn a' sealltuinn ris mar an athair a thaobh nithean spioradail, agus bhiodh iad ag iarraidh a chomhairle agus a bheannachd gun sgur, ach air a shon sin cha robh barail mhor aig Keble air fhéin, oir bha e air a sgeadachadh le irioslachd nan naomh mar le falluinn. Chaochail e bho chionn tri ficheadh bliadhna, ach tha a ghuth fhathast ann an cluasan a luchd-dùthcha.

HELIOTROPIUM.

Na bi mo thoil-sa ach do thoil-sa gu robh deanta. *Lucas xxii, 42.*

An cuala tu iomradh riamh, a leughadair, air duine d' am b'ainm Drexelius? Theagamh nach cuala, ach air a shon sin bha a leithid de dhuine ann, agus sgrìobh e ann an Laidionn leabhar beag cùbhraidh a bha air a chur a mach fo'n ainm, *Heliotropium*. Tha an t-aimm bòidheach agus freagarrach, oir tha am facial *Heliotropium* air a dheanamh suas de dhà fhacal Ghréigis a tha ciallachadh *tionndadh ris a ghréin*. Tha flùr ann ris an abrar, *Heliotropium* no grianròs; faodar a ràdh gur e sin ainm nàdurra nan lusan gu léir, oir tha na flùraichean daonnan a' *tionndadh ris a ghréin*.

Cha 'n aithne dhomhsa dad mu'n duine so ach a mhàin ainm, ach tha e furasda gu leòir a thuiginn o'n leabhar gu robh a chridhe féin a' *tionndadh ri Dia* mar a thionndas na flùraichean ris a ghréin. Is e toiseach is meadhon is deireadh a sheanchais, gu bheil sonas mhic an duine r'a fhaotainn ann an umhlachd iomlan do Dhia. Cha bhi iomhaigh Dhé anns an duine gu bràth air a' deanamh glan is soilleir mar a bha i ann an làithean a neo-chiontais gus an lùb e a thoil gu buileach do thoil Dhé.

An raoir fhéin thug mise greis a' leughadh an leabhair bhig so, ach air eagal 's gu'n saoil thusa, a leughadair, gu bheil mi na's coimhlionta ann an Laidionn na tha mi ann an da' rìreadh bu mhaith leam a ràdh nach ann an Laidionn idir a bha mi 'g a leughadh ach anns a' Bheurla Shasunnaich. Tha a' Bheurla coltach ris na daoine làidir a tha 'g a bruidhinn; tha i a' sealbhachadh gach ni as fheàrr air an talamh mar oighreachd. Gheibh thu an diugh ann am Beurla saoibhreas nan linntean uile, agus a dh' aindeoin ciod a bhos sgoilearan ag ràdh cha chaillear a' bheag de na tha ann an leabhairchean Laidionn no Gréigis an uair a thionndar iad gu Beurla. Is e sin, ma's aithne do'n duine a rinn an obair a ghnothuch.

An uair a bha mise a' leughadh Dhrexelius an raoir thàinig e'n am inntinn gu'm bu mhaith leam leigeil leatsa, a leughadair, a ghuth ciùin a chluinnntinn, oir tha e chum buannachd dhuinn daonnan eisdeachd ri duine air bith aig a bheil sith Dhé 'n a chridhe féin, agus a labhras ruinn ann an guth réidh iosal mu na nithean anns a bheil

ar sonas r'a fhaotainn, agus mu na nithean cuideachd a tha seasamh eadaruinn agus Dia. Cha 'n ann ann an straighlich an tsaoaghail, no bho dhaoine a bhos a' glaodhach àird an cinn air na sràidean, a gheibh-ear an gliocas a ta o shuas; tha an gliocas sin daonnan a' labhairt le guth caol ciùin ann an ionadan sàmhach is diomhair; ri taobh aibhnichean réidh is foisneachail.

"*Ciod is còir dhomh a dheanamh?* Gràdhach aig Tighearna do Dhia le t' uile chridhe, agus le t'uile anam, agus le t' uile inntinn. Is i so a' cheud àithne agus an àithne mhòr. Gun ghràdh cha 'n urrainn duit gu bràth do thoil féin a lùbadh ri toil Dhé. Ma tha do thoil-sa agus toil Dhé an aghaidh a chéile cha 'n urrainn an dàimh dhùth a bhi eadar thu féin agus Dia a bu chòir a bhi eadar athair agus aon d'a chloinn. Ciod air bith a bhos 'g ad tharruing air falbh o Dhia, tha sin a' aghaidh toil Dhé; agus ciod air bith a bhos 'g ad tharruing dlùth do Dhia, tha sin a réir a thoile. Oir is i so toil Dhe, *eadhon bhur naomhachadh*. Ma dh' fheumas tu a ràdh, ma ta, mu rud air bith, mu obair no mu chleachdadh air bith, Tha so 'g am tharruing air falbh o Dhia bi cinnteach nach 'eil an obair no an cleachdadh sin a réir toil Dhé. An uair a bhos tu ann an teagamh co dhiu a tha no nach 'eil ni air bith a réir toil Dhe iarr comhairle bho do chridhe féin. Innsidh a chridhe féin do dhuine barrachd na dh' innsear dha le seachdnar de luchd-faire 'n an suidhe ann an tùr àrd. Os cionn nan uile nithean dean t'ùrnughi ri Dia, agus treòraichidh e thu le fhìrinn. Ach cuimhnich nach foillsich Dia a thoil do dhuine air bith ach a mhàin do'n duine a tha feuchainn gu dùrachdach r'a thoil a dheanamh. Gheibh thu aithne air toil an Tighearna ann a bhi deanamh a thoile.

Tha fhios agam gu maith cheana gur e toil Dhe d' am thaobh gu'm bithinn iriosal, is faighidinneach, is macanta; gu'm bithinn a' tighinn beò 'n a eagal agus dìleas 'n a sheirbhis; gu'm bithinn ann an sith ri mo choimhearsnaich agus caoimhneil is cairdeil ri mo cho-chreutairean uile. Cuidich leam a Dhé fantuinn anns an t-solus a tha agam.

Anns an uair a bu deuchainnaiche 'n a bheatha thubhairt Iosa, "Athair ma's e do thoil e, cuir an cupan so seachad orm; gidh-eadh na bi mo thoil-sa ach do thoil-sa gu robh deanta." Cha 'n urrainn duine ùrnughi as fheàrr a dheanamh na gu'm biodh

toil Dhé air a deanamh ann féin agus leis féin, ach cha 'n urrainn duine air bith sin iarraidh ann an da ríreadh ach duine a tha creidsinn gu bheil Dia ag òrduchadh nan uile nithean a chum leas a chloinne. Cha'n éirich olc do'n fhírean, oir 'n a uile àmh-gharan tha comhlífhurtachd Dhé an taobh-a-stigh dheth a' toirt sòlas d'a anam.

B' àbhaist do dhuine diadhaidh a bhi ag ràdh, "An ni a bu mhaith leat a bhith, sin an ni a tha thu." Tha a leithid de chumhachd ann an toil duine an uair a tha an toil sin aonaichte ri toil Dhé, 's gu'n téid aige air rud air bith a tha e ag iarraidh gu dùrachdach fhaotainn. Ma tha iarrtus ceart aig duine air a bhi naomh, no ciùin, no gràdhach, fàsaidh e mar a mhiann. Is e na daoine d'an dean Dia càirdean daoine a tha miannachadh naomhachd air nach do ràinig iad fhathast.

Cha mhòr gu bheil aon duilleag anns a' Bhiobair air nach 'eil Dia a' gealltann a chòmhnaidh, agus a ghràis, agus a sholuis, do dhaoine a tha ag earbsadh ann. Dh' ionnsaich Daibhidh an leasan so na b' fheàrr na daoine eile oir tha na sailm làn de'n teagastg so. "Bidh iadsan a dh' earbas as an Tighearna mar shliabh Shioin, nach caraichear, ach a mhaireas gu siorruidh." Bha eridhe mòr aig Daibhidh gu nàdurra, agus tha e na's phasa do dhaoine aig a bheil eridhe farsuing earbsa ann an Dia na tha e do dhaoine aig a bheil eridheachan beaga cumhann.

Bha diadhair ann uaireigin a bha ag iarraidh air Dia gun sgur ann an ùrnuigh an t-slighe a bu ghiorra gu nèamh a nochdadh dha. Là de na làithean chual e guth ag ràdh ris, "Rach gu dorus na h-eaglais agus chi thu an sin duine a bheir dhuit eòlas na slighe." Aig dorus na h-eaglais chunnaic e diòl-déirce truagh, gun stiall de'n aodach air, a chasan gun bhrògan, agus fheòil làn chreuchdan. "Gu'n gleidheadh Dia thu agus gu'n deanadh e tròcair ort," ars' an diadhair. "Tha tròcair an Tighearna mòr agus maith," ars' an duine, "cha chiuimhne leam là nach do mheal mi a chaoimhneas." "Tha mi a' facinn," ars' an diadhair, "gu bheil intinn shona agad; gu'n tugadh Dia dhuit miann do chridhe." "Tha mise," ars' an diòl-déirce, "làn thoilichte le mo staid; is e mo shonas nach 'eil sonas a dhùth orm, agus cha ghoirtich mi-fhortan duine air bith ach an duine air a bheil eagal gu'm bi e air a ghortachadh. Ciamar nach bithinn sona agus cothrom agam air Dia a mhòladh. Ma thig acras orm, no fuachd, no droch shìd, tha mi a' moladh an Tighearna, oir is ann bho Dia a tha na h-uile nithean a' teachd, agus ciod air bith a thig' o Dia

tha e ceart. Co dhiu a tha a fhreasdal searbh no millis tha mi a' gabhail ris mar thiodhlac bho làinbh m'Athar, agus cha 'n iarr mi ach an ni a tha Dia a' toirt domh. Mar so tha na h-uile nithean a' tachairt mar is àill lean."

"A bheil thu da ríreadh a' ciallachadh," ars' an diadhair, "an rud a tha thu ag ràdh; an abradh tu sin na'n tilgeadh Dia do ifreann thu?"

"Na'm b'e toil Dhe," ars' an diòl-déirce, "mise a chur do ifreann bheirinn e do ifreann còmhla rium, agus an sin chailleadh ifreann eagal agus uamhas. B' fheàrr do dhuine a bhi ann an ifreann le Dia na bhi ann an nèamh as eugmhais."

Chuir briathran an duine iongantas air an diadhair, agus smuainich e ann féin gu'in b'e an t-slighe a bu ghiorra gu nèamh, an gràdh so a bhi aige do Dhia agus an àmh-lachd so d'a thoil. Thuirt e ris féin, Is e leithidean an duine so a bha aig Criod anns an t-sealladh an uair a thubhairt e, Tha mi a' toirt buidheachais dhuit, O Athair, a chionn gu'n d' fhoillsich thu na nith-ean sin do leanaban, agus gu'n d' fholairt thu iad o dhaoine eagnaidh.

An uair a tha toil duine air a lùbadh ri toil Dhé cho iomlan 's nach bi ùrnuigh eile 'n a chridhe ach, 'Cha'n e mo thoil-sa ach do thoil-sa gu robh deanta,' tha flùr a fas 'n a chridhe a tha na's bòidhche na eadhon an t-ainm a thugadh air—*Heliotropium*.

ANNS A CHATHAIR.

Bho chionn ghoirid chuir caraid eòir a bhios a' leughadh nan duilleagan so *Sear-moin le Tomas Chalmers* thugam. Theagamh gu robh e an dùil gu robh mi air fàs tioram agus feumach air uileadh a chuirinn ann am lòchran, ach ged is tric a tha mo lòchran-sa gu maith fann le cion tilidh, tha eagal orm gu robh cho mhaith dhomh steall de uisge fuar a chur ann ris an stuth neònach a gheibhearr anns na searmoain aig Tomas Chalmers. Tha cuid de dhaoine ann a tha coltach ri Abel; ged tha iad marbh tha iad fathast a' labhairt. Ach cha'n ann de na daoine sin a tha Tomas Chalmers; tha an t-Ollamh mòr mòr sin an diugh cho bhalbh ris a' bhalbhan féin. Cha'n 'eil diog aige r'a ràdh ris a' ghineil so.

Bha Chalmers air a chunntas mar phrionnsa am measg shearmonaichean 'n a latha féin; bha e a' seasamh a mach os eionn shearmonaichean eile mar Bheinn Nibheis am measg nam beann. Lìonadh e eaglaisean a bha air a falmhachadh le daoine eile. Lìonadh e iad ann an Lunnaidh cho mhaith

's a bionadh e iad ann an Duneideann no ann an Glaschu; cha robh aite an rachadh e nach robh an saoghal uile a' dol as a dhéidh. Agus theireadh a b-uile duine a chuala riamh e nach eualas a leithid bho linn Chrysostom.

Bha e 'n a dhuine mòr agus 'n a dhuine maith; cumhachdach 'n a blreithneachadh agus 'n a bhriathran; ach air a shon sin dh' fhairtlich e orm-sa gu buileach na searmoin aige a leughadh. Theagamh gu'n abair thusa, a leughadar, gur ann annanu fhéin a tha an fhàiling agus nach fhraigheadh daoine eile na leabhrachaean aige cho tioram 's a tha mise 'g am faotainn. Ach tha mi glé chinnteach, na'n seasainn ann an crann-aig air bith an Albainn agus na'n leughainn ann an éisdeachd a' choimhthionail fear de searmoin Chalmers o thoiseach gu deireadh, gu'm biodh an dàr leth dhiubh 'n an cadal agus an leth eile a' cluinnntinn gun bhi ag éisdeachd. Ciod an t-aobhar gu bheil briathran a bha aon uair beò is cumhachdach a nis marbh?

A dh' aon ni, tha fasain ann an searmonachadh cho mhaith 's a tha iad ann an gnothuichean eile, agus tha na fasain ag atharrachadh. An dràsd 's a rithist tachraadh searmonaichean oirnn nach buin do linn seach linn; leithid Newman no F. W. Robertson; daoine a tha cho furasd an tuig-sinn an diugh 's a bha iad an dé a chionn gu bheil iad ag éirigh os cionn fasain tìm, agus gu bheil ealain aca air ar sùilean fhosgladh a chum 's gu'm faic sinn na nith-ean sin a tha iad féin a' faicinn cho soilleir. A thaobh nithean spioradail cha 'n 'eil a' mhór-chuideachd de searmonaichean ach a' faicinn gu dorcha tre ghlòine, agus cuid nach 'eil a' faicinn idir; ach bha sùilean aig Newman agus aig F. W. Robertson cho geur ri sùilean iolaire air chor agus gu robh iad a' faicinn agus a' tuigsinn diomhaireachd an dà shaoghal, an saoghal a ta làthair agus an saoghal neo-fhaicsinneach. An uair a leughas mi na leabhrachaean aca tha mi a' faireachduinn gu'm bu daoine iad anns an robh mile sùil, agus mile coinneal 'n an làmhan a' dealradh thairis air raon farsuing na firinn, ach ged a leugh mi cuid de searmoin agus de oibrachean eile an Ollaimh Tomas Chalmers cha d' fhairich mi riamh gu robh barrachd air dà shùil ann, agus air uairean tha amharus agam nach robh ann ach leth-shùil. Cha 'n urrainn mi a ràdh le firinn gu'n d' fhosgail e riamh geatachan dhomh a steach do chluaintean a b' ffiach ionaltradh a dheanamh anna, no gu'n do chuir e iuchair 'n an làimh leis am fosglainn dorsan air mo shon féin. Sgrìobh e dlùth air dà fhichead leabhar, ach ged a chithinn

iad uile air an tairgsinn air son ochd sgillinn deug air bara air an t-sràid cha tug-ainn dhachaidh iad, oir tha fhios agam nach leughainn fear dhiubh gu bràth. An àm a' chogaidh thug mi còig no sé dhiubh do Chomunn na Crois Dheirg am measg làn cartach de sheann leabhrachaean eile a thug mi dhaibh air son fùdar is luaithe a dheanamh. Cha 'n 'eil fhios agam-sa ciod na h-innleachdan a chleachd muintir an airm gus uidheam gunnaireachd a dheanamh de leabhrachaean dhiadhairean, ach co dhiu bha mi an dùil nach b' urrainn mi Gearmailteach no dhà a chur as an rathad ann an dòigh a bu fhreagarracha na le searmoin Chalmers a bhualadh orra anns a' cheann.

Tha e air uairean duilich a thuig-sinn ciamar a fhuair searmonaichean sònruichte an t-àite a fhuair iad 'n an linn féin, agus na searmoin aca air cho bheag blas dhuinne. Cò an diugh a rachadh fad a bhròige a dh' éisdeachd leithid nan searmon a bhiodh an t-Ollamh Eoghan Blair a' toirt do mhaith-ean na dùthcha ann an Eaglais Ard Dhunéidinn mu'n bhliadhna 1770? Saoilidh sinne nach 'eil anna ach gaoth is fuaim na gaoithe, ach chòrd iad cho mhaith ri Rìgh Deòrsa 's gu'n tug e dha pension air an son, dà cheud not anns a' bhliadhna cho fad agus a bheò e. Theagamh nach 'eil rìghrean 'n am breitheamhnha cothromach air searmoin, oir tha e air a ràdh nach tric leò an fhìrinn a chluinnntinn, ach mur gabb thu fianuis Rìgh Deòrsa III., tha fianuis as fheàrr againn air a' chùis, fianuis an Ollaimh Mhic Iain, duine cho glie agus cho diadhaidh 's a bha riamh air thalamh. Mhol an t-Ollamh Mac Iain searmoin Blhair an uair a bha iad air an cur a mach ann an leabhar, ged nach robh e am bitheantas deas gu muinntir Albainn a mholadh, agus ged a bha e gu maith làidir an aghaidh na h-eaglais Chléirich, cho làidir 's nach deachaidh e riamh a steach innte. A b-uile Sàbaid bhiodh an eaglais aig an Urramach Eoghan Blair, D.D., làn; làn de na daoine a b' ionnsaichte ann an Dunéideann; bha iad a' saoilsinn nach robh searmonaiche cho ciatach ris anns an dùthach, agus cha 'n e mhàin gu robh iad 'g a chunntas taitneach r'a chluinnntinn ach bha iad 'g a chunntas taitneach r'a leughadh, oir cheannaich iad a searmoin an uair a chuir e a mach iad. Sheall mise uair-eigin thairis air dhà no tri de searmoin Blhair ach cha 'n fhaca mi dad anna ach am moll tioram agus cha chuala mi cigar no cainnt anna ach fuaim na gaoithe. Air uairean bidh amharus beag a' tighinn am inntinn nach 'eil searmoin Blhair cho gaothar fal-amh 's a tha mise an dùil, oir fhuair iad fàbhar ann an sùilean duine air an robh

gaol agam, agus a bha de'n aon inntinn riun ann an iomadh rud, an t-Ollamh Tomas Sinton nach maireann. Bha meas mòr aige-san air searmoin Bhlaire.

Ann an aon dòigh bha uiread astair eadar Blair agus Chalmers's a tha eadar an àird an Ear agus an àird an Iar, ach ann an dòigh eile bha iad glé choltach r'a chéile, oir bha e mar phasan aca, an uair a bhiodh iad a' searmonachadh, a bhi dol mu thim-chioll a' chuspair air am biodh iad a' labhairt air an taobh a muigh; a' cuairteachadh ballachan Shioin an àite a bhi dol a steach d'a seòmraicnean. Theagamh nach 'eil mi a' cur so cho soilleir 's a bu mhaith leam, ach is e a tha mi a' ciallachadh nach fhaigh thu uair air bith a' bheag d'am fiosrachadh féin ann an searmoin Bhlaire no ann an searmoin Chalmers. Tha iad daonnan fada air falbh; bheir iad dhuit beachdan geur, is teagastg fallan, is dearbhailean làdir air firinn an t-soisgeul, ach cha chluinn thu uair air bith bhupa na nithean aoibhneach is iongantach a chual iad le'n cluasan féin ann an ionad dìomhair an Tì as àirde. Sin an searmonaiche as fheàrr leam fhéin; duine a dhi chuimhnicheas gu bheil e a' searmonachadh idir agus a bhruidhneas mar gu'm biodh e a' bruidhinn ri aon duine aig taobh an teine, agus a leigeas fhaicinn dhomh an dràs 's a rithist lorgan an Spioraid 'n a bheatha agus 'n a fiosrachadh féin. An uair a sheasadh Tomas Chalmers anns a' chrrannaig cha b' ann a dheanamh a dhìùrrais no fhaoisid a sheasadh e intte ach a shearmonachadh, agus an uair a thòisich-eadh e air searmonachadh dh' fhaodadh tu bhi cinn teach gu'n togadh e luchairt mhòr dhiong mhulta, a h-uile clach 'n a h-àite fhéin anns a' bhalla, unneagan is dorsan mar bu chòir daibh, an ceann cho dìonach 's nach tigeadh snighe gu bràth ann, agus an stéidh cho seasmhach 's nach eairicheadh stoirm i, ach fad na h-ùine bha an tigh falamh. *Agus air cho briagh agus 'g am bi tigh, is e an rud as fheàrr ann, na daoine a tha 'n a bhroinn.* B' fheàrr leam am bothan beag bochd agus daoine bedò ann na ballachan briagh agus iad falamh. Theagamh gu bheil an samhladh so rud beag cam is tuathal; nach 'eil e cho snasmhor ris na ballachan a bhiodh Chalmers agus Blair a' togail, ach tuigidh tu fhéin, a leughadair, ciod a tha mi a' ciallachadh, gun mi a thilleadh ris 'g a dheanamh direach. Tha dà sheòrsa shearmonaichean ann; aon seòrsa a tha daonnan a' fantuinn an taobh a muigh de'n teampull, ag innseadh a mhaise agus eachdraidh, agus ag àireamh uinneagan agus a thùir; agus seòrsa eile a bhos daon-

an 'g ad thoirt a steach ann, a leigil fhaicinn dhuit rud bòidheach is iongantach an sid agus an so, eadar cuirteinean an doruis agus an t-ionad ro-naomh.

Bho chionn bhliadhachan dh' fharraid seana mhiniestar dhiom an cuala mi riagh an t-Ollamh Iain Caird a bha ann an Oil-thigh Ghlaschu a' searmonachadh. Thuirt mi ris nach cuala. "O, a laochain," ars' esan, "théid thu do'n uaigh gun an labhairt as glòrmhoire a chluinntinn." A réir gach cunntais a gheibhean o dhaoine a shuidh ann an eisdeachd Chaidh bha e 'n a òraidaiche drùidh-teach. Bha solus 'n a inn-tinn, is faireachadh 'n a chridhe, is deas-chainnt 'n a bheul, ach cò an diugh a leughas searmoin Chaidh? Tha iad cho marbh ri feadhainn Chalmers. Tha mi an dùil gur e òraidaiche am falal ceart a thaobh nan daoine so, agus nach e searmonaiche, oir is ann le cumhachd an labhairt a bha iad a' tarruing aire dhaoine agus a' ciosnachadh an luchd-eisdeachd agus cha b' ann le cumhachd na firinn a bha iad a' teagastg. Cha bu mhaith leam a ràdh nach 'eil feum air òraidaichean anns an eaglais, ach tha feum aig òraidaichean daonnan air tomhas as mothaidh ghràs agus de'n ghliocas a ta o shuas na tha Dia a' toirt do mhiniestar eile air eagal gu'n saoil iad gu'n téid aca féin air nithean a dheanamh nach gabh deanamh ach leis an Spiorad Naomh.

Ged nach biodh dad an aghaidh searmoin Chalmers ach am fad, bu leòir an diteadh sin orra an diugh am measg gineal olc is fhiar a bhos ag eisdeachd na firinn agus an t-uaireadair 'n an làimh. Ach cha diteadh sin iad ann am shùilean-sa, oir is toigh leam fad is leud is dòimhneachd gu leòir a bhi ann an searmon. Ach tha fasan an là diugh calg-dhìreach an aghaidh sin. Bhiodh an duine gasda nach maireann, Tormoid MacLeod a bha ann an Ionarnis, a' toirt seachad searmoin gu maith fada (mur a b' fhaide searmoin Thormoid is ann a b' fheàrr iad, oir cleas nan longan mòra dh' fheumadh e farsuingeachd fhaotainn) ach ged a bha fhios aige gu'm biodh euid de'n choimhthional a' gearan lean e air a dhòigh fhéin. Saoilidh mi gu bheil mi a' cluinn-tinn fhat hast am mothar a thug e as an uair a thuirt peasan beag ris gu robh e an dùil nach bu chòir do shearmon air bith a bhi na b' fhaide na còig mionaidean deug. "A réir m' fiosrachaidh-sa," arsa Tormoid, ann an guth a dh' fhaodadh eagal a' bheith-eanais a chur air a' pheasan, "tha na daoine a tha ag iarrайдh searmoin ghoirid am bithheantas air bheagan tìur, agus daonnan air bheagan diadhaidheachd."

ANNS A CHATHAIR.

Air an t-seachduin so chaidh bha mi ann an Cardiff, còmhla ri ministearan eile a chuir Ard-Sheanadh na h-eaglais againn ann, aig eruinneachadh mòr a bha aig na h-eaglaisean Cléireachail air feadh an t-saoghal uile, agus bu mhaith leam innseadh do mhuintir na h-eaglais anns a' Ghàidhealtachd mu'n chruinneachadh so a bha againn. Tha an Ard-Chomhairle so, no mar theirear anns a' Bheurla, am Pan-Presbyterian Alliance, a' coinneachadh uair anns na ceithir bliadhna, is bidh an ath choinneamh ann an Winnipeg ann an Canada. Tha leth-cheud bliadhna bho na chuireadh an Comunn so air chois, air chor agus gu'm b'e so bliadhna na Iubilee aige.

Is e a' chrioch àraidh a bha 's an t-sealladh aig na diadhairean a chuir air chois e na h-eaglaisean Cléireachail a tha air an sgapadh air feadh an t-saoghal a tharruing r'a chéile a chum 's gu'n cuireadh iad an comhairle r'a chéile bho àm gu àm mu nithean a bhuineas daibh air fad, agus a chum 's gu'm biodh spiorad an aonaidh agus a' bhràithreachais air a neartachadh annnta.

Tha mòran dhaoine an dùil nach 'eil anns an eaglais Chléirich ach buidheann beag suarrach an coimeas ri eaglaisean eile, ach is e an fhìrinn gu bheil an eaglais Chléireach cho coitchionn ris an eaglais Phàpanaich fhéin, anns an t-seadh gu'm faighear i anns gach ceàrn de'n t-saoghal. Tha an eaglais Ath-leasaichte air a roinn 'na tri meuran mòra; an eaglais Lutheranach, an eaglais Shasunnach, agus an eaglais Chléireach; agus dhiubh sin is e an eaglais Chléireach is mothu.

Bha diadhairean is ministearan á còig chòigeamh an domhain ann an Cardiff; bha iad ann as an Asia, as an Afric, agus á America; bha iad as a' Ghearmaitl, as an Fhraing, as an Olaint, á Lochlann, á Canada, agus á California. Chluinneadh tu uiread chànaninean ann 's a bha ri chluinntinn ann an Ierusalem air là na Caingis, agus ged a bha na h-Americanach a' labhairt Beurla bha cuid dhiubh cho dùilich leam a thuig-sinn 's ged a bhiadh iad a' labhairt Eabhrà. Aon de na maduinnean a bha sinn eruinn dh' aithris sinn anns an aoradh mhaidne ùrnuigh an Tighearna, a h-uile duine 'n a chainnt mhàthareil fhéin. Chuir mise suas m' ùrnuigh ann an Gàidhlig. Latha de na bha mi ann an Cardiff bha Dùitseach air an

dara taobh dhiom—Ollamh ionnsaichte a tha teagastg eachdraidh ann an Oilthigh Leyden anns an Olaint, agus air an taobh eile bha aodhair a bhuineadh do'n eaglais Ath-leasaichte ann an Czecho-Slovakia. Chaidh agam fhéin agus aig an Dùitseach air seanchas gu leòir a dheanamh r'a chéile, ach cha robh e furasda seanchas a dheanamh ris an fhear eile. B'e Laidionn a ghabh sinn mu dheireadh, agus a dh' innseadh na firinn, chuireadh ar Laidionn gràin air na coin fhéin.

B'e an t-Urramach Iain Mac Naugher, D.D., LL.D., á Pittsburg ann an America a bha anns a' chathair, agus b'e an t-Urramach Anndra Gyorgy, á Budapest, am fear a bu shine a bha làthair. Bha e aig a' cheud choinneamh a bha riamh ann de'n t-seòrsa. Le sealltuinn air shaoileadh tu gur e seana chroitear á Tiriodh na á Uidhist a bha ann, air neo iasgair ghiomach; ach bha iad ag ràdh riun gu robh e 'n a dhuine mòr 'n a dhùthchaich fhéin. An là a labhair e beagan fhacal ruinn ann am Beurla dh' éirich an Seanadh uile, agus dh' fhan iad 'n an seasamh cho fhad agus a bha e a' bruidhinn, a' toirt urram na h-aoise do'n t-seann duine dhiadhaidh.

Bha iomadh cùis is cuspair air beulaibh nan seanairean a bha cruinn ann an Cardiff, ach bha aon rud sònruichte a thog euid mhaith de bhruidhinn agus de argumaid taobh air thaobh, *Am biodh e comasach no freagarrach creud ùr a dheanamh ris an gabhadh gach meur de 'n eaglais Chléirich air feadh an t-saoghal uile?* B'e an t-Ollamh Alastair Màrtainn, Ceann a' Chollaiste aig an eaglais U.F. an Dunéideann, a' cheud fhear a labhair air a' chuspair so, agus bha esan de'n bheachd nach robh an rud idir freagarrach anns a' ghineil so, agus gu'm b' fheàrr do'n Phan-Presbyterian Alliance gun ghnothuch a ghabhail ris. Bha diadhairean eile de'n cheart bheachd, ach bha duine òg fòghluimte, an t-Ollamh Iain M. Mac Ille Sheathanaich, á Collaiste Halifax, ann an Nova Scotia, calg-dhìreach an aghaidh sin. Cha 'n e mhàin gu robh e de'n bheachd gu'n gabhadh an rud deanamh, agus gu'm biodh e freagarrach a dheanamh gun dàil, ach thug e dhuinn creud goirid a bha e an dùil a ghabhadh na h-eaglaisean uile.

Is fada bho nach cuala mi deasbud a chòrd riun cho mhaith ri deasbud an là ud. Bha là ann a chluinneadh tu deasbud a b' fhiach éisdeachd ris anns an t-Seanadh againn

fhéin an Dunéideann, ach dh' fhalbh an là sin agus tha e an diugh cho furasda dhuit tuiteam ad chadal anns an t-Seanadh 's ged bhiodh tu 'n ad shíneadh air là teth sàmhraidih fo chraoibh theile agus deich mìle seillean a' drannan innte. Ach an uair a thòisicheas na h-Americanach air argumaid mu phuingean creidimh theid mise an urras gu'n cùm iad 'n ad dhùsgadh thu, co dhiu a bheir iad dhuit solus no nach toir. Mar a b' fhaide siar an t-àite as an tainig iad, is ann a b' fhearr leam a bhi ag éisdeachd riu; b' fhearr leam deich mionaidhean ag éisdeachd ri aodhair á Texas no á Montana na deich uairean ag éisdeachd ri diadhair á New York. Tha diadhairean New York agus Philadelphia car coltach ruinn fhéin; tha fhios aca ciod a thubhaint Plato agus ciod a thubhaint Pol, agus cha bu mhaith leò dol an aghaidh eòlas is fiosrachadh nan linn-tean, ach cha 'n 'eil aodhairean Mhontana is Chalifornia fo mhaide-na-poite aig feallsanach air bith fo'n ghréin; cho luath 's a thogas iad suas an guth cluinnidh tu fuaim ùr agus fuaim iongantach ann am mullach chraobh nan smear.

Ann an seadh fior, tha diadhairean na h-Alba uile coltach r'a chéile, agus tha ministearan na h-Alba uile coltach r'a chéile; is e sin r'a ràdh, tha iad uile anns an aon saoghal; air an riaghlaigh leis an aon dòigh-smuaineachaidh; ag òl a steach spiorad na h-aon ghineil. Ach cha 'n urrainnear sin a ràdh mu na h-Americanach. Buinidh iadsan an diugh fhathast do gach seorsa saoghailean a bha riamh ann, bho làithean Noah gu latha Dharwin, agus faodaidh uiread astair a bhi eadar dà dhiadhair á America a thaobh am beachdan mu obair nan gràs agus mu obair a' chruthaichaidh 's a bha eadar Iain Calvin agus Tomas Huxley. Bho chionn bliadhna no dhà tha comsachadh searbh a' dol air aghaidh an America eadar na sgoilearan a tha a' mìneachadh a' Bhiobuill ann an solus an eòlais ùir a tha aig daoine an diugh agus an fheadhainn ris an abrar na *Fundamentalists*, daoine a tha seasamh air litir an sgriobtuir agus a' cumail a mach gu bheil gach lide dheth neo-mhearrachadh agus air a dheachadh leis an Spiorad Naomh. Tha na sgoilearan a' creidsinn cho mhaith riu fhéin gu bheil an Spiorad Naomh a' labhairt anns na sgriobturan; ach cha 'n 'eil iad a' creidsinn gu bheil uiread ughdarrais ann an cuiid de'n sgriobtuir 's a tha ann an cuiid eile. Cha 'n 'eil iad a' creidsinn gur còir dhuinn Facal an Tighearna a ràdh ri iomadh rud suarrach gun fheum gun sùgh a gheibhean anns an t-seann Tiomnadh mar is còir dhuinn Facal an Tighearna a ràdh ri briathran

Chriosd. Tha gu leòir anns a' Bhiobuill anns nach 'eil ach briathran dhaoine, agus aig a sin fhéin, daoine nach robh aon chuid fòghluimte no glic no diadhaidh.

A thaobh na cùise so air an do rinn na diadhairean deasbud ann an Cardiff, co dhiù a bha e freagarrach creud ùr a dheanamh no nach robh, cha tainig iad gu co-dhunadh ach so, gu'n cuireadh iad *Comadaidh* air chois gu bhi smuaineachadh air a' chùis. Gu dé idir a dheanamaid gun am facal beannaichte sin agus an rud beannaichte sin ris an abair daoine, Comadaidh!

Tha a leithid de choinneamhan 's a bha againn ann an Cardiff 'n am meadhon air aonachd a neartachadh am measg nan eaglaisean. Labhair Moderator na bliadhna so, an t-Urramach Iain White, D.D., ris a' chruinneachadh mhòr ud mu'n aonadh a tha 's an amharc aig na h-eaglaisean an Albainn, ag innseadh dhaibh mu na ceumannan a b' fhendar do eaglais na h-Alba a ghabhail, rud nach robh idir furasda a dheanamh—Achd Pàrlamaid mu dheachamh agus mu heritors a dheanamh soilleir do dhaoine á Iugo-Slavia agus á Nebraska nach cuala riamh roimhe iomradh air heritors no deachamh. Bha an t-Ollamh Seumas N. Ogilvie as an eaglais agaинne a làthair cuideachd, agus bha e air a shònruachadh gu bhi 'n a àrd-cheann air a' Chomunn air son nan ath cheithir bliadhna. Bidh an ath chruinneachadh ann an Winnipeg anns a' bhliadhna 1929. A thuilleadh air an dà Mhoderator a chuir an eaglais agaинne ann, chuir i ann triùir de 'n àrd-luchd-teagaig, an t-Ollamh Seòras Galloway, a Cillribhinn; an t-Ollamh Gilleasbuig Main á Glaschu; agus an t-Ollamh Uilleam A. Curtis, á Dunéideann. Cha 'n 'eil duine idir as mothà aig a bheil guth is làmh ann an obair a' Chomuinn a nis na tha aig an Ollamh Uilleam A. Curtis. Is aithne dha cor agus suidheachadh nan eaglaisean Cléireachail air fir-mòr na Roinn-Eòrpa mar nach aithne do dhuine eile.

Ann an cuiid de na dùthchannan a tha air taobh shear na Roinn-Eòrpa, Transsylvania agus Rumania, tha na h-eaglaisean beaga Pròstanach a' fulang geur-leanmuinn fhathast. Tha na Pròstanach bochd 'n an crannchur shaoghalta is tha na h-eaglaisean lag. Theagamh gur e obair cho mhaith 's a tha Comunn nan eaglaisean Cléireachail a' deanamh air fad an cuideachadh a tha e a' cur a dh' ionnsuidh nan eaglaisean beaga Pròstanach sin a h-uile bliadhna. Gun a bhi bruidhinn idir air airgiod tha e 'n a chuid-eachadh do na Pròstanach anns na dùthchannan sin fhios a bhi aca gu bheil am bràithrean ann am Breatunn agus ann an

America a' cuimhneachadh orra, agus gu bheil dòigh aca air stad a chur air làmh-achas-làdir no eucoir eadhon ann an ionad-áibh àrda.

Theagamh gu bheil fhios agaibh gu robh eaglais mhòr Phròstanach ann a Hungaria bho làithean Luther, dà mhìle coimhthional is dà cheud mìle de luchd-comanachaидh. Agus bha sgoil Pròstanach air a' cur suas ri taobh gach eaglais. Roimh àm a' chogaidh bha an eaglais so làdir agus soirbheachail, ach tha i a nis air a briseadh 'n a ceithir bloighean, oir bha Hungaria air taobh nan Gearmailteach anns a' chogadh, agus aig deireadh a' chogaidh bha a' chuid mhòr d'a fearann air a thoirt bhuaipe; stiall air a thoirt do Czecho-Slovakia, stiall do Roumania, agus stiall eile do Iugo-Slavia, air chor agus nach 'eil ann a Hungaria an diugh ach an treas cuid de na bha innse ann an 1914. Tha crìochan ùra air an cur suas, agus cha 'n fhaois na Crioduidhean a tha air an dara taobh de'n chriùch gnothuch a bhi aca r' am bràithrean air an taobh eile. B' fheudar dhaibh tighinn gu Cardiff a choinneachadh a chéile, oir cha robh maith dhaibh dol thar eriochan càch a chéile ann an Roumania no ann an Iugo-Slavia. Bha mòran seanchas uime so ann an Cardiff, agus bha seanchas ann euideachd mu chomharr-aidhean na h-aimsire a thaobh cogaidh is sith anns an Roinn-Eòrpa, ach is e na thug mise leam o'n bhruidhinn a chuala mi nach do rinn an cogadh mu dheireadh ach daorsa an àite saorsa a mheudachadh anns na crìochan shear. Ach b' fheudar dhomhsa na coinneamhan flàgail m' an do chrìochnaich iad, agus cha chuala mi na chaidh a ràdh uile.

Anns na feasgair bha na coinneamhan air am fosgladh do mhuinnitir a' bhaile, agus bha an tigh daonnan làn. Aig té dhiubh sin labhair Seumas Barr, M.P., ach ged nach dìuth dhomh ainn Bharr a bheannachadh air an duilleig so, idir idir cha mhallaich mi e, oir feumaidh mi a ràdh nach euala mi fad na seachduin rud a bhean ri mo chridhe cho mhòr ris a' chunntas a thug e dhuinn air na tighean anns a bheil mòran de mhuinnitir Mhotherrwell a' fuireach, gun aig miltean dhiubh ach aon chùil air son teaghlaich. Cha tig gu bràth as an fhail ach a' mhuc; gun tighean deusanta cha togar clann bheus-ach. Dh' fhàs Seumas Barr sean is trom bho chunnaithe mi roimhe e, ach tha an teine 'n a chnàmhan fhathast, agus eud 'n a chridhe. An uair a sheas e air beulaibh an t-sluaign ann an Cardiff thubhairt e, "Seallailbh orm le sùil gheur, oir is mise fear de na daoine fiadhaich à Cluaidh air am bi sibh a' cluinn-

tinn iomraidh anns na paipearan-naigh-eachd."

B'e an rud a b' fheàrr leam a chuala mi uile gu léir, agus an cuimhneachan air Cardiff as fhaide a mhàireas, an ceòl a thug coisir-chiùil a' bhaile dhuinn. Tha muinnitir Wales maith air seinn co dbiu, ach tha mi an dùil gu robh an fheadhainn a chuala sinne air an taghadh, oir cha chuala mo chluasan riamh ceòl cho maiseach 's a thug a' choisir-chiùil aig Professor Evans dhuinn aon oidhche, coisir-chiùil anns an robh trì cheud pearsa. Thig crìoch air an t-saoghal ach mairidh gaol is ceòl. Thàinig crìoch air coinneamhan nam Pan-Presbyterianach, ach bidh cuimhne agamsa gu bràth air ceòl nan Cuimreach.

MU SHEARMONACHADH.

Anns an àireamh mu dheireadh bha mi a' bruidhinn mu shearainn Thomas Chalmers, ach cha d' fhuair mi mo sheanchas a chriùch-nachadh. Tha mi an dùil gur e an t-aobhar sònruichte nach 'eil iad air an ceannach no air an leughadh an diugh nach 'eil snaoisean anna. Is fheàrrd searmon daonnan diodag bheag de shnaoisein a bhi air a chur ann.

Bho chionn bhliadhnaidh dh' iarr ministear ann an Dunéideann a bha dol a bhruidhinn ri daoine òga anns an Oilthigh mu shearmonachadh air aireamh shònruichte de dhaoine tuigseach 'n a choimhthional féin am beachdan a thoirt dha gu h-onarach mu'n t-seòrsa shearmon a b' fheàrr leò agus anns an robh iad a' faotainn buannachd. Bha feadhainn dhiubh air a shon sid, is feadhainn eile air a shon so, ach air thois-each air a h-uile rud eile, chuir iad an rud ris an abrar anns a' Bheurla *interest*. Cha 'n eil facal againn ann an Gàidhlig a tha ciallachadh an fhòr rud ris an fhacal Bheurla so, agus mar sin tha e duilich dhonh seanchas cothromach a dheanamh mu shearmon ann an cainnt anns nach 'eil facal air son an dearbh rud a tha dhùth air daoine. Is maith le daoine gu'n glacadh am fear a tha searmonachadh an aire, agus gu'm biodh iarraidh aca air eisdeachd ris, mar a dh' eisdeas iad ri duine a tha bruidhinn air nithean anns a bheil ùigh aca. Sin a tha iad a' ciallachadh le *interest*. Mur glac am fear a tha anns a' chrànnraig aire dhaoine bha cho mhaith dha a bhi 'n a thosd.

Tha fichead dòigh air aire dhaoine a ghlacadh, cuid dhiubh ceart is cuid dhiubh ceàrr. Cha 'n àite a' chrànnraig air son cleas-aiche, co dhiu a tha e a' cleasachd le bhodhig, no le chainnt, no le inntinn. Ach ged tha fichead dòigh air aire dhaoine a ghlacadh greis bheag cha 'n 'eil ach aon

dòigh air aire dhaoine a ghleidheadh fad bhliadhachan; rud a bhi aig ministear ri ràdh as fhiach éisdeachd ris, agus gibht a bhi aige air bruidhinn ri daoine mu nithean spioradail ann an dòigh réidh nàdurra mar a bhruidhneadh e mu dhaoine a b' aithne dha, no mu leabhrachaicean a chòrd ris, agus mu'm bu mhaith leis seanchas a dheanamh ri daoine eile. Duine air bith aig nach 'eil tlachd a bhi rannsachadh mu Dhia, agus mu dhòighean, agus mu oilbhricean, agus mu nàdur Dhé, sin duine aig nach 'eil còir air a bhi ann an obair na ministrealachd idir.

Cha robh àm riamh anns an robh ministearan na h-eaglais againne air an ionnsachadh cho maith air son an dreuchd 's a tha iad an diugh, ach air a shon sin cha 'n 'eil an diugh ach àireamh bheag de mhiniestearan anns an eaglais nach bi a' leughadh an searmoin, agus cuid mhaith dhiubh a bhios a leughadh an urninghean cuideachd. Ciod an t-aobhar air sin? Theagamh gu bheil fichead aobhar air, ach is e an dà aobhar as bitheanta a tha toirt air ministearan tòiseachadh air leughadh an searmon, an leisg agus eaglaisean mòra. Tha e mòran na's fhasa do dhuine a shearmon a sgrìobhadh gu socruch 'n a sheòmar agus an sin a leughadh ann an éisdeachd an t-sluagh anns a' chùbaid seach labhairt riu gu ciallach agus gu h-òrdail air puing spioradail gun phaipear. Dh' fheuch mise an dà dhoigh, agus tha fhios agam gu maith ciod a tha mi ag ràdh. Mur biadh dad aig ministear anns an t-sealladh ach comhfhurtachd a chridhe agus inntinn fèin b'e an gliocas dha a h-uile falad d'a shearmon a' leughadh, agus an sin rachadh e do'n chùbaid gun ionguin no eagal, agus dh' fhàgadh e i gun sgiths. Ach ma bu mhaith leis oifig an t-searmonachaidh a chumail ann an urram agus ann an cumhachd feumaidh e an leisg agus an t-eagal agus gach leòghann eile a tha anns an t-slighe a chur fo na casan, agus a chridhe a smachdachadh agus inntinn a theagast gus an téid aige air bruidhinn ris a' choimhthional gun phaipear. Bidh an fheadhainn a tha cleachdad a' phaipeir a' cumail a mach gu bheil na searmoin a tha air an leughadh na's fheàrr na na searmoin nach 'eil air an leughadh, ach ged nach 'eil m' fhiosrachadh-sa ro fhàrsuig a thaobh na cuise sin, feumaidh mi a ràdh gu bheil am beagan fiosrachaidh a tha agam calgadhreach an aghaidh sin. Na searmoin a b' fheàrr a chuala mi riamh, cha robh iad air an leughadh; agus na searmoin a bu truaighe a chuala mi riamh bha iad air an leughadh. Ach feòraicheadh iad de'n t-sluagh ciod am beachd-san!

Bidh daoine a' cur sios air na h-eaglaisean a bhatar a' togail ann an Albain bho chionn ceud bliadhna, agus a' moladh nan eaglais-ean briagh a thatar a' togail an diugh. Cha 'n 'eil teaganach nach 'eil na h-eaglaisean ùra maiseach mar thogalaichean, agus briagh ri sealntuinn orra, ach air a shon sin, tha iad, a réir mo bheachd-sa co dhiu, a' milleadh oifig an t-searmonachaidh anns an dùthach, oir tha iad a' toirt air ministearan a h-uile falad de'n t-seirbhais a leughadh bho thoiseach gu deireadh. Cha 'n 'eil sin a réir gnàths na h-eaglais againne, agus cha mhò a tha mise co dhiu an dùil gu bheil e' cuideachadh diadhaidheachd no spioradalachd anns an eaglais, ach air a shon sin cha 'n aithne dhomh cia mar a ghabhas an drochd cleachdad so seachnadh, oir tha e eu-comasach do dhuine cumanta seirbhais a dheanamh ann an eaglais mhòir far a bheil cuid de'n choimhthional cho fada bhuaith 's nach léir dha an aodainn, agus far am feum e a ghuth a thogail mar gu'm biadh oifgeach a toirt òrdain do réiseamaid, mar a dheanadh e ann an eaglais bhig far am faod a bruidhinn ri daoine (agus ri Dia cuideachd) ann an guth réidh nàdurra, agus nithean a ràdh nach hurrainnear a ghaodhach air mullach nan tighean. An dràsd 's a rithist gheibhean anns an eaglais ministearan sònruichte d'a bheil e cho furasda labhairt gun phaipear no urning a dheanamh gun a leughadh ann an Cathedral mòr 's a bhiadh e ann an tigh-coinnimh beag, ach tha iad anabarrach tearc. Agus a thuilleadh air sin cha 'n 'eil na h-àitean mòra freagarrach idir air son an t-seòrsa teagaisg a tha mise a' creidsinn as feumaile do'n eaglais an diugh, teagast spioradail. Na'n robh mi 'n am mhiniestear ann an eaglais mhòir—taing do Ni-Maith nach 'eil—tha mi làn chinnteach gu'n stàd-ainn de shearmonachadh uile gu léir, agus gu'n tòisichinn air Leabhar Aithghearr na Ceist a' leughadh ann an éisdeachd a' choimhthionail ann an guth cho àrd 's a b' urrainn mi.

AN EAGLAIS CHLEIREACHAIL.

Eaglais.	Coimhthionnaillean.	Ministearan.	Foirbheich.	Luchd-comanachaidh.	Sgoil-earan-Sàbaid.
AN ROIÑN-EORPA	7,080	7,764	33,263	2,403,247	689,400
BREATUÑN	5,832	5,391	45,256	1,698,668	859,419
AN ASIA	3,574	1,790	3,758	409,233	108,264
AN AFRIČ	1,768	928	3,987	532,085	91,296
AMERICA MU THUATH	21,910	18,392	86,147	3,450,778	2,891,508
AMERICA MU DHEAS	207	148	523	29,144	18,094
NA H-INNSÉAN	151	105	634	20,040	19,737
ASTRALIA	1,721	967	5,053	127,305	114,758
UILE GU LEIR	42,243	35,485	183,620	8,670,500	4,792,476

EILEAN GUN AINM.

Tigh Bean Sheòrais,
Eilean—

An naoidheamh là fichead de
dhara mios an Fhogharaidh, 1924.

A Mhàiri a Ghràidh,

Thubhaint thusa gu'm bithinn air
mo shàruchadh 'san eilein, agus gu'm bithinn
air m'ais ann an seachduin no dhà, ach
cha robh thu ceart. Tha mi cho sona 's a tha
an là cho fada, agus bu mhaith leam a bhi
an so, cha 'n e dà mhìos, ach fad a' gheamh-
raidh.

Cha b' urrainn domh tighinn do àite a b'
fheàrr air son Gaidhlig ionnsachadh. A
réir coltais tha a' Ghàidhlig aig a' h-uile
duine, agus cha 'n 'eil a' Bheurla idir aig na
cailleachan no aig a' chloinn bhig.

Far am bheil thusa a' fuireach tha iad a'
bruidhinn mar an dealanach agus dh'
fhaileadh e orm a bhi 'g an tuiginn, ach an
so tha iad a' bruidhinn air an socair agus
a' cur a' h-uile falcal air mo bhois, agus tha
mi 'g an tuiginn gun dragh.

Tha an tigh so glan is comhfhurtachail
mar a tha a' chuid as mò de na tighean 'san
eilein. An sud 's an so tha bothan beag dubh
fiodha ri fhaicinn, agus cha 'n 'eil iad sin
freagarrach air son a' gheamhraidh.

Bho chionn dà bhliadhna bha stoirm mhòr
ann; bha tri cailleachan 'n an suidhe ri
taobh an teine ann am bothan beag mar sin,
agus leis cho fiadhaich 's a dh' fhàs a'
ghaoth, dh' fhàlbh an tigh uile gu léir os
an cionn, agus cha robh air fhàgail ach iad
fhein agus an teine. Gu dearbh 's e àite air
leth a tha ann, an t-eilean so!

Nach taitneach an smuain so, gu bheil
eilean ri fhaotainn an diugh far nach 'eil
carbad-gun-eich, no eadhon inneal-buain ri
fhaicinn (faodaidh duine sràid a ghabhail
air an Rathad mhòr, gu socrach, sàbhailte,
agus tha iad a' buain leis a' chorran
fhathast, agus a' seinn aig an obair), agus
eilean far nach 'eil cabhag air duine beò o
mhoch gu dubh, agus far am bheil iad a'
cur seachad nan oidhcheannan fad a'
gheamhraidh ri taobh an teine, ag innseadh
sgeulachdan is a' ghabhail òran?

An creid thu mi, a Mhàiri, 'nuair a dh'
innseas mi dhuit nach fhaca mi riagh
daoine cho sunndach 's a tha iad an so?
'S e an fhìrinн għlan a tha ann, agus 's e
sin an rud a tha gach eoigreach a' toirt an

aire dha,—cho éibhinn, aighearrach 's a tha
iad, agus an gaire air am fiacail fad an là,
agus thatar ag ràdh nach 'eil muinntir nan
eileanan eile mar sin idir.

Tha a' chuid is mò dhiubh 'n am Pàpan-
aich, agus a réir beachd mhòran, 's e sin an
t-aobhar gu bheil iad cho éibhinn aighearrach.
Bha an Eaglais Phàpanaich daonnan
a' beannachadh a' chìùil agus nan sgeulachd,
ach thug an Eaglais Ath-leasaichte air
falbh ceòl is àbhachd, ag ràdh nach robh ann
ta ach rud gun fheum, faoineis agus cosgùine.
Ach cha n 'eil sin ceart. Thubhaint
bodach a bha a' seinn domh—“O tha na fuinn
sin 'g am thogail suas!” Agus thubhaint
Ealaasd Eachainn (cailleach a tha fuireach
'na h-aonar ann am bothan beag, agus a bha
seinn òrain-luaidh dhomh, agus leth cheùd
earrann anns a h-uile fear, gus an do theab
mi tuiteam 'n am chadal aig taobh an teine),
—thubhaint ise rium, “Mur an robh mise a'
seinn nan òran sin, cha bhithinn beò an
diugh; tha mi cho aonarach an so.”

Gu dearbh 's e beatha aonarach a tha aig
mòran de mhuinntir nan eileannan, agus
dh' fhàsadh iad dubharach, gruamach, na'm
biodh iad gun cheòl agus gun òrain.
Sin mar a thachair ann an iomadh àite.

Ciod do bharail air sin, a Mhàiri?
Theagamh nach b' thu toilichte 'nuair a tha
mi a' bruidhinn mar so, oir is aithne dhomh
gur e Pròstanach daingean a tha annad,
agus gu dearbh air mo shon fein cha 'n 'eil
seirbhis an airfrinne a' còrdadh rium idir,
eadhon an so; ach tha eagal orm nach gabh
na nithean sin àiceadh.

Thatar ag ràdh gu bheil muinntir an
eilein so anabarrach leasg. Is fior e gun
teagamh nach 'eil iad ag obair anns a'
gheamhradh. Thubhaint bodach rium,—
“Tha an t-arbhar a stigh an dràsd, agus
cleas nam math-ghamhna, cha 'n 'eil dad
againn r'a dheanamh fad a' gheamhraidh,
ach a bhith cur ar spòg 'nar beul!”

Ciamar is urrainn do dhuine obair a
dheanamh an uair nach 'eil obair ann, no
ciod am feum no an tairbhe dha a bhi ag
oibreachadh 'nuair a tha e 'n a chomas a bhi
tighinn beò gun obair? Cha 'n 'eil feum
air mòran airgid anns an eilean so. Tha
crodh aca; tha caoraich agus clearan aca;
agus crioman beag fearainn am measg nan
creag; (oir 's e eilean anabarrach creaga'h
a tha ann) agus cho fhad a' bhitheas slàinte
aca, agus biadh air son an là an diugh, tha
iad riaraichte, agus is rud mòr sin.

Ach, coma-eo-dhiubh, daoine leasg. Ann no as, cha n'eil na mnathan leasg. Anns an eilein so, mar anns a h-uile àite 's an t-saoghal, cha tig crìoch air obair nam ban. Tha iad a' glèidheadh an tighe; ag obair air an fhearrann; a' cutadh agus a' pacadh an sgadain an àm an iasgaich; a' bleògħann nam bò; a' deanamh an ime; a' tarruing na móine, agus a' sniomh 's aig calanas fad a' gheamhraidh.

Cha 'n fhaca mi riamh cailleachan cho lagħach is cho län tätāidh ri cailleachan an eilein so. Is toigh leam gu sònruichte Ealasaid, agus Bean Mhícheil Néill. An dè bha mi ag obair air an fheur còmhla ri bana-charaid agus cha robh ach aon ràcan againn. Dh' fħalbh mi gu tigh Bean Mhícheil Néill a dh' iarraidh ràcain; thàinig a nighean thun an doruis, agus thubhaint mīse—"Tha mi ag iarraidh ràcain, am bheil racan agad?" Bha Bean Mhícheil Néill a stigh 's a' chitsin. "Thigibh a steach," ars' ise, "agus dean-aibh sūidhe." "Cha 'n fhaođ mi bhi ag obair." "Cha 'n 'eil duine ag iarraidh rud 'na sheasamh," ars' ise; iarr air na faoileagan 's air na feannagan sin!"

Agus cha d' fhuair mi an ràcan gus an do rinn mi sūidhe, agus an d'iarr mi as ûr e.

Là eile, nuair a bha mi 'san tigh aice, agus mo chóta enotail orm, 'thubhaint i rium, "Na 'n biodh sibhse ag iarraidh a dhol gu taobh thall an locha agus an còta sin oirbh, cha leigeadh na h-iagħsireen sibh còmhla riutha." "Bhiodh iad ag radh gu 'n d' thàinig an enotal as na sgeirean, agus gu'm biodh e ag iarraidh air ais!" Is tric a tha mi dol air chéilidh air Ealasaid, agus is iomadh sgeul a bhios i ag innseadh dhomh. 'Se "Bodach an t-Silein" an t-aon is fheàrr leam agus "A' Ghobhar Ghlas air Eigginn 's air a Toirt As."

Biodh thusa ag ràdh gu bheil na sgeulachdan sin gu maith leanabail, ach tha iad anabarrach maith airson neach sam bith a tha ag ionnsachadh na Gàidhlig, agus a thuilleadh air sin, tha iad anabarrach tlachd mhòr a bhi 'g an cluimtinn, agus tha iad a' dol air ais gu liuntean fad air falbh. Mar a bhios Ealasaid ag ràdh,—"Bha iad ann o thoiseach an t-saoghal."

Coma-eo-dhiubh cha toir mi dhuit iad aig an àm so, ach bheir mi dhuit sgeul bheag de seòrsach eile a dh' innis i dhomh an raoir, sgeul mu eilean Mhiugalaidh.

Ann an eilean Mhiugalaidh, tha iomadh àite corrach, creagach, agus tha mòran de eòin-fhiadhaich a' deanamh nead an sin. Là de na làithean bha na fir a muigh a' stearradh nan nead, agus thachair gun do chaili fear dhiubh a għiex leis nach d' thug

e an aire. Theab e tuiteam leis a' chreig, ach air dhòigh shònruichte nach robh e riamh comasach a thuiginn, fhuair e gréim air an lobhtaig a rithisd agus shàbbail e e fhéin. Cha robh air sin ach sin fhéin, ach an àm an carraich, b' fheudar do na fir a dhol gu Pollachara, a dh' iarraidh luchd sìl air son a chur, agus b' e sgiobair a' bhata an duine a bha ann an cunnart romhòr 'nuair a bha e a' stearradh nan nead.

Rainig iad Pollachara, agus o 'n a bha an dorchadas a' tighinn, agus a' għaoth ag eirigh, dh' iarr an ceannaike orra a thighinn air chéilidh air agus an oħħċhe a chur seachad 's an tigh aige. Bha na fir glé thoiliche agus bha iad 'n an suidhe mu 'n cuairt air an teine, agus bha tombaca aig an sgiobair is bha e a' toirt smoc do gach duine a bha ann, ach 'nuair a rainig e am fear mu dheireadh, theirig an tombaca, agus cha d' fhuair esan smoc idir. Bha e glé dħuiliċh agus thubhaint e ris an sgiobair, "Na 'n robh fios agad air a' għniexha rinn mise air do shon, cha 'n fħàgħid thu mise air deireadh an noċhd." Agus an sin dh' innis e dha gur esan a shàbhail e air an là sin air creagan Mhiugalaidh, agus e dol seachad am measg an t-sluaigh.

Nach neònach an sgeul sin? Tha mi a' smaċċintiġ gu bheil iad a' ereidsinn gu bheil seòrsach de neòl a' tighinn thairis air daoine sònruichte air uairean, agus gu bheil an spiorad a' fàgħil am bodhaig, agus a' dol troimh an t-saogħil agus a' toirt cobhair do dhaoine 'n an ēgħiġ.

Is toigh leam a bhi ag eisdeachd ri sgeulachdan mar sin aig taobh an teine ann am bothan beag Ealasaid, agus gun solus ann ach soillse na móine agus Gàidhlig cho blasda aice.

O, a Mħaġri, is e beatha ûr is beatha air leth a tha ann an so! Bho chionn mħos, cha 'n fhaca mi riamh an t-eilean so agus cha b' aithne dhomh neach sam bith a bha ann, ach leðra! tha mi a nis a' sealltuinn air an "Cygnets" mhallaichte mar gu'm b' e "Long Mhòr nan Eilthireach" a bha innta, agus bidh mi fo mhulad a bhi falbh as.

Bidh thusa seachd sgith dhiom agus de 'n eilein, ach ma thig thu an so là-eigin, cha bhi agadsa cuideachd ach aon phort!

Tha an t-sid na 's heàrr an dràsd, agus, a Rìgh, is ise a dh' fheumad sin!

Tha mi an dòchas gu'n cluinn mi do naigheachd an ùine nach bi fada.

Leis gach beannachd, ma ta,

Is mise,

Do bhana-charaid dhileas,
Mòrag.

[*Bha an litir so air a sgrìobhadh le bean-uasal a chaidh a mach do aon de na h-eileanan Gàidhleachadh a dh' ionnsachadh Gàidhlig. Chi an luchd-leughaidh gu'n do rinn i feum maith d'a h-uinneanns an eilean, ach cha'n jaod mi ainm an eilean innseadh air eagal gu'm bi a'h-wile bean-uasal aig nach 'eil Gàidhlig a' dol a dh' iarradh ràcain air bean Mhìcheil Néill.*]

AN CRONACHADH DALMA.

Agus ghabh Peadar e: agus thòisich e air achmhasan a thabhairt dha, ag ràdh, Gu ma fada sin uaitse, a Thighearna; cha tachair sin duitse. Ach air tionndadh dhasan, thubhairt e ri Peadar, Imich air mo chùl, a Shatain; is oilbheum dhomh thu: oir cha'n eil spéis agud do nithibh Dhe, ach do nithibh dhaoine. Mata, XVI, 22-23.

Na 'm biodh ainm Pheadair air a dhubbadh a mach as an Tiomnadh Nuadh bhiodh mòran de theagast an Tighearna air a chall, oir bha Peadar 'n a mheadhon air toirt air Chriosd inntinn floillseachadh ann an iomadh suidheachadh. A mach o Chriosd féin cha'n eil ainm eile air ainmeachadh anns na soisgeulan cho tric ri ainm Pheadair. Tha e anns an Tiomnadh Nuadh mar a bha Daibhidh anns an t-Seann Tiomnadh, 'n a dhuine a bha a réir eridhe Dhe, ach 'n a dhuine cuideachd d' am b' fheudar do Dhia maitheanas a thabhairt gu deich agus tri fichead seachd uairean.

Na'n robh fear-lagha air a thuarasdal-achadh gus Peadar a chur sìos aig mòd siorraim, b' uamhasach a' chùis-dhùthidh a b'urrainn da a dheanamh 'n a aghaidh, gu'n tug Iosa féin an t-ainm Satan air; gu'n do rinn e bòilich aig an t-Suipeir naomh; gu'n do chaidil e anns a' Ghàrradh agus a Mhaighstir ann an teinn; gu'n do chaidil e air a' Bheinn gus nach robh fhios aige ciod a bha e ag ràdh an uair a dhùisg e; gu'n do theab e duine a mharbadh ann an feirg; gu'n d' aicheadhaidh e Chriosd tri uairean is gu bheil Pol ag ràdh gu'm b' fheudar dha seasamh aon uair gu làidir 'n a aghaidh, a chionn gu robh e coireach. Bha lochdan Pheadair cho lònadh ri fulteannan a chinn, ach air a shon sin bha gaol aig Chriosd air is thug e maitheanas dha; agus cha'n e mhàin gu'n tug an Tighearna maitheanas dha ach fhuair e maitheanas bho dhaoine mar an ceudna. Fhuair e maitheanas bho na' h-abstoil eile, agus bho a bhràithrean anns an eaglais; rud is

iongantaiche gu mòr na gu'n d' fhuair e maitheanas bho 'n Tighearna. Agus fhuair e sin a chionn gu'm b' airidh e air; a chionn gu robh blàth is iochd is diadhadireachd 'n a chridhe a dh' aindéoin laigse na fèola.

Ged a bu dalma do Pheadar achmhasan a thoirt d'a Thighearna cha b'e rud dalma a bha 'n a inntinn an uair a rinn e e. Thuit a chridhe 'n a chom an uair a dh' innis Iosa dhaibh gu'm b' eigin dha dol suas gu Ierusalem agus a bhi air a chur gu bàs. B'e sud sgeul a' bhròin ann an cluasan Pheadair, gu'm biodh a Mhaighstir air a chur gu bàs, "Gu ma fada sìp uaitse a Thighearna," ars' esan, "cha tachair sin duitse." Mar gu'n abradh e, "ma tha cunnart a' feitheamh ort ann an Ierusalem c' ar son a rachadh tu ann? Cha leig sinn ann thu idir." Ach thionndaidh Iosa le clisgeadh agus thubhairt e ris, "Imich air mo chùl, a Shatain; is oilbheum dhomh thu."

Shaoileamaid nach d' thubhairt Peadar dad ceàrr no as an rathad, agus gu'n robh an cronachadh a thug an Tighearna dha ro throm, ach cò sinne gu'n cuireamaid eucuir as leth an Tighearna? Cuiridh facal Chriosd crìoch air gach uile chonnsachadh, agus ma chronaich esan Peadar faodaidh sinn a bhi cinnteach gu'n do thoill Peadar a chronachadh; faodaidh sinn a bhi cinnteach nach e an glicias a ta o shuas a bha air a bhilean an uair a thaing e a chomhairle ud do Chriosd agh an glicias saoghalta.

Theagamh, na'n robh sinne maille ri Chriosd an là ud gu'n tugamaid a' cheart chomhairle air a thug Peadar; gu'n iarramaid air a bhi cùramach uime féin agus an aire mhaith a ghabhail d'a bheatha; gu'n iarramaid air gun dol suas do Ierusalem aig an àm air eagal agus gu'n glacadh na maoir e. Dh' iarramaid air a chuimhneachadh cho fiachail 's a bha a bheatha, agus cho ceàrr 's a bhiodh e dha a bheatha a thilgeil air falbh gun aobhar. Sin agus fichead rud eile a bhuiineadh do'n ghliocas shaoghalta dh' abramaid ris, gus mu dheireadh an tionndadh e oirnn ann an corruih naomh mar a thionndaidh e air Peadar, agus an abradhe, Imichibh air mo chùl; cha bhuir sibh ar Tighearna.

B'e sin am buaireadh sònruichte agus am buaireadh laidir a bha ag iadhadh mu Chriosd uile làithean a mhinistrealachd,—gu robh an saoghal agus an fheòil agus an dia-bhol ag iarraidh air Calbhari a sheachnadh agus obair a chiomhlionadh ann an doigh a b' phasa. Chòmhraig e cath eagallach ris an Diabhol anns an fhàsach a thaobh na cuise sin, is fhuair e a' bhuaidh; agus fad ionadh latha an déidh na buadha bha gairdeachas 'na chridhe a chionn nach d' eisd e ris na

guthan a bha 'ga tharruing air ceumanna eile seach an t-slighe a shònraich Dia dha. Bha gàirdeachas 'n a chridhe gu robh an gnothuch ud air a chur an dara taobh; nach robh deasbud ri bhi air a dheanamh uime tuilleadh, agus nach robh aige ri sealntuinn air ais. Ach a nis bha an t-seann cheist air a fosgladh as ùr agus an seann bhuaireadh 'ga choinneachadh aon uair eile! Agus bha a' cheist air a fosgladh agus am buaireadh air a chur 'n a charaibh, cha 'n ann leis an Diabhol no le a naimhdean, ach le fear d'a dheisciobuil féin; fear dhìubh a bheannaich a beagan ùine roimh sin air son a thugse spioradail. An iongnadh e, mata, gu robh Criod air a ghortachadh agus gu'n d' thubhairt e ri Peadar gu robh barrachd spéis aige do nithean dhaoine na bha aige do nithean Dhé, agus nach robh 'na bhriathran ach buaireadh o Shatan.

Na'n do ghabh Criod comhairle Pheadair tha mi ceart chinnteach gur e Peadar a' cheud fhear a bhiodh duilich gu'n do ghabh e i. Na'n d' thubhairt Criod ris, Theagamh gu bheil thu ag ràdh na firinn agus nach biodh e ceart dhomh mo bheatha a chur ann an cunnart, no am bàs fhulang air a' chranncheusaidh; mar sin seachnaidh mi Ierusalem an dràsd agus fanaidh mi an so am folach gus am bi gach cunnart seachad; na'n d' thubhairt Criod sin ciod a shaoileadh Peadar dheth, no ciod a shaoileadh tu féin dheth, a leughadair? Tha mi làn chinnteach gu'n tuiteadh cridhe Pheadair cho a lòsal 's nach b' urrainn da sealntuinn ann an sùilean a Mhaighstir; bhiodh fhios aige gu'n do nàraich e a charaid ged a fhuair e a għuidhe. Oir ciod a bha a' ceangal cridhe Pheadair ri Iosa? Ciod a tha a' ceangal ar cridheachan-ne ris, agus ciod a choisinn dha meas agus gràdh an t-saogħail uile? Nach e so e, gu'n do theasaир e daoine eile agus nach teasaир geadh e e féin. Bu bheag aige moladh dhaoine, no comħfħurtachd na feòla, no gloir shaogħalta, an coimeas ri toil Dhé a dheanamh agus obair na slàinte a choimhlionadh.

An t-slighe air an do choisich am Maighstir, sin an t-slighe air am feum a sheir-bħisich coiseachd mar an ceudna. Feumaidh iad Satan agus comhairlean Shatain a chur air an cùl gach latha d' am beatha agus an aghaidh a chumail air Dia; feumaidh iad gabħail ri toil Dhe eadħon ged bheir toil Dhe gu Getsemane agus gu Calħbħari iad. Tha an t-slighe sin daonnan dorcha agus daonnan duilich, agus bhiodh i ònrachdach cuideachd mur b'e gu bheil Criod féin maille riusan a bhios ag imeachd oirre, ach ni a chompanas-san an rathad fada goirid, agus a' h-uile rathad sòlasach.

BRUACH IORDAIN.

Bha an dàn naomh so air a sgrìobhadh leis a' bhàrd Mac Illeathain, no mar theireadh iad ris ann an Tiriodh far an do rugadh e, Iain Mac Ailein, bàrd Thighearna Cholla Rugadh e anns a' Chaolus anns a' bhliadhna 1787. An uair a bha e bliadhna air fhichead phòs e Iseabal Bħlack, nighean foirbhich ann an Liosmòr. Ann an 1818 chuir e a mach leabhar de na h-ðrain a rinn e, agus an ath bhliadhna chaidh e fhéin agus a theagh-lach do America, far an do thachair bochdainn is cruadal air. Shiubħail e ann an 1848. Tha na h-ðrain a rinn e na 's fheàrr mar bhàrdachd na na laoidhean. Is e an t-ðoran as fheàrr a rinn e riamh, *A' choille Għruamach*, far a bheil e ag innseadh mu'n chruadal a dh' amais air ann an America.

Chaidh mo cheum ann am maillead,
'S tha mo shealladh 'g am thréigsinn;
Tha mi dlùth air bruaich Iordain,
'S gura brònach ma sgeula;
Bha mi diültadh mo chridh'
Thoirt do 'n Ti chaidh a cheusadh,
Bha mi leanachd mo nàmhaid,
'S mi mar thràill a' toirt géill dha.
'Nuair bu chòir dhomh bhi smaointinn
Air an aon ni bha feumal,
Gur e bruadaran diomhain
Bh' ann am intinn ag éirigh;
Bha mi siubhal nam beann
'S a' ruith gu teann air bheag céille,
A' ruagħad shħolasan faoine,
Mheall an saogħal 'na dhéidh mi.
Tha mo pheacanna liònħor
'S ann am chridh tha gach truailleachd,
'S tric féin-fħireantachd għrāineil
Tighinn gu dàna mu 'n cuairt domh;
'S iomadh lot thug mi Dhàsan
Sheas 'n am àite le truas dhiom,
Tha mi 'n cunnart mo bhàthaidh,
'S a bhi 'n àite na truaighe.
A Thi a dh' fhuiling do cheusadh
'S ann riut féin tha mo għearan;
Ged a tha mi làn euchail
'S tusa 'n Léigh ni mo għlanad;
Tha na leðghann a' beucaich
As mo dhéidh gu bhi m' charaibh,
Biodh do ġħairdean 'g am dhion bħuap',
'S thoir dhomh sìth ann am anam.
Soillsieħ solus do għrāis
Am chridhe grāineil, làn fotuis;
Dean mo tharruing 'g ad ionnsuidh
A thoirt umhlachd ri m' bħeo dhuit;
Geal mar shneċċha dean m' fhàgħal,
'S thoir mi sàbhailt thař Iordain,
Gu bhi seinn 's a toirt ciù dhuit
Ann an dùthaich an t-sòlais.

MUR TOG AN TIGHEARN AN TIGH.

Mur beannaich an Tighearna ar n-obair bha cho mhaith dhuinn a bhi 'n ar cadal; cha'n ann le gàirdean na fedla no le innleachdan an t-saoghal a chuirear air chois rioghachd Dhe air thalamh, ach le creideamh is ùrnuigh is cumhachd an Spioraid Naoimh.

Aig an àm so de'n bhliadhna tha mòran de na h-eaglaisean anns an dùthach a' deanamh ropainean is fhéilltean aig a' bheil air-giod air a thogail air son aobhar an Tighearna, ach an uair a smuainichear air na dòighean saoghalta agus neo-Chriosdail anns a' bheil an t-airgiod sin gu bitheanta air a thogail, an seòrsa phòcannan as a bheil e air a tharruing, agus na h-innleachdan peacach a tha air an cleachdadh gus Philistich an-creidich a spùileadh, tha e anabarrach duilich a chreidissn gu'm beannaich Dia an t-airgiod sin ann an seirbhis a rioghachd. Agus mur tog an Tighearna an tigh is diomhain a bhios saothair an luchd-togail.

Tha an gnothuch so a nis air fàs cho nàrach 's gu bheil e a' toirt oilbheum do choguisean dhaoine nach 'eil a' gabhail orra fhéin a bhi na's fheàrr na muinntir an t-saoghal. An uair a tha dannsadh is baoth-shùigradh, cluich air chairtean is dhìstean, iomairt is fiosachd, agus iomadh slaoigheatareachd eile, air am beannachadh leis an eaglais air ghaol buannachd a dheanamh asda ciamar is urrainn dhi fianuis chothromach a thogail anns an t-saoghal air taobh an lagha sin a tha i fein a' briseadh? Cha'n 'eil dòchas air bith agam-sa gu'n cuirear stad air an olc so ann an cabbraig, oir tha an eaglais an diugh ach beag cho saoghalta 'na dòighean ris an t-saoghal fhéin, ach co dhiu bu mhaith leam iomradh a dheanamh anns an àireamh so air duine diadhaidh a bha cho furachail air na meadhonan a bha ceadaichte dha ann an seirbhis an Tighearna 's a bha e air an t-seirbhis fhéin, an dòchas gu'm faic cuid de na leughas uime an leasan a tha Dia a' teagast daibh ann am beatha an duine so, Seòras Müller nach maireann. Cha ruig mi a leas eachdraidh a bheatha innseadh o'n toiseach, no iomradh a dheanamh air an obair mhòr a rinn e ann am Bristol far an do thog e còig tighean-fasgaidh air son dhìlleachdan, oir tha fhios aig an t-saoghal uile air an obair sin.

B'e aon de na puingean air an do sheas e, gur còir do shluagh an Tighearna am beatha uile a riaghadh a réir nan sgriobturan, agus

an obair uile a dheanamh a réir a thoile. Ach chunnaic e nach robh na bràithrean eile anns an eaglais de'n aon bheachd ris a thaobh fichead rud anns an robh e cinnteach gu'm b' aithne dha ciod i toil an Tighearna. A dh' aon ni, bha e a' faicinn gu'n robh iad ag iarraidh airgid air son an t-soisgeil o dhaoine nach robh iompaichte agus aig nach robh tigh air bith ann an aobhar Chriosd, agus bha esan cinnteach nach robh sin ceart no sgriobtural. A thuilleadh air sin, thog e a ghuth an aghaidh a bhi leigeil leis an eaglais a bhi tuiteam ann am fiachan, agus an aghaidh an phasain a bha aice a bhi cur dhaoine mòra (Morairean is maitean eile) anns a' chathair aig coinneamhan, gun fheòrach ciod an seòrsa dhaoine a bha anna.

Mar sin chuir e air chois Comunn dha fhéin, anns am biodh saorsa aige obair an Tighearna a ghiulan air a h-aghaidh mar a bha e an dùil a bha ceart, agus thug e cuireadh do gach duine a bha de'n aon intinn is tighinn a steach do'n Chomunn so, agus a bheatha a choisrigeadh do Dhia gun tuarasdal. B'e so riaghailtean a' Chomuinn:—

- I. Is e dleasdanas agus sochair gach creidmhich aobhar agus obair Chriosd a chuireachadh.
- II. Cha'n iarrar còmhnaidh no fàbhar an t-saoghal ann an aobhar Chriosd, agus cha'n earbar asda.
- III. Cha'n iarrar airgiod no comhairle no cuideachadh ann an aobhar Chriosd air daoine nach 'eil a' creidissn ann.
- IV. Cha teidear ann am fiachan ann an obair air bith a bhuineas do Chriosd.
- V. Cha'n ann air bhonn airgid no àireamh an t-sluaigneach a leanas sinn a thomh sear ar soirbheachadh.
- VI. Cha cheadaichear airm fheòlmhor 'n ar cogadh spioradail, no rud air bith a bhreugnaicheas ar fianuis do'n t-saoghal.
- VII. Is e Focal an Tighearna ar fear-teagaisg agus ar fear-comhairle, agus tha ar n-earbsa uile ann am beannachd Dhe a thig mar fhreagairt do ar n-ùrnuighean.

B'e na nithean a bha 's an amharc aig Seòras Müller an uair a chuir e air chois an eaglais no an comunn ùr so, sgoilean seachduin is Sàbaid a chur air chois anns am biodh eòlas na Firinn air a thoirt seachad do'n chloinn le luchd-teagaisg a bha fo chumhachd na Firinn iad fhéin; am Biobull a chraobh-sgaoileadh am fad is am farsuing-

eachd; agus còmhnaidh a thoirt do dhaoine a bha saothrachadh ann an seirbhis an Tighearna, ge b'e aite an robh iad ag oibreadh, ma bha iad a' saothrachadh gun phàigh-eadh agus a' sealltuinn ris an Tighearna a mhàin air son am beòshlaint. Ann am beagan àine ghabh e os làimh cùram a ghabhail do dhilleachdain a bha air am fàgail gun athair gun mhàthair.

Dh' fhàs an eaglais so lion beag is beag; ann an dà bhliadhna bha mu dhà cheud gu leth creidmheach a' seasamh air na puingeann so maille ris, ag oidhirpeachadh nithean mòra ann an seirbhis an Tighearna gun a bhi ag iarraidh airgid ann an dòigh air bith ach a mhàin ann an ùrnuigh ri Dia. Bha Seòras Müller cho eudmor a thaobh na puinge so, 's nach innseadh e do bhràithrean usaideach gu robh spòran na h-eaglais falamh, eadhon an uair a bhiodh e falamh, air eagal gu'n saoileadh iad gu robh e ag iarraidh airgid, no gu'n gabhadh iad dòigh air fhaotainn nach robh e fhéin a' ceadachadh.

Gus naigheachd fhada a dheanamh goirid thog an duine so còig tighean-fasgaidh air son dhilleachdan, a chosd £115,000, agus a dh' fheumadh £26,000 de thighinn-a-stigh a h-uile bliadhna 'g an eumail suas. Ré a bheatha fhuair e muillean gu leth (£1,500,000); chuir e £250,000 ann an obair an t-soisgeil anns na dùthchannan thall agus ann an eraobh-sgaoileadh a' Bhiobuill, agus thog is bheathaich is dh' oileanaich e sé fichead 's a tri mile dilleachdan (123,000). Agus fad na h-àine a bha e ris an obair mhòr agus bheannaichte sin, cha do labhair e aon fhacal, is cha do sgrìobh e aon litir, a' baigearachd airgid. An uair a bhiodh airgid a dhith air chuireadh e fheum an làthair an Tighearna ann an ùrnuigh, cinnteach gu'n freagradh Dia e, agus bha e daonna a' faotainn a réir a chreidimh.

Theaganamh gu'n abair cuid de na leughas an duilleag so nach 'eil ann an so uile ach sgeul air nach 'eil dreach na firinn, oir cha'n 'eil earbsa air bith aca ann an ùrnuigh mar mheadhon air son airgid a thruiseadh. Cha bhiodh mòran earbsa agam-sa ann mi fhéin na'n robh an t-airgid a bhatar ag iarraidh ann an ùrnuigh ri bhi air a chosg air nithean faoin no suarrach, air nithean nach deanadh ach toil is tograidh lehan na feòla a riarachadh; ach is rud eile e an uair a tha an t-airgid ri bhi air a choisrigeadh uile gu léir do aobhar an Tighearna féin agus air son glòir ainme, gun uiread agus aon iarrtus beag a bhi ann an cridhe an duine a tha ag ùrnuigh nach 'eil a réir toile Dhé. Ach ged a tha mise creidsinn a h-uile falal de na tha Seòras Müller ag innseadh mu'n dòigh anns an robh Dia a' freagairt ùrnuighean an uair

a bhiodh feum aig tighean-nan-dilleachdan air airgiod, tha mi a' creidsinn euideachd gu'm biodh e dàna do dhaoine eile eisimpleir a leantuinn, a chionn nach 'eil ach duine anns a mhile a tha air fhalmhachadh cho buileach dheth fhéin 's a bha an duine diadhaidh ud. Cha robh gaol aig Seòras Müller air airgiod air a shon fèin; bha e 'nà ni suarrach 'n a shùilean ach a mhàin air son an t-soisgeil agus nan dilleachdan. An uair a shiubhail e cha robh de shaoibhreas an t-saoghal air aige ach tri fichead not, ach ged a bha e bochd 'n a chraunnchur shaoghalta bha e beartach a thaobh creidimh, is gràidh, is iochd; 'na dhuine a bha cur seachad a' chuid mhòr d'a àine air a ghlùinean ann an athchuinge dhùrachdach ri Dia.

Ach ciod a shaoileadh Seòras Müller, no ciod a shaoileadh an t-abstol Pol, na'n tachradh dhaibh dol a steach an diugh gu aon de na feilltean leis am bithear a' truiseadh airgid air son an t-soisgeil, agus na'n iarradh caileag riomhach phròiseil nach cuala riamh iomradh air a' ghairm eifeachdaich orra tasdan a phàigheadh air son eudthrom a' choilich a bha 'n a làimh a thomhas?

ANNS A CHATHAIR.

Is e an aon ni a bheireadh do Wembley mi, sealladh fhaotainn air Diplodocus. Ciod is fhiach Exhibition gun Diplodocus? Tha fhios gur h-aithne dhuit, a leughadair, am beathach ris an abair na sgòilearan mòra, an Diplodocus. Mur h-aithne, na gabh ort e. Tha clann an diugh anns a' Ghàidhealtachd a tha fada na's eòlaiche air an Diplodocus agus air Tyrannosaurus na tha iad air Mac Cailein Mòr no air Mac Shimi. Innsidh iad dhuit am fad agus an leud agus an eudthrom a bha anns na beathaichean a bha beò na mìltean bliadhna roimh linn Noah, ged nach aithne dhaibh aon as an fhichead de na luibhean a tha fàs air na machraichean. Tha balaich ann an Uidhist agus ann an Tiriodh a litricheadh gu ceart ainnm an Gigantosaura is ann am Beurla, ged nach litricheadh iad ainnm a' bhuadhghallain bhuidhe ann an Gàidhlig. Sin agad sin.

Ach cha 'n ann air ghaol coire fhaotainn do'n oileanachadh a thatar a' toirt do'n chloinn an diugh a thug mise tarruind air an Diplodocus an dràsd, ach a chionn gu'n robh mi a' leughadh uime ann an toiseach na h-oidhche, agus gu'n tainig an smuain 'n am inntinn gu'm biodh e furasda dhomh searman a dheanamh uime na'n toilichinn. B'e an ceann-teagaisg a ghabhainn. Cha'n ann do na daoine luatha a tha an réis no do no daoine treuna an cath.

B' àbhaist do Luther a bhi ag ràdh gu'm

b'e an gealbhonn fear-teagaig a b' fheàrr a bha riabh aige; gu'n do theagaig e dha barrachd mu ghràdh Dhe na rinn na diahdh-airean uile. Bhiodh Solamh a' tarruing shamhlaidhean 'n a shearmoin bho chraobhan agus bho ainmhidhean, a' labhairt mu chreutairean snaigeach agus mu chreutairean air iteig. Nach fhaod mise agus thusa, mata, glicias fhoghlum o'n Diplodocus?

Bha an Lebhiatan uamhasach so còrr agus ceithir fichead troigh am fad, agus bha e cho mòr tiugh 'na cholinn 's gur gann a ghiùlaineadh a chasan a cholunn, ged a bha ceithir casan goirid air agus gach té dhiubh cho garbh ri baraile. B'ann le earball a bhiodh e 'g a dhion fhéin, agus an uair a dh' innseas mi dhuit gu robh dà fhichead troigh anns an earball aige agus tunnachan de chudthrom, agus gu'n cuireadh e mu'n cuairt e a cheart cho luath 's a chuireadh Dòmhnull Dinnie an t-òrd mu'n cuairt a chinn an uair a bhiodh e a' dol 'g a thilgeil, tuigidh tu ciod an sgайл a bheireadh an Diplodocus do chreutair air bith eile a chuireadh dragh air. Ach a dh' aindeoin a neirt dh' fhairtlich air, cleas a' Cheasair, àite fhéin a glieleadh anns a' ghréin; chaithd an creutair mòr uamhasach so as an t-sealladh gu buileach, agus tha mac an duine an diugh a' sealbhachadh na h-oighreachd a bha aige. Ciad an t-aobhar air sin? Tha, nach robh anns an Diplodocus ach rud beag faoin de eanchainn, agus ann an stòri an t-saoghal so agus ann an réis na beatha, gheibh eanchainn is ealain is seòltachd a' bhuaidh daonna air neart cuirp. Is fheàrr do chreutair unnsa a bharrachd a bhi 'n a eanchainn na troigh a bharrachd a bhi 'n a earball. Cha'n ann do na daoine luatha a tha an réis, no do na daoine treuna an eath; ann an eòlas a mhàin tha cumhachd.

Ann an àog-mhaduinn an t-saoghal cha robh ann am mac an duine ach creutair lag ann an coimeas ris na creutairean eile a bha anns na coilltean agus air na machraichean. Agus b' ion de eagal a bhi air, oir is e lagh na coille "a bhéist as mothà ag itheadh na béiste as lugha." Ach ged nach robh armachd aige 'ga dhion féin ach a mhàin a làmhan laga, armachd nach biodh gu mòran feuma dha an uair a thachradh leòmhann no tiogar air, gidheadh bha eanchainn aige nach robh aca-san, agus is ann le cumhachd a reusain a fhuair e ùghdarrings thairis air na h-ainmhidhean. Le cumhachd a reusain dhealbh e innealan leis an cuireadh e as do chreutairean a bha bagairt air.

Sin rud nach do rinn creutair eile riabhach e fhéin. Na'm b' urrainn do chreutairean eile dol ann an co-bheinn agus an com-

hairle a chur ra chéile, agus cogadh a dheanamh an aghaidh mhic an duine le tuigse, cha b' urrainn da àite fhéin a ghleidheadh air an talamh idir. Na'n robh na speachan cho glic 's a tha iad cho guineach bha uiread dhiubh againn ann am Blàr am bliadhna 's nach biodh aon duine anns an sgìreacdh a làthair an diugh na'n do ghlaoidh na speachan cogadh an aghaidh chlann-daoine.

Is e mac an duine an aon chreutair aig a bheil cuimhne, co dhiù cuimhne as fhiach cuimhne a ràdh rithe, cuimhne a ni feum de fhiosrachadh a' chinnidh uile. Ged is seòlta na creutairean an seangan agus an seillein tha na tighean agus na dòighean aca, agus na soithichean anns a bheil iad a' gleidheadh na meala, mar a bha iad muillein bliadhna roimh so. Cha'n 'eil iad a' tighinn aon cheum air an aghaidh. Ach cha'n e sin do mhac an duine; tha esan a' dealbh nithean ùra gun sgur, agus tha gach gineal a dh' fhàlbas a' fàgail eòlais na fiosrachadh ùr air chor-eigin aig a' ghineil a thig 'n a déidh.

Cha bhiodh so comasach do mhac an duine a dheanamh mur b'e gur h-urrainn da bruidhinn. Ciad air bith an dòigh anns an d' fhuair e tiòdhlaic na cainnte, is e cainnt an gàradh-criche eadar mac an duine agus na h-ainmhidhean. Do bhrigh gu bheil cainnt aca theid aig cloinn-daoine air dol ann an co-bheinn mu chìusean am beatha, agus theid aca mar an-ceudna air an eòlas agus am fiosrachadh a chomhphàirteachadh ri cùch-a-chéile.

Os cionn an doruis anns an t-seòmar anns a' bheil ealain na feallsanachd air a teagasc ann an Oïlthigh Dhunéidinn tha na briathran so sgrìobhta,

Air an talamh cha'n'eil mòr ach an duine: Ann an duine cha'n'eil mòr ach an inntiùn.

Is ann le cumhachd na h-inntinn a chios-nach mac an duine creutairean a bha fichead uair na's làidire na e fhéin, agus is ann le cumhachd na h-inntinn a rinn e seirbhisich is luchd-frithealaidh de'n ghaioith agus de'n dealanach. A thaobh meudachd is neart cha robh ann am mac an duine ri taobh an Diplodocuis ach mar gu'n biodh páisde ri taobh famhair, ach bha solus na h-inntinn anns a' phàisde, is mar sin bhuaidh a anns a' chath agus ann an réis na beatha. Ged a tha miltean de chreutairean na talmhainn a' bàsachadh a' h-uile bliadhna leis an fhuachd, agus sin a' dol air aghaidh bho chionn na muilleinean bliadhna, cha do rinn creutair eile riabhach eile a mhàin mac an duine. Tha cait agus coin agus iomadh creutair eile eòlach gu leòir air teine; is toigh leò am

blàths a gheibh iad bhuaite, ach air a shon sin cha d' fhadaidh gin dhiubh teine riamh, agus cha mhò a ghabh iad cùram gus an teine a bha cheana air fhadadh a chumail beò. A dh' aindeoin na their na daoine a bhios ag ràdh nach 'eil anns an duine ach siol an ainmhidh, tha dòimhne neo-chriochnach eadar mac an duine agus na h-ainmhidhean. Ged a bheireadh am moncaidh a leth shùil air son enotha, agus an asail a leth chluas air son currain, cò am moncaidh no an asail, le ro-chùram a ghabhail, a chuir craobh no curran los an acras a shàsachadh; no cò an t-ainmhidh a dhealbh inneal no acfhuinn los feum a dheanamh de chumhachdan nàduir, no los e fhéin a dhion bho bhéiste an bu mhòtha agus a bu laidire? Tha fada barrachd astair eadar an duine agus an t-ainmhidh na tha eadar an duine agus Dia. Mar a thubhairt Pascal, Cha 'n 'eil mac an duine ach mar a' chuire, a' chuire as breòite anns a' chruthachadh, ach is cuile e anns a bheil mothachadh. Ni rud as lugh a na neart an domhain a mharbhadh; mårbhaidh aon bhoinne uisge e, no aon anail de'n cheò a dh' éireas as an talamh. Ach ged a thuiteadh na beannan air agus ged a phronnadh iad e, bhiodh bàrr aige air na beannan, oir bhiodh *fhios* aige gu'n robh e 'g a phronnadh ach cha bhiodh *fhios* aca-san air. Tha uaisle agus inbhe mhic an duine a co-sheasamh 'n a inntinn.

* * * * *

Sgrìobh mi na tha air an duilleig so an raoir, ach b' fheudar dhomh dol a luighe m'an do chriochnaich mi mo sheanchas, oir bha an uair annoch. Ach ma chaidh mi do'n leabaibh cha deachaidh mi gu fois, agus bhiodh e na bu lugh a sàruchaigh air mo bhodhig na'n a' fhan mi aig an teine, oir fad na h-oidhche bha mi a' bradar air an Diplodocus, agus air mo ruagadh leis a' bheist, gus mu dheireadh nach robh de lùth annam na theicheadh bhuaith ged nach robh fodham ach am bàs fhéin. Is iomadh seòrsa trom-lighe air a bheil eòlas agam a nis, ach b' fheàrr leam a bhi tuiteam leis na stallachan a b' eagallaiche, no bhi air mo ruagadh fad na h-oidhche le tairbh Bhasain, seach a bhi faicinn earball na h-uilbheist ud, earball an Diplodocuis.

FACAL NEONACH.

An déidh dha Betel fhàgail chùm Iacob air gus an do ràinig e tir a dhaoine anns an àird an Ear. Agus an sin aig an tobar, agus i a' toirt dibhe do threud a

h-athair, thachair Rachel nighean bràthair a mhathar air, *agus phògh Iacob Rachel, agus thog e suas a ghuth, agus ghuil e.* Bha e nàdurr a gu leòr dha a bhana, charaid a phògadh, ged nach fhaca e i riamh roimhe, ach c'ar son air an t-saoghal a chaidh e a chaoineadh? Shaoileadh tu gur e sin an rud mu dheireadh a bheireadh pògadh na caileig air a dheanamh, agus nach robh e sioghalta dha deòr a shileadh an déidh na pòige, an làthair Rachel co-dhiu.

Their euid gur e moit a thug air a dheanamh, agus gu robh a dheòir co-ionnan ri gàire is lachanaich, ach tha an t-àrd sgoilear I. G. Fraser ag ràdh nach 'eil sin ceart, agus nach robh anns a' chaoineadh ach fasan a tha aig mòran chinneach an uair a bhios iad a' cur failte air a chéile. Am measg threubhan eile cha bhiodh e air a chunntas siobhalta do dhuine gun dol a chaoineadh 'na leithid sud de shuidheachadh. Tha na Maoris ann an New Zealand 'ga chunntas mar cheud lagh nam modhannan gu'n rachadh duine a chaoineadh an uair a tha e a' failteachadh no a' fàgail beannachd aig a charaid, ach cha 'n 'eil an caoineadh sin a' fàsgadh no a' goirteachadh an cridhe ann an doigh air bith. Tha e ag innseadh naigheachd mu mhnathan a bha air coinneachadh r'a chéile, agus a bha a' gul mar gu'm biodh am bàs air creach a thoirt orra, ach ann teas-meadhoin a' chaoinidh, stad dithis dhiubh agus ghlaoidh iad, Cha 'n 'eil sinn ullamh d' ar caoineadh fhathast, ach théid sinn agus ni sinn am biadh deas, agus an sin criochnaichidh sinn ar gul. Thuirt e riutha nach robh anna ach na cealgairean, agus gu'n robh fhios aige nach robh dad aca mu choinneamh na feadh-nach a bha iad a' caoineadh, ach cha do rinn iad ach gàire. Tha a' cheart chleachdadh so aig na h-Innseanaich; chunntadh iad gu'n robh tàir air a dheanamh orra mur deantadh am fàilteachadh le caoineadh.

Ged a b' fheudar do Iacob seirbhis a dheanamh air son nighean Labain mu'n d' fhuar e iad, cha robh aobhar gearain aige, oir bha an cleachdadh sin a' dol ann an àitean eile cho mhaith ri Haran. A réir mar a tha I. S. Fraser ag innseadh, am measg threubhan a tha ann am meadhon nan Innsean deas, tha athair na h-inghinn daonnan a' faotainn suim shònruichte bho 'n fhear a tha dol 'ga pòsadh, agus mur h-urrainn e an t-suim sin a phàigheadh le airgiad ullamh, feumaidh e seirbhis a dheanamh fad àine shònruichte air a son. An uair a chuireas e a steach an àine sin pàighidh a h-athair cosdus a' phòsaidh agus leigidh e leis a chàraid dol taobh air bith a thoilicheas iad.

SEARMON COMANACHAIDH.

Cluinnidh mi ciod a their Dia an Tighearna : oir labhraidh e sith r'a shluagh, agus r'a naomhaibh; ach na pilleadh iad a chum amaideachd. Salm LXXXV. 8.

Tha Dia a' labhairt riunn a ghnàth agus a' labhairt riunn an iomadh dòigh, ach tha e a' labhairt riunn le guthan sòlumte an diugh, maduinn a' chomanachaидh. Tha l'à a' chomanachaидh 'na là mòr agus beann-aichte am measg uile Shàbaidean na bliadhna, agus mar sin thigeadh e dhuinn gairm air ar 'n-anam agus air gach ni a ta an taobh-a-stigh dhinn an Tighearna a mholadh; an Tighearna Dia a tha iochdmhor agus gràsmhor, fad-thulangach agus pailt ann an caoimhneas; an Tighearna Dia a tha labhairt sith ris an t-saoghal ann an crann-ceusaидh a mhic. Thigeadh e dhuinn mar an ceudna teachd 'na làthair-san le h-urrnam agus eagal diadhaidh, oir tha an Tighearna naomh, naomh, naomh; tha an talamh uile làn d'a ghlòir. Na'n comharraicheadh esan aingidbeachd cò a sheasadh 'na làthair? Ach agad-sa, a Thighearna, tha maitheanas agus mòr-shaorsa.

Gu'n tugadh an Tighearna dhuinn uile cluasan a chluinneas agus eridheachan a thuigeas, a chum 's gu'n toir sinn fainear iod a tha e ag ràdh riunn anns an t-sàcramaid naomh so! Air uairean bidh daoine a' cluinnitinn falal an Tighearna mar nach robb iad 'ga chluinnitinn, agus a' làimhseachadh nithean naomha mar nach robb na nithean sin naomh idir; ach cha 'n e sin an dòigh anns am bu chòir dhuinn tighinn gu bòrd a' chomanachaидh, ach leis an tìrnuigh so 'n ar eridheachan, *cluinnidh mi ciod a their Dia an Tighearna.*

Tha sinn cho eòlach air Facal an Tighearna 's nach 'eil e dhuinn ach mar fhuaim na gaoithe, ach ciod a tha ann am Facal an Tighearna ach fios a tha ar n-Athair neàmhaidh a' cur a dh' ionnsuidh gach aoin agaínn, ag innseadh dhuinn gu bheil sinn a' goirteachadh a ghaoil le ar gùlán neo-dhleasdanach! Tha sinn cho eòlach air na sàcramidean 's nach dùisg iad ionghnuadh no ionndrainn 'n ar eridheachan mar a bu chòir a bhi air a dhùsgadh anna gach uair a chi sinn an t-anart geal sin air na suidheachain agus air a' bhòrd. "Le éisdeachd cluinnidh sibh, agus cha tuig sibh; agus le h-amharc chi sibh, ach cha 'n aithnich sibh." Iarramaid air Dia an diugh an Spiorad Naomh a

thoirt duinn a chum agus gu'n ath-bheòthach e 'n ar eridheachan faireachduinn air na nithean prìseil a thug e dhuinn ann an soisgeul a mhic, maitheanas ar peacaidhean, sith ris féin, agus dòchas na beatha mair-eannaich. Gun solus an Spioraid Naoimh cha léir dhuinne na sochairean a tha sruthadh o bhàs Chriosd a tha sinn an diugh a' cuimhneachadh, oir is e an Spiorad Naomh a mhàin as urrainn ar sùilean fhosgladh agus dearbh-shoilleireachd a thoirt duinn mu éifeachd na fala a chaidh a dhòrtadh air Calbhari.

A Spioraid Naoimh r'ar n-ìrnugh éisd,
'S an tigh so O dean tàmh;
Tùrling le d' fheartan àrd gu léir,
O Spioraid Dhe, gun dàil.

Labhraidh an Tighearna sith r'a shluagh. Tha feum aig uile sbluagh an t-saoghal air sith a bhi aca ri Dia; sith a bhi aca 'n an coguis agus 'n an eridhe. Oir ciod an t-ole is mothà am beatha a' chinnidh-daonna? Nach e so e, an cogadh a tha dol air aghaidh gun sgur eadar toil na feòla agus toil Dhe; am mi-shuaimhneas a tha ann an eridhe mhic an duine an uair a tha fhios aige nach 'eil e a' coimhliònadh crò b' àraidh a bheatha, agus nach 'eil e a' toirt umhlachd no gràdh do'n Dia a bu chòir da a ghlòrachadh le uile chridhe agus inntinn agus anam. Tha coguis nàdurra an duine ag innseadh dha nach h-urrainn Dia sealantuinn air aingidbeachd agus easùmhlaichd a chloinne ach le gruaim; ach tha crann-ceusaïdh Chriosd ag innseadh dhuinn rud nach h-urrainn a' choguis nàdurra innseadh; tha e ag innseadh nach 'eil ann an gruaim an Tighearna ach an taobh eile d'a ghràdh. Ann an làithean Shephania bha doaine ann an Israel a bha ag ràdh, "Cha dean an Tighearna maith, cha mhò ni e ole," mar gu'n abradh iad, cha dean e dad air son dhaoine air thalamh. Ach cha'n e sin an guth a tha sinne a' cluinnitinn an diugh anns an t-sàcramaid so, nach do rinn Dia dad air ar son; no gu'n d' fhàg e sinn gun chuidéachadh an uair a bha feum agaínn air cuideachadh. Tha am fiòn agus an t-aran 'n an samhlaidhean air ful agus feòil an t-Slànnigheir, agus tha an fhuil sin fhéin 'n a comharradh siorruidh air spàirn na Diadhachd as leth a' chinnidh-daonna. Eisdibh ris a' ghuth so a chuala Pol a' labhairt r'a anam féin bho chrann-ceusaïdh Chriosd, "B'e deagh-thoil an Athar gu'm biadh na h-uile air an deanamh réidh ris féin trìd-san, air dha sith a dheanamh tre

fhuil a chroinn-cheusaidh-san . . . agus sibhse a bha uair-eigin 'n 'ur coimhich, agus 'n 'ur naimhdibh ann bhur n-inntinn a thaobh dhrach oibre, a nis rinn e réidh ris féin ann an corp fheòla féin troimh 'n bhàs, a chum sibhse a chur naomh, agus neo-lochdach, agus neo-choireach 'n a làthair-san."

The cuimhne agaibh ciod a thuirt Eliphas an Temanach ri Iob, " Gabh-sa a nis eòlas air Dia, agus bi an sith; mar sin thig maith a'd' ionnsuidh." Thig maith air chor-eigin gu daoine an uair a chuireas iad eòlas air bith air Dia, ach cha 'n fhaigh iad am maith as fheàrr ann an Dia mur cuir iad eòlas air ann an Iosa Criod. Tha gu leòir de dhaoine a' creidsinn ann an Dia nach 'eil a' creidsinn ann an Criod, agus nach do lùb an glùn riabh aig bonn a' chriogn-cheusaidh. Ach ciod an Dia anns a bheil iad a' creidsinn? Dia a tha folaithe ann an neul agus ann an dorchadas tiugh. Cha bhi eòlas againn air Dia as fhiach eòlas a ràdh ris gus am faic sinn e ann an Iosa Criod a mhac, agus gus am faic sinn e gu sònruichte air Calbhari; ach a cheart cho luath 's a thogas tu suas do shùilean ri crann Chalbhari nach e so an smuain a leumas 'n ad inntinn, Feuch Uan Dhe a tha toirt air falbh peacaidh an t-soaghail! Sin an guth a tha tighinn thugainne an diugh bho Fhacal Dhe, bho chrann-ceusaidh Criod, agus bhò'n bhòrd aig a bheil sinn 'n ar suidhe, gu'n do lotadh e air son ar peacaidh-ne, gu'n do bhruthadh e air son ar na-tingidheachd, gu'n do leagadh air-san smachdachadh ar sith, agus le a chreuchdansan gu'n do shlànuicheadh sinne.

Tha feum againn uile air sith, oir tha a thrioblaid fhéin, agus a chrois fhéin, agus uallach fhein, agus a nàire fhéin, aig gach aon againn; tha an-fhois agus ionndrainn 'n ar cridheachan nach gabh sàsachadh le rud air bith anns an t-soaghail so. Ach an t-sith a tha sinne ag iarraidh, cha 'n 'eil i fada bhuainn, oir tha i aig Criod r'a toirt seachad, agus tha i aige-san cho paitl 's ged a dh' òladh an saoghal uile as an tobar sin bhiodh e fhathast làn. " Mo shith tha mi a' toirt duibh." Gabhaibh esan, a luchd-comanachaидh, aig fhacal agus bheir e dhuibh an rud a tha sibh ag iarraidh; gheibh sibh fois do bhur n-anamaibh. Ciod eile a tha am facial creideamh a' ciallachadh ach Dia a' ghabhail aig fhacal? Agus ciod eile a tha an crann-ceusaidh a' ciallachadh ach gu'n faodar Dia a ghabhail aig fhacal; gur Dia e a nochd a ghràdh agus a thròcair *le a ghniomharan agus le fhulangas*.

" Na'm bu mhise Dia," arsa Luther, " agus na'n do rinn an saoghal orm mar a rinn e air Dia bhualainn mo chas air agus

bhreabainn e gus an deanainn criomain dheth." Theagamh gu'n deanadh Luther sin, agus theagamh gu'n deanamaid sinne e cuideachd, ach cha duine Dia gu'n cailleadh e fhaighidinn no gu'm failnicheadh a thròcair. " Co an Dia ann a ta cosmhuil riut-sa, a mhaiteas aingidheachd agus a ghabhas seachad air easaontas iarmaid t-oighreachd; cha ghleidh thu do chorruich gu siorruidh do bhrigh gur toigh leat tròcair?" Sin an Dia ris a bheil gnothuch againn, Dia a tha neo-chaochlaideach 'n a fhaighidinn agus 'na mhaiteas agus 'na thròcair. Ged a dh' atharraicheas sinne cha 'n atharraich esan, air chor agus gu'm faod sinn a bhi cho cinnteach as a ghràdh an uair a tha e 'gar smachdachadh 's a bhitheas sinn an uair a thuiteas ar crannchur ann an ionalaibh aolbhneach. Co dhiù a tha e 'gar treorachadh ann an cluainibh glasa, no tha sinn a' gluasad troimh ghlinn sgàile a' bhàis cha ruig sinn a leas ar sith a chall, no eagal a bhi oirnn, oir is e an Dia a tha buntainn ruinn a' cheart Dia a tha sinn a' faicinn air Calbhari, Dia a dh' fhuiling air ar son. Cò, mata, a chuir-eadh teagamh ann; teagamh nach e sith a tha e a' labhairt ruinn an diugh? " Dealaidh na sléibhteann ri 'm bunait, agus atharraichear na beanntan as an àite, ach cha dealaidh mo chaoimhneas riut sa agus cha 'n atharraichear coimhcheangal mo shith, deir an Tighearna."

Tha fulangas an t-Slànuighir a' foillseachadh fiòr nàdur na Diadhachd. Ged nach do rinn esan eucoir riabh, agus nach robh cealg 'n a bheul, gidheadh dh' fhuiling e maille ris na h-eucoraich, agus ghiùlain e am peacaidean 'n a chorp féin air a' chrann. " Tha Dia a' dearbhadh a ghràidh dhuinne do bhrigh, an uair a bha sinn fathast, 'n ar peacaich, gu'n do bhàsaich Criod air ar son." Tha lotan an t-Slànuigheir a' labhairt sìthe ris an t-saoghal a chionn gu bheil iad a' toirt dearbhachd do'n t-saoghal gu bheil co-fhaireachduin aig Dia r'a chloinn, agus cumhachd aige air nithean a chur ceart a chuir iadsan ceàrr. Labhradh e sith r'a shluagh. Ach an Dia a tha sinn a' faicinn air Calbhari is Dia naomh e. Cuimhnichibh sin, a luchd-comanachaïdh, air eagal gu'm pill sibh a'ris gu amaideachd. Cho fad 's a bhios daoine anns an fheòil bidh toil na feòla ag oibreachadh an aghaidh lagh agus toil an spioraid, ach air a shon sin, matha daoine air taobh Criod ann an dàireadh, feumaidh iad comhcheangal ùr a dheanamh r'an coguis a h-uile maduinn, nach pill iad gu amaideachd. Agus ciod a tha ann an amaideachd ach ainm bòidheach air a' pheacadh, co dhiù ainm as bòidhche na 'm peacadh fhéin? Sin an namhaid air am feum

sinn a bhi 'n ar facill gun sgur, am peacadh a tha gu furasda ag iadhadh umainn anns an t-saoghal, agus gu sònruichte am peacadh a tha 'n ar eridheachan fhéin. "Bithibh-se glan a ta giùlan shoithichean an Tighearna."

Tha sinn an diugh a' seasamh ann an ionad naomh an Tighearna, agus tha e air iarraidh orra-san a sheasas 'na làthair-san an làimhan a bhi neo-chiontach agus an eridheachan a bhi glan. "Rannsaich mi a Dhe, agus aithnich mo chridhe: dearbh mi agus tuig mo smuaintean, agus amhaire am bheil slighe ole air bith annam, agus treòraich mi anns an t-slighe shiorruidh."

Ach ged tha e maith do shluagh an Tighearna an eridheachan a' rannsachadh air là comanachaид agus sealntuinn a steach annnta fhéinn, tha e fada na's fheàrr dhaibh sealntuinn suas ri Dia, agus ri crann-ceusaidh a Mhic leis a bheil e an diugh a' labhairt riunn air mhodh sòluimte, ag ràdh, "Seall- aibh rium-sa, agus bithibh air bhur teàrnadh, oir is mise Dia."

Bithibh sàmhach, agus feithibh le foighid mhaith ri Dia, ag ùrnuigh ris 'n ur eridheachan, air eagal gu'n tachair dhuibh mar a thachair do Iacob. "Gu cinnteach bha an Tighearna anns an àite so agus cha robb fios agam air." Air uairean tha Criod a' seasamh aig dorsan dhaoine agus a' bualadh, ach tha an cluasan air am bòldhradh le straighlich an t-saoghal air chor agus nach cluinn iad a' ghuth ciùin, agus an sin feumaidh e falbh agus am fàgail. Nach bu bhochd an gnothuch e na'n tigeamaid sinne an diugh gu bòrd an Tighearna, agus na'n eireamaid bhuaith a ris, gun aon phacal a chluinntinn o Dha, gun faireachduin idir a bhi againn air a làthaireachd, no gun a leithid de ni agus òran-molaidh a bhi 'n ar eridheachan!

Bithibh sàmhach, agus cluinnibh ciod a their Dia an Tighearna; ciod a tha e ag ràdh ruibh 'n ar coguis, ach gu sònruichte ciod a tha e ag ràdh ruibh leis na samhlaidhean naomha so air a' bhòrd. Leòsan tha e ag ràdh, "Is e so mo chorp-sa a ta air a bhriseadh air bhur son-sa: is e an cupan so an coimhcheangal nuadh ann am fhuil-sa." Feuch ciod a ghné ghràidh a thug ar n-Athair dhuinne! Nach ann againn a tha an Dia, agus nach ann againn a tha an Slànuighear! Dia agus Slànuighear 'n an aon, oir bha Dia ann an Criod, a' deanamh an t-saoghal réidh ris féin. Sin facial na sithe a tha Dia a' labhairt ruinne an diugh; facial a tha air a sheulachadh leis an t-sacramaid naomh so leis a bheil sinn a' eumh-neachadh as ùr bàs an Tighearna, a bha marbh ach a dh' éirich a ris ann an cumhachd a dhiadhachd, agus a ta nis beò, agus a

bhios beò gu siorruidh mar Fhearr-tagraidh an làthair Dhe as leth a shluagh.

ANNS A CHATHAIR.

Theagamh gu'm faca tu, a leughadair, anns na paipearan-naigheachd gu'n d' fhuair an t-Urramach Niall MacPhàrlain, B.D., ministear Chille-Sgumain, litrichean eile r'a ainm am bliadhna, rud a thug air Seònaid Eachainn sgriobhadh thugam-sa a dh' fharraid ciod a bha na litrichean a' ciallachadh. Dh' innis mise do Sheònaid gu'n d' fhuair e na litrichean ud bho Oil-thigh Chillribhinn a chionn gu'n do sgriòbh e paipear mòr ionnsaichte (bha tri cheud gu leth duilleag ann) anns an do dhearrbh e gu soilleir gu robh Kuenen agus Reuchlin agus Gesenius agus Wellhausen uile gu léir cearr anns na beachdan a bha aca a thaobh a' bhìdh bhlasda a thug Iacob d'a athair Isaac. Bha na sgoilearan mòra sin a' eumail a mach gur e feòil-buic air a stòdhadh, agus crathadh de mhin Innseanaich agus de lus na smalaig oirre, a thug Iacob d'a athair; ach anns a' phaipear ud dhearrbh Niall MacPhàrlain, B.D., cho soilleir ri creag Ealasaid nach e feòil-buic a bha ann idir, agus nach ann air a stòdhadh a bha i, ach gu'n do rinn Iacob sabhsair de fheòil beathach d'an ainm *An liùgaire*, air a gearradh 'n a criomain bheaga agus air a crathadh le min sheagaill is uinnean. Sin agad, a leughadair, an rud ris an abrar an àrd-sgoilearachd, agus bha Oil-thigh Chillribhinn cho uasal a Niall MacPhàrlain, B.D., a chionn gu'n do chuir e dubhan ann an sròn Ghesenius's gu'n tug iad dha Q.E.D. Rud glé neònach, thug iad na ceart litrichean aig a' cheart àm do fhearr eile a dhearrbh cho soilleir ris an Dubh-Hiortaich nach robh a leithid de dhaoine agus Isaac is Iacob riagh ann. Sin agad an àrd an àrd-sgoilearachd. Ach bìdh a' chlach-mhullach air a cur air an àrd-sgoilearachd as àirde an uair a bhios am paipear a tha agam-sa air na stocan deas, paipear anns am bi e air a dhearrbhadh cho soilleir ris an Sgeir-Mhòir gur h-ann air stamagan dhaoine nach robh riagh as fhéarr a fhreagras fèòil an liùgaire. Bheir sin air Seumas Moffat a chrios a theannachadh.

Ach gus am bi am paipear sin deas tha rud no dhà eile a bu mhaith leam a chûr ceart, agus gu sònruichte so, nach e an Ròimh, nò am Pàpa, no Nero, no an Ceasar Gearmail-teach, an t-Ana-Criod mu'n do labhair na h-abstoil, ach am motor-car. *Mac an sgrios, ars'* an t-abstol Pol; cò an sgriosadair eile a

tha coltach ris a' mhotor-car an diugh, oir bha còrr agus còig mile air am marbhadh leis anns an dùthach so an uiridh? *A tha a' cur an aghaidh agus 'ga àrdachadh fèin os cionn gach ni ris an abrar Dia, no da'n deanar aoradh;* nach 'eil e cho soilleir ris a' ghréin fhéin gur e am motor-car a bha 's an amharc aig Pol an uair a labhair e mar so, oir cò an neach no an ni a tha tarruing dhaoine air falbh bho 'n eaglais agus bho aoradh mar tha esan a' deanamh? Tha cuimhne agam an uair a bhiodh daoine a bha fada bho 'n eaglais ag ràdh gu'n rachadh iad do'n eaglais na bu trice na'n robh càr aca; fhuair iad càr, ach a nis eha'n fhaicear iad anns an eaglais idir. Uair-eigin bha urram aca do'n t-Sàbaid, ach an diugh is e an t-Sàbaid an là as mi-naoimhe a tha iad a' cur seachad anns an t-seachduinn, a' teicheadh bho làthaireachd an Tighearna cho luath 's a leigeas an cuibhlichean leò, agus fada na's luaithe na theich Ionah anns an luing.

Cha ruigear a leas a ràdh gu bheil na daoine beartach na's ain-diadhaidhe na na daoine bochda. Tha uaislean agus islean coltach r'a chéile anns a' chùis so. Tha a' cheart uiread de luchd-oibre air an rathad an diugh ann an càraichean 's a tha ann de dhaoine saoibhir; cha 'n 'eil de mhùghadh eatorra ach gu bheil na daoine saoibhir ann an càraichean as fheàrr. Ach co dhiu a tha iad bochd no beartach, co dhiù a tha annta tighearnan-fearainn no treabhaichean, a cheart cho luath 's a gheibh iad car faodar an àireamh am measg naimhdean na Sàbaid. Cha bu mhaith leam a ràdh gu'm faodar an àireamh am measg naimhdean an t-soisgeil, ach glé bhitheanta sin a thig e thuige air a' cheann mu deireadh. Cha 'n 'eil namhaid eile aig an t-Sàbaid agus an eaglais an diugh cho sgriosail ris a' mhotor-car. Tha e a' falamhachadh eaglaisean agus a' milleadh sith na Sàbaid; nach e sin obair an Ana-Criosd?

* * * * *

Tha ceithir-là-deug agus an còrr bho sgrìobh mi na tha cheana air an duilleig so; ann an ceithir-la-deug fuaraichidh an càl as teotha. Cha bhiodh agam-sa ach càl fuar ga ath-teòthadh na'n tòisichinn a nis air an t-seachas d' an do sgùir mi o chionn ceithir-la-deug; mar sin leigidh mi an siubhal le luchd nan càraichean. Is beag m' pharmad riù; is fheàrr leam aon uair an uaireadair a' sràideamachd anns a' Choille Bheithe na latha fada samhraidh 'nam shuidhe ann an càr. An diugh fhéin tha a' Choille Bheithe mar gu'm biodh Pàras Dhe; cha robh rìgh no bàrnigh riamh anns an àird an ear air an sgeadachadh le falluinnean cho maiseach 's a

tha air a' bheithe, agus air a' chaorunn, agus air an t-siris an dràsd. An uair a bhuaileas gathan na gréine iad tha iad a' lasadh mar theine òir, coltach ris a' phreas a chunnaic Maois ann an Midian.

Chuir mi seachad greis de'n latha anns a' Choille Bheithe leam fhéin, ach cha b' ann idir air a' phaipeir a tha mi dol a sgrìobhadh mu'n Liùgaire a bha mi a' smuaineachadh, ach air searmon a bu mhaith leam a thoirt do choimhthional beag de chìobairean agus de gheamairean mu Mhòrachd Dhe agus mu ionghnaidhean a' chruthachaidh. Na'n robh barrachd èolais agam 's a tha agam, labhrainn ri daoine air na nithean sin na's trice na tha mi a' deanamh, oir mar is sinne tha mi a' fàs is ann as mò a tha mi faicinn nach 'eil rud eile air an t-saoghal as luaithe a chuireas daoine air an glùinean an làthair an Tighearna na fair-eachduin a bhi aca air a mhòrachd agus a ghliocas. Agus an uair a theid duine air a ghliocenean, ciod air bith a chuireas ann e, tha e anns an t-suidheachadh anns an còir do mhaic an duine a bhith ann an làthair Dhe.

Ciod air bith an àird de na speuran anns an seall sinn tha na nèamhan a' cur an céili glòir an Tighearna. Tha na nèamhan gun cheann, gun chrich. Ged a shiubhladh tu air sgiathairbh na maidne, seachad air na miltean saoghal a tha gluasad troimh 'n pharsuineachd neo-chriochnach, agus ged leanadh tu ort na muilleanan bliadhna, cha bhiodh tu na bu dlùithe do chrioch do thuruis.

Cò chuitaicheas do bhith a Dhe!

An Dòimhne shluig gach reusan suas;

'Nan oidharpibh tha aingle 's daoin.'

Mar shligean maoraich 'glacadh chuain.

Tha eanchainn seangain, ged is beag e, mile uair na's iongantaiche agus na's innleachdaiche air a dhealbh na'n acfhuinn as finealta a rinn lamhan mhic an duine riamh; tha sùilean na cuileig as lugha na's mòrbhuliche na uile oibricean Mhareoni. Ged a chuireadadh luchd-ealain an t-saoghal agus sgoilearan-mòra an t-saoghal an cinn r'a chéile gus am biodh an ciabhagan geal is tana, cha b' urrainn daibh toirt air fas aon bhileag fhéidir, no air aon ghas eòrna, as eugmhais Dhe. Faodaidh sinne cur a dheanamh, agus an rud a chuir sinn uisgeachadh, ach is e Dia a mhàin a bheir fàs. A dh' aindeoin gach adhartais a thàinig air an tuathanachd agus air oibreachadh a' ghruiinnd, agus a dh' aindeoin nan innealan ùra a tha aig daoine an diugh gus an talamh a chìosnachadh, tha sinn an urra ri Dia air son ar lòin anns an linn so mar a bha Maois agus Abraham agus na h-aithrìchean eile a bha beò ann an òg-mhàduinn an t-saoghal.

MAR EIRIC AIR SON MHORAN.

(SEARMON-COMANACHAIDH LE ALASTAIR
MAC ILLE BHAIN, D.D., NACH MAIREANN.)

“A thoirt a bheatha mar éiric air son
mhòran.”—Mata. XX. 28.

Thigeamaid dlùth do ar Tighearna an diugh agus rachamaid maille ris gu Ierusalem, far am bheil e a' dol a choimhead na Càise air sou na h-uaire deireannaich. Agus fanamaid maille ris gus am faic sinn a' chrioch; gus am faic sinn e a' toirt a bheatha mar éiric air son mhòran. Agus an uair a chi sinn a' chrioch abrainaid uile ruinn féin mar a thuirt Pol ris fhéin, “Ghràdhaich e mi agus thug e e-féin air mo shon.”

Cha bu luate a chaidh ar Tighearna a steach do Ierusalem toiseach na seachduin ud na thòisich e air a bheatha a thoirt seachad. Cho fhad agus nach tainig uair fhathast, bha cùram aig ar Tighearna d'a bheatha, oir bha a bheatha-san luachnhoi os cionn gach beatha eile air an talamh. Ach a nis, an uair a bha obair a bheatha crioch-naichte, thòisich e gu toileach air a bheatha a thoirt seachad; a' searmonachadh fad an latha agus ag iùruigh fad na h-oidhche. Agus b'e sin na searmoin agus b'e sin na h-ùrnuighean! Duine air bith a liubhair na searmoin a dh' fhaodas sibh a leughadh ann an deireadh an t-soisgeil so, agus sgrìobhaichean is Phairisaich 'g a eisdeachd, nach maith a bha fhios aige gu'n robb e a' seulachadh binn a bhàis! *Is an-aoibhinn dhuibh, a sgrìobhaichean agus Phairiseacha, a chealgairean!* *An-aoibhinn, an-aoibhinn, an-aoibhinn, a shiol nan nathraiche-nimhe* Ach mar nach bu leòir idir na bha e a' dòrtadh a mach d'a bheatha anns an team-pull fad an là bha e a' dòrtadh a mach anama fad na h-oidhche ann an iùruigh air sliabh nan crann-oladh. Leis na searmoin agus leis na h-ùrnuighean sin thug e èiric air son mhòran, ach gu sònruichte thug e èiric air son mhinistearan leasg gun eud, ministearan a bheir d'an coimhthionaillean am port is maith leò, agus ministearan a tha cho leasg 's nach caill iad uair de'n cadal air ghaol searmon no ùrnuigh a dheanamh.

“An sin thàinig Iosa maille riu gu ionad d' an goirear Getsemane, agus thubhaint e ris na deisciobuil, suidhbh-sa an so gus an téid mise a dheanamh ùrnuigh an sud.” Thagh e àite-suidhe do na deisciobuil, an

tàite-suidhe a b' fhéarr agus a bu sheasgarra anns a' gharradh, agus dh' iair e orra faire a dheanamh agus cumail dlùth d'a chéile. Ach m'an deachaidh e fada bhuapa thuit iad 'n an suain chadail. Cha do chaidil e féin fad seachduin; oidhche an déidh oidhche ghleachd e ann an iùruigh anns an aon àite, gus am b' aithne do Iudas an t-àite cho mhaith 's a b' aithne dha a rathad do'n teampull. “O na dòimhneachdan ghlaodh mi riut a Thighearna; a broinn na h-uaighe ghlaodh mi, agus thubhaint mi, Dh' iadh na h-uisgeachan mu m' thimchioll, eadhon gu ruig an t-anam, bha mo cleann air a ribeadh anns an fheamainn.” Agus air dha bhi ann an cruidh-ghleachd anama, rinn e iùruigh na bu dùrachdaiche: agus bha phallus mar bhraonaibh mòra fola a' tuiteam gu lär. Ciod a bu chiall do'n ghleachd anama ud ach gu'n do leag an Tighearna airson aingidheachd gach aoin diunn? Tha fhios aig gach anam saorta ciod a bu chiall do na braonaibh fola. Their gach anam saorta, *Is e mo chupan-sa a dh' òl e*, an cupan a lion mise le domblas a' pheacaidh. Cha b' ionghnadh ged a bha phallus-san mar fhuil an uair a dh' òl e an cupan searbh ud, cupan anns an robh tuarasdal mo pheacaidhean-sa, agus a bha air a lionadh le fion dearg corruiach an Tigbearna a'm' aghaidh. An uair a dh' éirich e bharr a ghlùinean, agus a thàinig e far an robh na deisciobuil, bha na deisciobuil 'n an cadal. O, mo, nàire; mo nàire; sibhse 'n 'ur cadal agus esan a' saltairt an amair 'n a aónar!

An do bhuin aon agaibh riamh gu cealgach ri caraid? An do rng sibh air làimh air, ag ràdh failte is furan, agus fad na h-ùine an sgian fo 'ur cleòca, gus a cur ann? An deachaidh fuath, is farmad, is naimhdeas, is deamhain eile de'n t-seòrsa sin a steach 'n ad chridhe, a dhuine, gus nach mòr nach deachaidh tu a mach agus nach do chroch thu thu fhéin, leis an oillt a ghabh thu roimh do chridhe salach? Is tusa, mata, an duine a shaor Iosa Criod bho'n chroich agus bho ifreann an uair a thug e a ghruaidh do Iudas, a chum a ghruaidh a phògadh. Is ann air do shon-sa agus air son do leithidean a leig Iosa le Mac an sgrios a phògadh. “Cha bu nàmhaid a thug masladh dhomh, no dh' fhuilghinn e; cha b'e fear le'm b' fhuathach mi a dh' àrdaich e féin a'm’

aghaidh, no dh' fholainn mi féin uaith: ach thusa! fear bu choimpire dhomh féim, fear m' iùil, agus fear m' eòlais; le chéile ghabh sinn conhaireille bhlasta; gu tigh Dhe dh' imich sinn cuideachd; eadhon fear mo shìth, as an d' earb mi, esan a dh' ith de m' aran, thog e a shàil a'm' aghaidh." "Oir bba sinne féin uair-eigin eu-céillidh agus eas-umhail, a' caitheamh ar beatha ann am mì-run, agus am farmad, fuath-thoillteanach agus a' toirt fuath d'a chéile, ach an uair a dh' fhoillsieachd caoinhneas agus gràdh Dhe ar Slànuighir do dhaoine—cha 'n ann o oibribh firecantachd a rinn sinne, ach a réir a thròcair féin shaor e sinn, tre ionnlad na h-athghineamhain, agus ath-nuadhachadh an Spioraid Naoimh, a dhòirt e oirnne gu saoibhir, tre Iosa Criod ar Slànuighe; chum air dhuinn bhi air ar fireanachadh tre a ghràs-san, gu'm bitheamhaid air ar deanamh 'nar n-oighreachaibh a réir dòchais na beatha maireannaich."

"An sin rug a' bhuidheann, agus an ceannard, agus maoir nan Iudhach air Iosa, agus cheangail iad e." Bha fhios aig Iudas gu maith nach robh e an rùn Iosa feuchainn ri teicheadh; bha fhios aige gu'n rachadh e leò mar uan a chum a chasgraidd agus nach fhosgladh e a bheul, ach sibhse, a mhaoir agus a cheannardan, ciamar a bhiodh fhios agaibh-se gu'n robh an neach naomh so eu-coltach ris gach duine eile a cheangail sibh, agus gu'n rachadh a leibh gu toileach? An euala sibh sibh riamh iomradh air *bannan gràidh*? Mur euala, faicibh iad a nis. Is e bannan a ghràidh a tha toirt air an neach naomh so gluasad cho iriosal agus cho séimh maille ruibh. O a cheannardan! a cheannardan! Na'n robh fhios agaibh cò a tha sibh a' tarruing do'n bhaile a nochd mar fhear-reubainn! Ach tha sin air fholach oirbh. O Iudais, Iudais, ciod a tha thusa ag ràdh? Ciad na smuaintean diomhair a tha 'n ad chridhe-sa a nochd! Innis dhuinn, a duine thruaigh; innis dhuinn. O, nach b' fheàrr dhomh nach do rugadh riamh mi!

"Agus air do na deisciobuil uile a thréig-sinn, theich iad. Ach lean Peadar e fada uatha, agus chaidh e steach, agus shuidh e maille ris na seirbhisich, a dh' fhaicinn na crìche." An do thionudaidh thu riamh, a dhuine, do chùl air caraid? An d' thian thu 'n a'd' thosd agus thu 'g a chluinntinn air a chùl-chàineadh, agus air a dhiteadh le fianaisean-bréig? An do shuidh thu riamh aig teine cui'd-eigin, no aig bòrd cui'd-eigin, ag éisdeachd ri breagan is droch-thuaileas air an togail air do charaid air a chùl, agus gun de dhilseachd no de dhuinealas annad na sheasadh e? Air sgàth a' bhìdh mhaith a bha thu ag itheadh, agus air sgàth na dibhe

a bha thu ag òl, shuidh thu aig a' bhòrd, a' caogadh do shùda is a' gogail do chinn, a ghealtair thruaigh, agus da charaid air a leòn am measg a chàirdean. Fosgal do shùilean agus seall air so, a ghealtair shaorta; seall air an éiric a thugadh air do shon, agus air son do ghealtachd—losa Criod ann an làmhan nan eucorach, agus fo theangaidean nan eucorach, agus Peadar, a charaid taghta, a' mionnachadh nach b' aithne dha riamh e. Seall! Seall! a dhuiñe! "Cha 'n aithne dhomh an duine," arsa Peadar. Sin an saighead a chaidh troimh chridhe Iosa, gutt Pheadair a' glaodhach, "cha 'n aithne dhomh e."

An euala tu riamh am facial so, *ifreann air a leigeil mu sgaoil?* Ma bu mhaith leat ifreann fhaicim nu sgaoil, tiugainn gu talla Chaiaphais oidhche na Càisge, agus seall air an toibheamh a tha dol air aghaidh an sin. "Thilg iad smugaid 'n a aodann, agus bhuail iad le 'm basaibh e, ag ràdh, Dean fàidheadaireachd dhuinn, a Chriosd, cò a bhuail thu? Agus rùisg iad e, agus chuir iad uime falluinn sgàrlaid, agus erùn-droighinn air a cheann, agus slat 'n a làimh, agus air dhaibh an glùn a lùbadh dha gu magail, thubhairt iad. Fàilte ort, a Righ nan Iudhach. An uair a chunnaic na h-àrd-shagairt agus na maoir e ghlaodh iad, ag radh, Ceus e, Ceus e. Agus cheus iad, e maille ri dà fhèar-reubainn, fear dhiubh air gach taobh dheth, agus Iosa anns a' mheadhon." Agus am feadh 's a bha na nithean uamhasach sin a' tachairt, bba Dia néimh agus na talmhainn a'na thosd; Dia agus athair ar Tigh-earna Iosa Criod—bha e 'n a thosd, ged bha e a' faicinn agus a chluinntinn àmhghar agus masladh a Mhic. C' ar son a bha Dia 'na thosd? Bha, a chionn gur e féin a dh' òrduich agus a dh' ullaich an àmhghar agus am masladh ud d'a Mhac, a chum gu'n cuireadh e as an rathad gu bràth cionta agus gràinealachd agus mallachd a' pheacaidh. Sin agad an t-aobhar gu'n robh Dia 'n a thosd. O! uamhas a' pheacaidh agus gràinealachd a' pheacaidh an làthair néimh!

Thusa a tha 'n a'd' shuidhe aig bòrd a' chomanachaidh an diugh, aem faca tu riamh olcas agus gràinealeachd do chridhe féin? Ma chunnaic, bidh e 'na ionghnadh dhuit c' ar son nach eile daoine eile a' tilgeil smugaid ort; ort-sa aig a bhoil cridhe cho dùbailte, agus cho cealgach, agus cho guineach, agus cho farmadach, agus cho salach, ri ifreann fhéin agus ris na deamhain fhéin. Ma thug Dia sealladh dhuit air do chridhe fhéin, tuigidh tu c' ar son a bha smugaidean air an tilgeil anns an aodann naomh an oidhche ud. Ach mur leagh sin do chridhe, thig leam gu Calbhari, agus faic an neach naomh so

air a thogail suas air a' chrrann mhallaichte air do shon-sa; fleòil air a reubadh agus a chnàmhan air am bruthadh, gus an do sgàin iad uile o chéile. Ach cha chualas o na bilean naomh agh so, "Athair thoir maith-eanas dhaibh, oir cha 'n' eil fhios aca ciod a tha iad a' deanamh." Cha robh fhios acasan, ach tha fhios agad-sa agus aig gach duine eile d' an aithne e féin mar cheann-feadhna nam peacach. Och nach b' uisge mo cheann, agus nach bu tobar dheur mo shùilean a chum gu'n guilinn a là agus a dh' oidhche ann an companas mo shlànuighir 'n a fbulangas!

Ach a thaobh bàs ar Tighearna cha robh eadhon ann an àmhghar Ghetsemane agus anns an tair a rinneadh air ann an talla Chaiaphais agus air beulaobh Philait agus Heroid,—cha robh annta ach mar gu'm biodh a' chuirt-a-mach d'a fhiosrachadh agus d'a fbulangas. B'e Calbhari an t-ionad ro-naomh, agus an crann-ceusaidh àite na h-altarach, agus b' ann mu'n t-seathannh uair a thòisich an iobairt a bhi air a tairgssinn 'na h-iomlanachd. "Agus bha dorchadas air an tìr uile gus an naoieamh uair." Ged labhrainn le teangaibh dhaoine agus aingeal cha b' urrainn mi innseadh dhuibh ciod a dh' fhuiling Iosa 'n a chorp agus 'n a anam fad nan trì uairean dorcha sin. Tha e os eionn ar tuigse. Ach aig an naoieamh uair, ghlaodh e le guth àrd, "Mo Dhia, mo Dhia, e'ar son a thréig thu mi? Agus beagan 'n a dhéidh sin ghlaodh e, "Tha e crioch-naichte"; agus air dha an obair a thug Athair dha a chriochnachadh, chrom e a cheann agus thug e suas an deò.

"An sin an déidh dha fhalluinn a ghabhail, agus uidhe a ris, thubhairt e riù, a bheil fhios agaibh ciod a rinn mi dhùibh?" Tha, a Thighearna, tha fhios againn; tha fhios againn gu'n do ghràdhaich thu sinn le gràdh siorruidh, agus gu'n tug thu do bheatha mar éiric air ar son.

ANNS A CHATHAIR.

Bha famhairean air an talamh anns na làithibh sin, na làithean anns an robh mise anns an Oiltigh an Dunéideann. Agus b'e fear de na famhairean an t-Ollamh Mac Ille Bhàin, am fear mu dheireadh de na fior fhàidhean an Albainn. Air an t-seachduin so chaidh bha mi a' leughadh an leabhair anns an do sgrìobh a charaid òg, G. F. Barbour, eachdraidh-beatha an t-searnnonaiche so; an uair a bha mi 'ga leughadh thàinig ionadach cuimhneachan air ais thugam, air chor agus gu'n robh mi mar gu'm bithinn a' cluinnintinn a gutha agus a' faicinn aodainn a' rìs, mar a b' àbhaist dhomh a chluinn-

tinn air feasgair Shàbaid anns a' chùbaid. Bha coslas agus cunhachd na diadhaidheachd 'na aodann.

Anns an àireamh so tha mi dol a chur comain ort, a leughadair, le fear de shear-moin an Ollaimh Mhic Ille Bhàin a thoirt duit, ged a chuireas sin saothair as mothachorm na chreideas tu, oir cha 'n' eil e idir furasda an seòrsa shearmon a bhiodh esan a liubhairt am Beurla a thionndadh gu Gàidhlig. Ach is fhiach iad dragh a ghabhail riù, oir bha brìgh is beatha is diadhaidheachd annta daonnan; smior a' chruthineachd. Ach bu mhàith leam beagan seanchais mu'n duine fhéin a dheanamh riut cuideachd; ar làmhan a bhlàthachadh aig a theine.

"Is ban-a-mhaighstir eudmhòr a' chùbaid; cha 'n' fhuiling i ach duine a bheir dhi a ghaol slànn." Sin facal a labhair an t-Ollamh Mac Ille Bhàin uair-eigin ri ministearan òga, agus cha robh ministear eile an Albainn 'n a linn a thug gaol cho slànn do'n chùbaid 's a thug e fhéin, mo ministear eile a choisrig uile bhuadhain a chuirp, agus a chinn, agus a chridhe, do shearmonachadh, mar a rinn e. Agus bha a' bhuil; b' fhiach a shear-moin éisdeachd riù; bha iad mar fhacal an Tighearna féin, "beò agus cumhachdach, agus na's géire na claidheanh dà-fhoabhair air bith, a' ruigheachd eadhon chum eadar-sgaraidh an anama agus an spioraid, agus nan alt agus nan smear, agus a' toirt breith air smuaintibh agus rùintibh a chridhe."

An uair a bha e fhéin agus an t-Ollamh Iain Kelman còmhla anns an aon eaglais, bhiodh cuid ag ràdh gu'm biodh an dara fear dhiubh a' seasainh nam peacach agus a ghabhail an lethsgeil, agus an fear eile a' smàdadh nan naomh agus 'gan diteadh. An uair a ghabhadh an t-Ollamh Mac Ille Bhàin coinneal na Firinn agus a rachadh e a steach d'a chridhe fhéin agus do chridheachan a luchd-éisdeachd a raunachadh a mach nan aoidhean ain-dhadhaidh a bhios a' còmhnuidh, anns a' chridhe, b' ion duit eagal a ghabhail agus ball-chrit. Bha e a' faireachd-ruinn gu'n do leag Dia air mar dhleasdanas dearbhachd a thoirt d'a ghineil mu pheacadh, agus mu fhireantachd, agus mu bhreitheanas. Sin na nithean air am biodh e daonuan a' labhairt; naombachd Dhé, diomhaireachd is aingidheachd eridhe mhic an duine, am feum a tha aig daoine air a bhi buanachadh ann an tùrnug, agus a' smachdachadh toil na feòla. Bha fhios aige nach robh e a' còrdadh ri cuid d'a choimhthional e bhi daonnan a' bruidhinn mu'n pheacadh, no e bhi bruidhinn uime féin agus mu na naomh mar nach robh annta ach coin no enuimhean na tahuinann. Aon sàinhradh a bha e ann

am Baile-Mac-Ara ghleachd e ris a' cheist so mar a ghleachd Iacob ris an aingeal, ann an teagamh co dhùiù a bu chòir da leantuinn air mar a bha e' deanamh, no bu chòir da anns a' chuid sin d'a mhinistrealachd a bha air thoiseach air an tuilleadh cudthroim a chur air cuiridhean gràsmhor an t-soisgeil. A' cheud searmon a thug e seachad an déidh dha dol air ais, labhair e uine so, agus dh' innis e gu'n robh e greis ann an iom-chomhairle, ach, ars' esan,

“Thàinig guth thugam a labhair ri mo choguis le ùghdarris bho nèamh, ag ràdh, Na stad thusa, agus na ceil thusa cied e tuarsdal a' pheacaidh. Rach air t' aghaidh agus na meataich. Glaodh gu hàrd agus na biodh eagal ort; criochnaich an obair a thugadh dhuit ri dheanamh. Thoir orra iad fhéin fhaicinn ann an lagh naomh an Tighearna, mar ann an gloine. Dean sin gun fhiamh, oir mur dean thusa e, cha dean duine eile e; cò an duine eile a chuireadh clù agus soirbheachadh a mhinistrealachd an cunnart? Ach coma leatasa clù do shearmonachaidh; rach thusa air t' ais agus innis do mo shluagh-sa am peacadh agus an aingidheachd, agus am feum a tha aca air mo shlàinte.”

Ach ged a bheireadh e air eridheachan dhaoine tuiteam 'n an com, an uair a bhiodh e a' rannsachadh agus a sgrùdadh an coguisean a thaobh pheacaidhean diomhair, bha e 'n a shearmonaiche soisgeulach, daonan ag àrdachadh saor-ghràs an Tighearna do pheacach. B'e aon de na cinn-theagaisg a bu bhitheanta air am biodh e' labhairt. “Beaunaich an Tighearna, O m' anam, agus moladh gach ni a ta an taobh-a-stigh dhiom ainm naomh-san,” agus cò riamh a chual e air feasgar comanachaidh a' labhairt air a mhaiteanas, agus air an t-slànuchadh, agus air an t-saorsa, agus air a bheachadh a tha Dia a' toirt d'a shluagh, a b' urrainn a dhìchuimhneachadh! Is e aon de na nithean air son am bi mise a' beannachadh ainm an Tighearna mi fhéin, gu'n euala mi an duine so ann an làithean m' òige.

A mach o ghràinealachd a' pheacaidh, b'e an cuspair eile a bu trice air am biodh e' a' bruidhinn, ùrnuigh—gu'n feumadh daoine gleachd ri Dia gun sgur ann an ùrnuigh air ghaol an anam a theàrnadh. Agus cha dìchuimhich mi gu bràth euid d'a ùrnuigh-ean fhéin,—ùrnuighean anns an robh irios-lachd, is urram diadhaidh, is sòluimteachd, is cumhachd an Spioraid Naoimh.

Bha' clàss Biobuill aige nach fhacas a leithid eile riamh, ceithir no còig de cheudan (a' chuid mhòr dhiubh, gillean òga, ach bha seam' dàine ann cuideachd) a' suilhe aig

a chasan mar gu'm b'e Rabbi a bha ann. Agus b'e sin a bha ann, fior Rabbi; sgrìobh-aiche ealanta agus ionnsaichte d'am b' aithnhe nithe nuadhl agus sean a thoirt a mach as an ionnhas a bha aige. Bha mise a' dol do'n chlass sin còig bliadhna, agus cha deachaidh mi riambh ann gun rud-eigin fhaotainn ann a bheathachadh m' inntinn agus mo spioraid; dh' fhosgail e mo shùilean mar nach do rinn ach fear no dhà de'n luchd-teagaisg a bha anns a' chollaiste. Bha gaol anabarrach aige air leabhrachaean brìogh-mhor, agus dhùisg e an gaol siu ann an daoine eile.

An diugh cha chluinnear ach uair glé annamh ministear ag earalachadh air daoine ullachadh air son a' bhàis, ach cha do leig an t-Ollamh Mac Ille Bhain le choimhthionail am bàs a dhìchuimhneachadh. Bhiodh e ag innseadh dhaibh na leabhrachaean a bhiodh aige ri ceann a leapa a dh' fheithearnaidh air an uair sin—na Saimh, agus Iain Bunian, agus Plato, agus Bellarmine, agus Fois nan naomh, agus na laoidhean so, *Chreag a sgoilt-eadh air mo sgàth, Iosa thug do m' anam gràdh, Tha sruth mo ré a' trághadh.* Bhiodh na briathran gu trie air a bhilean, Ciod a ni thu ann an onfhadh Iordan! Agus b'e sin an ceann-teagaisg mu dheireadh air an do shearmonaich e.

Ann am feasgar amnoch a bheatha sgrìobh e an litir so gu Seumas Robertson, D.D., a bha 'n a cheann-suidhe air an t-Seanadh agagainne bho chionn beagan bhliadhñachan:

“Mòran taing dhuit air son do litreach, a bhràthair. Tha mise nòran na's breòite na thusa. A thaobh m' anama agus mo spioraid, tha mi a' toirt thairis nan làithean a thug Dia dhomh ann am feasgar fann mo bheatha gu bhi ag ullachadh mo chridhe fhéin agus a' gabhail cùraim do m' fhion-lios féin. Na sgrìobtaran as am bithinn a' deanamh shearmon do dhaoine eile, Daibhidh, agus Isaiah, agus Pol, tha mi a nis 'gan tionndadh air mo chridhe féin agus a chum leas m' anama féin. Tha mi nis na's cinntiche na bha mi riamh gu'n do ghaimeadh mi a chum eòlas fhaotainn air plàigh mo chridhe féin, agus a chum spairn a dheanamh gus eòlas fhaotainn air Dia, agus air a mhae, agus air cumhachd an t-soisgeil a shearmonaich Pol. Agus is e m' ùrnuigh a b-uile maduinn,

O m' anam feith gu faighidneach

Ri Dia a mhàin mar chleachd.

Oir ann-san tha mo mhùringhimh threun.

'S mo dhòchas féin gu beachd.

An uair a bhios tusa dlùth ri Dia, agus tha fhios agam gu bheil thu dlùth dha a ghnàth, cuimhich m' ainm-sa, a charaид”

MDCCCCXXVI.

An uair a ràinig an lighiche caomh, Oliver Wendell Holmes, ceithir fichead agus a dhà, sgriobh e mar so: "Is toigh leam m'aois a chur sìos an litrichean mòra Romanach, LXXXII. Tha e mar gu'm biodh e a' deanamh m' eoise urramach, agus 'gam chur 'n am shuidhe còmhla ri Abraham agus ris na h-aithrichean eile."

Bliadhna mhaitheal ùr dhuibh, a leughadairean uile; agus gach sonas is beannachd a chi Dia iomchuidh a thoirt duibh. B' fhada a' bliadhna a chaidh seachad an uair a dh' amhaire sinn air thoiseach oirnn air a' cheud là de Ianuari, 1925; ach an diugh, an uair a sheallas sinn air ais, nach bu ghoirid a chaidh i seachad! Tha ar beatha uile mar sin; tha sinn a' caitheamh ar n-ùine mar sgeul a dh' innsear.

Ged tha làithean ar beatha a' dol seachad cho luath, cha 'n' eil rud eile air an t-saoghal a tha daoine cho neo-chùramach uime 's a tha iad mu 'n ùine. Nach 'eil òà uair dheug anns an là? Tha dà uair dheug ann gun teagamh, ach ma tha cuid de na h-uairean sin air an cur seachad ann an githeilis gun theuin, nach coma ciod am fad a tha anns an là. An abradh tu gu'n robh an duine so (fear de mhuinntir Chille-sgumain) ag ath-cheannach na h-aimsir?

8 a.m.—*Dhùisg e; 8.20—thionndaidh e air a thaobh chì; 8.40—thionndaidh e air an taobh eile; 8.50—rinn e mianan; 9—dh' eirich e; 9.30—ghabh e a bhraiceas; 10—ghabh e smog; 10.30—dhùin e a bhrògan; 11—sheall e mach a dh' fheuchainn ciod an seòrsa latha a bha ann; 11-12—bha seanchas aige ri Seònaid Eachainn agus i a' dol do'n tobar; 12.10—chaidh e a steach is smog e tri làin na pioba; 1.30 p.m.—ghabh e a dhùinneir; 2—ghabh e smog is leugh e mu na Bolsheviks ann an Tùm an Obain; 2.45—thubhairt e ri Iseabal gu'n robh an dùthach ann an droch staid; 3—chaidil e air a' bheinse gus an do dhùisg comhartich a' choin e agus Eoghan Bàn air tighinn a steach; 3.30—ghabh e fhéin agus Eòghan Bàn smog, is chuir iad sìos air Lloyd George; 4.30—dh' ol iad cupan tea is ghabh iad smog eile; 5—chaidh e greis de'n rathad le Eòghan Bàn; 5.30—sheall e a steach do'n t-sabhal agus do'n bhàthach; 5.40—dh' fharraid e do Iseabal an d' thug i biadh do na cearean; 6—ghabh e smog; 6.15—*

bhrod e an teine; 6.30—ghabh e a shuipear is ghearin e air an annlann; 7—ghlan e a' phòb le ite is ghabh e smog; 7.30—chaidh e air chéilidh; 10.30—thàinig e dhachaидh; 10.45—chuir e dheth a bhrògan; 10.50—gheuraich e a sgiad is gheàrr e còrn a bha air a lùdaig; 11.30—ghabh e smog; thuirt e ris fhéin gu'm feumadh e éirigh tràth am màireach agus uiread aige r'a dheanamh; 11.50—chaidh e a' luighe. agus bhruidair e gu'n robh Seònaid Eachainn a' deanamh toll 'na lùdaig le gimeid, agus an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., 'ga beannachadh.

An uair a sheallas sinn air ar n-ais air a' bhliadhna a chaidh seachad, feumaidh a' mhòr-chuideachd againn aideachadh gu'n robh sinn neo-chùramach m' ar n-ùine, agus gu bheil a bhuil sin ri fhaicinn an diugh, obair air thoiseach oirnn air am bi e duilich dhuinn breith gu bràth tuilleadh, a chionn nach do rinn sin i aig an àm cheart. Ann am, fear de na leabhraichean aig Laura Richards tha i ag innseadh na naigheachd so;—"An urrainn duit innseadh dhomh mu do choimhairsnach?" ars' an t-aingeal a bhios a' cur ghnothuichean ceart.

"Is urrainn," ars' an duine driopail ris an aingeal, "tha mo choimhairsnach 'n a dhuine gasda; duine glic agus maith, agus àbhacach cuideachd; cha 'n iarrainn companach a b' fheàrr."

"Seadh," ars' an t-aingeal, "bhiodh sibh còmhla tric, am bitheadh?"

"Cha 'n urrainu mi a ràdh gu'm bitheadh," ars' an duine driopail; "a dh' innseadh na firinn, cha 'n fhaic mi e bho chionn greis mhaithe. Ach tha e fodham fhaicinn gun dàil; bheir mi cuireadh dha tighinn gu dhùinneir leam a nochd."

"Cha ghabh sin deanamh tuilleadh," ars' an t-aingeal.

"C'ar son nach gabh," ars' an duine driopail.

"A chionn gu'n do chaochail e an diugh 's a' mhàduinn," ars' an t-aingeal.

Theagamh gu'm bior an naigheachd so coguis duine-eigin a leughas an duilleig so, ach is ann air a shon sin a tha mi 'ga h-innseadh. Am measg nam bòidean eile a bhios sinn a' cur oirnn fhéin aig toiseach na bliadhna, cuireamaid i so iornn, nach toir sinn cadal do ar sùilean no clò cadail do ar rosgan gus an téid sinn a dh' amhare ar coimhairsnach tinn, a bu chòir dhuinn fhaicinn bho chionn fhada.

"Is fheàrr dol do thigh a' bhròin no dol do thigh na cuirne," ach ged a théid daoine gu cuirm air a' cheud iarraidh, cuiridh iad glé bhithanta dàil ann an dol do thigh a' bhròin, agus thig an dàil gu dearmad, gus mu dheireadh an caill iad an cothrom. Their iad riu fhéin a h-uile latha, cha 'n urrainn mi dol a dh' amharc mo charaid an diugh, oir tha mòran agam ri dheanamh, ach feuchaidh mi ri dol ann am màireach no an earar, ach thig am maireach agus an earar, is cuirear seachad iad ag itheadh agus a' smogadh, a' biathadh chearc agus a' gearradh chorns, no ann an githeilis eile de'n t-seòrsa sin. Tha an cairdeas mar a chumar e; is dleas do gach duine cneasda a charaid a chuimhneachadh agus a thigh a thadhall an uair a thig tinneas no trioblaid 'n a charamb. Gheibh thusa, a leughadair, an leabhar dearg so air a' cheud Shàbaid de'n bhliadhna uir, an treas là de Ianuari, agus ma leughas tu an duilleag so an déidh dhuit tighinn dachaidh as an eaglais, mar a tha dòchas agam gu'n leugh, naomhaich an còrr de'n latha agus naomhaich an cairdeas, agus leig gach dleasdanais eile a tha agad r'a dheanamh seachad agus rach a dh' amharc do charaid a tha air a leabaidh. Ma dh' fheumas tu taghadh eadar sin agus an searmon-feasgair, leig seachad an searmon agus faic an duine tinn.

Tha e furasda do gach seòrsa dhaoine an uine a chur seachad ri githeilis gun fheum ach tha e furasda do mhinistearan gu sònrucht, oir cha 'n 'eil iad fo riaghadh maighstir air bith agus faodaidh iad an là a chaitheamh mar a thoilicheas iad. A thuilleadh air sin, tha fichead rud gun tairbhe a dh' fhaodas iad a bhi deanamh nach buin gu ceart d' an obair fhéin, ach a chumas 'n an ruith iad fad an latha air chor agus gu bheil a choslas orra a bhi anabarrach dichiollach agus trang. Ach cha 'n' eil tlachd aig Dia ann an casan dhaoine a bhios a' ruith air thurasan gun fheum, no ann an corrigan dhaoine a bhios a' cur an corrigan ann an nithean nach buin daibh.

Is e am buaireadh a tha gu furasda ag iadhadh mu mhinistearan dearmad a dheanamh air an àithne a thug Pol do Thimoteus, *Thoir d' aire do leughadh.* Ann an obair na ministrealachd bu chòir do'n chùbaid a' cheud àite fhaontainn; agus cha 'n urrainn duine air bith teagast gu ceart anns a' chùbaid, bliadhna as déidh bliadhna, mur bheil e a' cur seachad ceithir no còig a dh' uairean a h-uile latha ag obair gu cruaidh am measg a leabhraichean. Ma tha ministear a' dol suas do'n chùbaid, agus gu'n e ullaichte 'n a

chridhe agus 'na inntinn agus 'n a bhriathran air son na seirbhis naomh, is dona an lethsgeul dha gu'n robh e ro dhriopail fad na seachduinn agus nach robh uine aige. Ciod a tha sin a' ciallachadh ach gu'n robh e ro dhriopail air son a dhleasdanas a dheanamh? Ciod an tairbhe a tha ann do mhinistear ged a bhiodh e anns a' chathair aig coinneamh air chor-eigin a h-uile oidhche, agus ged a sgrìobhadh e deich litrichean a h-uile latha gu bòrd an fhearrainn air son dhaoine air a bheil tarbh no reithe no coileach a dhith, ma tha e a' deanamh dearmaid air a leughadh agus air a shearmonachadh. "Iad so bu chòir dhuibh a dheanamh agus gun iad sud a dearmad."

Tha na làithean a' dol seachad agus na bliadhna, agus mòran againn fhathast r'a dheanamh, ach mur bi sinn cùramach mur n-ùine bidh ar beatha uile coltach ri fearann an duine leisg, làn chluaran agus fheanntagan. Cha 'n e mhàin gu bheil ar làithean goirid ach tha iad neo-chinnteach mar an ceudna. Is iomadh duine a tha glé luath làidir an diugh nach fhaic crioch na bliadhna. Bitheamaid glie, mata, agus deanamaid gu coguiseach ciod air bith an obair a thug Dia dhuinn r'a dheanamh mu'n tig an oidhche anns nach urrainn duine obair a dheanamh.

ANNS A CHATHAIR.

Chual an saoghal uile iomradh air each bànn Chaluim-chille, an t-each a bhiodh a' giùlan no a' tarruing an duine naoimh an uair a dh' fhàs e sean is anfhan. Bha meas mòr aig Calum air an each, agus b' ion da, oir bha gaol aig an each air; an uair a bha Calum dlùth do'n bhàs thuig an t-each bànn gu'n robh rudeigin ceàrr, agus bha e duilich do na bràithrean a chumail air falbh bho'n dorus, agus e a' sitrich gu muladach ag iarraidh a mhaighstir.

Tha còrr agus trì cheud deug bliadhna bho na shiubhail Calum-Cille, ach air an t-seachduin so chaidh chuala mi naigheachd mu'n each bhànn so a bu mhaith leam innseadh. Ghiorraich an naigheachd an t-slighe agus mi a' tighinn dachaidh á Dunéideann air a' charbud-iaruinn.

Thachair dhomh dol a steach far an robh duine a b' aithne dhomh, duine nach fhaca mi bho chionn iomadh bliadhna, agus fad greis mhaith de'n rathad bha ar seanchas mu dhaoine a b' aithne dhuinn; esan a' foighneachd dhiem-sa mu'n duine ud agus mise a' foighneachd dheth-san mu'n duine ud eile.

Mu dheireadh thug sinn tarruing air duine nach fhaod mi ainmeachadh, duine a bha anns an Oil-thigh còmhla rium, ach nach fhaca mi bhuaith sin. "An uair mu dheireadh a chunnaic mise e," arsa Mgr C. (mo chompanach) "bha e a' liubhairt òraid ann an Ionarnis mu Chalum-cille, agus tha naigheachd agam dhuit mu'n òraid sin."

"Cha 'n 'eil cuimhne agam air dad a thubhairt e," ars' esan, "ach a mhàin aon ni: aig deireadh na h-òraid dh' innis e gu'n d' fhuaras bho chionn beagan bhliadhnaidh ann an I cnàmlan eich a bha air an tiodh-lacadh gu cùramach ann an uaigh dhomhain a bha còmhdaichte le leacan mòra cloiche, agus gu'n robh e glé choltach gur e cnàmhan an eich bhàin aig Calum-cille a bha ann."

"Ann an 1911 thachair dhomh a bhi ann an I, agus dh' fhorfhaisich mi mu na cnàmhain so a fhuaradh. Bha na cnàmhan air am faotainn ceart gu leòir, agus dh' innis muinntir an eilein dhomh gu'n robh iad fo chùram croiteir sònruichte. An uair a chaidh mi 'g a fhaicinn thuirt an croitear so rium gu'n robh na cnàmhan ann an gleidheadh aige-san, ach gu'n robh iomadh latha bho nach do sheall e orra. Bha na cnàmhan aige air lobhaidh ann an bocsa, ach ged a thug e thugam am bocsa, cha robb de èòlas agam-sa air cnàmhan na dheanadh a mach ciod an seòrsa a bha ann. Ach chunnaic mi fiacaill no dhà a bha coltach ri fiacan eich, agus dh' fharraid mi dhet am faotainn té dhiubh a thoirt leam. Thuirt e gu'm faodadh, agus thug e dhomh té de na fiacan, ach dh' innis e dhomh ciod a thachair an uair a chual an Diuc gu'n tugadh fear de na cnàmhan air falbh uair-eigin do'n Oban. Thug e air an fheadhainn aig an robh e a chur air ais."

"Dh' innis e dhomh cuideachd mar a fhuaradh na cnàmhan, agus leig e fhaicinn dhomh an t-àite, agus rinn sin na bu chinntiche mi na rinn seanchas an òraidaiche gur e fiacaill an eich bhàin aig Calum-cille a bha agam gun teagamh."

"An ath uair a bha mi ann an Lunnainn thug mi leam i, is chaidh mi leatha gu Sir Arthur Keith. Cha robh àine aige am feasgar a thadhbaill mi air ach air aon sùil a thoirt oirre, ach thuirt e gu'm faodadh e bhith gur e fiacaill eich a bha ann, ach eo dhiù gu'n robh i anns a' ghainmhich na ceudan bliadhna. Thuirt e gu'm feumainn cnàimh mòr na sléisde a chur thuige ma bu mhaith leam an gnothuch a chur an dara taobh, a thaobh a' bheathaich a bha ann, agus an àine a bha e fo'n talamh."

"Sgriobh mi a dh' ionnsuidh an fhir aig an robh na cnàmhan ann an I, ach cha robh

e furasda dhuiunn an toiseach a chéile a thugisinn mu'n fhòr chnàimh a bha dhìth air Sir Arthur Keith, no còrdadh mu'n ghnothuch idir, ach mu dheireadh chaidh an cnàimh do Lunnainn, agus an fhiacaill cuid-eachd. Ach is duilich leam a ràdh gur e am fios a chuir Sir Arthur Keith thugam, nach e cnàimh no fiacaill eich a bha ann idir ach cnàmhan daimh no mairt, agus gu'n robh iad anns an talamh mìle bliadhna no suas ris."

Siad agad, a leughadair, mar a mhilleas solus na firinn naigheachd mhaith. Ciod nach tugadh an duine caomh nach maireann, an t-Ollamh Seumas Cooper, D.D., air fiacaill an eich aig Calum-cille fhaotainn an crochadh m'a mhuineal?

* * * * *

Anns an leabhar as bitheanta a bhios air mo ghluin, *Foclair a' Bhiobuill aig Hastings* tha naigheachd air a h-innseadh anns an dara leabhar (duilleag 750) a chuireadh Calum na Cròige fhéin air uillinn. Am meadhon an t-seanchais a tha Ed. Konig a' deanamh mu leabhar Ionaih gheibhear an naigheachd so, — "A réir urrainn Ghearmailteach, bha Seumas Bartley, sealgair mhua-mara, air a shlugadh le muic-mhara air latha sòruchtach ann am Februari, 1891, ach an ath latha bha a' mhuc-mhara air a marbhadh leis na sealgairean, agus thug iad a mach Seumas Bartley as a broinna beò. Bha e ann an paisseanadh agus gun a thùr aige an uair a thugadh aisde e, agus bha e duilich do no na seòladairean eile a thoirt thuige fhéin. Cha d' fhuar e a chiall air ais gu cionn trì miosan."

Ann an 1906 sgriobh an t-Urramach A. Lukyn Williams gu paipear mu'n ghnothuch, a' farraid am b' urrainn Ed. Konig fhéin, no duine air bith eile, fianuis chothromach a thoirt seachad mu'n chùis; ainm na luinge, is ainm an sgiobair; an t-àite anns an do thachair e, agus an t-àm.

Fhreagair Ed. Konig an litir e fhéin, agus so mar a fhreagair e. "A réir paipearan-naigheachd Shasuinn, as an tug am paipear *Aurora* ann an Canada an naigheachd, bha an soitheach *Reul na h-àirde 'n Ear* dhlùth do chladaich eileanan Falkland ann am Februari, 1891, a' sealg mhua-mara. Chuir i a mach dà ghèòla a dhol as déidh muice a chunnacas a' séideadh: an uair a bha a' mhuc-mhara a' sloistreachd na fairge, agus i air a leòn, thug i buille d'a h-earball do thé de na geòlachan is chuir i fodha i. Thog a' ghèòla eile na daoine air fad ach dìthis. An ceann greis fhuar iad fear de'n dìthis a chailleadh, agus gun an anail ann, ach cha robh sealladh air an fhear eile, Seumas Bart-

ley. An uair a bha a' mhuc marbh thòisich a' gheòla air a tobhadh a dh' ionnsuidh an t-soithich, agus an déidh daibh a ceangal ris an t-soitheach thòisich iad air a gearr-adh. Bha iad ag obair oirre là is oidhche, ach an dara là an uair a dh' fhosgail iad a goile, dh' fhàs an sùilean cho mòr ri truinnsearan, oir faicear an companach, Seumas Bartley, ann am broinn na muice-mara. Cha robh tùr no faireachadh aige, agus theab nach b' urrainn daibh a thoirt gu mhothachadh. Cha 'n fhaigheadh iad diog as an toiseach; bha iad 'g a eiridinn tri seachduinn-ean m' an tainig a thùr agus a chainnt thuige. An déidh làimhe thuirt e gu'n robh cuimhne aige a bhi air a thilgeil suas do'n adhar, agus an sin a bhi air a shlugadh. 'Bha mi mar gu'm bithinn ann an guitear sleamhain,' ars esan, 'ach an ath mhionaid fhuaire mi mi-fhéin mar gu'm bithinn am am poca mòr. Bha e duilich dhomh m' anail a tharruig, agus bha an teas uamhasach, agus thàinig e 'n am inntinn gu'm bithinn air mo bhruiich bed. Theab mo cheann sgàineadh leis na smuaintean eagallach a bha tighinn thugam, ach gu fortanach chaill mi mo mhothachadh.' Am measg sheòladairean eile bha Seumas Bartley air a chunntas 'na dhuine rucasach, misneachail, ach riambh bho na thachair sud dha, thàinig seòrsa de mheatachd ann, is bidh e gu tric 'ga fhaicinn fhéin fhathast mar gu'm biodh e air bheul a bhi air a shlugadh leis an uilbheist. Leis mar bha e air a shuathadh le sugh a goile tha a chraicionn a nis air crudhachadh mar gu'm biodh paipear.'

Ach cha do leig Mghr. Williams leis a' ghnothuch stad aig a so; sgrìobh e gu *Lloyds*, a dh' fheuchainn am b' urrainn daibh inns-eadh dha an robh a leithid de shoitheach ann is *Reul na h-àirde 'n Ear*, agus ma bha, c' àite an robh i ann am Februari, 1891, agus c' an sgiobair a bha oirre.

So am fios-freagairt a chuir *Lloyds* air ais.

"Sheòl an soitheach *Reul na h-àirde n' Ear*, à Auckland, N.Z., air an t-seachdamh là theicead le Dhecember, 1890, a dhol do New York, agus ràinig i am port sin air an t-seachdamh là deug de April, 1891. Sheòl an soitheach so fo bhratach Bhreatuinn; agus b'e ainnm an sgiobair, Caiptein Killam. Reiceadh i 'n a dhéidh sin; buinidh i a nis do I. F. Whitney & Co., Sràid na Staide, New York, U.S.A., agus is e ainnm an sgiobair aice Caiptein Killam."

B'e an ath rud a riunn Mghr. Williams sgrìobhaadh gu Caiptein Killam; agus is e

so an litir a chuir bean Caiptein Killam air ais.

" Nova Scotia,

November 24, 1:06.

"Dh' iarr an duine orm 'ur litir a fhreagairt, agus innseadh dhuibh nach 'eil falal firinn anns an naigheachd a tha air a h-innseadh mu'n t-soitheach anns an robh e ann an 1891, *Reul na h-àirde 'n Ear*. Bha mise còmhla ris innt, cho fhad s a bha e innt, agus cha 'n fhaca is cha chuala mi riamh gu'n do chailleadh duine innt. Cha robh Seumas Bartley ach ag innseadh an rud ris an abair na seòladair-ean *Yarn*. Ach ma gheibh sibh greim air a' phaipear-naigheachd anns an robh an yarn so, bu mhaith leam fhaicinn."

Sin agad a ris, a leughadair, mar a mhilleas solus na firinn naigheachd mhaith.

* * * * *

Tha cuid de dhaoine ann nach eur dealachadh air bith eadar dath is dath; cha 'n aithnich iad geal o bhuidhe, no dearg o uaine. A thaobh dhathan tha iad mar gu'm biodh iad dall. Sin dìreach mar tha cuid de dhaoine a thaobh na firinn; cha 'n aithnich iad dreach na firinn agus cha mhò a dh' aithnicheas iad dath nam breug.

Bha mise am beachd aon uair gur e cion sgoile a bha cur na doille so air sùilean dhaoine, ach tha amharus agam a nis nach e sin idir is coireach dha, ach rud-eigin eile. Oir tha e a cheart cho furasda toirt air daoine a shuair deagh sgoil naigheachd air a bheil dath nam breug a chreidsinn 's a tha e toirt air daoine aig nach 'eil sgoil idir is creidsinn. Mar is sinne tha mi a' fàs is ann is làidire a tha mi am beachd nach 'eil sgoil ag atharrachadh ann an dòigh air bith an seòrsa inntinn a tha aig duine gu nàdurra. Ma tha inntinn A.1. aig duine gu nàdurra, ni an duine sir a rathad anns an t-saoghal agus anns a' cheò gu mòrbhùileach, ged nach biodh falal sgoile 'n a cheann. Is e fiòr chomharradh na h-inntinn A.1, nach mill an sgoil i. Ach mur bheil aig duine gu nàdurra ach inntinn C.3, ged a lionadh tu ceann an duine sin le sgoilearachd gus nach gabhadh an còrr dinneadh ann, cha deanadh tu inntinn A.1 dhi.

An uair a bhios mi air son fhaotainn a mach co dhiu a tha aig duine inntinn A.1 no inntinn C.3 no inntinn D.4, is coma leam cò an sgoil anns an robh e no ciod a rinn e innt; is e an dearbhadh a bhios mi a' cur air, an aithnich e an fhàrrinn agus a' bhreug air an dreach agus an àileadh cho cinnteach 's a gheibh cuinnean na h-abhaig àileadh an t-sionnaich.

9

SEARMON DO'N OIGRIDH.

(Bha an searmon so air a liubhairt an eaglais Bhlàir an Atholl do dhaoine òga agus do chloinn air feasgar na dara Sàbaid de'n bhlàidhna tìr. Tha mi nis 'g a chòr a mach air an duileig so, an dòchas gu'n leugh pàntan anns a' Ghàidhealtachd d' an cloinn e, a dh' feuchainn an cuir e 'n an cuimhne fèin agus an toir e gu aire na cloinne gu bheil obair aig Dia dhaibh 'n a eaglais).

Fuiling thusa cruidal mar dheagh shaighdear Iosa Criosc. An t-abstol Pol.

Cò agaibh a b' urrainn innseadh dhomh c' àite a bheil *Raratonga*, no cò agaibh a b' urrainn innseadh dhomh ciòd is ciall do'n fhacal *glagaireachd gun tùr?* Theagamh nach cuala sibh riagh iomraidh air an àite sin, ach tha mi an dòchas gu'm bi fhios agaibh, m' an críochnaich mise mo sheanachas an dràsd, c' àite a bheil *Raratonga*: agus gu'm bi fhios agaibh cuideachd ciòd is ciall do'n fhacal, *glagaireachd gun tùr.*

Tha tri rioghachdan anns an t-saoghal, nach 'eil ach beag air a' mhàp, aig a bheil ainnm is clìù ann an eachdraidh an t-saoghal, nach 'eil aig rioghachdan as mothà na iad,— A Ghréig, agus Palestine, agus Albainn. Annas na seann làithean bha Greugaich agus Iudhaich usal as an dùthach anns an d' àraich-eadh iad, agus b' ion daibh a bhith; ach tha a' cheart aobhar againne a bha aca-san air a bhi uasal á tìr ar dùthchais fhéin.

Cha'n 'eil rud air an t-saoghal as gòraiche do dhaoine na bhi saoilsinn gur e farsuing-eachd a críochan a tha toirt inbhe is urram do rioghachd. Faodaidh rioghachd a bhi mòr air a' mhàp agus gun a bhi intte ach crionach a tha fàsachadh na talmhainn, agus faodaidh rioghachd a bhi beag ach fhathast a h-àite-seasamh a bhi aice am measg mhaith-ean na talmhainn. Na creideadh sibhse, mata, an dara leth de'n ghlòramas a bhios sibh a' chuinntinn no a' leughadh anns na paipearan-naigheachd, glòramas a bhios a' feuchainn ri chur mar fhiachaibh oirbh gù e farsuingeachd a fearainn, is Riomhachadh a sluaigh, is àireamh a saighdearan, is tomad a marsantachd, a tha deanamh rioghachd mòr is urramach is clìùteach am measg chàich. Cha'n e idir, ach an gaol air fireantachd is ceartas a tha ann an eridheachan a sluaigh.

Ged nach 'eil ann an Albainn ach dùthach bheag chaidh a mic a mach air feadh an t-saoghal uile; euid dhiubh a dh' iarrайдh an fhortain air an son fhéin, ach euid eile a thoirt solus na firinn do na dùthchanna borb

is dorcha. An uair a thòisichear air na soisgeulaichean as ainmeile a chaidh a mach do thàinean céin a chunnatas chithear gu'm buineadh euid mhaith dhiubh do Albainn; Mungo Park; Daibhidh Mac an Léigh; Iain G. Paton; Alastair Duff; Seumas Chalmers; Alastair Mac Aoidh a chaidh do Uganda; Dòmhnull Friseal; agus an t-Ollamh Raibeart Laws an Livingstonia;—daoine a bha da rìreadh 'n an deagh shaighdearan Iosa Criosc.

Is urramach an clìù e air duine air bith, gur deagh shaighdear e; ach is urramach air fad an clìù air, gur deagh shaighdear Iosa Criosc e. Is ann mu fhear de na saighdearan sin a bu mhaith leam seanchas a dheanamh ruibh an dràsd; mu Sheumas Chalmers a chaidh le lòchran na Fìrinn do eileanan na h-àirde Deas. Tha mi an dòchas, a dhaoine òga, gu'm bi sibhse gaolach air a bhi leughadh mu obair an t-soisgeil ann an tìrean céin, agus mu na soisgeulaichean mòra a rugadh an Albainn. An uair a bhios sibh a' leughadh mu Dhaibhidh Mac an Léigh, no mu Sheumas Chalmers, no mu fhear air bith eile de na missionaraidhean a thug seachad am beatha uile do Dhia, tha sibh a' deanamh mar tha Pol ag iarrайдh oirbh a dheanamh, "cia b'e nithean a tha fior, cia b'e nithean a tha urramach, cia b'e nithean a tha ionghràdhach, cia b'e nithean a tha clìùiteach, smuainichibh air na nithean sin."

Rugadh Seumas Chalmers am baile Ionaraora, agus ged nach robh ann ach mac clachair, tha ainnm an diugh anns an t-saoghal na's clìùtiche na ainnm Mhic Cailein fhéin. Latha sònruchté a bha e anns an sgoil-Shàbaid leugh am ministear litir bho shoisgeul-aiche a bha ann am Fiji, ag innseadh mu na daoine borb a bha anns an eilein sin agus mu na cleachdannan uamhasach a bha aca, agus an déidh dha an litir a leughadh, sheall e air na balaich a bha m'a choinneamh agus thuirt e riutha, "Cò aige a tha fhios nach 'eil balach air chor-eigin an so an diugh a théid a mach leis an t-soisgeul a dh' ionnsuidh nan daoine aineolach so?"

Bhòidich Seumas Chalmers 'n a chridhe gu'n rachadh esan ann, ach cha d' innis e sin do chàch, oir cha robh fhios aige ciamar a b' urrainn e dol do'n Chollaiste gun airgiod. M' an deachaidh e dhachaidh, an déidh do'n sgoil-Shàbaid tighinn a mach, chaidh e sios gu taobh na h-aibhne leis fhéin agus rinn e iùrnuigh, ag iarrайдh air Dia an

t-slighe a réiteachadh agus dorus fhosgladh roimhe. Ghabhadh e ùine ro fhada na'n toisichinn air innseadh dhuibh mu na dòighean iongantach anns an do fhreagair Dia ùrnuigh a' bhalaich, ach eo dhiù fhuaire e iarrtus is dùrachd a chridhe, agus mu dheireadh sheòl e á Lunnainn a dhol a mach mar shoisgeulaiche do eileanan na h-àirdé Deas anns a' Phacifie.

Theaganadh gur e Samoa am fear de na h-eileanan sin as fheàrr is aithne dhuibhse, an t-eilean anns an do rinn R. L. Stevenson a dhachaidh, an uair nach leigeadh a' ghaoth an ear leis fuireach an Dunéideann. An iomadh dòigh bha R. L. Stevenson agus Seumas Chalmers gu maith eu-coltach r' a chéile; ach ged nach robh Stevenson ro thraigheach air a bhi ann an cuideachd phearsachan-eaglais bha meas mòr aige air Seumas Chalmers, agus sgriobh e uime gu mhàthair mar so, " Cha b' urrainn duine eòlas a chur air Seumas Chalmers gun ghaol a ghabhail air; tha gu leòr de fhàilingean ann, coltach ruinn uile, ach tha e cho mòr ri eaglais."

Nach gasda an teisteanas sin air duine sam bith, gu'm biodh e air a ràdh uime gu bheil e coltach ri eaglais! Tha fhios agaibh gur e Iosa Criod ar Tighearna an stéidh air a bheil an eaglais air a togail; mar sin cha bhi aon agaibhse gu bràth coltach ri eaglais mur bheil 'ur beatha air a freunhachadh agus air a stéidheachadh ann an Criod.

B'e an t-ainm a thug na cinnich air Seumas Chalmers, *Tàmate*, agus is e so mar a fhuaire e an t-ainm. An uair a chaidh e air tir ann an Raratonga, fear de na h-eileanan a tha air an ainmeachadh air a mhar-aiche ainmeil Caiptein Cook, anns an àird an ear-dheas air Samoa (tha fhios agaibh a nis e'ait a bheil Raratonga, far an do shaothraich Seumas Chalmers fad dheich bliadhna) thàinig muinntir an àite mu'n cuairt air mar gu'm biodh sgaoth sheilleinean, a' foighneachd 'nan cainnt fhéin cò e, agus cia b' ainn dha, agus ciod a thug do'n eilein e. Dh' innis e ainn dhaibh, Seumas Chalmers, agus anns a' mhionaid ghlaodh fear dhiubh, *Tàmate*, *Tàmate*, agus e anabarrach mòr as fhéin gu'n rachadh aige air ainn an duine ghil a ràdh gu ceart. Lean an t-ainm *Tàmate* ri Seumas Chalmers gu bràth tuilleadh. A bheil cuimhne agaibh air an ainn a thug muinntir Shamoa air R. L. Stevenson? B'e an t-ainm a bha aca airson, *Tusitala*; fear-inseadh sgeulachdan.

So mar a sgriobh R. L. Stevenson mu obair nan soisgeulaichean anns na ceàrnaibh ud;— "M'an tainig mi do na h-eileanan so bha beachdan docharach agam a thaobh mhissionaraidhean, agus droch bharail air an obair, ach chia luaithe a chunnaic mi an obair agus

na daoine le mo shùilean fhéin na dh' atharrach mi mo bheachd. Cha'n eil ann an cainnt nan daoine a' cur sios air missionaraidhean, agus air an obair, ach *glagairreachd gun tir.*" Theagamh gu'n tuig sibh a nis ciod a tha am facal so a' ciallachadh. Cha bu mhaith le aon agaibhse a bhi 'n ur glagairean, agus cha mhò a bu mhaith leibh a bhi gun tòr; feuchaibh, mata, nach bi sibh a' cur sios air missionaraidhean; daoine nach airidh sibhse no mise air barrall am bròige fhucasgladh.

Tha mòran dhaoine an dùil nach 'eil ann am beatha soisgeulaiche ach beatha bhochd; beatha gun sunnd, gun aighear, gun fheum. Saoilidh iad nach 'eil an obair a tha na soisgeulaichean a' deanamh an dara leth cho inntinneach no cho feumail ri obair sheòladairean agus luchd-lagha agus mharsantan. Ach cha 'n ann mar sin idir a tha. Cha'n abair mise nach 'eil feum ann an obair mharsantan, ach is ann daibh féin a tha a' chuid as mothà de'n bhuannachd a tha lean-tuinn an saothrach. Ach ged nach dean missionaraidh gu bràth fortan mar a dh' fhaodas marsanta no fear-lagha a dheanamh, tha an obair a tha e a' deanamh a' toirt dha cothrom air inntinn a thoirt suas do na nithean as àirde, air maith a dheanamh d'a chò-chreatairean, agus air a làithean a chur seachad a comh-oibreachadh maille ri Criod.

An àite a bhi cur seachad am beatha gu dhòmhaineach, gun dad aca ri dheanamh ach a bhi leughadh a' Bhiobuill do dhaoine dubha nach 'eil 'ga thugisinn, tha fichead rud eile aig na soisgeulaichean a tha dol thairis ri dheanamh; tha obair aca a chumas an inntinn agus an làmhan trang a h-uile mhionaid de'n latha. Le làmhan fhéin thog Seumas Chalmers sgóilean anns an do theagaisg e, agus eaglaisean anns an do shear-mhonaich e. Theagaisg e do'n chloinn leughadh, is grammar, is cunntas, cho mhaith 's a theagaisg e dhaibh am Biobull; agus sgriobh e na leabhrachailean leis an robh e 'gan teagast. Dh' eadar-theangaich e dhaibh am Biobull; dh' ionnsaich e dhaibh tuagh, is tòl, is lochdair, is sluasaid, is acfhuinn eile leis an deanadh iad obair, a làinbhseachadh; dh' ionnsaich e dhaibh geòlachan a thogail, agus an talamh àiteachadh, agus bhiodh e fhéin agus a bhean 'gan dotaireachd an uair a bhiodh iad tinn. Ach fad na h-ùine bha a shùil agus a chridhe socruichte air a chrich àraidh so, shuagh nan eileanan ud a chosnadh do Criod. Dh' fhaodadh e a ràdh mar a thubhairt Pol, "mise 'nam sheirbhiseach dhaibh air son Iosa."

Bha sibhse uile, a dhaoine òga ris a bheil mise a' seanchas an dràsd, bha sibh air bhur baisteadh ann an ainn an Tighearna Iosa Criod, agus tha sin a' ciallachadh gu'n do

choisrig 'ur párantan sibh do Dhia an uair a bha sibh 'n 'ur leanaban. Cuimhnichibh 'ur sin; na dichuimhnichibh gu bràth gu'n do bhaisteadh sibh ann an ainm an Athar agus a Mhic agus an Spiorad Naoimh, agus an uair a bhios sibh a' deanamh suas 'ur n-inntinn ciod a théid sibh thughe 'n 'ur beatha, co dhiubh a théid sibh gu marachd, no gu saorsainneachd, no gu cléirsinneachd, no gu dotaireachd, cuimhnichibh gu bheil a' cheud chòir aig Dia air 'ur seirbhis, mar chloinn a bha air 'ur saoradh le a Mhac agus air 'ur baistealbh le a Spiorad. Agus cuimhnichibh cuideachd nach 'eil obair eile air an t-saoghal as feumaile agus as clùitiche na obair nan soisgeulaichean a tha dol le Facal Dhe a dh' ionnsuidh nan cinneach.

Cha 'n 'eil feum air bith aig 'an eaglais air gillean òga a tha leasg is lunndach, no gun sgoinn; cha 'n 'eil feum aice air òigridh nach fhuiling fuachd no sgios no cruadal; achi tha feum aice air gillean òga a bhios 'n an deagh shaighdearan losa Criod, agus a tha toileach am beatha a choisrigeadh do Dhia. Anns an eaglais gheibh an seòrsa sin cothrom air seirbhis a dheanamh do Dhia agus do dhiadhadheach nach fhaigh iad anns a' mharsantachd. Tha feum air gach seòrsa dhaoine mar mhissionaraidhean; searmonaichean, àrd-sgoilearan, saoir, goibhnean, maighstirean-sgoile, dotairean, nigh-eanan a ní còcraigeadh agus banaltradh.

Chumadh e ro fhada sibh na'n tòisichinn air innseadh dhuibh mu'n Chogadh Naomh a chuir Seumas Chalmers air aghaidh an eileanan a' Chuain, cogadh an aghaidh nan cleachdannan uamhasach, agus nam beachdan ceàrr a bha aig na daoine mu Dhia agus mu shaoghal nan Spiorad. Faodaidh sibh sin uile a leughadh ann an leabhar beag bòidh-each a bha air a sgrìobhadh uime, leabhar nach cosd dhuibh ach tri tasdain agus sia sgillinean, a' phrìs a bhios daoine gòrach a' toirt air trì gloineachan nisge-bheatha.

Anns na bliadhnaagan mu dheireadh d'a bheatha dh' fhuiling e mòran cruadail 'na bhodhig agus mòran àmhghar 'na chridhe, achi riabhach da do rinn e gearan an aghaidh a chìrannachur, agus cha mhò a laigh sprochd air inntinn. Bha e a' feuchainn ri dorsan iùr fhosgladh air son an t-soisgeil am measg threubhan a bha coimheach agus borb ris. Gu bitheanta bha a bhean tinn; bha a chorp fhéin air a phianadhl le fiabhrus is lòinidh, agus bha an obair sgìtheil agus trom. Cha b' urrainn daibh earbsa air bith a chur as na daoine a bha iad 'n am measg, agus dh' fheumadh e air uairean a shùilean a chumail fosgailte an uair a bhiodh e ag ùrnuigh, air eagal gu'n cuireadh iad sleagh no saighead ann.

Ann an 1900 shiubhail a bhean, agus an

ath bhliadhna bha e fhéin agus companach a bha còmhla ris air am mort. Bha an cuirp air an bruich agus air an itheadh uair an uaireadair an déidh dhaibh a bhi marbh.

Chuir Breatunn long-chogaidh a null a thoirt a mach aichmheil, ach b' fheàrr gu mòr an rud a rinn fear de mhuinnitir nan eileanan ud fhéin, duine a bha air iompachadh fo shearmonachadh Sheumas Chalmers ann an Raratonga. Dh' iarr e cead dol do'n bhaile anns an do mhortadh a mhaighstir, agus a bheatha a chur seachad ann, a' cur an céil an t-soisgeil. Sin da rìreadh spiorad Chriosd, agus spiorad a' chroinncheusaидh; agus sin cuideachd mar tha an eaglais a' fàs, air a togail air fuil nam martrach.

Gu deimhin is mòr am fogharadh, ach is tearc an luchd-oibre. Guidhíbh, mata, air Tighearna an fhogharaidh luchd-oibre a chur a mach a chum fhogharaidh fhéin. Cò agaibhse, a dhaoine òga, a tha glic agus a bheir fa-near na nithean sin; cò agaibh a dh' éisdeas ri gairm an Tighearn agus a their 'n 'ur eridhe a nochd, "Feuch, tha mise an so; cuir fios leam-sa."

IAIN MAC CARMAIC NACH MAIREANN.

Anns an àireamh mu dheireadh de'n leabhar so, air duilleagan na Beurla, bha ionradh air a dheanamh air a chall a thàinig air an eaglais le bàs an Urramaich, Dughall Cléireach, B.D., ministear na h-eaglais mhòir a tha ann an Springburn, an Glaschu. Agus a nis tha sgeul bhrònach eile air ar ruighinn, gu'n do chaochail an t-Urramaich lain Mac Carmaic, B.D., ministear Airdchattain. Bha Dughall Cléireach agus Iain Mac Carmaic 'n an companaich anns an Oilthigh, an Glaschu; chùm iad suas an cairdeas agus an companas sin ann an làithean am ministrealachd anns an eaglais, agus a nis cha'n 'eil iad dealaithe 'n am bàs, oir thàinig a' ghairm dheireannach thuca le chéile an taobh-a-stigh de shia seachduinnean, agus gun am fear a bu shine aca ach ceithir bliadhna thairis air an leth-cheud.

B'e dithis eile d'an companaich, an t-Urramaich Iain Mac Giogair, a bha ann an eaglais an Naoimh Oran, an Dunéideann, agus an t-Urramaich, Colla Dòmhnullach, B.D., ministear an Lagain, an Atholl. Chuir an cogadh crioch air Iain Mac Giogair, air chor agus nach 'eil an diugh a lathair de'n cheathrar so achi Colla Dòmhnullach.

Bha iad uile 'n an daoine mòra dreach-mhor, cho luath làidir 'n am bodhig 's a bha

iad 'n an inntinn, agus theireadh duine air bith gu'm faodadh fiughair a bhí aca ri làithean fada fhaotainn air thalamh, agus i seirbhís inaith a dheanamh anns an eaglais. Ach ged a rinn iad uile deagh sheirbhís far an do thuit an crannchur, cha robh e 's an dàn do thriúir dhiubh co-dhùin saoghal fada fhaotainn, agus cha'n eil againn an diugh ach a bhi smuaineachadh cho diombuan 's a tha beatha mhic an duine.

Na'n robh ùine agam a dheanamh dh' iarrainn air duine-eigin, d' am b' aithne Iain Mac Carmaic na b' fheàrr na b' aithne dhomh fhéin e, sgríobhadh uime air an duileig so. Ach cha'n eil ùine air sin a dheanamh.

Ach ged nach robh an t-eòlas blàth is dìomh-air agam air, a tha agam air fear no dhà eile anns an eaglais, b' aithne dhomh e gu maith, agus bu ro thoigh leam e. Bhitheamaid a' coinneachadh aig ionadh seòrsa coin-nimh; aig an t-Seanadh, agus aig Comadaidhean, agus an aitean-eile, agus bu toigh leam riamh seanchas a bhi agam ris. Agus bu duine e nach robh uair air bith cho driopaidh's nach robh ùine aige air seanchas a dheanamh ri a bhràithean. Coma leam na peasain bheaga a chi thu 'n an trotan gu dorus sònruichte air Sràid n'a Banrigh an Dunéideann, agus baga beag ruadh 's an dara làimh aca is dòrlach phaipearan anns an làimh eile, mar nach ghabhadh dad eur air aghaidh gus an ruig iadsan, agus mar nach biodh dad ceart mur bheil làmh is falal acasan ann! Cha b' ann de'n t-seòrsa sin Mac Carmaic; ann an làithean òige ann am Muile dh'ith e freumh de luibh na feallsanachd air chor agus gu'm b' aithne dha fois a shealbhachadh 'n a spiorad, agus tosdachd a chunnail le bheul, agus eadhon lochdan beag cadail a dheanamh, aig coinneamhan far am biodh mar gu'm biodh eudthrom an t-saoghal air an guaillean.

Bha e 'n a sgoilear maith agus 'n a dhuine túrail. Cha chuala mise riamh e a' searmon-achadh, ach tha fhios agam gu robh Gàidhlig mhaith aige, agus bha e air a ràdh gu'n robh e 'n a shearmonaiche maith ann an Gàidhlig. D'a ghineil fhéin de mhiniestearan Gàidhealach b'e am fear a b' fhaide a dh' fhan ann an sgìreachd Ghàidhealach, ged nach cluinn-teadh e a' togail a ghutha no a' deanamh bòilich no barraghloir mu'n Ghàidhlig aig Mòd no Seanadh. Bha e bliadhnanach ann an eaglais an Naoimh Ciaran, an Govan, m' an deachaidh e do Airdchattain, ach is ann ann an cluaintean gorma Mheadarlich agus làimh ri uisgeachean ciùin Loch Eite a chuir e seachad a chuid a b' fheàrr d'a mhiniestreal-

achd. Bidh e air ionndrainn gu mòr an Cléir Lathurna.

Na'n robh na bu mhotha de'n rud ris an alair na Goil ambition, agus na bu lugha de'n rud ris an abair na Gàidheil an athais, ann an Iain Mac Carmaic, theagamh gu'm biodh e 'n a dhuine a b' ainnmeile anns an eaglais na bha e, ach anns na làithean driopail so anns a bheil cor an t-saoghal a' cur barrachd dragha air daoine na tha cor an anama féin, anns a bheil a h-uile duine cho trang a' cur dhaoine eile ceart 's nach 'eil ùine aca an aire a thoirt air an gnothuch fhéin, no na feanntagan a tha 'nan gàrradh fhéin a' spionadh, is sòlasach an rud e tachairt air duine d' an aithne an saoghal a ghabhail gu réidh, agus obair fhéin a dheanamh gu sàmhach, gun iarraidh aige air a chorrag a chur ann an gnothuichean nach buin dha.

Bha Iain Mac Carmaic 'n a dhuine réidh còir; fior dhuine uasal anns nach robh gò, no fuachd, no farmad. Rinn mi fhéin agus Colla Dòmhnullach suas r'a chéile an uiridh gu'n deanamh mar a bhios na daoine mòra eile a' deanamh, Moderàtors agus an seòrsa sin; gu'n rachamaid air chuairt fad seachduin do Chléir Lathurna, agus gu'n euireamaid seachad oidhche ann am Manse Airdchattain. Thàinig rud-eigin am rathad-sa a chùm air m' ais mi gun dol còmhla ri m' choimhearsnach, ach tha mi a nis duilich nach d' fhuair mi dol a dh'fhaicinn Mhic Carmaic aig an àm.

Bha e greis anns a' chogadh, thall am Macedonia, agus riamh bhuaith sin cha robh e gu maith; bha briseadh a' tighinn air a shlàinte an dràs 's a rithist. Air uairean bhiodh sgeul mhaith m'a shlàinte a' dol a mach, ach a réir choslais, bha cuisean na bu mhiocha na shaoil sinn, agus thàinig a' chrioch air. Disathuirne, an naoieamh là de Ianuari.

THIG AN T-EARRACH.

Tha ar beatha breòite, geàrr;
'S faisg an geamhradh is an t-eug;
'S mar an duilleag, seartg' air lär,
Tuitidh sinne bhàrr nan geug.

Ach ni 'n talamh dùsgadh suas;
Tillidh rithist dreach nam flùr,
'S éiridh nàdur as an uaigh,
Beò le beatha ghlòrmhor ùr.

Dhuinne fòs an déidh ar fois,
Thig àm-dùsgaidd aoibhneach, mòr,
'S gheibh ar feòil an dòchas clos
Gu ruig earrach buan na Glòir'.

AN TEARC IAD A SHAORAR?

Cha téid a' ghné so a mach ach le ùrnuigh agus trasgadh.

Deanaibh spàinn chruaidh gu dol a steach air a' gheata chumhann.—Iosa Criosd.

An là roimhe anns a' phaipear-naigheachd leugh mi dà rud a chuir gu smuaineachadh mi. Chuir iad gu barrachd smuaineachaidh mi na rinn an leabhar mòr a tha an t-Ollamh W. P. Paterson air a chur a mach.

Ann an Lìte tha buidheann bhràithrean an déidh eaglais ùr a chur air chois, eaglais anns a bheil deambain air an tilgeadh a mach mar a bhiodh Iosa a' deanamh ann an làithéan fheòla. Aig a' cheud sheirbhis a bha aca dh' éirich nighean òg anns a' choimhthionail, ag asluchadh saorsa fhaotainn bho dheamh-an a bha 'ga sàruchadh. Sheinn an coimhthionail laoidhean sònruichte is rinn iad ùrnuighean, agus an sin ghlaodh aodhair a' choimhthionail, an t-abstol Turnbull, ris an deamhan le guth làidir, "A spioraid fhòirneartaich thig a mach aise an ainnm Iosa." Trì uairean as déidh a chéile dh' àithn e do'n deamhan tighinn a mach aise; an coimhthionail fad na h-ùine ag ùrnuigh agus an cinn cróm. An ceann greis thuirt an t-aodhair gu'n deachaidh an deamhan a mach as an nighinn, agus ghlaodh mòran anns a' choimhthionail Haleluiah.

Is e eaglais nan abstol a their iad ris an eaglais ùir so; a réir mar a dh' innis an t-abstol Turnbull do fhear a' phaipeir-naigheachd tha meur dhi ri fhaotainn an iomadh baile an Albainn a thuilleadh air Lìte. Thuirt e cuideachd gu'm b' aithne dha na ficheadan as an deachaidh deamhain a thilgeadh a mach; gu'm b' aithne dha aon duine òg as an deachaidh ochd deamhain a mach; agus gu'n cualas deamhan eile a' combartaich mar gu'm biodh cù an uair a bha e air a thilgeadh a mach á duine sònruichte.

Sin agad, a leughadair, a' cheud rud a chuir mise gu smuaineachadh an uair a leugh mi anns a' phaipear e, gu bheil abstol ùr air a cheann a thogail ann an Lìte. Agus b'e an ath rud a chuir gu smuaineachadh mi, gu bheil abstol ùr eile air a cheann a thogail ann an Lunnainn.

Is e an t-Anagàrika Dharmapàla a their a chuideachd fhéin ris an abstol so, duine a rinn uiread trasgaidh 's gur gann a tha feòil idir air a chnàmhain, agus a tha nis air tighinn do Lunnainn a dh' fheuchainn ri

muinntir Shasuinn iompachadh gu bhi a' deanamh aoraidh do'n dia Buddha.

Cha chuir e ionghnadh air bith oirnn a bhi leughadh mu dheambain a bhi air an tilgeadh a mach ann an Decapolis no ann an Capernaum, agus cha mhò a chuireas e ionghnadh oirnn gu bheil soisgeulaichean a' dol a mach as an dùthach so do na dùth-channan thall; ach cuiridh e ionghnadh gu leòir oirnn a bhi leughadh mu dheambain a bhi air an tilgeadh a mach ann an Lìte, agus cuiridh e ionghnadh as mothà oirnn a bhi faicinn soisgeulaichean as na dùthchannan thall a tighinn thugainn fhéin. C'ar son a bhiodh an dà rud sin 'n an cuis-ionghnaidh dhuinn? Nach 'eil fada barrachd dheanhan an Lìte na bha riamh an Decapolis, agus nach 'eil a' chuid as mothà againn fo dhaorsa na feòla cho buileach 's gu'm b' fhiach dhuinn suidhe sios aig casan duine air bith a theagaisgeadh dhuinn ar cuirp a smachdachdadh agus ruighinn air an t-sith a thig 'na lorg sin.

Is ann as na h-Innsibh an Ear a thàinig an t-Anagàrika Dharmapàla; duine àrd dreach-mhor air a bheil a choslas gu'n d' thug e buaidh air an t-saoghal. An uair a bha e 'n a bhalach bha e air a theagasc ann an sgoil Chroisduidh an Ceylon, agus bha meas mòr aig air an luchd-teagaisg agus air an teagasc a thug iad dha; ach là an sin, chunnaic e fear de na missionaraidhean a' glacadh gunna agus a losgadh air eòin bheaga,—agus chuir sin air ais e gu creid-eamh aithrichean! "Ach air a shon sin," ars' esan, "bidh mi a' leughadh a' Bhiobuill agaibhse, leabhar maith is leabhar naomh anns a bheil teagasc d'a bheil mise a' toirt géill le m' uile chridhe. Bu mhaith leam leantuinn an ceuman Chriosd, oir bha esan bochd, gun airgiod, gun dachaidh, ach ràinig e air an t-sith sin anns a bheil a' bheatha mhaireannach ri fhaotainn. Ràinig an sàr-thighearna Buddha air an t-sith sin cuideachd; fad shé bliadhna rannsaich e leabhrachean nan Aosda a' sìreadh gliocais agus diomhaireachd na beatha, ach gliocais no diomhaireachd na beatha, cha d' fhuair e anns na leabhrachean. Ach thàinig an solus thuige o'n àirde dìreach mar a thàinig e gu Criosd, agus b'e so an solus, *Tha rioghachd Dhé an taobh-a-stigh dhiot.*"

Ann an 1922 bha mi aig cruinneachadh mòr an Glaschu far an robh diadhairean agus daoine ionnsaichte as gach ceàrn a' cur an comhairle r'a chéile mu chraobh-sgaoil-

eadh an t-soisgeil. Aig a' choinnimh sin labhair fear a thàinig as na h-Innsibh an Ear, duine beag dubh d' am b' ainn K. T. Pal; duine nach saoileadh tu gu'n robh dad ann gus an do thòisich e air bruidhinn. Ach cho luath 's a dh' fhosgail e a bheul dh' fhairich mise nach robh annam fhéin ach am páisde làimh ris, agus a thuilleadh air sin nach robh anns na maithean eile a bha cruinn as na h-eaglaisean agus as na h-oilthighean ach na páisdean cuideachd làimh ris an duine ud. Tha e anabarrach eud-mhor air taobh Chriosd e fhéin, agus rinn e obair mhòr anns na h-Innsibh an Ear cheana gus an rathad a réiteachadh air son an Tigh-earna, ach is e so a thug orm tarruung a thoirt air an dràsd, gu'n d' iarr e oirnn a chuimhneachadh gu bheil a' cheart uiread aig Breatunn ri ionnsachadh bho na h-Innsibh an Ear a thaobh beatha is diadhaidh-eachd 's a tha aig na h-Innsibh an Ear ri ionnsachadh bho Bhreatunn. Thuirt e gu'n robh a dhùthaitheach-san deas gu leòir gu gabhail ri teagasc Chriosd, agus nach robh ann an mòran de theagasc Chriosd ach rud a bha aca-san cheana, ach thuirt e cuideachd nach gabbadh a dhùthaitheach-san gu bràth ris an t-seòrsa diadhaidh-eachd a tha a' mhòr-chuideachd de mhuinntir Bhreatuinn a' cleachdadh. Thuirt e ruinn sùil mu 'n t-sròin nach e teagasc Chriosd a bha sinn idir a' leantuinn anns an dùthaitheach so; nach rebh sinn a' tuigsinn a theagaisg, air neo gu'n robh sinn 'ga fhiaradh.

A bheil sin fior? Am faod e bhith gur e sin an t-aobhar gu bheil an t-abstol Turnbull tòiseachadh air deamhain a thilgeadh a mach an Lite, agus gur e sin an t-aobhar gu'n tàinig an t-Anagàrika Dharmapàla a h-uile ceum as na h-Innsibh an Ear a theagasc na firinn duinn. An e am fiaradh no an dearmad a tha sinne a' deanamh air teagasc Chriosd a thug dhaibhsan an cothrom?

Sin agad ceist, a leughadair; ceist a b' fhéarr do na diadhairean mòra cnuasachadh oirre seach iomadh rud suarrach air am bi iad a' deasbuid!

Cha 'n abair mise dad mu na deamhain, oir tha m' inntinn gun solus air a' chùis, ach a thaobh na codach eile tha amharus agam gu bheil freumh de'n fhirinn anns na thuirt K. T. Pal, agus gu bheil sinn a' cur a' datha a chòrdas ruinn fhéin air teagasc Chriosd. Agus tha sinn a' deanamh sin a chionn gur math leinn an diadhaidh-eachd a deanamh na's phasa na tha i ann an darreichd, agus dol a steach do rioghachd nèimh gun spàирn chruaidh a deanamh. Annas a' ghineil so cha toigh le daoine a bhi fo riaghlaigh neach fo'n ghréin; cha toigh leis a' chloinn fhéin a bhi fo smachd am páran-

tan; is e rùn ar cridhe gu'm biodh toil gach duine 'n a lagh dha fhéin, agus mar sin tha daoine a' tilgeadh gach cuing dhiubh, eadhon cuing Chriosd, agus a' saoilsinn gu'm meal iad sith is buaidh 'n an anam gun an cuirp agus an cridheachan a smachdachadh. Ach tha sin calg-dhùireach an aghaidh teagasc an Tiomnaidh Nuaidh.

Tha ficead rud ann an gnàths na dùthcha so an diugh a tha 'ga dheananmh anabarrach duilich do dhaoine géill a thoirt do Chriosd no d'a theagasc; cho duilich agus nach 'eil a' mhòr-chuideachd eadhon a' feuchainn ris. Na nithean a thoirmisg esan is toigh leinne iad; tha gaol againn uile orra mar dhaoine agus mar rioghachd; tha gaol againn air air-giod, agus air inbhe, agus air glòir shaogh-alta; is toigh leinn gu'm faiceadh daoine eile cho mòr agus cho làidir 's a tha sinn; is toigh leinn gu'n deanadh iad am beic dhuiinn. Agus air an làimh eile, na nithean a mhòl Chriosd agus air an robh gaol aige, cha toigh leinne iad idir; tha eagal againn romhpa, agus b' fheàrr leinn dol do Mhanitoba seach saothrachadh air an son. B' fheàrr leinn fada cian a bhi coltach ri Alastair Mòr na Gréige na bhi coltach ri Nataaniel.

Ma théid Rìgh Deòrsa a mach agus ad ruadh air, an ceann beagan àine cha bhi a bheag de dhaoine anns an dùthaitheach air nach fhaic thu ad ruadh, oir is toigh le uaislean agus islean fasan an rìgh a leantuinn. Ach feuch an do lean iad e an uair a chuir an rìgh fion agus uisge-beatha bhàrr a bhùird an àm a' chogaidh! Cha do lean idir, agus c'ar son nach do lean? Tha, a chionn gu bheil ar daoine gaolach air an fhion agus nach biodh e furasda dhaibh tighinn as eugmhais an drama. Sin agad an t-aobhar. Leanaidh iad fasan an rìgh an uair a chuir-eas e air ad ruadh, a chionn gu bheil sin furasda gu leòir a dheananmh, ach feuch an lean eadhon muinntir an airm e an uair a tha sin a' ciallachadh gu'm feum iad an anamiannan a smachdachadh.

Sin agad, a leughadair, mar tha daoine a thaobh teagasc Chriosd. Gabhar ris a' chuid dheth a tha freagairt air ar dòighean agus air ar n-inntinnean fhéin; ri rannan a tha deanamh na diadhaidh-eachd furasda, ach nithean a leithid de dhichuimhne agus de shuarrachas air a' chuid eile dheth 's gu'm feum an t-Anagàrika Dharmapàla tighinn o thaobh eile an t-saoghal a' dh' innseadh dhuinn ciamar a gheibhean a t-sith a tha o shuas, agus buaidh thairis air an fheòil agus air an ole, ged tha sin uile sgrìobhta anns na sgriobturan againn.

Na'm faigheadh tu a steach do chridheachan dhaoine, àrd is iosal, sean is òg, creidmhich is ana-creidmhich, mar tha iad

ann, tha mi an dùil gur e an aon ni as mothà a tha iarraidh aca air, airgiod; airgiod agus gu leòir dheth. Is e airgiod do dhaoine an diugh an rud ris an abradh. Criod a' rioghachd nèimh. An spàirn as mothà a tha daoine a' deanamh an diugh is ann air son airgid. Giùlainidh iad cuing air bith agus fuilingidh iad cruadal air bith air ghaol airgiod a dheanamh; cuing agus cruadal nach giùlaineadh agus nach fuilingeadh iad air ghaol ruighinn air irioslachd no air macantas. Agus is e an rud as mothà a chuireas de eagal, agus de uamhas, agus de näire orra, bochdainn 'n an crannchur. B' fheàrr leò gluasad ann an slighean glé chàm seach a bhi bochd am fianuis an t-saoghal. Cò as a fhuair iad an gaol sin air airgid agus an t-uamhas sin roimh bhochdainn? Agus ciamar as urrainn daibh Criod a thugisinn no leantuinn, no ciamar as urrainn daibh co-chomunn a bhi aca ri inntinn-san cho fhad agus a tha iad ag altrum nan smuaintean agus nam faireach duinnean sin 'n an eridhe. Tha a theagasan calg-dhìreach 'n a aghaidh sin, ach a dh' aindeòin gach facial a labhair e air a' chuspair so, ag innseadh do dhaoine nach ann am pailteas nan nithe a tha e a' sealbhachadh a tha beatha an duine, tha an saoghal a' gabhail a rathaid fhéin agus a' eunntas mar an sonas as àirde nithean nach do bheannaich Criod. Daoine a bhios a' so-cruchadh an eridheachan air nithean a bha suarrach an sùilean Chriod, sin agad daoine nach tuig gu bràth ciod is ciall d'a bhriathran-san.

ANNS A CHATHAIR.

Tha dà sheòrsa daorsa anns a bheil mòran dhaoine a' cur seachad am beatha; (1) tha iad fo dhaorsa an fhacail a leughas iad ann am paipear no ann an leabhar, agus (2) tha iad fo dhaorsa an fhacail a their an dotairear. Ach is e comharradh na h-inntinn fhàllain, na paipearan agus na dotairean a chumail 'n an àite fhéin,—seirbhisich a dheanamh dhiubh an àite a bhi 'n am maighstirean oirnn.

Bha mise mi fhéin uair no dha ann an làmhan dhotairean, agus is e an leanas sònruichte a dh' ionnsaich mi bhuaith sin, nach e mhàin gu'm faod dotairean a bhi air am mealladh ach gu bheil iad air am mealladh tric gu leòir. Tha seòrsachan tinneis ann a tha iad a' tuigsinn gu maith, agus anns nach tèid mòran dhiubh ceàrr, ach tha fichead diomhaireachd ann an oibreachadh

nam ball a tha an taobh-a-stigh dhinn, cuislean is féithean is smior is àirnean, nach 'eil iad a' tuigsinn na's mò na sinn fhéin.

Na leig thusa, mata, a leughadair le dotaire air bith na fiacan a thoirt asad gun fhios c'ar son. Tha fàisain am measg nan dotairean a cheart cho mhaith 's a tha fasain am measg nan caileagan a bhios a' bobadh a an cinn gus a bheil na cinn mhaol ghrannan aca coltach ris na ròin. Sin am fasan as iùire aig na dotairean an dràs; mur bheil iad cinnteach ciod a tha ceàrr air duine, bheir iad na fiacan as a dh' fheuchainn an fheàrr e sin. Ach tha na fiacan coltach ris na craobhan; cha ghabh iad cur 'n an aite a rìs an uair a spionar as am bun iad.

Ma their dotaire gu bràth riutsa, a leughadair, nach 'eil do chridhe no do sgàmhain làidir gu leòir air son obair do bheatha, feuch nach suidh thu fo chraoibh-aiteil agus nach caill thu do mhisneach; rach agus faigh comhairle eile. Sin a rinn Uilleam Robertson Nicoll nach maireann an uair a thug Sir Lauder Brunton droch mhisneach dha, agus a thuirt e ris nach biodh e beò na'm fanadh e ann an Sasunn. Bha té de na lungs aig Nicoll dona, agus bhiodh e a' cur a mach beagan fala a bha tighinn aisdè, ach an uair a dh' fhàg e Sir Lauder Brunton chaidh e dìreach air a cheum gu Sir Andra Mac A' Chléirich, dotaire mòr eile. Thuirt an duine sin ris nach robh eagal air bith dha na'm biodh e cùramach, agus gu'm faodadh e uiread sgrìobhaidh a dheanamh 's a thoilichadh e. Tha fhios aig an t-saoghal uile ciod an obair a rinn Sir Uilleam Robertson Nicoll fad iomadh bliadhna an déidh do na dotairean binn a bhàis a thoirt a mach. Bha e os eionn dhà dheùig is tri fichead an uair a shiubhail e.

Bha aon chleachdadh maith aig Sir Uilleam Robertson Nicoll a b' fhiach do dhaoine eile a leantuinn; bhiodh e an dràs 's a rithist a' fantuinn anns an leabaidh fad a' latha. Ach ged bhiodh e anns an leabaidh cha bhiodh e 'n a thàmh. Bhiodh tòrr leabhairchean is phaipearan anns an leabaidh còmhla ris, agus is ann mar sin a sgrìobh e euid de na litrichean a bha toirt uiread tlachd do dhaoine an uair a bhiodh iad 'g an leughadh anns a' phaipear a bha e a' deasachadh, am "British Weekly."

Bu chòir do'n h-uile duine glic fantuinn anns an leabaidh fad an latha le thoil fhéin uair no dhà 's a mhìos. Ach a thaobh nan daoine nach 'eil glic, na peasain bheaga usaideach a bhios an corrag agus am facial anns gach gnothuch, chumainn iad sin anns an leabaidh daonna, gun an leigeil aisdè idir, oir cha bhiodh iad ach a' deanamh crion co-dhiù.

Na'n robh teanga a' bhàird agamsa bheiradh e toileachadh mòr dhomh laoidh a dheanamh do'n leabaidh, oir ged nach 'eil mi na's truime na daoine eile air a' chadal fhuair mi barrachd sòlais innte na fhuair mi ann an àite air bith eile. Is ann anns an leabaidh a thàinig mi a steach do'n t-saoghal agus tha mi an dòchas gur ann innte a dh' fhàgas mi e; chuir mi seachad an treas cuid de m' bheatha innte, agus cha 'n 'eil de aithreachas orm ach nach do chuir mi seachad an tuilleadh àine innte. An uair a tha duine anns an leabaidh tha e mar gu'm biodh e ann an eilean; tha gàrradh-dion tim-chioll air a chumas bhuaith daoine usaideach is àpraid shaoghalta, agus gheibh e ònrachdas is sàmhachair innte nach fhaigh e ann an àite eile air thalamh.

Dh' fhairstich e orm riamh a thugsim c'ar son a bhos dàoin a' bòilich gu'm bi iad ag éirigh tràth. Na'n toilichinn a dheanamh rachadh agam air a dhearbhadh dhuit, a leughadair, gu bheil a' mhoch-éirigh anabarrach dona do chor spioradail dhaoine, oir tha e 'g an deanamh fein-flireanta, agus a' toirt orra a bhi seal tuinn sios air dàoine eile, mar bha na Pharasaiach a' seal tainn sios air na eis-mhaoir. Cha d' éirich mise riamh tràth (abair aig eòig uairean) nach robh aithreachas orm an déidh làimhe a dheanamh; is fheàrr leam gu mòr a' ghrian fhaicinn a' dol fodha seach a faicinn ag éirigh.

Ach gus tilleadh a dh' ionnsuidh nan dotairean, cha 'n aithne dhomh seòrsa eile dhaoine a tha ghabhail orra a bhi cho neomhearrachdach riù. Cò riamh a chuala dotaир ag aideachadh gu'n robh e ceàrr, agus nach do thuig e an an-shocair a bha air dàoine d' an robh e a' toirt philleachan fad leth-bhliadhna? Is ann a ghabhas feadhainn dhiubh anns an t-sròin e ma their an duine truagh a tha fulang gu'm bu mhaithe leis comhairle eile fhaotainn, agus dotaир eile fhaicinn. Ach air a shon sin tha iad a' deanamh a cheart uiread mhearrachdan ri dàoine eile.

Ann na laghannan aig Hammurabi, laghannan a tha cho sean ri Abraham, bha riaghailtean air an eur sios mu'n pheanas a bhiodh air a dheanamh air dotairean a rinn eron air dàoine le cion sgil no le cion cùraim. "Ma bha duine air an robh creuchd, no duine a bha a shùil goirt, fo làimh dotaир, agus gu'n d' fhuair an duine am bàs, no gu'n do chaill e a shùil an déidh do'n dotaир a bhi ag oibreachadh air le lann no sgian umha; ma bha a choire aig an dotaир, gearrarr dheth na làmhan."

Thi mi an dùil nach biodh e idir dona do'n

dùthaiach na'n robh na seann reachdan sin air an tìrachadh an diugh, agus na'n robh e air a thoirt a mach le achd Parlamaid, dotair air bith a bheireadh na fiacan a' dàoine eile gun aobhar gu'm biodh iad air an toirt as fhéin le gobhainn. Bheireadh sin orra nach biodh iad cho deas gu fiacan a tharruing, an uair nach 'eil aobhar aca air a shon ach amharus beag nach 'eil iad idir a' cuideachadh le stamagan nach 'eil iad a' tuigsean ciod a tha ceàrr annta. Saoilidh mi nach b' urrainn daibh cur an aghaidh sin, oir tha e an dà chuid a réir an lagha agus a réir an t-soisgeil. Tha lagh Mhaois ag ràdh, "sùil air son sùla agus fiacail air son fiacla," agus tha an soisgeul ag ràdh, "gach ni a b' àill leibh dàoin a dheanamh dhuibh deanaibh-se mar sin dhaibhsan mar an ceudna."

Uaireigin de'n t-saoghal bha dàoine fo dhaorsa aig sagartan is ministearan ach thilg iad a' chuing sin dhiubh. Ach ma thilg, tha iad a nis fo chuing iùir, oir fhuair na dotairean an cothrom an uair a thòisich dàoine air ro-chùram a ghabhail d' an corp. Tha duine òg ann an Cille-sgumain air a bheil ro-chùram a chuirp cho mòr 's nach eual e an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., bho chionn tri bliadhna. Stad e a dhol do'n eaglais le eagal roimh chreatairean beaga ris an abair e fhéin germs ach ris an abair Calum Dòmhnullach am beadall, aig a bheil a' Ghàidhlig cheart, frídean-fiùrain. Bha eagal air gu'm faigheadh e iad ann an cupan a' chomanachaidh. Leugh e ann an leabhar air chor-eigin nach robh e nàdurra do mhae an duine feòil itheadh, agus bhuaith sin tha e a' tighinn beò air cnothan. Cha 'n fhosgail e litir gus an téid a tumadh ann am ballan anns a bheil stuth a mharbas na frídean-fiùrain a dh' fhàg am posta oirre le òrdagan. An uair a dh' éireas e anns a' mhàduinn is e a' cheud rud a ni e steall uisge a chuir suas 'n a chuinnleanan le in-neil mar gu'm biodh gunna-spùtaidh. Tha crios m'a mheadhon a chumail air falbh leum-droma, agus fainne mòr buidhe air a mheur a chumail air falbh lòinidh, ach a dh' aindeoin gach cùram a tha e a' ghabhail dheth fhéin, tha Seònaid Eachainn ag ràdh nach 'eil e latha 's a' bhliadhna gun rud-eigin ceàrr air, fuachd, no déideadh, no greim-mionaich.

Cha bu bheò a bheò do dhuine na 'm biodh e daonnan fo dhaorsa aig na dotairean, fo eagal roimh na frídean-fiùrain agus fo smàig aig a' chorp bhàsmhor; na'm biodh eagal bric is fiabhruis air gach uair a laigheadh cuileag air a shròin. B' fheàrr do dhuine am bàs fhéin na sin, oir ciod a tha ann am beatha duine a tha fo dhaorsa ach am bàs?

DAORSA NA LITREACH.

Ged is mòr an cliù a fhuair Rabbaidhean nan Iudhach air son an sgoilearachd, agus air son an èolais a bha aca air na sgriobturan, cha robh anns a' chuid mhòr d' an sgoilearachd agus d' an èolais air na sgriobturan ach an fhòr pheasanachd. Bha iad mion-eòlach air litir an lagha ach cha do thuig iad riamh gu ceart spiorad an lagha. Ach ma dh' fheòraicheas tu, a leughadair, ciod an t-aobhar nach robh na sgriobturan air an tuigssinn le daoine aig an robh uiread de mbeas orra, agus a bha cur seachad am beatha 'gan rannsachadh, theagamh gu 'n cuir am freagradh a bheir mise do'n cheist sin ionghnadh ort. Cha do thuig iad na sgriobturan a chionn *gu'n robh iad a' deanamh iodhol dhiubh*. Cha 'n'eil rud air an t-saoghal as duiliche a dheanamh na beachdan tùrail agus beachdan cothromach mu na sgriobturan a thoirt do dhaoine a bha air an togail anns na ceart bheachdan a bha aig sgrìobhaichean nan Iudhach, gu'm b'e Dia a sgrìobh am Biobull dìreach mar is e Iain Bunian a sgrìobh Turus a' Chriosduidh. Is e sin a tha mòran dhaoine a' ciallachadh leis an fhacal, *gu bheil am Biobull air a dheachadh le Dia*. Bho làithean Esra bha na h-Iudhaich a' creidsinn *gu'n robh Leabhar an Lagha* air a thoirt dhaibh le Dia, ach mar nach bu leòr sin a chreidsinn, chaidh na sgrìobhaichean na b' fhaide an déidh làimhe agus theagaisg iad nach e mhàin gu'n tug Dia Leabhar an Lagha dhaibh ach gur e Dia féin a sgrìobh e. "Esan a their nach ann bho néamh a thàinig Leabhar an Lagha cha bhi cuid no páirt aige anns an t-saoghal shiorruidh." "Esan a their gu'n do sgrìobh Maois eadhon aon rann de Leabhar an Lagha le ghliocas fhéin tha e ag àicheadh agus a' deanamh tàir air facial Dhe."

Bidh mise air uairean, anns na h-oidhchean fada geomhraidh, a' leughadh an Talmuid, agus leabhraichean eile anns a bheil seann sgoilearan Iudhach a' mineachadh nan sgriobturan, ach a dh' innseadh na firinn bha cho mhàith dhomh a bhi cladhach le sluasaid ann am baca gainmhich air son na fhuair mi riamh annta de ghliocas no de bheatha. Air uairean bidh mi a' gabhail nàire gu'n tuiteadh inntinn mhic an duine cho lòsal 's a thuit na diadhairean agus na sgoilearan ud, 'n am breithneachadh agus 'n an reusonachadh. Ach is e an t-aobhar nach

robb saorsa aig an inntinnean. Bha iad a' reusonachadh mar dhaoine a bha an inntinnean ann an géimhlibh. Agus b' e so a chuir an géimhlibh iad, na beachdan a fhuair iad bho 'n aithrichean gu'n robh gach litir anns na sgriobturan air a thoirt dhaibh le Dia, agus gach lide air a dheachdadh leis. Bha am beachd sin mar gu'm biodh teadhair air an casan, a bha 'gan cumail bho ionaltradh fhaotainn an racointean farsuing. Dhall e an stùilean air chor agus nach fhaca iad riamh brìgh agus maise a' Bhiobull mar a chunnaic sgoilearan an là diugh aig nach 'eil uiread Eabhrà 's a bha aca-san. Tha mi an dòchas nach saoil thu, a leughadair, gu bheil mi a' ciallachadh nach 'eil sgoilearan an là diugh a' creidsinn gu bheil Dia a' labhairt anns a' Bhiobull. Tha sgoilearan an là diugh a' creidsinn sin le 'n uile chridhe, ach tha iad 'g a chreidsinn ann an dòigh a tha a réir tuigse is firinn. Is aithne dhaibh ciamar a chaidh leabhraichean a' Bhiobull a sgrìobhadh, cò a sgrìobh iad, agus c'aité, agus ciod a bha anns an amharc aig na daoine a sgrìobh iad. Tha iad a' creidsinn gu'n robh na daoine sin air an gluasad leis an Spiorad Naomh gu bhi ag innseadh do'n t-saoghal ciod a chuir Dia 'n an cridhe; am facial a bha mar theine 'n an ènàmhan. Tha iad a' creidsinn gu bheil fhianuis fhéin an cois Facal an Tighearna daonna; gu bheil ùghdarras ann d' am bheil cridheachan dhaoine a' comh-fhreagradh.

Ach cha b' e so a bha sgrìobhaichean nan Iudhach a' creidsinn, agus cha 'n e so a bhi os sliochd nan sgrìobhaichean ann an Albainn a' ciallachadh an uair a their iad gu bheil am Biobull air a dheachdadh le Dia. Is coma leò-san cò a sgrìobh an leabhar ud no an rann ud; co dhiubh a tha iad a' leughadh briathran Chriosd no briathran Mhaois, no briathran Phoil; tha an t-aois ùghdarras air an cùl oir tha iad uile air am faotainn anns a' Bhiobull. Cho fhad 's a tha daoine anns an daorsa sin, agus cho fhad 's nach cleachd iad an tùr, agus an tuigse, agus am fiosrachadh spioradail fhéin, air na nithean a leughas iad anns a' Bhiobull cha 'n urrainn daibh gu bràth saorsa ghlòrmhor cloinne Dhe a shealbhachadh. Far a bheil spiorad an Tighearna an sin tha saorsa.

Gus a leigeil fhaicinn duit ciod an fhaoineachd leanabail anns an tuit daoine a bhi os a' deanamh iodhol do litir an sgriobtuir faodaidh mi sop no dhà a thoirt a teagastg nan sgrìobhaichean

mu 'n t-Sàbaid. Bha iad a' ceadachadh do dhuine an smugaid a thilgeadh e a mach air an t-Sàbaid a shuathadh le bhròig, ma thilg e a mach i air cabhsair; ach ma thilg e a mach air an talamh i, cha 'n fhaodadh e a suathadh le bhròig, oir dheanadh a bhròg lèrach air an talamh agus bhiodh sin co-ionnon ri treabhadh. B'e obair a bha aon an treabhadh, agus bha obair air a toirmeasg air an t-Sàbaid. Sin agad laghaireachd! Dh' fhaodadh duine crùbach, no duine a chail a chas coiseachd le bata air an t-Sàbaid, no le cois-mhaide; ach cha 'n fhaodadh eimeachd le clàragan air an t-Sàbaid, oir cha b'e na clàragan a bha giùlan an duine ach an duine a bha giùlan nan clàragan. Sin agad laghaireachd! Bha e air a thoirmeasg uallach air bith a ghiùlan air an t-Sàbaid; cha 'n fhaodadh eadhon taillear an t-snathad a ghiùlan 'n a pheiteig. Sin an t-aobhar gu'n robh na sgrìobhaichean agus na Phairisich cho teamn air an duine a leighis Iosa, agus air an d' iarr e a leaba a thogail agusimeachd. Chunnaic iad an duine a' giùlan a leapa fo achlais air an t-Sàbaid, agus bha sin 'na chron mòr 'n an stilean; cho mòr agus gu'n d' fholair e orra nithean a bu mhotha.

Là Sàbaid a bha Iosa agus a dheisciobuil a' dol troimh achadh arbhair, agus an t-acras orra, thòisich na deisciobuil air diasan a shuathadh 'n am basan agus air an itheadh. Cha b' urrainn na Phairisich coire fhaotainn dhaibh air son na diasan itheadh, oir bha fhios aca gu'n robh e air a sgrìobhadh anns an lagh, "An uair a théid thu a steach do arbhar do choimhearsnaich, an sin faodaidh tu na diasan a splonadh le d' làimh, ach corran cha chuir thu ann an arbhar do choimhearsnaich;" ach fhuair iad coire dhaibh air son na diasan a shuathadh 'n an làmhan oir bha sin co-ionnan ri arbhar a bhualadh. An uair a thòisicheas daoine air laghaireachd cha 'n 'eil ceann no crioch aice: minichidh iad aon lagh gus faotainn seachad air lagh eile. Sin mar a bhiodh na sgrìobhaichean a' deanamh. Bha aon lagh aca a' toirmeasg do dhuine snaim a cheangal air an t-Sàbaid, ach bha lagh eile aca a' ceadachadh snaim a cheangal na 'n gabhadh i fuasgladh le aon làimh. Cha 'n fhaodadh duine dol air thurus air an t-Sàbaid na b' fhaide na dà mhile, ach na 'n toilicheadh e, no na 'm b' aithne dha, dh' fhaodadh e an lagh so a choimhead agus a thurus a shineadh na b' fhaide. Dh' fhaodadh e dol air Di-sathuirne agus tràth bidh fhàgail aig a' chloich-mhile a bha dà mhile air falbh, agus bheireadh sin dha "dachaidh" anns an àite. An sin am màireach dh' fhaodadh e aig ceann an dà

mhile tòiseachadh air a cheumannan a chunnatas as ùr, agus dol dà mhile eile, agus mar sin air aghaidh gus an rachadh e fichead mile. Sin agad laghaireachd!

Cleas nan deargannan, bha laghann beaga air druim nan laghann mòra, agus laghann a bu lugha air druim nan laghann beaga, agus mar sin air aghaidh gu suthain slor. Rinn iad deasbuidh làidir a lean gineal no dhà air a' cheist, "Am bu chòir do dhuine ubh-itheadh a rugadh air an t-Sàbaid no air latha-traisg?" Cuid a bha cràbhach gu leòir, dh' itheadh iad an t-ubh; ach daoine a bha air son ainn an fhior-chràbhaidh fhaotainn, cha bheanadh iad dha. Na 'n do dhichuimhnic duine altachadh a dheanamh roimh bhiadh, dh' fheumadh e an t-altachadh a dheanamh an àite air bith anns an do chiuimhnic e nach do rinn e e; is e sin r'a ràdh, mur robh an tràth a ghabh e cheana air a chnàmh 'n a ghoile. Ma bha am biadh air a chnàmh, cha ruigeadh e a leas altachadh a dheanamh.

Bho là am breith gu là am bàis bha iad air an ceangal le mile is deich mile riaghait de 'n t-seòrsa so, air chor agus gu 'n robh e cho duilich do dhaoine an Lagh a choimhead 's a bhiodh e do mharacha seòladh air oidhche dhorcha am measg eileanan is sgeirean gun àireanuair a cladach nach fhaca e riabh. Cha ghabhadh an rud deanamh, agus is e a thàinig as air a cheann mu dheireadh gu 'n robh sgìl is sgoil nan sgrìobhaichean air an cleachdadh gus daoine a chumail ann an réite ri litir an lagha am feadh 's a bha iad ann an aimhréite ri spiorad an lagha. Rinn iad riaghailtean dhaibh féin a bha cur àith-eantán Dhé an neò-bhrigh. Sin na riaghailtean ris an abradh iad beul-aithris nan seanairean.

Cha b' iongnadh gu 'n do chuir a' pheasanachd so fearg air Iosa agus gu 'n d' thubhairt e riù an clàr an aodainn gu 'n robh iad a nàrachadh spiorad na diadhaidh-eachd, agus a' cur lagh Dhé an suarrachas le an gnàthachadh, "Amadana agus a chinnitùil dhalla," ars' esan riu, "a shiolasidheas a' mheanbh-chuileag, agus a shluigheas an càmhal, is an-aoibhinn dhubh; tha sibh a' toirt an deachamh as a' mhionnt, agus as an anise, agus as a' chumin. ach dhìobair sibh nithe cuidhromach an lagha, tròcair, agus firinn."

Bha meas aig Criod air an t-seann Tiomadh; bheathaich e anam fein leis agus theagaisg e daoine eile as, ach cha do rinn e riabh iodhl do litir an leabhair, agus tha e calg-dhìreach an aghaidh inntinn-san urram no ñghdarras a thoirt do leabhar no do lagh air bith os cionn an Spioraid Naoimh a tha daonnan a' labhairt ri daoine. Rud

gle neònach gu 'n abradh daoine Facal an Tighearna ri facail a tha cho tioram agus air cho bheag brìgh ri sgeulachdan nan Arabianach ged a tha iad air an ceangal suas còmhla ri teagastg Chriosd agus ri litrichean Phoile, agus ri sailm Dhaibhidh, agus nach abair iad Facal an Tighearna idir ris na guthan leis a bheil Spiorad an Tighearna a' labhairt riu 'nan anam féin.

Mar is sinne a tha mise a' fàs, agus is mothà a tha mi a' leughadh, agus is farsuinge a tha m' fhiosrachadh a' dol, is ann is soilleire a tha mi a' faicinn gur e na daoine as eudmhoire mu dheachadh a' Bhiobuill na daoine as lugha a tha faotainn de mhaith as; as lugba a tha faicinn d'a mhaise; as lugha a tha tuigsinn d'a theagastg; agus as mothà d'a bheil e 'n a dheacairreachd. An uair a tha àite air a thoirt do litir an lagha nach buin dhi, àite nach d' fhuair i riagh mho Chriosd, no bho dhuine eile anns an robh an fhòr inntinn spioradail, is e a' chrioch a bhos aig a sin, nach bi anns an diadhaidheachd ach an laghareachd, agus nach bi anns na diadhairean ach na Phairisich. Cha 'n' eil mi a' ciallachadh leis a sin gu bheil na Phairisich 'n an cealgairean ach tha mi a' ciallachadh gu bheil iad a' fantuinn daonna anns a' chùirt a mach de 'n teampull, gun dol a steach do 'n ionad ro-naomh.

ANNS A CHATHAIR.

Ann an toiseach na h-oidhche bha mi a' leughadh cunnatais a thug Frangach air muinntir Albainn mu 'n bhliadhna 1885, agus chuir cuid de na rudan a thuirt e umpa uiread feirge orm 's gu 'n tugainn dha cluaisean air an leth-cheann air am biodh cuimhne aige fad ràidhe, na 'n robh e làimh riùm. Bha e ag ràdh nach 'eil a leithid de ni is còiread no aoidheachd am measg nan Gàidheal an diugh; gu bheil iad a' deanamh aoraidh do dhà Thrianaid; do 'n Trianaid Naomh air an t-Sàbaid, agus do 'n Trianaid L.S.D. air làithean eile na seachdnuin. An àite dol a chonnsachadh ris a' bhiasd mi fhéin mu aoidheachd nan Gàidheal, bu mhaith leam, a leughadair, fianuis chothromach air a' chùis so a ghairm, fianuis d' am b' aithne muinntir na Gàidhealtachd mar nach b' aithne do Fhrangach air bith a sheas riagh mòr brigis, an t-Ollamh caomh nach maireann Alasdair Mac Gillemhìcheil.

Anns an leabhar uasal a chuir e mach *Ortha Nan Gàidheal* tha e ag ràdh so mu mhuinntir na Gàidhealtachd agus nan eileanan. "Tha iad maith do na bochdan, coibhneil ri coigrich, agus sìobhalta ris na h-uile. Fad nam

bliadhachan a bha mi 'n am measg cha do thachair riagh coimheachas no cion sìobh-alachd orm, agus cha deachaidh mi riagh a steach do thigh nach do thaing muinntir an tigbe biadh dhomh, air neo nach do ghabh iad an leth-sgeul nach robh sin freagarrach dhaibh a dheanamh."

An uair a leughas tu an teisteanas a thug an dà dhuiñe air an aon t-sluagh theagamh gu 'n cuimhnich thu, mar a cuimhnich mise, air an fhacal a tha sgrìobhta anns a' Bhiobuill, "Do 'n duine għlan noċċa idh tu thu féin glan, agus do 'n duine reasgħa noċċa idh tu thu féin reasgħ."

Tha cuid de dhaoine ann aig a bheil sùilean biorach gus fàilingnean dhaoine eile a chomharrachadh, ach ged a bhios an seòrsa sin an dùil gu bheil iad a' tuigsinn dòighean dhaoine agus dòighean an t-saogħail mòran na 's fhearr na 'n coimhearsnaich, is e an fħirinn gu bheil idu glé bħitħeanta dall. Na sùilean a théid tromħad mar ghimleid; a' rannsacheas smear do chnàmh gus an tig crith fhuachd ort,—cha 'n e sin idir na sùilean d' an léir-ulaidh is ionmhas a chridhe, ach na sùilean blàth anns a' bheil gràdh is bàigh. Sin an t-aobħar gu 'n do thuig Chriosd dhaoine ann an làithean fħedla na b' fhearr na thuig na Phairisich iad, ged a bha na Phairisich an dùil gu 'n robh iad fhéin fada na bu ghilice agus na ou léirsinniche na Chriosd.

Tha an sgeulachd bhòidheach so aig muinntir Phersia mu Chriosd. "Feasgar a thàinig e féin agus a dheisciobuil a steach do bhaile sònraichte, chunnaic iad meall mòr dhaoine cruinn air an t-sräid, agus iad a' sealltuinn air rud-eigin a bha aig geata a' mhargaidh. Gu dé a bha na dhaoine a' seall-tainn air ach cù marbh, agus ropa m'a amhaich leis an robh e a réir choslais air a shlaodadh a dh' ionnsuidh an àite anns an robh e 'n a laighe? Bha àileadh as a' chlosaich, is bha na dhaoine a' cur dhiubh gu làidir a chionn nach robh seanairean a' bhaile a' tħoħħlacakd a' choin. "Sealladh oill-teil," ars' aon duine, "chuireadh e sgreamh air bùidsear fhéin." "Seall air na cluasan aige," arsa duine eile, "tha iad làn fala is gaoirre." Ach sheall Iosa air a' chù, agus is e na thubhairt e. "Tha fhaiclan cho geal bhòidheach ris an ībri fhéin." Bu léir d'a shiùl-san maise eadhom ann an cù marbh. Bu léir da gu'm bu nighean do Abraham Muire d' an gairmear Magdalen a dh' aindeoin a seachrain. An uair a mħothaicheas dhaoine annta fhéin gu bheil iad na 's deise gu fàilingnean dhaoine eile fhaicinn na tha iad air am fàilingnean fhéin fhaicinn; no ma mħothaicheas iad gu bheil iad na 's deise gu bhi faicinn a' chogail a tha 'n an coimhearsnaich na tha iad air a' chruithneachd a tha annta

fhaicinn, bu chòir do 'n eòlas sin bior a chur 'n an coguis, oir tha e ag innseadh dhaibh nach e an inntinn a bha ann an Criod a tha annta. Tha e na 's phasa do dhaoine a bhi magail na bhi nasal; tha e na 's phasa a bhi cruaidh na bhì tròcaireach, ach gun freumh maith de 'n uaisle agus de 'n tròcair 'n ar eridheachan cha bhi annainn ach sgoilearan bochda an sgoil Chriosd. Am measg gach rud nimheil a thubhairt naimhdean a' chroinn-cheusaidh mu Chriosd, cha 'n fhaca is cha chuala mi riamh gu 'n do chuir iad as a leth gu'n do rinn e gniomh leibideach, no gu 'n do labhair e facial suarrach uair air bith 'n a bheatha. Bha e daonnan uasal agus tròcaireach.

A thaobh an ruid eile a chuir am Frangach as leth ar sluaigh, tha mi an dùil nach 'eil na Gàidheil na 's gaolaiche air airgiot na daoine eile, no a' deanamh aoraidh do 'n Trianaid L.S.D. ach mar tha an saoghal uile a' deanamh. Ach ged a bhitheadh iad gaolach air airgiot, c'arson nach bitheadh? Cha 'n 'eil rud fo 'n ghrein air a bheil barrachd gòraiche is barrachd glòramais air a labhairt agus air a sgriobhadh na tha air a labhairt agus air a sgriobhadh mu ghaol airgid. Leis mar a bhios daoine a' cur sìos air airgid is ann a shaoileadh tu gu bheil e 'n a thàmait do dhuine e bhi aige, air neo nach urrainn do dhuine fhaotainn gu h-onorach.

Tha airgiot maith agus ro-mhaith 'n àite fhéin, agus gu dé an rud a tha maith mur bheil e air a chumail 'n a àite fhéin? Am flùr is maisiche, ma tha e a' fàs ann an àite anns nach 'eil gnothuch aige a bhith, cha 'n e maith ach crion a tha e deanamh. Na lusan agus na flùraichean as bòidhche, ma tha iad a' fàs ann an achadh buntata, their an tuathanach riu salchar. Tha fichead rioghachd shòlasach a bhios dùinte gu bràth air duine mur bheil a leigeanas-a-leas de airgiot aige. Ma tha meud an saoibhreis 'n a bhuaireadh do mhòran dhaoine, tha meud am bochdaine 'n a bhuaireadh do àireamh as mothà. An uair a théid mi thairis 'n am inntinn air na daoine air a bheil mi mòan-eòlach (cha 'n 'eil mi ag ràdh dad mu na daoine as aithne dhomh fada bhuam le bhi leughadh umpa anns na paipearan-naigheachd) cha 'n 'eil 'n am measg uile gu léir ach còig no sé-o'n tugainn air falbh cuid de 'n airgiot a tha aca, air ghaol daoine as fheàrr a dheanamh dhiubh. A thaobh a' chorra de mo luchd-eòlais bheirinn dhaibh an tuilleadh 's a tha aca, agus bhithinn cinnteach nach ann idir air seachran air Dia a bha mi 'g an cur, ach gu'n

robh mi a' toirt daibh cothrom air ruighinn air beatha as farsuinge agus as àirde na tha comasach do dhaoine air a bheil ro-chùram mu lòn na h-ath sheachduin daonnan.

Cha 'n abair duine ach duine góirach gu 'n dean airgiot daoine sona; thubhairt an Neach a bu ghlice a bha riamh air thalamh nach ann am mòr-phailteas nan nithe a tha e a' sealbhachadh a tha beatha an duine; ach cha 'n ann an gainne nan nithe a tha e a' sealbhachadh a tha a bheatha na 's mò. An uair a dh' fheòraich an Seanalair Bramwell Booth de Cecil Rhodes an robh e sona, is e a thubhairt an duine sin, duine aig an robh na muilleanan, "Mise sona! tha fhios aig Dia nach 'eil mise sona." "Cha 'n 'eil ach aon àite," arsa Bramwell Booth, "far am faigh thu an sonas a mhaires, aig casan an t-Slànuigheir a chaidh e cheusadh air ar son, oir is ann an sin a mhàin e gheibh sinn fuasgladh bho ar peacaidhean." Cha toigh leam-sa Cecil Rhodes, agus cha bu toigh leam riamh e, ach air a shon sin, bha rud-eigin mòr agus tromadach anns an duine. 'Na bhodhig bha e cho mòr ri Saul mac Chish, agus cleas Shauil cuideachd, bhiodh e air uairean am measg nam faidhean. Cha b' e Cecil Rhodes am millionaire ach Cecil Rhodes am faidh a labhair am facial so ri Seanalair Booth, an ceannard aig Feachd na Slàinte, "Tha a' chuid as fheàrr agaibh dhiom an déidh a h-uile rud, oir ged tha mise a' deanamh dhùthchannan ùra tha sibhse a' deanamh dhaoine ùra;" agus am facial ud eile a dh' fhàg e 'n a thiomadh, "Ma tha Dia ann, agus ma tha e a' gabhail suime, cha 'n 'eil rud air an t-saoghal cho eudthromach dhòmh-sa ri thoil-san fhaotainn a mach, agus an sin ri thoil-san a dheanamh."

Ach ged nach 'eil an sonas as àirde an crochadh ri airgiot, tha an t-airgiot anns a' bheatha so coltach ris an uileadh a bhios tu a' cur air rothan nan cairtean no air cuibhlichean nan càraichean. Bheir e air na cuibhlichean dol mu 'n cuairt gu réidh, sàmhach. Is am feum as mothà a tha ann an airgiot, gu 'n toir e dhuit saorsa gun a bhi smuaineachadh air airgiot idir. "Na toir dhomh bochdainn no beartas; beathach mi le biadh a bhios iomchuidh air mo shon." Cha 'n 'eil saorsa aig an fheadhainn aig a bheil ro bheag de airgiot, agus cha mhò a tha saorsa aig an fheadhainn aig a bheil ro mhòr dheth, ach eadar an dà sheòrsa sin tha àireamh mhòr dhaoine ann d'am bheil airgiot a' tabhairt saorsa phriseil. Agus ciod air bith a their thusa, a leughadair. their mise gur e saorsa inntinn an sonas as àirde anns a' bheatha so.

GNIOMH UASAL AGUS EIREACHDAIL.

“ . . . Ghabh Obadiah ceud fàidh, agus dh’ fholainch e iad ’nan leth-cheudaibh ann an uaimh, agus bheathaich e iad le h-aran agus uisge.”—I Rìgh xviii. 4.

Bha Obadiab ann an inbhe àrd ’na latha agus ’na linn fhéin. Bha àite urramach aige ann an seirbhis Rìgh Israel. Ach bha na làithean olc. Bha gorta anns an tìr. Agus na’n d’ fhuair an Rìgh agus a’ Bhan-righ an toil fhéin, bhiodh gorta ann de Fhocal an Tighearna mar an ceudna. Dh’ fheuch iad cur as do chreideamh Iehobhah anns an tìr. Bha mòran de na fàidhean air an cur gu bàs. Bha an geur-leanmhainn cho goirt is gu ’m b’ fheudar do Eliah, am fàidh a’ b’ urramaiche bha anns an tìr, teicheadh aise de le a bheatha. An teis-meadhon nan cunnart sin, “ Ghabh Obadiah ceud fàidh, agus dh’ fholainch e iad ’nan leth-cheudaibh ann an uaimh, agus bheathaich e iad le h-aran agus uisge.”

1. Tha so a’ nochdadh gu’m bu duine e aig an robh cridhe caomh tròcaireach. Bha e cosmhul ris-san a thàinig air an duine a thuit am measg an luchd-reubainn, agus nach deachaidh seachad air, mar a rinn an sagart agus an Leibhitheach. Chunnaic Obadiah na fàidhean air an geur-leanmhainn, mar gu’m bu luchd droch-bheart iad, le daoine cunhachdach na tire. Mar a thachair do Luchd nan Cumhnant anns an dùthach againn fhéin o shean, bha iad air am fuadach o àite gu aite, air am fàgail gun dachaidh agus gun dòn, agus air an diteadh gu buillean agus gu bàs. Agus ma bha cùid diubh sean agus anfhann, agus cùid eile dhiubh breoite tinn, rud as cinnteach gu robh, mo thruaighe an cor agus an crann-chur. Ach “ Is beannaichte na daoine tròcaireach, oir gheibh iad tròcair.” Bha cridhe Obadiah làn truacantais air an son, agus ged a bha e, ma dh’ fhaoidte, ’ga chur fhéin an cunnart air an sgàth, rinn e gniomh caraid dhàibh-san a bha gun charaid ach e fhéin. Air cho lionmhòr is gu robh iad, agus cha b’ e àireamb bheag a bba ann, chuir e iad ann an àite teàruinte, far nach faigheadh an nàmhaid neo-ioctldmhor gréim orra. “ Ghabh Obadiah ceud fàidh, agus dh’ fholainch e iad ’nan leth-cheudaibh ann an uaimh, agus bheathaich e iad le h-aran agus uisge.”

2. Agus rinn e so do bhrigh gu robh e làn-

chinnteach gu’m b’ airidh iad air urram agus air meas. B’ iad seirbhisich an Ti as Airde. Bha iad a’ cumail lòchran na diadhaidheachd laiste anns an dorchadas, agus a’ labhairt Focal na Beatha ri ginealach aingidh. Daoine mòra’ bha so an sealladh Dhe, buachaillean a threuda, a theachdairean agus fhianuisean ann an saoghal nach b’ airidh orra; daoine dileas agus ceart-chridheach mar an ceudna, a labhradh am Focal le cumhachd. Bha iad féin agus an dream a bha ’gan geur-leanmhainn cho eadar-dhealaichte o chéile agus a bha a’ chruithneachd o ’n mholl. Nach b’ eucorach, mata, smaointich Obadiah, gu’m biodh a leithid sin de dhaoine a’ fulang ainneirt agus àmhaghair. Cia mòr an luach do ’n dùthach! Nach bu mhath do ’n chinneach sin anns am biadh na fàidh-ean lionmhòr, agus nach bu dubh an latha sin anns an caillteadh, na ’n cailleadh, iad. B’ e sin beachd Obadiah, agus nach ’eil e fior anns gach àite agus aig gach àm. Nach bu choir dhuinn a bhi sìreadh gu’m biòdh an àireamh ud air a meudachadh. “ Is luach-mhòr an sealladh an Tighearna bàs a naomh.” Agus mar an ceudna am beatha. Is ann a chionn gu robh Obadiah trom-mhothachail air so, a rinn e an gniomh tròcaireach ata air aithris ’n ar ceann-teagaisg.

3. Agus rinn e na rinn e, cha b’ ann a mhàin air an sgàth féin, no air sgàth an airidheachd féin, ach, os cionn gach ni, air sgàth ainm mòr Iehobhah. Bha tlachd aig an duine so an clù Dhe, ’na fhìreantachd agus ’na naomhachd, ’na thròcair agus ’na bhreitheanas, ’na fhocal agus ’na òrdaigh-ean, ’na shláinte agus ’na ghràs. B’ Easan a’ ghrian o’n tigeadh an solus; b’ iadsan na reultan a bha dorcha annnta féin gus an do dhealraich a sholus-san annnta. Cha b’ àill le Obadiah, mata, gu’m biodh nì air bith a bhuineadh do mhòralachd Dhe air a lugheadhachadh am measg dhaoine, ach gu’m biodh gach nì air a thoirt am follais, chum a ghàlòire. Cò bha cho freagarrach air so a dheanamh ris na fàidhean sin anns an d’ analaich Dia a spiorad, agus a bha ’nán clù d’ a ainm, d’ a obhar, agus d’ a fhìrinn. Nach ’eil e soilleir, mata, gu’n do ghràdhach Obadiah na fàidhean cho mòr a chionn gu’n do ghràdhach e Dia nam fàidhean na bu mhotha. Mar dhearrbhadh air so, “ Ghabh Obadiah ceud fàidh, agus dh’ fholainch e iad ’nan leth-cheudaibh ann an uaimh, agus bheathaich e iad le h-aran agus uisge.”

4. Cha 'n e mhàin gu robh an gniomh so uasal agus eireachdail, ach bha e sheachd fhearrad a chionn gu'm b' éiginn a dheanamh gun fhios gun fhaireachadh do dhaoine. "Dh' fholaich e iad ann an uaimh." Cha bu ghnìomh e a dheanadh Phairiseach a bhiodh a' seirm le trompaid gu robh e dol a mach a thoirt déirce seachad, no bhiodh 'na sheasamh an coinneachadh nan sràid a' togail a ghutha ann an iùruigh. A dh' innseadh na firinn, cha bu ghnìomh e a dheanadh neach air bith nach biodh toilichte mur faigheadh e urran o dhaoine. Ach dh' fhoghainn le Obadiah gu'n do shàbhail e beatha nan naomh, agus gu robh fios aig Dia air agus aig anam fein. Rinn e direach mar a bhos an Tighearna e fein a' deanamh. An uair a bhos sluagh Dhe an trioblaid, no an cunnart, no fo chuing, is e so fianuis an t-Salmadair: "Folaichidh e mi 'na sgàth-thigh an là an uile; folaichidh e mi ann an diomhaireachd a phàilliuin; air carraig togaidh e suas mi." Agus bu tric a chuir ar n-aithrichcean an ceart smaointinn sin ann am facail cheòlmhor Isaiah: "Bithidh duine mar ionad-fasgaidh o'n ghaioth, agus mar dhèidein o'n doininn; mar shruthaibh uisge ann an àite tioram, mar sgàile creige móire ann an tìr airsneulaich."

Is e as ciall do 'n ainn, Obadiah, "Fear-aoraidh no seirbhiseach an Tighearna," agus nach fhaod sinn a 'habhail mar shamhladh air an Tighearna Iosa Criod. Rinn e na dh' fhaodadh e 'na latha fhéin, agus cha bu bheag na rinn. Shàbhail e beatha nam fàidhean, aon cheud dhiubh, 'gam beathachadh anns an uaimh le aran agus le uisge. Gun teagamh, an àm na gainne, bhiodh an t-aran ud milis do 'n bhlas mar a' mhil, agus an t-uisge mar an deoch a mhiannaich Daibhidh á Tobar Bhethlehem, ach bu shuarach sin an coimeas ris an lòn a tha an Tighearna Iosa Criod a' solair d' a shluagh: "Gu deimhín deimhín ata mi ag ràdh ribh, "mur iùt sibh feòil Mhic an duine, agus mur "òl sibh fhuil, cha 'n 'eil beatha agaibh ann- "aibh. Esan a dh' itheas m' fheòil-sa, agus "a dh' òlas m' fhuil-sa, ata a' bheatha "shiorruidh aige; agus togaidh mise suas "e air an là dheireannach. Oir is biadh "gu firinneach m' fheòil, agus is deoch gu "firinneach m' fhuil. Esan a dh' itheas m' "fheòil-sa, agus a dh' òlas m' fhuil-sa, tha "e gabhail còmhnuidh annam-sa agus mise "annsan."

(*B'e so an searmon Gàidhlig mu dheireadh a bha air a liubhairt leis an Urramach Dòmhnull Dòmhnullach, ministear Chill-Sheathain agus Chill-Choinnich, an Cinn-*

tire. Tha Maighstir Dòmhnull a leigil dheth dreuchd na ministrealachd am bliadhna, dreuchd a choimhlion e gu dileas fad sè is dà fhichead bliadhna.)

AONADH NAN EAGLAISEAN AN ALBAINN.

Tha an duilleag so air a cur a mach air iarrtus an Ard Sheanaidh a dh' innseadh do mhuinnitir Eaglais na h-Alba ciamar a thòisich obair an Aonaidh an toiseach agus ciamar a tha cùisean a nis a' seasamh.

AN DA EAGLAIS DE'N AON STOC.

Cha 'n 'eil anns na h-eaglaisean Cléireachail an Albainn ach an aon teaghlach. Thàinig iad o'n aon stoc: rugadh iad leis an aon mhàthair: clann an Ath-leasachaидh a tha annta uile. Ma tha an dara té a' deanamh uail Iain Knox faodaidh an té eile a' cheart uaill a dheanamh, oir buinidh Iain Knox, agus Seòras Wishart, agus Anndra Melville, agus Samuel Rutherford, dhaibh le chéile. A thuilleadh air sin cha 'n 'eil eadar-dhealachadh air bith eatorra a thaobh creidimh, no a thaobh aoraidh, no a thaobh riaghlaidh. Faodaidh muinntir na dà eaglais suidhe còmhla aig bòrd an Tighearna, mar is tric a rinn iad an àm a' chogaidh. Tha iad a' frithealadh do'n aon seòrsa dhaoine; ag oibreachadh taobh ri taobh anns a' h-uile sgìreachd an Albainn eadar Sealltuinn agus a' chrioch Shasunnach. Tha iad cho coltach r'a chéile ri dà bhràthair no ri dà phiuithair.

C'AR SON A DH' FHANADH IAD DEALAICHTE?

C'ar son nach tigeadh iad còmhla agus nach deanadh iad aon eaglais mhòr ghasda? Tha e air a ràdh bu bheil muinntir Albainn 'n an daoine glic, erionna, curamach, bàigh-eil r'a chéile; c'ar son, mata, a bhiodh iad a' cumail suas dà eaglais an uair a dheanadh aon té feum a cheart cho maith, agus na b' fheàrr. Tha na roinnean a tha am measg nan eaglaisean 'na rud cosdail; tha airgiod a' dol a dholaidh, agus rud as miosa air fad, tha saothair mhinistearan a' dol a dholaidh. Ann an iomadh sgìreachd bheag far an deanadh aon mhinistear feum, agus far am biodh an sluagh mòran na bu shona agus na bu bhràithreile na'n robh iad ag aoradh còmhla, tha dà mhinistear air an cumail suas, agus theagamh triùir no cheathrar ann an cuid de sgìreachdan. Rud nàrach agus mìltean anns na bailtean mòra gun mhinistear, gun bhuachailleachd spior-

adail idir! Ach tha sinn air fàs cho cleachdta ris an eas-aonachd so agus ris an toradh ghrannda a thàinig aisde 's nach 'eil i a' cur dragh air ar coguisean mar bu chòir. Cha 'n 'eil dùthach air an t-saoghal anns a bheil uiread roinnean gun aobhar 's a gheibhean anns an eaglais Chléireachail an Albainn.

AN INTINN A THA ANN AN EAGLAIS NA H-ALBA.

Cha 'n 'eil Eaglais na h-Alba a' toirt gnùise air bith do'n bheachd nach gabh cuisean leasachadh. Bho chionn iomadh bliadhna thog aithrachean na h-eaglais an guth, cuid dhiubh a tha an diugh anns an tùir, a' cur impidh air an luchd-dùthcha àithne Chriosd a choimhead agus bloighean na h-eaglais a chur còmhla. Is e sin inntinn Eaglais na h-Alba an diugh fhathast; le guth a Cléirean agus le guth an Ard-Sheanachd dh' innis i gu soilleir do'n dùthach gu bheil i deas air son an Aonaidh. Theagamh gu'm faighean sid agus an so innte daoine a their, "Is fheàrr leinn a bhi mar tha sinn seach dol còmhla ris na U.Fs.: c'ar son nach leig sibh leò an rathad fhéin a ghabhail?" Ach cha 'n 'eil àireamh nan daoine sin ach beag làimh ris an àireamh mhòr anns an eaglais a tha a' smuaineachadh cha 'n ann air an roghainn féin no air am fair-eachduinnean féin ach air maith spioradail na dùthcha. Cha bhiadh Eaglais na h-Alba dilleas d'a prionnspalan féin, na a' deanamh a dleasdanais mar an eaglais a tha air a stéidheachadh le lagh na rioghachd, mur deanadh i oidhrrp air ballacha briste Shioin a chàradh agus bloighean na h-eaglais Chléireachail a tharruing r'a chéile bu bhi 'n an aon.

MAR A THOISICH OBAIR AN AONAIHD AN DRASD.

Anns a' bhliadhna 1908—bho chionn ochd bliadhna deug—chuir Eaglais na h-Alba cuireadh a dh' ionnsuidh na eaglais Shaoir Aonaichte agus a dh' ionnsuidh na h-eaglais Shaoir a dh' iarradh orra an comháirle a chur rithe gu saor agus gun chumhachan air bith a dh' fheuchainn an gabhadh an rathad réiteachadh agus na beanntan a bha seasamh eatorra a charachadh. Cha 'n fhaca an eaglais Shaoir iomchuidh an cuireadh sin a ghabhail, ach ghabh an Eaglais U.F. e, agus chuir i àireamh shònruichte d'a daoine air leth gus dol ann an seanchas ris na daoine againne mu'n ghnothuch.

An uair a bhruidhneadh gu saor taobh air thaobh chunnacas gu'n robh dà phuing shònruichte air an robh Eaglais na h-Alba a' seasamh gu daingeann, agus dà phuing shòn-

ruichte air an robh an Eaglais U.F. a' seasamh a cheart cho làdir.

B'e so na puinean air an robh Eaglais na h-Alba a' seasamh—

(1) Gu'm feumadh an eaglais an déidh an aonaidh a bhi 'na h-Eaglais na h-Alba anns an dòigh as farsuinge; is e sin r'a ràdh, 'na h-oighre dligheach air an eaglais a bha air a h-aideachadh leis an Staid bho àm an Athleasachaidh mar eaglais choitchionn na dùthcha.

(2) Gu'm feumadh maoin na h-eaglais lean-tuinn rithe gu bhi air uisneachadh ann an aobhar an t-soisgeil agus air son maith spioradail an t-sluagh; is e sin r'a ràdh, an t-airgiot a tha i nis a' faotainn bho dheachaimh a bha air am fàgail aice anns na seann làithean.

B'e na puinean air an robh an Eaglais U.F. a' seasamh—

(1) Gu'm feumadh saorsa spioradail a bhi aig an eaglais an déidh an aonaidh, gun chomas aig an staid gnothuch a ghabhail rithe ann an nithean spioradail.

(2) Gu'm feumadh maoin na h-eaglais, a togalaichean agus a tighinn-a-steach, a bhi fo riaghadh na h-eaglais féin gu buileach, gun ghnothuch aig an staid no aig tighearnan-fearainn riu.

ACHDAN PARLAMAID, 1921 AGUS 1925.

An uair a ràinig an dà thaobh seòrsa de chòrdadh mu na puinean sin chuir Eaglais na h-Alba roimhpe gu'n feuchadh i ri Achd Parlamaid fhaotainn a bheireadh dhi na nithean a bha an Eaglais U.F. ag iarradh. Bha gach ceum air a ghabhail gu réidh ciùin laghail, le Cléirean agus Seanadh na h-eaglais, agus air a' cheann mu dheireadh thug a' Phàrlamaid do'n eaglais na còrainean uile a thagair agus a dh' iarr i.

Leis a' cheud Achd, Achd 1921, dh' aidch an Staid gu bheil saorsa iomlan aig Eaglais na h-Alba a nis a thaobh gach cùis spioradail, agus nach buin e do'n Staid gnothuch a ghabhail rithe anns na nithean sin. Leis an ath Achd, Achd 1925, tha maoin agus togalaichean na h-eaglais, eaglaisean is mansichean is gliban, air an toirt thairis do'n eaglais gu bràth, gu bhi air an riaghadh le cileadairean a bhi os air an cur air leth air son a' ghnothuich leis an Ard-Sheanadh.

Mar so rinn Eaglais na h-Alba na b' urrainn i a dheanamh gus an t-Aonadh a chur air aghaidh an Albainn; dh' fhosgail i an rathad gus dol an coinneamh na h-Eaglais U.F., no eaglais Chléireachail air bith eile an Albainn.

Bha fhios aice gu maith nach b' ann gun chunnart dhi fhéin, no gun chall saoghalta cuideachd, a bha i a' cur a cùisean agus a còraichean fo làimh Pàrlamaid, aeh air a shon sin b' fheàrr leatha an cunnart agus an call a sheasamh seach stàd air an t-slighe no tionndadh air a h-ais. Bidh e 'n a chall dhi gu bheil aice a nis ris na h-eaglaisean agus na mansaichean a bhuineas dhi a chumail suas an àite iad a bhi air an cumail suas leis na h-uachdarain-fearainn mar a b' àbhaist. Ach air an làimh eile, co dhiù a thig an t-aonadh no nach tig, rinn Eaglais na h-Alba an rud ceart, agus an rud onorach, agus an rud misneachail; ciod air bith a thachras bidh coguis ghlain aice am fianuis muintir Albainn agus am fianuis nan eaglaisean Pròstanach eile air feadh an t-saoghal, oir rinn i a dleasdanas mar mhàthair ann a bhi feuchainn ris a' chloinn a dhealaich rithe a tharruung aon uair eile r'a chéile ann an spiorad a' ghráidh.

C'AR SON A DH' IARRAMAID AN T-AONADH SO.

Tha fichead reuson gu'n rachadh na h-eaglaisean Cléireachail an Albainn còmhla, ach faodar iad so ainmeachadh:—

(1) Is e aon nàsuinn agus aon phòbhull a tha againn an Albainn, rud a tha Albannach daonnaq ag aideachadh an uair a thachras iad air a chéile ann an dùthchannan eile. C'ar son nach h-aidcheadh iad am bràithreachas aig an tigh le bhi ag aoradh anns an aon eaglais? Is e an eaglais Chléireachail eaglais dhùthchasail na h-Alba.

(2) Mur bheil aobhar cudthromach air a shon, tha eas-aonachd calg-dhìreach an aghaidh spiorad na diadhaidheachd. Tha an eas-aonachd agus an ràiteachas a tha am measg Chriosduidhean a' cur an dà chuid ionghnadh agus gràin air daoine òga, air chor agus gu bheil mòran dhìubh a' tionndadh air falbh bho'n eaglais Chriosduidh uile gu léir.

(3) Tha an dà chuid ministearan agus air-giod air an cur a dholaidh an uair a tha dhà no trì no ceithir eaglaisean far an deanadh aon té feum, agus sin ann an làithean anns a bheil obair an t-soisgeil a' fulang an iomadh ceàrn le cion mhinistearan agus le cion airgid.

(4) Tha duileadasan anns an bailtean-mòra agus anns na h-àitean far a bheil an sluagh dùmhail a dh' fhairtlicheas air na h-eaglaisean gu bràth cho fhad agus nach 'eil aonachd 'n am measg fein.

(5) Tha clann na h-eaglais Chléireachail air feadh an t-saoghal uile ag aideachadh Eaglais na h-Alba mar am màthair, agus ag aideachadh Albainn mar an dùthaich agus

an dachaidh spioradail. Bhiodh e 'na latha mòr agus 'na latha aoibhneach na'n rachadh aig an t-seana nibhàthair air a tigh a chur an òrdugh agus a teaghlaich briste a chruinn-eachadh còmhla.

(6) Tha Dia a' gairm air muinntir Albainn an diugh an soisgeul a thoirt d'an luchd-dùthcha a chaidh a mach do na dùthchannan thall, agus an soisgeul a thoirt do na cinnich nach euala riamh e. Cha 'n urrainn na h-eaglaisean a' ghairm sin a fhreagairt gu ceart a chionn gu bheil an eas-aonachd agus an ràitheachas 'g am fàgail bochd.

(7) Tha an eaglais Phàpanach a' togail a cinn an Albainn an diugh mar nach do rinn i riambh bho àm an Ath-leasachaidh, a gabbail cothromi air na roinnean a tha 'n ar measg-ne. Cha 'n 'eil roinnean no eas-aonachd an Eaglais na Ròimhe. Ri aghaidh a' Phapa bu chòir dhuinne seasamh an gairlibh a chéile.

(8) Am measg gach guth agus gach arguamaid eile a tha labhairt ri sluagh Albainn tha aon ghuth as sòluimte na gach guth eile, guth an Tighearna Iosa air a thogail gu neàmh ann an ùrnuigh anns a' għarradħ an Ierusalem a' guidhe air Dia, "gu'm bi iad uile nan aon; chum mar a tha Thusa, Athair, annam-sa, agus mise annad sa; gu'm bi iadsan mar an ceudna 'nan aon annan; chum gu'n creid an saoghal gu'n do chuir Thusa uait mi."

IS BRAITHREAN SINN UILE.

O b' àluinn an dachaidh
Bhiodh againn 's an t-saoghl',
Na'n sguireamaid còmhla
D'ar connspidean faoin,
'S gu'n abradh gach duine
Ri 'urra, le báigh—
"Is bràithrean sinn uile,
Fair dhòmhsa do làmh."

Nach brònach an sgeul e
Gu'm feum sinn bhi strìth,
'N uair dh' fhaodamaid còrdadh
'S tigh'nn beò ann an sith;
Le failte 's le furan
Bu duineil bhi 'g ràdh—
"Is bràithrean sinn uile,
Fair dhòmhsa do làmh."

Gu luath thig an aois oirnn
'S an t-aog air a cùl;
'S gun dàil théid ar càramh
Gu sàmhach 's an ùir;
'S a' chill ni sinn cadal
Gu maduinn Là Bhràth—
Is bràithrean sinn uile,
Fair dhòmhsa do làmh.

COR NA DUTHCHA.

Fo sgàile do sgiathan gabhaidh mi mo theàrmunn gus an téid na h-uile so uile thairis.—Salm lvii. i.

Tha dòchas agam gu'm bi na h-uile a tha bagairt air an rioghachd an diugh thairis m' an ruig an duilleag so ar luchd-leughaidh, ach eadhon ged nach bitheadh, cha'n eil feum air bith ann do dhaoinne suidhe sios fo na craobhan-aiteil ag osnaich agus ag ochanaich mar gu'm biodh deireadh an t-saoghal dlùth. Cha 'n e sin an dòigh idir air cùisean a cheartachadh. Is e a' ghairm a tha tighinn thugainn an diugh, "Bithidh misneachail agus bitibh gaisgeil air son ar sluaigh agus air son bhailtean ar Dé, agus deuanadh Iehobhah an ni a tha maith 'na shùilean.'" Tha Dia a' toirt cothrom d'a shluagh anns na làithean so air dearbhadh a thoirt do'n t-saoghal gur h-iadsan *salann na talmhainn*; tha e mar fhiachaibh air buill na h-eaglais eiseimpleir a thoirt do dhaoine eile le am faighidinn agus an ciùine, eiseimpleir a thaobh ùmhachd do lagh Dhé, agus ùmhachd do na cumhachdan a tha air an òrduchadh le Dia.

Tha na làithean so deuchainneach gun teagamh, cho deuchainneach 's gur còir dhuinn uile dol air an glúinean gu tric a dh' ùrnuigh ri Dia as leth ar dùthcha, ach ciod air bith a thig asda cha ruig sinn a leas eagal a bhi oirnn gu'n cuir so crioch air Breatunn. Tha cridhe agus anam Bhreatuinn na 's làidire na gu'n cuir an influenza so crìoch oirre. Cha'n eil taobh sam bith agam-sa ris na Bolsheviks, ach cha mhò a tha e furasda dhomh eisdeachd le faighidin ri daoine a bhios a' cur eagal nam bòchdan sin orm. Na daoine a bhios ag osnaich agus ag ochanaich mar gu'm biodh muinntir na dùthcha so cho maol no cho gealtach 's gu'n leigeadh iad le Bolsheviks á Russia no á Cluaidh an cur fo smàig an aghaidh an toile, tha na daoine sin tur aineolach air gné agus air danna-rachd ar sluaigh. Tha a h-uile duilleag ann an eachdraidh ar dùthcha a' teagastg gu bheil gaol aig Breatuinnach air saorsa nach 'eil aca air airgiod fhéin, ged is mòr an gaol air airgiod, air chor agus gu 'm faigh na Bolsheviks an sùilean fhosgladh ma tha iad an dùil nach 'eil annnta ach dròbh chaorach. Gheibh iad a mach nach e caoraich a tha aca idir ach coin-thairbh. Ciod air bith a dheanadh Eirionnaich no Albannaich b' fhéarr le Iain Bull am bàs na gu'n strìochdadh e do

chumhachd fo'n ghréin ach a thoil fhéin, agus le a thoil fhéin tha e a' ciallachadh lagh na Pàrlamaid a chuir e fhéin air chois. Tha toil agus cridhe ar sluaigh-ne làidir agus ruighinn, cho làidir agus nach leig Pàpa no Bolshevik a leas feuchainn ri cuing a chur air an amhaich an aghaidh an toile.

Faodar, mata, earbsa a chur ann am muinntir na dùthcha gu'n giùlain iad iad fíein gu misneachail agus ga glic aig an àm so, agus gu'm faigh iad dòigh air chor-eigin air cùisean a réiteachadh gu laghail agus gu cothromach. Agus gus leasan a thoirt do luchd-na-h-ochanaich a bhios a' bruadar air na Bolsheviks anns an oidhche, agus bho nach cluinnear aon fhacal fad fínn foinneach an latha ach "Mo chreach, mo chreach, cha robh an dùthaich riamh 'na leithid so de shuidh-eachadh," bu mhaith leam naigheachd bheag innseadh dhaibh, còmhradh a bha eadar dà choimhearsnach air maduinn Sàbaid an àm a' chogaidh. Tha an naigheachd air a h-iunseadh le I. P. Struthers nach maireann, ministear a bha ann an Grianaig.

B'e ainm fir dhiubh Uilleam agus ainm an fhir eile Anndra. B' ann de 'n t-seòrsa a bhios ag osnaich agus ag ochanaich a bha Uilleam; an seòrsa a bhios a' caoidh cor na dùthcha, no cor na h-eaglais, no cor an t-saoghal, gun sgor. Bha e 'na dhuine gearanach mi-thoilichte, làidir 'na bheachd, is dùil aige nach robh ann an daoine eile ach daoine aineolach an coimeas ris fhéin. Bha Anndra 'na dhuine sàmhach ciallach a bhiodh a' tonhas a briathran, duine leis nach bu toil ràbhart cainnte.

Maduinn Sàbaid a bha iad a' seanchas thairis air a' ghàrradh a bha eadar na tigh-ean aca thuirt Uilleam, "Tha mi an dùil nach robh àm riamh ann an eachdraidh na dùthcha cho cunnartach 's a tha againn an dràs."

"Cha 'n 'eil e gun chunnart gun teagamh," fhreagair Anndra.

"Gun chunnart," ars' Uilleam, "tha mi ag ràdh riut nach robh àm eile riamh ann cho cunnartach ris."

"Laithean sòluimte gun teagamh," ars' Anndra.

"Cho sòluimte," fhreagair Uilleam gu eas, "'s nach robh làithean cho sòluimte riut ann an eachdraidh an t-saoghal uile. Ciod air bith a their thusa is e sin a their a h-uile duine glic, agus is e sin a tha na paipearan-naigheachd ag ràdh, nach robh làithean mar so ann bho thoiseach an t-saoghal."

"A bheil cuimhne agad ciod a thachair anns an Fhraing air a' cheathramh là fichead de August, 1572," ars' Anndra.

Chuir so stad beag air ochanaich Uillear; "cha 'n urrainn mi a ràdh gu bheil," ars' esan.

"Sin agad, mata, an là ris an abhràr là an Naoimh Bartolemus, an là air an robh ceithir mile de na Huguenots air am mort. Agus a bheil fhios agad ciod a thachair anns an Spainnt air a' cheud là de 'n cheitein ann an 1545? No ciod a thachair an Russia air an dara là de April, 1512? No am Peru ann an 1544? No an Guatemala ann an 1524? No an Afghanistan ann an 1725? No an Tibet ann an 1318? An aithne dhuit aon ni a thachair anns an Asia eadar 550 agus 1100? No aon ni a thachair ann an China fad dà mhìle bliadhna roimh bheireadh Chriosd, no fad mile bliadhna 'n a dhéidh?'

"An aithne dhuit fhéin," ars' Uillear gu frionasach, "ciod a thachair anns na dùth-chamanan sin anns na bliadhnanachan sin?'

"Cha 'n aithne gu dearbh," ars' Anndra, "ach gus am bi barrachd èolais agam air eachdraidh an t-saoghal na tha agam cha bu mhaith leam a bhi cleachdadh nam briathran a bhios tusa a' cleachdadh, "nach fhacas agus nach eualas riamh leithid nan làithean so."

Chuir so an fhearg air Uillear agus is e a thubhairt e, "Mur h-aithne dhomh eachdraidh an t-saoghal tha èolas agam air a' Bhiobull."

"An aithne dhiut, mata," ars' Anndra, ciod a thacair ann an 2348 roimh bheireadh Chriosd, no ann an 538?'

"Cha 'n 'eil cuimhne agam," ars' Uillear

"Theagamh nach 'eil," ars' Anndra; ann an 2348 B.C. thàinig an tuil air an t-saoghal, agus ann an 538 B.C. thuit Babilon mòr. Ach bidh cuimhne agad ciod a thachair ann an 70 an déidh breith Chriosd?

Mar dhuine as am biadh na fiaclan 'gan tarriugh fheagair Uillear, "Cha 'n urrainn mi a ràdh gu bheil."

"B'e sin a' bhliadhna anns an robh Ierusalem agus an teampull air an leigeadh gu lär le saighdearan na Ròimhe, a' bhliadhna anns an robh an fhàistneachd a rinn Chriosd air a coimhlionadh, "anns an àm sin bithidh àmhghar mòr ann, amhuil nach robh ann o thùs an domhain gus a nis, agus nach mòr a bhitheas a chaoiadh."

Chà do chòrd so idir ri Uillear; "ma tha mise 'g ad thugisinn," ars' esan, "tha thu a' ciallachadh nach 'eil an t-àm so idir cunnartach."

"Cha d' thubhairt mise dad de 'n t-sèòrsach sin," ars' Anndra, "is e na thubhairt mi gu'm bu chòir dhuinn le cheile ar briathran

a thomhas, agus an tuilleadh èolais a bhi againn air eachdraidh an t-saoghal m' an tòisich sinn air a ràdh mu na laithean so nach robh an leithid riamh ann no làithean cho cunnartach riu. Dh' fhaodainn-sa a ràdh gu bheil an càl anns a' ghàrradh agad fhéin a' sealtuinn gu maith ach cha 'n ionnan sin agus na'n abrainn nach robh càl riamh air an t-saoghal cho mhaithis ris."

"Co a bha bruidhinn air càl?" ars' Uillear; "cha b' ann air càl a bha mise a' bruidhinn."

Bha Anndra a' dol a ràdh rud-eigin eile, ach chuimhnich e air an fhacal ud a labhair an duine glic, agus dh' fhan e sàmhach, 'Ged phronnadh tu amadan ann an soitheach-pronnaidh am measg cruithneachd le bruthadair cha dealaich amайдeachd ris.'

ANNS A CHATHAIR.

An uiridh bha cruinneachadh mòr an Dunéideann: chruinnich mìle gu leth de dhaoine fòghluimte a chur an comhairle ri cheile mu obair mhaighstirean-sgoile agus mu theagasc na cloinne. Bha iad ann as gach ceàrn de 'n t-saoghal: bha iad ann á leth-cheud rioghachd, eadar Iapan agus Peru, eadar Lochlann agus eileanan iomallach na Pacific.

An déidh làimhe bha na h-òraidean a bha air an liubhairt leis na maitean ud, agus an deasbuid a thog iad aig a' choinnimh, air an cur a mach ann an dà leabhar mhòr thigh leabhairchean anns a bheil sé deug agus tri fichead ùnnsa de chudthrom, oir chuir mise le mo làimh fhéin air a' mheidh iad. Cha do cheannaich mise na leabhairchean so dhomh fhéin, oir cha 'n 'eil e 'na chleachdadh agam a bhi toirt òir air son umha, ach thug caraid còir isasad dhiubh dhomh, agus bho chionn là no dha bha mi a' sealtuinn 'n am broinn an dràsl 's a rithist.

An toiseach na h-oidhche agus mi a' leughadh òraid a bha air a liubhairt le boirionnach air an robh an t-ainm bòidheach, Lillian de Lissa, thachair aon rud orm ris a bheil mi a' cur m' aonta, nach bu chòir do mhaighstirean-sgoile a bhi cur eagail air cloinn, a chionn nach 'eil an t-eagal ach a' puinnseanachadh an inntinn. Cha 'n 'eil e a' deanamh maith sam bith dhaibh. Theagamh a leughadair, gu'n euir thusa 'n am chuimhne comhairlean Sholaimh mu'n chloinn agus mu 'n t-slait, agus gu'n abair thu, An tusa as glice na Solamh? Cha 'n 'eil mise a' gabhail orm a bhi na 's glice na Solamh, ach air a shon sin, na'n robh clann agam, cha b' ann ri Solamh a dh' earbainn

an teagasc, oir cha do rinn e ach obair bhochd am measg a chloinne féin.

Araon anns an sgoil agus anns a' chù-baidh cha bu chòir do luchd-teagaing a bhi feuchainn ri toil cloinne no toil dhaoine mòra a ghlusad le bhi a' euir eagail orra. Agus gu sònruchté cha bu chòir dhaibh a bhi cur eagal ifrinn orra. An uair a bha Dùghall Bochanan eadar còig agus s' bhiadhna a dh' aois chàidh e mach aon Dòmhnaich gun fhios d'a mhàthair, a chluich còmhla ri balaich eile, agus an oidhche sin bha a leithid de eagal air a' dol a laighe 's gu 'n do bhruid-air e gu 'n robh an Tighearna Iosa a' tighinn thuige ann an corruiach a dheanamh dioghaltais air a chionn gu 'n do bhris e an t-Sàbaid. Fad làithean a leanabachd bha e air a phianadh le seallaidhean uamhasach agus le aislingean na h-oidhche, seallaidhean is aislingean a chuir eagal air a chridhe. Bhiodh e a' bruadar mu là a' breitheanais agus 'g a fhaicinn fhéin air a thilgeadh ann an loch teine gu siorruidh.

Anus na làithean anns an robh Dùghall Bochanan beò theagamh gu'n robh na párantan a bhiodh a' cur eagal ifrinn air an cloinn air an cunnants 'n am párantan glic agus eundmhòr, agus gun teagamh bha màthair Dhùghaill Bochanan 'na boirionnach diadhaidh, ach air a shon sin cha chreidinn-sa bho neach o'n ghréin gu bheil e nàdurra do phàisde còig bliadhna a dh' aois a bhi bruadar air ifreann, no gu bheil e nàdurra dha a bhi smuaineachadh air an Tighearna Iosa mar neach a tha dol a dheanamh dioghaltais air a chionn gu'n do rinn e chluich bheag neo-chiontach air an t-Sàbaid, ann an aotramas a chuirp agus a chridhe,—rud anns nach do smuainich e gu'n robh olc. Cha 'n 'eil sin idir nàdurra, agus ma tha na fair-eachduinnean sin air an dùsgadh ann an cridheachan cloinne, tha cròn mòr air a dheanamh orra, cròn a dh' fhaodas am beatha a mhilleadh agus an cur air seachran bho Dia. Rud brònach, gu'm biadh beachdan ceàrr air an cur ann an cridheachan òga a thaobh Dhé. Tha lagh na rioghachd a' peanasachadh duine a thoghas droch thuaileas air duine eile, ach ciod a theirear ris na da-oine a tha togail droch thuaileas air Dia fhéin, a' eur as a leth gu bheil rùinteann is faireachduinnean borb 'na chridhe nach 'eil ann idir? An wair a chluinneas tusa, a leughadair, duine air bith a' eur as leth an Tighearna gu'n do rinn no gu'n dean e gniomh cruaidh-chridheach nach deanadh tu fhéin air son an t-saoghal, faodaidh tu a bhi cinnteach nach aithne do'n duine sin Dia. Tha Dia uasal agus glan; glan 'n a ghnòlomharan is uasal 'na chridhe agus 'n a ghné.

Bho àirde nan nèamh, agus ann an coim-

eas ri naomhachd Dhé, cha 'n 'eil mùghadh as fhiach ionradh a dheanamh air eadar aon duine agus duine eile air thalamh, ma ghabhar iad thar a chéile, air chor agus nach e idir an seòrsa iompachaidh air a bheil a' mhòr-chuideachd de dhaoine feumail gu 'n biadh iad air an t-ionndadh bho aingidh-eachd gu naomhachd; o bhi deanamh uile gu bhi deanamh maith. A thaobh na mòr-chuideachd de dhaoine an t-saoghal so tha e fiòr, nach 'eil iad an dara cuid ana-barrach aingidh no anabarrach maith. Is e an seòrsa iompachaidh air am bheil feum aca gu'm biadh an sùilean agus an cridheachan air am fosgladh a chum 's gu'm faic agus gu 'm fairich iad Dia; gu'm faic iad a mhaise agus gu 'm fairich iad a làthaireachd. Do mhòran dhaoine cha 'n 'eil Dia 'n a Dia beò idir, cha 'n 'eil ann ach *Ni-eigin fad air falbh* air an cual iad ionradh le éisdeachd na cluaise, agus anns a bheil iad a' creidsinn direach mar tha iad a' creidsinn gu bheil Melbourne ann an Astralia, no gu'n robh a leithid de dhuine agus Mahomet ann. Cha 'n e sin an dàimh anns ann bu chòir do dhaoine a bhi seasamh ri Dia, agus is e an t-iompachadh air a bheil feum aca gu'm biadh faireachduin air làthaireachd Dhé anns an t-saoghal agus 'n am beatha air a dhùsgadh 'nan cridheachan, agus cha 'n e mhàin faireachduinn air a làthaireachd ach dear-bheachd a thaobh a rùinteann agus a thàic air a ghràidh. Sin an t-aobhar gur h-ann aig crann-ceusaidh an t-Slànuighir a tha cridheachan cruaidh dhaoine air am briseadh mar is bitheanta, oir cha 'n 'eil àite eile air thalamh anns am faic daoine maise agus caomhalachd agus gràdh an Athar a ta air nèamh mar a chi iad e aig bonn a' chroinn-cheusaidh.

Ann am fear de na leabhrachaean a sgrìobh A. C. Benson, mac Easbuig de 'n eaglais Shasunnach, tha e ag innseadh mu na beachdan a bha aige air Dia 'n a òige. Bha e air a thogail agus air a theagasc le cùram diadhaidh. Bha e a' creidsinn ann an Dia gun uiread agus aon teagamh a chur riamb ann, ach cha robh comunn air bith eadar e fhéin agus Dia; bha e a' creidsinn ann mar a bha e a' creidsinn anns na leasain a dh' ionnsaich e anns an sgoil. Cha robh Dia maiseach no ion-mhìannaichte 'n a shùilean; bha e a' smuaineachadh air Dia mar gu'm biadh bodach mòr a bha fiadhaich sean, fada fada os cionn an t-saoghal so, agus gun e a' gabhal gnothuich ri cloinn nan daoine ach a mhàin gu'm biadh e a' cumail a shùla orra a dh' fheuchainn ciod an t-ole a bha iad a' deanamh.

Cia meud balach agus caileag anns an dùthach aig a bheil na ceart bheachdai sin

nu Dha. Gun teagamh tha e duilich clann òg a theagascg ann an eòlas Dhé oir is spiorad Dia; tha e duilich smuaintean cothromach a chur ann an inntiinean beaga mu nàdur agus mu rùinteán agus mu dhòighean an Ti Uile-chumhachdaich agus neo-fhaicsinnich. Ach gabhaidh an rud deanamh gun a chur an eridhe na cloinne nach 'eil ann an Dia ach *policeman*. Pàrantan air bith no luchd-teagaisg air bith a tha toirt nam beachdan sin d' an cloinn no d' an luchd-éisdeachd,—cha bhi iad gun chionta ma dh' fhasas a' chluan sin agus an luchd-éisdeachd sin air falbh bho Dhia, gun an t-iarrtus a bhi air a dhùsgadh 'nan toil agus 'nan eridhe, 'Eirigh mi agus théid mi a dh' ionnsuidh m' athar.'

Gu fortanach tha ni-eigin ann an eridhe mhic an duine gu nàdurra a dhlonas e bho bheachdan feall, agus fàsaibh clann gu tric a mach as na beachdan a bha air an teagasc daibh 'nan òige mar a dh' fhàsas iad a mach as an aodach, no mar a dh' fhàsas am partan a mach as a shlige.

Ged a b' ainmeil an diadhair Ionatan Edwards cha bu mhaith leam a leigeil a steach do mo chùbaid, agus idir idir cha leiginn a steach do mo sgoil-Shàbaid e. Bha àm de mo bheatha anns am bithinn a' leughadh a leabhrainchean, agus anns an robh meas mòr agam air, a chionn gu robh e air a theagasc dhomh gur e duine comasach a bha ann, agus a chionn gu robh mi a' creidsinn na dh' innis mo luchd-teagaisg dhomh uime, ach an diugh cha 'n 'eil ann am briathran Ionatan Edwards dhomh ach mar gu'm biadh fuaim na gaoithe. Am faca tu riabh, a leughadair, searmon le Ionatan Edwards air a' chuspair so, *Peacaich ann an làmhan Dhé agus corruiuch air*. Mur faca, bheir mise dhiut crioman dheth.

"Sibhse a tha neo-iompaichte, bidh neart neo-chrìochnach an Uile-chumhachdaich, agus corruiuch uamhasach an Uile-chumhachdaich air an cleachdadh oirbh gus bhur pianadh agus bhur cràdh; bidh sibh air bhur riasladh agus air bhur pianadh an làthair nan ainglean naomha, agus an làthair an Uain; agus an uair a chi iad sibh a' fulang mar so fò chorruich gharg an Tighearna tuitidh iad sies aig a chasan, a' moladh a mhòrachd agus a chumbachd. Sin agad corruiuch shiorruidh an Tighearna. B' uamhasach an rud e a' chorruich so a dhùsgadh fad aon mhionaid, ach bidh i air a dhùsgadh 'n ur n-aghaidh-se fad linnteán na siorruidheachd; fad linnteán na siorruidheachd bidh sibh ann an truaighe eagallach agus ann an dòruinn nach gabh innseadh, gun dòchas agaibh ri saorsa no ri faochadh no ri fois aon mhionaid; an uair a chuireas sibh seachad muillein agus deich

muillein bliadhna a' gleachd ri dioghaltais gun iochd an Uile-chumhachdaich bidh fhios agaibh nach deachaidh fhàthast seachad de 'n t-siorruidheachd ach mår gu'm biodh aon mhionaid. Co d' an aithne cumhachd corruiuch Dhé? Nach uamhasach staid na feadh-nach air an tuit i, ach is e sin staid na feadh-nach 'eil air am breith a ris, air cho eàramach, moralta, stuama, diadhaidh, 's 'g am faod iad a bhith. Tha mòran anns an eaglais so an diugh, ag éisdeachd ris an t-searmon so, a bhios air am pianadh ann an truaighe shiorruidh; agus cuimhnichidh iad an searmon so ann an ifreann. Bidh cuid agaibh ann an ifreann an àine gheàrr, m' an tig a' bhliadhna gu crìch. Agus theagamh gu 'm bi cuid agaibh ann an ifreann m' an tig maduinn am màireach, ged tha sibh 'n ur suidhe ann an sin an dràs slàm fallain, 'g ar faireachadh fhéin sàbhailte agus aig fois."

Ciod a their thu fhéin, a leughadair, ri teagasc de 'n t-seòrsa sin? Is e na their mise, gu'm biodh e duilich leam a chreidsinn gu'n deanadh an Diabhol fhéin an rud a tha Ionatan Edwards a' cur as leth an Tigh-earna agus nan ainglean naomha. Is e an fhìrinn nach robh ann an searmon an duine ud ach briathran, briathran, briathran; rud a bha e a' smìomh a mach à eanchainn fhéin —agus bha eanchainn làidir aig an duine gun teagamh—mar a bhios am figheadair a' smìomh snàtha as a chorpa. Cha'n-eil fhios agam-sa ciod a tha air taobh thall na h-uaighe na 's mò na tha agad-sa, a leughadair, ach aon ni tha fhios agam, nach bi mi air mo mhealladh ann an Dia, agus gu'm bi an dòchas a thug Iosa dhomh d'a thaobh, a thaobh a mhaiteis agus a thròcail agus a chaomhalaichd, air a choimhlionadh.

Coma leam luchd-teagaisg a bhios a' leigeil ruith le 'm briathran an uair a labhras iad air corruiuch Dhé, mar gu 'm biodh iad a' bruidhinn air maighstir-sgoil no policeman. Tha Dia àrd agus nasal agus naomh, agus eadhon ged a bheireadh am bàs orm agus toibheum air mo bhilean b' fheàrr leam tuit-eam 'n a làmhan na ann an làmhan Ionatan Edwards. Mar is sinne a tha mi a' fàs is ann is mò a tha mi a' toirt fanear, gur e na daoine as làidire a shearmonaicheas uamhasan ifrinnd' an co-chreutairean as lugha a tha fair-eachduinn 'n an eridheachan cudthrom na firinn eagallach a tha iad a' làimhseachadh. An déidh dhaibh càirdean agus luchd-eòlais agus coimhearsnaidh a thilgeadh ann an las-raisnean siorruidh far am bi iad air an los-gadh fad linnteán na bith-bhuantachd theid iad dhachaidh agus gabhaidh iad an dinneir mar nach robh an rud uamhasach so a' dol a thachairt idir, agus cha chàill iad aon mhionaid d' an cadal anns an oidhche.

POL AGUS DEMAS.

Bho chionn ghoirid leugh mi leabhar a bha air a sgiobhadh mu Phòl agus mu chuid d'a chàirdean leis an Urramach Seumas Ballingal, D.D., agus bho na tha na leugh mi fathast ùr 'n am inntinn bu mhaith leam aon dealbh de na tha anns an leabhar a thoirt do ar luchd-leughaidh, dealbh Dhemais mar a tha e air a tharruing le Seumas Ballingal.

An uair a bha Demas còmhla ri Pòl anns an Ròimh bha e mu cheithir bliadhna ficeadh a dh' aois; duineachan beag cuimir a bha beò dheth féin, agus gu maith àbhacach agus bruidhneach. Bha e 'na chleachdadh aig Pòl a litrichean a sgiobhadh le làimh duine-eigin eile, agus glè thric an uair a bha e anns a' phrìosan anns an Ròimh b'e Demas a bu chléireach da. Bha làimh-sgiobhaidh air leth aige agus cha mhór nach sgiobhadh e a cheart cho luath 's a bhruidhneadh Pòl. Cha robh rud air an t-saoghal a b' fheàrr leis na bhi a' sgrìobhadh litrichean Phòil oir bha meas mòr aige air an abstol.

Ann an iomadh dòigh eile bha Demas feumail do Phòl an uair a bha e anns a' phrìosan. Bhiodh e a' deanamh thurasan dha anns a' bhaile, agus ag innseadh dha cuid-eachd a h-uile rud a bha tachairt anns an eaglais. Bha taobh shònruichte aig Pòl ris an duine òg so, air a sgàth fhéin agus air sgàth a phàrantan, oir b' aithne dha iad ann an Tesalonica. A thuilleadh air sin bha a leithid de shunnd air Demas daonnan, agus e cho aoiibheil toilichte, 's gu'm biodh e a' toirt togail-cridhe do Phòl a bhi cluinnntinn a choise agus a ghutha a' dol seachad air uinneag a' phrìosain.

Latha a bha Demas a' sgrìobhadh litreach do Phòl, thuirt Pòl ris an uair a bha iad ullamh; "Tha Epaphroditus a' tighinn 'gam fhaicinn gu goirid; duine caomh, agus duine onorach, agus duine diadhaidh; tha an t-astar air a bheil e a' tighinn fada oir tha e a' tighinn á Philippi, agus cha robh e riamh anns a' bhaile uamhasach so, ach feuch thusa gu'n dean thu na's urrainn thu air a shon agus gu'm faigh thu dha àite freagarrach anns am fuirich e. Thig thugam tràth am màireach, oir tha mòran agam r'a dheanamh; feumaidh mi sgrìobhadh gu Timoteus oir tha e an Ephesus aig an àm. Tha fadal orm gus an tig Lucas á Corint; tha mi 'g a ionndrainn, ach theagamh nach 'eil e furasda dha aiseag fhaotainn. An uair a

gheibh thu cothrom, b' fheàrr leam gu'm feòraicheadh tu c'uin a tha fiughair ri bàta á Corint?"

Sin cuid de na turusan air am biodh Pol a' cur Dhemais agus cha bu leasg le Demas a' chorrag a chur ann an obair de'n t-seòrsa so oir bha e gu nàdurrà gaolach air a bhi dol am measg dhaoine agus a' cruinneachadh naigheachdan.

Bha guth maith aig Demas agus bha e anabarrach gaolach air seinn, ach b' fheàrr dhà nach robh, oir b' e an t-seinn a chuir eadar e fhéin agus Pòl air a' cheann mu dheireadh. Bhiodh e a' taghall air teagh-lach anns an Ròimh anns an robh daoine òga a bha cho gaolach ris fhéin air seinn, agus cuid dhiubh maith air an fhidhill. Bha athair an teaghlaich 'n a mharsanta-flona; bha dà mhac aige agus dà nighean, ach cha robh gin dhiubh 'n an luchd-aideachaidh ach a mhàin mòthair an teaghlaich, bana-Ghrengach aig an robh meas anabarrach air Pòl. Bha ise daonnan toilichte an uair a thigeadh Demas do'n tigh a chionn gu'n tugadh e dhi naigheachd air Pòl, agus bha an òigradh toilichte an uair a thigeadh e a chionn gu'm biodh oidhche chridheil aca le seinn.

Cha robh na ceud Chriosduidhean a' ceadachadh do luchd-aideachaidh dòighean an t-saoghal a leantuinn idir; cha robh iad a' ceadachadh dhaibh dol gu cuirm-chiùil, no do thigh-cluich, no gu dannsa, no do àite air bith anns am biodh aighear is baooth-shùgradh. Bha cuid de sheanairean na h-eaglais a bu tinne na chéile air an òigradh a thaobh seinn is dannsa, ach cha robh duine idir a bu làidire 'n an aghaidh na Aristarchus. Bha Aristarchus cho cruaidh air daoine òga 's nach saoileadh tu gu robh e fhéin òg riamh.

Bha seòrsa de eagal aig Demas roimh Aristarchus, ach air a shon sin cha robh e a' creidsinn 'n a chridhe gu robh cron air bith ann an cuid de na nithean a bha Aristarchus a' toirmeasg. Bu ghasda leis a bhi an comunn dhaoine òga a bha cho gaolach ris comunn dhaoine òga a bha cho gaolach ris fhéin air seinn is ceòl. Ged a bha cuid de na daoine òga sin nach robh e a' creidsinn ann an Criosd, no a' gabhail orra a bhi cràbhach no diadhaidh, theireadh Demas ri Aristarchus gu robh iad 'n an daoine cialach, grinn, moralta, agus nach robh e mar fhiachaibh airson an comunn a sheachnadh a chionn nach robh iad 'n an

luchd-leanmhuiinn air, Criod. Thigeadh gruaim is fuachd a' gheamhráidh air aodann Aristarchuis an uair a' chluinneadh e sin; theireadh e nach robh ann an Demas ach gaotharan bochd a bha fo chuibhrichean ann an tigh Rinnmoin.

An ceann greis thòisich e ri bhi air a mhonmur am measg nam fairfeach anns an eaglais gu robh Demas ri bhi air flaicinn gu tric am measg dhaoine gòrach, a' dol gu coinneamhán aig an robh cluich is céil is dannsa, agus thàinig e 'n an inntinn, an dara cuid, nach robh ann ach an cealgair, air neo gu robh e air tuiteam air falbh. Cha robh so idir flor, oir bha Demas 'n a dhuine onorach aig an robh cridhe glan, agus bha e cho eudmhor air taobb an Tighearna ris na fairfach fhéin, ach bha e furasda a lùbadh a null agus a nall.

Uair a bha coisir-chiùil ainmeil ri bhi anns an tigh-chluich cho-éignich deannan de dhaoine òga e gu dol còmbla riu a dh' éisdeachd a chiùil. An toiseach cha robh Demas air son dol ann; bha eagal air nach còrdadh a dhol ann ris na seanairean, ach an uair a chothaich càch air nach robh cron air bith ann agus gu'n robh an céol anabarach taitneach gheill e agus chaidh e leò. Thaitinn an céol riu cho maith agus gu'n do thòisich am bannal dhaoine òga ud, air an rathead dhachaidh, air na h-òrain a chuala iad anns an tigh-chluich a sheinn, agus greim aca air làmhan air a chéile, nigheanan agus gillean. Ach an uair a bha hùg-o aca air na h-òrain, air meadhon na sràide, cò a chaidh seachad orra ach Aristarchus? Sheas e greis a' sealltuinn as an déidh, agus a chridhe tòrsach, oir bha e cinteach gu robh Demas air dol air an t-slighe leathainn a tha treòrachadh gu sgiros.

An uair a chaidh Demas dhachaidh an oidhche ud, agus a dh' fhuardaich fhuil, bha aithreachas air gu'n deachaidh e do'n tigh-chluich, agus bhòidich e 'n a chridhe nach rachadh e ann tuilleadh. Theireadh e ris fhéin an dràsd 's a rithist nach robh cron air bith anns na rinn e, agus gu'n robh a choguis glan; theireadh e gu robh Aristarchus agus na seanairean eile 'n an daoine eunhann, a' toirmeasg nithean a bha lagh Dhé a' ceadachadh. Ach air a shon sin cha robh a choguis aig fois, agus bha briseadh an latha air tighinn m' an d' fhuair e cadal.

Bha e air a dhùsgadh le buille aig an dorus agus Aristarchus air tighinn 'g a flaicinn, a ràdh ris gu robh e a' dol a dh' innseadh do Phol mu obair nàrrach na hoidhche an raoir. "Bha thu," ars' esan, "ann an comunn dhaoine a tha 'n an naimhdean do Dhia agus a' leantuinn fasain phe-

cach agus dòighean amайдeach an t-saoghal; mur faicinn thu le mo dhà shùil fén, cha chreidinn gu'm biodh tu cho neo-dhileas do'n Tighearna Iosa agus d'a eaglais."

Na'n do labhair Aristarchus ris rud beag na bu chiùine agus na bu chaomhaile theagamh gu'n rachadh aige air a bhràthair òg a chosnadh, oir cha robh dad ann an Demas a bu mhiosa na gòraiche agus aotramas 'n a h-òige, ach an uair a thòisich Aristarchus air trod chaidh Demas anns a' mhionaid air 'each mòr fhéin agus thuirt e gu'm bu choma leis-san breith dhaoine cumhann, agus gu'n deanadh e mar a chitheadh e fhéin ionchuidh.

Ach an déidh do Aristarchus falbh shil Demas na deòir; cha robh a chridhe no a choguis aig fois; b'e am bior a bu ghoirte annta gu'n cuireadh goileab Aristarchuis uime mulad air Pòl; gu'm biodh an t-uallach so air a chur air cridhe an duine naoimh agus uallaichean gu leòir air cheana.

An ceann beagan ùine chuir Pòl fios air, agus gun ach sealltuinn air aodann Phòil, dh' aithnich Demas gur e taobh Aristarchuis a bha Pòl a' gabhail. "Tha mi duilich a chluinnntinn," ars' esan, "gu bheil thu air tuiteam am measg dhroch chompanach, agus gu bheil thu a' dol do'n tigh-chluich. Cha tachradh sin mur b'e gu bheil gaol an t-saoghal air do chur air seachran air Dia. Thug thu näire fhollaiseach air do bhràthrean agus air eaglais Chriod."

An uair a chuala Demas sin bha e mar dhuine a fhuair binn a bhàis. Ach ged nach robh e 'n a bheachd an toiseach e fhéin fhìreanachadh bha an fhaireachduinn 'n a chridhe nach d' fhuair e ceartas, no idir caoimhneas, agus gu'n robh e air a dhíeadh gun chothrom a thaobh fhéin de'n ghnothuch innseadh no a lethsgul a ghabhail.

Chuir so an fhearg air, agus thiomndaidh e air Pòl agus e air chrith, "Tha mi duilich," ars' esan, "gu'n d' éisd sibhse ri naigheachdan breugach dhaoine eile. Tha mo choguis-sa glan, oir tha fhios agam nach do rinn mi dad a bheireadh näire orm fhéin no air an eaglais. Tha mi ag aideachadh gu'n deachaidh mi do'n tigh-chluich, ach cha robh mi ann ach aon uair, agus an uair sin fhéin bha mi ann còmhla ri daoine ceart stuama, càirdean air a bheil meas mòr agam agus ris naon dealaich mi air son Aristarchuis no air son duine eile a chunnaic mi riamaich."

"Cha'n aithne dhomhsa do chàirdean," fhreagair Pòl, "agus cha 'n 'eil mi dol a ràdh dad timchioll orra, ach is aithne dhomh Aristarchus, mo bhràthair dileas anns a bheil làn earbsa agam. Is aithne dhomh fhaighidinn agus a ghràdh, agus tha fhios agam nach tugadh e breith neo-chothromach air do

dholl-a-mach. O, a Dhemaïs, gabh thusa mo chomhairle agus bi glie, leig seachad gòr-aiche agus gaol an t-saoghal, agus aidich do chionta an làthair Dhé, agus bithidh tu fhathast an ni a b'abhaist duit a bhi dhomhsa, mo mhac gràdhach anns an Tighearna."

Is beag nach robh danarrachd Dhemaïs air a bhriseadh sios leis an fhacal mu dheireadh so, mo mhac gràdhach, ach bha a chridhe air a bhioradh leis an smuain nach d' fhuair e ceartas agus gu'n do ghabh Pòl taobh Aristarchus, agus is e a thubhairt e, "Tha fhios agaibh gu maith an gaol a tha agam oirbh, agus tha e 'gam ghortachadh sibh a bhi saoilsinn gu'n do rinn mi crion. Tha mi a' faicinn nach 'eil feum air bith ann dhomh mo thaobh fhéin de'n ghnothuch innseadh, oir cha 'n éisd sibh rium ged a dh' éisd sibh ri Aristarchus. Ach ma tha sibhse agus Aristarchus an dùil nach h-airidh mi air fantuinn ann an comunn nan Criosduidhean cha chuir mise dragh na's fhadaidh oirbh."

Leis an fhacal sin chaidh Demas a mach. Cha do ghairm Pòl air ais e, ged a bha a chridhe a cheart cho goirt ri eridhe Dhemaïs.

Is e so an naigheachd, ma's fiòr an t-Urranach Seumas Ballingal, D.D., a tha air chùl an fhacail sin a sgrìobh Pòl gu Timoteus, *Thréig Demas mi air dha an saoghal so a ghràdhachadh.*

AIR SABAID COMANACHAIDH.

Thugabhairt comhfhurtachd, thugabhairt comhfhurtachd do mo shluagh-sa, deir 'ur Dia.
—Isaiah xl. i.

Chuala mi iomradh air ministear òg a thug seachad searmha mòr air Sàbaid comanachaidh, a' dearbhadh le argumaidean làidir gu robh Dia ann. Ach ged tha feum air argumaidean làidir air uairean ann an seirbhis an t-soisgeil, tha an freagarrach ann air son gach ni, agus cha'n e Sàbaid comanachaidh an t-àm gus deasbuid ard no ealanta a dheanamh mu Dha no mu dhòmhaireachd na diadhaidheachd. Cha deanadh an deasbuid sin ach ar n-aire a tharruing air falbh bho na samhlaidhean naomh agus beannachte a tha f'ar comhair an diugh air a' bhòrd so, samhlaidhean a tha a' labhairt ri ar eridheachan nas sòluimte na b' urrainn argumaid air bith a dheanamh. Aig bòrd an Tighearna cha'n-eil ach aon iarrtus agus aon ùrnuigh a bu choir a bhi 'n ar eridheachan, gu'n tugadh. Dia dhuinn faireachduinn shòlasach air a làthaireachd, agus air a mhaiteas, agus air a thròcair. Cha 'n ann a dh' eisdeachd ciod a their an searmonaiche a tha daoine a' tighinn a dh' ionnsuidh a' bhùird so ach a dh' eisdeachd ciod a labhras

Dia riu. Gu'm biodh an Tighearna maille ruinn anns an t-seirbhis naomh so an diugh, agus gu'n labhradh e sìth r'a shluagh.

An uair a bha an diadhair agus an searmonaiche ainmeil, an t-Ollamh Iain Watson nach maireann, a' leigeil dheth dreuchd na ministrealachd, thubhairt e gu robh dà mhearachd 'n a obair fhéin a dh' fheuchadh e ri cheartachadh, na'n robh e a' tòiseachadh as ùr; (1) dheanadh e a shearmoin na bu ghiorra, agus (2) bheireadh e barrachd comhfhurtachd d'a choimhthional na thug e riamh dhaibh. Sin comhairlean a tha feumail do shearmonaichean eile cuideachd, ach is e an té mu dheireadh dhijubh as feàrr, oir anns gach coimhthional a bhios cruinn faodar a bhi cinnteach gu bheil duine air chor-eigin, agus gu bitheanta iomadh duine, a tha giùlan uallach trom agus dionmhair, daoine a dh' fhàgadh tigh an Tighearna gun aotramachadh air bith fhaotainn, no leighis do leòn an cridhe, mur biodh facal caoimhneil no falas comhfhurtachd air a labhairt riu.

Ach ged tha e mar fhiachaibh ais searmonaichean an t-soisgeil comhfhurtachd a thoirt do shluagh an Tighearna cho mhaith ri rabhaidhean, bhòdh e na b' feàrr air fad na'n rachadh daoine gu facal an Tighearna air an son fhéin a dh' fhaotainn comhfhurtachd an àm am feuma, oir mar is trice is ann tre Fhacal a tha Dia a' labhairt sithe ri eridheachan a tha fo thrioblaid. A bheil leabhar eile air an t-saoghal anns a bheil uiread comhfhurtachd 's a gheibhearr anns a' Bhiobull? Tha e làn de'n chomhfhurtachd as feàrr agus de'n chomhfhurtachd as buaine; an leabhar as prisile fo'n ghréin do luchd a' chridhe ghoirt cho mhaith ri luchd a' chridhe cheirt.

Bha Iosa air a thogail air na sgriobturan; bha e air oileanachadh anna bho laithean òige air chor agus gu'm b'aithne dha gu maith am facal so ann an leabhar Isaiah, *Thugabhairt comhfhurtachd, thugabhairt comhfhurtachd, do mo shluagh-sa.* An t-seachduinn mu dheireadh d'a bheatha air thalamh b'e na sgriobturan a bu bhiadh agus a bu dheoch dha, agus am measg nam briathran eile a thàinig thuige thàinig iad so thuige le eumhachd an Spioraid Naoimh, oir leig e seachad gach seanchas eile a b' abhaist a bhi aige r'a dheisciobuil agus thòisich e air comhfhurtachd a thoirt daibh mar gu'm biodh mòthair a' toirt comhfhurtachd d'a cloinn. —*Na biodh bhur eridhe fo thrioblaid: ann an tigh m' Athar-sa tha iomadh àite-còmhnuidh; tha mi dol a dh' ullachadh àite dhuibh.* Guidhidh mise an t-Athair agus bheir e dhuibh comhfhurtair eile, chum gu'm fan e maille ribh gu brath. Tha mi fàgail sithe agaibh; mo shìth-sa a ta mi toirt duibh;

cha'n ann mar a bheir an saoghal a tha mise a' toirt duibh. Na biadh bhur cridhe fo thrioblaid, agus no biadh eagal air. Mar a ghràdhach an t-Athair mise, mar sin ghràdhach mise sibhse: funairbh ann am ghràdh-sa. Anns an t-saoghal bithidh àmhghar agaibh, ach biadh deagh mhisneach agaibh; thusg mise buaidh air an t-saoghal.

Tha na briathran so a labhair Criod r'a dheisciobuil làn comhfhurtachd gun teagamh, ach am buin a' chomhfhurtachd so dhuinne? Ceasnaicheadh gach neach a chridhe féin, mar tha an t-abstol ag iarraidh oirnn, oir cha bhuin comhfhurtachd nam briathran so ach a mhàin dhaibhsan a tha ag aideachadh Chriod mar a bha na ceud dheisciobuil 'g a aideachadh. Tha Facial an Tighearna ag ràdh, 'Abraibh ris an ionracan gur maith a dh' éireas dha', ach tha Facial an Tighearna ag ràdh cuideachd, 'Is an-aoibhinn do'n aingidh; is ole a dh' éireas dhasan. "Na tugairbh; tabhartas diomhain dhomhsa na's mò," tha an Tighearna ag ràdh, "nighibh, glanaibh, cuiribh air falbh olc 'ur deanadais as mo shealladh; sguiribh de'n olc; iarraibh breitheanas; deanaibh fuasgladh air an fhearr a tha sàruichte; cumaibh còir ris an dilleachdan; tagraibh cùis na bantraich." An diugh agus sinn 'n ar suidhe aig a' bhòrd naomh so tha ar coguis 'g ar diteadh, agus tha lagh an Tighearna 'g ar diteadh, air chor agus na'm b' ann ris an lagh a mhàin a bha ar gnothuch gu'm faodamaid a ràdh nach 'eil dòchas no comhfhurtachd air bith anns an lagh dhuinn. Ach tha ar gnothuch ri Criod agus r'a shoisgeul; thàinig Criod do'n t-saoghal, cha'n ann a ghairm nam firean a tha cheana air am fireanachadh leis an lagh, ach a theàrnadh pheacach a tha air an diteadh leis gach lide de'n lagh. "Thigibh a nis, agus tagramaid ri cheile," deir an Tighearna, "ged robh 'ur peacaidhean mar an sgàrlaid; bithidh iad geal mar an sneachd; ged robh iad dearg mar chorcur, bithidh iad mar olainn." "Ma dh' aidicheas sinne ar peacaidhean, tha esan fireannach agus ceart, chum ar peacaidhean a mhaitheadh dhuinn, agus ar glanadh o gach uile neo-fhìreantachd." "Glanaidh ful Iosa Criod a Mhic sinn o gach uile pheachadh." Sin a' chomhfhurtachd a tha na samhlaidhean naomh so a' labhairt an diugh ribh-se, a luchd-comachaidh; tha iad a' cur an céill na's sòluimte na's urrainn briathran duine no aingil a dheanamh gu'n do bhriseadh corp Iosa agus gu'n do dhòrtadh fhuil air bhur son-se.

Cha'n urrainn searmonaiche air bith gràdh agus tròcair an Tighearna a dheanamh na's farsuinge na tha iad ann an da-rìreadh, agus na'n gabhadh e air fhéin tròcair an

Tighearna a dheanamh cho beag cumhann ri chridhe beag fhéin, chronaicheadh agus bhreugnaicheadh na samhlaidhean naomha so a theagasc, oir tha iad a' cur an céill nach ann a mhàin air son dhaoine maithe no air son ionracan a dh' fhuiling an Slànuigheach ach air son pheacach. Ma tha duine air an t-saoghal an diugh cho comharrachte air son aingidheachd am measg dhaoine eile 's gu'm faodteadh a ràdh uime gur e duine as miòsa anns an t-saoghal uile gu léir,—bhàsaich Criod air son an duine sin cho cinnteach 's a bhàsaich e air son Eoin. Sin comhfhurtachd an t-soisgeil, agus sin an soisgeul a tha an t-sàcramaid naomh so a' searmonachadh dhuinne an diugh, nach ann idir leis na h-oibríbh fireantachd a rinn sinn a tha sinn air ar saoradh, ach leis an obair a rinn Criod air ar son.

Thugaibh comhfhurtachd, thugaibh comhfhurtachd, do mo shluagh-sa, deir 'ur Dia. Bu mhaith leam-sa comhfhurtachd a thort do shluagh an Tighearna an diugh, oir ma tha feadhainn an so aig nach 'eil feum oirre, tha fhios agam gu bheil feadhainn eile ann a tha lag 'n am misneach agus 'nan creid-eamh, a' tighinn a dh' ionnsuidh a' bhùird fo eagal gu'm faod iad a bhi ag itheadh agus ag òl breitheanais daibh féin. Ach cha'n e rud air bith bhuamh fhéin a bu mhaith leam a thairgssin daibh, ach Facial seasmhach an Tighearna. Agus ciod a' chomhfhurtachd as làidire na am facial so mu nàdur agus mu dhòighean an Tighearna ris a bheil gnothuch againn, "Cò an Dia ann a ta cosmhuit riutsa, a mhaithseas aingidheachd agus a ghabhas seachad air easaontas do shluagh, oir ar Dia-ne cha ghléidh e a chorruich gu siorruidh do bhrigh gur toigh leis tròcair. Pillidh e a ris; gabhaidh e truas diinn; comhdaichidh e ar n-easaontais, seadh tilgidh e ar n-uile lochdan ann an dòimhneachdaibh na fairge." Sin an Dia ris a bheil gnothuch againn, ach mur leòr leibh an teisteanas so a thug a sheirbhiseach Micah air, cluinnibh ciod a tha Pòl ag ràdh, "An ti nach do chaomhain a Mhae féin, ach a thug thairis e air ar son-ne uile, eionnsonn maille ris-san nach toir e mar an ceudna dhuinn gu saor na h-uile nithe?" Ach ged is maith Pol agus ged is maith Micah tha guth eile a' labhairt ruinn an diugh as buadhmoire agus is sòluimte na'n guth-san, guth an Tighearna Iosa e féin, ag ràdh ruinn, "Thigibh a'm ionnsuidh-sa sibhse uile a tha ri saothair agus fo uallach trom is bheir mise suaimhneas duibh: an tì a thig a'm' ionnsuidh cha tilg mi air chor air bith a mach e." Sin ar comhfhurtachd làidir-ne an diugh, is fàth ar dòchais.

A' CHARRAIG.

B'i a' charraig sin Criod.—i. *Corint. x. iv.*

A réir beul-aithris nan Iudhach lean sgealb de'n chreig a bhuail Maois clann Israeil air an turus, air chor agus nach robh cion uisge orra anns an fhàsach. Cha'n-eil sinn an dùil gu'n robh Pol a' creidsinn na seann sgeulachd sin, ach rinn e feum dhith anns an litir so a chionn gu'n faca e innta samhladh air firinn spioradail a bu mhaith leis a chur an cuimhne eaglais Chorint; is e sin r'a ràdh, gu bheil gràdh is càram Dhe a' leantuinn a shluagh gun sgur, agus gu bheil feartan sòlasach an t-Slànuigheir a' dol an cois chreidmbeach anns gach ceum d' an turus air thalamh.

Anns a' chunntas a tha leabhar Ecsodus a' toirt airimeachd chloinn Israeil anns an fhàsach tha mòran nithean a' tachairt oirnn a tha glé iongantach. Tha sinn air ar toirt air ar n-aic gu òg-mhaduinn an t-saoghal, 'nuair a leughas sinn mu'n neul agus mu'n teine a chaidh romhpa g' an treòrachadh; mu na frasan mana a thuit o nèamh, agus nithean eile de'n t-seòrsa sin; ach is e an sruaim shònruichte a tha ruith troimh an eachdraidh uile mar ghath gréine, gu bheil cumbachd is glicias Dhe ag oibreachadh ann an eachdraidh an t-saoghal, agus gu bheil e a' treòrachadh dhaoine ann an dòighean nach aithne dhaibh a chum a rùintean diombair fèin a choimhlionadh.

Thachair na nithean so dhaibhsan mar eisempleirean, tha Pòl ag ràdh, agus sgrìobhadh iad chum sinne air a bheil deireadh an domhain air teachd a theagasc, agus ged a thàinig atharrachadh mòr air an t-saoghal o làithean Mhaois, tha mòrbhuilean Dhe mu'n cuairt air a shluagh an diugh fhathast cho cinnteach 's a bhi iad mu'n cuairt orra, 'nuair a dh' ith iad aran o nèamh anns an fhàsach. Ged nach 'eil Dia a' labhairt ruinne an diugh anns a' cheart dòigh anns an do labhair e ris na h-aithrìchean o shean, agus ged nach 'eil a fhreasdal ag oibreachadh 'n ar beatha air an aon mhodh anns an d' oilrich e ann am beatha Israeil, is e an t-aon Dia a labhair riusan agus ruinne. An uair a bha an saoghal ann an staid leana-baidh a thaobh èolas Dhe is tuigse spioradail labhair Dia r'a shluagh mar ri leanaban. Labhair e riù le comharran follaiseach, le iongantas an ghlacadh an t-sùil agus an inn-tinn. Ach air do'n t-saoghal a staid leana-

baidh fhàgail 'na dhéidh, stad na comharran agus na mòrbhuilean follaiseach sin, agus thòisich Dia air labhairt r'a shluagh air mhodh eile. Ach ged nach 'eil Dia a' noch-dadh a làthaireachd no a chumhachd anns na linntean so air an aon dòigh anns amaca clann Israeil iad, tha mòrbhuilean a ghlioncias agus a ghràis cho dlùth dhuinne 's a bha iad dhaibhsan, na'n robh againn an t-sùil a chitheadh agus an eridhe a thuigeadh iad.

Is iomadh samhladh is cosmhalaichd a chleachd Pòl a chum maise is glòir an Tigh-earn Iosa a dheanadh soilleir do'n t-saoghal. Bha ainm an t-Slànuigheir os eionn gach ainm dha; chleachd e uile bhuadhan 'inn-tinn a chum an t-ainm naomh àrdachadh, agus air dha na Rabbaidhean a chluinntinn a' labhairt 'n an dòigh thlòram neo-spioradail fèin mu'n charraig a lean clann Israeil anns an fhàsach, rinn e greim air an t-samhladh, chuir e brigh is maise iù anns an t-seann sgeulachd, agus thuirt e ri eaglais Chorint, *B'e Criod a' charraig sin.* Agus am measg nan nithean ris a bheil Criod air a choslaichadh anns an Tiomnadh Nuadh, gus a chumhachd agus 'obair a nochdadh do dhaoine, cha'n-eil samhladh as freagarrache no am facial so, *a' charraig.* Anns an t-seann Tiomnadh tha Dia gu bitheanta air a choimseas ri carraig. Ann an aon chaibideil an leabhar Dheuteronomi tha an coimeas so air a chleachdadh sia uairean; (xxxii, 4, 15, 18, 30, 31, 37). Anns na sailm tachrair gu tric air a choimeas cheudna; is e an Tighearna mo charraig (Salm xviii, 2), treòraich mi a chum na carraige as àirde na mi fèin (Salm lx, 2); carraig mo neirt, mo theàrmunn is e Dia, (Salm lxii, 7); is tu carraig mo shlàinte, (Salm lxxxix, 26). Ach is e Pòl a mhàin a thug an coimeas so do Chriod, ged a bha Isaiah ann an aon seadh air thoiseach air, oir labhair esan mu'n Mhesiah fada roimh àm a theachd mar dhuine "a bhios mar ionad-fasgaidh 'o'n ghaoith, agus mar dhìdean o'n doininn; mar shruthan uisge ann an àite tioram, mar sgàile creige móire ann an tìr airsnealaich." Tha an samhladh cho brìogh-mhor 's nach 'eil e iongantach gu'n do rinn fear de bhàird na h-eaglais greim air, ann an laoidh a fhuair oisean blàth ann an eridhe chreidmheach air feadh an t-saoghal uile,

*Chreag nan Linntean! stigh fo d' sgàil
Bitheams' air mo dhion gu bràth,*

Thubhaint Criosd féin aon uair, "Gach neach a ni mo briathran-sa samhlachidh m' e ri duine glie a thog a thigh air carraig," agus uair eile thubhaint e gu'n robh creid-eamh Pheadair mar charraig agus gur ann air an seòrsa creige sin a thogadh e 'eaglais. Is e sin r'a ràdh, tha iadsan a tha creidsinn gur e losa mac Dhe agus a ni a thoil a' socruchadh am beatha spioradail air bunaitheas-mhaich. Tha iad a' togail air carraig nach brisear.

Dh' fhaodamaid an samhladh a leantuinn a mach na's fhaide agus labhairt air an *dòn*, agus am *fasgadh*, agus an *teáruinteachd* a tha a shluagh a' factainn ann an Criosd; ach is leòir dhuinn aig an àm so greim a dheanadh air an aon smuain, gu bheil Criosd a' dol maille r'a shluagh air an turus dir-each mar a lean a' chreag clann Israeil, a réir beul-aithris nan seanairean. Gheall e d'a dheisciobuil gu'm biadh e maille riu eadhon gu deireadh an t-saoghal. Cha'n eil e 'g am fàgail gun taic gun chuideachadh ri aghaidh nan cunnartan agus nan naimh-dean a thachras riu, ach tha aingeal a lath-airreachd air an deas làimh a ghnàth. Ma tha neòil dhorcha 'ga fholuch uainn, agus mur bheil faireachduinn againn air co-cho-munn a ghràidh, is ann againn féin a tha a choire agus cha'n ann aige-san. Cha'n urrainn e còmhnuidh a dheanamh annainn ma tha sinn a' toirt aoidheachd 'n ar cridhe do nithean a tha calg-dhireach an aghaidh 'inntinn-san. Ciod an réite as urrainn a bhi eadar Criosd agus Belial, no ciod e caidreabh na fireantachd ri neo-fhìreantachd? Ach ma tha a shluagh a' coimhead fhacail agus a' deanamh a thoile, ni e còmhnuidh maille riu agus cha'n fhàg e iad gu bràth. Bheir e àithne d'a ainglean m' an timechill chum an gleidheadh 'nan slighean uile. Bidh aran aca r'a itheadh is deoch r'a òl nach aithne do'n t-saoghal. Tha abhainn de uisge beò a' sruthadh o charraig nan àl, agus gheibh iadsan a dh' òlas de'n uisge sin neart is beatha.

'S Tusa 'n tobar beò gu fior
'Chaisgeas m' iotadh mòr gu saor
'Chuireas sòlas ann am chridh'
'S fad na siorrhuidheachd nach traoigh.

Ciod air bith na duileadasan no na deuchainnean a thachras air luchd-leanmhuinn Criosd, biadh iad fo dheagh mhisнич, oir tha esan maille riu agus is leòir a ghràssan air an son. Ma tha iad ann an teagamh, no ma tha an solus a' fàs fann, gairmeadh iad air an seòladh, oir "treòraichidh e na daoine ciùin ann am

breitheanas." Ma tha an neart a' failneachadh no an cridhe fo eagal feitheadh iad na's bitheanta agus na's dùrachdaiche aig cathair nan gràs oir "iadsan a dh' fheiteas air an Tighearna ath-nuadhaichidh iad an neart." Na abair a'd chridhe, "Cò a théid suas air nèamh a thoirt Criosd a nuas, oir tha am *Facal maille riut*." Tha Criosd cho dlùth dà shluagh an diugh 's a bha e do na deisciobuil an uair a għluais iad maille ris ann an Galile, oir għeall e nach fàgadh e iad 'nan dilleachdain ach gu'n tigeadh e d' an ionnsuīdh. "Ma għarġadhaicheas neach misse, gràdhaichidh m' athair esan agus thig sinn d'a ionnsuīdh, agus ni sinn còmhnuidh maille ris"; *Eoin* xiv. 23.

Cha'n e mo mhiann thu thriall air falbh
gun dàil
Mar neach air chuairt, ach thu bhi 'għabha
tāimh
A'm chuideachd féin, a Dhe, le càirdeas
dlùth,
A chaoidh nan cian nach tréig, fan maille
rium!

LA IS BLIADHNA LEIS NA H-EOIN.

COINNEACH MACLEOD.

Tha mi 'ga mheas 'na bhuanachd nach beag gu'n do dheonaich Ni Maith dhomh, a dh' aindeo drip an t-saoghal, la is bliadhna de mo bheatha chur seachad comhla ris na h-eoin. Riamh o'n chaidh innseadh dhomb, an tùs m'oige, gu robh mi 'cho għorach ris na h-eoin, bha m'fħuil a' teğħadha ri m' fhine, agus mo chridhe għnàth an geall air a' chairdeas agairt. Theagħamh, na'm bith-inn 'gam shloinneadh fein, gur h-ann do na h-eoin-mħara as ro-chàirdiche mi; ach cha'n 'eil mi idir a' gearan, is cha bu chomain dhomh, gur h-ann an luuib nan eun-monaħħ a dheonaich Ni Maith mo chur. Tha robh mi buileach gun eolas orra roimhe. Co-dhiu, bhiomaid a' beannachadh d'a chéile air an rathad mhor, is anns a' choille-chnò; agus a thuilleadh air sin, bu chaomh leam riamh a bhi leughadha eachdraidh na h-ealtainn a reir nan ollamh. Ach is eol domh nis nach ionnan idir an dà nì, aithne gun chomaidh agus cайдreabh taobh an nid. Bha mi uair anns a' bheachd gu robh na h-ollamhan na b'eol-aiche air nòs na h-ealtainne na bha na h-eoin fhein, ach cha'n 'eil mi buileach cho daingean anns a' bheachd sin an diugh. Co-dhiu, chunnaic mi na h-eoin a' neadachadh am badaibh, agus ag ittheadh troileis, a bha calg-dhireach an aghaidh gach riagh-

ailt a leugh mise riamh anns na leabhraichean. Gun teaganh, tha cion na Beurla fagail nan eun deireasach an iomadh doigh; is e sin as coireach nach do thuig iad thathast, gur h-e an t-ollamh nach d'ith boiteag riamh, is nach do shuidh riamh air nead, as feartas fios ciod tha maith do chreatairean beaga ta deanamh an dà chuid. A mach uaithe sin, faodar a radh le firinn nach 'eil clann-eunlaidh agus clann-daoine, maith ris a' mhaith agus ole ris an ole, na's eu-coltaiche ri chéile na tha bo mhaol odhar agus bo odhar mhaol—ach direach gu bheil na h-eoin beagan na's glice anns a' ghòraiche, agus na daoine beagan na's gòraiche anns a' ghliocas.

Is iomadh uair, is mi 'nam shuidhe air cliabh aig ceann an tighe, a smaointich mi nach robh an Calaman idir cho neo-chiontach ri choltas, is gu robh dealan beag de 'n chrochaire a' boillsgeadh air uairibh 'na shuil. Nis o'n bha mi thall is a chunnaic mi, tha mi ag iarraidh maiteanais air a' Chalaman. Is fheudar domh aideachadh gu bheil e direach mar tha e, 'na mhoigein laghach neo-chiontach, nach cumar gu brath oidhche 'na dhùisg le luasgan eanchainn. Mheall a' Chailleach-oidhche orm cuideachd. Bha mi an dùil riamh gu'm bu bhoireannach maith i; agus cha robh uair a bhlaomadh i a dà ghlog-shuil nach robh i toirt 'nam-chuimhne latha-traisg, no ni-eigin eile ceart cho cràbhach. Tha fios agam a nis gu bheil ise cuideachd direach mar tha i—is cha'n ann mar a shaoil! Chunnaic mi na h-eoin eile call an lùiths leis a' ghàireachdann, is a' chailleach a' dol troimh 'n chòmhradh aineil a bha eadar i fhein agus Domhnall Mac Fhionnlaidh bochd a bha'n Loch abar. 'Is ann mar so a bha,' theireadh ise, is i 'na seasamh air tobhta ceardaich a bh'ann. 'Thuirt Domhnall rium fhein, is mi eur seachad an fheasgar combla ris:

"Nis o'n a tha thu aosda."

Bha e leth-char dall, an duine bochd!

"Deansa t' fhaosaid ris an t-sagairt,
Agus innis dha gun euradh
Gach aon sgeula g'a bheil agad."

Chrom mi fhein mo cheann gu baintidh grinn, is rinn mi osnadh mor, is chuir mi eaois shliom bhoidheach air mo ghuth, is rinn mi osnadh eile nach bu mhiosa na chiad shear, agus arsa mi fhein:

"Cha d' rinn mise braid no breugan,
Cladh no tearmad a' bhristeadh,
Air m' shear fhein cha d'rinn mi iomluas,
Is cailleach bhochd ionraic mise."

Ach thusa, Chailleach-oidhche! Bha fios hannt orm eolas na bu dlùithe fhaotainn air an Fheannaig, ach gu tubaisteach thachair gu robh ise fo choill anns a'cheart àm—co-dhùi, fad na ciad leth-bhliadhna. Bha seal-gair ùr air tighinn do'n duthaich, agus bha de chron air, combla ris gach crón eile, gur h-e an t-eun air an cuimsicheadh e a leagadh e; ni nach 'eil idir cumanta am measg luchd-seilge, oir cha'n fhaca mi riamh nach e an t-eun a bhiodh iad a' seachnad, bu dlùithe rachadh air a' bhàs. Chuala mi an Dreathann Donn ag radh, gu'm bu mhisde an duthaich gu leir fògairt na Feannaise—agus gu 'm b'fheairde cuideachd! Cha'n 'eil mi ag radh nach robh an Dreathann ceart. Cha toigh lean a bhi 'ga innseadh, ach cha robh an Fitheach anabarrach aoigheil rium idir. Tha an t-ainm aige bhi glic; agus ma's fior na theirear, is cliabh eblach air an druim an gliocas. Fhad's a bha mi anns an ealtainn, cha deachaidh fois air an duine thruagh o mhoch gu dubh, ach a sìor-chànanraich gu robh deireadh an t-saoghal am fagus, agus gu robh na seachd deamhain cheana mu sgaoil. Theagamh gu bheil e miòmhail dhomhsa an rud aithris, ach cha'n fhaca mi, a dh'aindeoin giòrrad na h-ùine! gu robh càil an Fhithich gu ròic dad na bu mhiosa na bha i roimhe. Cha bu toigh leam a' Chuthag riamh, is cha toigh leam fhashtast i. Tha i ole, ole. Tha cuimhne agam aon mhaduinn, is mi fann le cion mo bhrochain, gu'n d'rinn i diol cho sgreadaidh orm is nach robh mi gu maith fad na bliadhna as a dhéidh. Is tha i cho breugach ris na fir-ehlis. Chuala mi ghogaid uair is uair a' gùgail gu ladurna gu robh an samhradh air tighinn, agus mi fhein 'gam dhùbh-reothadh leis an fhuachd ri taobh braidseal mor teine. Is tha fios aig a' bhaile gu leir gu'm bi a' bhaobh ri leughadh nan cupannan, ged tha meomhair na faidheadaireachd g' a dìth. Dh'innis i dhomh fhein o chionn còrr is fichead bliadhna nach faicinn ach dà nollaig eile; dh'innis i dhomh an uiridh, is aodann oirre cho fada ris a' chlobha, gu faicinn a dhà deug eile. Ach nach diomhain domhsa bhi leudachadh air caithe-beatha na Cuthaige. Mar thuirt an Calaman bochd, is ceann-crom air leis an näire: 'Am faca tu fhein riamh eun laghach sam bith a' breith uighean an tighean chàich—ar leam nach 'eil e daent! Chuir na h-eoin eile mi fo gheasaibh, gu'n innsinn do chloinn-daoine gu bheil càirdeas na Cuthaige do'n ealtainn a mach air an fhicheadamh glùn: agus ceart cho luath 's a dh'fhosglas i a gob, gu'n aithnich neach sam bith gu bheil blas na Beurla air a cuid Gaidhlig. Tha an

Dreathann Donn anns a' bheachd gur h-ann an California thall a bhios i cur seachad a' gheamhráidh, is gur h-e sin as coireach i bhi cho suarach coma c'ait an tilg i smugaid. Bha amharus agam roimhe gu'm b'fhiorgheop a' Chathair, agus nach robh an Clacharan fad air deireadh oirre, is gu'm biodh iad le chéile bódhradh chàich o mhoch gu dubh le'n cuid bòilich. Ciod tuilleadh a th' annta a bharrachd air geop is air bòilich, cluinnear 'na dhéidh so. Cha'n 'eil agam ach teist mhaithe ri thoirt air an Smeorach is air an Uiseig: tha iad le chéile cho maith ri'n ceol, agus fòghnaidh sin. Cha'n ann 'ga ailis air an Smeorach a tha mi, ach saoilidh mi nach 'eil e buileach cho neo-shaboghalta ris an Uiseig, agus gu bheil beagan a bharrachd de'n deamhan ann: dà nì nach misde neach sam bith a ta fuireach an ath dhorus ri Sionnach no ri Cailleach-oidhche. Cha bhiodh ann ach ladurnas dhomh am Bru-dearg a mholadh. O bhàrr a ghuib gu bàrr na h-earr-ite, cha'n fhaighean ghaineamhan de'n fhoill ann; agus cha'n 'eil eun eile anns an ealtainn gu leir as urrainn a thilgeadh air, gu'n do dhiochuimhnich e rianmh e' ar son ata bhroilleach dearg. Bidh e fhein is an Calaman, na truaghain, a' deanamh an dìchill, a dh'aindeoin bùirt is magaidh, gu tomhas de stòldachd is de chràbhachd a chur anns na h-eoin eile. Ach mar thuirt an Dreathann Donn riutha: 'Tha sibh tuilleadh is anmoch, a chàirdean ion-mhuinn. Na robh thusa, Chalamain, air an àire a chur fodha, bhiodh an saighal cuibhiseach maith an diugh.' Tha so 'gam thoirt gus an dileas dheireannach—mo chaombharaid, an Dreathann. An dà chuid an léirsinn is an duinealas, is e iochd ar n-achd righ na h-ealtainne; an coimeas ris, cha'n 'eil anns an Iolair ach eridhe na circé ann an gob na h-airce. A' chìad uair a bhruidhinn mi ris, bha e air an iteig dhachaidh, agus smùid aige air port:

'Tha mi 'n dùil gu'm bi mi nochd
Ri taobh mo ghaoil, ge b'ann air sop,
Tha mi 'n dùil gu'm bi mi nochd
Air taobh a bhos na h-aibhne.'

Dh'innis mi dha, anns a' Ghaidhlig a b' fhearr a bh'agam, gu'm b'e mo rùn la is bliadhna chur seachad comhla ris na cairdean; agus gu'm bithinn fada 'na chomhain, na'n gabhadh e mi fo a sgéith fhad's a bhithinn anns an ealtainn, is gun annam ach leirist de choigreach. 'Mata, a choigrich,' ars' esan, 'cha'n 'eil barail chòir sam bith agam fhein air cloinn-daoine; a' chuid nach 'eil stràiceil dhiubh, tha iad ole, agus

a' chuid nach 'eil ole, tha iad cho gòrach ris na cruimheagan. Ach o'n thainig thu, charaid, is gur teotha fuil na uisge, fhad's a bhios còsag no boiteag agam, bidh còsag is boiteag agadsa.' Mur do chum, is mur do sheachd-chum, esan ri ghealladh, cha'n 'eil solus anns a' ghréin no doimhneachd anns a' mhuir. Ged gheibhinn saoghal na b' fhaide na tha dùil agam ris, cha leig mi as mo chuimhne gu brath an Dreathann is e 'na sheasainn air stob, sop feoir 'na bheul, goic 'na cheann, is e meomhrachadh air fir is air eòin, is air nithean diomhair an domhain. Is an uair a chnuasaicheadh e nithean gu dheoin, chàireadh e an sop air an stob, is dheanadh e an t-suil bheag rium fhein. 'Faodaidh gu bheil mi neònach,' theireadh esan, 'ach is iomadh rud a chunnaic mi, a dhuine.' Agus gu cinnteach b'fhiòr dhà, o'n a b'fhiòr uaithe. Ge mor am facal e, cha dàna dhomh radh, gu'n cuireadh e h-uile mac mathar de na h-ollamhan Gearmailteach anns na crannabhaibh seilich le feallsanachd is le diomhaireachd. A charaid bhig mhoir, cha'n ann a chionn gu robh thu coibhneil rium a tha mi 'ga radh, ach na faighinn triuir am dhuthaich, a thigeadh an gaoith do sgéithe an glicas, an uaisle, an duinealas, cha bu nead euthaige mo dhuthaich. Is cha'n iongantach leam, ged is iongantach uam! t'fhacail rium anns an dealachadh: 'O'n chuir mi eolas ort, a charaid, cha'n abair mi gu bheil clann-daoine cho ole 's a bha mi an dùil—ach, O bhoiteag chridhe, tha iad paitl na's góraiche!'

LAOIDH.

Ath-bheothaich d' obair fhéin:
A Dhé, do ghàirdean rùisg;
Cluinneadh na marbhaibh guth do bheòil,
'S do phobull gluais is dùisg.

Ath-bheothaich d' obair fhéin:
Bris cadal trom a' bhàis:
Cuir beatha anns na h-éibhleann fuar.
Le anail bheò do ghràis.

Ath-bheothaich d' obair fhéin:
Cuir iarraidh anns gach crìdh',
Ort fhéin is air an aran bheò
A thig o d' làimh gun dìth.

Ath-bheothaich d' obair fhéin,
Is àrdaich d' ainm ro chaomh:
Beothaich ar gràdh dhuit fhéin's do d'shluagh,
Le huaidh do Spioraid Naoimh.

ANNS A' CHOILLE BHEITHE.

Tha fear de shean-fhacail nan Gàidheal ag ràdh nach bi grinneas le luathas, ach na'n robh àine aig a' ghineil so air sean-fhacail a dheanamh—rud nach 'eil—tha mi an dùil gu'n cuireamaid car eile anns an fhacal agus gu'n abramaaid gu'm bi sonas le luathas. An ceart uair tha a' mhòr-chuideachd de shluagh an t-saoghal am beachd gu'm biodh iad làn shona na'm faigheadh iad a bhi siubhal troimh 'n dùthach cho luath ris na h-eòin. Tha faraid aig na coisichean ri racid-nan-cuibhlichean; farmad aig luchd-nan-cuibhlichean ri luchd-nan-carbadan-ùilidh; farmad aig luchd-nan-carbadan-ùilidh ris an fheadhainn aig a bheil soithichean-adhair; agus iad uile an dùil nach beir iad air a bhi sona mur bheil iad a'siubhal gun sgur, agus a' siubhal le luathas na gaoithe.

Ach a Mhuire na gréine cha 'n ionnan leam a bhi 'n am shuidhe air an tolman bhòidheach so anns a' Choille Bheithe, ag éisdeachd ri na h-adharcain-luachrach, agus ris na ròcais, seach a bhi ann am fear de na càraichean-siubhail a tha dol seachad air an rathad an diugh agus iad a' deanamh dà fhichead mìle 's an uair. Cha'n'eil farmad air an t-saoghal agam ris an fheadhainn a tha annta, agus tha amharus agam gu'm biodh an dara leth dhiubh a cheart cho sona ged a dh' fhanadh iad aig an tigh. Bho shuidh mi air an tolman so chaidh trì no ceithir fichead carbad-siubhail seachad, agus iad uile 'n an cabhaig mar gu'm biodh dotair a' ruith gu duine tinn. Ach ged a tha iad 'na leithid de chabhaig tha amharus agam nach 'eil anns a' chuid mhòr dhiubh ach daoine diomhaineach. Sin rud élé ned-nach, ach rud a cui tuig gu tric anns na làithéan so, gur e na daoine as diomhainiche as mothà air a bheil de chabhaig; daoine aig nach 'eil dad r'a dheanamh agus a dh' fhaodadh laighe seachd seachduinnean air an leabaidh na'n toilicheadh iad.

Coma leam am fasan ùr so idir, am fasan a bhi air għluasad gun sgur, a' siubhal sìos agus suas. Cha toigh leam idir e, agus ged nach biodh dad eile 'n a aghaidh ach gur e Satan a thòisich air an toiseach, bu leòr sin fhéin. An uair a chuir Iehobhah a' cheist air Satan, agus e air e féin a nochdadh gu dalmà 'n a làthair, "Cia as a thainig tu?," fħreagair Satan agus thubhaint e, "O im-eachd mu 'n cuairt air an talamh agus o siubhal sìos agus suas air." Is gasda le

Satan daoine a chur 'n an cabhaig, agus an cur gu siubhal, oir tha fhios aige glé mhaith gu'n cùm sin iad gun a bhi smuaineachadh air a chuilibheartan fhéin.

Tha mi an dùil gur e na dotairean a chuir ann an cinn dhaoine gu bheil e maith dhaibh a bhi siubhal sìos is suas. Ach tha na dotairean glé choltach ris na h-Arabaich; innisidh iad dhuit an rud a chòrdas riut. Sin an t-aobhar gu'm bi uiread de na lighichean a' comhairleachadh do dhaoine tinne dileag bheag uisge-bheatha a ghabhail an dràs 's a rithist. Tha fhios aca nach mì-chòrd an leigheas sin ri daoine idir, agus gu'm páigh iad gini gu toileach air son comhairle cho glic.

Cha'n'eil mise ag ràdh nach 'eil e maith do dhaoine atharrachadh fhaotainn an dràs 's a rithist, ach air mo shon fhéin dheth gheibh mi na tha de atharrachadh no de ùrachadh a dhìth orm gun dol dà cheud ceum o'm dhorus: gheibh mi e ann an sàmhchair na Coille Bheithe far a bheil úpraid an t-saoghal cho fada air falbh bhuam 's ged bhithinn am meadhon fàsach na h-Eiphit.

An ceann deich làithean tha agam ri paippear a leughadh air beulaobh comunn beag de dhaoine a tha mòran na's ionnsachte na mi fhéin, agus thàinig mi a mach do'n 'n Choille Bheithe an diugh a mheòdmhrachadh air mo shocair 'n am inntinn féin air a' chuspair air a bheil mi a' dol a bhruidhinn. Feumaidh duine a smuaintean a dheanamh soilleir dha fhéin mu'n urrainn e an deanamh soilleir do dhaoine eile, agus as eug-mhaisi simplidheachd is soilleireachd a bhi 'n a sheanchas cha'n'eil ann am fear-labbairt air bith ach ciombal a ni gleangarsaich. Tha aithreachas orm a nis nach do thòisich mi air mo smuaintean a shocrachadh na bu tràithe, oir tha an sean-fhacal ud a' seirm a'm' chluais, "Cha bhi luathas agus grinneas."

An uair a phòs nighean an uachdarain ann an Cille-sgumain, agus a bha an tuath a' toirt dhi soithichean airgid air son a' bhùird, dh' iarr iad air Iain Mòr Mac Thomais bruidhinn air an son agus òraíd fħreagarrach a thoirt seachad an cois an tabhartais. Dh' innis bean Iain an déidh làimhe gu'n tug e còig seachduinnean a' cur na h-òraíd ri chéile; gu'm biodh e a' dol troimhpe leis fhéin anns an t-sabhal maduinn is feasgar gus an do shaol na gillean gu'n robh e a' dol as a rian; agus gu'm biodh e 'g a għabail dhise trì no ceithir a dh' uairean 's an latha

gus an robh an òraid aice air a teangaidh na b' fheàrr na bha i aig Iain fhéin. Bu mbaith dhasan gu'n robh, oir an uair a thàining an latha chaidh e 'na bhreathal gu buileach agus b' fheudar do'n mhnaoi a bhi 'g a chuideachadh a h-uile uair a stadaradh e.

Tha mise a' dol a dheanamh air luchd-leughaidh na duilleig so car mar a rinn Iain Mòr Mac Thomais air a mhnaoi; tha mi dol a' dh' fheuchainn oirbhse an toiseach rud no dhà a bu mbaith leam a ràdh ris na daoine glie agus eagnaich ris am bi mi a' labhairt an eann dheich làithean, los mo smuaintean a dheanamh soilleir dhomh fhéin.

Is e an cuspair sònruichte air a bheil mi a' dol a labhairt, *Am ministear mar aoghaire*. Tha am falal aoghaire a' ciallachadh buachaille no ciobair, agus ciod an cliù a b' fheàrr air ministear air bith na gu'm biodh e 'n a bhuchaille maith, oir is e sin cliù a' Mhaighstir féin.

Tha na h-aoghairean coltach ris na bàird; tha iad air am breith 'n an aoghairean. Tha iad 'n am buachaillean gu nàdurra; 'n am buachaillean air caoraich chailte. Theagamh nach 'eil gibhteann searmonachaidh aca mar tha aig feadhainn eile, ach tha rud as fheàrr aca, tha ealadhainn aca air anamanna a chosnadh do Dhia. Faodaidh duine a bhi maith air searmonachadh gun bhi 'n a dhuine maith no diadhaidh e fhéin, ach cha'n urrainn duine a bhi 'n a aoghaire maith mur bheil e fhéin 'n a dhuine maith. Oir is ann le cumhachd a mhaithise no a dhiadhaidheachd a tha buaidh aige thairis air daoine eile agus cha 'n ann le cumhachd a theangaidh.

Uair a bha Iain R. Mott còmhla ri seana charaid thuirt an seann duine ris, "An uair a bhios tua agus duine eile leibh fhéin am bi thu a' bruidhinn ris mu Chriosd?" Chaidh am falal ud ann an cridhe Iain Mhott mar gu'm biodh saighead, oir chunnai e gu'n do leig e seachad iomadh cothrom air Chriosd a mholadh do dhaoine eile. Co aig nach 'eil droch coguis a thaobh na codach so?

Theagamh gu bheil cuid de dhaoine ann a bhios a' deanamh tuilleadh 's a choir de bhruidhinn mu Dhia agus mu ghairm an t-soisgeil r' an co-chreatairean aig amannan nach 'eil freagarrach air son a leithid sin de sheanchas, ach mu choinneamh an aon duine a tha dol ceàrr anns an dòigh sin tha ficead duine a' dol ceàrr le bhi cumail sàmhach uile gu léir.

Cha'n-eil dad idir a bhuineas do obair na ministrealachd air a bheil mise mi fhéin cho dearmadach 's a tha mi air oifig na h-aoghaireachd. Bidh mi a' dol a dh' fhaicinn

muinnitir a' choimhthionail 'n an tighean féin bitheanta gu leòir, ach faodaidh duine sin a dheanamh gun tairbhe air bith a bhi ann do'n fheadhainn air a bheil e a' tadhall. Air uairean bidh mi a' cur romham sguar de thadhall air a' choimhthional uile gu léir, ach a mhàin air daoine tinne, ach tha a' ghealtachd a' toirt orm leantuinn air fasan anns nach 'eil maith air bith, air eagal gun tòisicheadh an coimhthional air gearan agus gu'n abradh iad nach robh suim air bith aig a' mhiniestar dhiubh. An àite e bhi 'n a chomharradh nach robh suim agam dhiubh is ann a bhiodh e 'na chomharradh air m' eud d' an taobh na 'n cuirinn seachad na h-uairean a bhios mi a' cur seachad 'nan tighean am measg mo leabhrachaean agus a' rannsachadh na Firinn.

Mur bheil am ministear a' coimhlionadh dreuchd na h-aoghaireachd an uair a tha e a' tadhall air teaghlachean b' fheàrr dha gu mòr gun tadhall orra idir: mur bheil e a' tadhall orra ach mar gu'n deanadh am posta no Seonaid Eachainn a bhruidhinn air naigheachdan na dùthcha bha cho mhàith dha a bhi 'n a chadal. Na'n robh gibhteann an aoghaire aig duine gu nàdurra theagamh gu'n rachadh aige air siol an t-soisgeil a chur ann an àite air bith anns an suidheadh e eadhon fad chòig mionaidean. Ach air mo shon fhéidh, dh' fhairstlich an rud so orm cho buileach 's gu bheil mi cinn-teach nach tug Dia dhomh dad idir de ealadhain na h-aoghaireachd. Tha e duilich dhomh a ràdh ri duine eile mar thuirt Seanalair Booth ri Cecil Rhodes a' cheud uair a thachair iad air a chéile "A bheil cùisean ceart a thaobh d' anama?"

An uair mu dheireadh a bha mi ann an Cille-Sgumain bha mi fhéin agus Niall Mac Phàrlan, B.D., a' bruidhinn air a' cheart ni so, ach bha beachdan an Urramach sin calg-dhreach an aghaidh mo bheachdan-sa. Tha e an dùil gu bheil e fhéin 'n a aoghaire anabarrach maith agus gu bheil e a' coimhlionadh a' chuid sin d'a dhreuchd fada na's adh a' chuid sin d'a dhreuchd fada na's fheàrr na tha mise no duine eile ann an Cléir Mhuile. Ach innsidh mi dhuit ciod a thachair am feasgar a bha an t-Urramach Niall Mac Pharlain, B.D., a' tadhall air muianitir a' Bhailte Nodha agus leigidh mi leat fhéin, a leughadair, tighinn gu co-dhùnadh air bith a thoilicheas tu.

B'e a' cheud tigh anns an do thadhail e, tigh Iain Mhic Cuarraig. Bha Iain a' spealadh an fheòir is cha robh duine a stigh ach a bhean; boirionnach beag ruadh a bha 'na searbhanta aig a' Chòirneal mu'n do phòs i, agus aig nach 'eil rud air an t-

saoghal a' ruith 'na h-inntinn ach na h-aoidean uasal a bhiodh a' tighinn do'n Chaisteal. Dh' fhan e còmhla rithe fad leth-uair agus fad na h-ùine cha robh seanchas eile aca ach an Còirneal, agus clann a' Chòirneil, agus na h-uaislean.

An sin chaidh e do thigh Eòghain Ghobha. Bha Eòghan agus a chlann a stigh, agus a bhean cuideachd, ach an uair a thòisicheas Eoghan Gobha air bruidhinn air na bocsairean mu 'm bi e a' leughadh anns na paisearan cha'n-eil e furasda stad a chur air, agus bha céilidh a' mhiniastir gu maith fada mu'n do stad Eòghan de na bocsairean.

An uair a ràinig e Peigi Nic Phàil bha Peigi a' pacadh uibhean ann am bocsa a bha i a' cur gu nighean a peathar ann an Glaschu, agus b'e an còmhradh a bha eatorra fad na h-ùine a bha e a steach mar bha na ceartan aig Peigi a' breith. Thuirt i gu'n robh i a' faotainn sia uibhean 's an t-seachduin bho na Wyandottes, agus dh' earalaich i air a' mhiniastir gun seòrsa air bith a chumail ach Wyandottes. Thug Peigi cupan tea dha mu'n d' fhalbh e.

Mu'n do chiar am feasgar thadhlaill e ann an eòig tighean eile; bha iad uile toilichte fhaicinn agus thairg iad uile tea dha. Rinn e fhéin agus muinntir nan tighean sin seanchas mu fhichead rud; mu ua gualadair-ean nach 'eil ag obair; mu'n àireamh cheara-fraoich a mharbh an Còirneal; mu'n phris a fhuair Fionnladh Mac Rath air a' mhart ruadh, agus a phris a fhuair Tom Eliot air na h-uain,—ach aon fhacal cha robh eatorra a thaobh nan nithean a tha neo-fhaicisinneach agus siorruidh.

Ann an ciaradh an fheasgair thìll an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., dhachaidh, agus e a' faireachduinn 'na chridhe gu'n do rinn e obair-latha mhaith, agus gu'n robh am feasgar a chuir e seachad anns a' Bhaile Nodha maith do aobhar na h-eaglais agus do rioghachd Dhé air thalamh.

Ciod do bheachd fhéin, a leughadair?

Is e mo bheachd-sa gu'm b' fhéarr dha fhéin agus do'n eaglais agus do rioghachd Dhe e bhi 'na chadal, ach a mhàin gu'n robh e 'na fhaochadh do chridhe Ealasaíd Bheag gu'n d' fhuair i bruidhinn ris mu'n lòinidh a tha 'g a pianadh agus gu'n do riunn e ùrnuigh còmhla rithe, an aon dleasdanas spioradail no aoghaireil a choimhlion e fad an fheasgair.

Do mhiniastir nach 'eil 'n a fhòr aoghaire gu nàdurra tha e glé dhuitlich anns an là an diugh dol o thigh gu tigh trì no ceithir de làithean anns an t-seachduin gun a dhùchaimhneachadh gur e seirbhiseach agus

teachdaire an Tighearna a tha ann. Tha e furasda dha pairt a ghabhail anns a' ghoileab agus anns an t-seanchas gun bhuannachd a bhios a' dol mar nach robh ann ach fear-siubhail, no fear-reic aodaichean bho bhù Shimpsoin ann an Glaschu, no marsanta tea.

Faodaidh ministear gòrach do nach aithne a theanga a chumail barrachd cron a dheanamh d'a obair fhéin ann an eòig mionaidean na's urrainn e a dheanamh de mhaith anns a' chùbaid ann an eòig bliadhna.

An ath uair a dh' iarras Cléir Dhun-cailin orm earail a thoirt do choimhthionail no do mhiniastear òg a bhithear a' pòsadh ri eaglais tha mi an dùil gu'n cuir mi 'n an cuimhne dà fhacal anns an Fhìrinn air a bheil mi a' dol a dheanamh searmoin uair-eigin,—

(1) *Cha'n eil tlachd aig an Tighearna ann an casan duine.*—*Salm cxlvii.*

(2) *Nà rachaibh o thigh gu tigh.*—*Lucas x. 7.*

Ach ged nach 'eil cuid de na thubhairt mi ach eadar fheala-dhà is da-rìreadh tha mi làn chinnteach gu bheil a' chuid mhòr de mhiniastearan a' cosd barrachd d' an ùine na bu chòir dhaibh, a' falbh o thigh gu tigh, agus gu bheil iad a' deanamh sin cha 'n ann a chionn gu bheil e buannachdail dhaibh féin no do dhaoine eile gu spioradail ach a chionn gu bheil flughair aig an t-sluagh ris agus gu'm biodh iad a' gearan mur faigheadh iad e. Theaganadh gu'm bi mo choimhthionail fhéin a' gearan ornsach nach bi mi a' tadhall orra cho tric 's a bu chòir dhomh, ach an àite mo choguis a bhi 'g am dhùteadh gu bheil mi a' dearmad a' chuid sin de m' obair is ann a bhios i 'g am dhùteadh gu bheil mi a' cur seachad tuilleadh 's a chòir d' am ùine a' siubhal o thigh gu tigh agus o ghleann gu gleann, an uair a dh' fhaodainn a bhi ri obair a bu bhuannachdaile dhaibh ann am chathair.

An uair a tha daoine tinn no tha triobaid ann an teaghlach sin an t-àm anns am faod ministear a dhreuchd a choimlionadh am measg dhaoine gu sàmhach agus ann an spiorad a' ghràidh.

MAR A BHEANNAICHI DIA LEABHAR BEAG.

Tha mòran dhaoine a' sealltainn sìos le tair air na sgriobhaidhean ris an abrar *Tractaidhean*. Ach is toigh leamsa Tractaidhean, ma tha iad air an sgriobhadh gu simplidh agus ma tha dreach na firinn orra. Agus an àite a bhi sealltuinn sìos orra bu mhaith leam riaghailt ùr a dheanamh a thaobh oilean-

achadh mhiniestearan; nach biodh ministear òg air a leigeil a mach as a' Chollaiste no comas searnionachaidh air a thoirt dha gus an sgrìobhadh e Tract. Chuireadh sin dearbhadh air a theagast agus air a theachdair eachadh nach cuireadh ceasnachadh ann an Eabhrach.

Bho chionn ghoirid bha mi a' leughadh beatha an diadhair, Newman Hall, duine a rinn obair mhòr ann an aobhar an t-soisgeil, ach ged a bha a làmh ann an cuisean cud-thromach, agus a shearmonaich e ann an eaglaisean mòra an làthair phrionnsachan an t-sluagh, agus a bha e 'na charaid agus 'n a fhearr-comhairle aig maithean na dùthcha agus pearsachan Pàrlamaid, thàinig an smuain 'n am inntinn an uair a chrioch-naich mi an leabhar gur e an obair a bu bhuannachdaile a rinn e riamh *tract bheag* a sgrìobh e.

Bhiodh e a' searmonachadh air na sràidean, agus gu sònruichte air cùl-shràidean a' bhaile, far an robh daoine neo-chùramach agus neo-dhiadhaidh aig nach robh cothrom eile air an t-soisgeil a chluinnntinn. Feasgar a bha e a' seinn laoigh dhaibh anns an robh na briathran, *Thigibh gu Iosa an tràth so*, thuirt e ris fhein nach robh soisgeul eile a b' fheàrr a thoirt daibh na sin. Aig an àm so d'a bheatha ghabh e fiabhrus-lòinidh gu dona; anns an leabaidh thàinig an smuain 'n a inntinn gu'n do sgrìobh e tractaidhean mu stuamachd agus tractaidhean mu aonadh nan eaglaisean, ach nach do sgrìobh e riamh tract a' toirt cuireadh an t-soisgeil do pheacaich.

Chuir e roimhe gu'n deanadh e an obair ud gun dàil, agus gun gabhadh e an cothrom a thug Dia dha air seirbhis a dheanamh dha air an leabaidh ris nach fhanadh e an uair a bha e luath làidir.

Sin mar chaidh an tract bheag ud a sgrìobhadh, *Thigibh gu Iosa*, tract a chaidh muilleinean dhi a reic; a bha air a tionndadh gu leth-cheud cànan eile a thuilleadh air a' Bheurla, agus a bha air a beannachadh le seula agus cumhachd an Spioraid Naomh do iomadh anam.

Gheibhear i anns gach cànan 's an Ròinn-Eorpa, eadhon an Romani, cànan nan ceàrd; gheibhear i ann an Japan, anns na h-Innsean, agus ann an eileanan iomallach na Pacific. Bha i air a leughadh le Pàpanaich cho mhàith ri Prostanach, agus bha i 'n a meadhon air daoine iompachadh nach robh roimh sin a' creidsinn ann an Dia. Mar is trice cha'n eil ana-creidich air an iompachadh le argumaidean, no le solus reusain, ach leis a' chumhachd dhòmhair sin a tha daonnan a' dol an cois Fàcal Dhé.

MAR NA LEANABAN.

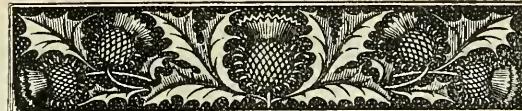
Tha e duilich a ràdh ciod a bha C a' ciallachadh an uair a thulbhairt e, iompaichear sibh agus mur bi sibh leanaban cha téid sibh a steach do rioghachd néisimh." Ciòd an t-atharrachadh a dh'fheumas tighinn air daoine a thàinig gu aois, agus ciod na ceumanna anns am feum iad a chlann a leantuinn m' an téid iad a steach do rioghachd Dhé?

Tha cuid de dhaoine a' cumail a mach gur e an rud sònruichte a bha aig Criod's an t-sealladh, irioslachd na cloinne; agus gu'm feum daoine atharrachadh agus fàs na's irisle na tha iad ma bu mhaith leo nèamh fhaicinn.

Tha an irioslachd maith gun teagamh agus freagarrach do luchd-leanmluín Chriosd, ach air a shon sin, tha mi an dùil nach e so a bha Criod's a' ciallachadh leis an fhacal ud. Tha fichead buaidh bhòidheach agus ghaolach an ceangal ris a' chloinn, ach cha 'n urrainnear a ràdh umpa gu bheil iad iriosal. Ma gheibh iad an cothrom gabhadh clann na caithrìchean-toisich gun näire air bith orra air son sin a dheanamh, agus ma gheibh iad duine a dh' eisdeas riu agus a dh' fhosglas a shùilean gu farsuing ag eisdeachd i' an searchas ni iad barrachd bòilich ann an uair a dh' ùine na dheanadh Calum na Cròige no am Baran Munchausen ann an oidheche gheamhráidh. Cha'n eil a' chlann iriosal anns an t-seadh anns a bheil sinne a' cleachdadh an fhacail, anns an t-seadh anns an robh Darwin no Kelvin iriosal, agus na'm bitheadh cha b' fheàrridh ach gu'm bu mhìsd iad sin.

Tha aon dòigh anns a bheil dealachadh mòr eadar clann agus daoine, an dòigh anns an gabh iad ri tabhartas a tha air a thairgssinn daibh. Ma tha thu air son tabhartas a thoirt do fhear no do bhean a thàinig gu aois feumaidh tu a bhi cùramach air eagal gun toir thu oilbheum dhaibh, oír tha iad deas gu oilbheum a ghabhail agus dol air an each-mòr ma shaoileas iad gu bheil am pròis no an uabhar air beantuinn riu. Mar is bochda daoine is ann as uabhrache iad. Ach cha'n eil a chlann bheaga mar sin. An uair a thairgeas tu tabhartas dhaibhns fos-làidh iad an sùilean le moth is ionghnadh agus sinidh iad a mach an dà làmh gus a ghabhail gu sona agus gu toileach. Sin mar bu chòir do dhaoine tiòdhlac Dhé a ghabhail, le gàirdeachas is ionghnadh, agus le an dà làimh.

Cha 'n ann le ar gliccas, no le ar luathas, no le ar làidireachd féin, a choisneas sinn rioghachd Dhé, ach le sinn fhéin a chur fo eisiomail an Tì a choisinn i dhuinn le fhuolangas féin, agus a tha nis 'g a taigssinn duinn mar shaor thiodhlac.

AN DUINE BEANNAICHTE.

Is beannaichte an duine sin nach gluais ann an comhairle nan aingidh.—SALM i. 1.

Cha'n'eil an t-salm so ach goirid, ach faodar a ràdh uimpe mar a thubhaint fear de na h-aithrìchean mu aon de litrìchean Phòil —“ged tha i goirid tha i brioghmhòr.” Tha euid de sgoilearan am beachd gur e Solamh a sgrìobh an t-salm so, agus gu'n do sgrìobh e i los a cur aig toiseach co-chruinneachadh de bhàrdachd athar a rinn e. Cha'n' urrainnear a ràdh co dhìu a tha sin fior no nach 'eil, ach tha an t-salm feagarrach gu leòir air a bhi air a cur air thoiseach air laoidhean Dhaibhidh, oir tha i a' teagastg ann am briathran soilleir an fhìrinn dhrùidh-teach a tha na laoidhean sin uile a' teagastg, gur beannaichte iadsan air a bheil eagal an Tighearna agus gur h-olc a dh' eireas do'n aingidh.

Anns na ceud rannan tha an Salmadair ag innseadh ciod iad comharraidhean an fhìrein; tha e ag ainmeachadh euid de na nithean a sheachnas an duine diadhaidh, agus 'n a dhéidh sin tha e ag ainmeachadh euid de na nithean anns an gabh e tlachd.

*Cha għluais e ann an comhairle nan aingidh
Cha seas e ann an slighe nam peacach
Cha suidh e ann an caithir luchd fanoid*

A réir teagastg an t-Seann Tiomnaidh tha an duine aingidh co-ionnan ris an amadan, oir is e eagal Dhé tús a' ghliocais. Cha'n iarr an duine glic comhairle air amadan oir tha fhios aige nach 'eil ann ach an dall. Iarraidh an duine glic comhairle air daoine glic, agus bheir e géill do'n fhacal, “ma thàlaidheas peacaich thu na aontaich leò.” Cha mhò a sheasas an duine glic ann an slighe nam peacach; seachnaidh e eadhon coslas an uile cho mhaith ris an ole fhéin. Taghaidh e a chompanaich. Is toigh leis conaltradh a dheanamh riusan a tha gabhail tlachd ann an Dia, agus ann an aobhar an Tighearna air thalamh, agus cha bhi iarraidh aige air seanchas nan daoine sin nach labhair ach air nithean faoine. Cha suidh e ann an cathair luchd-fanoid. Na'n deanadh e sin cha bhioidh e an dara euid glic no diadhaidh, oir tha spiorad a' mhagaidh agus spiorad na diadhaidheachd calg-dhìreach an aghaidh a chéile. An uair a thòisicheas duine air fanoid a dheanamh, fanoid air an eaglais, no air an t-soisgeul, no air a' Bhiobull, no air luchd-aideachaidh, tha

e ann an droch staid. Tha e air tuit-eam cho losal 's is urrainn e tuiteam, agus ann an cunnart a' bhàis gu spioradail. Air cho fada agus gu'n téid duine air seacharan, air cho domhain agus gu'n tuit e ann am peacadh, cha ruigear a leas dòchas a chall uime ma tha fhathast urram do Dhia agus do dhiadhaidheachd beò 'n a chridhe. Ach ma bhàsaicheas sin 'n a chridhe tha e ullamh. Cha ruigear a leas a bhi bruidhinn ris oir cha ghabh e comhairle. *Esan a bheir ach-mhasan do fhear-fochaid, għieb h-e dha fén masladh.* Tha fear na fochaid 'n a dhuine dona daonnan, 'n a dhuine aig a bheil inn-tinn bheag, is cridhe cruaidh, is anam gun deò soluis ann. Tha e coltach ris an dall; ged a tha an cruthachadh làn maise agus glòire cha'n fhaic a shùilean-san sin. Cha'n'eil urram aige do Dhia no do dhaoine, agus tha e coma ged a għoirticheadh e le a bħriathran magħiġ cridheachan dhaoine as fhéarr na e fén. Tha fear na fochaid fada fada bho riogħachd Dhe, oir tha spiorad air a għiul-an a tha calg-dhìreach an aghaidh spioraid Chriosd.

Anns an dara rann tha an Salmadair a' toirt dhuinn dà chomharradh leis am faodar an duine diadhaidh aithneachadh.

*Tha tlachd aig ann am Facal an Tighearn.
Tha e daonnan a' beachd-smuaineachadh air.*

Ann an shùilean nan creidmheach tha am Biobull na's prisile na leabhar air bith eile a chaidh riamh a sgrìobhadh. Tha e dhaibh 'n a aran na beatha; tha e dhaibh 'n a lorg agus 'n a sholus; tha e dhaibh 'n a chlaidheamh. Le sailm an leabhair so molaidh iad Dia ann an làithean an sonais; le geall-aidhean an leabhair so neartaichidh iad an cridheachan ann an là na trioblaid; le claidheamh an leabhair so cuiridh iad ruraig air an nàmhaid ann an là a' bhuaireidh. Tha e'n a thobar slàinte as am bi iad daonnan a' tarruing uisge le h-aoibhneas. Tha saoibhreas do-rannsaichte ann am Facal an Tighearna; an duine as fhaide a tha 'g a rannsachadh għieibh e seudan īra ann. Tha buaidh aige air inntinnean dhaoine nach 'eil aig leabhar eile air an t-saogħal, agus mar is mothà tlachd dhaoine ann is ann as mothà a għieibh iad ann. An uair a chrioch-naich an t-Urramach Tearlach Spurgeon nach maireann am fear mu dheireadh de na seachd leabħraichean mòra a sgrìobh e mu na Sailm, thubhaint e, “Tha mulad orm a bhi fàgail Sailm Dhaibhidh, oir cha'n'eil

air thalamh tigh-stòir eile as bearistiche na iad. Bu shona da-rìreadh na làithean a chuir mi seachd a' beachd-smuaineachadh orra, a' creidsinn agus a' moladh agus a' deanamh gairdeachais maille ri Daibhidh. Air uairean an uair a bhithinn a' rannsachadh nan salm, agus a' feuchainn ri thuig-sinn ciòd a bha am facal ud no am facal ud eile a' ciallachadh, bhithinn a' stad greis bheag an dràs 's a rithist gus leigeil le mo spiorad féin éirigh suas gu Dia maille ri spiorad Dhaibhidh, agus cha'n-eil fiughair agam gu'n cuir mi seachad làithean eile cho sona air na taobh so de'n uaigh."

Anns an treas rann tha an Salmadair a teagasc gu bheil beannachd Dhe a' leantuinn nan daoine a sheachnas ole agus a ghràdh-aicheas a lagh. Bidh iad mar chraoibh suidhichte ri taobh sruthan uisge a bheir a mach a toradh 'n a h-aimsir agus nach caill a duilleach. Cha 'n e mhàin gu bheil am firean a' giùlan toradh na fireantachd ach tha a bheatha sgeadaichde le maise na diadhaidheachd. Cha laigh aois air; tha 'dige air a h-ath-nuadhachadh; fanaidh a dhuill-each gorm is bidh fàs agus cinneas air gus a' chrioch.

Bidh piseach air an fhìrean chòir
Mar phailm-chrann ùrar glas,
Mar sheudar àrd air Lebanon
A' fàs gu dìreach bras.
An dream tha air an suidheachadh
An tigh s' an àros Dhé,
An cùirtibh greadhnach àrd ar Dia
Sìor fhàsaidh iad gach rè.
'S an àm 's am bi ad aosmhòr liath
Bheir iad mòr mheas a mach
Is bithidh sultmhòr le deagh bhlàth
Dhiubh sud gach uile neach.

Tha an Seann Tiomnadh a' cur barrachd eudthroim air a cheangal a tha eadar fireantachd agus soirbheachadh saoghalta na tha an Tiomnadh Nuadh a' deanamh, ach eadhon anns an Tiomnadh Nuadh tha e air a ràdh gu bheil an diadhaidheachd tarbhach a chum nan uile nithean, agus gu bheil gealladh na beatha ata làthair aice chó cinnteach ri gealladh na beatha ata ri teachd. Cha 'n éirich ole do shluaign an Tighearna oir dionaidh a chumhachd-san iad agus leanaidh a mhaitheas iad. Faodaidh iad a bhi cinn-teach daonnan gu bheil gliocas agus gràdh Dhé a' comh-oibreachadh maille r'a chéile air an son. An uair a tha duine a gluasad a réir àitheantan Dhe, agus a' deanamh a thoile, agus ag earbsadh as le uile chridhe, faodaidh e intinn shocraich a bhi aige, oir tha uile chumhachdan an t-saoghal ag oibreachadh air a thaobh. Tha na reultan o'n sligheannaibh àrda a' cogadh as a leth.

Ceart mar a ta na beantán àrd
Timchioll Ierusalem,
Tha Dia mar sin a nis gu sìor
Timchioll a phobuill féin.

Faodaidh am firean geallaidhean a' Bhio-buill a thagar agus comhfhurtachd fhaotainn uapa, ach cha 'n urrainn an t-aingidh sin a deanamh oir tha e 'ga chur féin an taobh a mach de na geallaidhean sin. Tha fios cinnteach aig an fhìrean nach tréig Dia e; tha fhios aige gu bheil Fear-cuideachaidh air a làimh dheis. Ach cha 'n ann mar sin do'n aingidh. Tha an Salmadair a' coimeas an aingidh ri moll; nì gun sugh, gun bheatha, gun chinneas, gun mhaise. Sgapar e leis gach gaoth a shéideas agus théid e as an t-sealladh. Air chuimhne gu brath bidh am firean ach sgriosan an t-aingidh. Tha a dhuais agus a thoradh a' leantuinn a' pheacaidh cho cinnteach 's a tha a' ghrian anns na nèamhan. Faodaidh droch dhaoine agus luch-fanoid soirbheachadh ear greis, agus faodaidh faighdinn an Tighearna giùlan leo cho fada 's gu'n abair iad 'n an cridhe mar a thubhaint muinnitir Ierusalem ann an làithean Shephaniah, nach dean an Tighearna maith agus nach mò a ni e ole, is e sin r'a ràdh, nach dean e dad idir. Ach tha gnùis Dhe an aghaidh aingidheachd, agus air a' cheann mu dheireadh tha am facal so 'ga fhìreanachadh fhein ann am fiosrachadh a' chinneadh-daonna, cha 'n-eil sith do'n aingidh.

Cha 'n abair Facal an Tighearna duine beannachteach ach a mhàin ris an duine sin a ghràdh-aicheas fireantachd agus a dh' fhuath-aicheas peacadh. Bidh an duine sin mar chraoibh suidhichte làimh ri sruthaibh uisge, a bheir a mach a toradh 'n a h-aimsir, agus nach caill a duille: agus soirbhichidh leis gach nì a ni e. Agus an uair a thig am bàs air, cha 'n ann mar chrònach a tha air a gearradh sios a tha e; tha e mar chraoibh òig a tha air a h-atharrachadh o aon àite gu àite eile—air a h-atharradhadh gu gàrradh maiseach Dhe far am faigh i fasgadh is blàths, agus far an giùlain i a toradh gu siorruidh ri taobh abhainn na beatha a tha sruthadh o chaithir Dhe agus an Uain.

IONGANTAS IS AORADH.

Tha euid de briathran Chriosd nach robh riagh air an eur sios anns an Tiomnadh Nuadh air an gleidheadh air chuimhne ann an beul-aithris na h-eaglais. Faodaidh e bhith nach do labhair e idir euid de na briathran sin a tha air an ainmeachadh air, ach tha feadhainn dhiubh air a bheil flor dhreach na firinn. Bho chionn beagan bhliadh-nachan dh' amais sgoilear a bha ruamhar

air son seann treathlaich air paipear air an robh na facail so air an sgríobhadh;

“Na sguireadh esan a shireas gus am faigh e; an uair a gheibh e bidh iongantas air, ach air dha iongantas a ghabhail ruigidh e an Rìoghachd, agus an uair a ruigeas e an Rìoghachd, gheibh e fois.”

Ma labhair Criod na briathran so tha e coltach gur e an smuain a bha 'n a inntinn aig an am gur e Iongantas an iuchair a dh' fhosglas dorsan na Rìoghachd do dhaoine, dorsan na Rìoghachd sin anns a bheil glòir Dhe ri fhacinn. An uair a bhàsicheas Iongantas ann an cridhe mhic an duine tha e a' fàs dall air chor agus nach léir dha a mhaise agus a ghàlair a tha timchioll air. Theagamh gu robh a' cheart smuain so ann an inntinn Chriod an uair a thubhaint e nu'n na leanaban, Is ann d' an leithidibh sin a tha rioghachd nèimh. Do'n chloinn bhig tha an saoghal mar gu'm biadh teampull a tha làn de iongantas an, oir tha sùil agus cluas a' bhàird aca, is cridhe nan ainglean. Chi iad fichead sealladh maiseach a tha foluichte o shùilean dhaoine glic agus eagnaich; cha chuireadh e ionghnadh air bith orra ged thachradh Dia féin orra, oir tha iad ann an gàrradh Eden fhathast, agus tha iad a' creidsinn gu bheil Dia ag imeachd anns a' ghàrradh ann am fionnarachd an là. Do shùilean na cloinne tha muir agus tìr agus na speurán a' lasadh le solus néamhaidh; chi an sùilean maise agus mòrbhulean anns a' chruthachadh nach fhaic sùilean an aithrìchean. Ann an lùbadh nan geug, chi iad na craobhan a' bualadh 'am bas, agus ann am fuaim na gaoithe is ann an tornan nan allt cluinnidh iad osnaichean bho spioradan beò. Tha drùchd na maidne air gach ni mu'n euaírt orra, bheir mac-meamna an inntinn féin air an dìthreabh fàs ait agus tighinn fo bhìadh mår an ròs. Cha 'n e mhàin gu bheil iad dlùth do rioghachd Dhé ach tha iad 'na teis-méadhoin. Tha an saoghal dhaibh mar lùchaint àillidh anns a bheil deich mìle seòmar a tha làn de shòlasan. Cha 'n fhàs iad sgith de na h-iongantas an tura a chi iad gach latha, agus is leò féin na chi iad. Cha'n eil iad a' faireachduin gur coigrich iad anns an lùchaint, no nach buin an saoibhreas agus an greadhnachas a chunnaic iad dhaibh, oir cha'n eil teagamh aca nach ann le an Athair a tha an lùchaint, agus do bhrigh gur h-ann, is ann leò-san i mar an ceudna.

An uair a chailleas duine cridhe a' phàisde tha e a' call comharradh na h-òige, agus theagamh spiorad an aoraidh cuideachd. Fàsaidh a chridhe cruaidh agus preasach cho mhaith ri aodann, agus cha bhi fradharc no

claiseachd aige do na seallaidhean no do na guthan a bu choir Iongantas a dhùsgadh 'n a chridhe. Ciod air bith a dhùisgeas Ionghnadh ann an cridhe duine is meadhon-gràis dha e. Tha taisbeanadh Dhe na's far-suinge na 'm Biobull. Tha Dia a' labhairt ruinn ann an iomadh dòigh a thuilleadh air na labhair e ruinn anns a' Bhiobull, tre fhàidhean agus tre abstoil. Ràinig fuaim a ghutha duthchannan fada thall nach do ràinig an Leabhar Naomh. Tha e a' taisbeanadh a nàduir agus a dhòighean agus a thoile ann an iomadh doigh a bharrachd air an taisbeanadh a thàinig troimh Mhaois no troimh Phol,—duathaireachd na mara, glòir nan speur, maise nam machraichean, am flùr as lugh a tha anns a' bheinn as maireann-aiche,—tha iad uile a' cur an cùill glicias is maitheas is diomhaireachd Dhé.

An uair a dh' amhaire an Salmadair air a' ghealaich agus air na reultan cha 'n ann air an t-sìd a bhiodh ann am màireach a smuainich e, ach air cumhachd agus air glicias Dhe, agus ghlaodh e le h-ionghnadh,—“Ciod e an duine gu'n amhaireachd tu air no mac an duine gu'm fiosraicheadh tu e. Ged is aithne do dhaoine an diugh barrachd mu na reultan na b' aithne do Dhaibhidh tha an speur cho làn ionghnaidh fhathast do na speuradairan fhéin 's a bha i do Dhaibhidh; tha na rionnagan cho iongantach 'n ar sùilean an diugh fhathast 's a bha iad an uair a dhealaich iad os eionn Iacob an oideche a chaidil e air an raon am Betel. Ann an aon seadh tha eòlas a' fògradh Ionghnaidh ach ann an seadh eile tha e 'g a dhùblachadh. An uair a gheibh cuid de dhaoine sbruileach eòlais 'n an cinn tha iad deas gu bhi saoilsinn gu bheil an inntinnean beaga fhéin a' tuig-sinn diomhaireachd a' chruthachaidh uile, ach cha 'n é an t-eòlas a tha toirt orra sin a saoilsinn ach an t-aineolas agus an ladarnas.

Ma tha an t-eòlas air an do ràinig mac an duine cheana a' tilgeadh soluis air nithean a bha anabarrach dorcha dha roimhe so tha an t-eòlas sin a' nochdadh dha cuideachd gu bheil àirde is dòimhne is farsuingeachd ann an cruthachadh Dhe nach do shaoil e. Tha e a' fògradh aon seòrsa de ionghnaidhean gu bhi toirt ionghnaidhean as mothà 's an t-sealladh. Cha 'n ann o dhaoine aineolach ach o dhaoine glic agus iònnsaichte as trice a chluinnean am facial. *Cia iongantach agus do-rannsaichte t' oibrichean-sa, a Dhé!*

Thug gloineachan nan speuradairean a' ghealach cho dlùth dhuinn 's gur aithne dhuinn coslas na gealaich an diugh fada na's fhèarr na b' aithne do ar n-aithrìchean coslas Astralia no coslas na h-Afric; agus inn-sidh luchd-ealadhain dhuinn cudthrom na gréine agus an t-astar a tha an grioglachan

bho mhullach Beinn Nibheis. Ach ma thug iad bhuainn an t-iomghnadh a bhiodh bodach na gealaich a' cur oirnn mar a thug daoine eile bhuainn an t-iomghnadh a bhiodh na sithichean a' cur oirnn, thug iad dhuinn ionghnaidhean ùra 'n an àite sin agus ionghnaidhean as mothà.

Co dhiu a bheachdaicheas sinn air meud is farsuingeachd a' chruthachaidh, no air a' mhaise leis a bheil e air a sgeadachadh, no air an riaghailt leis a bheil gach ni ann ag oibreachadh agus air an cumail 'n an àite, dùisgidh e ionghnadh 'n ar cridheachan air nach urrainn sin cainnt a chur. Tha an cuan farsuing, agus gabhaidh na soithichean a sheòlas air cunntas, ach an dràsd 's a rithist théid cuid dhiubh sin bhàrr an càrsa, agus buailidh 'na chéile. Ach cha dean esan aig a bheil ailm a' chruinne-cé 'n a asgail mearachd. Tha mìle agus deich mìle saoghal —cuid dhiubh mìle uair na's mothà na 'n saoghal so—a' siubhal gun sgur troimh fharsuingeachd an Domhain mhòir, le luathas nach gabh innseadh, ach tha iad uile air an cumail 'nan àite le làmh chumhachdach an Ti a 'dhealbh iad, agus cha téid aon aca leud na roinneige bhàrr an càrsa ann an ceud bliadhna. Aig aon àm bha daoine an dùil gu'm b'e an saoghal so teas-meadhoin a' chruthachaidh, agus nach robh anns na reultan ach éibhlean soluis a bha air an crochadh anns na speuran chum ceumannna luchd-turuis a' stiùradh anns an oidhche. Ach an diugh tha fhios againn nach 'eil an saoghal so anns a' chruthachadh ach mar gu'm biodh eilean beag Hiort anns an Roinn-Eòrpa, cho beag agus nach gabh e comharrachadh am measg nan reultan eile leò-san a' dh' fhaodas a bhi a' còmhnuidh ann an aon de na saoghal a tha snàmh mu'n ghréin. Thug Dia taisbeanadh air a ghàlibh féin do na speuradairean cho cinnteach 's a thug e taisbeanadh do 'n abstol Eoin, agus thà an teachdaireachd a chuir e thugainn leis na gloineachan-amhaire aca-san a cheart cho fior ris an teachdaireachd a labhair e leis na fàidhean. Tha an speur a' nochdadh glòir Dhe, ach tha an speuradaireachd a' nochdadh cumhachd inntinn mhic an duine.

Cha'n-eil ceann no crìoch aig a' chruthachadh. Ged shiùblamaid air sgiathailbh na h-oidhche gu iomall nan speur cha tugamaid ach aon cheum a steach do'n fharsuingeachd neo-chriochnach. Chitheamaid saoghal ùra a' tighinn 's an t-sealladh, ach ged shiùblamaid le luathas an dealanaich fad mìltean linn cha ruigeamaid crìoch a chruinne-cé, agus cha 'n fhaiceamaid ach earlais bheag de na saoghal do-àireamhaichte a tha siubhal anns an fharsuingeachd nach gabh tomhas. Na 'm biodh an saoghal so agus na tha air uachdar air air a thilgeil

ann an cridhe na gréine cha bhiodh ann ach dùradan beag 'na teis-meadhoin, ach cha'n 'eil anns a' ghréin fhéin ach rionnag bheag ann an coimeas ris a' ghréin eile air a bheil ar grian-ne a dol mu'n cuairt.

Cha'n-eil e comasach do dhuine beachdachadh air na nithean sin gun an dà chuid, ionghnadh agus irioslachd a bhi air an dùsgadh 'n chridhe an làthair an Ti a chruthaich na nèamhan agus a ta riaghadh air nèamh agus air thalamh. Is e an t-siorruidheachd, da-rìreadh, ionad-còmhnuidh-san, agus is dligheach do mhac an duine urram a thoirt dha, oir molaidh na nèamhan 'iongantasán, agus nochdaidh an cruthachadh neart a ghàirdean.

Bu mhaith leam anns an àireamh so aon de laoidhean Dhùghaill Bochanan a chur sìos, an laoidh anns a bheil e a' cur an céill *Morachd Dhé*, oir tha an laoidh sin a' cur ann am briathran àrd is dealasach na nithean so air a bheil mi a' seanchas. A thaobh cumhachd inntinn agus a thaobh cuimseachd bhrìathran cha'n-eil gin idir de na bàird Ghaidhealach a thig suas ri Dùghall Bochanan ach a mhàin Mac Mhaighstir Alasdair, agus cha tig am fear sin fèin suas ris ach an dràsd 's a rithist. An uair a bha Dùghall Bochanan an Dunéideann tha e air a rádh gu'n robh seanchas eadar e fhéin agus Daibhidh Hume, fear-eachdraidh agus feall-sanach ainmeil air an robhatar a' fàgail nach robh e a' creidsin ann an Dia no anns a' Bhiobull. Ann a' bhruidhinn a bha aca thubhairt Hume nach b' aithne dha ann an litreachas an t-saoghal sreathan eile a bu mhaisiche no a bu òirdheiree na sreathan sònruichte de bhàrdachd Bheurla a leugh e. Thubhairt Dùghall Bochanan gu'n robh iad maith gun teagamh, ach gu'm b' aithne dha briathran a bu shòluimte agus a b' òirdheiree na iad sud, agus an sin leugh e ann an éisdeachd Hume na briathran so à Leabhar an Taisbeanaidh,—

Agus chuunaic mi' righ-chaithir mhòr gheal, agus an Ti a shuidh oirre, neach d'an do theich nèamh agus talamh o a ghnùis, agus cha d' fhuaradh àite dhaibh. Agus chunnaic mi na mairbh beag agus nòr, 'nan seasamh am fianuis Dhé; agus dh' fhosgladh na leabhrachaean: agus dh' fhosgladh leabhar eile, eadhon leabhar na beatha; agus thugadh breth air na mairbh as na nithibh sin a bha sgrìobhta anns na leabhrachaibh, a réir an gnìomhara.

(Tha mi duilich nach 'eil rùm againn anns an àireamh so air son na laoidhe aig Dùghall Bochanan, ach tha mi an dòchas gu'm faigh-ear cothrom eile gu goirid air a toirt am follais.)

TEAGASC NA CLOINNE.

Anns an litir a bha air a cur a dh' ionnsuidh a h-uile ministear anus an eaglais le ceann-suidhe an Ard-Sheanaidh agaínn fhéin agus ceann-suidhe an t-Seanaidh aig an eaglais Shaoir Aonaichte gu bhi air a leughadh air an deicheamh là de October do choimthionailean na dùthcha bha earail shòluimte air a thoirt do phàrantan mu'n dleasdanas so.

Cha'n-eil teagamh air bith nach 'eil mòran phàrantan an diugh dearmadach air an clann a theagasc mar bu chòir daibh. Tha iad a' dol air cheann teaglaich gun smuain air bith aca ciod a tha sin a' ciallachadh. Ged a theirear *cinn-theaghlaichean* riu theirear riu e leis an t-slobholtachd agus cha'n ann a chiorn gu bheil iad a' riaghlaich an dachaidhean.

Mur bheil Dia air aideachadh am measg teaghlach cha bhi anns an tigh sin ach tigh truagh, agus tha ni-eigin air a thoirt bho 'n chloinn a bhuineas dhaibh mar an còir-bhreith. Ciad a theireadh tu ri athair no, màthair nach fhacas riamh ag ùrnuigh 'n an dachaidh féin, no nach fhacas riamh a' leughadh a' Bhiobuill, no nach cualas riamh a' beannachadh ainm an Tighearna? Ciad a b' urrainn duit a ràdh ach so, *mo thruaighe na pàrantan agus mu thruaighe air fad an clann*.

Is aithne dhomh duine aig a bheil coguis cho maoth 's gu'n do sheachain e staid a' phòsaidh air eagal gu'm biodh e 'n a mheadhon air anam a thoirt a steach do'n t-saoghal a dh' fhaodadh dol do ifreann. Bu matha an gnotbuch na'n robh an seòrsa sin na bu lìonmhoire. Ach cha'n-eil iad lìon-mhor; gabhaidh a' mhòr-chuideachd sochairean agus comhfhurtachdan a' phòsaidh ged nach toir iad gnuis do na dleasdanasan agus do na duileadasan a tha ceangailte ris.

Ann am mòran theaghlaichean an diugh tha a' chlann a' fàs suas mar a thoilicheas iad, gun smachd, gun mhodh, gun eagal Dhé no dhaoine orra. Theagamh gu'n cuir an aithrichean coire gach tubaist agus gach uile a thachras anns an dùthach air Lloyd George no air na Bolsheviks, ach ma théid an dùthach so sìos gu bràth is ann aig an leithidean féin a bhios a choire; aig pàrantan nach do thog an teaghlaichean gu ceart. Coma leam daoine a bhios a sior throd mu riaghlaich na dùthcha agus nach 'eil a' riaghlaich an teaghlaichean féin no a' smachdachadh an cloinne. Na 'n riagh-

ladh iadsan an rioghachd bheag féin mur bu chòir daibh, agus na'n togadh iad an clann ann an oilean an Tighearna dh' fhaodadh iad riaghlaich na rioghachd mhòr fhàgail aig Maighstir Stanley Baldwin. Ma tha cùisean ceart 'n ar teaghlaichean bìdh cùisean ceart 'n ar rioghachd.

Aig baisteadh an cloinne tha a' cheist so air a cur air pàrantan, "A bheil sibh a' gealltainn an làthair Dhé agus an làthair na h-eaglais gu'n teagaisg sibh 'ur clann ann an eòlas an t-soisgeil agus gu'n tog sibh iad ann an oilean agus ann an teagasc an Tighearna?"

Ma thug sibhse a leughas an duilleag so seachad an gealladh sin an làthair Dhé agus dhaoine, agus nach do choimhlion sibh e riamh, cuimhnichibh gu bheil cionta eagalach a' laighe oirbh. Chaidh sibh ann an cois 'ur geallaich do Dhia agus cha do choimhlion sibh ar bòidean ann an Sacramaid Naomh. Agus a thuilleadh air sin thug sibh anaeartas do 'ur cloinn.

Tha e maith gu'n cuireadh pàrantan an clann do'n sgoil-Shàbaid, ach cha'n-eil anns an sgoil-Shàbaid no anns an sgoil-sheachduin ach luchd-cuideachaidh ann an oileanachadh na cloinne. Cha'n fhaod pàrantan an dleasdanas so fhàgail aig na sgoilean, agus a ràdh na firinn, is beag as urrainn na sgoilean a dheanamh air son na h-òigridh mur bheil na pàrantan iad féin a' comh-obreachadh maille riu. Tha e a cheart cho peacach do athair air bith leigeil le chloinn fàs suas gun smachd no gun eòlas a bhi aca air a' Bhiobull, no gun ùrnuigh a theagasc daibh, 's a bhiodh e peacach dha an cumail gun aodach no gun bhiadh.

Ach is bochd cor nam pàrantan sin air an feumhar teagasc na cloinne a sparradh mar dleasdanas oir bu chòir e bhi dhaibh 'n a shochair agus n' a shonas an clann a chruinn-eachadh timchioll orra ann an aoradh-teaghlaich. Ann an iomadh dachaidh anns na faithean so, an uair a tha na cosnaichean a' dol a mach tràth agus a' tighinn dhachaidh annoch, theagamh nach bi e freagarrach aoradh-teaghlaich a bhi aca a h-uile maidhinn agus feasgar, ach tha amannan de'n t-seachduin a tha daonnaen freagarrach agus gu sònruchte là na Sàbaid. Ged nach biodh aoradh aca còmhla ach air feasgar na Sàbaid bhiodh sin fhéin 'n a mheadhon air druidheadh a dheanamh air intinnsean òga, agus air cridheachan phàrantan agus an cloinne aonadh r'a chéile ann an eagal an Tighearna.

ANNS A CHATHAIR.

Anns na làithean so tha barrachd uigh aig daoine ann am bocsairean na tha aca anns na Naoimh. Eadhon anns na paipearan naigheachd a bhios muinntir Chille-Sgumain a' leughadh bha ionradh air a dbeanamh mu thapaid uamhasach a bha eadar dà bhocsair mhòr ann an America ach cha robh aon fhacal anna mu'n Naomh Francis, ged is e so (an treas là de October) co-ainm là a bhàis. Tha an duine gaolach so a nis marbh seachd ceud bliadhna ach ged tha e marbh an tìne sin tha e fathast a' labhairt.

A mach bho thritiù no cheathrar de na h-abstoil cha robh deisciobul riamh aig Criod air thalainh as ainmeile agus as ion-ghràdh-aichte na 'n duine so, no deisciobul eile a rinn an diadhaidheachd cho maiseach ann an sùilean dhaoine. Cha b'ann le neart no cùmhachd a bhudhan a rinn e sin ach le spiorad an Tighearna a bha 'n a chridhe.

Ann an tùs a làithean bha e gu maith gò-rach agus neo-chùramach mu nithean spioradail, ach leag an Tighearna a làmh air mar a leag e a làmh air Pol air an t-slighe gu Damascus. Dh' fhoillsich e dha gu robh obair shònruichte a' feitheamh air; gu robh e air a ghairm gus iomhaigh Criod a nochdadh as ùr do shaoghal a bha air iomhaigh Criod a dhìchuimhneachadh.

Là a bha e anns an eaglais aig seirbhis na h-afirinne chual e an sagairt a' leughadh nam briathran so ann an soisgeul Mhata. *Na solairibh òr, no airgiod, no umha, ann bhur sporanaibh; no màla chum bhur turuis, no dà chòta, no brògan, no bataichean.* Mar gu'n tigeadh gath soluis bho néamh thuige thàinig an smuain ann an eridhe Francis gu'n b'e toil Dhe d'a thaobh-san àithne an Tighearna Iosa a choimheadh gu litireil, agus dol a mach a ghairm dhaoine gu fireantachd, gun òr, gun airgiod, gun bhrògan. Agus bho 'n mhionaid sin anns an d' fhoillsich Dia a thoil da cha robh ach aon smuain agus aon dùrachd agus aon rùn 'n a chridhe, gu'm biodh e coltach ri Criod ann am bochdainn a dhaonnachd, agus gu'n nochdadh e do'n t-saoghal 'n a chaitheamh-beatha féin gur e macantas agus gràdh agus irioslachd na nithean as maisiche agus as cumhachdaiche anns an diadhaidheachd.

Leig e bhuaithe a h-uile sgillinn de 'n mhaoin shaoghalta a bha aige, agus roghnaich e a bhi gun dachaidh, gun mhnaoi, gun chloinn, a chionn nach robh sin aig Iosa. Roghnaich e fuachd is acras is magadh fhulang a chionn gu'n d' fhuiling an Slànuighear iad ann am bochdainn a dhaonnachd. Air son a bhìdh bha e an urrais na bheireadh daoine dha. Bhiodh e ag

ràdh uime féin agus m'a chompanaich, *Eadar sinne agus an saoghal rinn Dia an cùmhant so, gu'n tugamaid sinne deagh eisiomplair do'n t-saoghal agus gu'n tugadh an saoghal dhuinne na dh' fhòghnas dhuinne air son ar feuma.*

Tha ni-eigin ann an eridhe mhic an duine a chomh-fhreagras do theachdaireachd an Tighearna daonnan, agus ann am beagan tìne chruinnich mòran de dhaoine òga gu Francis mar a chruinnich daoine gu Prionns Tearlach, agus iad uile air son a theagast a leantuinn. Bhiodh esan ag innseadh dhaibh an còmhnuidh nach robh teagast ùr aige-san idir, nach robh aige ach an seann soisgeul a thug Criod do'n t-saoghal dà cheud deug bliadhna roimh sud,—gur e daoine naomh, agus daoine ciùin, agus daoine macanta, agus daoine aig nach robh eagal roimh bhochdainn, a shealbhaicheadh rioghachd Dhé; daoine aig an robh de mhisнич na leanadh Criod gu litireil agus anns gach ceum de'n bheatha mhaiseach agus naomh a nochd e do'n t-saoghal.

Chuir e ionghnadh nach bu bheag air muinntir an t-saoghal a bhi faicinn dhaoine de gach seòrsa, uachdarain agus daoine saoibhir, uaislean agus daoine ionnsaichte, a' tilgeadh bhuapa an inbhe agus an glòir shaoghalta agus am maoin shaoghalta, agus a' dol a mach còmhla ri Francis, a' sear-nionachadh agus a' moladh an Tighearna, a' cuideachadh dhaoine bochda air na h-achaidhean buana anns an là agus ag ìrnuigh còmhla riù anns an fheasgar, a' cadal an àite air bith am faigheadh iad fasgadh agus ag itheadh biadh tioram air bith a bheirt-eadh dhaibh. Chuir so ionghnadh air muinntir an t-saoghal, ach uigh ar n-uigh chunnaic iad gur e so an t-eisimpleir a thug an Slànuighear do dhaoine, agus nach 'eil dòigh eile air a' Bhaile Naomh a ruighinn mur gabh daoine an rathad a ghabh esan.

A mach bho chridhe Mhic Dhé cha robh eridhe riamh anns an robh uiread gràidh d'a cho-chreutairean 's a bha ann an eridhe an duine chaoimh so. Là a bha e fhéin agus bràithrean eile ann an spideal a bha aca air sliabh thubhairt fear de na bràithrean, "Thàimig triùir de luchd-reubainn a dh' ionnsuidh an doruis an diugh, ag iarraidh déirce, ach chuir mise air falbh iad gu luath le briathran teth." "Ma rinn thu sin," arsa Francis "gu cinnteach pheacaich thu an aghaidh Gràidh agus nàraich thu soisgeul Criod, oir cha b' ann riamh ann am feirg ach ann an ciùine a labhair esan ri peacaich. Rach a nis agus their leat an t-aran so agus an t-searrag so de fhion agus na cuir stad air do cheum gus am faigh thu na daoine ris an do labhair thu le feirg; an uair a chi

thu iad rach air do ghlúinean agus iarr maitheanas orra, agus an sin thoir dhaibh an tiodhlac beag so agus abair riù gu bheil mise a' cur impidh orra ann an ainm Chriosd gun iad a dheanamh reubainn tuilleadh agus iad a chuimhmeachadh air Dia."

Cha'n e mhàin gu robh gràdh ann an eridhe Francis d'a bhràithrean uile, co dhiu a bha iad naomh no mi-naomha, àrd no lòsal, ach bha gràdh 'na chridhe do gach creutair bed, do bheathaichean na machrach, do eòin an adhair, eadhon do na daolagan fhéin. Cha b' urrainn e dol seachad air mart no caora gun am beannachadh; bhiodh e a' searmonachadh do na h-eòin agus do na seilleimean, agus theireadh e gu'm b'e a pheathraichean agus a bhràithrean a bha anns gach creutair bed.

So an searmon a rinn e aon uair do na h-uiseagan, "An cluinn sibh mi, a pheathraichean gaoil, is mòr a tha sibhse an co-main an Ti bheannaichte a chruthaich sibh, agus bu chòir dhuibh ainm a mholadh gun sgìths. Thug e dhuibh saorsa gus na speuran a shiubhal agus chuir e oirbh itean gus bhur cumail blàth. Thug e dhuibh fasgadh anns an Airc an àm na dile a chum 's nach bàsaicheadh 'ur fine. Cha'n eil sibh a' cur; cha mhò a tha sibh a' buain, gidheadh tha Dia 'g ar beathachadh. Thug e dhuibh aibhneichean agus uillt agus tobraichean anns an caisg sibh bhur n-iotaladh; achaidhean agus monaidhean anns an faigh sibh bhur lòn, agus eraobhan is frògan diomhair anns an dean sibh bhur neadan agus anns an tog sibh bhur-n-àl. Nach mòr an gaol a tha aig Dia oirbh an uair a thug e dhuibh uireadh thiodhlacan maithe! Bithibh-se, mata, a' moladh ainm naomh agus beannachite an Tighearna, agus feuchaibh gu'm bi sibh taingeil."

Theagamh gu'n abair na bocsairean agus na Philistich agus uile chlann Edoim nach 'eil ann an so ach a' ghòraiche, ach cuimhnicheadh iad gur e so a' ghòraiche a thug buaidh air gliocas an t-saoghal. Tha gòraiche nan naomh na's glice na gliocas nam Philisteach.

Cha'n eil ach aon ainm eile air an t-saoghal as ion-ghràichte am measg dhaoine na ainm an duine so, eadhon an t-ainm a tha os cionn gach ainm. Cha bhuiin Francis do aon eaglais a mhàin; buinidh e dhaibh uile. Buinidh e do na Pròstanaich cho mbaith 's a bhuineas e do na Pàpanaich, dùreach mur a bhuineas Criosd féin do'n t-saoghal uile. Cha tàinig agus cha tig gu bràth atharrachadh air bith air comharraidhean na diadhaidheachd; is ni beag a tha ann ciod an eaglais no an creud a tha

duine ag aideachadh ma tha toraidhean an Spioraid Naoimh r'a fhaicinn 'n a bheatha, macantas agus faighidinn agus gràdh agus creideamh agus eridhe glan.

Theirgeadh an tìne dhomh agus gu sònruichte theirgeadh an duilleag orm na 'n tòisichinn air bruidhinn air an dùsgadh spioradail a thachair anns an Roinn-Eòropa fo theagast agus fo eisiomplair an duine naoimh so, oir b'e Francis a b' athair do'n Chomunn mhòr agus chumhachdach a sgooil air feadh an t-saoghal uile, Comunn nam Franciscans. Ach tha aon cheist shònruichte a tha beatha Francis, agus faodaidh mi a ràdh beatha Chriosd cuideachd, a' togail, *Ciod an éifeachd spioradail a tha ann am bochdainn?*

Feunnar a ràdh gu bheil beachd dhaoine an drìugh calg-dhìreach an aghaidh beachd an Naoimh Francis air a' chùis so, agus theagamh an aghaidh beachd Chriosd cuideachd. Ach cha'n urrainn mi a bhi cinn-teach mu bheachd Chriosd. Tha mi cinn-each gu leòir gu'n abradh Francis gu'm b'e dleasdanas duine a bhi 'n a dhuine bochd agus a mhaoin uile a thoirt seachad, oir bha gaol na Bochdaine 'na chridhe mar tha gaol am mnathan ann an eridheachan dhaoine eile, agus theireadh e rithe *mo chéile-pòsda*. Ach ged a dh' iarr Criosd air aon duine sònruichte a mhaoin uile a thoirt seachad agus e féin fhàgail falamh cha'n eil mi cinnteach gu'n iarradh e oirnn uile so a dheanamh, ged tha amharus agam gu'm b' fheàrr leis ar faicinn gun mhòran againn.

Tha fishead rud ri ràdh air gach taobh de'n cheist so, ceist nach 'eil idir furasda a fuasgladh, ach an uair a tha an dà fhichead rud sin air an cur sios leis na deasbodairean air an dà thaobh, tha an rud mòr so ri ràdh fhathast, *gur e Bochdainn a' gheimhleag as laidire a fhuaras riamh gus an saoghal neodhiadhaidh a charachadh as àite*. Leugh sin a rithist, a leughadair, agus thoir an aile ciod a tha e a' ciallachadh.

Le roghainn a thoile agus le a chomhairle shuidhichte féin bha Iosa Criosd bochd ann an làithean fheadla, agus le roghainn a thoile féin bha an Naomh Francis bochd. Cha robh iarraidh aca air airgiot is cha robh suim aca do chomhfhurtachd na fèòla, ach cha robh dithis dhaoine riamh air thalamh a għluais inntinnean agus eridheachan dhaoine eile mar a rinn iad. Thilg iad an saoghal bun os cionn.

Mar is sinne a tha mise a' fas is ann as cinnichte a tha mi á so, gur e na daoine aig am bi a' bhuaidh air a' cheann mu dheireadh daonnan, na daoine nach téid a thapaid agus na daoine aig nach 'eil gaol air airgiot. Theagamh nach còrd an tea-

MU CHAITHEAMH.

Tha tri seòrsachan galair ann a tha milleadh na dùthcha so gu h-uamhasach; caitheamh, agus cancer, agus an galair mo-sach. Tha leth cheud mìle duine (50,000) a' bàsachadh am Breatunn a h-uile bliadhna leis a' chaitheamh a dh' aïndeòin gu bheil dotairean agus luchd-ealaín am beachd gu'n guth daoine anns a bheil caitheamh leigheas.

Anns na seann làithean bhatar an dùil nach gabhadh i leigheas idir; gu robh i a' ruith anns an fhuil, agus nach robh ceann-crìche air bith aice ach am bàs, gu sònruichta ma bha i dùthchasach do dhuine. Ach tha na dotairean air am beachd atharrachadh; tha iad ag innseadh dhuinn a nis nach 'eil a' chaitheamh air a breith le duine idir (ged tha i na's buailtaiche do dhaoine d'a bheil i dùthchasach na tha i do dhaoine eile) agus gu'n gabh i leigheas ma sheallar as a déidh ann an àm.

Is e as màthair-aobhair do'n ghalair so fríde bheag bhìodach a thòisicheas air siolachadh ann an corp duine (gu bitheanta anns an sgamhan aige). Tha an creutair beag so cho biòdach 's nach foluicheadh dà cheud muillean dhiubh bonn shé sgillinn, ach tha iad cho guineach 's gu'm marbh iad na samhanaich fhéin, ma gheibh iad ùine is cothrom. Cleas chreutair eile a bhios a' deanamh uile is toigh leò an dorchadas. Cha toigh leò a' ghrian no an solus idir.

Glé thric tha a' chaitheamh ag éirigh ann an droch thighean, tighean snigheach dorchal le uinneagan beaga agus ballachan fuara agus urlair fhlìucha. Ma bhithear a' tilgeil smugaidean air an urlar tha an cunnart mòr. Bu chòir soitheach-smugaidean dha fhéin a bhi aig duine air bith air a bheil caitheamh, agus a h-uile ni de'n t-seòrsa sin a bhi air a losgadh no air a thiodhlacadh.

Tha an galair so gabhailteach, agus bu chòir gu'm biodh clann agus daoine òga air an cumail air falbh o dhaoine air a bheil caitheamh. Bu chòir tighean anns an robh caitheamh a bhi air an glanadh cho curamach agus ged b'e fiabhrus a bha annta. Agus ma thòisicheas an galair grannda so as ùr annta, a dh' aïndeòin glanaidh, b' fheàrr do na daoine leis an leis iad braidseal teine a dheanamh dhiubh agus an losgadh. Gheibhean tigh, ach cha toirear am marbh air ais as an uaigh.

A cheart cho luath 's a dh' aithnichear gu bheil a' chaitheamh air tòiseachadh ann an duine bu chòir cùram a bhi air a ghabhail uime, agus ma tha sin air a dheanamh tràth, theagamh nach fhaigh i greim làidir air agus gu'n téid e na's fheàrr ri ùine,

gasg so ri bocsairean no ri fàsgadairean, daoine anns a bheil gaol na tapaid agus gaol an airgid, ach air a shon sin tha e a réir an Tiomnaidh Nuaidh. Ach tha an saoghal cho fada air falbh bho theagag an Tiomnaidh Nuaidh 's gur e na daoine d' an toir sinn na ceud-chathraichean, comannairean airm agus millionaires.

Ach cha 'n ann bho chomanndairean-airn no bho mhillionaires a fhuair an saoghal na fliodhlacon as fleàrr agus as maireannachie ach bho leithidean an Naoimh Francis, a bha e fhéin 'n a dhuine bochd ach a rinn mòran dhaoine eile saoibhir.

DUINE COIR.

An là roimhe fhuair mi litir o dhuine ann an Glaschu, duine nach fhaca mi riamh, a' fèòraich dhiom an robh iasad airgid a dhìth orm. Ma bha, thuirt e rium nach robh agam ach fios a chur 'g a ionnsuidh-san agus gu'n cuireadh e thugam leis an ath phosta, deich notaichean, no leth-cheud, no ceud, no mile,—suim air bith a bha dhìth orm. Feumaidh gu bheil an fhior uaisle anns an duine oir thuirt e gu'm biodh an gnothuch air a chumail eadaruinn fhéin; gu'm biodh esan cho tosdach ris an uaigh agus nach biodh fhios air duine eile air. Cha 'n ann a h-uile latha a thachrar air duine cho còir ris an shear ud, agus gun tuine a chall fhreagair mi a litir is thug mi mile taing dha; taing mu choinneamh a h-uile not a bha mi dol a ghabhail bhuaithe. Thubhaint mi ris guire daoine còir agus daoine fialaidh d'a sheòrsan a bha cumail mo chreideamh ann an uaisle ar nàdур daonna bed; agus mur gabbadh e gu ceàrr bhuaam e, gu'm bu mhaith leam na'n gabbadh e fhéin agus a bhean tea còmhla riun a' cheud uair a bhithinn ann an Glaschu, agus gu'n iarrainn air ministear Eaglais Chaluim-Chille agus air fear no dhà de na foirbhich tighinn còmhla ruinn a chionn gu robh mi cinnteach gu'm bu mhaith leò eòlas a chur air. Dh' iarr mi air am mìle not a chur ann am broinn litreach, agus a sealachadh gu curamach le céir, agus thug mi dha m' fhacal nach biodh an còrr ionraidh air a' ghnothuch gu bràth; ma bha e fhéin toileach a ghnìomharan Criodail fholuch air an t-saoghal nach fosglainn-sa mo bheul.

Tha deich làithean bho chuir mi air falbh an litir so, agus tha e a' cur ionghnaidh orm nach d' fhuair mi fios-freagairt fhathast. Ach theagamh gu'n tòinig gairm chabhagach air an duine chòir á Ierusalem.

LITREACHAS UR AGUS SEAN.

DAIN SPIORADAIL; le Pàdruiig Grannd.
GLEANN AN DEOIR; le Ruairidh Dòmhnullach.
DOMHNULLAN; le Dòmhnull Mac Chalum.
LEABHAR CHEIST NA MATHAR; le Eòin Willison.

An là roimhe fhuaire mi am pasgan leabhrachaean so, leabhrachaean a tha air an eur a mach le Alasdair Mac Labhruinn agus a Mhic, bùth as maith is aithne do na Gàidheil am baile Ghlascu. Tha leabhrachaean Gàidhlig a' tighinn a mach cho annamh agus gur còir an di-beatha a dbeanamh an uair a tuig iad.

Tha trì de na leabhrachaean so air an eur a mach fo làimh Eachainn Mhic Dhùighaill, agus am fear eile fo làimh Iain Mhic Leòid auns a' Chnoc-bhàn, barantas gu leòir gu bheil litreachadh na Gàidhlig air a dheanamh gu cùramach.

Bha "Dòmhnullan" air a sgrìobhadh leis an Urramach Dòmhnull Mac Chalum, ministear sgìre nan Loch an Leòdhas, duine a chuir meas mòr riamh, an dà chuid, air cainnt agus air sluagh ar dùthcha. Tha Maighstir Mac Chalum a' cur seachad feasgar a làithean anns an Eilean Sgitheanach, far am faod e caidreamh réidh a bhi aige ris a' Cheòlraidh, agus rannan a chur r'a chéile a choisneas dha fhathast Crùn na Bàrdachd bho'n Chomunn Ghàidhealach. Bu mhaith leam-sa sin fhlaicinn, agus tha mi cinnteach gu'n rachadh aige air an duais so a chosnadh na'n gabhadh e beagan dragha. Tha iomadh seòrsa rannachd anns an leabhar so, far a bheil turus Dhòmhnullain air innseadh, ach thug mi an aire gur e am meadar so, no an rannachd so, a tha e a cleachdadh an dràs'd s' a rithist, am meadar as feàrr a tha freagairt air.—

Thar mullach nam mòr bu bhòidheach bri-seadh

An lò b'eimeachd mo luaidh
A mach air a ché a réis gu ghabhail
'S a cheum bha falaitc' s'an uair
Ach b' aighean, ochòin! bha stoirm 's tein-adhair
A' ghlòir a gheallar toirt uaithe
'S an d' fhàgar a' chraobh bu chaoine duill-each
Fo ghaoid bha tuilleadh rith' fuairt.

Tha cuid de na rannan anns an leabhar so na's feàrr na càch: tha cuid dhiubh cho mhaith 's gu bheil mi cinnteach gu'n rachadh aig an uighdair air an deanamh uile na's feàrr, na'n gabhadh e ùine agus dragh,

* * * *

Tha na leabhrachaean eile mu nithean cràbhach, agus air an aobhar sin bu mhaith leam an toirt gu aire luchd-leughaidh na duilleig so, gu sònraichte *Leabhar Cheist na Màthar*. Cha ruigear a leas Para Grannd a chur an cuimhne dhaoine diadhaidh, oir cha robh a laoidhean riamh air dhùchuimhne orra.

Aig aon àm bha leabhrachaean Cheist air an cleachdadh gu mòr ann an teagastg na cloinne agus bu mhaith an gnothuch na'n robh am fasan sin air a thoirt air ais. Ged tha ministearan is maighstirean-sgoile is gach seòrsa dhaoine eile aig a bheil làmh ann an oilleanachadh na h-oigridh an dùil gur ann aca-san a tha a' bhuaidh as mothair air inntinnean na cloinne cha'n ann idir ach aig màthraichean na dùthcha. Is e an t-ionnsachadh òg a ni an t-ionnsachadh maith. Tha so fior gu sònraichte a thaobh teagastg spioradail, teagastg mu Dhia agus mu'n dleasdanas a tha Dia ag iarrайдh bhuainn. Cha'n eil duine air an t-saoghal as urrainn an teagastg sin a thoirt do phàisde coltach r'a mhàthair, agus an ni a chluinneas am páisde bho mhàthair gabhadh e ris agus bidh cuimhne aig air gu bràth. Bheir an leabhar beag so, mata, cuideachadh do mhàthraichean ann a bhi a' toirt eòlas slàinteil d' an cloinn. Bha e air a sgrìobhadh le Eòin Willison, ministear a bha ann an Dundeagh bho chionn fhada, agus bha e air a chur a mach an toiseach anns a' bhliadhna 1752, an Glaschu. Bha e air a chur an clò as ùr iomadh uair bhuaith sin, agus b'e an t-aobhar gu'n d' fhuaradh feumail e le pàrantan anns a' Ghàidhealtachd. Tha e anabarrach simplidh, agus is maith an rud simplidheachd, co dhùi a thatar a' labhairt ri daoine beaga no ri daoine mòra.

* * * *

Is e *Gleann an Deoir* an t-ainm a tha air leabhar beag de dhàin spioradail a bha air an deanamh le Ruairidh Dòmhnullach, an Leòdhas. Tha an tiotal so freagarrach gu leòir do'n leabhar oir tha na dàin agus na laoidhean a tha ann gu maith trom is dubhach. Ged bhios daoine ag ràdh nach 'eil anns an t-saoghal so ach "gleann nan deur" cha'n ann anns a' Bhìobull a gheibhearr am facal sin no an clù sin air an t-saoghal, agus cha mhò a tha ann ach crioman beag de'n fhìrinn. Tha an saoghal maith agus an solus milis, agus thigeadh e do dhaoine gàirdeachas a dheanamh gun sgur ann an oib-

ANNS A CHATHAIR.

richean agus ann am maitheas an Tighearna. Tha naoi dàin ann an Gàidhlig anns an leabhar bheag so, agus còig dàin ann am Beurla, ach ciod air bith as aobhar da tha obair Ruairidh Dhòmhnullach na's cùtine agus na's caomhaile am Beurla na tha i an Gàidhlig. Co dhiu cha do luigh mo shùil air dad anns na laoidhean Beurla cho garbh ris na gheibhlear ann an té no dha de na laoidhean Gàidhlig. Dh' fheumadh buadh-an sònraichte, agus mac-meanna barraichte a bhì aig duine, agus a thuilleadh air sin iochd is gràdh gun cheann gun chrioch a bhi 'na chridhe, m'an tòisicheadh e air seinn mu ifreann. Theab sin fairtleachadh air Dùghall Bochanan fhéin. Tha an leabhar beag so a' moladh ainnm Iosa, agus a chionn gu bheil is fhiach e a cheannach.

* * * *

Dh' fhàg mi am fionn as fheàrr gu deireadh, laoidhean Phara Ghrann. Tha an leabhar so cuideachd air a chur a mach fo làimh Eachainn Mhic Dhùghaill, agus tha cunntas air a thoirt ann air Para Grannd le iargogha fhéin, I. A. G. Robinson, ministear Baisteach ann am Peasirt. Bha laoidhean Phara Ghrann air an cur an clò air sonna ceud uaire mu àm Waterloo, agus bhuaith sin chuireadh iad a mach as ùr fìehead uair eile, dearbhadh gu leòir gu robh gaol orra anns a' Ghàidhealtachd, agus gu robh iad air an leughadh agus air an seinn. Bha iad sin, mar nach robh laoidhean air bith eile, agus tha gus an là an diugh. An uair a sheallas mi air a' chlàrimnsidh agus a chi mi ainnm euid de na laoidhean, "Oran mu leanabh òg," "Eiffeachd am fuil an Uain," "An dachaidh bhuan," "Gòlair an Uain," nach saoil mi gu bheil mi 'gan cluinniinn a' ris mar a chuala mi iad air an seinn 'n am bhalach le daoine gaolach agus diadhaidh a tha cuid dhiubh an diugh anns an uaigh! Theaganach nach fhaigh Para Grannd urram na bàrdachd an uair a thoimhsear e ri bàird eile, agh gheibh e rud as fheàrr; gheibh e beannachd nam miltean d'a cho-chreutairean d'an robh a laoidhean 'n an aran na beatha. Cò am bàrd Gàidhealach eile a tha cho soisgeulach ris agus cho ceòlmhor cuideachd! Ann an laoidhean Phara Ghrann tha an ceòl agus an soisgeul a' pògadh beul ri beul.

Gu ma math a bhios an fheadhainn a ghabh os làimh an leabhar so a chur a mach aon uair eile. Tha mi an dòchas gu'm faigh Alasdair Mac Labhruinn a dhuais agus gu'n ceannaich mòran e, agus ma thachras sin, tha mi cinnteach gur leòr an duais sin fhéin le Eachann Mac Dhùgaill air son a shaothrach-san.

Ann an Oileadhain na h-Alba tha e 'n a chleachdadh gu'm bi na h-oileanaich òga a' taghadh dhaibh féin Ard-Riaghlaire uair 's na trì bliadhna. Cha'n'eil mi uile gu léir cinnteach ciod na dleasdanasan a bhuineas do'n oifig urrainach sin, ach co dhiu buinidh so dha, gu bheil aig an Ard-Riaghlaire ri òraidi mhòr a thoirt do na h-oileanaich; òraidi cho eudthromach 's is urrainn da a dheanamh. Tha na h-òraidean sin de gach seòrsa dath; cuid dhiubh maith agus euid dhiubh glé bhochd; tha mi an dùil gur e an té as fheàrr dhiubh a leugh mi riamh an òraidi a thug Tomas Carlyle seachad ann an Dunéideann bho chionn fhada, agus an té as miosa an òraidi a thug Lloyd George seachad anns a' cheart àite bho chionn ghoirid.

Tha na h-oileanaich, cleas an t-saoghal uile, a' faotainn na duaise no na h-òraidi a tha iad a' toillteinn. An Dunéideann agus ann an Glaschu tha iad a' taghadh an Ard-Riaghlaire daonnan á measg buill na Pàrlamaid, agus tric gu leòir cuiridh iad a stigh daoine nach eil dad anns na cinn aca ach càth is moll. Ach ann an Oileadhain Chill-Ribhinn tha iad a' leantuinn cleachdadh is fheàrr; tha iad a' taghadh an Ard-Riaghlaire (gu sònraichte bho chionn beagan bhliadh-nachan) á measg dhaoine a tha cluìteach air son am buadhain innitinn. Agus tha a bhul; is ann ann an Cill-Ribhinn a chualas na h-òraidean is fheàrr a chuala oileanaich na gineil so; na h-òraidean a bha air an liubhairt le Seumas M. Barrie; Rudyard Kipling; agus an t-Ollamh Fridtjof Nansen.

Cò an duine a tha beò an Albainn an diugh as cinniche a bhios air chuimhne ceud bliadhna 'n a dhéidh so? Ciod do bheachd fhéin, a leughadar? Tha mise an dùil gur e Seumas M. Barrie. Tha solus ann an innitinn Bharrie a bha air a lasadh aig an teine ata shuas. An uair a bhios marsantan agus bancairean agus cinn-iùil eile an t-sluagh, a tha an diugh cho mòr 'n ar sùilean-ne, an uair a bhios iad air an dìchuimhneachadh cho buileach 's ged nach robh iad riamh ann, bidh Seumas M. Barrie fathast a' labhairt, agus bidh a theachdaireachd 'n a reul-iùil do dhaoine òga a tha ag iarraidh an rathaid gu tìr a' gheallaidh.

Ged nach e an aon tiotal a thug Barrie, agus Kipling, agus Nansen, do na h-òraidean a liubhair iad, b'e an aon chuspair air an do labhair iad; dh' àrdaich iad spiorad na gaisgealachd ann an éisdeachd nan daoine òga ris a', robh iad a' bruidhinn. Faodar sealltuinn air an rud ris an abrar gaisgealachd bho iomadh taobh, agh ciod air bith an

taobh o'n seallar air, is e so an rud as mais-
ieh ann an duine, an rud leis a bheil e 'g
a chumail fhéin ann ancompanas Dhé agus
ann ancompanas na muinntir sin a thug
buaidh air an t-saoghal. Am measg nan
daoine a chunnaic an t-abstol Eoin air an
dùnadh a mach as an Ierusalem Nuadh tha
e ag ainmeachadh nan gealtairean. Cha
toigh le Dia an seòrsa dhaoine sin.

Cha'n-eil e furasd a ràdh ciod an fhòr rud
a thatar a' ciallachadh leis an fhacal spiorad
na gaisgealachd, ach is suarrach an call nach
'eil oir tuigidh na daoine ceart e gun a mhìn-
eachadh, agus air son clann Mherois dheth,
cha tuigeadh iadsan e co dhiù. Bidh mise
glé thric a' diomoladh dhuit-se, a leughadair,
spiorad na marsantachd, agus bithidh mi a'
deanamh sin a chionn gur rud e a tha calg-
dhìreach an aghaidh spiorad na gaisgealachd.

Theagamh gu bheil am facal sin fhéin,
spiorad na marsantachd, cho dorcha ris an
fhearr eile, ach ma tha, innsidh mi naigh-
eachd a dh' fhaodas solus a chur air. Bha
duine as aithne dhomh uaireigin a' bruidh-
inn ri balach a bha fhathast anns an sgoil,
a' foighmeachd dheth an robh obair shòn-
raichte a bha e a' miannachadh dol thuige.
Bha am balach mu shé bliadhna deug a dh'
aois; bha e 'na sgoilear maith, agus thuirt
an duine ris gu'm biodh e ceart dha smuain-
eachadh air dreuchd na ministrealachd a
chionn gu robh ministearan anns a'
Ghàidhealtachd air fàs gann. Is e an fhre-
gairt a thug am balach dha, *B'fheàrr leam
dol 'n am mhaighstir-sgoil oir tha pensions
aca na's mothà na tha aig na ministearan.*

Ciod a their thu ri inntinn de 'n t-seòrs-
sin, a leughadair? Ciod a their thu ri aois
shé bliadhna deug a' bruidhinn cheana air
pension? Duine nach do chuir air armachd
fhathast a' sealltuinn air thoiseach air ris
an latha anns an cuir e dheth i! Sin an rud
ris an abair mise spiorad na marsantachd,
eo dhiù aon taobh dheth. Cha'n-eil mi ag
ràdh gu robh am balach ud na's gaoalaiche air
airgiod na balaich eile; cha mhò a theirinn
gu bheil barrachd de spiorad na marsan-
tachd am measg mhaighstirean-sgoile na tha
am measg mhinisteenair; ciod air bith an
dreuchd no an obair a thaghadh an gille ud
dha fhéin cha bhiodh ann gu bràth ach an
aon seòrsa duine; duine a dh' fheuchadh
daonnan ri bhi air an taobh shàbhailte,
duine nach fuingeadh fuachd, no cruas,
no cradal, na'n gabhadh e seachnadh; nach
leigeadh le òrlagan a bhi ann an cunnart
reoothaidh ged nach tigeadh an là anns an
ruigteadh air soran na gaoithe tuath. Is
e an fhòr àite air son leithidean a' bhal-
aich ud, obair a' Ghovernment: nead shoc-
rach anns am faod iad an saoghal a ghabhail

gu réidh, gun mhaith gun chron a dhean-
amh.

B'e an ceann-teagaisg a ghabh Barrie do
na h-oileanaich, *Misneach*. "Cha 'n ur-
rainn mi" thubhairt e riu, "lorg no bata
a thoirt dhuibh air son turus 'ur beatha,
ach innsidh mi dhuibh mu'n lorg is feàrr
air an t-saoghal uile gu leir; ciamar a gheibh
sibh e, agus a chailleas sibh e, agus a gheibh
sibh e a rìs, agus a gheireanicheas sibh ris le
gréim bàis. Feumaidh gach aon agaibh an
lorg so a ghearradh air a shon fhéin; is e
ainm an luirg *misneach*; gràs is bòidhche na
uile ghràsan eile an anama; erioman d'a
aisinn féin a thug Dia d'a chloinn air thal-
amh."

Is maith an rud an òige; is ann anns an
òigridh a tha dòchas an t-saoghal. An uair
a ruigeas daoine leth-cheud bliadhna tha iad
mar is bitheanta a' socrachadh sìos air an
deasgainibh; tha iad toilichte le 'n staid agus
is maith leò gu'n rachadh a h-uile ni air
aghaidh mar a bha iad a' dol air an aghaidh
'n an òige. Tha eagal am bàis aca roimh
na ginealan ùra a tha ag éirigh suas, agus
cuiridh iad an sàiltean anns an talanbh air
eagal gu'm bi iad air am putadh air an
aghaidh aon òirleach. Sin na daoine a tha
'n an suidhe anns na caithrìchean-àrda
daonnan; is ann aca a tha cumhachd, is òigh-
darras, agus ainm a' ghliocais. Ach ged
tha e ceart do'n òigridh a bhi modhail
agus slobhalta ris na bodaich sin a tha
seòladh long na rioghachd tha e ceart
dhaibh cuideachd gun eagal a bhi aca romh-
pa agus an guth a thogail ma tha iad a'
faicinn gu bheil na bodaich a' stiùradh cùrsa
ceàrr; cùrsa a dh' fhaodas an long a chur
air na creagan. Feumaidh iad deagh mhis-
neach a bhi aca oir tha gach cumhachd
fhaicsinneach air taobh nam bodach, agus
an glicias a tha erionna agus saoghalta, ach
theireadh Barrie agus Kipling agus Nansen
riu—agus na's fheàrr air fad—theireadh
Criod riu, "na biodh eagal oirbh no geillt:
cuiribh a mach chum na dòimhne agus stiù-
raibh ar cùrsa le bhur combaist fhéin."

SEACHNAIBH AN DRONGAIR.

Na bithibh air 'ur cuing cheangal gu neo-
chothromach ri mì-chreidich, *no ri drong-
airean*.—2 Cor. vi, 14.

Cha'n 'e Pol a sgrìobh na facail mu dheir-
eadh ach mi fhéin, ach ged tha mi a' cur
nam facal so ris na nithean a tha sgrìobhta
anns an leabhar naomh tha mi an dòchas
nach tig na plàighean orm a mhaoidh an t-
abstol Eòin air neach air bith a chuireadh

dad ris na sgriobturan. Mur bheil na facail so air am faotainn ann an litir an sgriobtuir tha iad co dhiù a réir spiorad an sgriobtuir, agus tha mi làn chinnteach na'n do chuir nighean air bith ann an Corint a combairle ri Pol mu dhuine a bha ag iarradh a pòsaidh agus e trom air an deoch: tha mi làn chinnteach gu'n abradh e rithe, Na biodh gnothuch agad ris; seachainn a leithid sin de dhuine.

Cha'n-eil teagamh nach bi nigheanan òga a' leughadh na duilleig so cho mhaith ris na cailleachan, agus bu mhaith leam-sa a chomhairle cheudna a thoirt orra bho fhios-rachadh mo bheatha fhéin. Ann an làithean an leannanachd neo-ar-thaing nach geall na fir gu'n seachain iad deoch laidir gu buileach an uair a phòsas iad, ach tha na miltean té anns an dùthach an diugh a tha caoidh gu'n do chreid iad sin. Cha'n-eil e aig àm sam bith sàbhailte creideas a thoirt do dhrongair. Ciod air bith as aobhar dha tha an t-òl agus na breugan a 'dol còmhla daonnan; ged a dh' fhaodas tu peacailh eile a chreidsinn is ann glé annamh is urrainnear drongair a chreidsinn.

Na'n robh nighean agam-sa tha mi an dùil gu'n b' fheàrr leam a faicinn air a ceangal ri mù-chreideach fhéin seach ri drongair: bhiodh dòchas agam gu'n fosgladh an Spiorad Naomh a shùilean, ach tha an drongair am beachd nach 'eil suilean idir cho fosgalte ri fheadhainn-san.

An uair a phòs Iseabal Nic Coinnich an Cille-sgumain Eachann Caimbeul, tuathanach na Pàirce, bha a càirdean an aghaidh a' phòsaidh oir bhiadh Eachann na bu bhith-eanta na bu chòir dha anns an tigh-òsda aig Tom Elliot. Ach shanntaich Iseabal tigh agus baile fearainn, agus bha i an dùil gu'n deanadh i fhéin duine do Eachann agus gu'n cumadh i o'n òl e. Rinn i sin fad shé seachduinnean, ach an diugh tha Eachann fada na's miosa na bha e riagh. Cleas a h-uile té a tha fuitreach anns an aon tigh ri drongair tha fhios aig Iseabal bhochd gu maith an uair a tha ana-miannan a' tòiseachadh air oibreachadh ann an Eachann, agus bidh i a' feuchainn leis gach innleachd as aithne dhi air a chumail o'n deoch, ach bha cho mhaith dhi feuchainn ri abhainn Ghàraidh a chumail air a h-ais. Agus ged bba Iseabal 'n a bean-tighe anabarrach glan agus sgoinneil an uair a phòs i, agus ged tha dìthihs phàisdean lurach aice, tha i a nis air a misneach a chall; an uair mu dheireadh a bha mi an Cille-sgumain agus a chaidh mi 'g a faicinn cha b' urrainn mi gun an aire a thoirt do'n atharrachadh a bha air an tigh.

Is e an fhìrinn gu bheil am boirionnach

truagh ann am priosan—agus na's miosa na sin—gu bheil i ionnan ri bhi ann an ifreann fhéin. Is ann aig Dia a mhàin a tha fhiocsia meud té eile a tha anns an dùthach coltach ri Iseabal, nigheanan a bha air am mealadh leis an dòchas fhaoin gu'n deanadh iad duine stuama de dhrongair, ach a tha nis ann an daorsa mhuladach, gun fuinghair aca ri fuasgladh gus am fuasgail am bàs a' chuing amaideach agus neo-chothromach a chuir iad orra féin.

A GHÀIDHLIG ANN AN LUNNAINN.

Ann am baile mòr Lunnainn tha na Gàidh-eil a' cruinneachadh ann an Eaglais Cùirt a' Chrùin uair 's an ràidhe gus seirbhis a bhi aca ann an Gàidhlig. Thug iad cuireadh dhòmhsha dol air cheann na seirbhis sin air an deicheamh là de October, agus bha iad cho blàth caoimhneil rium 's gu'm bu mhaith leam mo mhile taing a thoirt daibh air an duilleig so, an earaolas gu'n leugh cuid aca na tha mi ag ràdh. Bha mi gu sòraichte an comain dìthihs dhaoine còir a rinn na ghabhadh deanamh gus mu thurus do'n bhaile a dheanamh comhfhurtachail agus toilichte; fear dhiubh de fhine nan Caimbeulach agus am fear eile de fhine Chloinn Phàil.

Tha eaglais Cùirt a' Chrùin briagha an taobh a stigh dhi ged nach 'eil sealladh oirre o'n taobh-a-muigh, ach is e an rud as maisiche ann an eaglais air bith i bhi làn de dhaoine. Tha coimhthionail mòr a' cruinneachadh anns an eaglais ud a h-uile uair a bhios seirbhis Ghàidhlig innseadh, shearmonaich mise do bharrachd dhaoine ann an Gàidhlig ann an Lunnaidh na rinn mi riagh ann an àite air bith an Albainn. Sin gaibh sin; rud glé neonach, ach an fhìrinn.

An déidh na seirbhis chaidh cuid mhaith de'n choimhthionail sios do thalla mòr a bha fo'n eaglais, far an robh cupan tea air a thoirt duinn agus cothrom againn air seanchas a dheanamh r'a chéile. Bha iad ann as gach céarn de'n Ghàidhealtachd agus de gach seòrsa eaglais; muinntir na h-eaglais Shaoir as an taobh tuath is muinntir na h-eaglais Stéidhichte á Peart is Earraghàidheal, ach le seal tuinn oirnn agus sinn ag òl tea cba'n aithneadh tu cò againn a bha Saor no cò a bha Daor!

Bu chòir do mhuinntir na Gàidhealtachd a bhi an comain nan daoine ud ann an Lunnaidh a tha cumail suas na seirbhis Ghàidhlig, oir cha'n'e mhàin gu bheil i 'gan cumail eòlach air a chéile ach tha i a' cumail dhaoine òga gun eòlas a chall air Dia.

A BHLIADHNA UR.

Mar do làithean is amhluidh bhios do neart.—*Deuteronomi*, xxxiii, 25.

Tha e maith do dhaoine daonan greim a dheanamh air na geallaidean a tha ann am facal an Tighearna, ach aig toiseach na bliadhna gu sònruchi, an uair a tha sinn a' tòiseachadh air mile eile de thuris ar beatha, tha feum againn uile air ar cùmhannant athnuadhachadh ri Dia agus ar cridheachan a mhisneachadh le greim ùr a dheanamh air na geallaidean prisail a thug e dhuinn 'na fhacal. Cha'n-eil suidheachadh anns am faod sinn a bhith nach 'eil geallaadh ann am facal an Tighearna a tha freagarrach air ar son; cha bhiodh na geallaidean sin air an sgrìobhadh idir mur biadh Dia a' ciallachadh gu'm biadh iad air an tagar leinne ann an làn chreideamh.

Mar do làithean is amhluidh bhios do neart. Ciod a b' fheàrr na sin a b' urrainn Dia fhéin a ràdh ruinn air là na bliadhna' ùire! Bidh uallach féin, agus a chùram féin, agus a bhuaireadh féin an cois gach là a thig; ach bidh gràs an Tighearna 'n an cois euideachd agus bidh a chumhachd-san air a dheanamh fairfe ann ar n-anmuinn-eachd-ne.

An uair a sheallas sinn air thoiseach cha'n ann idir air ar neart féin a smuainicheas sinn ach air ar laigse agus air ar neo-chomas. Ri aghaidh aitheantan Dhé, agus ri aghaidh na gairme a thug e dhuinn ann an soisgeul a Mhic, gairm gus ar beatha a chaitheamh ann an naomhachd agus ann an seirbhis a rioghachd, ciod is urrainn sin a ràdh ach so, "Cò, a Thighearna, a tha foghainteach chum nan nithean so?" "Leasaichidh mo Dhia-sa blur n-uireasbhuidh uile, a réir a shaoibhreis ann an glòr, tre Iosa Criosd."

Cha'n e geallaadh duine a tha anns a' gheallaadh so ach geallaadh Dhe; agus cha duine Dia gu'n deanadh e breug. Cha téid Dia gu bràth ann an cois fhacail: théid nèamh agus talamh thairis ach cha téid geallaadh Dhé thairis a chaoidh. C' ar son mata, nach carbamaid as?

Theagamh gu'm bi cuid de làithean na bliadhna so deuchainneach is goirt gu leòir do chuid againn, ach cha tig deuchainn air bith 'n ar caraibh gun fhios do Dhia. Na'm bu léir dhuinn an diugh na dh' fhaodas a bhi air thoiseach oirnn mu'n tig a' bliadhna so gu crìch ma dh' fhaodite gu'm briseadh e ar cridheachan, ach foill-sichidh Dia a fhreasdal agus a rùintean

dhuinn uigh ar n-uigh, a réir mar is urrainn sinn an giùlan. Cha choir duinn sinn féin a shàruchadh le uallach air bith ach a mhàin ar n-uallich làthail dìreach mar a theagaisg Criosd dhuinn gun ùrnuigh a dheanamh ach air son àrain làthail. Is leòr do gach latha uallach féin.

Is e na meadhonan gnàthaichte leis a bheil Dia a' labhairt ri daoine air thalamh, am Biobull agus an Spiorad Naomh. Mur bheil eòlas aig daoine air a' Bhiobull cha'n urrainn Dia labhairt riù; co dhiu cha'n urrainn e labhairt riù mar a labhras e ris a' mhuinntir sin aig a bheil gaol air Fhacal, agus a bhios a' beachd-smuaineachadh air a dh' oidhche agus a là. Bidh mise a' dol a mach agus a stigh am measg dhaoine aig amannan anns am bi feum aca air comhfhurtachd, amannan trioblaid agus bròin, agus bho m' fhiosrachadh féin aig na h-amannan sin is urrainn mi a ràdh gu cinnteach gur rud anabarrach duilich e tòiseachadh air comhfhurtachd a thoirt do dhuine air bith a tha sineolach air Facal an Tighearna. Sin roinn de'n pheanas a tha tuiteam orra-san a ni dearmad air a' Bhiobull, nach cluinn iad guth an Tighearna an uair a bhiodh guth an Tighearna 'n a chomhfhurtachd d' an anam.

Tha cuid de gheallaidean an Tighearna nach tuigear am mìleachd gus am bi sinn ann an dorchadas no ann an teinn. Feumaidh sin a bhi ann an suidheachadh sònruchi m' am faic sinn an saoibhreas a tha anna. Ach air a shon sin bu choir dhuinn na geallaidean sin a thasgadh suas 'n ar n-inntinnean m' an tig an dorchadas agus an teinn, agus an sin bheir an Spiorad Naomh gu ar cuimhne iad anns an là anns am bi feum againn orra.

Tha geallaidean anns a' Bhiobull do dhaoine a tha air am buaireadh gu goirt; tha geallaidean ann do dhaoine a tha ann an diobhail misnich; tha geallaidean ann do dhaoine a tha ri uchd bàis, agus is maith a' chluasag anns an oidhche aon de gheallaidean an Tighearna. An uair a thagras sinne geallaadh Dhe ann an làn chreideamh tha an gràs a tha air a ghealltuinn ann againn cheana. Ach cha'n fhraighear an gràs so gus am bith feum againn air agus gus an iarr sinn e air ar n-Athair nèamhaidh.

Bho chionn beagan bhliadhachan ghairm Dia duine sònruchi gu obair dhuilich a dheanamh ann an seirbhis Chriosd. Bha an duine a' faireachadh nach robh tàlantán gu leòir aige, is chuir sin eagal air; bha

e a' faireachadh cuideachd nach robh e maith gu leòir, is chuir sin eagal a bu mhotha air. A thuilleadh air sin cha robh a shlàinte gu ro mhaith; bha anmhuinn-eachd air chor-eigin 'n a fheòil nach robh na dotairean a' tuigsinn. Ach bha a chridhe anns an obair agus ghabh e os làimh i, an dòchas gu'n tugadh Dia neart dha.

M' an tainig an t-àm dha dol air cheann na h-obrach chuir e uair no dhòl dearbhadh air a neart féin, ach cha b' fheàrrid a mhis-neach sin, oir chunnaic e nach robh ann aich duine briste. Chuir so dragh mòr air, ach aon là a bha e leis fhéim agus e ag iùrnuigh, chual e mar gu'm biotù Guth a' bruidhinn ris, "A bheil thu deas air son na h-obrach a dh' ionnsuidh an do ghairm mi' thu?" "Cha'n-eil, a Thighearna," fhreagair e; "cha'n-eil annam-sa a nis ach duine ullamh: rainig mi ceann mo ròpa." Thubhaint an Guth ris, "Ma bheir thu an t-eagal sin dhòmh-sa agus ma stadas tu de bhi smuain-eachadh air, gabhaidh mise eùram dhiot." Fhreagair an duine ann am mionaid, "Biodh sin 'na chùmhant eadarluinn, a Thighearna, bho'n uair so."

Dh' éirich an duine 'n a sheasamh agus a chridhe làn de shith Dhe. Bha fhios aige gu'n tug Dia dha an rud a bha dh' eas-bhuidh air, agus gu robh gach alt agus enaimh agus gach ball 'n a chorp air an iùrachadh le beatha agus lànachd beatha. An uair a choisicheadh e air an rathad bha e cho aotram 's gur gann a bha e a' faireachduinn gu robh a chasan a' beantuinn ris an rathad. Bha e mar bha Pol, gun fhios aige gu robh mhaith co dhiu a bha e anns a' cholluinn idir. Agus ged b' àbhaist da a bhi sgìth le uair no dhà de obair rachadh aige a nis air leantuinn air obair fad an là agus as déidh a' mheadhon-oidhche gun fàs sgìth no fann. Bha e air a lionadh le Beatha agus Sith agus Fois.

Theagamh gu bheil cuid de dhaoine nach creid so, agus gu'm feuch a' chuid a chreideas e ri solus a chur air air dhòigh nàdurra as aithne do Choue agus do na dotairean, ach coma leamsa Coue agus na dotairean: tha mi a' creidsinn ann an Dia agus ann an cumhachd Dhe: tha mi a' creidsinn gu bheil tobraichean slàinte ann an Dia as am faod daoine anfhann beatha a tharruing cha'n e mhàin d' an anam ach d' an inntinn agus d' an corp mar an ceudna. Cha ghabh a bheatha sin ceannach; tha i r'a gabhail. "Dearbhaibh mi nis leis an ni so, tha Tighearna nan sluagh ag ràdh, mur fosgail mi dhuibh uinneagan nan nèamh, a dhòrtadh a mach beannachd oirbh, gus nach bi àite ann g'a chumail."

An uair a bha Iosua a' fàgail beannachd aig

an t-sluagh agus e gu goirid ri dol air slighe na talmhainn uile, thubhaint e riù, tha fhios agaibh féin 'n 'ur uile chridhe, agus 'n ur uile anam, nach d' fhàilnich aon ni de na nithibh maithe sin uile a labhair an Tighearna bhur Dia d' ur taobh: thàinig iad gu léir gu erich dluibhse; cha d' fhàilnich aon ni a gheall an Tighearna bhur Dia."

Cha'n fhàilnich gealladh an Tighearna gu bràth: ma dh' fhanas sinne ann an co-chomunn a spioraid agus ann an umhlachd a thoile bheir gach là de 'n bhliadhna fianuis dhuinn gur fior am facal, *Mar do làithean is amhluidh bhios do neart.*

CRIOSD ANNS NA H-INNSIBH.

An là roimhe leugh mi leabhar beag mu obair an t-soisgeil anns na h-Innsibh an Ear, agus thug an leabhar uiread toileachaidh dhomh agus uiread iùrachaidh do mo chreid-eamh agus gu'm bu mhaith leam a mholadh do dhaoine eile air an duilleig so. Is e ainm an leabhair, *Criosd air rathad-mòr nan Innsean*, agus ainnm an fhir a sgrìobh e, E. Stanley Jones, soisgeulaiche Americanach a chaidh do na h-Innsean a chosnadh anamanna d'a Mhaighstir.

Tha e soilleir gu leòr bho na nithean a leughar ann an leabhar so gur e gràdh Chriosd a chomh-éignich e a dhol do na h-Innsean air thurus an t-soisgeil, ach cha'n e mhàin gu bheil gràdh Chriosd 'na chridhe ach tha gliocas agus irioslachd ann cuideachd. Agus tha feum aig missionairidhean air gliocas agus air irioslachd; cha'n-eil iad a' dol am measg nan cinneach mar thighearnan os an cionn ach mar dhream a tha 'n an eisimpleiribh agus 'n am fianuisean air taobh Chriosd.

Cha mhò a tha iad a' dol am measg nan cinneach a dhiomoladh gnàths no cleach-danna no creideamh an aithrìchean: tha iad a' dol thuca gus coslas Chriosd a leigeil fhaicinn daibh agus teagasg Chriosd innseadh dhaibh, an dòchas gu'n dean an Spiorad Naomh an èòrr, "gu'n gabh e de nithean Chriosd agus gu'n toir e dhaibh iad."

Tha cleachdadh aca anns na h-Innsibh aig pòsaidhean a bha againn anns a' Ghàidh-ealtachd anns na seann làithean: bidh cairdean bean-na-bainnse a' dol dhachaidh leatha gu tigh a fir. Cuiridh iad an làthair a céile-pòsda i, ach na's fhaide na sin cha'n fhaod iad dol: théid iad air an ais agus fagaidh iad iad còmhla. "Sin dirreach," arsa Stanley Jones, "an rud a tha againne ri dheanamh anns na h-Innsibh: Chriosd agus na h-Innsean a dheanamh aithnichte d'a chéile, agus an sin am fagail còmhla, ag earbhadh nan Innsean ri Chriosd

agus ag earbsadh Chriosd ris na h-Innsibh."

Anus an leabhar so tha e ag iunseadh gu saor mu mhéarachdan a riun e an uair a chaidh e a null an toiseach. Bhiodh cuid de na sgoilearan Hinduach agus Mohamed-anach a' feuchainn ri ceistean duilich a chur air mu nithean neónach a gheibhean anns an t-seann Tionmadh; mu nithean a riún an eaglais Chriosduidh agus a tha i a' deanamh fhadhast nach 'eil a réir teagasc Chriosd; mu bheatha Chriosduidhlean anns na dùthchannan a ghabh ris an t-soisgeil; agus ceistean duilich eile de 'n t-seòrsa sin leis an robh e furasda dhaibh a' għlas-ghuib a chur air. Bha e an dùil an toiseach gu'm feunnadh e seasamh suas air taobh an t-seann Tionnaidh agus air taobh gnáths nan riogħachdan Chriosduidh mar gu'm biodeh an Creideamh Chriosduidh ann an cunnart na'n aidicheadh e nach b' urrainn e an seasamh. Tha e ag ràdh gu'n do chuir so dragh mòr air, ach air dheireadh thall chunnaic e nach ann anns na nithean sin a bha bun a' ghnothuich idir, agus riún e suas inntinn gu'n deanadh e mar a riún iomadh sgiobair ann an stoirm, gu'n tilgeadh e a mach a h-uile unnsa de'n luchd a bha e a' giúlan ach a mhàin aon ni, an rud a bha na bu phrīseile na'n corr uile. Riún e suas inntinn nach gabhadh e gnothuich ris an t-Seann Tionmadh, no ris na ceistean a tha e a' togail, agus gu'n seachnad e gach rud eile ach Chriosd a mhàin.

Tha e duilich do Chriosd rathad réidh fhaotainn d'a chasan anns na h-Innsibh an Ear: tha e duilich do theachdairean an t-soisgeil cluas agus eridhe na dùthcha a għlacadh. Tha ficeadur a' seasamh 'n an aghaidh; cuid dħiubh air a bheil fħios againn; cuid eile air nach 'eil fħios againn idir; agus theagħamh cuid nach bu mħaith leinnimmeachadħ għed a bħiġd fħios againn orra.

Abair nach euala Evan Williams no Tigh nam Morairean an soisgeal riamb, agus gu'n deachaidh Mgħr. A. Cook, ceann-feadħna nan għalidairean, air thuris soisgeulach thuċċa, a thogħi suas Chriosd fa chomħar an sħil, an saoil thu gu'n creideadh iad e? Am biodeh aile cūbhraidi de'n ainn naomih bho na bilean sin? Na'n rachadh am Morair Birkenhead gu coinneamh-ħrnuiġ maille ris na Bráithrean (na Quakers) agus na'n searmonaiceadħ e dhaibh gun an lāmb a thogħi an aghaidh uile, ciod a theireadħ iad? Na'n deachaidh Carnegie nach maireann, no Rockfeller, a shearmonachadħ do dħaoine bochda ann an eul-shrāidibh iad a bhi toil-lichte 'n am boċċadha a chiom gu robh iad saor is iomadh buaireadħ ciod an t-éisdieħx a għeibheadħ iad?

Sin cuid de na duileadasan a tha aig

Chriosd agus a shoisgeul ri cothachadħ 'n an aghaidh anns na h-Innsean. Tha e air a shearmonachadħ dhaibh le daoine nach 'eil iad a' faireachduinn gur bráithrean iad. Tha e air a shearmonachadħ dhaibh le daoine geala, daoine aig a bheil tigħearnas thairis orra, agus air uairean ain-tighernas. A dh' aïn-deo in a' blħa iħarrachais a tha a' chuid mhòr de na missionaraidhean a' noċċadħ dhaibh, agus a dh' aïn-deo coslas na diadħaidbeachd a tha iad a' faċċiñn air cui de na daoine geala, tha iad a' faċċiñn agus a' faireachadħ iomadh rud eile ann an giúlan nan daoine geala a tha 'g an cur an aghaidh an t-soisgeil. Cha 'n urrainn daiħi sealltuinn air Chriosd ann an solus a mħaise fén no mar Shħlānuigħear an t-saogħi: tha iad a' sealltuinn air mar Shħlānuigħear nan daoine geala, air a thairg-sin daibħsan mar a thatar a' taирgħiġi daibh cotan is iarwun. Tha iad a' cluinni tħalli nam missionaraidhean a' bruidħiġi air Chriosd mar Phrionnsa na Sīthe, an Tigħear-na anns a bheil iad a' creidissiñ agus d'a bheil iad a' deanamh aoraidh, ach air an lāimh eile tha Prionnsa na Sīthe air a shearmonachadħ dhaibh le riogħachdar a tha an lāmban dearg le fuil bħo chionn nan cedan bliadħna. Cluinni iad na missionaraidhean a' bruidħiġi air an atharrachadħ għlormħor a ni Chriosd ann am beatha nan daoine a chreideas ann, ach an uair a thigħi uaisleān is sgoilearan Innseanach do Blhreatunn cha'n fhaic iad gu'n do riún e atharrachadħ għlormħor air bith 'n ar bailtean fén: chi iad ann an Lunnainn agus ann an Glaschu drongaireachd is aingiġidha a chuireas goiřisinn air am feidil.

Ach air a shon sin tha spiorad an Tigħear-na ag oibreachadħ anns na h-Innsibh. A dh' aïn-deo in gu bheil sinne agus riogħħad-dan eile a' toirt oilbheum do aobħar Chriosd agus 'g a chumail air ais le ar féinealachd agus le ar cleachdanna peacach tha għriani Chriosd ag ērigh anns an āird an Ear, agus tha iomadli duine diadħaidħ anns na h-Innsean a' feitheamh ri shħa iż-żon ċiex. Tha iomadli duine diadħaidħ anns na h-Innsean a' feitheamh ri shħa iż-żon Israel.

Mar is bitheanta is ann am measg nan daoine aineolach agus nan daoine boċċa a tha na missionaraidhean a' dol, ach tha Mgħr. Stanley Iones a' feuchainn ri aire nan daoine ionnsaiche a għlacadħ, agus ġiġi ċeċċi-feadħna an t-slaigh. Cha'n-nejl e a' għabha air a bhi os an ciom ann an dògħiż air bith: cha mhò a bħios e ag ràdh dad riū mu'n chreideamh aca fén: tha e a' togail suas Chriosd m' an coinneamħ agus a' leigeil leis-san agus le fħacal bruidħiġi ri an coguis. Tha e

a' feuchainn ri Criod a nochdadh dhaibh, cha 'n ann air dhreach no ann an aodach na h-àird an Iar ach air dhreach agus ann an aodach nan Innsean. Ach fad na h-iinne is e an t-aon Chriod a tha ann; co dhiu a chithear e a' coiseachd air rathaidean-mòra Ghalile no air rathaidean-mòra nan Innsean.

Tha mòran dhaoine ann aig nach 'eil gaol idir air obair nam missionaraidhean, leithidean a' Mhorair Inchcape a thubhairt an là roinhe gur e na missionaraidhean as aobhar do'n iorghuill a tha ann an China, an tomhas mòr. Their iad gu bheil muinnitir nan dùthchanna thall a' faotainn air an aghaidh maith gu leòr gun Chriod. Cha'n 'eil sin fior. Gun Chriod cha'n urrainn daoine faotainn air an aghaidh anns an t-seadh is àird, oir is e Criod a bheatha, beatha an anaina. Tha iomadh rud maith ann an creideamh nan Hinduach agus ann an creideamh Mhohammed ach cha'n 'eil Criod anna, agus is e Criod Slànuighear an t-saoghal. Cha'n 'eil Slànuighear eile ann ach E. Ma tha, c' àite a bheil e, no c' ainm a tha air?

Tha Criod gun teagamh ag oibreachadh anns an eaglais agus tha a sholus ri fhaicinn anns an eaglais, ach tha e ag oibreachadh an taobh a muigh de 'n eaglais cuideachd, agus tha a sholus ri fhaicinn am measg nan cinneach. Tha mòran dhaoine an diugh a bhuineas do'n chreideamh Hinduach anns a bheil barrachd de spiorad agus de inntinn Chriod na tha ann an cuid de shluagh Eaglais na h-Alba. Ged nach do dhealaich iad ris a' chomunn anns an do rugadh iad tha iad a' leughadh an Tiomnaidh Nuadh; tha urram aca do Chriod agus tha iad a' leanantuinn a theagaing. Ann an leabhar a dh' ainmich mi cheana tha Stanley Jones ag ràdh gu robh là ann anns nach b'urrainn muinnitir nan Innean dealachadh a chur eadar Criod agus an Eaglais Chrioduidh: bha iad a' diultadh gabhail ri Criod a chionn nach bu toigh leo an Eaglais Chrioduidh, ach an diugh théid aca air dealachadh a chur eadar an dà ni, agus tha iad a' gabhail ri Criod gu toileach ged nach gabh iad idir ris an eaglais. Chuir Brahman sònruichte a bha 'n a dhuine ionnsaichte agus 'n a dhuine naomh a làmh air gualainn a' mhissionaraidh aon là, is thuirt e ris, "Theagamh gu bheil thu duilich nach 'eil thu a' fhaicinn barrachd dhinne ag aideachadh a' Chreidimh Chrioduidh. Ach cha ruig thu leas: cha'n 'eil fhios agad gu dé cho fada agus a tha an soisgeul agaibh a nis air dol. Theireadh tusa Brahman riùm-sa ach theirinn-sa Brahman Chrioduidh riùm fhéin, oir tha mi a' stéidheachadh mo bheatha air

teagamh agus spiorad Chriod, agus ged a dh' fhaodas nach tig mi a mach gu brath a measg mo dhaoine tha mi a' leantuinn Chriod ar a shon sin."

Is e a tha Mgr. Stanley Jones ag ràdh uime sin, "Cha robh mise duilich: is mi nach robh: bha ceòl is gairdeachas 'n am chridhe, oir bha mi a' faicinn mo Thighearna a' dol a steach troimh dhorsan dùinte mar rinn e roimhe, a' nochdadh a làmhan agus a thaobh, agus a' labhairt sithe ri deis-cioibh nach b' aithne dhomh."

AN T-AINM NAOMH.

B'e so an tiotal a chuir Spurgeon os cionn aon de na searmoim a b' fheàrr a liubhair e riamh. Cha'n 'eil àite againn air an duilleig so do'n t-searmon sin air fad, ach faodar crioman beag dheth a chur sios, oir tha brìgh is beatha ann am briathran Spurgeon daonnan. "An uair a tha gaol againn air neach air bith," thubhairt e, "tha gach ni a bhuineas do'n neach sin measail 'n ar sùilean air a sgàth. Tha ainnm an Tighearna Iosa cho ionnluinn ann an sùilean chreidmheach 's gu bheil gach ni a bhuineas dha na's luachmhöire na'n t-òr. Tha na h-àitean air an do choisich a chasan naomha, na briathran a labhair na bilean noamha, na smuaintean a gheibhear 'n a fhacal,—tha iad uile priseil 'n ar sealladh os cionn gach àite agus facial eile fo'n ghréin. Tha so fior euideachd a thaobh ainmean Chriod; tha iad uile binn is maiseach ann an cluasan a' chreidmheach. Co dhiu a theirear ris Céile, no Caraid, no Nuadh fhearpòsda na h-eaglais; co dhiu a bheirear dha mar thiotl, an t-Uan, no an Rìgh, am Fàidh, no an Sagart,—tha gach ainnm dhiubh milis a chionn gu bheil e féin milis agus maiseach; Shiloh, Emanuel, an t-Iongantach, Comhairliche, Priomha na Sithe,—tha gach ainnm a bheirear dha mar gu'm biadh cùr-mheala as a bheil mil a' sruthadh. Ach ma tha aon ainnm as milse na gach ainnm eile, is e an t-ainm sin *Iosa*. Iosa! sin an t-ainm a chuir-eas ceol ann an clàrsaichean nan nèamh: òran maiseach ann an aon fhacal; an t-ainm beannachte a bhios iadsan uile a fhuaireannachd ann a' beannachadh gu siorruidh."

Iosa! 'n t-ainm a tha ion-ghràidh!
'N t-ainm os cionn gach ainnm tha àrd!
Lùbaidh dha gach uile ghlùn,
Sios le 'mhìlachd anns an ùir.

Iosa! 'n t-ainm os cionn gach luach
Do gach peacach diblidh, truagh,
Bho'n a dh' innseadh an deagh sgeul
"Saoraidh Iosa shluagh gu léir."

FOSGLADH NAN SUL.

Mur éisd iad ri Maois agus ris na fàidhean, cha mhò a chreideadh iad ged dh' éireadh neach o na mairbh.—Lueas xvi. 31.

Ann an aon seadh tha am bàs a' dùinadh sùilean dhaoine ach ann an seadh eile tha e 'g am fosgladh. Anns a' chosmhàlachd so tha Iosa ag innseadh dhuinn mu dhuine sacibhir a dhùin a shùilean anns an t-saoghal so air chor agus nach fhaca e riabh Lasurus, ged bha e a' dol seachad air a h-uile latha agus e 'n a laighe aig a dhornis, làn de chreuchdan, ach a fhuaire a shùilean fhosgladh an uair a chaidh e a steach do'n t-saoghal eile.

Tha móran de theagasc eudthromach mu thimchioll an t-saoghal thall air fhillleadh a steach anns a' chosmhàlachd so: tha e air a theagasc ann gu'n faigh daoine anns an t-saoghal eile toradh an deanadair anns an t-saoghal so; gu'm bi cuid a bha air thoiseach an so air dheireadh an sud, agus cuid a bha air dheireadh air thoiseach. Ach cha'n ann air na nithean sin a bu mhaith leam tighinn thairis an dràsd, ach air an dùil agus an dòchas a bha aig an duine shaoibhir gu'n gabbadh a bhràithrean rabbadh na'n rachadh teachdaire thuca o na mairbh.

Theagamh gu robh e an dùil nach biadh e fhéin cho amайдeach 's a bha e na'n robh an soisgeul air a shearmonachadh dha le aingeal; ach co dhin dh' iarr e mar fhàbhar gu'm biadh teachdaire bho na mairbh air a chur gu tigh athar, gus fianuis a thoirt d'a bhràithrean air eagal gu'n deanadh iadsan a' cheart mhearrachd a rinn e fhéin.

"Tha Maois agus na fàidhean aca," thubhaint Abraham ris, "éisdeadh iad riuisan."

Ach thubhaint esan, "Ni h-eadh, Athair Abraham: ach ma théid aon 'g an ionnsuidh o na mairbh gabhaidh iad aithreachas."

Agus thubhaint e ris, "Mur éisd iad ri Maois agus ris na fàidhean, cha mhò a chreideadh iad ged dh' eireadh neach o na mairbh."

Ciod do bheachd fhéin, a leughadair, air a' chòmhchràd so agus air an argumaid so? Cò aca bha ceart, an duine saoibhir no Abraham?

Is e their mise co dhiù, gu bheil mo reusan agus mo choguis agus fiosrachadh mo bheatha uile gu léir air taobh Abrahaim agus an aghaidh beachd an duine shaoibhir. Tha an sgriobtuir air a thaobh cuideachd, agus fianuis an Spioraid Naoimh;—tha iad uile ag innseadh nach biadh feum air bith ann neach a chur o na mairbh a dh' ionnsuidh

nam bràithrean ud no gu daoine neodhiaidh eile.

Ciod an leth-sgeul nach gabh daoine, 'g am fireanachadh fhéin air son an dearmaid a tha iad a' deanamh air cor an anama! Cuiridh iad a' choire air an rud ud agus air an rud ud eile; air a h-nile rud ach air an amaidéas féin. Cuiridh iad a' choire air am pártan, no air an luchd-teagaig, no air an eaglais d' an robh iad a' dol; their iad nach d' innseadh dhaibh gu ceart no gu soilleir na nithean a bhuineas d' an sìth agus nach robh meadhonan freagarrach air an cleachadh gus an sùilean fhosgladh.

Theagamh gu bheil iad a' creidsinn sin, ach fad na h-ùine tha iad 'g am mealladh féin; na cluasan nach cluinn guth Mhaois, no guth Spurgeon no guth Mhic Cheyne, no guth soisgeulaiche eile a shearmonaicheas an soisgeul daibh, cha chluinneadh agus cha 'n éisdeadh iad ged dh' éireadh Eoin a' Bhais-tidh o na mairbh.

Bha Lasurus air a thogail o na mairbh, ach a réir choslaist cha do dhùisg an rud mòrbhuileach sin an dara cuid aithreachas no creideamh ann an cridheachan a choimh-earsnach.

Tha na meadhonan coitchionn a thug Dia dhuinn 'n a Fhacal agus 'na Eaglais comasach air ar sùilean fhosgladh agus eòlas na beatha maireannach a thoirt duinn ma tha sinn a' deanamh feum ceart diubh; ma chuireas sinn na meadhonan sin an suarrachas chuireamaid an suarrachas ministréalachd nan ainglean féin. Mur bheil a' chluas a chluinneas agus an cridhe a thuigeas aig duine e fhéin is coma dha co dhiù a labhras ris am beò no am marbh.

Cò is urrainn creideamh no aithreachas a dhùsgadh ann an duine nach 'eil air son creidsinn, agus nach 'eil air son aithreachas a dheanamh? Na'n tigeadh an t-aingeal Gabriel a dh' ionnsuidh a leithid sin de dhuine, no am fàidh Ieremiah nach 'eil beò, saoil thu an gabbadh e riu? Cha ghabhadh idir; theireadh e nach robh annta ach droch spioradan a bha dol an riocd ainglean agus an riocd fhàidhean. Rachadh e ann an argumaid riu, a dhearrbhadh dha féin agus dhaibhsan nach robh annta ach na tamhaisg, agus nach 'eil daoine an dingh a' creidsinn ann an tamhaisg, agus air a' cheann mu dheireadh chuireadh e an teachdaireachd an suarrachas mar tha e a' cur a h-uile searmonachadh a chluinneas e an suarrachas.

Linn an déidh linn rinn Dia nithean móra agus nithean mòrbhuileach air son a shluagh

taghta féin; ach linn as déidh linn chuir elann Israel an suarrachas gniomharau iongantach Iehobhah. Na ceart dhaoine a chunnaic an fhairge air a sgoltadh le cumhachd Dhe agus a fhuair an acras a chasg le mana o néamh, chuir iad teagamh ann an gliocas agus ann an cumhachd Dhe. Rinn Dia mile gniomh tròcaireach air an sgàth, a dhearbhadh dhaibh gu robh a làmh 'gan treòrachadh, ach cha d' fhuaidh sin an t-as-creideamh as an cridheachan. Dhíchuimhnich iad na h-oibre agus na iongantas an rinn e; dhíchuimhnich iad an neul a chaidh romhpa anns an là agus solus an teine anns an oidhche, agus bhuir agus bhrosnaich iad an Dia as àirde.

Thachair an ni ceudna an uair a chuir Dia a mhac do'n t-saoghal. Rinn Criod mòrbhuilean a bha mór agus iongantach; choisich e air an fhairge; dh' fhosgail e sùilean nan dall; chuir e smachd air deamhain agus air feartan Naduir nach b' urrainn do dhuine eile a chiosnachadh; dhùisg e na mairbh, ach ged chunnaic móran dhaoine na mòrbhuilean sin eha do dhùisg iad creideamh slàinteil ach ann am fìor bheagan: thubhairt càch gu robh e a' tilgeadh a mach dheamhan le Beelse-bub, Prionnsa nan deamhan. "An sin chruinnich na h-àrd shagartan agus na Phairisich comhairle agus thubhairt iad, Ciod a tha sinn a' deanamh? oir tha an duine so a' deanamh móran mhòrbhuilean: *uime sin o'n là sin a mach, chuir iad an comhairle r'a chéile chum esan a chur gu bàs.* Sin agad, a leughadair, rud as fhiach dhuit smuaineachadh thairis air ma tha thu an dùil gu'n deanadh daoine aithreachas na'n robh an soisgeul air a shearmonachadh dhaibh le teachdaire o'n t-saoghal eile. Chuala na h-Iudhaich a leithid sin de theachdaire ach an àite aithreachas a dheanamh rinn a' mhòr-chuideachd dhiubh tàir agus magadh air, agus air a' cheann mu dheireadh cheus iad e.

Ciod air bith as aobhar da, cha'n-eil buan-nachd spioradail air bith ann do dhaoine mòrbhuilean fhaicinn; cha'n atharraich mòrbhuilean an cridheachan no an caitheamh-beatha. An tì a bha eucorach m'am faca e iad bidh e eucorach an déidh dha am faicinn, agus an tì a bha salach bidh e salach a dh' aindeoin na chunnaic e. Cha'n ann mar sin idir a tha aithreachas agus creideamh agus aignidhean diadhaidh air an dùsgadh anns an anam. Is ann air mhodh spioradail a thuigear nithean spioradail. Mur éisd daoine ri guth caol ciùin an coguis no ri guth caol ciùin an Spiorad Naoimh cha'n eisdeadh iad ri guth a' mhairbh.

Theagamh gu'n cuireadh guth a' mhairbh crith 'n am feòil fad ùine bheag, ach dh' fhàbhadh a' chrith agus an t-eagal, agus bhiodh

iad an déidh làimhe mar bha iad riagh. Na'n deanadh crith no clisgeadh daoine a dhùsgadh agus a theàrnadh thatar a' faotainn clisgidhean gu leòr ann am freasdal an Tighearna. Gach seachduin d' ar beatha tha sinn a' faotainn rabhaidhean sòluimte leis a' bhàs gu bheil ar beatha air thalamh goirid agus neo-chinnteach, agus gu'm biodh e glic dhuinn ar tigh a chur an órdugh. Ach ged a bheir na rabhaidhean sin air daoine clisgeadh, mar a chlisgeadh iad na'n cluinneadh iad guth o na mairbh (oir ciod a tha anna ach guthan o'n uaigh) dhíchuimhnichidh iad iad ann am beagan ùine agus dùinidh iad an sùilean mar rinn an duine saoibhir so, gus mu dheireadh am beir am bàs orra mar a rug e airson, gun aithreachas, gun Dia, gun dòchas.

An t-aithreachas a ni duine anns an t-saoghal so tha e éifeachdach is slàinteil, ach an t-aithreachas a ni duine anns an t-saoghal eile cha'n-eil ann ach goirteas-coguis agus buaireas-spioraid nach basaich gu siorruidh.

Bha an duine ud 'ga chunntas fhéin an dà chuid glie agus saoibhir, ach cha do rinn a ghliocas agus a shaoibhreas ach a shùilean a dhùnad agus a chridhe a mhealladh. Is e tùs a' ghliocais eagal an Tighearna, agus an saoibhreas as fhèarr a bhi saoibhir an creideamh, an dòchas, agus an gràdh.

ANNS A CHATHAIR.

An eual thu riamh am facial so, a leugh-adair; " mur dean e là a bhuain a' choirce ni e là a bhuain nan cnò." Sin agad facial a bhios mise ag ràdh gu bitheanta rium fhéin, an uair a dh' fheumas mì na chuir mi romham anns an oidhche a leigeil dhiom anns a' mhaduinn, agus làmh a chur ann an gnothuch eile.

Mios roimh Nollaig bha fìor dhroch shìd ann fad seachduin, agus ged bha e air na clàraibh agam a h-uile là de'n t-seachduin ud a chur seachad air m' achaidhean farsuing, eadar Srath-Teamhuil agus Treanafùr, eadar Dalnaspideal agus Gleann-Teilt, a' buain coirce a bha air fhàgail ro fhada air an raon, b' fheudar dhomh an seòrsa buana sin a leig-eil dhiom agus tionndadh ris na cnothan.

Bha an t-sìd cho searbh 's nach d' fhàg mi mo thigh no mo chathair fad dà latha, ach mar is dlùithe duine do'n teine is ann is dlùithe e do'n choille-chnò, co dhiu do'n choille-chnò as fhèarr is aithne dhomhsa. Agus ciod am feum a tha ann do dhuine dol do'n choille-chnò idir mur toir e do dhaoine eile cuiid de na cnothan a chruinnich e?

An dà là ud a bha mi, mar gu'm b' eadh, ri port, leugh mi tri leabhraichean ùra; leabhar mór ann an dà phàirt a bha air a

sgriobhadh le Asquith, no am Morair Oxford mar theirear ris a nis; leabhar a bha air a sgriobhadh le Deadhan Inge; agus leabhar a bha air a sgriobhadh leis a' Mhorair Grey, no Sir Edward Grey, an t-ainm fo'n fheàrr is aithne dhuinn e.

Tha leabhar Asquith mar bha fhios agam a bhitheadh e, glic agus uasal; tha e ag innseadh eachdraidh nan amannan agus nan gnothuichean anns an robh làmh aige anns a' Phàrlamaid bho chionn dà fhichead bliadhna gu soilleir agus gu firinneach agus gu h-òrdail, gun e féin àrdachadh agus gun daoine eile a nàrachadh. Ciod air bith a shaoilear de Asquith mar fhearr-riaghlaidh cha 'n urrainn eadhon a naimhdean àicheadh nach sgoilear agus nach duine-uasal e. Agus air mo shon fhéin dheth, sin dà rud a bu mhaith leam fhaotainn daonnan co dhiu a bhithinn a' taghadh ministeir, no a' cur a steach duine do'n Phàrlamaid; bu mhaith leam e bhi 'na dheagh sgoilear agus gu sónruichte 'n a dhuine-uasal. Na'n robh an dearbhadh sin air a chur air Tigh nan Curnantan, agus air Tigh nam Morairean cuideachd, cia meud àite-suidhe a bhiodh falamh?

Tha a' chuid mhór de shluagh Bhreatuinn an dùl nach 'eil ann an Deadhan Inge ach duine tòrsach a tha cur seachad leth an latha a' caoidh cor a dhùthchea agus a' cur seachad an leth eile 'g a càineadh, ach tha amharus agam nach 'eil an Deadhan idir cho tòrsach 's a thatar a' saoilsinn, oir tha àbhacas ann an *Smuaintean an Deadhain* nach b' urrainn a bhi ann mur biodh a chridhe mireagach, co dhiù air uairean. Ach ged bhiodh Deadhan Inge na bu tòrsache na tha e, theagamh nach deanadh sin cròn do'n rioghachd oir tha gu leòr do dhaoine eile innti a tha 'g ar bòdh-radh leis an iolach ait agus fhaoin a tha iad a' deanamh; iolach gun tùr, gun aobhar. Is gasda le Deadhan Inge a bhi breith air na h-Easbuigean air fheusagan, agus a bhi bualadh an cinn r'a cheile, ach ged nach mì-chòrd a' chleasachd sin rium-sa, is rud eile e an uair a bheireas e air fheusaig air na h-abstoir agus a thòisicheas e air iadsan a chur 'n an àite féin mar gu'm biodh sreach de bhalaich bheaga m'a choinneamh.

Ach ged a dh' fhág mi leabhar a' Mhorair Grey gu deireadh is e so an leabhar a b' fheàrr a chòrd rium de 'n trì, oir ged nach 'eil comharraidhean na sgoilearachd ann mar tha iad anns an dà leabhar eile, tha nithean as fheàrr agus as ion-mhiannaichte ann; tha e làn de'n ghliocas agus de'n mhaise a gheibh-ear ri taobh nan aibhnichean agus an eluantean gorma. Is e ainm an leabhair so, *Paipcearan Fallodon*; thug bana-charaid chòir leughadh dheth dhomh, ach chòrd e rium cho mhaith agus gu'n do cheannaich mi fear

dhomh fhéin, agus is fhada bho nach d' fhuair mi uiread toileachaidh air son leth-gini.

Na'm faodadh tu, a leughadair, duine air bith a thoilicheadh tu a chur os cionn na rioghachd mar Ard-riaghlaire, cò a chuireadh tu ann? Chuirinn-sa mi fhéin ann, oir cleas a h-uile duine eile a tha 'na thàmh, tha fhios agam gur e mo làmh fhéin làmh a b' fhearr air an stiùir. Ach mur faighinn fhéin an stiùir b'e an ath duine a bu mhaith leam a chur 'n a shuidhe aice, am Morair Grey, agus innsidh mi dhuit c' ar son.

(1) Tha e gaolach air iasgach.

(2) Tha e gaolach air eòin agus air ceòl nan eun.

(3) Tha e gaolach air bàrdachd Wordsworth.

(4) Cha bhi e uair air bith 'n a chabhaig.

Theagamh gu'n abair thusa, a leughadair, nach 'eil gnothuch air bith aig na nithean sin ri obair na Pàrlamaid no ri riaghlaidh-dùthchea, agus gu'm b fhearr leat duine a bha gaolach air figearan agus air cunntasan agus air leabhrachean Karl Marx a chur air an stiùir, ach am bitheantas is e daoine cunnartach a tha anns an t-seòrsa sin; daoine aig a bheil seilleinean 'n am boinn-eidan; agus daoine aig 'nach 'eil ach seann fhidheal agus aon phort. Sin agad na daoine ris an obair na Sasunnaich boires, ach is e an t-ainm a bhios aig muinntir Chille-Sgunain orra, Clann Mhic Sglamhrainn.

Ach co dhiù a dh' aontaicheas tu leam no nach aontaich gur e na ceithir comharraidhean a dh' ainmich mi comharraidhean an duine mhaith, feumaidh tu aideachadh gu bheil daoine aig a bheil gaol an iasgaich, agus gaol nan eun, agus gaol na coille, 'n an cridhe, a' faotalinn sòlasan laghach agus simplidh air nach amais na daoine eile nach 'eil a' gabhail tachd idir ann an obair no ann an coslas a' chruthachaidh. Ged nach bi mise mì fhéin ag iasgach tha móran d' am bhràithrean anns an eaglais a bhios ris an obair sin, agus ged bhios droch dhaoine ag ràdh nach 'eil an t-iasgach buannachdail do aobhar an t-soisgeil agus na firinn ann an seadh no dhà, cha'n eil mise ag aontachadh ris a sin idir: oibrichidh an t-iasgach annta faighidh agus dòchas, dòchas gu'm bi cùisean na's fheàrr an ath latha.

Ged nach e sonas crìoch àraidh mhic an duine tha e ceart do'n h-uile neach a bheatha fhéin òrduchadh air a leithid de dhòigh 's gu'm faigh e tomhas maith de thoilinnitinn anns an t-saoghal so. Tha sòlas is toilinnitinn a' tighinn gu daoine ann an iomadh dòigh; o nithean mòra agus o nithean beaga. Cha 'n urrainn duine sonas buan no milis a shealbhachadh mur bheil e a' riaghlaidh a bheatha a réir toil agus lagh Dhé; mur bheil sìth agus gràdh aige 'n a theagh-

lach féin; mur bheil obair aige anns a bheil tlachd aige agus nach 'eil dha 'na uallach; agus mur h-urrainn e anail a tharruing gun bhi 'n a fhuil is 'n a phallus daonnan. Sin na nithean ris an abrainn na tobraichean móra agus domhain as am bi daoine a' tarruing an aoibhneis.

Ach cha 'n ann as na tobraichean móra a mhàin a bhios daoine a' faotainn sòlais; tha tobraichean beaga eile ri taobh an rathaid as am faod sinn a bhi tarruing sòlais gun sgur, ma bha sinn cho glie agus gu'n d' ionnsaich sinn an rathad thuca 'n ar n-oige agus ma tha soitheach agaibh leis an tarruing sinn asda. Is e cuid de na tobraichean beaga sin, leabhrachaean agus machraighean agus coilltean.

Tha e air a ràdh gur biadh do'n dara duine an rud a tha 'n a phuinnsean do dhuine eile. Tha sin fior gu litireil agus gu samhlachail. Tha e flor a thaobh nan nithean anns a bheil daoine a' faotainn toilinntinn. Gheibh aon duine sòlas gun chrìoch ann am bàrdachd Wordsworth ach b' fheàr le duine eile dol do Shiberia seach a bhi air fhàgail leis fhéin le Wordsworth fad latha. Cha'n eil àrach air; a bhlas agus a chàil agus a thoil fhéin do gach duine; ach feuchadh an duine a chuir-eas cùl ri leughadh is bàrdachd gu bheil tobar air chor-eigin eile aige anns am faigh e ùrachadh d'a spiorad. Ma gheibh e tobar a tha cho dlùth agus cho saor ris an fhearr ris an do chuir e cùl bidh e da-rìreachd fortanach.

Ach is e na daoine as fortanaiche uile gu léir na daoine aig a bheil gaol air aghaidh a' chruthachaidh; aig a bheil shilean is cridh-eachan a chi agus a thuigeas a mhaise a tha Dia a' sgaoileadh air machraichean is coilltean. Cha'n eil m' eòlas fhéin air oibrichean Nàduriach anabarrach beag is suarrach, ach air a shon sin, tha càrsa na bliadhna agus na fuaimean is na scallaidhean a bhios mi a' cluinnnt agus a' faicinn air monaidhean agus ann an coilltean agus taobh nan aibh-uichean a' toirt togail-eridhe agus sòlas dhomh nach gabhadh ceannach le òr. Agus is e an t-aobhar gu bheil uiread meas agam air Wordsworth gur h-esan am fear-teagaisg a threòraich mi an toiseach a dh' ionnsuidh nan tobraichean sòlais sin.

Tha amharus agam gur h-ann 'n am choille-chnò fhéin a dh' fhàs na enothan so a tha mi tairsginn dhuit-sa, a leughadair, agus tha eagal orm gu'm faod cuid dhiubh a bhi gun bhiadh, ach m' an crìochnaich mi mo sheanachas bu mhaith leam aon chnò a thoirt dhuit as an leabhar aig a' Mhorair Grey, "Ann am bliadhna chan dorcha a' chogaidh bha e daonnan 'n a ionad-fasgaidh do m' chridhe a bhi faicinn nach d' atharraich uamhasan a' chogaidh maise na bliadhna no teachd nan ráidhean. A h-uile bliadhna an uair a thig

eadh an t-earrach, bha duilleach nan craobh a' tighinn a mach; bha na h-eòin a' seinn agus na flùraichean a' fosgladh, agus bha maise a' chruthachaidh mar dhidean dhomh o'n stoirm, a' toirt dhomh dochais agus earbsa làidir."

LEABHAR FIACHAIL.

Tha sgoilearachd agus sgoilearachd ann: tha sgoilearachd ann a tha glé choltach ri maorach cailleach Mhic Artair, *partan is dà fhaochraig*. Chaidh cailleach Mhic Artair do'n tràigh, an déidh dhi móran othail is bòilich a dheanamh mu'n mhaorach a bha i dol a thoirt dachaidh, ach aig deireadh an latha b'e sud na chruinnich i, partan is dà fhaochraig.

Tha gu leòir de'n sgoilearachd sin anns an dùthaich againn an diugh: "mórán sgiamhail is beagan ollainn," mar thubhairt an Donas agus is e a' lomairt na muice. Ach cha'n e sin an seòrsa sgoilearachd a gheibhean anns an leabhar so, an leabhar a bha air a chur a mach bho chionn ghoirid leis an Ard-Ollamh W. J. Mac Bhatair, fear-teagaisg na Gàidhlig an Oïlthigh Dhùn-eideann. Ann an leabhar so tha na h-ainmean Céilteach, agus na h-ainmean Gàidhlig a gheibhean air feadh na dùthcha uile, o'n chrich Shasunnach gu Tigh Iain Ghreòta, air an cruinneachadh agus air am mìneachadh mar nach do chruinnicheadh agus nach do mhìnicheadh iad riamh roimhe. Agus ann am mìneachadh nan ainmean sin tha e a' tilgeadh soluis air iomadh rud eile; air eachdraidh na h-Alba; an sluagh a bha ag àiteachadh na dùthcha anns na h-amannan ud; na dòighean anns an do sgoiloil an creid-eamh Crioduidh; agus iomadh rud eile a bha car dorcha.

Cha'n eil mise a' gabhail orm féin a bhi suas ris an sgoilearachd shònraichte a gheibhean anns an leabhar so, ach air a shon sin, tha àig agam ann an sgoilearachd, is tha mi an dùil gu bheil sùil agus sròn agam a dh' aithnicheas sgoilearachd air a dreach agus air a h-àileadh, agus bu mhaith leam a ràdh air an duilleig so, ged is mór am falach e, gur e so an leabhar as fhèarr a thàinig a mach á Oïlthighean na h-Alba bho chionn iomadh bliadhna, agus an leabhar as fhèarr a bha air a sgriobhadh le sgoilear Gàidhlig bho na chuir an t-Ollamh Mac Bheathain nach maireann a mach am Faclair Gàidhlig ann an 1896. Tha obair anns an leabhar so a mhaireas gu bràth; gheibh sgoilearan eile clacha-stéidhe ann nach b' urrainn daibh a ghearradh as na creagan daibh féin. Cha'n eil làmh eile an Albainn an diugh a b' urrainn an obair so a dheanamh ach an làmh a rinn i.

DOCHAS NA BEATHA MAIREANNAICH.

Ma bhàsaicheas duine an tig e beò?—Job xiv, 14.

Sin ceist nach b' urrainn am fear a sgrìobh leabhar Iob a fhreagairt gu cinn-teach, agus ceist nach do fhreagairt duine eile riabh ann an dòigh a riaraicheas an cinneadh-daonna uile. Ach air a shon sin is ceist i air a bheil inntinn mhic an duine a' enuasachadh gun sgur, ma bhàsaicheas duine an tig e beò?

Thig am bàs oirnn uile: agus an uair a thig am bàs cha'n'eil anns gach ceist eile ach rud suarrach an coimeas ris a' cheist so, an ean uaigh ceann ar réis?

Tha móran dhaoine anns an t-saoghal a tha de'n bheachd sin; cha'n'eil dòchas air bith aca gu bheil anam an duine beò an déidh d'a chorp bàsachadh: cha'n'eil iad a' creidsinn gu bheil annmanna nan creidmheach air an deanamh foirfe aig uair am bàis no dol a steach do ghlòir. Cha'n'eil iad a' creidsinn gu'n tachair do mhac an duine ach mar a thachras do'n ainmhídh: tiadhalaicear a chorp anns an talamh agus cha bhi ionradh tuilleadh gu bràth air.

Tha móran dhaoine anns an t-saoghal de'n bheachd sin, ach ged bha iad cho lionimhor bho thoiseach 's a tha iad an diugh dh' fhairtlich orra riabh toirt air a' mhor-chuid-eachd d'am bràithrean gabhail r'an teasgast.

A thaobh dòchas na beatha maireannaich cha'n'eil e fior a ràdh gu bheil na feallsanaich air an dara taobh agus na diadhairean air an taobh eile: cha'n'eil e fior a ràdh gu bheil luchd-ealain agus ministearan an aghaidh a chéile. Tha móran de na feallsanaich agus de'n luchd-ealain as airmmeil a' creidsinn anns a' bheatha mhaireannaich le'n uile chridhe, is tha cuid de dhiahdhairean nach 'eil a' creidsinn intte idir.

Ach ma cheasnaicheadh na feallsanaich agus daoine eagnaoidh a thaobh an dòchais so feumar aideachadh nach 'eil fianuis làidir no shoilleir aca ri thoirt dhuinn; their iad gu bheil an rud ud agus an rud ud eile anns a' chruthachadh agus anns na tha iad a' tuig-sinn de rùinteán Dhé a' neartachadh an dòchais ged nach 'eil iad 'ga dhearbhadh; their iad gu bheil barrachd r'a ràdh air a thaobh na tha r'a ràdh 'n a aghaidh. Ach is e sin cho fada 's is urrainn daibh dol.

Ma tha na mairbh beò c' ar son a tha iad balbh? C' ar son nach do ràinig teachdair-eachd air chor-eigin sinn bho thoiseach an t-saoghal. Sin aon de na h-argumaidean

a bhios mìchreidich a' cleachdadh, ach cha bhi feallsanaich no sgoilearan àrda 'g a cleachdadh oir tha fhios aca gu maith nach 'eil tosdachd nam marbh a' dearbhadh dad.

Tha na mairbh tosdach gun teagamh. Dh' fhág mültean de ghléanalan an saoghal so cheana ach cha chualas am farbhan as lugha bhuapa o'n taobh thall. Ma tha na ginealan sin fhathast beò, ann an àite no ann an suidheachadh nach aithne dhuinne, a bheil e eucomasach dhaibh fios a chur thugainn no a bheil iad idir a' sruaineachadh oirnn? Nach iongantach agus nach sòluimte an smuain e, gu bheil saoghal eile dlùth dhuinn a tha air aiteachadh le spioradan gun àireamh, ach a tha cho foluichte bhuainn ri eridhe na gréine, ged dh' fhaodas sinn a bhi air an ionmali aige.

Tha mise a' creidsinn le m' uile chridhe gu bheil an saoghal sin ann, agus gu bheil e dlùth dhuinn. Cha'n'eil fhios agam ciod a bhios daoine eile a' faireachduinn aig bòrd a' chomanachaidh ach is urrainn mi a ràdh gu cinnteach gur e dearbhachad a thaobh saoghal nan spioradan an tiadhlaic shòn-ruichte as trice a bhios mi a' faotainn o'n chomanachadh. Air uairean cha'n urrainn mi a ràdh gu bheil mi a' faotainn nithean eile a tha na leabhrachaean aig radh gu'm bu chòir do dhuine faotainn aig a' bòrd, ach cha do ghabh mi riabh pàirt ann an seirbhis-comanachaidh gun faireachduinn bheò agus dearbhachd làidir a bhi 'n am chridhe gu robh mi air mo chuartachadh le neul mór de fhiannisean, le spioradan nam firean, agus le ainglean, agus le eaglais neo-fhaic-sinneach nan ceud-ghin. Aig na h-amannan sin tha làthaireachd nan spioradan cho cinnteach dhomh ri làthaireachd chorparra nan daoine a tha 'n an suidhe ri mo thaobh.

Sin aon de na dòighean, a réir m' fhios-rachaidh, anns a bheil dòchas na beatha maireannaich air a dhùsgadh agus air a neartachadh ann an eridheachan dhaoine; cha'n ann le argumaidean no le solus reusain ach le feartan agus faireachduinnean a tha dol sios na's dòimhne do thobraighean diomhair ar beatha na's urrainn argumaid no solus reusain dol.

A thaobh dòchas na beatha maireannaich tha dhà no trì nithean ann a tha seasamh a mach gu soilleir gus ar creideamh a neartachadh.

(1) Cha'n'eil treubh no cinneach air thal-mh anns nach fhaighean a dòchas so 'n am measg, am beag no am mór. Is e sin r'a ràdh, tha an cinneadh-daonna uile ag

altrum an dòchais. Agus tha an cinneadh-daonna na's gllice na duine air bith; tha guth a' chinmeadh-daonna na's airidhe air eisd-eachd ris na guth aon duine air cho ionnsaichte 's 'g am faod e bhith.

(2) Bha na daoine as gllice agus as comas-ache a bha riabh ann a' creidsinn anns a' bheatha mhaireannaich, agus na daoine as naomh. Is e sin r'a ràdh, cha'n ann o'n taobh as miosa ach o'n taobh as fheàrr de mhac an duine a thàinig an dòchais so. Dh' fheumadh duine a bhi gu maith cinnteach as fléin m' an togadh e a ghuth an aghaidh dhaoine coltach ri Plato, agus Pòl, agus Dante, agus Milton, agus Shakespeare, agus aithrìchean eile de'n t-seòrsa sin.

(3) Bha Iosa Criod a' creidsinn anns a' bheatha mhaireannaich, agus theagaing e d'a dheisciobuil an dòchais so altrum. "Ann an tigh m' athar-sa tha ionadh àite-còmhnuidh; mur biodh e mar siu dh' innisinn-sa dhuibh." "Do bhrigh gu bheil mise beò bidh sibhse beò mar an ceudna." Thug Iosa Criod beatha agus neo-bhàsinhorachd gu solus tre a shoisgeul, agus cuiridh fhacal-san crìoch air gach uile chonnsachadh. Théid nèamhl agus an talamh thairis ach cha téid fhacal-san thairis gu bràth.

Roinmh latha Chriosd cha robh ann an dòchais na beatha mhaireannaich ach dòchais fhéin, ach rinn esan an dòchais làidir agus cinnteach agus sheulaich e e le aiseirigh, air chor agus gu bheil a nis dearbhachd againgne as làidire na bha eadhon aig daoine naomh ann an làithean Iob.

Agus gus an dà chuid teagast agus comhfhurtachd a thoirt do luchd-leughaidh an leabhair so bu mhaith leam a chur sios air an duilleig so ann an cainnt cho simplidh 's a ghabhas deanamh ciod e an dòchais a tha an creideamh Crioduidh a' toirt duinn a thaobh nam marbh. Is e so ar dòchais,

(1) Gu bheil iad aig uair am bàis a' dol a steach gu làthaireachd Chriosd.

(2) Gu bheil iad air an glanadh, air an soillseachadh, agus air an deanamh fairfe.

(3) Gu bheil iad a' faotainn an rùin agus an iarrtuis ann an aonadh dlùth ri luchd-an-gaoil a bha thall romhpa.

(4) Gu bheil iad a' feitheamh ann an sìth ri dara teachd an t-Slànuighir, ris an Ais-eirigh, agus ri là mór a' bhreitheanais.

So dòchais ait nan an'ma naomh'
O'n Slànuighear caomh an tràs,
A thug an Spiorad dhaibh maraon,
Mar sheul is earlais gràidh.

Ach is ann do chreidmhich a mhàin a bhuineas an dòchais beannaichte so; dhaibh-san a chaidhleas ann an Criod mar tha Pol ag ràdh.

Ri aghaidh a' bhàis agus an sgaraidh a ni am bàs ann an teaghlaichean cha'n'eil ann ach aon chomhfhurtachd as fhiach dhuinn a thairgsinn do chridheachan leonta, dòchas na beatha mhaireannaich. Sin a' chomhfhurtachd a thug ar Slànuighear do dhaoine an uair a bha e air thalamh, agus sin a' chomhfhurtachd cuideachd a thug Pol do luchd-a'bhròin. Cha'n'eil teagamh nach 'eil ionadh tobar eile ann as am faod daoine comhfhurtachd fhaotainn a chuidicheas iad an uair a dh' fheumas iad dealachadh r' an cairdean gaoil, ach so a mhàin a' chomhfhurtachd anns a bheil beatha agus neart do'n chridhe, dòchas na beatha mhaireannaich agus dearbhachd gu bheil luchd-ar-gaoil sona maille ri Criod.

UR NO SEAN?

Cha'n'eil là a thig am posta a dh' ionnsuidh mo thighe nach 'eil dòrlach litrichean aige dhomh; cuid dhiubh a bhithinn coma ged nach tigeadh iad idir, cunnataisean agus litrichean a' bhuinn-a-sé. Ach tha aon làmh-sgrìobhaidh ris an tog mo chridhe an uair a chi mi air litir e, làmh-sgrìobhaidh Seònaid Eachainn; oir ged nach bi Seònaid a sgrìobhadh thugam cho tric agus a bu mhaith leam tha daonnan snaoisean anns an litir a chuireas i. Di-luain so chaidh fhuair mi té bhuaipe, agus ged nach 'eil maith dhomh an litir air fad a thoirt am follais, air eagal gu'n cuireadh e muinntir Chille-sgumain an amhaichean a chéile, faodaidh mi aon rud neònach a bha innte a chur sios air an duilleig so.

"Tha Cille-sgumain air fàs ainmeil oir tha e coltach gu'n d' fhuair na dotairean galair ùr ann. An deireadh an Earrach dh' fhàs Calum Mac Cuaraig cho bochd 's nach b' urrainn da car obrach a dheanamh. B' fheudar a' bhean agus a' chlann aige a chur air an sgìreachd, agus air dheireadh thall bha Calum fhéin air son faotainn air an sgìreachd cuideachd. Ach ged bha a' chuid mhòr de'n Bhòrd toileach gu leòir air-giod nam bochd a thoirt do Chalum chuir am baillidh, agus am bancair, agus Tom Elliot, 'n a aghaidh gu làidir. Thubhairt iad gu robh anshocair Chaluim neònach; gu robh e a' gabhail a bhìdh agus a' smocadh cho mhaith 's a bha e riabh; gu robh e cho leathann reamhar ri duine anns an dùthach; agus nach d'fhuaras riabh rapport ceart uime bho'n dotaire. Is e a thàinig as a' chùis gu'n tug am Bòrd dotaire as an Oban a thoirt daibh rapport air Calum, agus b'e an rapport a thug am fear sin, gu robh Calum dona dona le *misoponia lethargica*. Chosd an rapport sin tri gineachan. Aig an ath choinneamh an uair a leugh an Cléireach an

raport, agus a chuala Tom Elliot na facail mhóra a bha ann, thubhairt e gu robh esan riaraichte a nis, agus gu'n aontaicheadh e le uile chridhe Calum truagh a chur air an sgìreachd. Ach sheas am bàillidh agus am bancair a mach fhathast; thubhairt iad gu'm feumteadh sgil agus comhairle a b' fheàrr fhaotainn na ghabhdh faotainn anns an Oban; gu'm bu chòir do'n Bhòrd raport fhaotainn bho fhear de àrd-dhotairean Għlaschu. Rinneadh sin, agus b'e an raport a thug esan air Calum, gu robh e dona dona *le sarcomalakia lethargica*. Chosd an raport so còig gineachan. Aig an ath choinneamh an uair a leugh an Cléireach an raport, thubhairt am bancair gu robh esan a nis làn riaraichte agus nach seasadh e air son an t-saoghal an aghaidh duine bochd air bith air an robh anshocair cho uamhasach ris na facail a thuirt an Cléireach. Ach bha am bàillidh danarra; thubhairt e nach robh an dà raport a' cordadh idir, agus gu'm feumteadh raport ùr fhaotainn bho fhear de àrd-dhotairean Dhunéideann. Fhuaradh sin, agus b'e an raport a thug Sir Bottul M. Philleachan air Calum gu robh e dona dona *le sarcasthenia lethargica chronica* anns an dara taobh agus *ergophobia acuta* anns an taobh eile. Chosd an raport sin deich gineachan. Ach bha am Baillidh a nis riaraichte, agus dh' aontaich e gu'm biodh airgiod nam bochd air a thoirt do Chalum. Dh' iarr am bòrd air a' Cléireach rabhadh a thoirt do'n sanitary inspector air eagal gu'm faodadh *sarcasthenia lethargica chronica* agus *ergophobia acuta* a bhi gabhailteach.

Chaidh e air feadh na sgìreachd gu robh galair ùr nach eudas riamh iomradh air air Calum Mac Cuaraig; cha robh latha nach robh daoine a dol thuige le bascaidean làn de gach seòrsa a bha iad an dùil a chumadh suas a neart, daoine nach deachaidh riamh a dh' amhare choimhersnach air an robh influenza no lòinidh. Tha Tom Elliot fhéin a' cur botul braandi thuige uair 's a' cheithir-là-deug; chuir am bancair leabhar a mach gus airgiod a thogail a cheannach cathair-dà-làimhe anns am faodadh Calum cadal an déidh a dhinnearach, agus chuir am bàillidh gìnì ann.

Sin agad-sa mar tha sinne an dràsd ann an Cille-sgumain, ach eadaruinn fhéin agus an ursann tha fhios agam-sa gu maith ciod an galair a tha air Calum Mac Cuaraig, agus mar sin cha do chuir mi aon sgillinn anns an leabhar. Ciod air bith a their na dotairean, cha'n-eil galair no galair air Calum ach an leisg. Ach is fhada bho na chuala mi thu fhéin ag ràdh gur e cainnt nasal a tha anns a' Ghéigis, cainnt a chuireas ainmean bòidheach air rudan-

grannda, agus air son na tha de fhios agam-sa nach fhaod e blith nach 'eil anns na facail bhriagh ud a chuir na dotairean anns an raport ach Ghéigis air an *leisg*! Tha na dotairean 'n an daoine glie: sin an t-aobhar gu bheil iad mar is trice 'n an daoine sàmhach; ma dh' fheumas iad an làmh a chur ri paipear, cha sgriobh iad aon fhacal a bharrachd air na dh' fhòghnas, agus sgríobhaidh iad sin fhéin an Ghéigis no ann an Laidionn."

ANNS A' CHATHAIR.

Ann an àireamh so bu mhaith leam pasgan de litrichean gasda a chur air ar beulaobh, litrichean a bha air an sgríobhadh leis an Ard-Ollamh, Sir Henry Jones, fear-teagaisg ainmeil ann an Oïlthigh Għlaschu, gu a thriūir mhac agus iad air falbh o'u dachaidh. Tha na litrichean so fada na's glice na *Comhairlean Chormaic d'a Mhac*, oir bha an t-Ard-Ollamh, Sir Henry Jones, cho làn de'n ghliocas a tha o shuas 's a bha e làn de fhogħlum agus de àħbacs.

An uair a theid clann a mach do'n t-saoghal tha e'n a chuidéachadh mór dhaibh a bhi faotainn litrichean gràdhach o'm pàr-ant, oir cha'n-eil rud eile air thalamh a chumas cridhe duine an ceangal ris na nithean a tha urramach agus glan cho cinn-teach ri bhi cuimheachadh air an dachaidh bħlħaq agus għlan a dh' fhàg e, agus air gaol athar agus a mhàthar. Cha bu chòir do athair no do mhàthair ghlie air bith gun an gaol sin agus an dachaidh sin a chumail ann an cuimhne an cloinne a tha air falbh bħuapa.

Chaidh a mhac a bu shine a mach do na bħ Innsibh an Ear, agus so té de na litrichean a chuir e thuige (an toiseach a' chogaidh).

Tighnabruaich, 2/9/1914.

"So a 'cheud uair o na dh' fhàg thu sinn nach tānig do litir air an latha, ach tha amharus agam c'ar son nach d' fhuair sinn i. Tha muintir an airm a' cumail litrichean air an ais, agus air son na tha dh' fhios agam-sa faodaidh gu bheil thu cheana air gu rathad do Mhesopotamia. Cha chuala do mhàthair fhathast gu bheil thu dol do'n chogadh, ach ullaichidh mi a h-inntinn air son na naigheachd sin, air chor agus gu'm bi i leagta ris an rud an uair a chluinneas i e. Tha cridhe làidir aice, ach tha e duilich leatha dealachadh ri gin agaibh. Bho chionn dà latha bha i fhéin agus mi fhéin a' bruidhinn mu Artair, agus bha sinn le chéile de'n bheachd gu'm b' fheàrr leinn e dh' fhalbh do'n arm seach a bhi caoidh gu bràth

tuilleadh nach do rinn e a dhleasdanas.

Cha'n eil feum ann dòmhhsa, a ghaoil, comhairle a thoirt duit, oir tha fhios agam gu maith nach meataich thu ri aghaidh cruadail no gàbhaidh air bith a thachras riut: ciod air bith eile a tha dh' easbhuadh ormsa agus orts a cha ghealtairean sinn. Ach mur cuir mi comhairle thugad, euridh mi mo ghaol agus no bheannachd. O! mar tha mo chridhe an geall ort, a luaidh. Gu'n gleideadh Dia thu. B' àbhaist dhàsan a bha 'n a dhuine dhoilghiosan e féin a bhi ag ràdh, 'Mo shìth tha mi a' toirt duibh.' Am measg strì agus buaireas nan làithean so sin an rud as fachaile air an t-saoghal, an t-sìth sin a bhi aig duine 'n a chridhe féin. Agus cò as fhearr còir air an t-sìth sin na 'n duine a tha air cheann a dhleasdanais, agus 'n a sheasamh far an còir dha a bhi 'n a sheasamh, a' deanamh mar is fheàrr is urrainn e.'

Bha a thriùir mhac anns a' chogadh tràth: chaidh dithis dhiubh as na h-Innsibh do Mhesopotamia: bha fear dhiubh anns a' bhuidheann a bha air an séisdeadh ann an Kut-el-Amara, agus am fear eile ann an té de na réiseamaidean a chaidh a dheanamh cobhair orra. Bha Artar, am fear a b' òige, anns an Fhraing. Chaidh am fear a bu shine a ghlacadh leis na Turcaich; fhuair an ath shear D.S.O., ach dh' fhàs e dona le fiabhrus, agus bha am fear a b' òige air a leòn. Bha cùram gu leòir mu na gillean ann an tigh an Ard Ollaimh fad na h-nine, ach bha e fhéin gun sgur a' deanamh obair air son na rioghachd, le chomhairle, le theangaidh, agus le pheann. Ann an April 1918 bha Artar air a mharbhadh. So té de na litrichean a sgriobh athair thuige.

Tighnabruaich, 29/9/15.

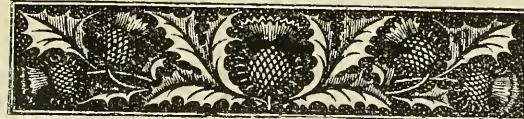
"Tha mi dol suas do Ghlaschu an diugh, air son an latha, a dheanamh deas gu dol sios do Wales far a bheil mi dol a thagar air son an tuilleadh dhaoin a dhol do'n arm. Tha an là fuar, ach tha do mhàthair a mach anns a' għarradh ag obair. Tha i a' cumail suas a eridhe gu h-anabarrach, oir tha earbsa làidir aice gu'n seas Dia an fheadhainn a tha seasamh a' cheartais. Cha'n eil mise mi fhéin a' għabbil orm gu bheil mi a' tuigxinn cùrsa an fħreasdail anns na làithean doreha so, ach cha'n eil teagamh air bith agam nach 'eil rùn sònruichte aig a' Chruithfhearr anns an t-sealladh, agus gu bheil e a' treōrachadh a chloinne gu oighreachd spioradail ged tha e a' toirt orra imeachd air slighe chruaidh gu saorsa. Agus a thuilleadh air gur e so mo bheachd fhéin cha'n aithne dhomh duine eile am measg na feadhna as fhiach am

beachd eisdeachd ris a chuireadh teagamh ann na's mó. Tha thusa, a għaoil, a' dol a mach fo bħratach uasal, bratach do dhùthcha, agus fo bħratach eile as uaisle air fad, bratach a' cheartais sin nach cadail gu bràth agus a' choiħneis-ghrāidh sin nach fas sgith." * * * * "Thàinig dà rud thugainn an diugh a lion an tigh so le aoiħlmeas agus moladħ, fios-dealaħ bho Hal ag innseadh gu robh e sħabbailte, agus do litir fhéin ag innseadh dhòmhhsa agus do d' mhàthair cho mór 's a tha do għaoil oirnn. Fhuair mi iomadh onoir rè mo chuairet, tiotal bho'n rīgh, agus làn cumain de litrichean urramach bho dhà Oilthigh a chuirinn ri m'ainn, ach ged is maith na nithean sin uile, nithean a thàinig thugam gun sireadħ gun iarraidh, cha'n eil annta uile ach rudan faċin ann an shuilean an coineas ri gaol mo bħalachain fhéin."

Bha e air chuairet an America an uair a chaidh a mhac Seumas a mach do na h-Innsibh an Ear agus chuir e an litir so thuige á Texas.

Texas, 13/10/1912.

"Cha'n urrainn mi gun mo ghuidhe agus mo bheannachd a chur thugad an uair a tha thu a nis air do cheann-uidhe a ruighinn agus air do lāmha a chur ri obair. Cha'n aithne dhomh dad eile, a luaidh, a ni eridhe duine cho foisneachail làidir ris an fhaireachduinn a bhi aige gu bheil e a' deanamh cho mhaith 's is urrainn da agus a cumail a lāmhan agus a chridhe glan. Tha e 'n a chomħiħlurtachd do dhuine a bhi faireachduinn gu bheil an Neach a rinn an saqħal maiseach agus miorbħuileach so air a chūl. Tha aon rud ann air a bheil mo chridhe an geall; gu'm biodeh mo bħalachain làidir neo-eisiomail-each; nach leigeadħ iad le meirg tighinn air an claidheamh no le meatachd tighinn air an eridhe; nach cailleadh iad am misneach eadhomn ged nach biodeh an là a' dol leò mar bu mhaith leò. Cuimhnich, a għaoil, gu bheil agus gu'm bi mise gu bràth air do chūl, ole no maith mar thachras duit. Cha chūm rud air an t-saogħal mo għaoil no mo chomhairle no mo chuideachadh bhuait, ged dheanadh tu mearachd fis-leaf uair. Tha fhios aig Ni-Maith gu'n do rinn mi fhéin jomadh mearachd, agus gu'm bu choir dhomh a bhi deih uairean na's fheàrr na tha mi. Cuimhnich, mata, gu'm faid thu earbsa annam-sa ma bu mhaith leat uair air bith kompanach no comħairliche a dheanamh dħiom: rachainn còmhla riut air an t-slighe ged bhiodh na speurān gun leus soluis. Tha fhios agad ciod tha mi a' ciallachadh."

AN AITHNE NUADH.

Aithne nuadh tha mi a' toirt dhuibh, gu'n gràdhaich sibh a chéile; mar a ghràdhaich mise sibhse, gu'n gràdhaich sibhse a chéile mar an ceudna.—Eoin xiii, 34.

Anns an leabhar a bha air a sgrìobhadh mu bheatha an Deadhain Stanley tha naigh-eachd bheag bhòidheach air a h-innseadh mu'n rann so de shoisgeul Eoin. Annoch a dh' oidhche thàinig coigreach gu Manse Anwoth, Manse a tha cho ainmeil an Albainn ri Manse na Morairne fhéin, a chionn gur h-ann an Anwoth a bha Samuel Rutherford. Thàinig an coigreach a dh' iarraidh fasgaidh air son na h-oidhche, rud a fhuair e bho'n mhinisteir gu toileach, agus a shuipeir cuid-eachd. An déidh na suipearach, an uair a bha an teaghach air an cruinneachadh aig aoradh feasgair, dh' iarr am ministear air a' choigreach suidhe còmhla riù. Bha e 'na chleachdadh aig Samuel Rutherford a bhi cur cheistean aig aoradh-teaghlaich, agus an uair a thàinig a' cheist air a' choigreach, chuir e té flurasda air, air eagal gu'm biodh e air a nàrachadh mur rachadh aige air a freagairt, "Cia meud aithne a tha ann?"

"Tha aon deug," ars' an coigreach.

"Aon deug!" arsa am ministear; "tha e a' cur ionghnaidh orm nach 'eil fhios aig duine a ràinig t' aois-sa cia meud aithne a tha ann."

Ach fhreagair an coigreach, "Aithne nuadh tha mi a' toirt dhuibh, gu'n gràdhaich sibh a chéile: ma chuirear an aithne nuadh so ris an t-seann deich nach dean sin aon deug!"

Biodh sin mar a dh' fhaodas e, ach ged bu mhion-eòlach Samuel Rutherford air an sgrìobtur bha an coigreach ud a cheart cho eòlach ris, oir b'e Ard-Easbuig Ussher a bha ann, ceann na h-eaglais Shasunnaich an Eirinn.

Tha e glé iongantach nach 'eil iomradh idir air a dheanamh air gràdh anns na deich àitheantan. Tha iad a' leagail sìos an lagha dhuinn a thaobh ar dileasdanais do Dhia agus do dhaoine ach cha'n-eil facial idir annnta mu ghràdh. A thaobh Dhe tha na seann àitheantan a' teagasg nach còir dhuinn dia eile a chur air thoiseach air; nach còir dhuinn dealbh Dhé a tharruing; nach còir dhuinn ainm naomh an Tighearna a thoirt an diomhanas; ach cha'n-eil iad ag iarraidh oirnn Dia a ghràdhaichadh. A thaobh ar coimhearsnaich tha na seann àitheantan a' teagasg nach còir dhuinn ar coimhearsnach

a mharbhadh; no a chuid a ghoid; no breagan a dheanamh uime; no a chuid a shanntachadh; ach cha'n-eil iad ag iarraidh oirnn ar coimhearsnach a ghràdhaichadh. Cha'n e Maois ach Criod a theagaig àn aithne nuadh so, an àithne a tha 'n a clach-mhullach os cionn chàich uile, Gràdhaichidh tu an Tighearna do Dhia le d' uile chridhe agus le d' uile anam, agus do choimhearsnach mar thu féin."

Mar so tha e comasach do dhuine na seann àitheantan a choimhead, am an deagh thomhas, ach fhathast a bhi fada fada air falbh bho Chriosd agus bho spiorad an t-soisgeil—"Ged labhrainn le teangaibh dhaoine agus aingeal agus gun ghràdh agam, cha'n-eil annam ach neo-ni." "Ged robh gach uile eòlas agam agus gach uile ghné chreidimh, agus gan ghràdh agam, cha'n-eil tairbhe air bith dhomh ann."

Is maith a thuig an t-abstol Eoin inntinn Chriosd anns a' chuis so, oir tha na litrichean a sgrìobh e ag àrdachadh a' ghràdh air a h-uile duilleig:—

An ti aig a bheil gràdh d'a bhràthair tha e'n a chòmhnuidh 's an t-solus.

An ti a tha fuathachadh a bhràthar tha e anns an dorchadas.

Ge b'e neach aig a bheil maoin an t-saoghail so, agus a chi a bhràthair ann an uireasbhuidh, agus a dhruideas a chridhe 'na aghaidh, cionnus a tha gràdh Dhé a' gabhail còmhnuidh ann?
Gach neach a ghràdhaicheas, ghineadh o Dhia e, agus is aithne dha Dia; ach an ti nach gràdhaich cha'n aithne dha Dia, oir is gràdh Dia.

An ti nach gràdhaich a bhràthair a chunnai e, cionnus a dh' fheudas e Dia nach faca e a ghràdhaichadh?

Tha sinne cho eòlach air na briathran sin 's nach dùisg iad an diugh an dara cuid ionghnadh no nàire'n ar cridheachan, ach ma thòisicheas sinn air sinn fhéin a cheasnachadh ann an solus an teagaig so c'aite a bheil ar seasamh againn? Ma tha thu ann an droch rùn ri do choimhearsnach c'aite a bheil do sheasamh agad ach anns an dorchadas? Ma tha eud no farmad no fearg no gamhlas ann ad chridhe theireadh an t-abstol Eoin nach do ràinig thu an solus fhathast agus nach 'eil eòlas agad air Dia. Ach tha coguisean Chriosduidhean an diugh air fàs cho maol's nach cuir e dragh no eagal air bith orra an àithne so a bhriseadh agus cleach-dadh Criodail a bhràithreachais a chur an suarrachas,

An uair a bha an t-abstol Eoin 'na fhior sheann duine, cho sean 's nach b' urrainn da seasamh air beulaobh coimhthionail na b' fhaise na mionaid no dhà, bhiodh na bràithrean eile 'ga ghiùlan a steach do'n choinn-eamh ann an cathair agus 'g a chur 'n a shuidhe air beulaobh a' choimhthionail, air ghaol gu'm beannaicheadh e an sluagh. Agus b'e so na facail a bhiodh e ag ràdh daonna, *Mo chlann bheag, gràdhachibh a chéile.* Thubhaint euid-eigin ris aon là "C'ar son a tha sibh ag ràdh sin daonna?" Fhreagair Eoin, "Tha a chionn nach 'eil an còrr ann ri ràdh; is e àithne Dhé gu'n gràdh-aiceadh a chlann a chéile.

Dh' ionnsaich an t-abstol Eoin teagastg a Mhaighstir gu maith; dh' ionnsaich e gur e gràdh a bhi anns a' chridhe, gràdh do Dhia agus do dhaoine, toiseach agus meadhon agus deireadh na diadhaidheachd.

Bidh daoine ris nach còrd an teagastg so a' feuchainn ri duileadasan a chur ann: their iad ciamar is urrainn do dhuine a naimh-dean a ghràdhachadh mar a ghràdhraigheas e a chàirdean; ciamar is urrainn da a choimhearsnach a ghràdhachadh mar a ghràdhraigheas e a mhàthair? Ach b' àithne do Eoin nàdur mhic an duine a cheart cho mhaith 's is àithne do na daoine sin, agus cha 'n iarradh e air duine air bith saltairt air na faireachduinnean nàdurra a chuir Dia 'n a chridhe. Ach is e an fhàrrinn nach téid duine air bith air seachran anns a' chùis so ma tha toil cheart aige. Cha'n-eil Criosd ag iarraidh oirnn an gaol a tha againn air ar mìthraichean no air ar mìnathan a thoirt do choimhearsnach, ach tha e ag iarraidh oirnn a bhi coibhneil agus bràithreil agus bàigheil riu mar bu mhaith leinn iadsan a bhi ruinn fhéin; tha e ag iarraidh oirnn a bhi a' smuaineachadh air nithean dhaoine eile agus air eor dhaoine eile cho mhaith ris na nithean againn fhéin.

Feumaidh sluagh an Tighearna am beatha a riaghadh le lagh as àirdé agus le lagh as fhéar na dòighean agus cleachdannan an t-saoghal. Cha'n-eil maith dhaibh olc iocadh air son uile; cha'n-eil maith dhaibh buille air a' bhuille a thoirt do dhuine tuasaideach no falcal air an fhacal a thoirt do dhuine feargach. Feumaidh seirbhiseach an Tighearna a bhi ciùin, caombail, gràdhach; a bhi deas gu moille a chur air a cheum mar a rinn an Samaritanach los gniomharan na tròcair a choimhlionadh d'a bhràithrean. "Uime sin ma bhios do nàmhaid aerasch, thoir biadh dha; ma bhios e tartmhòr thoir deoch dha: na tugadh buaidh ort leis an olc, ach thoir-sa buaidh air an olc leis a' mhaith." Nach àrd agus nach domhain agus nach duilich an àithne nuadh so! Co a tha comasach air

ùmhlaichd a thoirt do'n lagh so gu h-ionlan? Ach an ni a tha eu-comasach dhuinn 'n ar neart féin ni Dia comasach dhuinn le còmh-nadh a Spiorad Naoimh. Gun eridhe nuadh cha'n urrainnear an àithne nuadh a choimhead. "Cruthaich annam eridhe glan, a Dhe, agus ath-nuadhach spiorad ceart an taobh a stigh dhiom.

A thaobh gràdh bràithreil tha sinn uile a' teachd geàrr; ach cho fada 's a bhios e a' cur dragh air ar coguis nach 'eil sinn cho dleasdanach no cho coibhneil ri ar coimhearsnach 's a bu chòir dhuinn a bhith tha lasag bheag de'n t-solus a tha o shuas beò annainn. Ach ciod a theirear ri daoine a tha fo ainm Chriosduidhean agus a bhios a' dol do'n aon eaglais, agus ag òl as an aon chupan air là a' chomanachaидh, ach nach do sheas ann an tighenan a chéile, agus nach do bhruidhinn ri chéile, agus nach do labhair-facal maith mu chàch a chéile, bho chionn sheachd bliadhna, ged nach 'eil ceud slat eadar na dorsan aca? Ciod a theirear riu ach gu'n cuireadh an dol-a-mach mulad air eridhe Eoin, agus na's miosa air fad, gu bheil e a' cur mulaid air eridhe an t-Slànuigheir a bhàraich gus daoine a dheanamh réidh, cha'n e mhàin ri Dia, ach ri cùch a chéile! "Aithne nuadh tha mi a' toirt dhuibh, gu'n gràdhach sibh a chéile: le so aithnichidh na h-uile dhaoine gur sibh mo dheisciobuil-sa ma bhios gràdh agaibh d'a chéile."

An aithnichear leis a' chomharradh so c' aite a bheil ar còmhnuidh againne,—anns an t-solus no anns an dorchadas?

AN T-AINM MILIS.

Cha'n-eil dèigh as fheàrr air cumhachd Chriosd agus obair gràis anns an anam a nochdadh do'n t-saoghal na ionradh a dheanamh air daoine sònraichte anns an robh cumhachd Chriosd air fhoillseachadh gu soilleir. Sin an t-aobhar gu bheil mi dol a sgrìobhadh air an duilleig so mu Iain Newton, searmonaiche ainmeil a bha ann an Sasann anns an ochdamh linn deug.

An làithibh òige bha e mi-chùramach is aingidh os cionn dhaoine eile; chaidh e gu muir còmhla ri athair mu'n robh e ach dà bhliadhna dheug a dh' aois, agus am measg sheòladairean agus am bailtean-puirt dh' ionnsaich e gach seòrsa uile a b' urrainn do bhàlach òg ionnsachadh. Thuit e air falbh gu buileach o gach cleachdadh a tha glan is urramach, agus air a' cheann mu dheireadh thuit e air falbh gu buileach o'n chreideamh anns an do theagaig a mhàthair e. Dh' fhàs e 'n a ana-creideach, agus cha robh rud a b' fheàrr leis na bhi a' connsachadh ri daoine eile nach robh Dia ann.

Fad greis bha e ann an té de na soithichean-cogaidh ach bha a theanga cho salach agus a ghníomharan cho ain-diadhaidh 's gu'n do chuireadh aside e, is bha e air a sgiùrsadh gu follaiseach mar dhroch dhuine am baile Phlymouth.

An sin fhuair e obair ann an Africa bho dhuine a bha deanamh airgid le bhi reic thràillean; bha e 'n a bhrùid cho mòr 's nach robh suim aige do Dhia no do dhaoine, is thuit e cho ional 's nach robh eadhon na daoine dubha toileach bruidhinn ris. Ach ghabh sgiobair Sasunnach a thachair air ann an Africa truas dheth is thug e dha àite air a' bhàta aige fhéin.

Air dhòigh air chor-eigin mu'n àm so fhuair e greim air an leabhar a bha air a sgrìobhadh le Tomas a Kempis, *Leanmuinn Chriosd*. Dhùisg an leabhar sin a choguis agus thòisich e air a ràdh ris féin, ciod ma tha na nithean so flor? Thòisich e air ùrnuigh, agus gus an naigheachd a dheanamh goirid bha e air iompachadh.

An uair a bha e air iompachadh thàinig iarrtus làidir 'n a chridhe feuchainn ris an ole a rinn e 'na òige a dhìoladh le seirbhis a dheanamh do eaglais Dhé, agus thòisich e air e féin ullachadh air son searmonachaidh. Bha e air a choisrigeadh mar mhiniestar anns an eaglais Shasunnach agus air a shuidheachadh ann an Olney, àite a tha ainmeil an diugh a chionn gur h-ann ann an Olney a thachair Iain Newton agus am bàrd Cowper air a chéile, agus a rinn iad an leabhar sin ris an abrar, *Laoidhean Olney*.

Tha cuid de laoidhean Iain Newton anns na leabhraichean-laoidh againne anns an eaglais Chléirich, ach tha aon té ann a tha anabarrach bòidheach is milis, laoidh a chumains ainm air chuimhne gu bràth:—

*Cia milis ainm an t-Slànuighean chaoimh,
An cluas a' chreidmheich bhochd!
Caisgidh e bròn is leòn nan naomh,
Guin eagal orr' roimh lochd.
An spiorad brùite ni e slànn,
A' fuadach cràidh o'n chridh';
Mar mhana ni e 'n t-acrach lànn,
'S bheir tòmh do'n astrach sgith.*

Is rud iongantach e gu'm biodh aon de na laoidhean as milse air a sgrìobhadh le duine doirbh; gu'm biodh laoidh a tha cur an cíell gràdh an anama do'n fhear-shaoraidh air a sgrìobhadh le duine cho aingidh ri Iain Newton a chuir seachd dara leth a bheatha a' mallachadh ainm Iosa. Ach theagamh nach 'eill an rud cho iongantach idir: tha cuimhne agaibh air an naigheachd a dh' innis Iosa do Shimon mu'n dithis dhaoine air an robh fìachan. *Bha aig fear-iasachd àraidh fiachan air dithis dhaoine: air fear dhùibh bha aige còig ceud peighinn, agus air an*

fhear eile leth-cheud. Agus a chionn nach robh aca ni leis an diodadh iad, mhaith e am fiachair dhaibh le chéile. Cò aca, uime sin, is mò a ghràdhhaiceas e? Thubhairt Simon Tha mi a meas gur e am fear d' am mò a mhaith e. Agus thubhairt Iosa ris, Is eart a thug thu breith. 'Na shùilean féin bha Iain Newton 'g a fhaicinn féin mar am fear air an robh còig ceud peighinn de fhiachan aig Dia, agus an uair a fhuair e na fiachan sin uile air am maitheadh dha le saor ghràs an Tighearna bha a chridhe air a leaghadh an taobh-a-stigh dheth le iongladh is gràdh.

Ciod a' bhann as làidire a tha ceangal eridheachan chreidmheach ris an Tighearna Iosa. Tha, taingealachd air son na rinn e agus na dh' fhuiling e air an son. Sin an tobar as an d' thàinig an eaglais; an stóidh air a bheil an eaglais air a togail. Cha'n urrainn duine an Tiomadh Nuadh a leughadh gun fhaicinn agus gun fhaireachduin gu robh na daoine a sgrìobh e a' deanamh gàirdeachais ann an ni-eigin a bha dhaibh féin cho iongantach agus cho glòrmhor 's gu robh e duilich dhaibh briathran fhaofainn leis an innseadh iad e do dhaoine eile; ni-eigin a bha cur aoibhneis 'n an eridhe agus òran nuadh 'n am beul. Tuigidh a h-uile duine a fhuair maitheanas bho Dhia, agus d' an do chuir Dia foluch air a chionta, tuigidh e an taingealachd so a bha ann an eridheachan nan ceud chreidmheach; a' cheart shaireachduin a bha ann an eridhe Iain Newton an uair a sheinn e,—

*Ge meata m' oidhirpean an tràths,
Ge fann mo ghràdh 's mo ghloir,
'Nuair bhios mi maille riut gu h-àrd
Molaidh mi mar is còir.
Gu sin biot hlosgartaich mo chré
A' cur an géill do ghràis,
'S biodh d' ainm 'na cheòl dhomh fad mo ré,
'S 'na stéidh aig am mo bhàis.*

SPERMOLOGOS.

Sin an t-ainm a thug cuid de na h-Epí-curaich anns an Aithne air Pol an uair a sheàrmhainn e Criosd dhaibh, facal a tha air eadar-theangachadh anns an t-seann Bhiobhail Ghàidhlig, *fear bith-briathrach*, agus anns a' Bhiobhail ùr, *fear faoin-briathrach*. Cha b' ann a mholadh Phoil a thug iad dha an t-ainm ud ach 'g a dhiomadadh; bha iad a' ciallachadh nach robh ann ach gobaire no glagaire; duine aig an robh sruth cainnte anns nach robh túr no seadh. An uair a theirear spermologos ri duine is e an dealbh a dh' éireas fa chomhair 'n a h-inntinn duine a bhios a' cruinneachadh nithean neò-nach mar gu'm biodh eun a' leumartaich air

dùnan no air an rathad, a' togail spilgeinean sìl no sbruileach air bith eile a thachras air. Tha mise, a leughadair, a' dol a dheanamh spermologos dhion fhein agus a' dol a chruinneachadh air do shon-sa spilgeinean sìl á seanchas Mhàrtainn Luther, cruithneachd agus cha'n e seagall.

Ann aon àite tha e ag ràdh gur e na deuchainnean agus na buairidhean a thàinig thuige a rinn cho eòlach anns a' Bhiobull e's a bha e. "Thug iad orm," ars' esan, "cladbach doinhalbh anns an Flìrin: gun dragh cha tuig neach air bith an sgrìobtùr. Bha dragh agus deuchainnean gu leòir agam-sa; bha am Pàpa, agus na h-oilthighcean, agus daoine ionnsaichte, agus an Diabhol fèin, uile 'nam aghaidh, is chuir sin a dh' ionnsuidh a' Bhiobuill mi."

An uair a chuir duine-eigin a' cheist air Augustine, c'àite an robh Dia m'an do rinn e nèamh thubhaint Augustine *gu robh e ann fèin*. Chuir duine air chor-eigin a' cheart cheist so air Luther, ach b'e an fhreagairt a thug esan, "Bha e a' deanamh deas ifrinn airson peasain dhalma mar tha thu fèin." An sin chaidh e air aghaidh gu bhi labhairt air mòrachd Dhé agus nàdùr Dhé. "Tha Dia," ars' esan, "anns a h-uile àite agus cha'n'eil e ann an àite idir; tha e eu-comasach do dhuine beantail ris no a lorgachadh an taobh a mach d'a fhacal. Tha Dia r'a fhaotainn far an do gheal e fèin gu'm faighteadh e; fhuair na h-Iudhaich ann an Ierusalem e, aig cathair na tròcair. Tha sinne 'g a fhaotainn anns a' Bhiobull, anns na sacra-maidean, agus ann an ùrnuigh, ach 'n a bhith agus 'n a nàdùr agus 'na mhòrachd fèin co a ruigeas air no a thuigeas e?"

"M'an do thionndaidh mi an Tiomnadh Nuadh as a' Ghreigis bha an sluagh 'g a ionndrainn agus 'ga iarraidh ach a' cheart cho luath 's a thug mi dhaibh e 'nan cainnt fèin dh' fhàs iad coma dheth. Dh' fhàs iad suarrach uime agus dh' iarr iad leabhrachaean Mhaois; thug mi dhaibh leabhrachaean Mhaois ach ann an tòine ghoirid dh' fhàs iad sgìth dhiubhsan. An sin mhiannaich iad na sailm fhaotainn; thug mi dhaibh na sailm ach dh' fhàs iad sgìth de na sailm cuideachd. Sin mar tha muinnitir an t-saoghal: cha'n fhan iad air an aon chùrsa fada; tha iad daonnan ag iarraidh nithean ùra."

"Ma bu mhaith leat fearg no carraid a chur air an Diabhol cha'n-eil agad ach tòiseachadh air Criod a shearmonachadh agus a mhòladh. Tha ainm milis Iosa mar gu'm biodh droch àileadh ann an cuinnlein an Diabhol: cha'n urrainn e fantuinn fo na h-aon sparran ri Iosa. Cha'n-eil spiorad eile anns a' chruthachadh cho carach no cho mealltach ris an Diabhol; thig e gu daoine

ann am mìle cruth ach daonnan air dhroch thuras. Air uairean, an uair a dh' fhairlich e orm teicheadh a chur air leis an sgrìobtùr thòisich mi air magadh a dheanamh air, ag ràdh ris, *A Shatain bheannachte, nach dean thusa ùrnuigh air mo shon ri Dia?* An raoir agus mi air dùsgadh as mo chadal thàinig an Diabhol thugam is thuirt e rium, 'Tha Dia fada bhuit agus cha chluinn e d' urnuigh.' 'Mur cluinn,' thubhaint mise ris 'glaodhaidh mi na's àirde.'

"Is iad so na fàlantan a tha feunnail do shearmonaiche maith a bhi aige gu nàdura; a bhi òrdail 'n a sheanchas; a bhi deas agus geur 'na fhacal; a bhi maith air bruidhinn; guth maith a bhi aige; a bhi soilleir 'n a inn-tinn fhein ciod a tha e a' creidsinn; agus a bhi coma ged bhiodh an saoghal a' deanamh tair air agus a' magadh." B'òbhais do Luther a bhi ag ràdh gu robh searmonaiche nach leanadh ris a' cheann-teagaisg ach a bhiodh a' bruidhinn air fishead cuspair anns an aon searmon coltach ri cu a' comhartaich ris a' ghealaich.

An uair a bhiodh a chridhe trom no fo thrioblaid cha b' urrainn Luther fantuinn leis fhein: dh' fheumadh e seanchas a dheanamh ri ceud-eigin, ged b'e páisde a thachradh air. "Seach a bhi a'm ònrachd," thubhaint e, "an uair a thig àmhghar thugam, b' fhèarr leam ruith a mach agus dol am measg nam muc fhein. Tha cridhe mhic an duine mar gu'm biodh clach-mhuiilinn: ma chuireas tu cruithneachd foidhpe bidh an cruithneachd air a bheile agus air a dheanamh 'n a mhìn mhìn; mur cuir thu cruithneachd foidhpe theid a' chlach-mhuiilinn mu'n cuairt mar bha i a' deanamh, ach an àite bleith a dheanamh tha i 'g a cosg fhein. Is ann mar sin a tha cridhe mbic an duine: mur bheil an cridhe air a lionadh le smuaintean agus rùinteann ceart gheibh an diabhol cothrom air dol a steach do'n àite a tha falamh agus bheir e leis feachd uamhasash de dhroch smuaintean agus de bhuairidhean, nithean a chnàmhas agus a chosgas an cridhe."

Ged bha Luther 'n a sgoilear maith, agus ged chuir e seachad a bheatha a' craobh-sgaoileadh soluis agus saorsa, cha robh e an dùil gu robh e maith do'n t-saoghal uiread leabhrachaean a bhi air an sgrìobhadh. Ach ciod a theireadh e na'm faiceadh e leabhrachaean an là diugh? Bhiodh e ag ràdh gu robh lionmhòrachd nan leabhrachaean a' cumail dhaoine o bhi leughadh a' Bhiobuill, an aon leabhar a bu choir a bhi ann an làmhan dhaoine. Bhiodh e ag ràdh cuideachd gu robh fiabhrus-sgrìobhaidh a' tighinn air daoine mar ghalaircean eile, air a thogail ann an cuiid le glòir-mhiann, ann an cuiid eile le amaireas, ann an cuiid ejle le gaol an airgid,

FACAL CRUAIDH.

Cach neach a labhras facial an aghaidh Mhic an duine, maitheur dha e; ach dhasan a labhras toibheum an aghaidh an Spioraid Naoimh, cha mhaitear e.—Lucas, xii, 10.

Cha 'n e mhàin gur facial cruaidh e, ach is facial eagallach e; facial a chuireas goirisinn air ar feòil an uair a leughas sinn e. Cha'n eil tigh-cuthaich anns an dùthach anns nach 'eil cuid-eigin a bha air a chur ann leis an fhacal so: chaidh iad as an rian le eagal gu'n do pheacaich iad an aghaidh an Spioraid Naoimh agus gu'n robh iad air an dùnadh a mach o thròcair Dhé. Theab am facial so Iain Bunian a chuir ceàrr anns an intinn: bha e 'n a uallach agus 'n a eagal dha fad ionadh latha.

Ach air a shon sin bha am facial so air a labhairt leis an neach a bu chaomhaile a bha riabh air thalamh; neach nach abradh rud nach robh fior agus nach cuireadh eagal air a bhràithrean gun aobhar.

Ciod a bha e a' ciallachadh? Ciod am mùghadh a tha eadar facial a' labhairt an aghaidh Mhic an duine agus facial a labhairt an aghaidh an Spioraid Naoimh? Shaoileadh tu gu robh an dara rud a cheart cho dona ris an rud eile, agus nach robh anna ach an aon seòrsa peacaidh. Ach ann an sùilean Chriosd tha an dà rud so cho fada o chéile 's a tha an àird an Ear o'n àird an Iar.

Ann an làithean fheòla labhair daoine, agus eadhon a theaghlaich féin, an aghaidh Mhic an duine: shaoil iad aon uair gu robh e air dol as a chiall agus thuirt iad gu'm feumadh iad cùram a ghabhail dheth. Bha iad 'g an eumitas féin glic agus erionna, agus a' sealltuinn air san mar nach robh e uile gu léir ann. Sin an rud ris an abradh Iosa *facal an aghaidh Mhic an duine*, ach do bhrigh nach b'e oleas an eridhe ach an t-ainseolas a thug orra sud a ràdh tha Iosa ag ràdh gu'n maitheur dhaibh e.

Chunnaic iad an déidh làimhe gu robh iad fada fada air seachran is dh' aidich iad nach b'e duine air a' chuthach a bha ann idir ach *Críosd, mac an Dé bheò*.

Ge b' e àite anns an ainnichear ainn Iosa an diugh tha e a' togail còmhstòi; tha cuid air a thaobh is cuid 'n a aghaidh. Tha cuid a' labhairt 'na aghaidh agus a' cùmail a mach nach robh ann ach duine coltach ruinn fhéin, agus nach robh àughdarras air bith aige bho Dhia ach an t-àughdarras a tha aig a h-uile

duine diadhaidh. Cha'n e sin fianuis na h-eaglais, no fianuis dhaoine diadhaidh anns gach linn, no fianuis Iosa féin, agus dh' fheumadh duine a bhi gu maith cinnteach as féin m' an rachadh e an aghaidh a leithid sin de fianuis.

An uair a tha daoine a' toirt breith air Iosa is e an fhìrinn gu bheil iad a' toirt breith orra féin; air a' cheann mu dheireadh cha 'n e a' bhreith a bheir sinne air Mac an duine a dh' fhìreanaicheas no a dhíteas sinn ach a' bhreith a bheir esan oirnne. Agus ciod air bith eile a tha am facial so a' ciallachadh tha e a' ciallachadh gu'm bu chòir do dhaoine, an uair a labhras iad uime, labhairt níme le urram agus le mothachadh geur air an astar a tha eadar iad féin agus esan. Cho fada agus a tha gaol na firinn ann an eridheachan dhaoine agus urrain aca do Dhia agus do dhiadhaidheachd bheir Dia maitheanas dhaibh eadhon ged bhiodh iad ceàrr 'n am beachdan a thaobh puingean creidimh agus a thaobh am beachdan air Mac an duine. Bheir e maitheanas dhaibh a chionn gur haithe dha nach e oleas an eridhe a tha 'g an cur ceàrr.

Ach dhasan a labhras toibheum an aghaidh an Spioraid Naoimh, cha mhaitear e. Ciod am peacadh a bha e a' ciallachadh le toibheum an aghaidh an Spioraid Naoimh? Bha peacadh dhaoine a tha dol air seachran, cha 'n ann le aineolas ach le oleas agus naimhdeas an eridheachan féin. B'e sin peacadh nam Pharasach. Chunnaic iad oibríchean maithe agus chuala iad briathran spioradail Mhic an duine ach cha do rinn sin drùidheadh air bith air an eridheachan; chunnaic iad a mhìorbhùilean agus b' aithne dhaibh daoine a leigheas e agus as an do thilg e a mach deamhain, ach an àite nan oibríchean maithe sin aideachadh agus moladh a thoirt do Dhia air an son, thuirt iad gu robh e ann an co-bheinn ris an Diabol. B' fheàrr leò glòir a thoirt do'n Diabol seach cumhachd Iosa aideachadh an lathair an t-sluagh. Sin an staid intinn agus an staid eridhe ris an abrach toibheum an aghaidh an Spioraid Naoimh, agus tha Críosd ag ràdh gur peacadh e nach fhaigh maitheanas gu bràth.

Cha 'n fhaigh a chionn gu bheil na daoine toibheumach so air an cruadhachadh cho mór anns an ole 's nach aidich iad an eonta agus nach iarr iad maitheanas. Tha iad fo dhíeadh na feadhach a ghràdhach an dorchadas na's mò na'n solus a chionn gu robh an gnòmharan ole.

Mar thubhaint mi cheana is facal cruaidh am facal so; tha e cho cruaidh agus cho eagallach 's gur h-ion do dhuine a bhi anabarach cùramach 'g a mhineachadh. Dh' fheuch mi ri ràdh ciod a tha e a' ciallachadh ach air eagal 's nach do rinn mi sin soleir gu leòir bu mhàith leam a ràdh cuideachd ciod nach 'eil e a' ciallachadh. Cha'n eil e a' ciallachadh nach éisid Dia ri ùrnuigh a' pheacaich as miosa air thalamh ma dh' iarras e maitheanas. Tha Dia maith agus tròcaireach agus bleir e maitheanas gu saor eadhon do cheann-feadhna nam peacach. Cha do ghairm duine riabhach air Dia an diomhanas. Ach an uair a chruadhainches duine a chridhe agus a mhùchhas e a choguis 'n a cheart deòin ciod is urrainn Dia féin a dheanamh?

Cha'n fhaodar earrann sam bith déin Bhiobuill a ghabhail ann an seadh a tha dol an aghaidh spiorad is teagastg a' Bhiobuill fhéin; agus a réir teagastg a' Bhiobuill, cha diult Dia maitheanas do pheacaich air bith a tha aithreachail. Tha tròcair Dhé cho farsuing ris a' chuan, is buan-mhaireannach mar na nèamhan. "Cò an Dia ann a ta cosmhuil riut-sa; a mhaitheas a'ingidheachd agus a ghabhas seachad air easaontais do shluagh, oir ar Dia-ne cha ghléidh e a chorruiuch gu siorruidh do bhrìgh gur toigh leis tròcair." Cha'n eil Criod a' ciallachadh leis an fhacal so gu'n tig an là anns nach éisid Dia ri ùrnuigh a' pheacaich ged għlaodhadh e ris le aithreachas agus le deuraibh. Cha b'urrainn Criod sin a ràdh oir bhiodh e calg-dhàreadh an aghaidh obair a bheatha féin, agus an aghaidh a bhriathran. *An tì a thig a'm' ionnsuidh, cha tilg mi air chor sam bith a mach e.* Is e an aon pheacadh a tha siorruidh cùl a chur ris a' mhaitheanas a tha air a thairgsinn.

Cha ruig duine air bith a leas eagal a bhi air gu'n do thuit e anns a' pheacadh so gun fhiost da, no gu'n do rinn e toibheum an aghaidh an Spiorad Naoimh gun a bhi 'g a chiallachadh. Cha'n e iadsan air a bheil cùram anama no eagal breitheanais a tha eiontach de'n pheacadh so idir, ach daoine a tha air am beò-ghlacadh le spiorad Shatain cho buileach 's gur fheàrr leò an t-ole na am maith, gur fheàrr leò Satan a għlòrachadh seach aideachadh gu bheil dad maith ann an daoine eile no ann an eaglaisean eile nach toigh leò.

Tha an leithidean so de dhaoine ann; cha'n e mhàin gu bheil iad ann ach tha freumh bheag de'n inntinn so annainn uile, agus ann an euid againn tha am freumh cho mór agus cho làidir 's gu bheil feum againn an ùrnuigh a dheanamh gach latha, *Rannsach sinn a Dhé, agus aithnich ar cridhe; dearbh sinn*

agus tuig ar smuaintean; agus amhaire a bheil slighe olc air bith annainn, agus tròraich sinn anns an t-slighe shiøruidh.

An uair a theirear gu'n do pheacaich duine an aghaidh an Spiorad Naoimh cha'n eilear a' ciallachadh gu'n do rinn e aon għnlomh namhasach a dhùnas a mach o thròcair e, no gu'n do labhair e facal dàna no ladarna an aghaidh treas Pearsa na Trianaid a bheir sgrios air anam, ach gu bheil a bheatha uile calg-dhàreach an aghaidh na firinn agus an t-soluis, agus an aghaidh inntinn Dhé agus spiorad na diadhaidheachd, agus rud as miosa air fad, gu bheil e caoin-shuarach ged tha. Chunnaic na Phairis le an sùilean maise agus eumhachd na diadhaidheachd ann an Iosa; chunnaic iad ann an solus o nèamh, ach dh' fhuathach iad e le naimhdeas cho guineach 's gu'n d' fheuch iad ri thoirt air daoine eile a chreidsinn nach ann bho Dhia a thàinig e ach bho Shatan.

An uair a dh' flàsas duine cho olc e féin 's gur gasda leis a bhi cur teagamh ann am maitheas dhaoine eile tha an t-àm aig an duine sin a dhòighean atharrachadh agus iarraidh air Dia a chridhe atharrachadh air eagal gu'n tuit e anns a' pheacadh shiøruidh so nach fhaigh maitheanas.

Is e an Spiorad Naoimh tighdar gach obair mhaith agus gach maise ann am beatha dhaoine, agus ma ni neach air bith magadh air toradh na diadhaidheachd, no ma chuir eas e 'n a cheart deòin breugan air luchd-aideachaidh los ainm na diadhaidheachd a mħaslaħach, agus eron a dheanamh do aobhar an t-soisgeil agus na firinn tha e ann an staid chunnartaich. Cha'n e mhàin gu bheil e a' labhairt an aghaidh a cho-chreut-air ach tha e a' labhairt an aghaidh an Spiorad Naoimh, an solus agus an fhiannus a thug Dia dha 'n a choguis féin. Faodaidh e bhith gu'n tig a leithid sin de dhuine thuige féin uair-eigin agus gu'n dean e aithreachas; agus ma ni, bheir Dia maitheanas dha 'na thròcair. Ach tha fiosrachadh ar beatha a' teagastg duinn nach 'eil an seòrsa sin a' deanamh aithreachais ach glé annamh, agus nach 'eil iarraidh aca air maitheanas, no suim aca do Dhia.

Cha'n eil am facal so a' cumhannachadh tròcair no gràdh Dhé ach tha e a' toirt rabhaidh sòluite dhuinn gu bheil cumhachd namhasach anns a' pheacadh gus daoine a sgrios; gu'm faid am peacadh tighinn gu leithid de ire ann am beatha duine 's gu bheil e milis d'a bħlas agus ion-mhiannachte leis os eionn gach ni eile fo'n għrēn. An uair a thachras sin, ciod is urrainn Dia féin a ràdh ach mar thubhaint e ri Ephraim, *Tha e ceangailte r'a iodhalan, leigibh leis,*

LITRICHEAN MHIC CHEYNE.

1. *Gu gille a bha fo chàram anama.*
Januari 27, 1842.

A Ghille ghràdhach,

Bha mi ro thoilichte do litir fhaotainn, agus tha mi nis a' suidhe sìos gus fios-freagairt a chur thugad, ged nach eil móran ùine agam. Tha mór ghràdh agam dhuit, oir tha t' anam priseil; agus ma thig thu gu Iosa gus a bhi air do għlanadh agus air t' fħireanachadh leis, bidh t' ḥoran-molaidd na's binne na ḥoran nan ainglean. Bha mi an diugh a mach air an t-sneachd, far nach robh eum coisiche ri fhaicinn; bha an sneachd cho glan geal 's gun tug e gu mo chumhne an īrnuiġ so, "ionnail mi agus bithiħ mi na's gile na'n sneachd." O, is inilis an īrnuiġ i; enir thusa suas i air do shon féin. Rach gu tric gu Iosa a bhàsach a chum sinne a għlanadh o ar peacaidhean, agus abair ris, "ionnail mi." Tha gàir-deachas orm, a għiullain chaoimh, gu bheil thu a' creidsinn gu bheil Dia 'g ad smachd-achadh a chum do thoirt 'ga ionnsuidh féin. Cha'n-eil teagamh agam nach ann mar so a tha. Tha *Gaol* sgrɪobhha air a chridhe, air a lāimh, agus air an t-slait-smachdachaidh. Ach feuch gu'n tig thu 'g a ionnsuidh: na dean moille. Tha loch teine 'na laideh fo għiex anam a tha beò aminn a' pheacadh. Cha'n-eil sħiħ, tha Dia qgħ ràdh, do'n aingidh. Na 'n noċċadħ Iosa a għniex duit, agus a thaobh a bha air a lotadħ għus am peacach as eiontaiche a theārnadħ, bħittheadh tu air ball air do tharruing 'g a ionnsuidh le còrdaibh gaoil. O, bi thusa ag īrnuiġ gu'n duisgeadħ an Spiorad Naomh thu. Tha cuimhne agad, Iain, gu'n do għu il-thu uair-eigin roimh so air son t' anama, agus gu'n d' iarr thu Iosa. An d' fhuair thu e? No an do sheall thu air t' ais, coltaħx ri bean Lot, a' eintinn 'n ad charraig chruaidd, fhuar, mar bha thu roimhe? O, duisg, agus gairm air aminn do Dhe. Faċċa idh gu bheil t' ùne goirid; aig Dia a mhàin tha fħios. Tha a bheatha as fhaide goirid gu leoir. Agus cha bhi eoħrom eile agad a bbi air t' iompareħad.

Sgrɪobh a ris 'g am ionnsuidh. Feumaidh mi sgur an dràsd. Jarr air do mhàthair sgrɪobħadħ thugam. O, is e mo dħurachid agus mo ghuidhe gu'n coinnicheamid fadheoħid aig a' bhord a tha shuas maille ri Iosa, agus gu'm bitħinn-sa agus thusa an sin le chéile, mar pheacaiċi air an saoradħ tre għr̩as.

Is mi do charaid dileas,

R. M. Mac Cheyne.

* * * * *

2. *Comhairle do charaid,*

Dundegħ, 1842.

A Charaid ionmhuinn,

Tha mi a' eur na litreach so thugad an eabhaig, ag īrnuiġ gu'm bi na tha mi dol a ràdh air a sheulachadħ air do chridhe le eunħabid an Spioraid Naoinh. Is maith an ni dhuit solus fhaotainn air olcas agus cealgaireachd do chridhe féin, ma chuireas so thu a dh' ionnsuidh Chriod. Tha mū-ċhàram agus socair na fedla 'n an aobhar-eagħi as mōd na sealladħ fhaotainn air an luibbre a tha ann ad chridhe. Tha osnaidhean agus ḥoran-buaidh a' chreidmienh glé dħlħut air a chéile, mar a chi thu o bħiatriħan Phoħi ann an Rom. vii, 24-25. Mhotaħħiħ Daibħidh an ni ceudna, *Salm Lxxiiii*. Tha ġiombaireachd ro-mħilis ann a bbi ag itheadħ nan luibheanan searbhha maille ris an Uan Chàisge. Tha taitneas ann a bhi 'g ar faicinn féin ro-ghrāineil, a chum 's gu'm faic sinn gur e Iosa an aon t-slige a dh' ionnsuidh an Athar.

Bi ag īrnuiġ bha bhi cosmhail ri Caleb, "aig an robh spiorad eile maille ris agus a lean an Tigħearna gu h-iomlan." Lean Criod rē an lā uile. Is ē esan a' Charraig anns am bi agad a għnàtta lānachd neo-ċriochnach. Thoir thu féin gu h-iomlan dha. Cha'n-eil teāruin-teachd ann an neach air bith eile, ach a mhàin ann Iosa.

Coimheadh thu féin o pheacaidhean ġħaoine eile. Bi faċċilieħ nach tuit thu ann am peacadħ follaiseach. Cuimhniċi gur e ar sonas a bbi fo għr̩as, agus nach t'el fadheoħid ach searbhadas anns għiex peacadħ, agus gu'n lughdaix għiex aon luuħi ann an tomħas air chor-eigin do chuid de għlōr shiorruidh.

Gu'n roħ gràs maille ri ḥġnejha an Tigħearna, fo eisdejja a bheil thu. Agus mar an ceudna maille riisan uile a tha a' gràdh-achadh an Tigħearna ann an treibhdhireas. Na sguir a dh' īrnuiġ air son do sgħire agus air son sgħireachdan eile, gu'n dōrteadħ Dia a mach a Spiorad orra, a chum peacaiċi chailħte iompareħad gu glōr ainme féin.

Gu'n cuimhniċeaddha Dia oirnn uile.

Is mi do charaid dileas,

R. M. Mac Cheyne.

AN GARRACHDAN.

An uair a dh' fhàs na h-itēan air a' għarr-rachdan thubhaġħt an fheannag rithe féin gu'm bu mhithiċi dhi eħolas an t-saogħiħ a thoirt d'a mac gaolach agus cunnartan na

beatha so innseadh dha. "An cluinn thu mi," ars' ise, "ma chi thu fear air am bi briogais ghoirid a' dol seachad, agus slat chaol fo achlais, thoir do chassan as, oir is dòcha gur e gunna a tha fo achlais."

"Ma chi thu fear no balach a' dol seachad, agus e a' togail dòirneagan chlach, tarr as cho luath 's a ni do sgiathan dhuit, oir tha an t-ole 'n a bheachd."

"Ach ma chi thu duine a' dol seachad, agus gun dad 'n a achlais, agus gun e a' cromadh a thogail chlach, na caraich as an àite anns a bheil thu, oir cha'n'eil crion air bith 'n a bheachd."

"Ach a mhàthair," ars' an garrachdan, "nach fhaod clachan a bhi aige 'n a phòca!?"

"Bi falbh," ars' an fleannag; "cha ruig mise a leas a bhi 'g ad theagast; cha'n'eil car ann am fòglum nam feannag nach 'eil agad cheana."

B' aithne dhomh bodach còir ann an Cille-sgumain a thug a mhac gu ceann an tighe aon latha, a chum eòlas na slighe a thoirt da mar a thug an fheannag d'a mac fèin. "Lean thusa eiseimpleir t' athar anns a' h-uile ceum, ars' esan, agus cha téid thu fada ceàrr."

Thuirt an gille gu'n deanadh e sud.

"Falceam mata," ars' am bodach, "gu'n cumh thu ri d' fhacal; ma chumas cha bhi aithreachas gu bràth ort."

An ceann greis thug am bodach a mach a' phliob agus las e i. Chuir am brogach a làmh 'n a phòca, is bheirear a mach a' phliob fhéin, is lasair i.

Cha robh fios aig athair gus a' mhionaid ud gu robh am balach air tòiseachadh air smogadh, ach is e na thubhaint e, "An ann mar so a tha, *chaidh thu orm, a gharraich.*

CARTHANNACHD.

Air teangaidhean thig fàilgeadh;
Air fàidheadaireach thig erioch;
Is caithidh gibht is eòlas as
Mar cheò a bhiodh air sliabh;
Ach gaol is ni neo-chrìochnach e,
Bhios siorruidh buan gu bràth,
Oir's ann an uchd na Trianaid
O chian a ghin an gràdh.

'S e 'n gaol an fhìor fhuil uasal
A tha gluasad feedh nam ball,
Toirt beath is blàths is àrach
Do gach uile ghràs a th' ann;
Tha eadhon am fior chreideamh
A' sior oibreachadh tre ghaol,
A' sruthadh nios o'n tobar,
A chaidh fhosgladh 'n a thaobh.

Ged bheirinn do na feumanaich
Mo dhéire is m' uile mhaooin,
'S mo chorp ged loisgte 'n a iòbairt e
Air son na firinn naomh;
Bu diomhanas an t-eud sín dhomh
Cha dean e feum no brigh,
Is mi gun ghaol 'n am anam,
Cha'n'eil gealladh dhomh air sìth.

Cha laidh aois no tuar a' bhàis
Air mais' is buaidh a' ghaoil;
'S e 'n gràs a mhàin a bhuanachas
A bhos is shuas faraon;
Cha dean e uaill na ráiteachas,
'S gu bràth cha séidear suas;
An gaol tha mìn is macanta
Tha thlachd a ghnàth an truas

Bi thusa a nis a' rannsachadh,
An d' ràinig ort-sa maoin
De'n dàimh sin tha fior chathrannach,
Ro thairiseach is caomh;
Tha 'n fhìrinn naomh a' seulachadh
Gu bheil e fèin 'n a ghaol;
'S na h-uile ris an tòisich e
Bidh iad fadheoidh 'n an aon.

[Bha na rannan so air an deanadh le Uilleam Mac Coinnich a bha 'n a mhaighstir-sgoile dlùth do Ionarnis, duine a bha fo chliù mór anns an taobh tuath air son a dhiadhaidheachd. Chaochail e beagan bhliadh-nachan m' an do dhealaich na h-eaglaisean ann an 1843.]

A BHEALLTAINN.

*Gug-ùg ars' a' Chuthag
Latha buidhe Bealltainn.*

Cha'n'eil ionghnadh ann ged dheanadh duine agus beathach gàirdeachas ann an teachd an t-sàmhraidh. Tha am blàths a' dùsgadh beatha anns a' chruthachadh uile, agus tha fàs is maise ri fhàicinn air gach taobh. Os ar cionn anns na speuran, agus air na craobhan, tha coisir-chìhil a' seinn gun sgur, agus tha an talamh a tha fo ar casan mar gu'm biodh brat àillidh air a dhealbh an iomad dath. Ann an òg-mhlos an t-sàmhraidh tha an saoghal cho maiseach, is tha a leithid de àillidheachd agus de shaobhreas air an sgoileadh mu choinneamh ar sùl 's gu'm feumadh ar eridheachan a bhi maol is marbh mur biodh moladh agus taingealachd air an dùsgadh anna do'n Ti Uile-Chumhachdach a tha riaghadh os ar cionn.

Is mór an Tighearna agus is mór a chumhachd;
Tha a thugse gun tomhas;
Seinnibh do Iehobhah le buidheachas;
Deanaibh ceòl do ar Dia-ne air a' chlàrsach.

BOID IACOIB.

Agus bhòidich Iacob bòid, ag ràdh, Ma bhios Dia leam, agus ma ghleidheas e mi air an t-slighe sin air a' bheil mi ag imeachd, agus ma bheir e dhomh aran r'a itheadh, agus endach r'a chur umam; agus gu'n tig mi ris an sith gu tigh m' athar; an sin bithidh an Tighearna agam 'na Dhaia.—

Genesis, xxviii, 20-21.

Is ann air na briathran so a tha an dara laoidh air a stéidheachadh, ged a thachair e a nis gur h-aithne do mhórán dhaoine an laoidh do nach aithne bòid Iacoib.

Dhe Bheteil! le d' làimh thoirbheartaich 'S tu bheathaich t' Israel féin : 'S a threòraich feadh an turnis sgith Ar sinnseara gn léir.

Bha an laoidh air a deanamh anns a' Bheurla leis an Urramach Philip Doddridge, D.D., diadhair de mhuintir Shasuinn a sgrìobh móran de leabhrainchean maithe 'n a latha. Bha cuid de na leabhrainchean sin air an t-ionndadh gu Gàidhlig, agus bha aon fhearr dhiubh anabarrach measail aig daoine diadhaidh anns a' Ghàidhealtachd anns an linn mu dheireadh; *Toiseach agus Fàs Diadhaircheachd anns an Anam.*

Ch'a'n urrainn mi a ràdh èò a thionndaidh an laoidh so gu Gàidhlig, ach eo dhiu tha i, an Gàidhlig cho mhaith ris a' Bheurla, am measg na feadhnaich as trice a chluinnear an seirbhisean na h-eaglais, an sgoilean, agus anns gach àite eile anns am bi daoine a' gairm gu follaiseach air aimm an Tighearna.

Tha miltean bliadhna o bha Iacob beò ach is beag mìle bliadhna ann an eachdraidh mhic an duine, no a thaobl an atharrachaidh a tha tighinn air a smuaintean no air a chridhe; ann an dealbh an duine so tha sinn a' faicinn ar dealbh féin.

Ann an seadh bha Iacob a' teicheadh air falbh o Dhaia an oidhche ud a chaidil e a muigh air an roan aig Luds, ach cha'n eil e furasda do dhuiine faotainn air falbh o Dhaia, oir ge b'e àite an téid e, tha aon chompanach maille ris daonnaan, a choguis féin, agus ciod a tha anns a' choguis ach Dhaia an taobh-a-stigh dhinn? Cha robh coguis Iacoib aig fois; mheall e athair is thug e an ear as a bhràthair, agus a nis bha e 'n a fhògarrach o thigh athar, a' teicheadh o Dhaia agus o Esau mar a theich Ionah air bata gu Tarsis. Cha robh dùil aige gu'n coinnicheadh Dia ris ann an Luds, ach an uair a chaidil e dhùisg e as

a chadal agus thubhairt e, "Gu cinnteach tha an Tighearna's an àite so, agus cha robh fios agam air." "C' àite an téid mi o d'spiorad, agus c' àite an teich mi o d' ghnùis? Ma théid mi suas do néamh tha thu an sin; ma ni mi mo leaba ann an ifreann feuch tha thu an sin. Ma ghabhas mi sgiathan na maidne, agus gu'n còmhnuich mi ann an ionadaibh iomallach na fairge; eadhon an sin stiùraidh do làmh mi, agus cumaidh do dheas làmh mi."

An uair a bha Iacob 'n a bhalach agus a chitheadh e athair a' cur suas altarach gus tabhartas a thoirt do Dhaia bha e a' tuiginn gu robh Dia anns an àite sin; bha e air a theagasc da gu robh Dia r'a fhaireachduinn agus r'a chluinntinn aig àite na h-altarach, ach cha robh fios no faireachduin aige gu robh Dia ann an Luds, oir cha robh altair no lobairt an sin; cha robh dad ann ach clachan is creagan is fuachd na h-oidhche. Ach eamar air bith a thachair e chuala Iacob an oidheche nd guth Dha; sheas an Tighearna os a chionn agus chual e E ag ràdh ris, "Feuch, tha mise maille riut agus gleidhidh mi thu anns gach àite d'an téid thu."

Agus dh' eirich Iacob moch 's a' mhàduinn agus bhòidich e bòid, ag ràdh, "Ma bhios Dia leam, agus ma ghleidheas e mi air an t-slighe sin air a bheil mi ag imeachd, agus ma bheir e dhomh aran r'a itheadh, agus eudach r'a chur umam, agus gu'n tig mi ris an sith gu tigh m' athar, an sin bithidh an Tighearna agam 'na Dhaia."

Tha e maith do dhuine a bhòidean iocadh do Dhaia, achi cha 'n 'eil e maith dha Dia a chur fo chumhachan no feuchainn ri bargan a dheanamh ris. Sin a rinn Iacob; dh' fheuch e ri bargan a dheanamh ri Dia, mar gu'n abradh e, ma ni Thusa sid agus so dhomhsa, aidichidh mise gur Tu mo Dhaia, aich mur dean,—

Cha bu bhòid mhaith a' bhòid so ann an dòigh air bith, ach tha ar n-Athair néamhaidh faighidinneach r'a chloinn, gu sònruichte ann an làithean an leanbachd spioradail, agus gabhaidh e ri bòidean agus ri tabhartasan nach 'eil idir iomlan. Ghabh e ri bòid agus ri urning Iacoib, agus ged nach robh móran spioradalachd ann an ereideamh no ann an cràbhadh Iacoib an toiseach, bha e ag abuchadh mar a bha e a' dol air aghaidh, gus mu dheireadh an robh fiosrachadh cho cinnteach agus cho laidir aige air matheas agus tròcair an Tighearna 's nach iarradh e bargan a dheanamh ris no eumhachan a chur air.

ANNS A CHATHAIR.

Ach bha sinne fo mhòran mhaighstirean-sgoile bho làithean Iacoib; fhuair sinn fianuis fhàidhean agus abstol; agus fianuis as àirde air fad, fianuis mhic Dhé, air chor agus gu bheil sinn gun lethsgéul ma tha freumh de spiorad Iacoib annainn; ma tha sinn creidmheach anns an là mhaith ach as-creidmheach anns an là dhona. Tha e furasda gu leòir do dhaoine Dia a mholadh cho fad agus a tha cùisean a' dol leò mar am miann; ni na peacaich agus na cinnich féin sin; ach is rud eile e Dia a mholadh an uair a tha a fhearsdal searbh agus a tha ar dùil agus ar dòchas air am briseadh.

Cha'n'eil Dia a' ceadachadh do dhaione am beathaile uile a chur seachad gun chamaidh air chor-eigin a thighinn 'n an erannachur, ach an uair a thig camadh an crannechur duine cha toir an seòrsa creidimh a bha aig Jacob móran comhfhurtachd dha. Feumaidh e greim a dheanamh air acair d'a anam as làidire na sin; feumaidh e a bhi cho cinniteach á Dia 's nach cuir e teagamh air bith 'n a ghliocas no 'n a mhaiteas eadhon an uair a tha freasdal Dhe cho searbh agus cho iongantach 's gu bheil e dol os ciomh a thugse gu buileach.

An uair a thòisicheas duine air bruidhinn air creideamh no air earbsa ann an Dia cha'n'eil ach aon àite aig an còir dha stad, crann-ceusaidh ar Slànuigheir, far a bheil earbsa ann an Dia air a nochdadh mar nach fhacas sin an àite eile riamh. Cha d' fheuch Criod riamh ri bargan a dheanamh ri Dia no cumhachan a chur air. Na 'n robh na smuaintean a bha ann an inntinn Iacoib ann an eridhe Chriosd is e so a' bhoid a dh' iòcadh e do Dhia, Ma bhios Tusa, Athair, maille rium, agus ma shaoras Tu mi bho àmhghar Ghetsemaní agus Chalbhari; ma shaoras Tu mi o mhlaghdh dhroch dhaoine agus o làmhan m' eascairdean, agus ma leigeas Tu leam mo mhiniestrealachd a choimhlionadh ann an comhfhurtachd agus ann an sith, an sin aidhichidh mi gu bheil gach cumhachd air nèamh agus air thalamh agad. Ach cha b'e sin na smuaintean a bha 'n a chridhe agus cha b' ann mar sin a labhair e. *O m' Athair, ma's comasach e, rachadh an cupan so seachad orm; gidheadh, na bitheadh e mar is àill leamsa, ach mar is àill leatsa.* Sin an seòrsa creidimh agus an earbsa ann an Dia a chuidicheas le daoine ann an làithean dorcha an uallach a ghiulan gu scimh agus gu h-iriosal. Agus far a bheil an creideamh so cha'n iarr e cumhachan a chur air Dia.

As-creideamh dall théid eil 's gach ceum, Gniòmh Dhe a chaoiadh cha sgrùd; 'Se Dia 's fear-mhineachaidh dha féin, 'S ni soilleir, réidh, gach cùis.

Bu mhaith leam anns an àireamh so beagan seanchais a dheanamh mu leabhrachean an t-soisgeil, ciamar a rinneadh iad agus ciod an dàimh a tha aca r'a chéile. Ged a their sinn *Facal Dhe* ris a' Bhiobull tha fhios againn gur e *Facal dhaoine* a tha ann euideachd; tha fhios againn eò a sgrìobh cuid mhaith de na leabhrachean a tha anns a' Bhiobull agus e'ar son a sgrìobh iad iad.

Tha e iomchuidh do 'n h-uile duine uiread èolais 's a ghabhas faotainn a bhi aige mu leabhrachean an t-soisgeil, oir is e na leabhrachean sin na fianisean a tha againn mu bheatha agus mu theagasc Chriosd. Cha'n'eil fianuis no urrainn eile ann. Shaoileadh tu gu'n abradh an luch-eachdraidh a bha sgrìobhadh anns an Ròimh agus anns a' Ghréig anns na h-amannan ud, shaoileadh tu gu'n abradh iad rud-eigin mu Chriosd ma chual iad iomradh air ainn no air a ghniomharan. The e duilich a chreidisinn nach eual iad mu na nithean a thachair an Galile agus an Ierusalem, ach ma chuala cha do ghabh iad suim air bith dhiubh; cha tug iad iomradh orra anns na leabhrachean a chuir iad a mach.

Theagamh gur e an t-aobhar nach 'eil luchd-eachdraidh nan amannan ud ag ainmeachadh Chriosd, gu robh iad an dùil nach b' fhiach daibh tarruig a thoirt air a leithid, duine aig nach robh seasamh ach am measg dhaoine bochda agus a bha air fhaotainn ciontach le breitheamh Romanach. Theireadh iad riu fhéin gu robh an rud uile cho suarrach 's nach b' fhiach daibh iomradh a dheanamh air. Ann an seann làithean gu sònruichte bha e 'n a fhasan aig luchd-eachdraidh gun iomradh a dheanamh air dad eile ach cogadh, is righrean, is commandairean airm; cha robh suim air bith aca do bheatha no do smuaintean nam bochd. Gheibh thu anns na leabhrachean aca gu leòir de sheanchas mu righrean agus mu thighearnan ach gle bheag mu na h-iocdharaín no mu'n tuath; gheibh thu gu leòir annta mu euchdan nan uaislean ach cha 'n fhàigh thu aon fhacal annta mu'n dòigh anns an robh daoine eumanta agus daoine bochd a' tighinn beò.

Sin an t-aobhar, tha mi an dùil, nach 'eil iomradh air a dheanamh air Criod anns na làithean ud an taobh-a-mach de leabhrachean an t-soisgeil. Mur biadh na tri leabhrachean so againn, soisgeul Mhata, agus soisgeul Mhare, agus soisgeul Luais, cha bhiodh ach glé bheag èolais againn air beatha no teagasc Chriosd. Tha e fior gun teagamh gu robh a bheatha air a sgrìobhadh

le daoine eile a thuilleadh air Mata agus Marc agus Lucas; tha e fior gu bheil eriomain de na leabhrachaean sin r'am faotainn an diugh fhathast, ach cha 'n 'eil gin dhiubh cho creideasach ris na leabhrachaean a bha air an sgriobhadh leis an triùr shoisgeulaichean.

Bha Criod os cionn deich bliadhna fichead an uair a cheusadh e: choimhlion e ministrealachd fhollaiseach nach b' urrainn a bli na bu ghiorra na ceithir cheud là eo dhiu, ach cha'n'eil cunntas againn ach air fior bheagan de na láithean sin, theagamh mu dhà fhichead dhiubh. Na searmoin a liubhair e, an seanchas a rinn e r'a dheisciobuil, na miorbhuilean a rinn e, agus na naigheachdan a tha air an innseadh uime, tha sin uile air a sgoaileadh thairis air dà fhichead là, air chor agus nach 'eil againn ach sguab an sid agus an so as an achedh. Ach faodaidh dà fhichead sguab beachd eothromach a thoirt do dhuine air an t-seòrsa barra a bha air an achedh uile. Na'n toisicheadh duine air briathran Criod aithris (na tha againn dhiubh anns an Tiomnadh Nuadh) ghabhadh e dha mu shé nairean an aithris air fad.

Ged nach biodh eòlas idir aig daoine air Gréigis, ma tha eòlas maith aca air a' Bhiobull Ghàidhlig fhéin, tha e furasda gu leòir dhaibh a thugisinn ciod a bhios na h-àrd sgoilearan a' ciallachadh an uair a bhios iad ag innseadh dhuinn mu'n dàimh a tha eadar leabhrachaean an t-soisgeil. Tha an dàimh cho dlùth 's gu'm faighearr euid de naigheachdan anns an tri, facal air an fhacal.

Tha na sgoilearan uile cinnteach gur e soisgeul Mharc an soisgeul as sinne, no as tràithe a bha air a sgriobhadh. An uair a sgriobh Mata agus Lucas na leabhrachaean aca féin bha leabhar Mharc aca 'n an láimh agus thug iad as na bha freagairt orra. Theagamh gu robh leabhar no paipearan eile 'n an láimh a thuilleadh air leabhar Mharc, oir tha iad tric gu leòir a' cur rud-eigin ris na naigheachdan a tha air an innseadh le Marc, ach is e Marc an urrainn as prionnspalaiche a bha aca le chéile. Mar so an uair a tha rud air bith air innseadh leis an triùir, mur bheil iad a' eòrdadh uile gu léir r'a chéile, cha téid duine fada ceàrr ma leanas e Marc, an fhianuis as sinne.

Tha leabhrachaean Mhata agus Luais a dhà fhad ri leabhar Mharc; c'aite an d'fhuair iad na nithean nach tug iad á leabhar Mharc. Cha b'urrainn do Lucas eòlas pearsonta a bhi aige air na nithean a tha e ag innseadh, oir cha robh e maille ri Criod ann an láithean fheòla, no 'n a

shùil-fhianuis air dad de na tha e ag innseadh. Fhuair iad e ann an leabhar air an tug na h-àrd sgoilearan an t-ainm Q, leabhar nach 'eil an diugh a làthair agus nach fhacas riamh, comb-chruinneachadh a bha air a dheanamh leis na ceud dheisiciobuil los briathran agus gnàionharan am Maighstir a ghleidheadh air chuimhne. A thuilleadh air a' chomh-chruinneachadh so theagamh gu robh cuid mhaith de theagasc Criod nach robh raimh air a chur sios air paipear air a ghleidheadh air chuimhne le beul-aithris na h-eaglais agus gu'n d'fhuair cuid de na naigheachdan sin àite ann an leabhrachaean an t-soisgeil.

An toiseach cha robh smuain air bith an cridhe nan creidmheach gu'm bu chòir daibh beatha is oibriachan Criod a sgriobhadh; cha d' fhaireach an eaglais gu robh feum aice air stéidh de'n t-seòrsa sin. Bha na h-abstoil beò, agus móran dhaoine a bha 'n an companaich aig na h-abstoil, agus b'aithne dhaibh sin innseadh do dhaoine eile mu Criod na b' fheàrr na leabhar air bith. Ach an uair a bha fear an déidh fir de na h-abstoil agus de na daoine d' am b' aithne Criod air an toirt air falbh chumnaic an eaglais gu robh an t-àm aice dòigh eile a ghabhail air gnàionharan agus teagasc Criod a chumail air chuimhne. A thuilleadh air sin, an uair a thòisich soisgeulaichean air dol a mach do nach b' aithne Criod ann an láithean fheòla dh' fheunadh an eaglais rud-eigin a thoirt daibh leis am b' urrainn daibh innseadh do dhaoine mu bheatha Criod. Sin mar bha leabhrachaean an t-soisgeil air an cur a mach an toiseach; bha feum aig an eaglais orra 'n a h-obair. Tha an eaglais na's sinne na leabhrachaean an Tiomnadh Nuaidh. Rugadh an eaglais air là na caingis, beagan sheachduinnean an déidh do Criod a bhi air a cheusadh, ach cha robh gin de leabhrachaean an t-soisgeil air an sgriobhadh gu tri fichead blaidhna 'na dhéidh sin.

Uair-eigin de'n t-saoghal bhiodh naimbealan an t-soisgeil ag ràdh nach bu chòir creideas a thoirt do leabhrachaean nach robh air an sgriobhadh gu coinn tri fichead bliadhna an déidh do na nithean a tha anna tachairt, agus bha e glé dhulich roimhe so an argumaid sin a fhreagairt. Ach gabhaidh i freagairt an diugh; agus freagairt gu maith euideachd, a bluaidheachas sin do na h-àrdsgoilearan a tha a' rannsachadh leabhrachaean a' Bhiobuill cho cùramach. So an fhreagairt; ged tha leabhrachaean an t-soisgeil eadar tri fichead agus còig fichead bliadhna na's annoiche na'n naigheachd a tha iad ag innseadh, tha na leabhrachaean

sin air an stéidheachadh air leabhraichean eile agus fiamuis eile a tha dol air an ais gu láithean Chriosd.

Anns na bliadhna chan eadar 90 agus 150 A.D. bha leabhraichean eile air an eur a mach, á gabhail orra cunnatas firinneach a thoirt air beatha agus teagascg Chriosd, ach uigh ar n-uigh thuit iad as an t-sealladh agus ehir an eaglais a senda air leabhraichean Mhata agus Mharc agus Lueais agus Eoin mar leabhraichean anns an robh an fhírinne mu Chriosd, agus an soisgeul ceart. Fhuair cás bas a chionn nach robh beatha anna, ach mhair an fheadhainn so a chionn gu bheil beatha agus fallaineachd anna.

Na'm b'e so an t-áite air a shon bu mhaith leam mo chorrag a chur air rud a bhios a' eur ionghnaidh orm glé bhithéanta, gliocas agus tuigse na h-eaglais choitchinn anns na seann láithean. Cha robh feum aice air comhairle bhuanne no iasad gliocais iarraidh oirnn. Ach ged nach h-urrainn mi dol a steach anns a' chuis air an duilleig so, no na nithean sónraichte a tha 'n am inntinn ainmeachadh, faodaidh mi aon rud ainmeachadh, agus is e so e, an uair a thagh an t-seann eaglais soisgeul Mharc á measg leabhraichean eile agus a chuir i e anns an Tiomnadh Nuadh dhearbh i gu robh i fada fada na bu ghlice na a sgríobhaichean féin, agus fada fada na bu ghlice na na saobh-chreidich.

Bha leabhraichean an t-soisgeil air an sgríobhadh le daoine, ach tha iad air an deacadh leis an Spiorad Naomh, anns an t-seadh anns a bheil sgríobhaidhean naomh eile anns a bheil firinn agus beatha agus eolais sláinteil air an deacadh leis. Mur biodh iad feumail do bheatha agus do obair na h-eaglais cha d' fhuair iad riagh an t-áite a tha aca an diugh. Cha 'n e fábhar no tuiteamas air bith a choisinn dhaibh an áite; dh' fhireanaich iad iad féin ann am breitheachadh agus ann an beatha na h-eaglais. Bha iad air an dearbhadh an toiseach agus an sin bha iad air an crùinadh.

Cha 'n e am maise féin mar bhriathran dhaoine a tha 'g an cumail beò agus 'g an deanamh naomh, achi an dealbh maiseach a chithear anna, dealbh Iosa Criosd. Cha'n eil anna-san achi a' chiste; is e Iosa Criosd an t-ionnhas luachmhor a tha iad a' gleidheadh gu saoghal nan saoghal.

EAS NIAGARA.

Bha na rannan so mu eas Niagara air an sgríobhadh leis an Urramach D. B. Blar, a bha 'n a mhiniastir aig Abhainn Bharney, an Canada. Rugadh e an Srath-churra, an Còmhalla, ann an 1815; mac ciobair. Bhe e air oiléanachadh leis an Eaglais Shaoir, ach

an nair a bha e glé óg chaidh e thairis do Chanada. Bha e 'n a sgoileir maithi Gaidhlig, agus anabarrach goalach air cainnt a dhùthchea.

A Thi mhór a chruthaich na Dùilean,
'S a shocnich an cruinne
Le d' glàirdean cumhaghach, neartmhòr
Air a bhunait;
Is glorniòr an obair a rinn Thu,
Niagara aimmeil,
An t-Eas mór a rinn Thu chumadh
'S an t-seann aimsir.
Sud an t-eas iongantach, lòghmhor,
Eas mór na gárraich,
Eas ceòthranach, liathghlas na smùidrich,
'S na bùirich ghàbhaidh;
Eas fuaimearra, labhar na beucail
A' leum 'n a steallaibh
Thar bhile nan creagan aosmhor
'Na chaoraibh geala,
Gu srideagach, sradagach, sneachd-gheal,
'S a dhreach soilleir;
A' teàrnadh o blàrigh gu iochdar
Le dian bhoile;
Sruith uaine a' briseadh m' a mhullach,
'Se ruith 'n a dhéannaibh
Thar bhéarradh nan stacan árda
Le gair mhaireann;
Le slachdraich ghaileadh a' tuiteam
An slugan domhain,
Gu linneachaibh dù-ghorm doilleir
A' goil mar choire
An t-aigeal 'g a thionndadh o'n iochdar
Le fior ainneart
'S an glas uisge brúchadh an uachdar
Le luathas saighde;
An linne 'ga sloistreadh 's 'g a maistreadh
Troimh chéile,
'S i fosgladh a broillich għlas-duibh
Ris na speuraibh.

Ach trian cha 'n urrainn mi aithris
De gach ionghnadh
A tha ri fhaicinn air an Eas ud
An t-Eas clùiteach;
Bu mhòralach greadhnach an sealladh
E gun teagamh;
Ma tha iongantais air an t-saoghal
Is aon diuḃ esan.
Miltean tunna gach mionaid
A' tuiteam còmhla
Thar bhile na creige do'n linne
'Na aon mhòr-shruth;
Chluinneadh tu thorman seachd mile
Uaith air astar,
Mar thairneanach anns na speuraibh
Ri beucail neartmhòr.
'S 'n nair bhiodh tu 'n ad sheasamh laimh ris
B' amhlaidh thartar
Is mile carbad air cabhsair
'Nan deann dol seachad,

ANNS A CHATHAIR.

*Fhuair Deborah banaltrum Rebecah bäs,
agus dh' adhlaiceadh i fo Bhetel, fo dharaig :
agus thugadh Alon-bacut mar ainm air.
—Genesis xxxv. 8.*

Ged tha mi a' gabhail nam briathran so mar cheann-teagaig feumaidh tu a chuijmneachadh, a leughadair, nach ann idir anns a' chùbaid a tha mi an dràsd ach anns a' chathair, agus nach e searmon a tha mi dol a thoirt duit ach seanchas. Na'n robh mise 'n am easbuig anns an eaglais—agus cò aige a tha fhios nach bi, oir tachraidh rudan neònach an déidh an Aonaidh—tha mi an dùil gu'n deanainn riaghailt do na ministearan a bhiodh fodham, nach robh maith dhaibh ach aon searmon a liubhairt air là na Sàbaid anns a' chùbaid, agus gu'm feumadh iad fear eile a liubhairt 'n an stuidhe *ann an cathair*. Agus innisidh mi dhuit c'ar son a deanainn sin. Dheanadh a chionn gu bheil e air uairean car duilich smior na firinn innseadh do dhaoine anns a' chùbaid: tha e móran na's phasa an fhùrinn innseadh á cathair.

Cha'n urrainn mi a ràdh c'ar son a tha so mar so, ach co dhiu tha e ann. Tha criomain de'n fhùrinn a chòrdas gu gasda ri daoine bho bheul ministeir anns a' chùbaid, ach tha criomain eile dhi a chuir-eadh an cuthach dearg orra. Sin agad an t-aobhar gu bheil uiread de na searmoin a chluinneas tu an diugh mar lus an Dòmhnuich, gun mhaith, gun chron. Tha iad mar gu'm biodh greim coin a chaill na fiachlan, no ma dh' fhaodas mi an samhladh atharrachadh, tha eagal air na coin roimh na caoraich; eagal air a' chùbaid gu'n toir i oilbheum do'n àite-suidhe.

An uair mu dheireadh a bha mi an Cille-sgumain thubhairt an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., rium gu robh cho mhaith dha an sgìreachd fhàgail na'n labhradh e anns a' chùbadh an aghaidh an uisge-bheatha, a chionn gu robh dithis de na foirfich agus ceithir no còig eile anns a' choimhthional a' faotainn am beò-shlaint as. Tha e 'n a sgoilear maith cuideachd, ach bithidh Calum Dòmhnullach am beadall ag innseadh dhomh nach eual e riagh aon fhacal bhuaith mu'n eòlas ùr a thatar a' faotainn an diugh mu fhàs a' chreidimh Chriosduidh agus mu leabhrachaichean a' Bhiobuill. Cha'n'eil so a' ciallachadh gu bheil an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., ag innseadh bhreug d'a' choimhthional, no a' folach inntinn agus a

bheachdan orra le comhairle shuidhichte, ach tha e a' ciallachadh gu bheil e 'g am fàgail ann an aineolas air móran de'n t-solus a tha aig daoine eile air a' Bhiobull agus air an Taisbeanadh a thug Dia do'n t-saoghal a chionn nach toigh leo an fhùrinn a chluinntinn agus nach fhuiling iad i. Ach na'n gabhadh an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., mo chomhairle-sa ghlacadh e a mhisneach 'na dhà laimh agus sheasadh e anns an t-saorsa a thug Dia do gach duine aig a bheil reuson is coguis. Theagamh gu'n tugadh e oilbheum do'n mharsanta Ruadh a chluinntinn nach 'eil bun no bàrr ann an cuiid de na beachdan a tha eige fhéin, ach tha mise an dùil nach deanadh e cron air bith do'n mharsanta cuiid de na tamhain-alluidh a tha anns an inntinn aige a bhi air an sguabhadh aisde, agus gu'n deanadh e maith mór do'n chloinn aige.

Ach tha an t-àm agam tilleadh air m' ais a dh' ionnsuidh a' chinn-teagaig. Ann am fear de leabhrachaichean an Apocrypha tha e air a ràdh, "Molamaid a nis daoine fiachail," ach tha mise an dràsd, a leughadair, a' dol a mholadh mhàathan fiachail, oir cha'n 'eil facal eile as urrainnear a ràdh mu bhan-altruman ach gur mhàathan fiachail iad. Is iad seòrsa mhàathan is fheàrr leam de mhàathan an t-saoghal uile, agus cha'n'eil uair a chi mi an currachd aca agus na h-aprain gheala aca nach teòigh mo chridhe riu. Cha'n'eil ceaird air thalamh as urramaiche na 'n obair a tha aca; tha i mar gu'm biodh i a' cur uaisle ùr ann am boirionnaich a tha uasal cheana gu nàdurra. Chuirinn air thoiseach iad air ministearan agus air dotairean agus air maighstirean-sgoile. An uair a bhios ministearan agus maighstirean-sgoile cruinn aig còmhdailean bidh iad gu bitheanta a' deasbud mu'n tuarasdal, ach cò riagh a chuala banaltruman a' tod mu'n tuarasdal? Cha'n'eil seòrsa eile air thalamh an diugh as dhlùithe ri inntinn Chriosd na banaltruman, oir tha iad a' deanamh do dhaoine eile, ann an irioslachd agus le ciùine, an t-seirbhis a rinn e fèin d'a bhràithrean, "chuir e dheth fhàlluinn, agus ghabh e làmh-anart, agus chrioslaich e fein; an sin thaom e uisge anns an t-soitheach-iònnlaid, agus thòisich e air casan nan deisciobul a nighadh, agus air an tìormachadh leis an làmh-anart leis an robh e air a chrioslachadh."

Tha eadar-dhealachadh eadar banaltrum agus banaltrum a thaobh glòire; cha'n ann air glòir na banaltrum aig a bheil na ceudan air a càram ann an tigh-eiridinn mór a tha mi dol a bhruidhinn

air an duilleig so, ach air glòir a peathar—is ann de'n aon teaghlaich iad—a tha cur seachad a beatha gu h-iriosal agus gu dileas ann an seirbhis na h-aon bhanna-mhaighstir, a' tòiseachadh le bhi ag altrum na cloinne agus a' fuireach anns an teaghlaich gus an tiodhlaic a' chlann sin i leis a' cheart bhròn agus urram leis an tiodhlaic iad am màthair, ann an àite d' an toir iad an t-ainm Alon-bacut, ainm a tha a' ciallachadh, *Derag nan deur*.

Bha meas air Deborah ann an tigh Isaac, agus cha robh ionghnadh ann. An uair a thug e dhachaidh Rebecca 'n a mnaoi òig thàinig a' bhanaltrum so dhachaidh còmhla rithe agus dh' fhan i còmhla rithe gu bràth tuilleadh. Bha i mar gu'm biodh aon de'n teaghlaich; cha b'e seirbhiseach a theireadh iad rithe ach bana-charaid, agus an uair a shiubhail i bha Iacob agus an còrr de'n teaghlaich cho duilich 's ged b'e aon d' an daoine féin a bha iad ag adhlaiceadh.

Ann am fear de na leabhrachaean a sgrìobh A. C. Benson tha e ag ràdh gur e a' bhanaltrum a bha anns an teaghlaich aca féin a' bhana-charaid a bu ghaolaiche a bha aige riamh. Bha i aca tri fichead bliadhna agus seachd deug. "Ann an làithean mo leanabachd agus an uair a thàinig mi gu aois bha a gaol agus a coibhneas-gràidh timechioll orm gun sgrù: an uair a leag sinn a corp anns a' chill an là roimhe thàinig an rud a thubhait Wesley m'a charaid Whitefield gu mò chuijmhne. Aig aon àm cha robh Wesley agus Whitefield a' cordadh mu phuingean creidimh, agus dh' fharraid buamastair air chor-eigin de Wesley, 'A bheil sibh an dùil gu'm faic sinn Maighstir Whitefield an uair a ruigeas sinn nèamh?' "Tha amharus agam nach fhaic," fhreagair Wesley, "bithidh Whitefield cho dlùth do'n righ-chathair agus sinne cho fada bhuaipe 's gur gann a gheibh sinn sealladh air." Sin mar tha mise an diugh a' faireachduinn mu chompanach m' òige agus mu bhana-caraid m' aoise; bidh ise gun teagamh dlùth air an righ chathair."

Tha e ceart gu'm biodh meas agus urram air a thoirt do sheann seirbhisich dhileas, agus am bitheantas tha sin air a thoirt daibh. Am measg nan droch comharraidhean eile a chithear an diugh tha e 'n a dhroch comharradh nach 'eil an dàimh cheart eadar maighstirean agus seirbhisich. Ann an seann làithean bhiodh seirbhisich a' fantuinn anns an aon àite deich, is fichead, is dà fhichead bliadhna, ach an diugh tha sin air dol á fasan agus cha'n fhan móran dhiubh ach bliadhna no sé mìosan.

Cò aige a tha a' choire sin? Sin agad, a leughadair, ceist mhór agus ceist dhuilich:

té de na ceistean nach biodh e freagarrach dhomhsa a thogail anns a' chùbaid, oir na'n deanainn sin tha fhios agam gu'n abradh an dara leth de'n choimhlithionach nach robh annam ach Socialist agus an leth eile nach robh annam ach seann Tory. Ach anns a' chathair faodaidh mi an fhìrinn innseadh gu réidh ciallach mar is fheàrr is aithne dhomh i, gun eagal orm ciod a their bean a' Chòirneil no bean a' bhancair, agus na's fheàrr air fad, gun eagal orm ciod a their bean a' phortair, boirionnach beag laghach a tha làn chinn-teach gu bheil an seòrsa d' am buin i fhéin agus na bochdan uile a' dol do nèamh agus an Coirneal agus am bancair agus na huaislean uile a' dol do ifrinn.

An uair a bhios mi a' dol mu'n cuairt anns an sgìreachd bidh mi a' cluinnntinn gearain aig tuathanaich agus aig bana-mhaighstirean air na seirbhisich a tha iad a' faotainn an diugh; gearan air meud an tuarasdail agus cho beag 's a tha na seirbhisich a' deanamh air a shon. Bidh mi a' cluinnntinn gearain aig seirbhisich is luchd-oibre cuideachd; gearan nach 'eil tighean ceart aca, agus gu bheil am maighstirean coma co dhiu a tha comhfurtachd aca no nach 'eil. Is e an fhìrinn gu bheil e duilich maighstirean no seirbhisich a chur air an aon ghad, no labhairt umpa mar nach robh annta ach an aon seòrsa. Tha mìle seòrsa sheirbhiseach ann agus mile seòrsa mhaighstirean: tha iad maith agus dona agus meadhonach. Am measg gach atharrachadh a tha tighinn air an t-saoghal tha aon ni nach d' atharraich idir bho chionn nan ceudan linn, nàdur mhic an duine. Gheibh am maighstir maith no a' bhana-mhaighstir mhaith seirbhiseach maith is dileas an diugh fthatast; tha Deborah no dhà an Cille-sgumain a tha a cheart cho airidh air eiliù ris an té a dh' adhlaiceadh an Alon-bacut.

Cha'n-eil ach aon dòigh air maighstirean agus seirbhisich a chumail anns an dàimh cheart r'a chéile, an tuilleadh a bhi annta le chéile de inntinn Chriosd; géill a thoirt do lagh Chriosd, "gach ni a b' aill leibh daoine a dheanadh dhuibh, deanaibh-se mar sin dhaibhsan mar an ceudna." Bu chòir do mhaighstirean agus do bhana-mhaighstirean a chuijmheachadh gu bheil iomadh cruas agus an-shocair aig seirbhisich agus aig searbhantan ri cur suas leis; ag éirigh tràth air maduinnean fuar is dorcha an uair a tha iadsan gu comhfurtachail 'n an cadal; a' cadal iad féin air uairean an cùiltean dorcha no an seòmraichean dorcha; air an casan o mhoch gu dubh agus e mar fhiachaibh orra gach glaodh a thig orra a fhreagairt; gun saorsa aca am beathá a riaghlaigh mar bu

mhaith leò fhéin, no an càirdean fhaicinn aig am annan sònruiichte. Ma tha an dàimh cheart eadar iad fhéin agus am maighstirean theaganal nach cuir na nithean sin dragh orra, ach mur bheil an dàimh cheart eatora, faodaidh cuing na seirbhis a bhi anabarrach trom.

Cha do ghléidh bean a' bhancair searbanta no banaltrum riamh na b' fhaide na leth bhliadhna, agus euid dhiùbh nach bi fantuinn aice ach miòs. Cha'n eil uair a chi mi i nach bi i a' cur sìos air luchd-oibre an là an diugh agus air caileagan nan coinhearsnach air son an leisge agus an gaol a tha aca air ñiomhanas is riomhadh. Ach ged nach bu mhaith leam-sa sin a ràdh rithe, cha'n e gu'm bi na searbhantan 'g a fàgail cho tric a tha cur an ionghnaidh as mothà orm, ach gu'n ð' fhan am bancair cho fada còmhla rithe. Na'n robb mise 'n àite tha mi an dùil gur fhada bho na chaidh mi do Phatagonia.

Faodaidh droch sheirbhiseach air uairean tachairt air maighstir maith agus droch mhaighstir tachairt air seirbhiseach dileas, ach cha tachair iad orra daonnan agus cha tachair iad orra bitheanta, oir tha an lagh so ag oibreachadh gu soilleir anns an tsaothal, gu bheil na nithean agus na daoine a tha coltach r'a chéile a' tarruing r'a chéile, agus na nithean agus na daoine nach 'eil coltach r'a cheile a' seachnadh a chéile. Gheibhean na seirbhisich mhaith aig na daoine maith agus na seirbhisich dhona aig na maighstirean dona. Sin an t-aobhar nach fhaibeann an seòrsa d' an robb Deborah aig leithidean bean a' bhancair, ach gheibhean iad aig leithidean Rebecca. Agus ged a bhios daoine ag ràdh gu bheil an saoghal ag atharrachadh agus na ginealan ùra a' fàs ole agus fiar tha gu leòir de mhic agus de nigheanan Rebecca beò fhathast, teaghlaichean nach cuir an t-searbhanta no an gille a dh' fhàs liath 'n an seirbhis do thigh-nam-bochd 'n an seannaois, ach a ghabhas cùram dhiubh gu coibhneil gus an tig am bàs orra, agus an sin a dh' adhlaiceas iad le h-urram ann an àite d' a ainm, Alon-bacut.

AIG AN ARD-SHEANADH.

Bha aire nan Gàidheal air an t-Seanadh am bliadhna na bu mhotha na bliadhna chan eile a chionn gur e Gàidheal a bha anns a' chathair, an t-Ollamh Tormod Mac Illeathain. Is toigh le muinntir na Gàidhealtachd a bhi faicinn urraim 'g a chur air an luchd-dùthcha, is bha sinn uile toilichte an Dotair Tormod fhaicinn anns an àite as àirdre anns

ar eaglais. Agus faodar a ràdh cuideachd gu'n tainig e thuige, ann an cainnt nan seann sgeulachdan, "le chruas, le luaths, le làidireachd féin." Cha'n eil duine eile ann aig eaglais na h-Alba an diugh a dh' éirich cho àrd ann an àine cho goirid ri Tormod Mac Illeathain, ach cha'n e fàbhar no freasdal dbaoine a thog suas e ach a ghibh tean fén. B'e a pheann fén a chlaidheamh.

Tha uallach na h-àrd chathrach trom gu leòir aig àm air bith ach bha e gu sònruiichte trom do Thormod Mac Illeathain oir chaochail a bhean beagan làithean m' an do choinnich an Seanadh. Thachair dha mar thachair do Eseciel: chaill Eseciel miann a shùl le buille, ach ged fhuaire a bhean bàs 's an fheasgar b' fleudar dha labhairt ris an t-sluagh anns a' mhaduinn, a' coimhlionadh a dhreuchd am follais ged bha e a' caoidh agus a' gùl an uaigneas.

Anns an òraid a labhair an t-Ollamh Mac Illeathain ri ministearan agus fairfich na h-eaglais air an là mu dheireadh a bha an Seanadh cruinn, am measg nithean eile air an do labhair e, labhair e mu bhriseadh na Sàbaid agus mu'n challdachd spioradail a tha an rioghachd so a' toirt oirre fén leis an dianiarritus a tha aig daoine air a bhi 'n an driop air an t-Sàbaid mar tha iad air làithean eile na seachduin. Ma thogas duine a ghuth an diugh as leth na Sàbaid a chumail naomh abrar ris ann an clàr an aodainn nach 'eil ann ach an t-Iudhach, agus ma bheir e rabhadh gu'n tuit breitheanas Dhe air na daoine a tha 'g a mi-naomhachadh abrar ris nach 'eil ann ach duine cumhann. Ach tha na laghannan a dh' òrduich Dia o thùs, an cuirp agus an inntinnean, agus an anamma dhaoine, ag oibreachadh gu sàmhach fad na h-ùine, agus co dhìu a tha faireachdùinn aig a' ghineil ùr no nach 'eil gu bheil breitheanas Dhé a' tuiteam orra, tha am breitheanas sin a' tuiteam orra gu cinnteach agus bithidh a bhuid. Tha fois na Sàbaid, agus sàmhchair na Sàbaid, agus aoradh na Sàbaid, cho feumail do chorp agus do inntinn agus do anam mhic an duine 's a tha biadh is solus. Na daoine a bhios a mi-naomachadh na Sàbaid, cha'n eil iad an dara cuid glie no diadhaidh.

Dh' fhaodainn ionadh rud a thachair aig an t-Seanadh innseadh air an duilleig so ach ciod am feum a bhiodh ann? Bha na nithean sin uile air an innseadh anns na paipearan naigheachd, là an déidh là, agus cha bhiodh annta a nis ach seann sgeul.

Tha an Seanadh car coltach ri Tigh nan Cumantan: cha'n e na làithean móra no na nithean cudthromach a thogas an deasbuid as teotha ach clùisean beaga. An uair a stadas na gunnacha móra agus a thòisicheas na

dagaichean beaga air losgadh air feadh an tighe, sin an t-ám a b' fhiach do Shasunnach an Seanadh fhaicinn. Coma leam na h-òraidean bliadhnaile a bhios na h-urracha móra a' liubhairt, òraidean a bha air an ullachadh roimh làimh; dheanainn fhéin an seòrsa sin. Is e na h-òraidean as fheàrr a chluinnear anns an t-Seanadh òraidean a tha air an deanamh le daoine nach robb a' ciallachadh bruidhinn idir, ach a bha air am bioradh le rud-eigin a thubhairt duine eile agus a leum air an cois mu'n d' fhuaire an corruiuch ùine air fuarachadh. Bidh ministearan a' cur sios air an duine nàdurra, ach an uair a dh' eisdeas mise ris na h-urracha glic agus eagnaidh fad dà no tri dh' uairean gus nach bi am briathran ach mar gu'm biodh bum-bum-bum 'n am chluasan is gasda leam an duine nàdurra fhaicinn a' leum 'n a sheasamh, agus a' glaodhach gu sprachdail, *A Mhaighstir Moderator*. Sin air neo na h-òraidean eile a tha air an liubhairt le daoine ciùin agus coguiseach a tha a' faireachduin facal air chor-eigin bho Dhia mar theine 'n an cnàmann air chor agus nach h-urrainn daibh fuir-each 'n an tosd. Is fhiach iad sin eisdeachd riù daonnan. Ach is e na h-òraidean as, miosa air fad òraidean dhaoine féineil aig nach 'eil dad r'a ràdh ach a bhios air son bruidhinn a chionn gur toigh leò an corrigan a bhi anns gach cùis, agus gur toigh leò cuideachd gu'm faic an saoghal agus bean a' bhancair gu'n do labhair iad anns an Ardeanadh.

Tha aon duine a tha daonnan a' seasamh a mach os eionn dhaoine eile anns an t-Seanadh, An t-Ollamh W. P. Paterson. Cha'n e gu bheil e na's glice na daoine eile, no gu bheil e na's fheàrr air bruidhinn na daoine eile, ach tha ni-eigin 'na shùil agus 'n a chainnt agus 'na inntinn nach fhaighean o àite air bith ach o shuas. Ciod air bith an cuspair air an labhair e tha rud-eigin ùr aige ri radh, agus eadhon air na seann nithean cuiridh e solus ùr. Tha an inntinn aige cho làn de theine-sionnechain's gu'm bi mise a' saoilsing gu bheil mi 'g a fhaicinn m'a cheann an uair a bhios e a' spionadh agus a' suathadh fhuil agus e air a chasan a' bruidhinn.

Labhair e iomadh uair anns an t-Seanadh am bliadhna, ach b'e an òraid a bu drùidh-tiche a liubhair e an òraid a rinn e mu Aonadh nan eaglaisean. An uair a thig an t-Aonadh agus thig e gun bhi fada, faodaidh muimintir na h-eaglais is againne a thaing a thoirt do'n Ollamh W. P. Paterson agus do'n Mhorair Sands ann an tomhas mór. Bho chionn bliadhna no dhà tha uallach a' ghnothuich air tuiteam air guaillean an Ollaimh Iain White, ach b'e an dìthis ud a

bu lorg agus a bu bhata do Chomunn an Aonaidh anns na làithean anns an robb iad ag imeachd gu fàilidh ann an gleann dorcha.

Anns an t-Seanadh am bliadhna bha móran bruidhne mu airgiod: cha'n eil eaglais na h-Alba cho fialaidh ris an eaglais U.F. Tha na Baistich agus na Methodists, eaglaisean dhaoine nach 'eil beartach, a toirt eadar ochd agus deich tasdair an ceann 's a' bliadhna do obair an t-soisgeil ann an dùthchannan céin, ach cha'n eil sinne a' toirt dà thasdan fhéin. Rud nàrach; cha'n e cion comais as aobhar ach cion toile; cion eud diadhaidh; cion ùigh ann an obair an Tighearna.

MAC IS ATHAIR.

Ged shuidh mi tri bliadhna aig casan an fhir nach maireann, an t-Ollamh mór mór, Raibeart Flint, cha do leugh mi riamh an leabhar anns a bheil eachdraidh a bheatha air innseadh gus an là roimhe agus thachair rud rium anns an leabhar sin a bu mhaith leam innseadh do luchd-leughaidh na duilleig so.

B' ann do'n eaglais Shaoir a bhuineadh athair Flint, ach ged bha e a' fuireach còmhla r'a mhac an uair a bha a mhac 'n a mhiniestear òg ann an Obareadhain cha b' ann do eaglais a mhic a bhiodh e a' dol air an t-Sàbaid ach do'n eaglais Shaoir. A thuilleadh air sin b'e an seann duine a bhiodh a' dol air cheann an aoraidh, aig aoradh an teaghlach, cho fad 's a bha e beò. Bha e 'na dhuine diadhaidh agus bha bann a' ghràidh anabarrach làdir eadar e fhéin agus a mhac.

Saoilidh mi nach b'urrainn so tachairt ann an àite air bith fo'n ghréin ach an Albainn; am ministear a' toirt nam pàrantan a dh' fhuireach còmhla ris anns a' Mhanse; an t-athair a' leantuinn na h-eaglais aige fhein ach gun sin a' deanamh dealachaidh air bith eatorra no ag aobharachadh amharuis no aimhréite; am mac a bha 'na Phrofessor ann an Cathair na Feallsanaichd agus ann an cathair na Diadhachd, duine a bha ainmeil air son a sgoilearachd agus eòlais, cha'n e mhàin am Breatunn ach air feadh na Roinn-Eòrpa uile, a' suidhe gu h-iriosal aig a' bhord agus a' leigeil le sheann athair, fear-oibre aig nach robb móran sgoile, dol air cheann an aoraidh,—sin rud a bu chòir iomradh a dbeanamh air. An uair a bhios mo bhràithean anns a' mhiniestrealachd air son searman a thoirt do'n chloinn gabhadh iad an ceann-teagaisg, *Thoir urran do d'athair agus do d' mhàthair*, agus innseadh iad an naigh-eachd so,

ANNS A' CHOILLE BHEITHE.

An uair a dh' éirich mi an diugh bha e 'n am bheachd searmon a dheanamh air a' cheann-teagaisg so, *Feuch, an ni so a mhàin fhuair mi, gu'n do rinn Dia an duine direach; ach dh' iarr iad fèin iomadh innleachd a mach.* Bha mi an dùil gu'm biodh e maith dhomh fhéin agus do'n choimhthional ar n-airé a shocruachadh air innleachdan mhic an duine anns na làithean so, agus gu sònruichte, air na droch innleachdan leis a bheil e a' deanamh cam an ni a rinn Dia direach.

Ach bha an latha cho maith 's gu robh mi air mo bhuaireadh mo chathair agus mo chlàr-sgrìobhaidh fhàgail agus cuairt a ghabhail anns a' Choille Bheithe, gus àileadh nan craobh fhaotainn 'n am phòraibh agus mo shùilean agus mo chridhe a lionadh le maise a' chruthachaidh. Shuidh mi leth-uair air an stoc craobhie air an abhaist dhomh suidhe anns an teampull àillidh ud, a' deoghal a steach le buadhan mo chuirp feartan ciùin agus thlusmor na maidne shamhraidh. Cha robh mi a' smuaineachadh air dad sònruichte, agus na'n robh a' cheist air a chur orm, theirinn gu robh m' inntinn 'n a tàmh gu buileach. Ach feumaidh e bhith gu robh gluasad air chor-eigin innte, mar gu'm biodh mart 'n a laighe ach a bhios a' ènàmh a cùr, oir uigh ar n-uigh thòisich an ceann-teagaisg ud air falbh bhuam agus fear ùr air tighinn 'n a àite. Agus a nis tha agam ri tòiseachadh as ùr, agus theagamh nach dean mi searmon gu bràth air droch innleachdan mhic an duine.

Ciod a thug orm mo bheachd atharrachadh? Cha b'e mo thoil no mo reuson a rinn e ach a' bhuaidh chumhachdach is dhòmhair a tha sruthadh o fheartan Nàduir. Thàinig a' ghrian a mach, a' dòrtadh a soluis agus a blàths air machair is monadh, agus ann am mionaid bha mi ann an saoghal ùr.

Am bliadhna bha geomhradh fada againn, agus earrach fada, agus sid fhuar is fhliuch gu meadhon an t-samhraidh, ach ged nach fhiaic thu, a leughadair, anns na paipearan-naigheachd an rud so a tha mise a' dol a ràdh riut, tha mi cinnteach gu robh na bù lugha de dhòchas agus de aoibhneas an t-soisgeil anns na searmoin a bha air an liubhairt am Breatunn am bliadhna na bha anna bho chionn iomadh bliadhna. Tha buaidh aig a' ghrian air beachdan dhaoine nach 'eil iad fhéin a' saoilsinn: bheir aon bhoillisgeadh blàth de 'n ghrian dearbhachd do dhuine a thaobh nithean sònruichte nach toir Iain Cal-

vin dha. Bidh Calum Domhnallach, am beadall an Cille-sgumain, ag innseadh dhomh gur ann daonnan ann an November agus ann an December a bhiodh na seann mhinistearan a' toirt dhaibh searmoin gharbh mu thruaillidheachd mhic an duine agus mu aingidh-eachd an t-saoghal, ach aon uair 's gu'n tigeadh a' Bhealtainn bhiodh iad a' fàs na bu shioseulaiche agus a' moladh gràdh Dhe do'n t-saoghal. Bha dùil aig Calum gu robh riaghait no cleachadh air chor-eigin anns an eaglais a bha toirt orra sin a dheanamh, ach ma bha a leithid sin de riaghait anns an eaglais 'abstolach cha chuala mise riamh iomradh air. Tha mi an dùil nach 'eil ann ach obair na gréine, a' ghrian a' fògradh duibhre agus doilghios bho inntinnean nan aithrichéan ann an Cille-sgumain mar a dh' fhògair i an ceann-teagaisg ud o m' inntinn-sa arns a' Choille Bheithe an diugh.

Na 'n robh mi 'n am bhàrd cha'n'eil rud air an t-saoghal a b' fhèarr leam a dheanamh na òran no laoidh do'n ghréin; òran no laoidh a bhiodh daoine a' seinn gu beag riu fèin le toileachas is gàird-eachas a h-uile uair a chitheadh iad i. Bho chionn tri seachduinnean thachair dhomh a bhi ann an Leòdhas: air mo thighinn air m' ais chaidh sinn air bòrd air a' bhàta aig aon uair deug a dh' oidhche is chaidh an fheadhainn a bha còmhla rium a laighe. (Dh' fhaodainn-sa dol a laighe cuideachd, oir bha mo leaba air a gabhail dhomh, ach b' fhèarr leam fantuind leam fhéin gu h-àrd gus mo chuijmhe ùrachadh air nithean a dh' fhairich mi a'm oige agus a' ghrian fhaicinn aon uair eile ag éirigh air a' mhuir. Ciod ~~an~~ bith an t-àite anns am faicear e tha briseadh an latha 'n a ionghnadh sòlumte agus 'na shealladh maiseach is miòrbhileach, ach ged tha mise eòlach gu leòir air an t-sealladh sin am measg nam beann agus nan coiltean, tha greis mhaith o nach fhaca mi an là a' briseadh air an fhairge. Mar sin dh' fhan mi leam fèin gu h-àrd fad na h-oidhche agus an fhàireachduinn 'n am chridhe a bhios ann an cridhe duine a tha feitheamh air an té air a bheil gaol aige.

Tha iocshlaint do'n chridhe ann am briseadh an latha nach 'eil ann an eungaidh eile fo'n ghréin; dh' fheumadh duine a bhi dall agus bodhar agus maol mur cluinneadh agus mur faiceadh e iongantas an anns an iarmailt, agus e mach air an raon eadar leth-uair an déidh dà uair agus éirigh na gréine. Ach gu sònruichte chi iadsan a théid sios do'n

*dh' fhan
mise*

fbairge gnìomharan an Tighearna, agus a bheartan iongantach air an dòimhne.

Bha an là a' glasadh agus sinn a' dol seachad air na h-Eileanan Sianta, ach bha sinn a' dlùthachadh air an tigh-soluis a tha air ceann Rona m'an do thòisich a' ghrian air beannan Ghearrloch agus Thoireartan a bhreacadh le a gathan òr-bhuidh. Bha a' mhaduinn ciùin agus an solus glan is soilleir. Chitheadh tu na fisheadan mìle bhuit air gach taobh, agus cha robh taobh an tìonndadh tu nach robh an sealladh maiseach, fonn is cuan a' deanamh gàirdeachais ann an solus na gréine a bha 'g am pògadh agus 'g am beannachadh. Cha robh ach aon bheinn anns an t-sealladh nach do fhreagair gu toileach do fhàilte na maidne a bha a' ghrian a' cur orra; b'e sin Cuilinn anns an eilein Sgitheanach. An àite a còmhach-einn a chur dhi gu modhail agus gu suilbhearra mar a rinn beannan Chataibh agus Rois chùm Cuilinn a currachd oirre fad na h-uine.

Bu ðiomhain dhomh feuchainn ri cainnt a chur air maise na maidne ud air an linne Sgitheanach, no air na faireachduinnean a' kha ann am chridhe, oir tha fhios agam nach rachadh agam air a dheanamh ged dh'fheuchainn ris. Ach air a shon sin tha fhios agam gu robh barrachd buannachd dhomh anns a' mhaduinn ud. 'n am inntinn agus 'n am chridhe agus 'n am anam, na bha dhomh anns an dà bhliadhna a chuir mi seachad ag ionnsachadh Eabhra, cainnt nam Pharasach. Cha'n'eil agam-sa an diugh de Eabhra na riaraicheadh eadhon Cléir Mhuile, ach tha fhios agam gu'm fan faireachduinnean na maidne ud 'nam chridhe agus 'n am fhiosrachadh gu bràth tilleadh, agus gu'n toir iad sòlas agus ìrachadh agus iocshlaint do m' anam aig amannan anns am bi feum agam air iocshlaint.

Am measg gach rud eile a thàinig gu m' inntinn a' mhaduinn ud thàinig Laoiðh Oisein do'n ghréin, ach ged dh'fheuch mi ris na facail a chuimhneachadh cha b' urrainn domh ach criomain bheaga dhi fhaotainn.

O Thusa féin a shiubhlas shuas,
Tha cruinn mar làn sgiath chruaidh nan triath,
Cia as a ta do dheàrrs' gun ghruaim,
Do sholus a ta buan, a Ghrian?
Thig thusa mach 'n ad àille thréin
Is foluichidh na reul an triall;
Théid ghealach sios gun tuar o'n speur.
'Ga cleatha féin fo stuaidh 's an iar.

Ach ged nach robh Laoiðh Oisein agam air mo theangaidh bha an naoièamh salm deng agam air mo theangaidh, laoidh as fheàrr na té Oisein.

Glòir Dhé làn fhoillsichidh na nèamh,
'S na speura gnìomh a làmh,
Tha là a' deanamh sgéil do là
Is oidhche dh' oidhche' gun tàmh.

Chaidh 'm fuaim air feadh gach tìre mach,
Am focal chaidh an céin
Gu crich na cruinne, chuir e annt,
Buan-phàilliun àrd do'n ghréin.

Neach tha mar nuadh fhear-pòsda 'teachd
Ó sheòmar féin a mach,
Ta ait mar ghaisgeach treun a' ruith
A réis gu togarrach.

A' dol a mach o chrìch nan speur,
Mu'n cuairt 'g an crich a ghnàth:
'S cha 'n fholuichear o theas na gréin
Aon ni 's a' chruinne ta.

Ged nach b'e facal Dhé no facal nan naomh a bha anns a' Bhiobull idir tha bàrdachd ann a tha fada fada air thoiseach air bàrdachd Oisein. Cha bu toigh leam riamh leabhrachean Oisein; cha'n'eil annta ach gaoth is ceò, no ma dh' fhaodas mi an samhladh atharrachadh, maragan gun gheir gun phiobar. Ach tha biadh is ceòl anns na salmh daonnan, co dhùi anns a' chuid as fheàrr dhiubh. C' àite am faigh thu a leithid so ach ann an leabhar nan Salm?

Tobar na beatha tha gu dearbh
Agad-sa, Dhia nan dùl;
Is ann ad sholus dealrach glan
Chi sinne solus iùil.

Sin agad, a leughadair, an rud ris an abair mise bàrdachd; nithean móra air an cur ann a culaidh rioghail; simplidheachd is eir-eachdas a' pògadh beul ri heul.

Ach gus tilleadh air m' ais a dh' ionnsuidh na gréine dh' éirich mi mar a rinn móran de dhaoine eile air an naoièamh là fishead de 'n òg-mhios aig còig uairean 's a mhaduinn, a dh' fhaicinn an sgàile a bha air a thilgeadh oirre leis a' ghealaich. Bha mi an dòchas gu'm faicinn sealladh nach fhaic mi gu bràth tilleadh. Ach ged dh' fhan mi a mach fad dà uair an uaireadair, agus peann 'n am làimh gus rud neònach air bith a chithinn a chur sìos, cha 'n fhaca mi dad a b' fhiach aithris no a b' fhiach mo leaba fhàgail air a shon. Ach mur faca mi dad neònach, fhuair mi a mach nach 'eil cuid de mo choimhearsnaich cho firinneach 's a bha mi an dùil, oir là no dhà an déidh do'n ghréin a bhi air a foluch dh' innis feadhainn dhiubh dhomh mu na h-iongħnaidhean uamhassach a chunnaic iad anns na speuran, iongħnaidhean nach fhaca Calum na Cròige fhéin an uair a ràinig e cridhe na h-Airde Tuath,

Ann an Atholl cha robh grian no gealach ri fhaicinn a' mhaduinn ud; bha brat tiugh de neòil dhorchha a' còmhdaich aghaidh na speur. Ach dh' fhàs an dorchadas na bu tiugha fad greis, mar gu'm biodh an oidhche air tuiteam, is mhòthaich mi gu'n do thòisich beathaichean a bha ag ionaltradh air laighe. Dh' fhàs na h-eòin sàmhach, ged nach robh iad a' seinn ro mhaith a' mhaduinn ud co dhiù, ach mhòthaich mi gu robh aon eun nach do stàd de sgrìachail fad na h-ùine, an gille-Bride. Tha taobh bhùlath agam ris a' ghille-Bhrìde, oir is e an aon eun mara a bhios a' neadachadh air a' ghliob agam, agus cha bu mhaith leam a chreidsinn nach robh urram no eagal no irioslachd ann mar bha anns na h-eòin eile an uair a bha nithean sòluimte a' tachairt anns na nèamhan.

Ach an diugh tha a' ghrian a bha air chall fad seachduin air tighinn a mach a rìs; agus tha an saoghal cho àillidh agus gealltanas na bliadhna cho làidir 's gu'n deachaidh mo smuaintean air càrsa eile seach an càrsa air an robh iad an uair a dh' éirich mi. An àite a bhi cosd ùine a' labhairt air innleachdan mhic an duine tha mi dol a thoirt iòbairt-bhuidheachais do'n Ti mhór agus ghlòrmhor agus chumhachdach a rinn a' ghrian le searmhon simplidh soisgeulach a dheanamh do mo chridhe féin agus do mo choimhthionail air a' cheann-teagaisg so, *Tha esan a' toirt air a ghréin féin eirigh air na droch dhaoine agus air na deagh dhaoine.*

AN GEATA CUMHANN.

Deanaibh spàirn chruaidh gu dol a stigh air a' gheata chumhann.—Lucas xiii. 24.

Cha'n eil rud air an t-saoghal as lugh air daoine na gu'n saoileadh daoine eile gu bheil iad cumhann. B' fheàrr leò e bhi air a chur as an leth gu'n do bhris iad trì no ceithir de na h-àitheantan seach e bhi air a chur as an leth gu bheil iad cumhann. Agus rud as miosa air fad, tha an saoghal a' saoilsinn an diugh nach bi ministear air bith a' searmonachadh air a leithid so de cheann-teagaisg ach ministearan cumhann.

Ach cha'n e ministear no sagart a labhair am facial so ach an Slànuighean beannaichte e féin, agus cò a ghabhdadh air féin a ràdh gu robh esan cumhann, no gu robh e uair air bith a' feuchainn ri eagal a chur air daoine? Agus a thuilleadh air sin, cha'n eil am facial so a' seasamh leis féin anns an Tiomnadh Nuadh; tha an Tiomnadh Nuadh làn de 'n t-seòrsa teagaisg so, gu bheil e furasda do dhaoine an anam a chall, gu bheil e duilich dhaibh àitheantan Dhe a choimhead, agus mar sin, gu'm feum iad spàirn chruaidh a dhean-

amh ma bu mhaith leò dol a steach do rioghachd nèimh.

Tha dà ni ann a bu chòir a bhi air a ràdh anns a' chùbaid gun sgur, (1) nach bi an diadhaidheachd gu bràth *furasda*, agus (2) nach bi an diadhaidheachd gu bràth *taitneach* do'n duine nàdurra. Ach air a shon sin tha an saoghal ag iarraidh air an eaglais creid-eamh furasda no diadhaidheachd fhurasda a thoirt da, agus tha an saoghal a' faotainn coire do'n eaglais a chionn nach 'eil i a' tèadh dhaoine 'ga h-ionnsuidh, mar a thàlaidheas an tigh-òsda no tigh-nan-dealbh iad. Ach na'm faicteadh uiread dhaoine a' dol do'n eaglais 's a chithear a' dol do thig-nan-dealbh bhiodh amharus agam gu robh iad a' faotainn soisgeul eile innti seach an soisgeul a tha anns na briathran so, *Deanaibh spàirn chruaidh gu dol a stigh air a' gheata chumhann.*

Ged tha taobh bhùlath agam-sa ris a h-uile searmonaiche a tha soisgeulach 'n a theagasc agus a bhios ag àrdachadh na saorsa agus na sithe agus na slàinte a gheibhean ann an Criod le aon sealladh fhaicinn air le sùil ar ecreidimh, tha mi a' faicinn cuideachd nach tric leis na searmonaichean sin iòmradh idir a dheanamh air taobh eile de fhlùrinn no air taobh eile de bheatha na diadhaidheachd. Bho na dh' fhàlbh Cardinal Newman agus an t-Ollamh Mac Ille Bhàin, an Dunéideann, cha'n aithne dhomh aon eile an diugh am measg phrionnsachan na h-eaglais a bhios ag eigh-each gun sgur ann an cluasan dhaoine gu bheil an t-slighe gu nèamh fada agus duilich, agus nach ruig duine air bith a leas fiughair a bhi aige gu'n ruig e nèamh mur smachdaich e an inntinn nàdurra agus an cridhe peacach a tha air a ghiùlan, gus nach bi 'na bheatha ach strì agus cogadh a h-uile latha. Bhiodh e gu buannachd do'n eaglais na'n robh an taobh so de'n fhlùrinn air a cumail fa chomhair dhaoine na's mothà na tha i, an spàirn chruaidh a dh' fheumas iad a dheanamh ma tha iad air son fantuinn ann an co-chomunn Criod.

Ciod mo dhuais ma ni mi 'leantuinn
Mar fhear-iùil do m' cheum?
Iomadh doilghios, deur, is deuchainn
Iomadh beum.

Sin agad, a leughadair, cridhe na firinn. An uair a tha sùilean duine air am fosgladh le spiorad an Tighearna, agus a chi e àirde na gairme a dh' ionnsuidh an do ghairm Criod e, agus an seòrsa beatha a tha nis mar fhiachaibh, air mar dheisciobul Criod, cha'n e sith a tha an duine sin a' faotainn ach claidheamh, claidheamh a théid an sàs 'n a chridhe a h-uile là a dh' éireas e.

Ciamar a bhithheadh an diadhaidheachd furasda, no ion-mhiannaichte leis a mhór-chuidheachd de dhaoine? Oir ciod an seòrsa beatha a tha Criod ag iarraidh bhuainn, agus a tha air a cur romhainn anns an Tiom-nadh Nuadh mar riaghaitt ar creidimh? Tha e ag iarraidh oirnn gach ni eile a leigeil seachad, tigh, is bean, is teaghlaich, is conmhurtaghd, is urram saoghalta, air ghaol ar spioradan agus ar eridheachan a bhi glan agus fallan; tha e ag iarraidh oirnn anam-ianna na feòla a cheusadh cho buileach 's gu'm bi sinn toileach cas no làmh no sùil no ball air bith eile d'ar corp a tha 'gar cur air seachran a ghéarradh asainn; tha e ag iarraidh oirnn ar n-uaill agus ar fén-fhíreantachd a chur fo ar casan; maitheanas a thoirt d' ar naimhdean agus gràdh gun cheilg; tha e ag iarraidh oirnn daoine a mhallaicheas sinn a bheannachadh; a bhi tròcaireach agus macanta agus iriosal; umhlachd agus gràdh a thoirt do ar n-Athair nèamhaidh le ar n-uile chridhe agus anam,—sin agad an seòrsa beatha a tha Criod a' cur romhainn, agus abair thusa a nis, a leughadair, a bheil tu da rìreadh a' creidsinn gu'm biodh a' bheatha so furasda dhuit no gu'm biodh i taitneach do d' fheòil? Annas an duine as naomh air thalamh tha freumh de'n inntinn nàdurra; is ro thoigh leis an inntinn nàdurra an fheòil a thoileachadh agus suaimhneas is sòlas a thoirt dhi; is toigh leatha gean-maith agus glòir an t-saoghal a chosnadh, ach tha sin ealgar a' bheith i aghaidh inntinn Criod.

Tha dùil aig mórán dhaoine an diugh gur e creud na h-eaglais as aobhar nach urrainn daibh an creideamh Criod-suidh aideachadh, ach fad na h-ùine is e an duileadas a tha anns a' bheatha dhiadhaidh a tha 'gan cumail air falbh bho Criod. Eadhon ged nach abair iad e riù féin air a cheann tha faireachduinn aca 'n an eridhe nach b' urrainn daibh an aghaidh a chunail ri lagh àrd agus naomh an Tighearna gun spàирn cho cruaidh a dheanamh 's gu'm biodh am beatha 'n a h-uallach dhaibh. Agus mar sin tréigidh iad Criod mar a thréig Demas Pol a chionn gu bheil gaol as mothà aca air an t-saoghal.

Deanaibh spàирn chruaidh gu dol a stigh air a' gheata chumhann. Uair is uair eile 'n a theagasthàinig Criod air ais gus an earrail sin, mar gu'm biodh eagal air gu'm mealladh daoine iad féin, agus gu'm biodh iad toilichte le beatha air bith ach a' bheatha as airde.

EALASAID BHEAG AGUS A CHUTHAG.

Is e an naigheachd as ùire a tha agam air a' mhios so gu bheil an t-Urramach Niall Mac

Phàrlain, B.D., ministear Chille-sgumain, a' cur roimhe labhairt an aghaidh bheachdan mearachdach a tha tachairt air am measg an t-sluagh. Dh' ainmich e gu'm biodh trì coinneamhan aige anns an tigh-sgoil gus a shoillearachadh do'n t-sluagh nach 'eil grunnad idir aig cuid de na beachdan a tha aca. Tha e a' cur dragh móir air a choguis gu bheil Ealasaid bheag a' creidsinn gu'm biodh barrachd eireagan aice leis a' chirc a chur air ghur Di-luain na bhiodh aice na 'n cuireadh i air ghur i Di-haoine; agus nach 'eil i a' creidsinn idir gu bheil an saoghal a' gluasad no gu bheil e a' dol mu'n cuairt na gréine. Tha e a' cur dragh móir air cuideachd gu bheil Iain Mac Coinnich làn d' bheachdan neònach do nach 'eil na sgoilearan ann an Oilthigh Dhunéidinn a' toirt gnùis, agus gu'm bi e a' cleachdadhl ghisreagan an àm eur is buana air nach euala muinntir Dhunéidinn no Bòrd an Fhearainn riamh iomradh.

Tha Tom Elliot ri bhi anns a' chathair aig na coinneamhan sin, ach a réir mar a bhios Seònaid Eachainn ag innseadh dhòmhsa, is ann an déidh dhaibh an tigh-òsda aig Tom Elliot fhágail a bhios muinntir Chille-sgumain a' faicinn agus a' cluinnintir nan nithean as neonaiche anns a bheil iad a' creidsinn.

Ach tha amharus agam nach dean na h-òraidean a bheir an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., seachad maith no eron ach gu'n toir iad cothrom do mhuinntir Chille-sgumain oildhche thugaideach a chur seachad anns an tigh-sgoil; an ath earrach cuiridh Ealasaid bheag a' cheare air ghur Di-luain mar a b' àbhaist dhi. An uair mu dheireadh a bha mi an Cille-sgumain bha mi fhéin agus Ealasaid a' bruidhinn r'a chéile os iosal air rudan nach bu mhaith leinn gu'n cluinneadh ministear na sgìreachd. "Tha fhios agam-sa," ars' ise, "gu bheil na seann fhacail a tha anns a' Bhiobull fior: an uiridh chaidh mi a mach maduinn thràth gun gheiream arainn iteadh no gun bhalgum uisge òi, agus gu dé a tha agad air, a ghaoil, ach gu'n euala mi gug-gùg na cuthaige, is bha fhios agam gu'm b'e sin gug-gùg mo léiridh." "Ma'n tāinig an t-samhuinn, a ghaoil, shiubhal piuthar mo sheanmhathar."

"Ciod an aois a bha piuthar do sheanmhathar, Ealasaid?" "Bha i tri deug is ceithir fichead."

Gu ma maith a théid do'n Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., 'n a obair, ach tha amharus agam gu robh cho mhaith dha an ùine a chuireas e seachad a sgrìobhadh nan òraidean ud a chur seachad ag iasgach bheag.

HABACUC.

Mairidh am firean beò le a chreideamh. (ii. 4).

Ann an naigheachd a bha air a sgrìobhadh leis an duine chaomh nach maireann, an t-Urramach I. P. Struthers an Grianaig, tha e ag innseadh mu sheana bhean dhiadhaidh a bha creidsinn gu bheil fhios aig na naoimh air nèamh ciod a bhithear ag ràdh umpa air thalamh; gu bheil fhios aig na faidhean agus na h-abstoil cia meud ceann-teagaisg a tha air a ghabhail as na sgrìobhaichean aca a h-nile Sàbaid. Bhiodh i duilich air son nam faidhean beaga, Nahum is Haggai is Sephaniah, oir bha i an dùil gu'm biodh iad air an nàrachadh an uair a thachradh iad air Pol no air Eoin air maduinn Diluain agus a dh' innseadh na h-abstoil mhòra sin daibh gu robh tri no ceithir mìle ministear air thalamh a' searmonachadh air cinn-fheagaisg anns na litrichean aca an dé, agus gun cheann-teagaisg idir air a ghabhail asda féin.

An uair a bhiodh i a' leughadh a' Bhiobuill leatha féin bhiodh i an dràsd 's a rithist a' seachnadh Phoil agus Eoin agus Isaiah (ged b' iad sin na sgrìobturan a b' fheàrr leatha) agus a' toirt greis air leughadh Malachi no Habacuc, los nach biodh iad air na nàrachadh cho mór.

Theagamh gu'n abair cuid de na leughas an duilleag so nach robh aig an t-seana bhean ud ach beachd facin, ach theirinn-sa nach smuain fhaoin a tha ann an smuain air bith a chuireas an cridheachan dhaoine am modh agus an coibhneas agus am blàths a bha an cridhe na seana mbnatha ud. Sud an dòigh anns am bi iadsan aig a bheil spiorad Chriosd a' cuideachadh le am braithrean meata misneach a ghlacadh.

Ach ged nach bu mhaith leamsa mi fhéin gu'm biodh Habacuc air a nàrachadh an uair a thachras e ri Pol cha'n e sin an t-aobhar gu bheil mi a' ghabhail ceann-teagaisg as an leabhar aige an dràsd. Bu duine Habacuc a dh' faoadhadh seasamh air a chasan féin an làthair rìghrean agus abstol, agus sgrìobh e nithean as fhiach an leughadh air an sgàth féin.

Ged tha e air àireamh am measg nam faidhean ris an abrar *na faidhean beaga* bha làmh aige ann an nithean móra, agus thàinig smuaintean a steach 'n a inntinn a bha 'n am meadhon, an déidh làimhe, air an t-saoghal a thilgeadh bun os cionn.

Ged is mór agus ainmeil an abhainn

abhainn Tatha cha 'n 'eil ach gle bheag de dhaoine d'an aithne c'aité a bheil abhainn Tatha a' tòiseachadh; cia as a tha a h-uisgeachan a' tighinn. Tha iad a tighinn á Loch Tatha, ach cia as a thàinig Loch Tatha fhéin? Thàinig e á iomadh allt agus srùlag, cuid dhiubh ag éirigh á tobraichean air na monaidhean dlùth air criochan Earraghàidheal. Sin mar tha tachairt cuideachd a thaobh nithean móra ann an eachdraidh an t-saoghal. Tha na nithean móra a' tighinn á nithean beaga, ach air uairean tha e duilich na nithean beaga sin a lorgachadh.

An uair a smuainichear air an Ath-leasachadh cha lorgaichear na's fhaide air ais e na Màrtainn Luther. Theirear gur e Luther òighdar agus fear-crìochnaiche an Ath-leasachaidh, agus ann an aon seadh tha sin fior. Ach air a shon sin, ma leanas tu abhainn mhòr an Ath-leasachaidh gus an fhòr thobhar as an d'éirich i a lorgachadh feumaidh tu dol air t' ais na ceudan bliadhna roimh làithean Lutheir.

Tha fear de na diadhairean a sgrìobh mu Luther ag ràdh gu robh e aon là 'n a shuidhe an seòmar beag, a' leughadh na litir a chuir Pol a dh' ionnsuidh nan Romhanach, agus gur h-ann an là sin a fhuair e dearbhachd creidimh agus sith anama. Bha e a' leughadh na h-earrann so, *Oir a ta fireantachd Dhe air a foillseachadh ann tre chreideamh gu creideamh; mar a ta e sgrìobhta, Bithidh am firean beò tre chreideamh,* agus a dh' aon ruith leum an smuain 'na inntinn nach b'ann le oibrichean féin a bhiodh e air a shaoradh idir ach le creideamh anns an Tighearna Iosa Criosd. Sin a' chlach-stéidh air an do thog Luther an eaglais Phròstanach, gu bheil peacaich air am fireanachadh tre cheideamh.

Ach ged is e Pol a dh' fhosgail a shùilean, agus ged is ann ann an litir Phoil a fhuair e an teagastg so, is ann bho'n fhàidh Habacuc a fhuair Pol féin e, air chor agus gu bheil abhainn an Ath-leasachaidh ag éirigh ann an dùthachas as fhaide air falbh na Ghearmailt agus ann an làithean as fhaide air falbh na 1508; tha i ag éirigh ann an tobar de uisge-beò a bha ann an cridhe seann fhàidh anns an àird an Ear, duine a bha air a riasladh le cuid de na ceart nithean a bha cur dragh air anam Lutheir ach a fhuair fois an uair a chuir Dia an smuain 'na inntinn, *Mairidh am firean beò le a chreideamh.*

An uair a bha mi a' smuaineachadh 'n am inntinn fhéin air Habacuc an dé, agus

ionglnadh orm co ris a bha e coltach, thòisich mi air mo leabhraichean a rannsachadh a dh' fheuchainn ri solus a b' fheàrr fhaotainn na 'n solus a bha agam fhéin. Ach b'e sin dhomhsa an iarraidh dhiomhain! Ged nach 'eil ann an leabhar an shàidh so ach trì caibidealan goirid uile gu léir tha uiread de bheachdan aig na diadhairean agus na sgoilearan móra umpa (beachdan a tha calg-dhìreach an aghaidh a chéile) 's nach biodh e furasda dhomh roghainn a dheanamh eatorra.

Mar sin leanaidh mi mo sholus féin. Agus ni mi sin na's togarrache a chionn gu bheil mi a' faotainn a mach mar is sinne tha mi a' fàs nach 'eil solus air an t-saoghal as fheàrr do duine a leantuinn na a choinneal bheag féin. Leugh mi na tha aig na sgoilearan ri ràdh mu Habacuc agus is e an co-dhùnadh a thàinig mi thuige air a' cheann mu dheireadh nach 'eil thu a' call dad as fhiach iomradh a dheanamh air, a leughadair, ged nach b' aithne dhuit aon ni idir mu'n fhàidh no m'a leabhar ach na dh' fhaodas duine air bith fhaicinn le shùilean féin ma leughas e na trì caibidealan ud anns a' Bhiobull Ghàidhlig.

Tha cuid de bhriathran an fhàidh so cho marbh an diugh 's nach ruigear a leas ùine a chosd orra, ach tha cuid eile dhiubh cho beo 's gu'n cluinn thu iad fhathast air bilean dhaoine a tha an dùil nach 'eil iad a' creidsinn anns a' Bhiobull, agus aig nach 'eil fhios gur ann as a' Bhiobull a tha iad. Sin aon dòigh air a' bheatha agus an cumhachd a tha ann an leabhraichean a thomhas—an greim a tha iad a' faotainn air cainnt chumanta an t-sluaigh no air cainnt na h-eaglais. Ma chuirear an dearbhadh sin air Habaenc seasaidh e ris móran na's fheàrr na cuid eile de na faidhean aig a bheil cliù as àirde anns an eaglais.

Nach 'eil thusa o shiorruidheachd, O Thighearna, mo Dhia?

Tha do shùilean na's glaine na gu'n seall thu air olc;

Cha'n fhaod thu amharc air aingidheachd.

Gu cinnteach lìonar an talamh le eòlas glòire an Tighearna,

Mar tha na h-uisgeachan a' còmhachadh na fairge.

Tha an Tighearna 'na theampull naomh; Bi a'd' thosd 'na fhanuis, O thalaimh nile.

O Thighearna, ath-bheothaich t' obair ann am meadhon nam bliadhachan;

Ann am meadhon nam bliadhachan dean aithnichte;

Ann an corruch cuimhnich tròcair.

Gach uair a bhios na briathran sin air ar bilean, agus nach tric a bhios sinn 'g an

nisneachadh 'n ar n-ùrnuighean!, tha co-chomunn spioradail againn ris an fhàidh Habacuc a sgrìobh iad bho chionn còrr agus dà mhile bhiadhna. Agus duine air bith a thug d'a cho-chreutairean na ceart bhriathran leis an téid iad an làthair an Tighearna, dà mhile bliadhna an déidh dha bhi marbh, nach cinteach gu'm bu duine diadhaidh e, agus gu'm bu duine e aig an robh talantán móra.

Tha an leabhar a sgrìobh Habacuc a' críochnachadh mar bu chòir do gach sgeul air rioghachd Dhe críochnachadh, le iolach is buaidh. Ged thuit e an dìobhail misneach car greis an uair a chunnaic e na daoine ceart a' dol air chùl agus na daoine aingidh a' soirbheachadh, gidheadh bha fhios aige gu robh Dia air a rìgh-chathair agus bha earba aige ann an riaghlaidh Dhe; earbsa gu'n deanadh e soilleir nithean a bha dorcha agus gu'n deanadh e dìreach nithean a bha cam.

Theagamh gur h-aithne d'ar luchd-leughaidh a' chuid mu dheireadh de leabhar Habacuc anns an laoidh anns an do chuir Philip Doddridge am meadar e na's fheàrr na's aithne dhaibh e air dhòigh eile.

1. Chaoiadh ged nach toir crann-fige blàth, 'S nach fàs air fion-chrann meas; Saoth'r a' chroinn-olaidh ged a thréig, 'S fàs déis gun bhi air slios;

2. Gach treud o'n mhainnir ged a bhualil Grad fhuathas 'nuair nach saoil; Greigh ged nach fàg an t-Earrach cruaidh, No bò air uachdar raoiin;

3. Gidheadh 's an Triath bidh mise ait, Is ni mi uaill 'na ghràdh; Mór aoibhneas ni mi ann an Dia; 'Se Dia mo shlaint gu bràth.

(Laoiadh 32).

Ann am fear de na leabhraichean a sgrìobh an t-Ollamh Alasdair Stiùbhard a bha an Lochabar tha e ag ràdh nach fhaca e riamh sealladh a bu mhò a bhean r'a chridhe na coimhthionn anns a' Ghàidhealtachd a' seinn na laoidh so le 'n uile chridhe air droch latha ann am foghar fluch is amnoch, agus na h-adagan a' fàs dubh agus a' grodabh air na h-achaidhean.

An uair a tha thu a' cur eòlais an toiseach air duine no air leabhar tha e feumail gu'm biodh tu air do thoirt 'n an làthair leis an duine cheart, agus ma bu mhaith leatса, a leughadair, eòlas a chur air Habacuc ceannach an leabhar a sgrìobh an t-Ollamh George Adam Smith mu na faidhean. Cha chosd e dhuit uiread agus a chosdadh ad ùr

dhuit, agus ni e fada barrachd maith do d' cheann na dheanadh an ad.

Tha duil aig daoine gu bheil e mòran na's duiliche creidsinn ann an Dia an diugh na bha e anns an t-seann t-saoghal, ach is e an fhìrinn gu bheil e duilich creidsinn ann an Dia ann an linn air bith. Ann an aon seadh, tha e na's phasa creidsinn anns an Diabhol na ann an Dia, oir ged tha fianuis nan ginealan agus nan linntean air taobh an Tighearna tha fianuis nan mionaid agus nan uairean agus nan làithean air taobh Shatain.

Tha oibrichean Shatain cho lionmhòr agus cho faicsinneach 's nach gabb iad folach : chi duine le shùilean iad is cluinnidh e le chluasan iad is làimhsichidh e le a làmhan iad. Ach cha 'n ann mar sin idir a tha oibrichean an Tighearna : cha 'n fhaic suil iad ; cha cluinn cluas iad ; cha làimhsich làmh iad. Tha iad air am foillseachadh do'n chridhe agus air an tuiginn leis a' chridhe.

Sin an t-aobhar gu robh am buairidhean fèin agus an teagmhaidhean fèin agus am mì-chreideanach fèin aig na naoimh uile bho thoiseach an t-saoghaile. Ma tha duine a' creidsinn ann an Dia an da-rìreadh feumaidh e gun chreidsinn ann an mòran de na tha e a' faicinu le shùilean. Feumaidh e dearbhachd a bhi aige mu nithean nach fhaca e, agus nithean a tha e faicinn a chur an suarrachas.

Bha smaintean àrd agus uasal aig Habacuc mu Dhia agus mu rintean Dhé, ach mar is airde na smaintean a tha aig duine air Dia is ann is duiliche dha creidsinn ann an Dia an uair a tha fiosrachadh a bheatha a' cur teagaimh 'n a chridhe nach 'eil an saoghal air a riaghadh gu ceart. Bha cùrsa an t-saoghaile a' cur dragh agus iongnadh mór air Habacuc agus mar sin dh' iarr e air Dia e fèin fhìreanachadh.

Seasadh mi air m' fhaire, ars' esan, agus feuchaidh mi ciod a their e rium?

B'e an sealladh no an leasan a thug Ichobhah do Habacuc dearbhachd a thoirt da 'n a chridhe fèin nach mair dad beò air a' cheann mu dheireadh ach fìreantachd : tha binn am bàis cheana air ghiùlan nan daoine a bhios ri foill is ainneart is eucoir, ach mairidh am firean beò le a chreideamh.

Ma ghabhas tu là air bith leis fhéin no bliadhna air bith leatha fhéin, theagamh nach 'eil iad a' teagastg an leasain sin, ach tha na ginealan agus na linntean 'g a theagastg : tha iad a' teagastg nach seas na h-aingidh anns a' bhreitheanas agus gu'm bi iad mar am moll a dh' ionmaineas a' ghaoth. Tha na ginealan agus na linntean a' teagastg gu bheil iadsan a choimheadas lagh an Tighearna beannaichte da-rìreadh agus nach searg an duille. Agus ciod is fhiach ar creideamh agus ar dòchas an

Dia mur creid sinn fianuis nan linntean air thoiseach air guth is glaodh na mionaid a tha làthair. Cha 'n 'eil mìle bliadhna ann an sealladh Dhe ach mar fhaire anns an oidhche.

ANNS A CHATHAIR.

Ma tha àite air an t-saoghal as bòidhche na Sléibhte anns an eilein Sgitheanach cha 'n fhaca mise an t-àite sin riamh. Is maiseach an sealladh a gheibh duine an uair a sheasas e air cnoc a tha dlùth air cladh Pheighinn-a-Phùir os cionn an Obain agus a sheallas e suas air an Apuinn agus air beannan Ghleann Comhann agus air an linne agus na h-eileanan a tha eadar an Apuinn agus Ceann-ghèarrloch. Is maiseach an sealladh cuideachd a gheibh thu o'n bhruthach a tha eadar Scaniport agus an tigh-sgoil ann an sgìre Dhurais, an uair a dh' fhosglas Loch Nis romhad agus a sheallas tu suas gu Cille-chuimein air latha ciùin an uair a bhios an loch mar sgàthan agus faileas nan craobh agus nam beannan ri fhaicinn ann air gach taobh. Ro-mhaiseach agus ro-thaitneach do'n t-suil tha Creag-bhàrr an Rainneach an uair a bhios na craobhan òga lairig a' gobachadh anns an earrach agus a' toiseachadh air am barraibh a dhathadh le uaine, dath is riomhaiche na gin de na dathan a bha ann an teampull Sholaimh.

Sin tri àitean air am bi mise air uairean a' bruadar, oir thug iad sòlas nach bu bheag dhomh a' cheud uair a chunnaic mi riamh iad.

Agus thug iad sòlas dhomh iomadh uair bhuaithe sin ; ann am chadal théid agam air dol thuca gun uiread agus faradh a phàigeadh no là a chall bho m' obair.

Ach tha àite eile ann a nis d' an tug mi mo chridhe ; sealladh eile a tha fhios again a thig air ais thugam 'n am bhruadar ; an sealladh a chi thu os cionn Tharscavaig ann an Sléibhte. Tha an sealladh ud na's farsuinge na gin de chàch ; tha gach ni ann a tha maiseach ri fhaicinn ann an dealbh ; muir is monadh, beannan is eileanan, craobhan is creagan lom. Shios fo d' chasan chi thu baile beag Tharscavaig fèin ; croítean na tuatha mar gu'm biodh brait bhreacain leis gach seòrsa dath ; tighean grinn geala air a bheil coltas sgoinne agus deagh-dhòigh ; air a chùl air an dara taobh an Cuan Mòr far am faic thu Uibhist is Cana is Rùm agus na h-eileanan eile sios a dh' ionnsuidh an Rudha Mhurchhannaich ; agus air a chùl air an taobh eile Loch Eiseord agus an sin Srathàird ; Loch Scàvaig agus an sin na beannan as riogaile a thog riamh an cinn ris an speur. Cullionn is Sgùrr Alasdair is Sgùrr nan Gillean is Blàbheinn.

Ach ged b'e sud an sealladh a bu mhò a dhrùidh air m' inntinn tha Sléibhite uile maiseach ; àite tiòrail, fasgach, còmhdaichte, far a bheil aghaidh na dùthcha blàth is coibhneil, agus coslas nan daoine agus nan tighean ag innseadh gu bheil iad dòigheil agus combhurtachail. B'e mo thurus-sa do Shléibhite gu'n deachaidh mi a chuideachadh Mhaighstir Ros aig a' chomanachadh, ach ged a thug e orm barrachd searmonachaith a dhéanamh ann an Gàidhlig na rinn mi bho chionn iomadh bliadhna thug e féin agus a bhean agus a choimhthional dhomh fada fada barrachd na thug mi dhaibh, agus bidh comanachadh Shléibhite 'n a chuimheachan cùbhraidh do m' chridhe fad iomadh latha.

Air feadh na dùthcha an diugh tha là na traigs air dol as ach ann am fior àite annamh ; cha 'n eil ach dhà no trì de sgìreachdan an Siòrramachd mhór Pheairt a bheil e air a chumail suas, ach ann an Sléibhite cha 'n e mhàin gu bheil là na traigs air a chumail ach tha seirbhisean air an gleidheadh Di-haoine agus Di-sathuirne agus Di-luain cuideachd. Tha na h-òrduighean air an àrdachadh, agus thig daoine air astar mór do'n eaglais.

Bha aobhar sònruichte aca air tighinn a mach am bliadhna oir a thuilleadh air an t-sòluimteachd a bhuiineadh do'n àm ud eo dhiu, bha Moderator na h-eaglais a' searmonachadh air là na Sàbaid, agus bha iarraidh aig muinntir Shléibhite air a' Mhoderàtor fhaicinn agus a chluinntinn, fear d'an daoine fhéin. Thug e dhuinn searmon a bha anabarrach gasda agus drùidheteach ann am Beurla ; searmon a chuala righrean agus prionsachan, ach ciod air bith a theireadh daoine eile b' fheàrr leam-sa a bhi ag éisdeachd ris a' Mhoderàtor an uair a labhair e rinn an Gàidhlig anns an fheasgar. Labhair e gu simplidh agus gu faireachdail air toraidhean a' ghràidh anns an anam agus a'ns an eaglais.

Ach ged bu taitneach leam an Moderator a chluinntinn agus beannan Chuilinn fhaicinn, cha b'e am Moderator na Blàbheinn a rinn an drùidheadh a bu mhò air mo chridhe ach na sailm air an seinn ris na seann fhuinn leis a' choimhthional Ghàidhlig, agus gu sònruichte an dara salm deng thar an tri fichead (17-19).

Bidh ainn-san buan gu suthain sìor,
Co-mhaireann ris a' ghrein ;
Is annsan beannachear gach slògh ;
Is beannachear leò e féin.

Beannacht' gu robh an Tighearna Dia,
Dia Israeil a ghnàth,
An ti a mhàin ni miòrbhuile
Le treis is neart a làimh,

Beannacht' gu robh gu siorruidh buan
Ainn glòrmhor uasal féin ;
Lionadh a ghàirid gach uile thùr,
Amen, agus Amen !

B'e sin an t-salm leis an do chriochnaich sin seirbhisean a' chomanachaith agus tha mi an dùil nach téid an ceòl tiamhaidh agus néamhaidh ud as mo chuimhne gu bràth. Ma dh' fhaodas mi m' fhaireachduinnean féin agus na smuaintean a thog an t-salm 'n am chridhe a ghabhail mar fhiannus theirinn gu robh barrachd buannachd spioradail anns an t-seinn a bha againn air an t-Sàbaid na bha ann am facal air bith a chaidh a labhairt.

Ma leughas ministearan òga na h-eaglais na briathran a tha mise a' sgriobhadh an dràsda tha mi an dòchas gu'm bi iad càramach na sailm cheart a thaghadh air là a' chomanachaith. Theagamh gu'n saoil cuid nach 'eil feum air a leithid so de chomhairle, ach thachair ministear òg no dhà ormsa do nach b' aithne na sailm a bha freagarrach air son là a' chomanachaith na bu mhò na b' aithne do bhodach na gealaich.

Ach mur aithne dhaibhsan iad is aithne do'n luchd-comanachaith iad agus bidh ionndrainn 'n an cridhe mur toirear dhaibh iad ! Ciod a theireadh tu ri ministear a' dh' iarradh air a choimhthional an t-sé ficheadamh t-salm a sheinn air maduinn a' chomanachaith, gun reason air bith ach gu robh an fad ceart innte, ceithir rannan ?

Ciod a b'urrainn thu a ràdh ach nach robh ann ach am buamastair ; duine aig nach robh eòlas idir air gnàths nan aithrìchean.

Ann an Shléibhite bha dà phrecentor anns a' bhocsair là na Sàbaid, guala ri gualainn, a' togail an fhuinn agus a' cur a mach na sreach, fear mu seach. A réir mo bheachd-sa is e na trì fuinn as fheàrr a tha againn, (1) Ballerma (fada fada air thoiseach air fonn air bith eile air an t-saoghal), (2) Kilmarnock, (3) Tornwood. Tha Coleshill maith cuideachd, ach do m' chluais-sa cha'n ann innte féin a tha a' chuid mhòr d'a' maise ach anns an t-salm ris a bheil i air a pòssadh le banntaibh daingeann na cléir. (Salm 103).

Tha aobhar againn uile a bhi taingeil do Ni-maith air son beannachdan is sonas a thoirt duinn nach do thoill sinn, ach tha aobhar sònruichte aig ministear na Cille-mòire an Sléibhite gu'n seinneadh e Tornwood air a' cheud mhàduinn de'n h-uile ráidh leis na briathran so,

Cuibhrionn mo chup' is m' oighreachd
Dìa,
'S tu sheasas dhomh mo chrann :
An aitibh aoibhneach thuit mo lòn,
'S leam oighreachd bhriagh nach gann,

LION BEAG IS BEAG.

Tha móran nithe agam fathast ri ràdh ribh, ach cha 'n urrainn sibh an giùlan an tràth so. Eoin xvi. 12.

Labhair Criod na briathran so ris na h-abstoil beagan m'an d' fhàg e an saoghal. Am feadh 's a bha e maille riù bha iad cho mall-chridheach 's nach do thuig iad cuid de na nithean a dh' innis e dhaibh. Ach ghiùlain le leò gu faighidinneach, 'g am beathachadh le bainne an uair nach b' urrainn iad biadh laidir a ghiùlan. Dh' fhioillich e e féin dhaibh uigh ar n-uigh a réir mar b' urrainn dhaibh gabhail ris an fhoillseachadh.

B'e sin an t-aobhar gu'n do labhair e riù cho tric ann an cosmhalachdan oir cha 'n 'eil modh-teagaisg air bith cho freagarrach ris na cosmhalachdan air firinnean spioradail a nochdadadh do dhaoine uigh ar n-uigh. Chi duine beagan no móran anns na comhalachdan a réir mar tha solus aige féin, agus mur bheil solus no eòlas spioradail idir aige bidh iad dha 'n am briathran dorcha agus duilich.

Ann an aon seadh tha na cosmhalachdan cho simplidh 's gu'n tuig a' chlann bheag iad, ach ann an seadh eile tha iad cho domhain 's nach tug duine riamh asda an lànachd uile a tha annta. Beagan roimhe so thubhairt Criod ris na h-abstoil, na h-uile nithe a chuala mi o m' Athair thug mi fios dhuibhse orra, ach a nis tha e ag ràdh riù anns an dealachadh. *Tha móran nithe agam fathast ri ràdh ribh.* Ach cha'n-eil an dà fhacal so idir an aghaidh a chéile. Ann an aon seadh rinn Criod rùn-diomhair an Athar aithnichte do'n t-saoghal; thug e do'n eaglais foillseachadh iomlan, ach ann an seadh eile cha tuig an saoghal rùn-diomhair an Athar ach lion beag is beag, agus cha ruig an eaglais air lànachd Criod gus am bi i air a teagasc leis an Spiorad Naomh. "Treòraichidh e sibh chum gach uile fhìrinn oir gheibh e de mo chuid-sa agus nochdaidh e dhuibhse e."

Bha teagasc Criod mar gu'm biodh siòl a tha air a chur anns an talamh. Fhuair cuid de'n t-siòl cothrom agus dh' fhàs e gu luath, ach thuit cuid eile dheth ann an talamh cho fuar 's gur gann a chithear am fochann a' tighinn troimh an talamh fhathast. Faodaidh siòl a bhi air a thòidhlachadh ùine mhór gun a bheatha a chall, ach an uair a gheibh feartan Naduir cothrom thig

fàs is cinneas. Is ann mar sin a thachair do theagasc Criod. Dh' fhàs cuid de'n t-siòl agus dh' abuich e ann an làithean nan abstol; dh' fhàs cuid eile dheth agus dh' abuich e anns gach linn uaith sin, ach cha d' fhàs e uile fhathast. Tha cuid dheth tiodhlaicte, ach a chionn 's gu bheil an Spiorad Naomh ag oibreachadh anns an t-saoghal agus a' treòrachadh dhaoine a dh' ionnsuidh na fìrinn fàsaidh an siòl sin fathast agus bheir na ginealan ura saoibhreas a lànachd Criod air nach do ràinig na ginealan a dh' fhalbh.

Labhair Dia o shean anns na fàidhean, agus anns na làithean deireannach so labhair e tre a Mhae Iosa Criod ach eò a ghabhadh air féin a ràdh gu'n do thuig e an taisbeandadh sin 'na iomlanachd. Thuig na h-abstoil ann an cuid ach b' fheudar eadhon do Phol aideachadh nach robh e aeh a' faicinn tre ghloine gu dorcha.

A thaobh nan nithean a bhuineas do'n t-saoghal spioradail agus a thaobh eòlas Dhe cha'n-eil an saoghal fhathast ach ann an aois a leanabachd, a' tuiginn mar leanabh agus a' reusonachadh mar leanabh, ach an uair a thig e gu iùre duine cuirear nithean leanabail air chùl. Tha móran nithean a bhuineas do'n diadhachd air nach do ràinig sinne fhathast ach bidh iad air an deanamh soilleir do na linntean a thig 'n ar déidh.

Cha'n-eil ann ach amaireas do dhaoine a bhi an dùil nach 'eil adhartas a' tighinn air an t-saoghal gu spioradail mar tha adhartas a' tighinn air ann an cùisean eile; cha'n-eil ann dhaibh ach amaireas a bhi an dùil gur h-iadsan an sluagh coimhlionta agus gu'm bàsach glicias maille riù. Tha na h-aithrichean deas gu bhi a' saoilsinn nach 'eil an clann dileas air taobh a' chreidimh agus gu bheil an òigridh a' toirt gnùis do bheachdan ùra is neònach. Bha sin a' tachairt bho thoisearch an t-saoghalach ach an uair a sheallas tu air t' ais thar nan linntean nach 'eil so ri fhaicinn gu soilleir, gur e an òigridh am bitheantas a bha ceart!

Tha an Spiorad Naomh a' còmhnuaidh anns an eaglais an diugh cho cinnteach 's a bha e innte ann an làithean nan abstol, air chor agus nach leig e na diadhairean òga air seachran na's mò na leig e na seann diadhairean air seachran. Is e an t-as-creideamh as miosa, agus am mùchadh as miosa as urrainnear a dheanamh air an Spiorad Naomh, a bhi an dùil nach 'eil e a' labhairt rinn an diugh idir; gu'n do chrìochnaich e

fhoillseachadh ann an làithean Pheadair no ann an laithean Iain Calvin no Iain Knox. Feumaidh a h-uile linn am mana a chruinneachadh air a son féin, ach cha chruinnich linn air bith an t-iomlan. Ma ghabhas tu diadhair anns a' cheud linn, agus diadhair anns an deicheamh linn, agus diadhair anns an ochdamh linn deug, agus diadhair eile an diugh, cha labhair iad mu Chriosd anns an aon dòigh, agus theagamh gu'n saoileadh a h-uile fear dhiubh nach robh càch fallan anns a' chreideamh no sgriobturail 'n an teagast, ach is e an t-aon Chriosd anns an robh iad uile a' creidsinn, neach a tha an ni ceudna an dé agus an diugh agus gu siorruidh. Cha'n-eil Criosd ag atharrachadh ach tha sinne ag atharrachadh, agus cha'n urrainn do duine Criosd fhaicinn le suilean air bith ach le a shùilean féin. Ma thòisicheas e air speuclairean a sheanar a chur air agus cainnt is smuaintean a sheanar ath-aithris mar gu'm biodh piorraid theagamh gu'n glòraich e a sheanair ach cha'n fhaic e Criosd. Bha facial aig na seann daoine a bha anabarrach glic, *léinteán far-suinn do na leanaban òga*. Is e a bha iad a' ciallachadh gu'm fàs na leanaban. Tha Dia a' toirt an t-saoghal air aghaidh ceum air cheum; cha robh aig Abraham, no aig Peadar, no aig naoimh nan ceud linnteann, ach deò beag de'n t-solus spioradail a tha againne an diugh, ach lean iad an solus o shuas a bha aca agus is e sin bun a' ghnothuich daonnaan. "Is e so an dìteadh gu'n tainig an solus do'n t-saoghal agus gu'n do ghràdhach iad an dorchadas na's mò na'n solus a chionn gu robh an gnìomharan oic."

Tha móran nithean agam ri labhairt ribh ach cha'n urrainn sibh an giùlan an tràth so. Tha am facial so fior a thaobh freasdal Dhé a cheart cho cinnteach 's a tha e fior a thaobh foillseachadh Dhé. Aig gach ni tha tràth agus àm aig gach rùn fo nèanach. Cha'n e mhàin gu'n dean breitheamh na talmhainn an ni a ta ceart ach ni e aig an àm cheart. An uair a sheallas sinn air ar n-ais air na ceumannan anns an do threòraich Dia sinn 'n a fhreasdal tuigidh sinn, tha mi an dùil, glicias agus caomhalaichd ar n-Athar air nèamh. Dh' fhosgail e an leabhar dhuinn duilleag an déidh duilleig, mar b' urrainn sinn a ghiùlan.

Tha ni-eigin ann an cridhe mhic an duine a' tha daonnaan 'ga tharruing gu fiosachd agus gu bànn-fhiosaichean, ach ged bu mhaith leis am brat a reubadh a tha foluch a chrann-chur bho a shùilean, is mó a' bheannachd e nach urrainn dha sin a dheanamh agus gu bheil a chrann-chur leis gach camadh a dh' fhaodas a bhi inntle foluichte bho a shùilean.

Is leòr do gach latha olc no uallach an latha sin féin.

Cha tig deuchainn no smachdachadh air bith oirnn ann am freasdal Dhe mur bi feum againn orra, agus cha mhò a chuireas Dia thugainn iad gus am bi sinn deas air an son. Theagamh gu'n saili sinn gu'm briseadh e ar cridhe na'n tachradh fiosrachadh cho cruidh oirnn 's a tha sinn a' faicinn ann an tigh ar comhearsnaich am bliadhna, ach an uair a thig a' cheart fiosrachadh 'n ar caramh an ath-bhlàdhna cha'n e mhàin nach bris e ar cridhe ach théid againn air a ghiùlan le faighidinn. Ullaichidh Dia sinn air son a thoile agus cha chuir e oirnn eallach nach urrainn sinn a ghiùlan.

Ach ged tha móran aig Criosd ri ràdh ruinn nach urrainn sinn a ghiùlan an tràth so, tha aon fhacal a tha e ag ràdh ruinn daonnan, *Lean mise*. Tha e ag iarrайдh oirnn gun dàil a chur an sin. Ged tha móran nithean anns a' bheatha so dorcha agus diomhair, agus ged tha fichead ceist mu thimchioll Dhe agus mu thimchioll Chriosd air am bu mhaith leinn an tuilleadh soluis a bhi againn, tha an t-aon ni as prionns-palaiche air fad cho simplidh agus cho soilleir 's nach ruig eadhon na daoine baoghalta a leas dol air seachran. Cha'n e cion soluis ach cion toile a tha cumail dhaoine gun dol a steach do rioghachd nèimh; cha'n-eil iarrайдh aca air Criosd a leanantuinn. Cha'n e aineolas ach gaol a' pheacaidh a tha dalladh an sùl. Aig an duine as aineolaiche air a' Bhiobull anns an dùthach so tha de èolais na bheireadh a steach do nèamh e na'n robh iarrайдh aige air a bhi air a shaoradh bho'n pheacadh le cumhachd Dhe. Cha'n-eil de èolais a dhùth air duine gus a bhi air a theàrnadh ach a mhàin faireachduin a bhi aige air fheum féin agus earbsa ann an cumhachd agus ann an toil Dhe.

ANNS A CHOILLE BHEITHE.

An là roimhe bha mi a' bruidhinn ri balach maol ruadh agus sròn bhiorach air a dh' innis dhomh nach toigh leis idir a bhi leughadh sgeulachdan mu na daoine-sith. Agus chuir e ionghnadh móir air mise a ràdh ris gur e sin an seòrsa sgeulachdan as fheàrr leam, agus gu'm bi mi 'g an leughadh a h-uile cothrom a gheibh mi.

"C' ar son nach toigh leat iad?", thubh-airt mi ris.

"A chionn nach 'eil iad fìor," ars' esan.

"Ciamar a tha fhios agad nach 'eil iad fìor?", thubh-airt mise.

Chuir so stad beag air, ach bha a shròn
echo biorach 's gu robh fhios agam gu maith
nach seasainn mo thaobh fén idir ann an
argumaid ris.

Mar sin chuir mi Homer eadar mi fhéin
agus an gille ruadh.

“Tha Homer,” thubhaint mi ris, “aon
de na bàird as fheàrr air an t-saoghal, ag
innseadh mu dhuine a phòs bean-shith, agus
mur creid thu Homer cò a chreideas tu?”

Ach m' an d' fhuair sinn an tuilleadh
seanchais a dheanamh thàinig sinn gu crois
an rathaid far am b' fheudar dhuinn deal-
achadh, am balach ruadh a' dol do'n sgoil
agus mise a' dol air mo ghnothuch fén.

Faodar muinntir an t-saoghal a roinn 'n
an dà bhuidheann, an fheadhainn a tha de
chuideachd Homer agus an fheadhainn a tha
de chuideachd Euclid, no ma dh' fhaodas
mi an rud a chur an dòigh eile, an fheadh-
ainn leis an toil an fhìrinn fhaotainn ann
an sgeulachdan agus an fheadhainn leis an
fheàrr an fhìrinn fhaotainn ann am fígearan.
A thaobh nam breug, tha fada barrachd de
na breugan ann an sgrìobhaichean Euclid
na gheibhean ann a Homer, no anns na seann
sgeulaichean Gàidhealach.

Bha uair a bha muinntir Thiriodh agus
Cholla agus Mhuile èòlach gu leòir air
daoine-sìth; bu ghasda leò a bhi ag éis-
deachd ri sgeulachdan umpa, agus anns na
làithean sin bha iad uile 'n an daoine fìrin-
neach. Ach dh' fhalbh na làithean sin; an
diugh cha'n'eil duine anns na trì eileanan
d' an aithne Homer ged tha gu leòir anna
a bhios a' leughadh Euclid agus an *Daily
Mail*. Agus tha a bhuil; tha na breugan
cho fasanta ann an Colla an diugh 's a tha
iad ann am margadh an t-salainn.

Cha ghabh na daoine-sìth aoigheachd ach
o dhaoine a tha creidsinn anna agus aig a
bheil bàigh riù. Sin an t-aobhar gu'n d'
fhàg iad Colla agus Muile agus Tiriodh agus
gu'n deachaidh iad sìos gu eileannan iomall-
ach na Pacific.

An uair a thàinig an creideamh Criod-
suidh do'n dùthach so an toiseach cha b'
aithne d' ar n-aithrichean Euclid; ach b'
aithne dhaibh cainnt nan eun agus coslas
dhaoine-sìth agus na ceudan rud neònach de
'n t-seòrsa sin. Sin an t-aobhar gu'n d'
innis iad na naigheachdan iongantach agus
na naigheachdan bòidheach a dh' innis iad
mu Chalumceille, agus mu Bhrianan, agus mu
na naoimh eile, naigheachdan a tha a cheart
cho fior ri dad a gheibhean ann an Euclid.

* * * * *

B' ann de theaghlach Homer a bha am
boirinnach caomh a dh' innis an naigh-

eachd so an toiseach, Laura Richards; naigh-
eachd mu naomh aig nach robh fhios gu'm bu
naomh a bha ann fén idir.

“Bho chionn fhada bha duine ann a bha
an dùil nach robh anns a h-uile duine air
an t-saoghal ach peacaich aingidh, agus gu
robh e fén cho dona ri càch. Bha e a' fuir-
each ri taobh an rathaid agus bhiodh e ag
ràdh nach robh 'na bheatha ach uallach dha
leis na bha de dhaoine a' cur dragh air anns
an dol seachad, daoine a bhiodh ag iarraidh
déirce.

Thàinig duine mór làdir a dh' ionnsuidh
an doruis aon là, ag iarraidh crioman arain.

“Bu chòir nàire a bhi ort,” ars' an duine
ris, do leithid-sa de dhuine làdir a bhi baig-
earachd!”

Ach thug e do'n duine a dhinneir is dh'
fhàg e e fén falamh.

Là eile thàinig seana bhean a dh' ionn-
suidh an doruis agus eallach cho trom air
a druid 's nach mór gu'n rachadh aice air
coiseachd.

“Mo nàire ort,” ars' an duine; bu chòir
dhuit do thigh is do theallach a chumail
seach a bhi siubhal o dhorus gu dorus mar
so.”

Ach thug e an t-eallach bharr a droma is
giùlain e dhachaidh dhi e.

Uair eile thàinig páisde a chaill a rathad
a dh' ionnsuidh an doruis aige.

“An toir sibh dhachaidh mi,” ars' am
páisde.

“C'ar son a bheirinn-sa dhachaidh thu;
cha robh còir air bith agad tighinn a mach;
c'aité a bheil thu a' fuireach?”

“Miltean is mìltean bhuaith so,” fhreag-
air am páisde; ach giùlainibh-sa mi agus
mi sgìth.

“An euala mi riamh leanabh eile cho
mìomhail,” ars' an duine; “na biadh de
bhathais agad an còrr a ràdh rium.”

Ach chuir e a chòta fén timchioll air an
leanabh (oir b'e an geamhradh a bha ann)
is chaidh e troimh an t-sneachd agus e 'g a
giùlán 'na ghàirdeanan gus an do liubhair
e gu sàbhailte d'a phàrantan e.

B'e sin a dhòigh anns gach rud eile gus
an tug an dùthach uile an t-ainm so dha,
Alasdair gruamach.

An uair a shiubhail e chaidh Alasdair
gruamach do nèamh, àite anns nach robh e
riamh a' creidsinn. B'e a' cheud neach a
thachair air ann an nèamh Aingeal aig an
robh ceartal glòire air dhath an òir m'a
ceann agus badan lilidhean 'n a làimh.

“Do bheatha do nèamh, a dhuine chaoimh,
ars' an Aingeal, bha fiughair againn riut is
chuireadh mise 'n ad chòmhdailean gus do
thoirt a dh' ionnsuidh na cuirme a tha air
a h-ullachadh air do shon.”

“ Uist; uist, ars’ an duine; tha thu a’ deanamh mearachd; cha ’n aithne dhomhsa ciod a tha thu a’ ciallachadh; cha toigh leam do dhòigh iollagach; gu dé an t-àite a tha an so?”

“ Tha, nèamh,” ars’ an Aingeal.

“ Uist de do għloramas,” ars’ an duine, “agus de chainnt gun chiall; cha’n’eil mise a’ creidsinn ann an nèamh.”

“ Co dhiu a tha no nach ’eil,” ars’ an Aingeal, “tha thu ann, agus is e sin bun a’ ghnothuich.”

“ Agus cò thu féin” ars’ esan ris an Aingeal, “tha mar gu’m biodh aithne gun chumhne agam ort.”

“ Is mise,” ars’ an Aingeal, “an t-seana bhean ris an do throidh thu ach ris an robh thu cho laghach cuideachd. Ach tiugainn, tha càch a’ feitheamh riunn, an àireamh mhór de dhaoine d’ an do nochd thu coibhneas is baigh air thalamh.”

“ Cha’n’eil mi a’ tuiginn aon fhacal de na tha thu ag ràdh,” ars’ an duine, “ach ma tha agam ri dol leat, cuir dhiot an cearcall sin a tha air do cheann air neo bidh tu ’n ad bhall-magaidh.”

Rinn an Aingeal gàire beag; rug i air làimh air agus tharruing i e gu lochan ciùin a bha taobh an rathaid, agus dh’ iarr i air sealntuinn anns an lochan.

An uair a sheall e anns an lochan ciod a chunnaic e ach iomhaigh dithis anns an uisge, air an sgeadachadh ann an aodach geal agus cearcall air dhath an òir m’ an ceann.

“ A Rìgh beannaich mi,” ars’ an duine, agus e a’ cur suas a làimhe air a cheann, “tha fear de na rudan neònach sin air mo cheann fhéin cuideachd. Rud gun chiall; an cualas riamh a leithid.”

* * * * *

Na’n robh naigheachd de’n t-seòrsa so ri innseadh aig na daoine a bhios a’ deanamh nan sean-fhacal chuireadh iad i ann am beagan fhacal; theireadh iad gu bheil an uaisle mar a chumar i, air neo theireadh iad nach robh greim Alasdair Ghruamaich cho dona ri chomhart, air neo gu robh cridhe mìn fo chraicionn carraich, no gu robh fhacal na b’ fhuaire na chridhe.

Ach na’n robh an naigheachd so aig Euclid ri innseadh dh’ innseadh e i gun iomradh a’ thoir air Aingeal no bean no páisde,—rachadh e rithe ’n a dhòigh mhaol thioram féin, agus an uair a dh’ innseadh e i gun anail a tharruing chuireadh e aig a deireadh,

Q. E. D.

* * * * *

Ann an naigheachd a bha air a sgrìobhadh le L. P. Tacks, leabhar d’ an tug e fhéin ainm

eile ach d’ an toir mise an t-ainm *Feallساناich air an Lair Mhaide* tha e ag innseadh mu dhuine a rannsaich an saoghal uile ag iarradh rùm-dhomhair a’ chreidimh Chriosduidh agus a fhuaire mu dheireadh e ann an aon de na cosmhalachdan, an cosmhalachd anns a bheil Criod ag innseadh mu na daoine a bha air an lònadh le ionghnadh an uair a chual iad gu’n do rinn iadsan seirbhís do Chriosd.

A *Thighearna, c’uin a chunnaic sìun acrach thu agus a bheathaich sinn thu?* No tartmhòr agus a thug sinn deoch duit? No c’uin a chunnaic sinn ad choigreach thu agus a thug sinn aoigheachd dhuit? no lomnochd agus a dh’ eudaich sinn thu? No c’uin a chunnaic sinn euslan thu, no am priosan agus a thàinig sinn ad ionnsuidh.

Agus freagraidh an Rìgh agus their e riu, Gu deimhin a ta mi ag ràdh ribh, A mheud’s gu’n do rinn sibh e do aon de na bràith-ribh as lughagamsa, rinn sibh dhomhsa e.

Bidh e ’n a ionghnadh gu bràth do na naoimh gu’n do chunntadh airidh iad. Tha irioslachd agus naomhachd daonnan a’ pògadh beul ri beul. Is e na naoimh as fheàrr an fheadhainn aig nach ’eil fios no faireachduinn air bith gu bheil cearcall air an cinn. An uair a thòisicheas daoine air a bhi mothachail air an gnìomharan maithéin tha am maiteas a’ dol as an t-sealladh mar gu’m biodh cèò na maidne.

GLEANN NA H-IRIOSLACHD.

Fhuair mi air an t-seachduin so leabhar beag de Dhàin Spioradail a tha air a chur a mach le Alasdair Mac Labhrúinn agus a Mhic, àn Glaschu. Bha na laoidhean air an deanamh le Seònáid Nic Mhathain anns an eilein Sgitheanach, agus bha obair a’ chlò air a dheanamh fo làimh Eachainn Mhic Dhùghaill, urrainn mhaith gu leòir gu bheil litreachadh na Gàidhlig air a dheanamh cho ceart ’s a ghabhas sin deanamh. Bu mhaith leam an leabhar beag so nach ’eil a’ cosd ach tasdan a mhòladh air an duilleig so, a chionn gu’n gabh na laoidhean a tha ann seinn. Ged nach d’ fhuair mi ach sùil a thoirt air thachair rud no dha rium ann a chòrd rium.

’N àm éirigh anns a’ mhaduinn dhomh
’S a chluinneas mi na h-eòin
Is iad a’ seinn ’s ag ceilearadh
’S an ceòl dol suas gu Glòir
Cuiridh iad fo smuaintean mi
Le luasgan a bhios móir
A chum gu’n téid mo theudan-sa
Air ghleus do Rìgh na Glòir.

ANNS A CHATHAIR.

[Tha cuid de na bhios a' leughadh na duilleig so aig a bheil cuimhne air an duine chaomh, an t-Ollamh R. Blair nach maireann, an searmonaiche Gàidhlig a b' fheàrr a bha ann an eaglais na h-Alba 'na latha. Cha chuala mise an Dotair a' searmonachadh an Gàidhlig ach dà uair uile gu léir ged a chuala mi e tric gu leòir am Beurla. Ach ged nach robh mi ach 'n am bhalach òg an uair a chuala mi e an dà uair ud fhéin tha cuimhne agam gu maith fhathast air na cinn-theagaisg a bha aige. An là roimhe dh' fhoighnich mi de'n bhantraich aige am b' urrainn i an dà shearmon sin fhaotainn los gu'n cuirinn a mach iad air an duilleig so a chum's gu'm faigh-eadh daoine ris an do chòrd iad an uair a chual iad iad an toiseach cothrom air an leughadh a rìs. Tha mi duilich nach b' urrainn i gin dhiubh sud fhaotainn dhomh, ach thug i dhomh gu toileach agus le a bean-nachd an searmon so a leanas. Sgriobh e an searmon an uair a bha e anns an Tairbeart.]

Ni h-eadh, a ta mi ag ràdh ribh : ach mur dean sibhse aithreachas, sgriosar sibh uile mar an ceudna.—Lucas xiii. 3.

Cha'n-eil teagamh agam, a' cheud uair a leugh sibh na briathran so, nach robh sibh ag ràdh ribh féin gu'm bu chainnt chruaidh agus neo-iochdmhor a bha anna. Aithreachas neo sgrios! Ach cha chainnt chruaidh a tha anna idir ach cainnt agus guth a' ghràidh. Oir cò na bilean a labhair iad? Nach e na bilean sin nach do labhair dad ceàrr riamh; bilean an ti sin aig an robh a thlachd maille ri cloinn nan daoine!—an ti sin a ghràdhaich iad cho mór 's gu'n do leag e sios anam air an son.

Anns na briathran so tha e a' toirt rabhaidh do dhaoine ann an gràdh mar a bheir athair rabhadh d'a chloinn an uair a chi e iad an cunnart. Na'm faiceadh athair a leanabh a' dol a mach air an eigh air lochan reòta agus fhios aige nach robh an eigh làidir gu leòir gus a ghiùlan nach glaoadhadh e ris gu geur agus gu gradh tilleadh air ais! Ach ged bhiodh sambladh corruich aon an guth an athar cò a theireadh nach robh gaol aige air a leanabh? Is ann mar so a tha Criod a' labhairt ri peacaich ann am briathran stéidh mo theagaisg. Bha a chridhe coibhneil carthannach a' lasadh le gràdh dhaibh an uair a thug e an rabhadh so dhaibh.

Ann a bhi labhairt air na briathran so beachdaicheamaid an toiseach air a' cheist so, Ciod e aithreachas?; anns an at' àite

beachdaicheamaid air a' cheist, C'ar son a tha aithreachas feumail; agus anns an àite mu dheireadh, seallamaid air a' mhisнич a tha air a thoirt dhuinn gu aithreachas a dheanamh.

I. *Ciod e aithreachas?* Tha e feumail gu'm bitheamaid a' freagairt na ceiste so agus a' tuigisinn a brigh, oir tha aithreachas mar aon de chlacha-stéidhe a' chreidimh Chriosduidh; tha e gu minic air ainmeachadh anns an Tiomnadh Nuadh. Ciod a shearmonaich am faidh móra thàinig a dheanamh dìreach slighe an Tighearna, Eoin a' Bhaistidh? Nach b'e so, "Deanaibh aithreachas oir tha rioghachd Dhe am fagus." Agus nach b'e aithreachas brigh an teagaisg a thug ar Slanuighear beannaithe seachad mar ceudna! "Thàinig mise a ghairm, cha 'n e nam firean ach nam peacach a chum aithreachais." Nach b' ann mu aithreachas cuideachd a labhair Peadar anns a' cheud shearmon a shearmonaich e an deidh dha a bhi air a lionadh le Spiorad an Tighearna air là na Caingis: "Deanaibh aithreachas," ars' esan, "agus bithibh air bhur baisteadh gach aon agaibh ann an ainnm Iosa Criod chum maitheanas pheacanna agus gheibh sibh tiodhlac an Spioraid Naoimh." Bha an teagasc so air a shearmonachadh leis na h-abstoil uile anns an linn anns an robh iad beò agus tha an teagasc so a cheart cho feumail anns an linn againne.

Cha'n-eil neach ann am éisdeachd nach tuig ciod a tha air a chiallachadh le aithreachas ann an gnothuichean cumanta an t-saoghail. Na'n abrainn gu robh aithreachas orm an ni ud no an ni ud eile a dheanamh cha'n-eil neach air bith nach tuigeadh ciod a bha mi a' ciallachadh; thuigeadh iad gu robh mi duilich air son a dheanamh. Ach thugaibh fanear gu bheil móran barrachd agus sin air fhilleadh a steach anns an fhacal aithreachas mar tha e air a ghnàthachadh anns an Sgriobtùr. Tha e air fhilleadh a steach ann gu bheil geur-mhòthachadh aig an aithreachan air peacadh; tha e a' faicinn a staid chàillte a thaobh nàduir; tha e a' faicinn gu'n do bhris e lagh ceart agus cothromach Iehobh; tha e mothachail gur e a pheacanna-sa a chuir Criod gu nàire a' chroinn-cheusaidh. Is e cainnt a chridhe, "A'd' aghaidh, a'd aghaidh féin a mhàin pheacach mi agus rinn mi olc a'd' shealladh." An uair a tha an geur-mhòthachadh so air oibreachadh ann an anam a' pheacaich le spiorad an Tighearna, is e sin a' cheud cheum gu fior aithreachas. Agus is e an ath cheum sealladh ceart agus tuigseach air maitheas Dhe ann an Iosa Criod, oir an uair a tha am peacach air a

dhùsgadh gu a staid chailte fhaicinn; an uair a tha e tuiginn nach 'eil e a' toilltinn aon ni aig làimh Dhe ach fearg agus corruiuch; an uair a smaointicheas e air a' ghràdh a thug Dia do shaoghal cailte ann a bhi cur aon-ghin mhic a shireadh agus a theàrnadh pheacach; an uair a chi e corruiuch ceartais Dhe a thoill e air a dhòrtadh a mach airsan a sheas ann an àite nan ciontach,—tha e air a lionadh le fuath do'n ni ghràineil sin a thug a leithid de pheanas dhasan a bha naomh agus iomlan agus dealaichte o pheacadh. Is e so am bròn diadhaidh a dh' oibricheas aithreachas a chum slàinte de nach gabhar aithreachas, agus is e am bròn so an treas ceum ann am fior aithreachas. An uair a ruigeas an t-anam an ceum so tha e a' cur cùl, cha'n ann ri aon pheacadh no ri aon droch cleachadh ach ris gach uile ni nach'eil a réir lagha Dhe. Is e cainnt a chridhe a nis, "Trid do reachdan fhuair mi tuigse: uime sin is fuathach leam gach slighe bhreugach." Dh' oidhreachich mi mar so a leigeil ris duibh ciod a tha air a chiallachadh le aithreachas. Ach a nis, a chàirdean, ceadaichibh dhomh m'an téid mi na's fhaise a sparradh oirbh le dùrachd sibh a rannsachadh 'ur eridheachan a dh' fheuchainn a bheil an t-aithreachas so agaibh-se. O, feuchaibh nach dean sibh mearachd mu thimchioll na ni so. Tha daoine deas gu bhi a' saoilsinn gu bheil iad aithreachail do bhrigh gu bheil iad duilich air son ni-eigin a rinn iad. Ach faodaidh neach a bhi brònach gun aithreachas a dheanamh. Bha Cain agus Iudas brònach ach an do rinn iad fior aithreachas? Tha eadar-dhealachadh eadar am bròn diadhaidh a dh' oibricheas slàinte agus doilghios an t-saoghal a dh' oibricheas bàs.

Faodaidh mar an ceudna neach a bhi air a dhùsgadh agus gun aithreachas a dheanamh. Bha Felics air a dhùsgadh an uair a reuson-aich Pol mu fhireantachd agus mu stuaim agus mu bhréitheanas ri teachd, ach cha do rinn e aithreachas. Thoiribh anaire, mata, tha mi a' guidhe oirbh, nach bi sibh a' cur bròn no dùsgadh ann an àite aithreachais.

II. Ach gu dol air 'ar n-aghaidh gus an dara ceann, *C'ar son a tha aithreachas feumail?* Cha'n ann a mhàin do pheacaich uamhasach a tha aithreachas feumail ach do'n h-uile aon de shliochd Adhaimh. Tha e cho feumail do'n neach as àirde anns an rioghachd 's a thae do'n neach as isle; do'n fheallasanach cho mhaith ris an neach a tha gun fhoghlum. Tha aithreachas feumail do bhrigh nach 'eil maitheanas peacaich ri fhaotainn as eugmhais. Cha'n-eil mi ag ràdh gu'n glan deòir an aithreachain air falbh peacadh. Cha ghlan oir cha'n-eil ni a-ni sin ach fuil luachmhor Chriosd. Tha an Tighearna a ghnàth deas gu maitheanas a

thoirt do'n pheacach, ach is maith leis gu'n toir e fuath do'n pheacadh agus gu'n iarr e a thréigsinn.

Tha aithreachas feumail do bhrigh gu'm feum an t-ullachadh a tha freagarrach air son nèimh a bhi air a dheanamh anns an t-saoghal so, oir cha'n-eil atharrachadh a' tighinn air duine air an taobh thall de'n uaigh. Thubhairt diadhair àraidh mu thimchioll an ni so, "Ged bhithheadh e comasach do dhuine neo-iomchuidh dol do neamh cha bhithheadh e toilichte ann agus leumadh e a mach thar ballachan nèimh oir bhithheadh seirbhis nèimh 'n a h-uallach dha." Gus coslas cumanta a ghnàthachadh, bhiodh peacach neo-iompaichte ann an nèamh mar iasg as an uisge, no mar eun air a dhùnadh a suas ann an eunadan. Cha'n fhaighheadh e ana-miannan brùideil a shàsughadh, no a ruíntean mi-naomh a choimhlionadh, agus air an aobhar sin bhithheadh e mi-shona. Cha bhiodh càil aige do shonas nèimh; cha b' urrainn dha seinn maille ris a' mhuinnitir shaorta oran Mhaois agus an Uain.

O, a chàirdean, tha mi a' guidhe oirbh as uchd Chriosd na nithe so a ghabhail gu eridhe; smaointichibh agus beachdaichibh air am brigh, a chum 's gu'm faic sibh 'ur feum air aithreachas. O, feuchaibh nach meallar sibh; tha sibh a' tighinn beò ann an saoghal a tha làn de cheilg. Ruigidh daoine nèamh gun stòras, gun fhoghlum, gun fhabhar an t-saoghal, ach cha ruig iad nèamh as eugmhais. "aithreachais a thaobh Dhé agus creideamh a thaobh an Tighearna Iosa Criosd." O, feuchaibh nach meallar sibh le neach air bith a tha ag ràdh sìth sìth an uair nach 'eil sìth ann. Tha Dia 'n a Dhia tròcaireach ach tha e 'n a Dhia ceart mar an ceudna, agus do bhrigh gu bheil cha téid peacach gu bràth as gun pheanas mur dean e aithreachas agus mur creid e anns an Tighearna Iosa Criosd. O, mata, deanaibh aithreachas am feadh 's a tha Dia a' feith-eamh gu bhi gràsmhor, am feadh 's a tha e ag eighach ribh, "Seallaibh rium-sa agus bithibh air 'ur teàrnadh oir is mise Dia agus cha'n-eil atharrachadh ann."

III. A nis anns an treas àite bithidh sinn a' labhairt air a' mhisnich sin a tha air a thoirt duinn gu aithreachas a dheanamh. Tha e 'na ni cruaidh do dhuine na cleachdannan a bha aige a thréigsinn, peacanna d'an tug e gràdh mar a làmh no shùil. A thuilleadh air sin ni nàmhaid anama gach ni as urrainn e gus am peacach a chumail fo dhaosra. Tha ni eile ann a tha cumail móran air an ais, gu sònraichte muinntir òg, eagal gu'm bi an companaich a' fochaidh orra. Tha na h-aobhair so agus ionad rud eile a' cur bacaidh air móran dhaoine aithreachas a dheanamh, ach bu mhaith leam na h-aobhair-mhisnich

a tha againn gu aithreachas a dheanamh a thoirt fa'r comhair.

Is e a' cheud aobhar a dh' ainmicheas mi gu bheil Slànuighear glòrmhor tròcaireach againn, eadhon an Tighearna Iosa Criod. Tha mi ag ainmeachadh so an toiseach do bhrigh agus gur e so a' mhisneach as mò as urrainn a bhi againn, gu bheil a leithid de Shlànuighear air ullachadh. Ma tha anam air bith a làthair an diugh a tha an iomcheist theirinn ris, Seall air Criod, neach a tha comasach air teàrnadh gus a' chuid is fhaide a mach. Tha an neach so an diugh ag éigheach, "Thigibh a'm ionnsuidh-sa sibhse uile a tha ri saothair agus fo throm uallach agus bheir mise suaimhneas dhuibh." Is ann mu'n t-Slànuighear ghlòrmhor so a tha e sgrìobhta gu'n tug e cumhachd do'n mheud agus a ghabh ris a bhi 'n an cloinn do Dhia, eadhon dhaibhsan a chreid 'in a ainm. O, a chàirdean, ma tha iomguin anama oirbh, seall-aibh ri Criod agus na curirbh teagamh anna's fhaide, oir bheir esan a spiorad dhuibh ma dh' iarras sibh e.

Eisidh ris na geallaidhean glòrmhor a tha ann am facal Dhe: "cò air bith a dh' aidicreas agus a thréigeas a pheacanna gheibh e tròcair." "O Israel, sgrios thusa thu féin ach annam-sa tha do chabhair," "Mar is beò mi," deir an Tighearna, "cha'n eil tlachd agam ann am bàs an aingidh." "Tha aoibhneas air nèamh air son aon pheacach a ni aithreachas."

Cha'n eil an sin ach beagan de na geallaidhean a tha 'n an aobhair-mhisnich do aithreachain. Ach O, nach leòir iad, a chàirdean, gus misneach a thoirt duinn pileadh ris an Tighearna! Ma philleas sibhse le aithreachas a dh' ionnsuidh Dhe gabhaidh esan ribh a cheart cho cinnteach 's a ghabh an t-athair caomh ri mhac a bha eas-umhail agus a chaidh air falbh do'n dùthach chéin.

Dh' fhaodainn stad aig a so, oir tha a' mhisneach so féin làidir gu leòir, ach cead-aichibh dhomh eisiomplair no dhà a thoirt fa'r comhair bho eachdraidh a' Bhiobuill, Daibhidh agus Peadar, daoine a bha cion-tach de pheacaidhean uamhasach ach a fhuair maitheanas an uair a rinn iad aithreachas. C'ar son a chaidh eachdraidh ion-gantach nan daoine sin a sgrìobhadh ach a chum misneach a thoirt do pheacai eile?

O, a charaid, smaointich air do chunnart mur tréig thu do pheacadh,—*sgriosar thu*. Thoir an aire nach e so briathran duine: is e Criod féin a thubhairt "mar dean sibhse aithreachas sgrìosar sibh uile mar an coeudna," agus thubhairt e iad ann an coibhneas. Falbh, tha mi ag ràdh riut, agus glaoadh air an Tighearn Iosa an diugh-féin; imich agus dòirt do chridhe a mach 'n a

làthair; innis dha do staid agus ciod a tha dhùth ort, agus eisidh esan riut. Bheir e dhuit a ghràs agus saoraidh e t' anam.

ANNS A CHOILLE BHEITHE.

Bu mhaith leam air an duilleig so maith-eanas iarraidh air creutairean laghach na Coille air son facal gun tùr a dh' uisnich mi an là roimhe an uair a bha mi a' sgrìobhadh crioman Gàidhlig. Bha mi a' bruidhinn air droch dhuine agus gun mo bhriathran a thaghadh mar bu chòir dhomh thubhairt mi gu'm bu duine brùideil e. Coltach ris an t-Salmadair labhair mi a'm' chabhaig, ach tha mi a nis ag iarraidh maitheanas air creutairean laghach na Coille.

Có ris a theirear brùid no béis? Their ri duine salach suarrach; duine a tha cho dona's nach 'eil e furasda facal fhaotainn a dh' innseas olcas a chliù. Cha'n eil so idir ceart; cha'n eil ann ach fianuis-bhréige an aghaidh chreutairean a tha an dà chuid glan agus stuama 'n am beusan.

An là roimhe chuir Sir Arthur Keith 'n ar cuimhne as ùr gur h-ann o shèòrsa de mhon-caidh a thàinig mac an duine. Sin a' cheud cheum ann an teagasg nam feallsanach, agus is e an ath-cheum nach 'eil anns a' pheacadh ach dùthchas a' mhoncaidh ag oibreachadh annainn. An uair a ni aon de chloinn nan daoine gniomh olc, gniomh a chuireadh näire air na h-ainglean, their na feallsanaich nach 'eil an sin ach an droch dhùthchas; their iad gu bheil e a' dol air ais gus na brùidean o'n tainig e.

Leigidh mise leis na feallsanaich an rathad fhéin a ghabhail agus leanaidh mi ris an oilean a fhuair mi 'n am òige, ach is e an rud sònruichte a bu mhaith leam a ràdh air an duilleig so nach ann bho na brùidean a fhuair mac an duine cuid de na droch bheusan agus de na droch chleachdanna a tha aige, c'aité air bith an d' fhuair e iad.

A cheart da-rìreadh tha a' ghloine agus an diadhaidheachd, an salchar agus an aingidh-eachd, a' dol còmhla daonnan; tha iad a pògadh beul ri beul. An uair a thòisicheas daoine air gràin a ghabhail air uisge-fuar, a mach agus a stigh, sin agad fior dhroch comharradh orra. Cha b' ann gun aobhar a bha uisge-fuar air a shònachadh mar mheadhon-baistidh. An uair a choisicheas tu air sràidean sònruichte an Dunéideann no an Glaschu nach tig an smuain a'd' intinn gu bheil na daoine cho salach 's nach urrainn daibh a bhi beusach! Agus theirear mu dhaoine salach gu bheil iad cho dona ris na brùidean. Ach tha na brùidean agus creutairean na coille cho glan ris an òr. Cha'n eil anns an fhacal so ach fianuis-bhréige 'n an aghaidh.

Ciod iad na h-uile as mò anns an t-saoghal an diugh? Their na Socialists gur e mathair-aobhair ar trioblaidean uile, gu bheil beartees an t-saoghal air a roinn gu neo-chothromach am measg dhaoin; tuilleadh's a chòir aig an dara duine agus tuilleadh is beag aig an duine eile. Their cuid eile gur e uabhar agus neo-stuamachd (neo-stuamachd a thaobh bidh agus dibhe agus bhan) na peacanna as mò a tha milleadh na rioghachd an dingh. Ach a thaobh nan nithean sin uile tha na brúidean neo-chiontach. Ciod air bith an dòigh anns an d' fhuair sinne na fàilingean sin cha'n ann bho na brúidean.

Cha'n'eil saoibhreas no bochdaimn a' cur dragh air creatairean na coille. Tha iad uile ag oibreachadh air son an lòin; cha'n'eil smàig aig an dara h-aon air aon eile. Feumaidh a h-uile creutair a bhiadh féin a chruinneachadh, agus cha'n ith gin dhiubh ach na shàsuicheas acras. Tha iad stuama cuideachd; cha'n aithne dhaibh na cleachdanna grannda a tha aig clann-daoine gus an ana-mianna a riachadh. Tha iad a' siolachadh gu beusach agus aig amanna sònruichte, a réir an lagha a chuir Dia 'n an cuirp, lagh d'a bheil iad a' toirt ùmhachd, agus aig amannan eile tha iad cho stuama beusach ris an neach as beusaiche air thalamh.

Glé thric is ann an uair a chithear duine air an daoraich a theirear nach fheàrr e'n a bhrùid, ach cha bhi na brúidean a' gabhair daoraich. Cha'n'eil aon drongair anns a' Choille Bheithe ach tha drongairean gu leòir anns na bailtean a tha dlùth dhi.

Bho chionn bhliadhna chlan grìobh Sir Iain Lubbock, bancair beachdail a bhiodh a' gabhair aire do dhòighean nan creatairean beaga, grìobh e leabhar anns an d' innis e mu oidhirpean a chleachd e féin gus an daorach a chur air seilleinean agus air speachan. Tha na speachan bàigheil ri chéile; bheir iad còmhnaidh do chàch a chéile an uair a bhios dad ceàrr. Ma tha té dhiubh an impis a bhi air a bàthadh, no ma bhris i a cas no a sgiath, cuidlichidh càch leatha agus giulainidh iad i a steach do'n nead.

Uaireigin a thug e uisge-beatha do speach an àite siùcair chùm i a ceann ann cho fada 's gu'n do ghabh i an daorach-dhubh. Cha'b' urrainn i gluasad; chaill i comas nan eas gu buileach. Threòraich e speachan eile 'ga h-ionnsuidh a dh' fheuchainn ciod a dheanadh iad. An uair a chunnaic iad gu robh am piuthar 'n a h-éigin ruith iad thuite agus dh' fheuch iad ri togail. Ach ann am mionaid leig iad as i agus thòisich iad air dol timchioll oirre mar nach robh iad a' tuigsinn ciod a bha ceàrr. Theagamh gu robh iad a' faotainn àileadh na dibhe dhith, ach co dhiu, air a' cheann mu dheireadh chuir iad air a druim i agus thòisich iad air a draghadh air falbh, ach an àite a toirt dhachaidh leò do'n

nead thug iad gu stalla i agus thilg iad leatha a' bhana-drongair is dh' fhàg iad an sin i. Agus theagamh gu robh iad ag ràdh riu fhéin nach b' fheàrr i dad na na *duoine*.

Ged nach 'eil eaglais no sgòil-Shàbaid anns a' Choille Bheithe tha creatairean na coille anabarrach dileas agus dichiollach a thaobh teagasg an cloinne; gabhair iad dragh móru gus eòlas na slighe a thoirt daibh agus an glicias a dh' ionnsaich iad féin air an cuairt anns an t-saoghal. Cha'n'eil sealladh as urrainn duine fhaicinn as bòidhche na madadh-ruadh fhaicinn anns an fheasgar a' teagasg nan cuileanan aig beul an tuill. Dh' fhaodadh maighstirean-sgoile aig a bheil M.A. leasan a ghabhail bhuaith. Ach air uairean cha'n'eil clann na coille dad na's fheàrr na clann-daoine mar a dh' fhaodar fhaicinn o'n naigheachd so, naigheachd a tha air a h-innseadh leis an duine chaomh nach maireann, I. P. Struthers, an Grianaig.

"Bha luch ann uair-eigin a bha 'n a bantraithe. Bha i pòsda ceithir uairean. Mharbh cat aon de na fir aice; bha a cheithir eile air an glacadh ann an trap. Bha còig deug ar fhichead de theaghlaich aice agus dhiubh sin bha seachd ar fhichead air an glacadh ann an trap; eadar a bràithrean agus a peathraichean agus braithrean a h-athar agus a màthar bha còrr agus ochd ficead uile gu léir air an glacadh ann an trap. An ionghnadh mata gu'm biodh i daonnan a' bruidhinn r'a cloinn mu chunnartan na beatha agus a' cur impidh orra gun iad a dhol dlùth do thrap?

Ach bhiodh a' chlann a' gáireachduinn an uair a thòisicheadh i air an teagasg, gu sònruichte aon bhalach caol a bha aice agus a bha anabarrach maith air streap. Bhiodh e a' dol dlùth do thrapaichean 'n a cheart deòin gus eagal a chur air a mhàthair. Uaireigin a chunnaic e trap agus e dùinte leig e 'n a shineadh r'a thaobh agus thòisich e air sgréachail gu h-oillteil mar gu'n robh e an impis a bhi marbh gus clisgeadh a chur air eridhe a mhàthar agus a pheathraichean. Ach bha cat a' dol seachad anns a' mhionaid sin fhéin agus m'an d' fhuair am balach-lucha éirigh leum an cat agus rug e air amhaich air agus mharbh e e.

Thachair so uile ann an sealladh an fhir leis am bu leis an tigh, duine a bha 'na dhrongair. Bha e a' cur air a bhrògan gus dol sios do'n tigh-òsda air son dibhearsoin da féin direach mar a bha am balach-luch a' dol dàna air an trap air son dibhearsoin da féin. Cha'n e mhàin gu robh an duine ud 'n a dhrongair ach bha athair 'n a dhrongair cuideachd, ach an uair a sheall e air an trap, agus air an luch, agus air a chat a bha 'g a h-itheadh, is e thubhairt e, "Nach neònach an rud nach ionnsaich luchaidh glicias agus iad a' faotainn uiread leasan!"

DUINE COIBHNEIL.

Gu'n deònaicheadh Dia tròcair do theaghlaich Onesiphorus; oir is minic a thug e furtachd dhomhsa, agus cha do ghabh e näire de m' shlabhraidh; ach an uair a bha e anns an Roimh, shir e gu dichiollach air mo shon agus fhuair e mi; gu'n deònaicheadh an Tighearna dhasan gu'm faigh e tròcair o'n Tighearna anns an là sin.—2 Timoteus, i. 16, 17, 18.

Cha'n eil fhios aig duine air thalamh an diugh ciod an dòigh shònraichte anns an do rinn Onesiphorus furtachd air Pol, ach co dhiu bhean coibhneas an duine ri eridhe Phòil agus cha do dhìchuimhnich e riambah e.

A réir choslais bha Onesiphorus marbh an uair a sgrìobh Pol na briathran so, agus tha euid de dhaoine am beachd mar sin gu bheil Pol a' ceadachadh ùrnuigh a dheanamh air son nam marbh. Aig aon àm chuireadh an cleachdadh sin uiread de uamhas air daoine 's gu'n cuireadh iad a mach as an eaglais ministear air bith a bheireadh gnùis dha. Ach dh' fhalbh na làithean sin is faodaidh daoine an diugh an càirdean a tha air taobh thall na h-uagha a chuimhneachadh 'n an ùrnuighean, gun eagal Cléir no Seanaidh a bhi orra, ma tha sin a' toirt faochaidh no comhfhurtachd air bith d' an eridhe fèin.

Is e an fhìrimm gu'm bi sinn uile a' cuimhneachadh air na mairbh 'n ar n-ùrnuighean, agus tha e nàdurrá gu'm bitheadh. Ach cha'n eil sin a' ciallachadh gu bheil sinn a' creidsinn ann am purgatoire, no gu bheil fiughair no dòchas againn gu'n saorar na mairbh le ùrnuighean nam beò. Tha an gràdh 'n a lagh dha fèin; an uair a tha eridheachan dithis dhaoine air an ceangal ri chéile le gaol cha 'n urrainn am bàs no cumhachd air bith eile sgaradh a chur eitorra, no a thoirmeasg dhaibh càch a chéile a cuimhneachadh agus a bheannachadh.

Ged chaidh Onesiphorus a steach do fhois shiorruidh nan naomh bha e gu bitheanta an inntinn Phoile, is bhiodh e ag innseadh do dhaoine eile cho coibhneil 's a bha an duine caomh so ris ann an Ephesus, agus mar sin bha e nàdurrá gu leòir gu'n guidheadh e sith d'a anam agus gu'n guidheadh e gu'n leanadh maiteas agus tròcair an Tighearna a theaghlaich.

Tha e maith a bhi leughadh anns a' Bhiobull mu dhaoine móra aig an robh deich tàlantán agus a rinn seirbhis chomharrachaite an rioghachd Dhé, ach tha e maith euideachd a bhi leughadh anns a' Bhiobull mu

dhaoine beaga aig nach robh ach aon tàlant agus a rinn buil mhaith de 'n chomas agus de'n chothrom a thug Dia dhaibh. Tha a glòir fèin a' ghréim agus glòir eile aig a' ghealaich.

B'e an tàlant a thug Dia do Onesiphorus eridhe blàth is coibhneil, agus is e daoine coibhneil salann na talmhaínn. Ciod a tha ann an coibhneas ach spiorad a' ghràidh ag oibreachadh, agus tha Pol ag rádh gur fheàrr an gràdh na rud air bith fo'n ghréin.

Air uairean tha sinn uile an dùil gur e na daoine as motha a tha toirt dhuinn de thlachd agus de ùrachadh spioraid 'n ar beatha daoine sunndach aig a bheil facal deas is àbhacach, daoine anns a' bheil beòthalachd is ceòl-gàire, ach ged is maith an seòrsain an dràsd 's a rithist cha 'n fhaighean bhuapa an iocsláint a gheibhean bho dhaoine coibhneil, daoine nach 'eil geur no glic no gleusda ann an dòigh air bith ach aig a bheil eridheachan blàth is bàigheil.

Cha b'e idir a naomhachd no a mhórachd a tharruign daoine gu Criod ann an làithean fheòla ach a choibhneas. A réir gnàths an ama bha móran de na Phairisich 'n an daoine urramach agus 'n an daoine naomh ach bha iad cho fuar ri gaoth an reòdhaidh. Cha robh co-fhaireachdun aca ri anfhanachd am bràithrean. Ach cha b' ann mar sin a bha Criod. Bha a chridhe làn iochd, is cha b' urrainn e labhairt ris na droch bhoirionnaich fhéin ach gu ciùin coibhneil.

An an teaghlaich a b' aithne dhomh gu maith bha seana mhaighdean nach robh air a cunntas am measg nan càirdean as an robh an teaghlaich uasal. Bha na gillean òga a bha anns a' choimhlearsnachd cho dall 's nach do shanntaigh gin dhiubh rianach a pòsadh; b' fheàrr leò gogaidean a bu riomhaiche agus a bu luanthe teanga. Mar sin chuir i seachad a beatha ann an tigh a bràthar; ged bha gaol gu leòir aig clann a bràthar oirre bhiodh iad a' gàireachdunna air piuthar-an-athar gun sgur, agus an uair a bhiodh cruinneachadh air bith aca anns an tigh bhiodh Mairi air chùl nam bòrd a chionn gu robh i seann-fhasanta leò agus neònach. Ach a' cheart mhionaid a rachadh dad ceàrr anns an teaghlaich ud b' ann air piuthar-an-athar a għlaodhadh iad uile, oir bha iad cho cinnteach as a dìlseachd agus as a coibhneas 's a bha iad cinnteach á solus na gréine. Agus cha 'n e mhàin sin, ach aig na h-amannan sin, an àm tinneis no bàis no eruadhais air bith eile, bha tapachd is taic

iunte air cheann guothuich nach robh ann an neach eile anns an tigh ud: bha blàths is coibhneas a cridhe mar thobar de uisge-beò do'n teaghlach uile. Sin an seòrsa dhaoine as fhiach urram a thoirt dhaibh; ma tha gin dhiubh am measg nan daimheach agad-sa, a leughadair, cuir air thoiseach iad air càch uile air sgàth an coibhneis.

“Gun déònaicheadh Dia tròcair do theaghlach Onesiphorus.” Tha am Biobull ag innseadh dhuinn gur beannachte siol an fhrein, is bheannaich Pol an teaghlach air sgàth an athar. Tha mi an dùil nach 'eil rud air an t-saoghal as mò a bheanas ri cridhe duine na coibhneas fhaotainn bho choigreach air sgàth athar, agus athair a nis anns an uaigh. Dh' fhiosraich mise a leithid sin de choibhneas mi féin, agus theagamh gur h-urrainn cuid de na leughas an duilleag so an ni ceudna a ràdh. Ma tha aingidheachd an aithrichcean air fhiosrachadh air a' chloinn, tha iad a' faotainn beannachdan nach do choisinn agus nach do thoill iad air sgàth an aithrichcean.

“Gu'n déònaicheadh an Tighearna gu'm faigh e tròcair o'n Tighearna *anns an là sin.*” Cha robh ach aon là an inntinn Phòil agus e a' sgrìobhadh na litir mu dheireadh a sgrìobh e riamh; an là mór, an là anns an toir Dia breith air nithe falalaichte dhaoine, eo dhiu is maith no ole iad. Bidh feum eadhon aig Pol féin air tròcair an Tighearna anns an là sin, ged tha an t-abstol Eoin a' labhairt mar gu'm biodh e comasach do dhaoine seasamh gun näire an lathair an Tighearna aig a theachd. Ach cha b' ann a chionn gu robh e a' saoilsinn gu robh e féin airidh air seasamh an lathair an Tighearna a thubhairt an t-abstol Eoin sin, ach a chionn gu robh fhios aige gur e Criosc a bhios 'n a shuidhe air Caithir a' Bheirtheanais. An neach a thig mar bhreitheamh is e sin an neach ceudna a thàinig cheana mar Shlànnughear. Sin an aon dànochd as urrainn a bhi aig duine air bith anns an là mhór, gu bheil ar breitheamh uile-léirsinneach agus tròcaireach, agus gur h-aithne dha ar n-aithreachas agus ar deòir agus ar strì cho mhaith agus is aithne dha ar peacaidhean agus ar n-euceartan uile. Na 'n do shuidh na deich abstoil mar dhiùraidh air Peadar, seachduin an déidh dha a Mhaighstir àich-eadh, theagamh gu robh falluinn na h-abstolachd air a thoirt dheth agus gu robh e air a chur a mach as a dhreuchd, ach bha Criosc tròcaireach oir b' aithne dha cridhe Pheadair, an t-olc agus am maith aroaun, agus dh' aisig e anam dha air ais. Ann an strì ar beatha, agus aig uair ar bàis agus ann an là a' bheirtheanais, a Thighearna, cuimhnich tròcair.

ANNS A CHATHAIR!

Bho chioum ghoirid chuir mi seachad oidhche an Cille-Sgumain agus am measg nan daoine eile air an do thadhail mi thadhail mi air Calum Dòmhnullach, beadall na h-eaglais. Tha Calum dona leis an lòinidh; bha mi duilich fhaicinn cho eritheanach air a chasan, ach 'na inntinn agus 'n a fhacal tha e che geur 's a bha e riamh.

Bhruidhinn sinn air fichead rud air nach fhaod mi tarruing a thoirt air an duilleig so, rudan a bha eadar sinn fhéin agus an ursann, ach bu mhaith leam innseadh dhuibh cuid de na nithean a thubhairt e mu chor na h-eaglais anns na làithean so. Theagamh nach còrd na nithean sin riusan a tha gabhaile fois an Sion, ag éigheach *Sith, Sith,* an uair nach 'eil sith ann; ag éigheach *Solus, Solus,* an uair nach 'eil ann ach dorchedas; agus theagamh gu'n abair iad nach 'eil annta ach glòramas is gòraiche seann duine a' caoidh nan làithean a dh' fhalbh. Tha seòrsa dhaoine ann an diugh a tha an dùil nach 'eil tùr no toinig anns na daoine a ràinig aois roimh bhlàadhachan a' chogaidh; eisidh iad le 'n dà chluais ri saighdear a' toirt dhaibh a bheachdan air diomhaireachd na diadhachd, ach cha'n eisid iad idir ri seana bheadall, gu sònruichte ma tha an lòinidh air.

Tha suas ri tri fichead bliadhna bho thòisich Calum air dol do'n eaglais agus air beachd a ghabhail air na nithean a bha e a' faicinn agus a' cluimntinn innt; sin an t-aobhar gu'n d' fhoighnich mi dheth eiod an t-atharrachadh a bu mhò a chunnaic e a' tighinn air an eaglais ri chuimhne.

“Ma ta,” ars' esan, “bhiodh sin car duilich a ràdh, thàinig iomadh atharrachadh air beatha agus obair na h-eaglais bho thòisich mise air dol innt, ach tha mi an dùil gur e an t-atharrachadh as mothà a thàinig oirre an seòrsa teagaisg a tha sinn a' faotainn an diugh.”

“A bheil sibh a' ciallachadh nach 'eil na ministearan èga a' toirt do'n t-slugh a' cheart soisgeul a thug na seann mhinistearan dhaibh?”

“Cha 'n abrainn sin uile gu léir, ach eo dhiu cha'n'eil iad 'ga thoirt dhaibh anns an aon dòigh; cha'n'eil iad 'g a thoirt dhaibh cho soilleir no cho làidir no le uighdarras cho cinniteach 's a b' àbhaist do na h-aithrichcean labhairt.”

“Theagamh,” arsa mise, “gu robh na h-aithrichean a' labhairt le cinnt air nithean nach robh idir cinnteach no soilleir.”

“Faodaidh sin a bhith,” fhreagair Calum, “ach ma bha na seann mhinistearan tuill-eadh 's a chòir cinnteach gu'm b' aithne

dhaibh uile rùinteann Dhe agus uile dhòmh-airreachdan an t-saeghail eile b' aithne dhaibh co dhiu ciod a bha iad a' creidsinn agus bha iad a' searmonachadh nam firinnean móra a tha air an eur sìos ann an creud na h-eaglais."

"Nach 'eil na ministearan òga a' deanamh sin cuideachd?"

"Ma tha, tha iad 'g a dheanamh an cainnt nach 'eil soilleir dhomhsa agus nach 'eil uair air bith a' bioradh mo choguis. An uair a bha Maighstir Eachann beò bhitheamaid a' cluimintinn mu nèamh agus mu ifreann, mu aithreachas agus mu iompachadh, mu mhaith-eanas peacaidh air bhonn na h-iobairt a thug Mac Dhé suas air a chrainn-cheusaidh, agus eba b' urrainn duine air bith an eaglais fhàgail gun fhios a bhi aige gu'm bu rud sòluimte agus gu'm bu rud cunnartach a bha ann cùl a chur ri tairgse an t-soisgeil. Ach tha ficead bliadhna agus an còrr bho nach euala mi searmonachadh de 'n t-seorsa sin an eaglais Chille-Sgumain."

"Agus ciod an seòrsa eile a bhios sibh a' cluimint?"

"Tha sin duilich a ràdh ann an aon shaçal; tha am ministear laghach againne, an t-Urrainach Niall Mac Phàrlain, B.D., 'n a sgoilear maith agus 'na dheagh searmonaiche, ach ged tha mi ag éisdeachd ris dà uair a h-uile Sàbaid bho chionn bhliadhna chanaidh cha chuala mi riamh e a' eur impidh oirnn teicheadh o'n fleirg a ta ri teachd, no ag ràdh aon fhacal a bheireadh orm a chuimh-neachadh gu bheil mùghadh eadar daoine iompaichte agus daoine neo-iompaichte anns an t-siorruidheachd. Annan na h-ùrnughean a bhios e a' deanamh aig tiodhlacadh nam marbh bidh e a' labhairt mar gu'm biodh na mairbh uile, aig uair am bàis, a' dol a steach do ghloir."

"Is ann do Dhia a mhàin a bhuineas breitheanas, a Chaluim, agus is maith gur h-ann: cha'n'eil e freagarrach do dhuine air bith a bheachdan a thoirt do Dhia, no eadhon do dhaoine, mu chor spioradail dhaoine eile aig uair am bàis, ach air a shon sin tha e ceart gu'm biodh buidheachas air a thoirt do Dhia air son dòchas na glòire agus staid bheannaichte nan naomh, co dhiu a bha an duine a thatar a' tiodhlacadh maith no dona."

"Tha mise a' dol leat an sin le m' uile chridhe," arsa Calum, "cha'n e a leithid sin d' an robh mi a' faontainn coire idir ach rud eile uile gu léir. Theagamh gu robh àireamh bheag de dhaoine anns an rioghachd so a bha daonnan a' creidsinn gur co-ionnan a thachras do na naoimh agus do na h-eucoraich aig uair am bàis; bha iad a' creidsinn gu robh iad le chéile a' dol a steach do nèamh. Ach roimh làithean a' chogaidh mu dheireadh cha

d' fhuair na beachdan sin an ceann a thogail anns an rioghachd oir bha uighdarras na h-eaglais agus uighdarras na mòr-chuileachd de dhaoine tuigseach 'n an aghaidh. Ach ann an làithean a' chogaidh chaill an eaglais a cairt agus a combaist agus thòisich i air gnùis a thoirt do bheachdan a chuireadh ionghnadh nach bu bheag air na h-abstoil a chuir air chois i. Thòisich ministearan air bruidhinn mar gu'm biodh e cinnteach gu robh na saighdearan a thuit anns a' bhlàr uile a' dol a steach do ghloir shiornuidh."

"Tha sin fior, a Chaluim, ach cha b' ann air ghaol na sgrìobhur an bhreugnachadh a rinn iad e ach los comhfhurtachd a thoirt do chridheachan leonta."

"B'e sin an t-aobhar gun teagamh, ach cha'n'eil comhfhurtachd làidir ann an rud air bith ach an Fhìrinn. Tha cuimhne agam-sa gu maith air searmon mòr làidir a thug Maighstir Eachann dhuinn an uair a bha an Tuire a' cogadh ris a' Ghréig; thubhaint e gu robh e air a chur ann an cinn nan saighdearan Turcach gu robh a chuibhrionn de Pharras cinnteach do shaighdear air bith a thuiteadh anns a' bhlàr agus gu'm b'e sud an t-aobhar gu robh na saighdearan Turcach cho gaisgeil. Ach bu bheag mo dhùil aig an àm gu'n tigeadh an latha anns an cluinninn teagastg Mhohammed air a thoirt seachad ann an cùbaidean na h-eaglais Chriosduidh."

"Ud, ud, a Chaluim: tha mi an dùil gu bheil sibh a' deanamh rud mòr de rud beag; ann an teas cogaidh an uair a tha faireachduinnean dhaoine na's laidire na 'n ciall tha e nàdurra gu leòir gu'm biodh ministearan cho mhaith ri daoine eile a' dorachadh teagaisg le briathran gun tùr, ach thàinig crìoch air a' chogadh a nis agus saoilidh mi nach ruig sibh féin no Seònaid Eachainn a leas eagal air bith a bhi oirbh gu'm bi eaglais Chille-Sgumain air a truailleadh le teagastg Mhohammed."

"Ma ta, a charaid, nach innis mise naigh-eachd dhuit air sin! Tha cuimhne agad air Uisdean Friseal aig an robh croit bheag fhlinch air sliabh Earneil. Bha aon nighean aige, caile ruadh anns nach robh nàire no grinneas. Cha robh i bliadhna 'g a cosnadh air a' Ghalldachd an uair a fhuair i páisde bho cheàrd de dhuine nach do rinn ear ceart riamh agus a bhiodh anns a' phrìosan na bu trice na bhiodh e a mach as. Thog Uisdean Friseal agus a bhean am páisde, ach bha an droch fhuil ann is bha e na bu mhiosa na 'n ceàrd a b' athair dha. Cha robh ole nach robh e suas ris; bha an t-òl agus a' mheirle ann gu nàdurra, agus mu'n robh e ochd bliadhna deug bha triùir de chloinn dhòlailan aige. B'e Gobi am far-ainm a bha aig na balaich eile air an Cille-sgumain; cha'n'eil

fhios agam e'ar son no ciamar a fhuair e an t-ainm. Ach co dhiu cha robh an Gobi a' diù man trusdar. Chuir e a' chlach-mhul-laich air a thrusdaireachd le caileag laghach a bha air fasadh aig a' Chòirneal a mhealladh agus a thoirt a thaobh, agus gu gòrach phòs i Gobi. Ach b' fheàrr dhí a bhi marbh seach na dh' fhuiling i leis an droch sgealb : an uair a ghabhadh e an deoch bhiodh e 'ga breabadh gus am feumaidh i ionadh oidhche a chur seachad a mach air an t-sliabh. Ach an sin thàinig an cogadh ; cha do shir ach sheachain Gobi a' chaonnag, is theich e gu muir los an t-arm a sheachnadh. Ach cha robh sglobair air Cluaidh a chuireadh suas fada leis ; uair a bha air a phàigheadh dheth ghabh e an daorach is chuireadh anns a' phrìosan e. Chunncas anns a' phrìosan gu robh e aois cogaidh, agus gun a chead no chomhairle iarraidh thugadh thairis do muinntir an airm e is rinneadh saighdear dheth. An uair a chual a bhean gu robh e anns an arm ghuidh is ghuidh i 'n a eridhe nach tilleadh e gu bràth ; gu'n cuireadh na Gearmailtich peilear ann."

An ceann ùine chaidh Gobi do'n Fhraing agus a chridhe an impis leum as a chochull, agus trì làithean an déidh do'n réiseamaid dol air fir bha i air a cur suas do na trainn-seachan. An sin thòisich am blàr, agus ciod air bith mar a thachair an rud, rinn Gobi gnìomh cho gaisgeil 's a chualas riamh ionradh air. Mharbh e naoi Gearmailtich leis fhéin is dh' fhosgail e an Rathad do'n réiseamaid dol air a h-aghaidh. Bha'e air a leòn gu dona ach fhuair e *Crois Victoria* mar dhuais a threubhantais. Ach shiubhail e anns an ospidal."

"Bha muinntir Chille-Sgumain balbh le ionghnadh an uair a thàinig an naigheachd gu'n d' fhuair Gobi V.C., agus balbh le fair-eachduinn eile an uair a thàinig an naigheachd gu robh e marbh An ceann seachduin bha cearcall glòire air a chur air a cheann agus onoir is urram follaiseach air a thoirt da mar shaighdear Criosluidh nach d' fhuair Pol no gin eile de na h-abstoil riagh. Bha seirbhis air a deanamh anns an eaglais a dh' aon ghnothuch air a shon, ged b'e an eaglais an aon àite anns an sgìreachd anns nach do sheas Gobi riagh. 'Na chridhe cha robh an t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., uile gu leir cinnteach ciod a bu choir dha a dheanamh, ach an uair a chuireas am Baillidh, agus bean a' Chòirneil, agus Tom Elliot, rud air bith romhpa dh' fheumadh am fear a chuireadh stad orra a bhi na bu làidire na 'n t-Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D. An uair a chual e gu robh an Còirneal air son dol do'n eaglais air cheann nan *Volunteers*, agus bean a' Chòirneil air cheann nan *Girl Guides*, agus Tom Elliot air cheann

nam *Boy Scouts*, agus gu robh trup de'n réiseamaid anns an robh Gobi a' tighinn à ionaraora le piobairean is drumachan, agus bràthair an Diue air an ceann, chunnaic e gu robh a' ghaoth fàbharach is sgoil e a shiùl rithe is bheannaich e an t-arm agus Gobi. B'e an ceann-teagaisg a ghabh e, "Gràdh as mò na so cha'n eil aig neach air bith, gu'n leigeadh duine a bheatha sìos air son a chàirdean," agus tharruing e coimeas eadar an gnìomh a rinn Gobi agus aùn bàs a dh' fhuiling an Slànuighear air Calbhari. Thug e taing do Dhia air son Ghobi agus ghuidh e gu'm biodh gràs air a thoirt do muinntir Chille-Sgumain an t-eisiomplair a thug e dhaibh a leantuinn a chum 's gu'n sealbhàicheadh iad a' ghàdir air an do ràinig esan, agus an sin sheinn iad an laoidh,

Chriochnaich mi nis mo chath 's mo réis ;
Is dlùth dhomh eug is uaigh ;
M' anam a choisrig mi do Dhia,
Triallaidh gu nèamh le buaidh.

Le armaibh nèamhaidh chuir mi 'n cath,
Fo bhratach Chriosd mo Thriath ;
Ruith mi mo réis, mo dhilseachd dhearbh ;
'S tha m' earbs' à duais o m' Dhia."

"Ciod a their thu ri sin?"

"Mata, a Chaluim, tha an naigheachd a dh' innis sibh brònach ann an' dòigh no dhà, ach ged nach gabb mise gnothuch ri Gobi no ris an Urramach Niall Mac Phàrlain, B.D., tha mi a' dol leibh an so, gu'n do lùb na h-eaglaisean an glèin do Phrionnsa an t-saoghal ann am bliadhnanachan a' chogaidh. Bheannaich iad daoine agus nithean nach 'eil Facal Dhe a' beannachadh."

"Rinn iad sin, ach tha a bhul a nis ; cha toir an saoghal géill do na h-eaglaisean an diugh na's mò na bheir dròbh ghamhna géill do sheana chù. Tha fhios aige nach 'eil iad dad na's fheàrr na e féin ; gu'm beannaich agus gu'm mallaich iad leis an taobh as lònnoire agus as làidire."

"Tha mi an dùil gu bheil sibh ro throm air na h-eaglaisean, a Chaluim, ach feumaidh mi aideachadh gu bheil freumh de'n fhìrinn anns na thubhaint sibh. An uair a théid an eaglais agus an t-arm air achlaisean a chéile,— beannachd le cumhachd na diadhaidheachd!"

LAOIDH NOLLAIGE.

Eisd 's an iarmailt òran binn—
"Glòir gun chrìch do Rìgh nan Rìgh !
Sith air thalamh 's trocair shéimh
Dia is daoine réidh ri chéil !"
Dùisgidh suas, a shliòigh gu léir,
'S freagraibh caithream-bhuaidh nan
spéur ;
Togadh talamh 's nèamh an guth—
"Rugadh Iosa Criosd an diugh !"

